

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

נאמרי אדמו"ר האמצעי

במדבר

— חלק ד —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם הפארתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

חנות וזכוכס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושמונה לבריאה
שנת הקהל

**MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE
BAMIDBOR IV**

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5748 • 1987

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Dov Baer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emit'a'i, Ba-midbar.

(Sifriy.—Otsar ha-Hasidim, Lyubavits'h)

(Kovets shalsholet ha-or ; hekhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoe, Bamidbor IV.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Includes bibliographical notes and index.

1. Bible. O.T. Deuteronomy—Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish Sermons. 4. Habad—Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoe, Bamidbor. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavits'h. IV. Series: Kovets shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1987

ISBN 0-8266-5582-3 (v. 4)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

תפסט בדפוס
שמחה ובנו גרשון גולקמן
BOOKMART PRESS, INC.
N. BRIDGE, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפייער" פרעסס
ע"י מרדכי ליב בן פיגא
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר
האמצעי שנמצאים לע"ע בכתבייד, ובהמשך להנדפס מכבר,

הננו מו"ל בזה מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס במדבר — כרך רביעי, הכולל
דרושי פ' קרח חוקת ובלק.

המאמרים נלקטו מכ"כ ניכלאך, כתבייד מעתיקים שונים.

כשהיג באו שינויי נוסחאות, ומראי מקומות לפסוקים ומארוזל ועוד.

בסוף הספר הוספנו פקסימיליות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים“

כ"ק מ"ח שנת הקהל, שנת תשמ"ח (תהא שנת חירות משיח)
ברוקלין, נ.י.

- (1) בהתועדות דאור ליריד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) התשמ"ה.
- (2) ע"ס ויקרא ח"א (כ' ניסן תשמ"ה). ויקרא ח"ב (עשק"מ כסלו תשמ"ז). במדבר ח"א (ז' אדר"ש תשמ"ז). ח"ב (ט"ז סיון תשמ"ז). ח"ג (לפני ל"ג בעומר תשמ"ז). דברים ח"א (כ' איר תשמ"ז). ח"ב (עשק"מ כסלו תשמ"ז). ח"ג (ה' מניא תשמ"ז).
- (3) כמצויין בפרטיות להלן בהמ"מ בתחילת כל מאמר. המאמרים שהיו תח"י בכמה כתבייד נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צוינו כשהיג. מכמה מאמרים יש תח"י לע"ע רק בת"י מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק וכו'. ובקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה כד"ה הנ"ל יודיענו בהקדם. וזכות הרבים תלוי בו.

מפתח

קרח

ויקה קרח [תקפ"ז] ..... א'רצא
ויאמר ה' גר אתה ובניך [תקפ"ז] ..... א'שנז

חוקת

להבין ענין פרה אדומה [תקפ"ו] ..... א'שפג
אז ישיר ישראל [תקפ"א] ..... א'תג
אז ישיר ישראל [תקפ"ז] ..... א'תמז
על כן יאמרו המושלים ..... א'תס

בלק

מי מנה [תקפ"א, תקפ"ב] ..... א'תצב
לא הביט [תקפ"ה] ..... א'תקיו
ביאור שני לפסוק לא הביט ..... א'תקנב
ביאור שלישי לפסוק לא הביט ..... א'תקעז
מה טובו [תקפ"ו] ..... א'תקפט

הוספות

פקסימיליות ..... א'תרטו

ויקח קרח בן יצהר כו'. ארדיל למה נסמכה פי קרח לפי ציצית, בא קרח למשה ושאלו טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה איל חייבת התחיל לשחק אפשר טלית של מין א' כו' (ע' ברש"י). והנה הגם שמפשט הגדול מובן דעיקר קנאת קרח הי' על הכהונה דאהרן לבד וכמ"ש להם משה רב לכם בני לוי כו' ובקשתם גם כהונה, וראי' לזה ממה שצוה משה להם שיקריבו קטרת גם הם כמ"ש משה זאת עשו קחו לכם מחתות ותנו בהן אש ושימו כו', ובוהר מבוואר דעיקר קנאה של קרח הי' על בחי' דיקנא דכה"ר שהוא זקן אהרן שבכהנים אמר ופאת זקנם לא יגלחו כו' ובלוי' א' ההעבירו תער על כל בשרם כו' והיו הלויים מגולחי זקן ופיאות ולזה נתקנא קרח מאד באהרן ובניו (ומה גם שהלויים היו טפלי לכהנים וזהו שנכלל השמאל בימין וקרח רצה לעשות מן השמאל עיקר והימין יהי טפל

ויקח קרח: נמצא בהכתבי-יד: 7 כ, א [רק חלק] בכותרת: ביה פי קרח. 13 יא, ב [עד להלן פיסקא: והנה מעתה יזכר כללות ענין פי ציצית], בכותרת: בעזיה ית' פי קרח שנת הנל [תקפ"ו]. לפני מאמר זה רשום שם דיה רעתה יגדל תקפ"ו], ובסיום המאמר רשם המעתיק: ע"כ פי קרח משנת התקפחית פה ליובאוויץ הנל הבריה [נראה דקאי על זמן אמירת תוכן דיה זה ע"י אדמור"ר הצ"צ, כי כ"ק אדמור"ר האמצעי נסתלק בט' כסלו תקפ"ו. או שקאי על זמן ההעסקה]. 121 ר, א בכותרת הנל [כבכתי"י 13]. ונמצא שם רק חלק, כבכתי"י 13. 225 ש, א [רק חלק, עד להלן ע' ארצט שריה כל המדריגה, ומסיים בהתיבות: סוף כל המדריגות בעקביים כו' חיל, טליק, אחז"ז רשום שם דיה ויקח קרח [תרג"א] בכותרת, ביאור על הנל"א]. 524 סג, ב. 581 ית, ב [רק חלק]. 628 קלו, א. 651 צט, ב — קטו, א [מכתי"י זה נדפס כאן]. 653 קסח, א. 741 קכט, א [ונדפס כאן ע"פ השוואה לכתי"י זה]. 1366 עג, א. 2015 קלט, א. 2018 קפ, א. 2038 פ, א [וראה להלן בהוספות מקסימיליא מבתי"י 13].

המאמר מיוסד על דיה זה בסה"מ תקס"ב ע' רכב (הנחת כ"ק אדהאמ"צ). ונראה שם ח"ב ע' תסא ואילך (הנחת ה"ר"מ בן אדו"ן). ועם הגהות מאדהאמ"צ בלקרי' קרח נב, א. ובשינויים ותוס' הגהות וכו' באוה"ת שלה ע' תקסו (די' ונתנו על ציצית), אוה"ת קרח ע' תרסד-תרסז. חשו ואילך. שם כרך ו ע' איתחב-איתתמ.

תוכן המאמר נמצא ג"כ באמ"ב שער הציצית פכ"א-כב. לכללות המאמר ראה גם דיה ויקח קרח התשי"ד.

ויקח קרח . . . למה נסמכה . . . ע' ברש"י: קרח טו, א ופרש"י — מתחומא ובמדבר שם. רב לכם . . . ובקשתם גם כהונה: שם טז, ד"ס. זאת עשו . . . ותנו בהן: שם, ר"ד.

ובוהר . . . קנאה של קרח . . . בחי' דיקנא: זח"ג מט, א. ב"ר פ"יה, ד. וראה גם להלן ע' אישעט. ופאת זקנם . . . והעבירו תער: אמור כא, ה. בהעלותך ח, ז. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' כו (ובה"מ"ש שם).

וקרח רצה לעשות מן השמאל עיקר . . . כמ"ש בוהר: זח"ג קע, א. וראה גם שם קעת, רע"א וריש ע"ב. וז"א י, א. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א סי' קפ ואילך: וזהו כל התומ"צ עכשיו לאכללא שמאלא בימינא . . . לאכללא ימינא בשמאלא שזה לא יהי' רק לעיל שיהיו הלויים כהנים . . . על יצחק כי אחא אבינו . . . כמ"ש במ"א בט' קרת שזה הי' טעות וחטא קרח ועדתו שרצו לעשות מהגבורה עיקר, ע"כ. וראה בארוכה להלן ע' אישעט, וביאוה"י לאדהאמ"צ צד, ג. וראה בהנסמן להלן ע' אישעט (פיסקא: לאכללא שמאלא בימינא).

א"רצ"א

לשמאל (כמו שיהי' לעיל שהכנהים יהיו לויים כו') כמ"ש בזהר). ויהי' איך שיהי' דשניהם אמת שהקנאה דקרח ועדתו הי' על הכהונה דאהרן ובניו וגם על הזקן דשניהם מטעם א' הוא כמ"ש בזהר. אך יש להבין דמה שייכו' יש לקנאה זאת עם מה ששאל קרח טלית שכולה תכלת כו' דמשמע שיש שייכות לבחי' גבו' דקו השמאל לענין התכלת עד ששאל טלית שכולה תכלת חייבת כו'.

והנה יש להבין תחלה בענין הציצית כב' מדריג' שבה בחוטי לבן ובחוטי תכלת שהן בכלל ב' מדריג' דחויג' בחי' החסדי' בחוטי לבן שהן שרש רמיח מ"ע כידוע וחוטי תכלת בבחי' הגבור' שרש לשס"ה ל"ח שהוא היראה שמחמתה יהי' ס"ימ בכלל, וז"ש וראיתם אותו דקאי על התכלת דוקא כידוע (ובמשי"ת). ואמנם כדי להבין כל זה יש להקדים תחלה בשרש ענין כללות מצוה זו דפ' ציצית שעיקר זמן מצותה הוא בעטיפת הטלית וציצית שבה קודם התפלה שמתעטף ומברך כו'. והנה מבואר בזהר בדרך כלל שעטיפת הטלית קודם התפלה שהוא ענין פריש' דמל' שמים דלעילא כו' שזהו בחי' המקיף הכללי דסובב כ"ע (וכמאמ' הקב"ה מתעטף בטלית שנאמר עוטה אור כשלמה וכתוב לבושי' כו'), ול"ב חוטינ' דציצית היינו ענין ל"ב נ"ח דתורה שמאירי' מבחי' המקיף הכללי דוקא שכוללי' כל המצות שנכללי' בכללי' בל"ב נ"ח ובדרך פרט מתחלקי' לתריג' בבחי' או"י כו' והיינו חוטי לבן וחוטי תכלת שהן רמיח מ"ע ושס"ה ל"ח כניל.

ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה בביאור ענין הידוע בהפרש שבין בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע שנק' או"פ ואו"מ בכלל כידוע שז"ש כי הוי' הוא האלקי' דכולא חד כו'. דהנה בחי' ממלא כ"ע ידוע שז"ש מלא כה"כ ות"א זיו יקרי' שנק' זיו ואור לבד כמו הודו על כו', ובחי' סוכ"ע זהו שא' את השמים ואת הארץ אני מלא, ולכאורה הרי א' אני מלא שהוא בבחי'

לעיל שהכנהים יהיו לויים: ראה לקו"ת (להאריז"ל) בתחילת יחזקאל [ד"ה ענין יחזקאל]. תניא פ"ג (ובתוספתא בליקוט פירושים ומ"מ לשם). לקו"ת קרח נד, סעי"ב. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' רלה. ביאורו"ז להצ"ח כרד א' ע' שמ ואילך.

לענין התכלת: בבחי' ב איתא במקום זה: דלויים. וראיתם אותו: שלח טו, טז.

בזהר . . . ששטיפת הטלית . . . פריש' דמלכות שמים: ראה זחי"ב צו, כ. זחי"ג קכ, ב. ת"ז ת"ז (כב, סע"א). שם תכ"א (גה, ב). ובהגסמ"ן עוד בהמילואים להמ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' או"פ. הקב"ה מתעטף בטלית . . . עוטה אור כשלמה . . . לבושי': ראה ר"ה י, ב (ובהגסמ"ן להלן ע' אישי"ב). תהלים קד, ב. דניאל ז, ט.

כי הוי' הוא האלקים דכולא חד: ואתחנן ד, לה. טז. זחי"ג קמג, א. וראה שעה"יה"א פ"ז. מלא כה"כ ות"א זיו יקרי': ישע"י ו, ג [ואוצ"ל: ות"א. וראה ער"ו בס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' צו. ח"ב ע' תשצ"א].

הודו ע"ל: תהלים קמח, יג.

את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמ"י כג, כד.

ממלא כ"ע כמו מלא כה"כ כו' ואיך יתפרש זה הפסוק בבחי' טובב כ"ע, אך הגם שא' אני מלא אבל זהו בהשוואה אחת בשמים ובארץ בשוה ממש כמ"ש את השמים ואת הארץ כו' (ור"ת את השמים כו' אהויה שהוא גי' טו"ב והוא בחי' יסוד צ"ע שנק' כל דאחיד בשמיא וארעא כו', וזהו שא' רבה בכ"ח דחזא היכא דנשקי ארעא ורקיעא אהדדי כו'), שזהו בחי' סוכ"ע דוקא שמקיף למעלה ולמטה בשוה ממש, וכמו שאנו אומ' והקדוש בשמים ובארץ כו' שקדש ומובדל בערך מן העליוני' כמו מן התחתוני' בשוה שהוא שם הוי' שלמעלה מזמן ומקום וכל ההשתלשלות כולל בסקירה אחת מבלי שימצא ראש וסוף כלל עד שא' דקמי' כחשכה כאורה כו'. ולפי' ממילא מובן דמטעם זה עצמו דוקא הוא שא' את השמים כו' אני מלא בהשוואה א' בשמים וארץ. ואמנם מ"ש אני מלא דמשמע בחוץ כל עולם בגילוי אור וחיות כמו בחי' מלא, הענין הוא דהגם שפשט הכתוב מורה כן וכמ"ש בזהר בפי' אני מלא דלית אחר פנוי מיני' אבל הכונה הוא על בחי' טובב כ"ע עצמו הגם שקדוש ומובדל לגמרי ועכ"ז אני ממש שהוא שם הוי' דסובב מלא בשמים ובארץ בשוה ממש אבל בכחי' ההעלם ולא בבחי' גילוי אור וחיות ממש כמו בחי' ממלא שנק' בשם אלקי' או שם אד' שהוא ענין כח הפועל האלקי בנפעל כמו אד' ב"ם כו' דאיך אפשר שיהי' באור זה שוה שמים וארץ כגעה"ע והארץ הלזו הגשמי' מאחר שבא בדרך השתלשלות עו"ע כידוע (וכמשי"ת), וז"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקי' כולא חד, והוא מ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד דמשמע דה"ק דאין עוד מלבדו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת בשניהם בשוה וכמו והקדוש בשמים כו' זהו ודאי בבחי' טובב כ"ע הנ"ל שנק' מקיף הכללי, ומ"ש שאין עוד היינו גם בשם אלקי' הוא בשמים ובארץ בשוה לפי שאין שם אלקי' מסתיר כלל כו', ולכך א' כי הוי' הוא האלקי' כולא חד ממש לענין זה דבשמים ממעל כו' אע"פ שלגבי העולמות נראה חילוק מדריגות בהשתל' דג' עולמות ב"ע אבל באמת לגבי העצמ' דא"ם אף בשם אלוך' אין חילוק בין למעלה ולמטה כלל וז"ש את השמים כו' אני מלא פי' אני הוי' הוא מלא בשם אלקי' כו' כולא חד וד"ל (ואע"פ שלפי הנ"ל עכ"פ יש הפרש בין טובב לממלא בענין ההעלם והגילוי דבממלא כ"ע בא האור בגילוי ובבחי' טובב בא בהעלם לבד, זהו רק לגבי העולמו' אבל קמי' הכל שוין בגילוי האור כמו בהעלם לפי שהעלם וגילוי

ור"ת את השמים כו' אהויה שהוא גי' טו"ב: ראה זח"א רנא, א. וראה ס' הערכים: חכ"ד כר"א ע' תרמד.

רש"י.

כל דאחיד בשמיא וארעא: זח"א לא, סע"א. זח"ג רנו, סע"א. ויח קג, ב (ובהנסמו בנצו"ב זהו לשם). לקרית עקב י"ב, ב (ובהמ"מ לשם — הוצאת קה"ת תשד"מ). ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תשמ"ב (ובהמ"מ לשם).

רבה בכ"ח דחזא היכא דנשקי' ביב עד, א.

והקדוש בשמים ובארץ: בתפילת. ישתבח'.

אד' ב"ם: תהלים סח, י"ז.

וידעת היום... בשמים ממעל: ואתחנן ד, לט.

דמקיף ופנימי שוין לפניו וזהו בא ברמז במ"ש כחשכה כאורה שהוא העלם גילוי כו', ולפי' פי' אני מלא הוא בגילוי ממש בשוה כמ"ש דלית אתר כו' (ד"ל).

ולהבין כי' יש להקדים משל א' הידוע כמו כנפש אדם שמאיר בגוף בכו' מדריגו' דאוי"פ ואוי"מ כידוע במ"ש אך בצלם יתהלך איש כו', והנה בחי' נר"נ שבו מאירי' בגילוי כמות ובלב כו' שהשכל וחי' מאיר בכלי המוח משוטטת בתמידות בכלי המוח ומן המוח נמשך ומתפשט לרוח החיים בלב ומן הלב בחלל השמאלי נמשך לאברי' ע"י החי' הרוחני שבדם הוא הנפש ומתחזקת החיות בכל אבר ואבר כמו שהוא במהותו ואיכו' אופן פעולתו כמו כח הראי' בעין והשמיעה באוזן עד כח ההילוך ברגל דודאי כאוי"א מהם מקבל אור שפע חיותו במדריגה מיוחדת מדם הוא הנפש ברוחני' שבו ובחיצוני' שלו (וראי' לזה אנו רואי' מסיבת חלישת הראי' והשמיעה עד ההילוך ברגל מהתמעטו' הדמים או חלישות כחו כזקן וחולה כידוע). וכי' הוא בא בבחי' גילוי אור וחיות כפוט"מ בהרכבה בצורה וחומר בכאוי"א לפי מה שהוא ולא יוחלף האור וחיות מזה לזה ולא ישנה תפקידו לעולם שא"א למצוא שהאוזן יראה והעין ישמע והרגל יחשוב כו' (ואע"פ שעכ"ז ודאי יש בחי' התכללות חיות האברי' זע"ז ע"י הגידי' שבדמים שסובבי' והולכי' ככולן מלמעלה למטה ומלמטה למעלה תמיד (ובפרט ע"י גידי המוח שנק' נערווין (שית' בסמוך), וראי' משני דברים א' מן ההרגשה הכללי' שמרגיש האדם כל חיות האברי' בחיבור והתכללות א' מראשו לרגלו כא' ממש והב' מחיבור והשתתפות שיש בכל פעולה מיוחדת שבאבר מכל האברי' יחד דהיינו משכל שבמוח ורוח שבלב שמחבר כללות החיות של האברי' שיתנו כח ועזו ממש בפעולה מיוחדת של אבר א' כמו במלאכת היד הכותבת או אורגת וכ"ש בכח הזריקה משתפי' כל הכחות יחד בזה וכן בפעולת ההילוך ברגל כו' רק שהוא בהעלם כו').

והנה מדריגה הב' בנפש הוא מה שנמשך האור בבחי' ההעלם בכל האברי' ולא בגילוי אור וחיות מורגש כדם הוא הנפש שבא מן הלב והמוח הנ"ל, והיינו ענין כח המח' הרוחני' שבמות ששם הוא שולט אור הרצון שלמעלה מן השכל, והוא אשר מלוכש בגידי המוח הדקי' (שנק' נערווין)

כחשכה כאורה: תהלים קלט, יב.

דלית אתרי: תיז תגיז צא, ב.

אך בצלם יתהלך איש: תהלים לט, ז. וראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' שא. שעו. חיב ע' תרט וע' חתו (ובהמיצ' סס). שם דברים חיב ע' תצח ואילך. להלן ע' איתו.

ומחוחוק: בכת"י כו: ומתמוג.

נגידי המוח: . . . נגידי התנועה: ראה בכ"ז: ביאוריו' קכב, א ואילך. סה"מ תקס"ב ע' ריב. תקס"ג ע' רפא. תקס"ד ע' רנט. תקס"ו ע' שפת. ובכ"מ. ראה בהמיצ' בסי' מאמרי אדהאמיצ' במדבר חיג ע' ארעח (שניה) עוד.

שמתפשטי' בכל האברי' בבחי' ההעלם גם בעין ואוזן וידיים עד הרגלים ובכל פנימי' האברי' נשלח האר' הגידי' דקי' רוחני' הללו שנק' עורקי' שאין בהם דם כלל, והוא גידי' התנועה (שלמעלה מגידי' ההרגשה שבדם הנז'ל) שפועלי' התנועה בכל אבר ואבר, והוא שרש חיותו כהעלם למעלה מגילוי' חיות המורגש שבו ממוג הדמים, וע"כ ענין אור שפע זו דגידי' המוח שנק' נערווין מתפשטי' בכל האברי' בשוה ולא שמתמוגי' בכל אבר לפי טבעו לבד שהרי תנועת היד בפעולתו שוה עם תנועת הרגל רק שנעשה במהירות כפי הרצון שבמח' במוח, וכמ"כ יש גידי' הללו בדקו' והעלם גדול אף כראי' שבעין ושמייעה שבאוזן כו' וכה"ג בכל האברי' פנימי' ובלעדם לא הי' מציאו' כח הפעולה בגילוי' בעין לראות ואוזן לשמוע כו' אצי"פ שכבר יש בהם חיות מורגש כניל, ואמנם בכלי' המוח דוקא שהן גידי' המוח שם באה המח' והרצון בגילוי' ולא כהעלם כי גידי' המוח הן כלי' לאור הרצון והמח' ומהם יתפשט כהעלם גידי' התנועה בכל אבר ואבר, והיינו מה שאנו רואים שתיכף ומיד שיעלה במח' במוח לפשוט או להניע הרגל יניע מאליו ויתפשט בלי שיהוי' ועיכוב כלל וכלל, ובודאי א"א לומר שיש ממהות המח' הרוחני' שבמוח גם ברגל' אהר שאין כלי' הרגל מוכן לקבל צורה הרוחני' דמח' ורצון רק כלי' המוח לבד כי אין הרגל כלי' רק להילוך בלבד כידוע וע"כ אין גילוי' אור המח' רק במוח ולא בשאר איברי' וזולתו כי המח' לא תתיישב רק בכלי' גידי' המוח הרוחני' שהן מורכבי' באופן מעין ודוגמא דמח' הרוחני' ושכל והשגה מה שלא יומג הרכבה כזו באבר אחר וזולתו, כמו שבכלי' העין ההרכבה שבחומר שלו אינו מוכן רק לקבל צורת הראי' לבד כו', והרגל אינו מורכב וממוג בחיותו רק לקבלת כח ההילוך לבד ואיך יוכלו לומר שיתפעל החיות שברגל לפעול ההילוך או ליפשוט ולכווץ מחמת האר' אור הרצון והמח' שבמוח הרוחני' שאינו מערכו ומהותו כלל שא"א לומר שהרגל תקבל מזג הרכבת הרוחני' דמח' כלל (וראי' מן הקלקול ולקווא שאינו גורע רק פעולת וכח החיות שממוג בכל אבר כפי שהוא כח הלקווא ומכה ברגל ימנע כח ההילוך שבו לבד והקלקול בכלי' העין ימנע אור הראי' וכן הקלקול בכלי' המוח ימנע כח המח' עד שנתבלבל המח' בסיבת לקווא וריעותא בכלי' גידי' המוח, אבל א"א לומר שהלקווא ברגל יבלבל המח' שבמוח כי אין לרגל שייכו' כלל עם המח' שבמוח (רק מצד ההרגשה שמרגיש במוח לכל האברי' בשוה שוהו מצד התפשטו' הגידי' של המוח שנק' ג"כ גידי' ההרגשה לבד הגידי' שבדם שסובבי' והולכי' בכל הגוף כניל). וא"כ הרי אנו רואי' כאן ב' הפכי' כא' לכאורה דודאי לפ"ע המזיגה והרכבה שברגל אין בה ממהות המח' שבמוח הרוחני' כלל כי אין למח' שייכות כלל עם הרגל (ולכך אם יכוהו ברגל לא יבלבל גידי' המוח הכלים למח' אבל אם יכוהו במוח יבלבלו הגידי' שבמוח, וא"כ אין גידי' שבמוח כלי' רק למח' בגילוי' אור ממש שמורכב מעין דוגמא דמח' ממש כניל). ואנו רואי' להיפוך ממש מזה במה שמדי' שעולה במחשבתו שבמוח לפשוט רגלו יפשוט הרגל ממילא במהירות וזרירות בלי איחור ועיכוב כלל וכלל כניל, ואם לא הי' מעין ודוגמא בחומר הרגל מן

המח' הרוחני ממש ברגל רק ע"י הגידי' דקי' שנמשכי' ברגל מן המוח שבראש כניל איכ' הי' צריך עכ"פ שיעוכב וישהה זמן מה עד שתלך אור המח' ורצון הרוחני שבגידי המוח עד כלי הרגל (ע"י הגידי' שנק' נערוויון) להתפשט שם ולעשות ולפעול הפשטות תנועה זאת כי יש ריחוק מקום הרבה מן המוח שבראש עד הרגל ועובר הילוך זה דרך כמה אנרי' המסתעפי' מזה לזה בציר קומה כו', ואנו רואים שבאותה הרגע ממש שעלה במח' לפשוט הרגל תתפשט הרגל מאל"י ממילא ומעצמה בלי שיהוי זמן כלל אפי' מעט רגע. מזה נראה בחוש הטבעי' שיש ממהות ועצמי' כח המח' ורצון הרוחני שבמוח ברגל עצמה דוקא. והוא לפי שיש גידי' הרגל במוח עצמו דנעוץ סופן בתחילתו כו' דהראש מקבל מן הרגל, וראי' מהקזת דם ברגל שירפא לגידי המוח שבראש שנתקלקלו כמו בחום ובלכול ושאר לקזת כידוע, וכך נתב"ס שיש מגידי המוח עצמן ברגל עד שינוע הרגל מכח עצמו מיד שעלה במח'. ועדין יש להפליא בשאר כל האיברי' הפנימי' וחיצוני' דגם שנשלח בהן מגידי' דמוח בהעלם ודקות ככ"א מהן כניל עכ"ז מה שאין עיכוב כלל בתנועה וגם בהרגשה הכללי' שבמוח לכולם בשוה ממש ובסקירה א' כניל מזה מובן שיש בהכרח ממהות ועצמו' המח' ורצון שבמוח בכל האברי' רק שהוא בשוה בכלול כלי הפרש בין עין ואוזן ויד ורגל ואברי' פנימי' כלל (כמשיית). ואיכ' הרי זהו היפוך גמור מענין הגיל שאין ברגל מהות מח' כלל כו'. וצ"ל בדרך קצרה דאין בזה ב' הפכי' כלל דשניהם אמת, דבכחי' הגילוי אור ממש אין מן מהות המח' שבמוח בכלי הרגל כלל כניל אבל בכחי' ההעלם יש למציאות המח' הרוחני' ברגל ממש כמו במוח ממש בשוה ועיכ' אין שיהוי ועיכוב כלל במה שיפשוט הרגל באותו הרגע ממש שעולה במח' שבמוח (והוא ג"כ ענין הרגשה הכללי' שבמוח לכל האברי' וענין השליטה של הרצון שבמוח בכולם בשוה ממש וכמשיית) וד"ל.

ולהבין ביאור ענין זה הנה מבואר למעלה בדרך כלל בהפרש שבין ב' מדרגי' דנר"ג שבמוח ולב כו' שבאו באר"פ בכלי' מוגבלי' לבחי' ב' מקיפי' דחי' יחידה שהן מ"ם ולמ"ד דצלם שבו דוקא יתהלך איש בנר"ג שבו כו', שזהו ענין ההעלם דמח' ורצון שבמוח הגיל שנחלק לב' מדרגי', א' שנק' מקיף דחי' שהוא למ"ד דצלם שנק' צל אדם (כמו סר צלם מעליהם כו') וכן כי צל ימינו עלי ארץ כו', והוא שנק' גיכ מזלא כידוע, והוא הארת אר"מ דרצון שלמעלה מאויכ' הפנימי' דהיינו שאינו בא בכלי מוגבל בשכל במוח החכ' ובינה רק שמשכנו הוא בהעלם בכל האברי' בשוה, וכמו שאנו רואים שהרצון אין לו כלי מיוחד שיהי' בכחי' חומר לצורה בכלי העין לראי' ומוח לשכל כו' כי הרצון מלוכש ושולט גם בתנועה שברגל כמו שהוא שולט בעין

ב' מקיפי' דחי' יחידה שהן מ"ם ולמ"ד דצלם: ראה גם לקיטת תצא לו, ד. ובהנסמן לעיל פיסקא: אך בצלם.

סר צלם . . כי צל ימינו: שלח יד, ט. איוב ת, ט.

לראות ואזון לשמוע לטוב ולרע ושכל להבין במוח לחסד או לדין כו' אע"פ שהוא רוחני יותר, כי כל האברי פנימי וחיצוני כולן נשמעי אל הרצון שבמוח בשה ממש כי שורה הוא בכולם בשה ממש (כמ"ש במ"א כ"ב נשא), רק שהוא בא בהתלבשות בהעלם, משאי"כ בגידי המוח לבד בגשמיו שבו (ולא ברוחני שלו שהוא חומר לשכל וחס') יאיר בגילוי יותר כניל, והוא במח' הרוחני שמרכיב בגידי המוח ממש כניל ונק' גידי הרצון שבתנועה שנק' עורקי שלמעלה הרבה מאופ' שבגידי הדם כניל, ולהיות שבחי' אור הרצון הזה בעצם הוא כבחי' מקיף הרי הוא שוה ומשוה לכולם יחד וכניל. ונראה מזה שלגבי בחי' המקיף אין חילוק מדריגו כלל בין אור רוחני שבשכל לגשמיו שבהילוך הרגל כלל, אי"כ ודאי מובן מזה ג"כ שאין סדר והדרגה נמצאת בו מראש לרגל בכל הגוף מאחר שמאיר הארתו בכל כחות האברי בשה בלי קדימה לא' על זולתו ולא ביתרון מעלה בא' על זולתו כלל, ואע"פ שימצא הארתו והתפשטותו בדרך פרט בא' מן האברי לבד כמו הרצון שנמשך ליד לכתוב או לזרוק והרצון הנמשך לרגל להילוך לבד או שיומשך ברוחני בא' מן המדות דאו"ר בפרט ובשכל לחסד או לדין בפרט, הכל שוה לגבי עצם אר"מ דרצון זה שמקיף וסובב לכולם בשה ע"כ מלוכש ככא"א גם שלא כפי סדר והדרגה מעליו לתחתון כלל ובלתי קדימה מזה לזה כלל כי הרצון בתנועת הרגל מיד יכריח גם השכל ומדוי' לזה ממילא כו' כי אותו הרצון ממש שבתנועה גשמי' ברגל הוא אותו הרצון שבשכל שבמוח ע"כ מחבר תחלה לטוף וטוף לתחלה מבלי שימצא בו חילוק בין ראש לטוף בכל ציור קומה דאדם, ולכך נק' בחי' ציל דצלם אדם כניל ודיל'.

וזוהו אך בצלם יתהלך איש בנר"ג שבו כו', דכל הילוך הרוחני בפרטי המדות שבלב ובשכל במוח עד הילוך הגשמי ברגל הכל הוא ע"פ הטיי' הצל דצלם שנק' מזלא שהוא הארת אור הרצון שבהעלם המח' שבמוח שמקיף כל חיות האברי ומלוכש ככולן בשה עד שנשמעי' כולן כא' לרצון שבמוח. אך כ"ז הוא רק כבחי' ההעלם דאר"מ ולא בא בגילוי באור וחיות מורגש כלל כניל, משאי"כ בחי' אור פנימי דנר"ג שבא במוח ולב וכבד בהגבלת אור ככלי כצורה בחומר ה"ז בא בגילוי אור וחיות מורגש בכל אבר ואבר כפי מזגו וטבעו דוקא ובסדר והדרגה דוקא מעליו לתחתון, כמו שראשית גילוי אור וחיות הרוחני והכללי יותר הוא במוח החכ' ובינה ומשם נמשך ללב במדות כאו"ר ומשם להאיברי' שכל עילה משפיע לעלול ממנו מראש לטוף בהדרגה וסדר דוקא שיש לכ"א קדימה לזולתו וביתרון מעלה ממנו עד צפרון הרגל שאינו רק בחי' צומח בעצמו ושערו צומח מן מותרות הדמים וכה"ג, אבל בבחי' מקיף דחי' יחידה הכל שוין ממש כניל ודיל' (רק שמקיף דחי' הנ"ל מאיר בדרך פרט גם בכל אבר מיוחד כרצון

כל האברי' . . . הרצון . . . בכולם בשה ממש (כמ"ש במ"א כ"ב נשא): ראה ס' מאמרי אדהא"מ' במדבר ח"א ע' קפה ואילך (ובהתנסן בהמי"מ לתחילת המאמר שם — ע' קפב).

השולט בתנועה' היז בפ"ע וברגל בפ"ע כו' כנ"ל ואמנם מקיף דיחידה הוא המקיף וסובב על כל הגוף מלמעלה למטה בהקפה א' ממש שזהו שנק' מקיף למקיף שהוא מקיף לראש ורגל כא' ממש מרחוק בלי יכוא בהתגלות והתלבשות בכלי הגוף אפי' בהעלם רק במקומו של אדם שהו ד"א הוא שמתפשט, והוא בחי' מ"ם דצלם שהוא עיקר הצלם כמ"ש במ"א. ונמצא מוכן מזה בעיקר ההפרש בין נר"נ למקיפי' דחי' יחידה שבמקיפי' הללו הרי הן סובבי' לכל כוחות הגוף מראש לרגל כא' ממש ואע"פ שבא בהתלבשות בכאו"א אבל ככולם בשוה ממש כנ"ל, משאיכ בגילוי האור דנר"נ שהן באי' בחומר וצורה שיש חילוק במדריג' מעליון לתחתון דוקא כנ"ל.

ובכ"ז יובן ענין הנ"ל במה שאנו רואים כמו ב' הפכי' בענין הילוך הרצון בתנועה' הרגל כמעט רגע שמוכרח שיש ממהות הרצון ומח' ברגל ובאמת אין הרגל מוכן לזה כלל, דשניהם אמת רק שההפרש הוא דבבחי' ההעלם שהוא כבחי' התלבשות דמקיף דרצון ומח' שבנפש עצמה שמלושב בכל האברי' בהעלם כנ"ל ודאי ישנה למהות מח' ורצון שבמוח גם ברגל בהעלם עכ"פ כמו במוח אע"פ שבמוח בא בגילוי יותר כי הרי מבואר למעלה שמקיף לכולן בשוה וע"כ שליט' הרצון בכל האיברי' בשוה, אך כ"ז הוא בהעלם ולא בגילוי אור וחיות ממש (וכמו שאנו רואי' הידיעה שבמוח שיודע אדם כל עצמותו בבת א' דאע"פ שידיעה זאת באה בבחי' הרגשה ממש כמו שמרגיש חיי נפשו ממש כך מרגיש כל חיות פרטי שבכל אבר וכולם בבת א' מ"מ א"א לומר שידיעה זו היא נעשי' מקור כח וחיו' ממש לכל אבר בפרט ובכלל רק שאין זה כמו שיודע אדם במחשבתו דבר אחר הנבדל ונפרד ממנו שנק' מקיף ג"כ שמקיף במח' לדבר ההוא שזהו רק מרחוק הנבדל ופירוד גמור ולא נק' מקיף לאו"פ כלל משאיכ ידיעה זאת הכללי' שיודע ומרגיש כל אור וחיות דאברי' נק' הרגשה כללי' ונק' מקיף לאו"פ דוקא רק שהוא בבחי' העלם ומקיף ולא בגילוי אבל הכל כלולי' בו דוקא כו' וד"ל. וראי' לזה ממה שכל הילוך דגילוי אור דנר"נ בכלים פרטי' הכל ע"פ הצל דצלם כמ"ש אך בצלם כו', וא"כ ודאי מוכן שאו"מ זה דרצון הוא מקור כללי לכל פרטי האור וחיות שבא מן הנפש בגוף בחלקי' פרטי' (ולפי"ז אע"פ שהמח' היא בהעלם ברגל בשעה שנפשטת ע"פ הרצון שבמוח ואינה באה בגילוי אור וחיות כלל מ"מ הרי הוא עיקר ומקור כללי גם למציאו' האור וחיות שברגל ונמצא בו תמיד וא"ל לא ה"י קיום למציאו' חיותו כלל (וראי' מן חולי המאפע שנחלשו הנערווין לגמרי נראי' כל האברי' כדומם כמו מת בלי תנועה כלל כידוע),

מקיף דיחידה . . . במקומו של אדם שהו ד"א הוא שמחפשו: ראה גם ד"ה אתה אחד מכ"ס אדהאמיצ (קה"ת תשכ"ח) ע' פ. אמ"ב שער הקיש פמ"ב מג. שער הציצית פכ"א (יג. סע"ב). תורה בשלח רנה, איב ואילך. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תמד. שם דברים ח"ב ע' תצט. קונטרס. ענינה של תורת החסידות: ס"ב (נדפס בס' הערכים חב"ד כרך א ע' תשעג). לקוטי שיחות חס"ד ע' 229.

ועכ"ז הרי אין הרגל בחי' כלי גמור לבחי' הרצון ששולט בה לא מיני' ולא דוגמתו כלל וגם כל האברי' כן כי כולן שוין בענין זה כניל. ונמצא דשניהם אמת דמצד הגילוי דאוי"פ אין מן המח' ברגל כלל ומצד בחי' אוי"מ דמח' שבהעלם כנפש שנמשך בהעלם דרך העורקי' הנק' נערווין הרי יש למח' ממש בהתלבשות גם ברגל בהעלם ודיל.

והנה עי"פ הנ"ל במשל חיות הנפש בגוף בבי' מדריגו' הנ"ל באוי"פ ואוי"מ בכלל ובפרט הנה יובן מכ"ז בדוגמא דדוגמא עכ"פ לבחי' אור האלקי בכלל שממנו מקור כל ההשתלשלות דכל העולמו' וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו', שזהו ענין בי' מדריגו' בכלל בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע, שבחי' ממלא ה"ז כמו ענין גילוי אור וחיות דנר"נ שבאדם למטה כי בצלם אלקי' ממש עשה לאדם התחתון כו', ובבחי' גילוי האור וחיות האלקי' שבא בבחי' השפעה והמשכה ממש להחיות מאין ליש ודאי יש חילוק מדריגו' בזה מעולם העליון לעולם התחתון ממנו כדמיון ציור נר"נ שבאדם שהשכל במוח ומדות בלב כו' עד כח ההילוך ברגל, וכך ערך חיות האלקי' שבעוה"ז השפל שא' והארץ הדום רגלי שנק' בשם הדום רגלי והוא כמו בבחי' עשי' גשמי' זהו בחי' סוף כל המדריגו' כעקביי' באדם ונק' רגלי השכינה, ועולם היצירה בכלל הוא כמו בבחי' מדות שלב (כמ"ש דז"א מקנו ביצירה), ועולם הבריאה למעלה גם ממנו והוא כמו המוח שבראש דשם בגע"ע הנשמו' נהנין מזיו השכינה בהשגו' דחרי"ב שלמעלה מן המדות והיינו מבחי' בינה שבמל' דאצי' שנק' מח' עילאה דבינה דמל' שנתצמצם להיות מקור להשגו' הנשמו' דבריאה כו', וכך יש מלאכי' דבי"ע שהן בציור חיצוני' האברי' דאדם כמו מארי דעיינין ונק' עיני ה' מארי דאשגחותא כו' ועי"ז א' היוצר עין כו' ויש מלאכי' שנק' מארי דאודנין כו' שמקבלי' מבחי' ראי' ושמיעה דמל' שנק' אדם תתאה כו', וזהו כמו שנפש האדם מתחלק ומתפשט באברי הגוף בסדר והדרגה דוקא בכלים מכלים שונים דהיינו בבחי' גילוי האור האלקי' בכל מלאך ובריאה כפי שהוא מובדל מחבירו דוקא וכמו בחי' הראי' שבעיני' נבדל מבחי' השמיעה שבאוזן עד בחי' ההילוך שברגל כניל (וכך הוא גם בבחי' אדם העליון דאצי' שכלול ג"כ מבחי' נר"נ שזהו בחי' בי"ע שבאצי' ג"כ ע"ד ציור אדם באברי' פנימי' וחיצוני' כניל). אבל המדריגה הב' למעלה זהו בבחי' סוכ"ע הכללי, שזהו כמו דמיון בחי' המקיפי' דחי' יחידה באדם למטה כניל שכל הכוחות דאדם בנר"נ כו' שוין שם ממש לפי שבחי' ההעלם דמקיף דחי' ויחידה מקיף

כי עמך מקור: תהלים לו, י.

והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

דז"א מקנו ביצירה: ראה ת"ז. ע"ז עשר סדר אבי"ע פי"ג. ד"ה. שית ספירו מקננין ביצירה' בס'

מארי אדהיז הקסרים ע' תקנב.

דבינה דמל': בכת"י ב: דמל' דבינה.

מארי דעיינין: . . עיני ה' מארי דאשגחותא . . היוצר עין: עי"פ ת"ז ח"ע (קלא, א). זכרי' ד, י (ודהיב סו,

ט) חז"ג רצנ, ב. תהלים צד, ט.

את כל האיברי' מראש לרגל כא' בהשוואה א' ממש וגם הנה הוא שורה בפרט בכא"ר מן האברי' בהתלבשו' בהעלם עכ"פ אבל בא בבחי' העלם זה בתוך כל גילויי אור וחיות של כל אבר ואבר ממש, וכנ"ל כמה שאנו רואי' שמהות המח' הרוחני' שבמוח ישנה גם ברגל בשעה שעולה במח' לפשוט הרגל כו' (וגם מענין הידיעה והרגשה שבמוח גם לצפורן הרגל בפרט שמוזה דוקא מקור של חיות הצפורן הבא בגילוי כו'). וכך יובן למעלה בבחי' טובב כ"ע שז"ש את השמים ואת הארץ אני מלא כו', דהנה ענין ובחי' דטובב כ"ע הכללי זהו כמו מקיף דבחי' צלם דאיש כו' כך המקיף הכללי דטובב כ"ע מקיף וטובב לכל ההשתלשלות דהיינו שמקיף לכל בחי' האור וחיות האלקי' שבא בהמשכו' אר"פ בכלים מכלים שונים במלאכים ונשמות דג' עולמו' כ"ע כניל שעיקר ראשית הגילוי דאור האלקי' הוא בחו"ב כמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ וא' כולם בחכ' עשית, וכידוע דבראשית הוא בחוכמתא דבראשית נמי מאמר הוא וכמו שחכ' שבמוח באדם הוא הכולל לכל חיות האברי' שבא בגילוי כמורגש והוא א' דם כו' ואח"כ הולך ונמשך מחו"ב למדות עד מו"ד כי ב לפ"מ כו', אבל בחי' הכתר שהוא הרצה"ע שלמעלה מן הח"ע שבראש זהו שנק' מקיף לכל האר"פ שבחכ' ומדות ומעשה שבנר"נ דאדם העליון והתחתון דח"ע ויח"ת וכמ"ש והחכ' מאין כו' מאי"ן והעלם דמקיף העליון דכתר, וזהו פ"י בקדמין ברא ברצונו הפשוט כו', וזהו כמו מקיף דחי' ויחידה באדם שע"ז א' אך בצלם כו' שבו שוין מעלה ומטה געה"ע ועוה"ז ומתחת לארץ בשוה ממש כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד בשניהם בשוה כניל וכמקיף דיחידה שמקיף לראש ורגל כא', וז"ש אם אסק שמים שם אתה ואציע שאול הנך דקמ"י ממש כחשכה כאורה כו', והיינו שאר' המלך המרום לבדו המתנשא מימ"ע כו' ואין שינוי בו כלל בין קודם הבריאה לאח"כ כמו שא' אני ה' לא שניתי כו', ולכך אר' אתה' הוא קודם שנברא כו' בלי שינוי כלל כי כל מה שבא באו"פ בסדר והדרגה הכל כלא חשיבא לגבי עצמי' אורי הרצון והתענוג שבעצמו' איס ב"ה כניל וד"ל. וזהו כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כו', דבחי' חפץ ורצון ה' הוא המקיף הכללי דעולמו' העליוני' ותחתוני' וע"כ שליט' וממשלת הרצון העליון כל אשר חפץ בשמים ובארץ למעלה ולמטה בשוה ממש כניל בשליטת המח' ורצון שבמוח באדם על כל האיברי' שכולם נשמעי' לרצונו בביטול והתכלות א'. וכך א'

ה' בחכ' . . . כולם בחכ' עשית: משלי ג, יט. תהלים קד, כד.

דבראשית הוא בחוכמתא . . . בקדמיו: תרגום ירושלמי תרגום אונקלוס ר"פ בראשית.

דבראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.

מו"ד ב"מ נפ"מ: [כ"ה ברוב הכת"י. ובכת"י 121: דלפ"מ] מחשבה ודיבור ב"י מאמרות לפועל ממש.

והחכ' מאין: איוב כה, יב.

בשמים ממעל ועל הארץ מתחת: ואתחנן ד, לט.

אם אסק שמים: תהלים קלט, ח.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו' (שהוא השגחה הפרטי כידיעה פרטי כביא כמו היוצר יחד לבם המבין אל כל כו' וכמו הרגשה וידיעה פרטי ברצון גם בהילוך הרגל כו'), שזהו רבותא גדולה דאע"פ שבחי' מקיף זה דמח' ורצון העליון הוא מובדל בערך מכל ההשתלשלות מ"מ נק' מקור כללי לכל הפרטי דאו"פ ומלוכש ושורה נתוך כל בריאה בפרט כמו שיש מן המח' ורצון גם ברגל ממש כניל ולא שהוא בשמים במדריגה בפ"ע ובארץ במדריגה בפ"ע אלא בכולם בשוה. וז"ש כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ בשוה ממש מטעם הנ"ל שבחי' מקיף הכללי הזה הוא מקור כל חיות או"פ בפרט רק ששורה בו בהעלם ולא בגילוי ממש כו' וד"ל. וז"ש את השמים כו' ר"ת אהויה גי' טוב בחי' צ"ע שנק' טובכ כ"ע בכלל ומ"מ א' אני מלא בשמים ובארץ בשוה וישנו כביא בפרט דגם שמקיף לכל ההשתלשלות דאו"פ דמל' דאצי' בכי"ע לכולם בשוה ממש מ"מ אני ממש מלא בכל ארץ כמו חיות גמור שבלעדו לא יתקיים האור וחיות פנימי כמו המח' שיתפשט ברגל או ביד לפשוט כו' וכך הארת אר"מ זה בכל פרטי' באר"כ של כל בריאה, וז"ש אני מלא שהוא שם הוי' דסובב מלא בשמים בפ"ע וארץ בפ"ע כמו בחי' ממלא דאו"פ דשם אלקי' ממש, וז"ש כי הוי' הוא האלקי' דכולא חד (כניל שנק' מקור חיים הכללי לאו"פ הפרטי' כו', וז"ש כזהר דלית אחר פנוי ממש מיני' פי' מיני' ממש כמ"ש אני מלא כו'). וזהו שא' הוא מקומו של עולם פי' סובל את המקום כי המקום הזה סובל את הכל בתוכו כו' כמשל העלם המח' הכללי' שיודע ומרגיש וסובל את כל הפרטי' ע"כ שולט בכולם ושורה בכולם וע"כ נק' מקומו ש"ע, אמנם אין העולם מקומו דאין ערוך כלל לאו"פ למקיף עד שאינו נתפס בו כלל וכמ"ש איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב' כלל, ואין זה דכר והיפוכו כלל דשניהם אמת כמוכן מכל הנ"ל (וכמ"ש במ"א) וד"ל.

והנה כתיב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, פי' מקור חיים הוא בחי' סובב הכללי שמקיף לדי' עולמות דאבי"ע שנק' שמים וארץ בכלל ובכולם בשוה למעלה ולמטה כא' ממש כניל, ואמנם גם בחי' מקור חיים זה הכללי לאר"פ עמך ממש טפל ובטל שעולה בעצמי' אר"פ ממש בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור למעלה שהוא בבחי' אר"פ ממש (ואע"פ שמקיף זה רק כמו כלל לפרט א' שזהו כללי' ההשתלשלות דקריח באבי"ע וכתיב השמים ושמי השמים כו' שהוא עצמו ית' למעלה גם מסובב הכללי הזה שנק' גם

המגביהי לשבת . . היוצר יחד לבם: תהלים קיג, היה, לג, טו.

בוהר דלית אחר פנוי ממש מיני': [בכתי" 653 ליתא חיבת. ממש]. ראה ת"ז תני' (צא, כ).

הוא מקומו של עולם: ב"ר פס"ח, ט.

איהו תפיס בכולהו עלמין: ראה חז"ק רבה, א. זח יתרו לד, ד.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

השמים ושמי השמים: ע"פ תהלים קמה, א"ד. ועוד.

הוא מוגבל לפי"ע האר"פ בכלי כמו חומה המקפת להגביל העיר כו', וכך גם הרצון ותענוג של החכ' ומדות דמעי"ב בכלל גם הוא מוגבל לגבי אור העצמי כו' אך ע"ז א' כי עמך מקור חיים שעולה גם הוא בעילוי למעלה מעלה לעצמי הא"ס ב"ה שמאיר במקיף דעצמו ממש (כמו בחי' יחידה שבנפש עצמה שלמעלה ממקיף דנר"ג שמקיף על האדם מלמעלה שאינו בא בכחי' התלכשות בפרט וגם לא בכלל לפרט), ונק' טהירו עילאה שהוא גליו אור העצמו' ממש וכמ"ש בריש הורמנ' כו' גליף גליפו בטהיע (כמשי"ת בסמוך) (ונק' שמי השמים דגם הוא לא כו'). אך עכ"ז כאורך ממש הזה נראה אור זה עצמו בתו"מ דוקא כמשי"ת). וראי' לזה מן העוה"ב שהוא עליו' כל העולמו' בכלל עד בחי' מקיף הכללי הנ"ל שגם הוא יבא בעליו' רבות זו למעלה מזו (כמשי"ת), שמפני זה אנו אומרי' אין זולתך מלכינו גם לחיי העוה"ב ואין דומה לך כו', עד שכל חיי העוה"ב לא נק' רק בשם פעולה ועשי' גשמי' לבד לגבי עצמו' א"ס ב"ה ממש וכמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך שזהו חיי העוה"ב פעלת לחוסים כך הרי נק' זה בשם פעולה ועשי' גשמי' בלבד, לפי שגם בחי' העונג העליון שבעוה"ב נמשך ע"י צמצום מעצמו' מקור כל התענוגי' העליוני' שבצמצו' א"ס (שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש כידוע), וכמא' ביו"ד נברא העוה"ב בבחי' בריאה מאין ליש מיו"ד דח"ע הקדומה כו'. וז"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגי' כו', וכמ"ש במ"א שגם בחי' העונג האלקי ירד בריבוי הצמצומי' מעלה לעלה מעצמי' המאציל כו' עד געה"ע דבריאה ששם מאיר ממל' דאצ"י בא בצמצום האחרון ביותר בבחי' בריאה מאין ליש להיות מקור לתענוג האלקי לנשמו' דבריאה בע"ג כו' שנק' בשם עשי' גשמי' כמ"ש ויטע ה' אלקי' גן בעדן מקדם כו' הרי זה כמו אדם הנוטע אילן בגן גשמי' בידיו שעושה זה בכח ידו ופעולה גשמי' כך הוא ענין נטיעה זאת שנטע ה' גן בעדן העליון מקדם מקדמונו ש"ע שזהו שירד מעונג העליון דעצמו' א"ס ב"ה שנק' קדמונו ש"ע למטה ממש והוא להיות בבחי' עונג האלקי לנשמות בגעה"ע דבריאה הנ"ל שנק' גן ממש כמו גן הגשמי' שנטועי' בו אילנות לתענוג ולריח כו' וכך ויטע בו כל עץ נחמד כו' וטוב להשכיל שידוע דגם בחי' צומח דעץ שבג"ע גבוה הרבה יותר ממקור השכל וחכ' ועונג ורצון שבעוה"ז ברוחני' שלהם כמ"ש במ"א, ולפי' יובן ג"כ שגם בחי' עונג האלקי' דמל' המצומצם בנשמו' בגעה"ע הזה אינו רק בחי' עשי' כנטיעת הגן עצמו בעדן שנק' נטיעה גשמי'

לפי"ע האר"פ בכלי: בבחי' ב: לגבי האור עצמי.

בריש הורמנ' דמלכא: נסמו להלו ע' אשיו.

שמי השמים דגם הוא לא: מלכ"ס א, כו.

מה רב טובך: תהלים לא, ב.

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

ויטע ה' אלקים... מקדם מקדמונו של עולם: בראשית ב, ה. וראה ב"ר מל"ח, ז. וראה גם ס' מאמרי

אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' עב (ובהמ"מ). שם במדבר ח"א ע' צג. להלו ע' איתנה. וביכ"ט.

בהיות שאין ערך כלל גם לזיו השכינה שבגעה"ע לגבי בחי מקור כל התענוגי דאצי" כניל ודיל.

וזהו שאין זולתך אפי' לחיי העוה"ב כו' שיעלה גם מקור התענוג דנשמו בעוה"ב למעלה בעילוי אחר עילוי כמו שעכשיו עולין הנשמו' בגי'ע ממדריג' למדריגה בריבוי המדריגו' זו למעלה מזו כמ"ש ילכו מחיל כו' עד נשמות שבגעה"ע עולין באצי' לאשתאבא בגופא כו' וכמ"ש והי' מדי חודש כו' יבא כל בשר כו', וכך גם נשמות דאצי' כנשמת משה ואהרן והאבות וכה"ג עולין למעלה מן האצי', וכך הוא עד רום המעלות בלי שיעור כלל, וכידוע במה שאי' וקדושי' בכל יום יהללוך סלה שהן נשמות האבות ומשה וכה"ג שגם עכשיו עולין בעילוי אחר עילוי בריבוי המדריגו' בעולם התענוג שבא"ס עצמו שהוא בלי שיעור למעלה כידוע דא"ס למעלה עד אין קץ כו' וע"כ יהללוך סלה בלי הפסק כלל כי גם בבחי' גילוי אא"ס שכבר בא ונמשך בהשתלשלות באנ"י'ע מכלי לכלי באוי"פ כניל עד עולם העשי' כשהן עולין בעליות העולמי' כמו בכל חדש ושבת ולעיל בעוה"ב הוא עולה ג"כ בלי שיעור כלל, דכמו שבחי' מקיף דסובב כ"ע אין לו שיעור למעלה כניל במ"ש כי עומך מקור חיים כו' כך ממש גם בבחי' אוי"פ כעליו' העולמי' עולה עד אין שיעור למעלה, כמו משובח ומפואר עדי עד כו' פי' עדי עד שמו הגדול ולא עד בכלל שגם אחר כל העליו' בעילוי אחר עילוי שירוממוך ויהללוך סלה כניל לא יגיעו עד אמית' מהו"ע ית' ממש כמו שהוא והוא לפי שאין קץ ומספר לעליו' הללו ולא יגיעו לעולם לקץ וסוף העליו' (ואף בעוה"ב שנק' מנוחה לחיי העולמים זהו רק בחי' מנוחה בפרט מוימ"כ דוי"א שנין דהוי' עלמא כמשי"ח)), ואע"פ שכ"ז הוא בבחי' גילוי אא"ס בעולמו' בבחי' ממלא כ"ע בכלל כניל אך לפי שבחי' סוכ"ע הכללי הנ"ל מאיר בממלא הי ממנו נמשך בחי' הגילוי אוי"פ (כמו הכלל אל הפרט שאין בכלל אלא כו' וכלל איצטריך לפרט ופרט לכלל כמו קול ודיבור או מח' ודיבור (כמ"ש במ"א)) וע"כ כמו שבבחי' מקיף דסובב הוא בעליו' עד אין סוף כניל כך ממש גם בגילוי אוי"פ דממלא אין שיעור לעליו' שלו בבחי' א"ס ג"כ כניל בנשמות שיהללוך וירוממוך סלה ומשובח ומפואר עדי עד לשון נצחי כו', וכמ"ש כי הוי' הוא האלקי כולא חד ממש דאע"פ שאלקי' מסתיר על שם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' וכל צמצום והסתר בא בקו המדה להיות בשיעור וגבול דוקא שהוא הצמצום דשם אלקי' בקי"ך צירופי' כו' אבל גם בצמצום זה מאיר ממש הוי' דסובב כו' כמ"ש ראו כי אני אני הוא ואין אלקי' כו' וע"כ עליו'

דאצי" בנחי' כו' דא"ס.

ילכו מחיל . . . לאשתאבא . . . והי' מדי חודש: תהלים סד, ה. זח"א ריו, ב (וראה בהימ"כ בס' מאמרי אדהאמי' וקרא ח"א ע' מה) ישעי' סו, כג.
שאין בכלל אלא . . . קול ודיבור או מח' ודיבור כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקי"ד ע' רג ואילך.
כי ה' הוא האלקים כולא חד . . . כי שמש ומגן: ואחחנן ד, לה. לט. ח"ג קמג, א. תהלים סד, ה.
ראו כי אני אני הוא: ע"פ האוינו לב, לט.

העולמו' בא בבלתי גבול (וגם חידוש אור השפע בעולמו' בא בלי גבול כלל, וכידוע בחידוש ושינוי בצירופי' בשמות עליוני' כמו אשר שם שמות בארץ כו' שא' בסי' ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו' אבל מ"מ צא וחשוב כו' עד אין שיעור (לפי שנועץ תחילתו בסופן דוקא ויש כח החידוש בסוף מעשה מבחי' איס' ממש, וזהו בחי' חסד דאיס' באוי' היפוך אויח' דעליו' הנזיל ודל)."

ו'ראי' לכי' הוא מה שאנו מוצאי' דכמו שעכשיו עליו' הנשמות בריבוי עליו' המדריגו' למעלה עד אין שיעור כך יהי' לעיל' (כמו שא' דתיח' אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל כו' (כמ"ש במ"א) (כענין קווי' ה' יחליפו כח שלעיל יעשה ה' כנפיים לצדיקי' ויהיו שטי' ע"פ המים עליונים כו') שיהי' עליו' בשמטה גבוה זו וכן שמטה אחר שמטה בעליו' המדריגו' עד ז' שמטו' שהוא יובל א' ועדיו' יעלה עד ג'א יובלות, הענין הוא כידוע דו' אלפי' שנין דהוי' עלמא דעכשיו הן רק בו' שני' כמו שא' בזה ע"פ שש שנים תזרע שדך כו' (ובע"ע א' שש שנים יעבוד כו') ובאלף הו' שבת לה' כו' וזהו עליו' דשמטה זו שלנו וכמ"ש אחד חרוב בבחי' הביטול והעליו' למעלה כמו שבת דעכשיו שהוא עליו' הנשמות למעלה כניל' וכן בחי' השביטה מן המלאכה דו' ימי החול שהן הבירורי' דרפיח' כו' כידוע כך יום השבת דאלף הו' יעלה לכל הבירורי' דז"א שנין כו', וכמו שמן שבת דעכשיו יש ירידה עוד לוי"מ החול להבא כך משבת הכללי דעוה"ב יהי' עוד המשכה דו' אלפי' שנין שהוא שמטה הב' שיהי' בעליו' יותר כי עליו' דעוה"ב יהי' מן בחי' העשיו' לבחי' עולם היצירה דעכשיו שיעלה עולם העשיו' שלנו מן הגשמי' לרוחני' דעולם היצירה (כמו ג"ע דעשיו' שהוא בחי' הרוחני' דעוה"ב הגשמי' עד שמפסולת התענוגו' דדצח"ם דג"ע הארץ יתהווה מקור לתענוג וגם לחכ' ומדות כו' כניל' וגם רוחני' דד"י כמו מזל מחכים ואין לך עשב כו' נק' גשמי' בג"ע דעשיו', וג"ע דעשיו' יעלה להיות בבחי' ג"ע היצירה הרוחני'

אשר שם שמות בארץ כו': תהלים מו, ט. ובברכות ז, ב: אל תקרי שמות אלא שמות. וראה לקרי' בהר מא, ד.

כו': בכתי' ב בא כאן סיום המוטגר.

בסי' ה' אבנים בונות: פ"ה מט"ז.

דתיח' אין להם מנוחה . . ילכו מחיל אל חיל: ברטת סד, א. תהלים סד, ח.

קווי' ה' יחליפו כח . . כנפיים לצדיקי': ישעי' מ, לא. מנהדרין צב, ב. ראה תריח בראשית ד, ג ואילך.

אהיה כראשית כח, ב.

ג'א יובלות: = ג'רן אלפים יובלות. וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תסב (ובהמ"מ שם). סה"מ תקס"ט ע' מג

(מס' התמונה). ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א ע' רסח (ובהמ"מ). עט"ר סו, ב. ד"ה אל תצר מביק אדהאמיצ'

(כפי' תשליו' ע' 52 (ובהמ"מ). אהיה ריה ס"ע ארפח (ע"ש בשם הבחי' פ' בהר). סה"מ תרע"ח ריש ע' דש

(מס' התמונה, ע"ש).

בזה ע"פ שש שנים . . שש שנים יעבוד: בהר כה, ג. וראה חז"ב כ, ב.

וחד חרוב: ריה לא, א.

דעולם: בכתי' ב: דעוה"ב דעולם.

ואין לך עשב: ראה ביר פ"ג, ג. וראה ד"ה אין לך עשב — בסי' מאמרי אדה"ה על מארזיל ע' קלה. ושיג.

יותר ועד"ו יעלה הג"ע דיצי' להיות בבחי' ג"ע דבריאה דעכשיו וג"ע דבריאה יעלה להיות בבחי' אצי' ממש ועד"ו מאצי' למעלה מן האצי' כו' עד רום המעלות גם במל' דא"ס שלפני הקו"ח שיעלה בעצמו השעשועי' כנ"ל במ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגי' (כו'). וזהו רק עלי' א', ועד"ו יהי' עלי' ב' בשמטה הב' שאחר שמיטה זו בעוה"ב שבה שנק' ג"כ חד חרוב כביטול ועלי' בעוה"ב הזה שיבא משמטה זו דו"א שנין דעולם שלנו, ועד"ו יהי' עלי' ג' בשמטה הג' והד' כו' עד ו' שמטות שיהי' עלי' כללי' ביובל א', ועד"ו יהיו עלי' רבות זו למעלה מזו עד נ"א יובלות כו', ועכ"ז לא יגיע בעלי' הללו עד אמיתת אור עצמותו ית' כמו שהוא בענין יהללוך סלה כו' כנ"ל לפי שא"ס למעלה עד אין קץ ושיעור כלל, שזהו הטעם דאין זולתך לחיי העוה"ב ואין דומה לך לתחי' שאחר העוה"ב שנק' חד חרוב שילכו מחיל כו' (ואצי"פ שגם בענין עלי' הללו דנ"א יובלות יש ירדות כי אין עלי' אלא אחר ירידה ואחר ירידה עלי' כחול לשבת ומשבת לחול כו' וגם בנ"א יובלות יש גבול עכ"פ ובאמת אנו אומ' חי לעד וקיים לנצח בנצחי' דא"ס ממש כו', הענין הוא שיש בחי' עלי' הנ"ל עד אין שיעור למעלה גם עכשיו בכל שבת ושבת כי גם שבשבת דעכשיו אינו רק פרט א' מן ו' ימי שנכלל בשבת אבל שבת זה גם הוא עולה למעלה בבחי' אין דכתר שלמעלה מן החכ' שבי"מ בפרט זה דשבוע זו שנק' קדש העליון בחי' מקיף לפרט זה, ועד"ו עולה גם מקור הכללי שבנ"א שנין בכל שבת שנכללי' ביום שכולו שבת דאלף הו' דעוה"ב שאינו רק יום הו' בכללו' כמ"ש כי אלף שנה כו' כיום אתמול דאלף שנה דבי"ע נק' יום א' באצי' לכד, ויום שכולו שבת זה נק' מנוחה לחה"ע בפרט זה דו' ימים דאצי' (שהן ו' אלפי שנים למטה) עולה גם הוא למעלה בכל שבת כמו שאמר מזמור שיר ליום השבת דיום השבת עצמו הכללי מזמור ועולה כמ"ש עולת שבת בשבתו דוקא והיינו בשבת עילא' הכללי לפרטי השבתות דיומי' דאצי' בנ"א שנין דאצי' כמו שמתחלק' מאצי' לבריאה מיום א' לאלף שנה כך ו"א שנין דאצי' נכללי' רק בו' ימי קדם דעי' וא"א בכל שבת פרטי דאצי' (כעוה"ב דעכשיו) בכל ו"א שנין עולה למעלה בשבת דו' ימי קדם דעי' וכן מעתיק לא"ק עד בחי' ימי עולם דא"ס ושנים קדמוני' שהן בבחי' א"ס ממש כמו שאו' אין קצבה לשנותיך כו' ששם אין עלי' עוד כלל ונק' מנוחה עצמי' ממש שזהו שנק' יום שכולו שבת באמת שאין בו ירידה עוד ונק' מנוחה לחה"ע בכלל שע"ז א' מנוחה שלימה שאתה רוצה בה כו' (דגם שיש בחי' מדו' בא"ס ונק' ימי עולם וכן שנים קדמוני' שמו' ימים אלה שבא"ס נכלל בשבת שבו שהוא בחי' המל' ומדו' דא"ס הן ו' ימים כו' ימים דאצי' שנק' מקור הו"א שני' בא"ק ונק' שנים קדמוני' וכן מו' ימים בעולם הא"ס נעשה שנים וו"א שני' נק' שמטה ועד"ו עד נ"א יובלו'

כי אלף שנה: ע"פ תהלים צ. ד.

מזמור שיר ליום השבת . . . עולת שבת: תהלים צב, א. פנחס כה, י"ד.
אין קצבה לשנותיך: פיט לפני קדושת כתר במוסיף דר"ה ויהיכ"ס.

בשנים קדמוני בעולם הא"ס עכ"ז נק' מנוחה עצמי כניל (שהוא כמו מ"ם דצלם דיחידה שבאדם שמקיף למקיף דנר"ג שז"ש אך בצלם כו', וגם הקביה נק' איש והוא בחי' א"ק מראשית הקריח עד עקב דא"ק בעשי' ומנוחה דנר"ג שבו עולה עד מקיף הכללי שנק' טה"ע בכללו' שהוא בחי' שבת ממש כמ"ש וינפש ממש דהיינו במנוחה עצמי' דיחידה ממש שהוא תענוג הפשוט שבעצמו' ממש שהוא שעשועי' העצמי' דא"ס שבמל' דא"ס שמצד עצמו ממש וז"ש אל יצא איש ממקומו ממש כו'), ומשם חוזר ויורד להאיר בכל שבת, שזהו וקראת לשבת עונג מעצמי' העונג הפשוט הנ"ל שהוא מקיף הכללי דעצמו' א"ס ממש שנק' מנוחה עצמי' שבא בכל שבת בפרט ובעוה"ב בכללו' דגם שיש בו עליו' רבות הנ"ל עד נ"א יובלות ועכ"ז יש קץ ושיעור לעליו' הללו שהוא בבחי' מקיף הכללי דטה"ע שלמעלה מהתפשוט' האור בקריח כו' שאינו נק' כלל לגבי פרט כו', והוא שאו' אין זולתך ואין דומה לך כו' גם בעוה"ב שנק' שבת בכלל ובפרט לגבי בחי' מנוחה העצמי' דא"ס עצמו בתענוג העצמי' שע"ז א' כי עמך מקור חיים כו' שמקיף לכל הו"א שנין ואלף הו' דעוה"ב כא' מראש לסוף כמו שבחי' מקיף דיחידה סובב לכל האור וחיות דרצון וחכ' ומדו' דנר"ג באו"כ בהשוואה א' מלמעלה ולמטה כא' (שזהו מצד דבחי' עומק רום ועומק תחת אינו שייך רק בבחי' העלאה והמשכה דחוי"ג שהוא גם בא"ס עצמו שמאיר בקריח בבחי' או"פ ובחי' או"מ דמקיף לאבי"ע (שנק' טה"ת), והוא מה שא"ס עולה למעלה עד כו' בבחי' גבורו' שהוא העליו' הנ"ל מתפשט למטה עד כו' בחי' ירידות הנ"ל, אבל במקיף העצמי' דטה"ע הנ"ל זהו למעלה מבחי' עליו' וירידות דחוי"ג דא"ס בעמיר ועמ"ת אלא שיה' ומשוה גם בחי' עומק רום ועומק תחת דחוי"ג דא"ס להיותו בבחי' מנוחה עצמי' ממש שבמהו"ע ממש שהוא בנצח"י דא"ס עצמו למעלה גם ממקור כללי לפרט לגמרי, והוא מ"ש דלמת"ב אפי' מח' הכללי דכל עליו' הנ"ל, שזהו שא' אין דומה לך ממש שהוא עצמו הסובב ומקיף הראשון שמצד עצמו' א"ס ב"ה ממש שנק' מנוחה לחה"ע בעצם למעלה מבחי' כלל לפרט אפי' במח' הכללי' ביותר ולכך אין שם עליו' וירידו' כלל אלא נמצא למטה כמו למעלה ממש להיותו למעלה מעומק רום ועומק תחת דחוי"ג שבקריח בממלא וסובב הנ"ל וד"ל).

והנה מבואר למעלה שזהו מ"ש כי עמך מקור חיים דזהו בחי' מקור כל התענוגי' דאבי"ע ונק' מקיף הכללי שלהם שעולה במקיף דעצמו' א"ס שלפני הקריח שהוא בחי' טה"ע הנ"ל, וכמובן זה מכל הנ"ל בענין עליו'

אך בצלם: תהלים לט, ז.

וגם הקב"ה נק' איש: סוטה מב, ב. במדבר פ"ט, כ. ועוד.

וינפש: תשא לא, יז.

אל יצא איש ממקומו: בשלה סז, כט.

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

העולמו' בעוה"ב ולמעלה עד אין שיעור כו' עד בחי' מנוחה העצמי' שהוא במקיף דעצמי' כו' (כמו בחי' יחידה דאדם למטה כני"ל). אמנם ע"ז א' באורך ממש נראה אור זה גם למטה כמו שהוא למעלה ממש כו' (כמו בעוה"ב שא' הנה אלקינו זה לנוכח ממש למטה וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' רק בכל שבת מאיר בבחי' ההעלם ממנוחה עצמי' כני"ל), והיינו מה שנגלה מן המקיף העליון הנ"ל באור דתורה דוקא (ששרשו בעדן דעוה"ב שבא בשכר התו"מ), וגם שהתורה נק' אור לבד וכמ"ש ותורה אור אבל זהו בבחי' אור המקיף העליון הנ"ל שיתגלה בעוה"ב למטה כמו למעלה וכמ"ש עוטה אור כשלמה (שזוהו משארז"ל דהקב"ה מתעטף בטלית כו' כמשי"ת), ופי' כשלמה היינו כמו השלמה ממש שמתעטף בו ראשו ורגלו כא' כך באור דתוה"ק הי' אור זה בבחי' מקיף בעצמו' אא"ס ממש כמ"ש בתוה"ק ואהי' אצלו כו' שעשועי' יום יום בבחי' שעשועי' העצמי' בתענוג הנעלם הפשוט שמצד עצמו ממש (שמאיר בכל שבת בפרט וכמ"ש וקראת כו' ובעוה"ב בכלל כני"ל), וכן מ"ש כיריעות שלמה כו' (וזהו כדמיון בחי' מקיף דיחידה שנמשך בהיקף מלמעלה עד למטה בשוה בשבת דוקא במנוחה עצמי' במקומו של אדם שהן ד"א וכמ"ש אל יצא איש ממקומו כו' וכך הוא בד"א של הלכה דתורה מאיר מקיף דאור דתוה"ק), וכבר הי' לעולמי' גילוי אור מקיף העליון העצמי דאור דתוה"ק הנ"ל, והוא בשעת מ"ת שירד הי' על הי"ס וא' אנכי הוי' אלקיך כו' שאז נא' והארץ האירה מכבודו אין כבוד אלא תורה דהיינו בחי' אור ח"ע הקדומה העצמי' ממש שבאה בבחי' גילוי למטה מן ההעלם דמקיף העליון דאור תוה"ק באמרו אנכי שזהו מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו כו' שנק' סדכ"ס דלמתבי"כ אפי' מח' הכללי' שמקיף לכל הקו"ח כו' דכתיב ב"י חכמת אדם תאיר פניו שהאיר מפנימי' ועצמי' דח"ע דא"ס שלמעלה מגילוי אור פנימי' דחכ' בקו"ח כו' לנשי' בגופי' בהתלבשות בדברי' גשמי' דוקא כו'

תנה אלקינו זה . . . ולא יכנף עוד: ישעי' כה, ט. ל, כ.

ותורה אור: משל' ג, כג.

עוטה אור . . . דהקב"ה מתעטף בטלית: ראה תהלים קד, כ. ר"ה יז, ב. ובהנסמו כאורך להלו

ע' אי"ב.

ואהי' אצלו: משל' ח, ל.

וקראת: ישעי' נח, יג.

כיריעות שלמה: שה"ש א, ה.

מקיף דיחידה . . . במקומו של אדם שהן ד"א: ראה לעיל ע' אירחצ. וש"נ.

אל יצא איש ממקומו: בשלח טז, כט.

אנכי הוי' אלקיך: יתרו כ, ב.

והארץ האירה מכבודו אין כבוד אלא תורה: יחזקאל מג, ב. אבות פ"ז מ"ג.

אנכי . . . מי שאנכי: ראה זח"א קטז, כ. זח"ג יא, א. לקרית להאריז"ל תולדות כו, יט. אבן עזרא שם, ס'

תניא מהדרי"ק ספמ"ס (ע' תו). לקרית ס' פינחס פ, כ. פ' ראה לא, ד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד.

דלא ידע לי' בר איהו: זח"ג קכט, ב. קמ, ב.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.

וכמ"ש פכ"פ דבר ה' כו' מפנימי' מהר"ע ית' ממש, ואע"פ שבתוה"ק א' ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים הקדמוני כו' שא"א שתבא במדה דארץ וים ועלמא דאתגליא ועלמא דאתכטיא להיותה בבחי' חכ' העצמי' דלתבונתו אין מספר כלל ונק' חכים ולא בכח' ידיעא כלל כו' (שהוא בחי' חכ' שבא"ס עצמו כמו משל כח המשכיל וההיולי שבנפש עצמה שנק' נפש השכלי' ע"ש השכל שמתאחד בעצם הנפש שז"ש ויהי האדם לנפש ח' כו'), ועכ"ז כירידה זו שירד ה' על ה"ס הרי ה' בחי' דילוג גדול כזה מפנימי' ועצמי' הח"ע שהוא בבחי' מקיף דעצמו' א"ס שא' עוטה אור כשלמה למטה ממש בגילוי דברי' גשמי' בקול ודיבור דאנכי ולא יהי' לך שכוללי' רמיח מ"ע ושס"ה ל"ת, והטעם הוא לפי שאור דתוה"ק הנ"ל שהיתה אצלו שעשועי' עצמי' הרי נתלבש בה בבחי' מקיף כשלמה שמעוטף בה ראש ורגל כא' כניל דהיינו בחי' עומק רום ועומק תחת כא' כמ"ש למעלה, וזהו שנק' תוה"ק בשם משל הקדמוני לפי שעי' שאור דתוה"ק למעלה מכל ההשתלשלות כניל ע"כ נתלבשה במשל ונק' משל הקדמוני כמו ענין משלי שלמה והוא מה שיש בכח הח"ע דתוה"ק לירד למטה כ"כ להתלבש בלבוש דמצות מעשיו' בפ"מ בדברי' גשמי' ולבא בגבול ומדה ושיעור דוקא (ואין זה דבר והיפוכו כא' ממש כמו דמקיף העצמי' שמשוה עומק רום ועומק תחת דח"ג דא"ס כא' כניל כך הוא בח"ג שבתורה דכתיב מימינו אש דת כו' לאכללא שמאלא בימינא כו' וכמ"כ להיות חיבור דראש בסוף וסוף בראש עד מבלי שימצא ראש וסוף ולכך הוא נמצא למטה כמו למעלה כו').

אך הנה עדיין יש להבין דהלא במ"ת ה' גילוי א"ס ביה בבחי' ב' הדברות בקול ודיבור בבחי' או"פ דוקא בצירופי אותיות המגבילים האור כו' ומאחר ששרש גילוי אור הזה נמשך בבחי' מקיף דחכ' דתוה"ק כניל, האיד כא האור בהגבלה באו"פ ובהתלבשות בכלים מכלים שוני' שהן רמיח מ"ע הכלולי' באנכי כו' כניל. אך הנה הענין הוא דבחי' גילוי או"פ זה ה' מבחי' המקיף דאור דתוה"ק שא' בה עוטה אור כשלמה כניל, והוא מ"ש במ"ת והארץ האירה מכבודו אין כבוד אלא תורה כניל. דהנה גם מה שהמלאכי'

פכ"פ דבר ה': ואתחנן ה' ד.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

ויהי האדם לנפש ח': בראשית ב, ז.

דאנכי ולא יהי' לך שכוללים רמיח מי"ע: ראה זח"ב צא, א. זח"ב רע, א. שליה ריפ יתרו (שטו, ב). תנא

ריש פ"כ.

מימינו אש דת כו': ברכה לג, ב.

לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקו"ת מטות פו, ב — ע"פ זח"ג קע, א. וראה גם שם קע"ה, אי"ב. ובמקומות שנסמנו בהמ"מ בסריס לקו"ת (הוצאת קה"ת החשד"מ ואל"ף) ואתחנן ז, סע"ד (פיסקא ב'והר הקדושי). וראה סי' מאמרי אדה"ו על ענינים ע' שעו: וכמ"ש בע"ה שצ"ד לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא ובמריד"ס נק' התכללות חסדים בגבורות וגבורות בחסדים. וראה בתוספתא לעיל ע' ארצא (פיסקא: וקרח רצה).

אוי' קדוש ה' כו' מלא כהי"כ כו' היינו כבוד תורה דוקא. וביאור הענין הנה ידוע במ"ש וע"י יתיב כו' לבושי' כחלג חיוור כו' ושער רישי' כו' דזהו בחי' לבוש דאור תורה שא' ע"ז עוטה אור כשלמה דוקא כני"ל (והוא שנק' גי"כ בחי' לבוש מל' כמ"ש במ"א ע"פ יביאו לבוש מל' שלבש בו המלך במ"ת כו'), והוא שנק' כבוד מל' טעמ' א' מצד בחי' לבוש ומקיף דאור תורה שהוא בבחי' מקיף לראש ורגל כמו הטלית שזהו לכבוד ולתפארת בבחי' מקיף כמו ר"י קארי למאני מכבודא וכמו בגדי אהרן שא' ועשית בגדי קדש כו' לכבוד כו', וגם מטעם ה"ב שכבוד זה ג"ל ל"ב שהן ג"כ ל"ב נתיבות חכ' שמאיר' מבחי' לבוש ומקיף זה, וזהו שא' לבושי' כחלג כו' בחי' לבוש מל' דאור תור' הקדומה שנמשכי' ממנה ל"ב נ"ח שהוא בבחי' גילוי אור אבל זהו שנמשך מבחי' המקיף דלבוש זה דוקא, והן ל"ב חוטי"ן דטלית שבד' כנפות כמ"ש ועשו להם ציצית כו' והיינו שא' שהקב"ה מתעטף בטלית כו', וזה ה"י במ"ת שנמשך ל"ב נ"ח שהוא בחי' כבוד דאור תורה הבא בגילוי ב"י הדברות בא' אנכי כו' ש"י הדברות הללו נמשכו באור פנימי בגילוי אותי' כני"ל אבל שרשם הוא בא מהעלם אור המקיף דח"ע דעצמו' דא"ס שחכ' אדם תאיר פניו כו' שנק' חכים ולא חככ' ידיעא כלל, שזהו בחי' המקיף העליון דעצמו' א"ס שאין כל עליו' דנ"י אלפים יובלות מגיע' אליו כני"ל הוא עצמו שבא בהתגלות ממש בשעה זו שא' אנכי מי שאנכי כו' בחי' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל וכידוע דאורייתא מח"ע נפקת דהיינו מעצמו' דח"ע הקדומ' שהיתה בבחי' שעשועי' עצמי' ממש כני"ל וד"ל. ונמצא דבחי' אר"פ זה שהאיר כמ"ת מבחי' המקיף דעצמו' הח"ע דתורה שלמעלה זהו כמו ענין ל"ב חוטי"ן דטלית שמכאן של המקיף דוקא הן כא"י (ועי"כ מצות ציצית שקולה כנגד כל המצו' שכלול' בחוטי' הציצית' שהן ל"ב נ"ח דאר"מ דתוה"ק וכמשי"ת). ולהיות כן גדלה מעלת אור דתורה אף הנגל' לנו באותי' דתשב"כ ושבע"פ עד שאין שינוי כלל גם בהיותה בהסתר לבוש הגשמי' בדברי' גשמי' (שמפני זה נק' משל הקדמוני כמשל לשכל כו') להיו' דל"ב נ"ח שבא"י בתורה בכלל הן מבחי' אר"מ העליון דלבושי' כחלג כו' וכן עוטה אור כשלמה שהוא בחי' לבוש בהיר ורך ביותר עד שמאיר בלי שינוי כלל למטה כמו למעלה (וכענין

וע"י יתיב כו' לבושי' כחלג חיוור כו' ושער: דניאל ה' ט: ועתיק יומין יתב לבושה כחלג חור ושער ראשה
 כעמר נקא' [ובי"ס חבת כו' כאן לכא"י מיותר. ואולי הוא סעות המעתיק. גוכי"ק אינו תמי']
 במ"א ע"פ יביאו לבוש מל': אסתר ג' ת. ראה תר"א ז, א. שער אורה נד, א.
 ר"י קארי למאני מכבודא . . . ועשית בגדי קדשו: שבת ק"ג, א. תצוה כה, ב.
 כבוד . . . ל"ב נ"ח: ראה נח"ל לג, א.
 ועשו להם ציצית: שלח טו, לה.
 שהקב"ה מתעטף בטלית: ראה ר"ה י, ב. וראה להלן ע' אישיב. וש"י.
 שחכ' אדם תאיר פניו . . . חכים ולא חככ' ידיעא: קהלת ת, א. ת"י בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 דאורייתא מח"ע נפקת: ח"ב סב, א. פה, א. קסא, א. ועוד.
 מצות ציצית שקולה כנגד כל המצו': נדרים כה, א.
 עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

שא' בתורתו של ר"מ כתנות אור בא' כו' שוהו לאחר הבידור בחכ' דתורה לעה"ד כו' בלבוש חשמל דגוגה שנק' עור בעי"ן ונעשה לבוש זך ובהיר ונק' כתנות עור בחי' ויהרא עילאה שוהו כמו שהוא כלבוש התוה"ק קודם החטא דאדה"ר שהוא קודם השבירה כו' וד"ל).

ובכל זה יתרוץ הקושיא הנ"ל איך ה' במ"ת גילוי או"פ בקול ודיבור מאחר שנמשך מבחי' מקיף דח"ע דתוה"ק כו', כי או"פ זה בא מכה אור מקיף דוקא וכמו ל"ב חוטי' דציצית (שכוללי' תרי"ג מצות כמשי"ת), והוא יתרון מעלת ל"ב נתיבות חכמה דתורה בבחי' מקיף דוקא שזהו למעלה הרבה מבחי' גילוי אור החכ' דאצי' שנמשך מאור הכתר מאין ליש כמ"ש והחכ' מאין תמצא ממזל הח' ונוצר כו' שגם דאור חכמה זו באה גם כן במ"ת אבל באה בבחי' הארת פנימי' בפנימי' ועצמי' דוקא (שוהו תיקון הו' ואמת שהיא הארת תרין תפוחין כו' מקום חלק ופגיו מן השערות להיותו בבחי' פנימי' ועצמי' דוקא כמ"ש במ"א ע"פ תתן אמת ליעקב כו') וכמ"ש חכמה אדם תאיר פניו דוקא שמאיר ממקור הח"ע הנ"ל (שמפני זה על כל דבור פרוחה כו'), והוא מחמת הארת ל"ב נ"ח דמקיף העליון דח"ע שנק' לבושי' כו' בחי' לבוש מל'. דענין ל"ב נ"ח הגם שפי' נתיב הוא כמו דרך קצרה בלבד שהולכי' בה מן העיר לשדה ואינה דרך כבושה לרבים כלל מ"מ יש בה יתרון מעלה מן הדרך הכבושה שנוסעי' בה מעיר לעיר להיות שהנתיבות הללו הן בהעלם בלתי גודעי' לכל אדם ומן הנתיבות הללו ידעו סיבוב הילוך כל הדרכי' המגולוי' להשמר מן האויב שלא יבא בעיר ולהסתתר על ידם במבוא' העיר כו' וכמו נתיב לא ידעו כו', ונמצא שהנתיבות הן בבחי' העלם לכל גילוי שעל ידן ידעו כל הילוך הדרך בגילוי ביושר שלא יתעה בהן ימין ושמאל כו'. וכך יובן למעלה בבחי' ל"ב נ"ח שבא"י מכה המקיף כנ"ל דפי' נתיב זה הוא בחי' כח המשכה נעלמת ומקורו ממקור כללי דכח המקיף דח"ע שנחלק משם לל"ב נתיבות חכ' שבהן ועל ידן יומשך מן ההעלם דח"ע בגילוי ממש כמו בחי' דרך כבושה לרבים שנק' דרכי ה' שהולכי' בה הכל והוא גילוי אור דחכ' במדות שבתורה לחסד ולדין בפרטי רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שלא יטו ימין ושמאל בדרכי' האלה כמ"ש כי ישרים דרכי ה' ישר בלי' נטי' ימין ושמאל צדיקי' ילכו בם כו' (כמ"ש בזהר) ונק'

בתורתו של ר"מ כתנות אור: ראה ביר פ"כ, יב. זח"א לו, ב. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ס"ע מה. ע' ב. נא. ס' מאמרי אדה"אמצ' - במדבר ח"ב ע' תקס. ח"ג ע' אינ. ובכ"מ.
הציצית: ככת"י ב: לבו.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.
שוהו תיקון הו' ואמת: . במ"א ע"פ תתן אמת ליעקב: ראה לק"ת מסעי צנ, ב. ואלך. מיכה ז, ב.
על כל דבור פרוחה: ע"פ שבת פ"ה, ב. לקח טוב יתרו כ, ב. שמיר פכ"ט, ד.
נתיב לא ידעו ע"ש: איוב כח, ז.
כי ישרים דרכי ה' . . כמ"ש בזהר: הושע יד, י. זח"א קעה, ב. וראה ביאורו שם יט, ב. ואלך.

ארחות ה' והן בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא כו', אבל שרש מקורם נמשך מל"ב ג"ח שבהעלם הח"ע דאורייתא מח"ע נפק' היינו שיצא' מן ההעלם דח"ע בגילוי' כמו והחכ' מאין תמצא כו', וכל שהנתיבות דח"ע הכללי' מאירי' מן ההעלם יותר יותר יהי' אופן פרטי' ההמשכה דחכ' מאין ליש בבחי' פנימי' יותר ובבירור יותר, וכמשל נתיבות העיר שהולכי' בה בהעלם ואע"פ שירידיה היא לאנשי העיר כשיצאי' דרך הנתיבות הללו לעיר ולשדה ומדבר לשוטט שם אבל הן עיקר מוצאו' ומובאו' העיר להתחכא בהן מן השונא ולהסגיר לו מבוא' העיר להכשל בדרכיו כי מן הנתיבות ידעו לילך בדרכי' המגולי' לכל מקום שירצו לילך שלא יהי' בהן מכשול ולא יתעה בהן כניל'. וכך הוא בהארת המקיף הכללי דח"ע דתורה ממקור החכ' הנעלמה בבחי' ל"ב ג"ח שמאירי' בהעלם כו' ודיל', ואמנם עכ"ז בחי' הנתיבות שהן מצומצמי' כמסילה קצרה זהו הנעשה, למעבר לפרקי' להיות בהן סיכוב והילוך ליחידי סגולה לבד בלי נודעו לכל והוא כאשר נצרך לאנשי העיר לבא למקום רחוק ונעלם בעיר או בשדה ובמדבר בלי יודע לאדם ילכו דרך הנתיבות ולא דרך הדרכי', שזהו ענין דילוג גדול כמדריגה לצאת ממקומם לשוטט בנתיבות הללו למדבר ושדה כו' אבל זה עצמו מורה מעלה: תירה, דזהו הכלל בכ"מ ישש בחי' דילוג האור שזהו מגבוה לנמוך שלא בהדרגה וערך זהו שבא מכת העליון ביותר כמו מקיף העליון שלא יוכל להאיר באריכ' ממש רק בהעלם וצמצום בדילוג הערך (כמו השערות שהן מוזרי השפע שבא' מכת ריבוי האור דמקיף [דמוחי'ן] שלא יכילנו המוחין ע"כ יוצאים בבקיעת שערות שאעפ"י שבשערות זו אינו רק צמצום והעלם בדעת מאד אבל מכת המקיף] דחכ' כו' כך ממול שער' דונוצר נמשך החכ' כו'), וזהו ושער ריש' כעמר נקי כו' שהן הלכות דתושבע"פ בחי' הילוך בדקות וצמצום כנימי' ושערות וכמו הליכות אלי הליכות עולם לו שהוא הילוך השפע דמקיף דחכ' דתורה בהלכות כמ"ש קווצותיו תלתלי' תילי תילים של הלכות כו' ששרשם למעלה מתשביכ' כמ"ש במ"א, אבל אותיו' דתשביכ' בא מבחי' ל"ב ג"ח שמאירי' בבחי' מקיף, והגם שהוא ג"כ בבחי' דילוג כניל' אבל הנתיב הוא בחי' הילוך מצמצמי' ופנימי' דאי"ס ב"ה בחכ' דתשביכ' להאיר מל"ב ג"ח הללו בבחי' פנימי' ועצמי' באור הפני' להיות מזה בחי' דרך כבושה לרבים שנק' דרך הוי', וכמו במ"ת שהאיר ה' פניו מפנימי' ועצמי' כח חכמתו ית' שבבחי' מקיף דח"ע דתוה"ק כו' בליב ג"ח הכללי', וגם שהי' זה בדרך דילוג גדול

ארחות ה' . . . תרי"ג ארחין דגלגלתא: תהלים כה, י. זחיג קסט, א. קלוי, א.
 דאורייתא מח"ע נפק' . . . והחכ' מאין תמצא: זחיג טב, א. א. מה, א. קכא, א. ועוד. איוב כה, יב.
 כמו השערות שהן מוזרי השפע . . . דמקיף דמוחי': ראה ביאוריו סט, ד. סידור מב, א. סא, ב. פ. ד, ט'
 מאמרי אדוהאמיצ' יקרא ח"ב ע' תשעת. ושי"ג. שם דברים ח"ב ע' תקלא.
 דמוחי' . . . המקיף: גיטוסף ע"פ כתי"ב.
 ושער ריש' כעמר נקי: דניאל ז, ט.
 הליכות אלי הליכות עולם לו: תהלים סח, כה. חבקוק ג, ה.
 קווצותיו תלתלי' תילי תילים של הלכות: שה"ש ה, יא. מנחות כט, ב.

מעצמותו ית' כמ"ש וירד ה' בירידה גדולה כמו שוירד' מעיר לשדה ע"י נתיבות עכ"ז נמשך בבחי' הארת פני' בליב' חדר' שבמוחי' דחויב' העליוני' כמ"ש חכ' אדם העליון תאיר כו', והוא שנחלק חויב' לחויג' והו' ד' מוחין ע"י הדעת דתורה אור שהו' ד"פ ח' שהו' ליב' שבילין כו' והו' כללות דתורה שכתב באמרו אנכי כו' ולא יהי' לך כו', וזהו ורח' משעיר בשערות ונימין דהלכות דתשבע"פ שויש' ושער רישי' כעמר כו' ואתא מרבבות קדש קדש העליון דגי' בליב' ניח' דמקיף דחכמה עילאה שירד בהו' בגילוי' כמו שאמר רכב אלקי' שירד עם המרכבה שלו כו' ודל'.

ובכלל זה יוכן בדרך כלל ענין מצות ציצית בליב' חוטי' דוקא, דהנה ידוע שמצות ציצית כוללת כל המצות וראי' ממה שא' בה וראיתם אותו וזכרתם את כל כו' למען תזכרו כו' דמשמע עכ"פ שעי' מצות ציצית יזכרו על כל המצות להיותה בבחי' שרש כללי לכולם (כידוע דציצית גי' תרי"ג עם ח' חוטי' וה' קשרי' וד' ציצית מצוה אחת היא כו') (וזהו וראיתם אותו דקאי על התכלת שהוא היראה שכולל לח' חוטי' דבציצית הכנף האחד בלבד יזכור על כל המצות, ואעי"פ שליב' חוטי' דוקא נמשך מן המקיף שהו' ליב' גי'ת, זהו כאשר בא בהתחלקות בדרך פרט בד' מוחי' דחויב' וחויג' שכי' כלול מח' אותי' דהוי' ואדני בחי' חויג', אבל כללותם הוא בח' חוטי' שהו' ד' מוחין שכלול מחויג' דלבן ותכלת שהו' ח' אותי' דהוי' ואדני בכללי' בלבד כו' ודל'). ולכאורה אין זה מובן דמאיזה טעם יהי' מצות ציצית דוקא כולל לכל המצות, ואעי"פ שא' בפ' ציצית וראיתם אותו וזכרתם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו', היא גופא יש להבין למה עי"ז יזכרו על כל המצות, אלא צריך לומר מטעם הנ"ל בשרש ענין הליב' חוטי' דציצית שהו' בבחי' ליב' גי'ת שבוקעי' ויוצאי' מן המקיף דטלית שהו' בחי' שרש ומקור כללי להארת אור דחכ' דתורה שיצא בגילוי' אור הפנים במי'ת ב"י הדברות כניל' (דליב' גי'ת שבהעלם המקיף דטלית שנתעטף הקבי'ה במי'ת שזהו שנק' לבוש מלי' כמ"ש יביאו לבוש מלי' כו' כניל' שנתלבש בו במי'ת דוקא) (וכמארז"ל שבמי'ת נדמה להם כזקן שעוסק בתורה כו' שזהו כשהוא מעוטף בטליתו כמו לעיל שא'

וירד ה' יתרו יט. כ.

ורח' משעיר . . . ואתא מרבבות קדש: ברכה לג. ב.

רכב אלקי' תהלים סח, יח.

וראיתם אותו . . . למען תזכרו: שלח טו, לט"מ.

כידוע דציצית גי' תרי"ג: רשי' ולקח טוב שלח טו, לט. תנחומא ס"פ קרח. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ

במדבר ח"ג ע' אעדר.

המקיף דטלית שנתעטף הקבי'ה במי'ת: ראה גם ר"ה יז, ב. פסיקתא דריב"פ ה' תחודש (הוצאת באב"ע —

דף נוה א). וראה בחדי"ג מהרש"א בריכות (שם ממדרש עז"פ עוטה אור כשלמה. וראה ע"פ זה בהיל' אור ריש

ע' שצח).

יביאו לבוש מלי': אסתר ג. ה.

שבנמי'ת נדמה להם כזקן: ראה מכלילתא בשלח טו, ג: גגלה בסני' כזקן מלא רחמים כו'. ועד"ז בפרשי'

ועיי יתיב כו' לבושי' כו'), והיינו ענין ל"ב חוטי' שבציצית בדי' כנפות שהן ל"ב גיח דמקיף העליון, והן בכלל במספר ל"ב דוקא כמנין ל"ב שבילין דמוחי' דחוי"ב כו' שנחלקי' עיי' הדעת באור דתורה שבאה בהתחלקות אף בפנימי' דאור החכ' (אבל זהו גילוי כל בחי' הפנימי' ועצמי' שמלוכש בהעלם דמקיף (שהוא תיקון ואמת שמאיר בתרין תפוחין שזהו עיקר ומקור הארת פנים דחכ' שזהו כללוי' דייג מדהיר שנק' י"ג ת"ד שנק' בשם האר' פנים בכלל שזהו בא מבחי' רעדכיר כידוע במ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' כו'), אך בחי' ל"ב גיח דמקיף דטלית זהו מתלבש בל"ב חוטין דציצית בבחי' כללוי' לבד שמפני זה הן רק ל"ב נתיבות לבד (שהוא בבחי' מקור החכ' שנק' אין דכתר כמ"ש והחכ' מאין, והוא נתיבו' דבחי' ח"ס כו') (וכמ"ש במ"א ע"פ מלאכי שלום כו' נשמו מסילות שבת עובר אורח שהן ל"ב שבילי' דחכ' שנמשך לבינה שנק' מסילות ונתיבות בהעלם וכן א' דבורה והולכי נתיבות כו' (כמש"ת) ובבינה הן מיט שערי' כו'), אבל בדרך פרט נחלק מלי"ב גיח דחכ' בהעלם דמקיף ומלי"ב חדריי' שבמוח הדעת כמ"ש ובדעת חדריי' ימלאון כו' לפרטי' רבים שהן תרי"ג מצות רמיח מ"ע מבחי' החסדי' שבדעת ושס"ה ל"ת מבחי' הגבו' והיינו חוטי' לבן וחוטי' תכלת שבציצית (כמש"ת), וכמשל המקיף דיחידה שנפנש באדם שמקיף מראש לרגל כא' בהשוואה א' ועכ"ז ממנו דוקא יתחלק כל האורו' וכחות הנפש בדרך פרט תחלה כמחוי' דחוי"ב עיי' הדעת כמו להיות בחי' ראי' ושמיעה כל א' במהות בפ"ע וכך הוא כל ציור האבריי' דאדם בדרך פרט עד שהן מספר רמיח איברי' ושס"ה גידי' שהן רמיח מ"ע ושס"ה ל"ת ודיל' (וזהו וראיתם אותו וזכרתם את כל כו' שזהו מצד בחי' קבלת עול מ"ש באהבה ויראה שעיי' נמשך הארת אור הרצה"ע שמאיר בכל מצוה בפרט כמו אור הרצון שבמוח שמתפשט ושולט בכל האבריי' בשוה כניל באורך שזהו בחי' מקיף דחי' לי' דצלם כו').

והנה בכ"ז יובן כללוי' ענין מצות עטיפת הטלית וציצית קודם התפלה דוקא, וכידוע שזהו להמשיך על נפשו בחי' אר"מ העליון והוא מ"ש בזוהר שהוא בחי' פרישו דמלי' שמים דלעילא כו'. וביאר הענין הנה מבואר

יתרו כ. ב. ונגלה כאן כזקו מלא רחמים כו'. וראה ג"כ מהו ב"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שפה (בהמ"מ ש"ס).

ועיי יתיב: דניאל ז. ט.

יעבור ה' על פניו: תשא לר. ו.

והחכ' מאין: איוב כה. יב.

במ"א ע"פ מלאכי שלום כו' נשמו מסילות: ישעי' לג. דת. ראה ס' מאמרי אדה"צ אתהלך לאוניא ע' רכת.

והולכי נתיבות: שופטים ה. ו.

ובדעת חדריי' ימלאון: משלי כד. ד.

בזוהר שהוא בחי' פרישו דמלי' שמים דלעילא: ראה זחי"ב צו. ב. זחי"ג קכ. ב. ח"ז ת"ז (כב. סע"א). חכ"א

(נה. כ). ובהנסמן עוד בהמלוואים להמ"מ ב"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אירפ (בהמ"מ לע' אמד).

במ"א בפסוק חדשים לבקרים רבה אמונתך שבכל בקר מתחדש כחי אמונה רבה הפשוטה שבמצמי הנפש ממש בכחי יחידה דוקא שנקי בזהר כח קדישא כו' שהוא כחי התקשרות העצמי דנשמה האלקי שבנקודת יהדותו שמחמתו יכול למסינ על קדישא, וזהו רבה אמונתך כחי אמונה רבה שהוא למעלה מן הרצון המורכב בשכל אלא הוא מקור כל התפעלות רצון ושכל כו', והוא מצד האמונה הפשוטה במהו"ע ית' דוקא שלמעלה מכל ההשתלשלות דקו"ח כו' והוא בכחי מקיף הכללי בעצמו אאיס (כחי מל' דאיס כמו שהוא מלך מרומם לבדו כו' שלמעלה מהתנשאו' עלי ימות עולם כו'), ומכח אמונה זו הפשוטה נמשך ממילא כל גילוי אור התפעלות ברצון ושכל ומדות במוחי ומדות ומעשה בכל פרט ופרט שבציור אדם בנר"ג שבו וכניל במיש אך בצלם יתהלך איש בנר"ג כו' כחי מ"ם דצלם דיחידה כו'. וזהו ענין הטלית שמתעטף בו הראש וכל גופו בהיקף כא' שהוא פרישו דמל' שמים דלעילא כחי מקיף דמל' דאיס כחי כח האמונה הפשוטה הנ"ל כמו שהוא באמתות אור עצמי איס שנקי סוכ"ע הכללי (כחי טה"ע), ונמשך ממנו בכלליו ל"ב נ"ח שהן ל"ב חוטינ דטלית שזהו כפרט היוצא מן הכלל דקבועמיש שלימה, והוא הארת המקיף להיות מקור במוחי בהעלם לכך נמשך מבחי סוכ"ע שהוא כדוגמת הקפת הטלית ובי ציצית שלפניו הרי הן מאירי לפניו בבחי המוחי דחו"ב ובי ציצית האחרוני נמשכי למטה והכל שיאיר על ידם מן ההעלם לגילוי אור בכל פרט ופרט במוחי ומדות ומעשה שכאדם כמו ברצון והשגת שכל ואויר שכלי וגם אויר טבעי עד כחי המעשה באמונה פשוטה למטה מן הדעת ששרשו למעלה מן הדעת כו' דנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו כו' והכל מתחלק בפרט מן כח המקיף בליב חוטי דטלית שמתעטף בו ראשו וכל גופו וד"ל.

וזהו כל עיקר ענין מצות עטיפת הטלית קודם התפלה דוקא שיומשך על נשמתו מכח המקיף דיחידה כחי אמונה רבה הנ"ל בכח העצמי דנשמה באמתות מהו"ע ית' כניל, ואח"כ מתחלק הוא לפרטי רבי ע"י ל"ב חוטי דציצית שהן ל"ב נ"ח בסידורא דצלותא שהן נחלקי לד' מדריגו' בכלליו שכ"א גבוה מחבירו נגד אבי"ע כחי עשי עד ב"ש שזהו להתעורר בתשובה בלב נשבר בכבוד ראש מחינ ואוי שלא עשנו כו' אבל אנחנו כו'

במ"א בפסוק חדשים לבקרים: איכה ג, כג. ראה סי' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ג ע' תתט ואילך וע' תתכ. ושי"ב.

יחידה . . שנקי בזהר כח קדישא: חז"ל רכ, א. ראה באוה"ז לאדהאמיצ ק, א ואילך.

על ימות עולם: בכחי ב: עלמות.

דקבועמיש שלימה: ע"פ ברכות יד, טע"ב.

נכונד ראשו: ע"פ ברכות ל, ב.

שלא עשנו: ראה שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ז ס"ד (ממני"א שם סק"י), ובהנשמו ע"ז באורך בס' מאמרי

אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תשג.

ובכ"ש ופסודין זהו בחי' יצירה שהוא מדו' טבעי' ויוצר אור וק"ש מדות דאוי"ר שכלי' בחי' בריאה וש"ע באצ"י בהשתחואה וביטול במציאות בכריעות כשכורע בברוך כו', וזהו שנק' סולם כידוע והיינו ד' מדריגו' שנק' מטה ושלחן כסא ומנורה שהן ד' תיקוני' דשכינתא כמ"ש בזהר ומבואר במ"א ע"פ ואחרי הרעש כו' עד קול דממה דקה דא צלוחא בלחש דתמן קאתי מלכא כו' וד"ל, וכל אלה נמשכי' מן ההעלם לגילוי בלבד מכח המקיף דיחידה שנמשך ע"י עטיפת הטלית קודם התפלה דוקא וגם כל היום לשומר מכל הרהור רע וכ"ש מפועל רע וכמו מעשה שנזכר בגמרא בא' שהי' זהיר מאד במצות ציצית וכשבא ליכשל בעבירה טפחו לו על פניו ד' ציצית ונמנע מלעשות כו' הרי נראה לעין כח המקיף דטלית וציצית עד שמכה על פניו ומונעי' האדם מעשות כל רע ותיעוב כו' וד"ל.

והנה באמת כל עיקר הכונה במצות ציצית למעלה הוא להמשיך מבחי' אור המקיף דטלית העליון (שנק' לבושי' כתלג כו' או עוטה אור כו' כני"ל) רק בבחי' המל' דוקא שהן כני"י למטה (בסוד ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה כו' כמ"ש בזהר ור"מ והוא סוד שארה כסותה ועונתה כו' שארה מזונא בחי' או"פ כסותה בחי' או"מ כו'), וזהו ענין המשכות דל"ב ניח דמקיף דטלית לבחי' המוחי' דנוק' בבי' ציצית שלפניו כו' כמ"ש בפע"ח בשער הציצית והוא להיות ד' תיקוני' דשכינתא במטה ושולחן כו' בשירותאי דצלוחא כו' שמתחלק בפרטי' עד שעומדת המל' בש"ע כו', וכך יובן ג"כ בענין ל"ב ניח דמקיף דח"ע דתשבי"כ שנמשך לתשבע"פ מל' קרינן לה והוא בהלכות דו' סדרי משנה שהן ככלל בהתחלקות דו' מדות חגי' כו' סדר זרעים בבחי' החסד שבמל' כו' ומתחלק כל סדר לכמה מסכתות עד שבכללותם ס' מסכתות (ובימי ר' הי' ת"ר סדרי' כו'), וכ"ז התחלקות פרטי' בגילוי מן ההעלם דמקיף דח"ע שנק' ל"ב ניח שמאירי' בהעלם בתשבי"כ וד"ל (וזהו לבושי' כתלג חויר באותי' דתשבי"כ בל"ב ניח ככלל'ו כני"ל שז"ש ואתא

וזהו שנק' סולם ... מטה ושלחן ... ד' תיקונים ... בזהר ומבואר במ"א ע"פ ואחרי הרעש: [בכתי"ב: במ"א ע"פ אחרי הרוח אש]. ע"פ מלכ"ט"א יט, יב. חז"ב קלג, א. ת"ז בהקדמה (ג, ב). ראה ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' יח"ט (ובהמ"מ שם). מאמרי אדה"ז ענינים ע' תמח (ובהמ"מ שם). סה"מ חקט"ז ח"ב ע' חרסא. סה"מ חקט"ז ע' רנה.

מעשה שנזכר בגמרא ... טפחו לו על פניו: מנחות מד, א.

ופרשת כנפיך ... בזהר ור"מ ... שארה כסותה: רות ג, ט. וראה חז"ב קיב, א. ת"ז ת"ז (כב, סע"א). ובתנ"סן לעיל קרוב לר"ש המאמר (פיסקא: והנה יש להבין). סידור ד, סע"ב. ס' מאמרי אדה"א"צ ויקרא ח"ב ע' תצב הילך. אג"ב שער הציצית פד, ריש ע"ב.

בשירותאי: כ"ב בסידורא.

דו' סדרי משנה ... ד' מדות חגי' : ראה סע"ה"צ להאריז"ל פ' ואתחנן (סדר קביעות התורה בכל יום).

שער המצוות שם (ד"ה אח"כ יקרא). פע"ח שער תהגות הלימוד (ד"ה משנה).

ובימי ר' הי' ת"ר סדרי' : ראה תגינה יד, א. אגוז"ק סכ"ו (קמג, א) ובתנ"סן לשם.

לבושי' כתלג חויר: דניאל ז, ט.

מרבבות קדש העליון כו', ושער ריש' כעמר נקי זהו כהלכות דתשבע"פ בריס דמשנה, וזהו זורח משעיר שהוא בבחי' שער' כמו שער ריש' כו', וכמו שליב נ"ח דמקיף דלבוש מל' מאיר' בדילוג הערך בהתחלקו' ס"ר אותיו' דתשביב כך בחי' שער ריש' דגלגלתא שלמעלה מן המוח' מאיר' בדילוג גדול בהתחלקות דס' מסכתות דתשבע"פ, וכך מאיר בס"ר נשי' השרשי' ומן השרשים נמשך אל הענפי' שבכל דור ודור עד שכאוי"א שמתעטף בטליתו בבקר קודם התפלה נמשך בחי' או"מ זה בכלל ובפרט לנשמתו בתפלה בד' המדרי' הנ"ל ובתו"מ כל היום וגם בהרהור תשובה לפקד' ולשומרו ולמונעו מכל רע כנ"ל, וכיז לפי שא' בזהר דג' קשרי' הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה בב' מדריגו' דסתים וגליא דקוב"ה סתים וגליא ואורייתא סתים וגליא כמיש הנסתרות לה' כו' והנגלות כו' וכן נשי' שעלו במחשבה הקדומה כו' ומתקשרי' כ"א בבחי' סתים למעלה ובבחי' גליא למטה, וכמו שהי' במ"ת בסתים וגליא כא' בשעה שא' אנכי ה' אלקיך כו' שקוב"ה סדכ"ס בא לגילוי בקול ודיבור דתורה אור לנשי' כגופי' בהתלבשות בדברים גשמי' וכן גם עתה בכל מי שקורא ושונה כו', וא"כ גם בענין המשכות המקיף העליון בליב נ"ח בליב חוטין דציצית נמשך בב' המדריגו' דסתים וגליא דתורה מבחי' העלם דאוי"מ בגילוי בנשי' בס"ר נשי' שמתקשרי' בס"ר אותיו' התורה שבכתב וס' מסכתות דתשבע"פ דהכל א' ממש וד"ל.

(ועם כל הנ"ל יובן הטעם שאו' הפסוקי' האלה מה יקר חסדך אלקי' כו' עד כי עמך מקור חיים כו' משוך חסדך כו' בשעת עטיפת הטלית דוקא, כי מבואר למעלה דשרש עטיפת הטלית הוא בבחי' המשכה דאוי"מ העליון בבחי' קבלת עול מל' שמים בעצם נקוד' הרצון דיחידה דוקא שעייז מעוררי' למעלה מבחי' או"מ דרב חסד העליון הפשוט שבצממו' או"ס נ"ח ממש שלמעלה מן החסד הנמשך בהשתלשלות העולמו' בבחי' או"פ לבד כו' שעייז א' כי אמרתי עולם חסד יבנה כו', וז"ש מה יקר חסדך העצמי ופשוט שמאיר במקיף טלית זה שזהו כמו שהקבי"ה מתעטף בטלית שנא' לבושי' כו' או עוטה אור אור המקיף דחסד כשלמה דוקא, וזהו ובניא בצל כנפיד ממש יחסיון בכנפו' טלית העליון שנק' צל כנפיד ממש יחסיון כאדם שחוסה בצל כנפי אביו כו', ואז ממילא נמשך בליב חוטין ליב נ"ח דתורה, שזהו ירויון

וזה משעיר: ברכה לג. ב.

בוהר דג' קשרי' . . . סתים וגליא: ע"פ זחיג עג. א. וראו ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ס"ע צט. וש"נ.

הנסתרות לה': נצבים כט, כח.

מה יקר . . . כי עמך . . . משוך חסדך: תהלים לו, ח"א.

כו': בבחי' ב: כו' בחי' הקיפה כו'.

כי אמרתי עולם: תהלים פט, ג.

שהקבי"ה מתעטף בטלית: ראה ר"ה יז, ב. ובהנסמן לעיל ע' אשיב.

מדשן ביתך בית דתורה שנק' בית ה' והון ביתו כמו שא' במשה בכל ביתו נאמן הוא כו', ונחל עדניך תשקם לעוה"ב ממקיפי' דנהר אפרסמון דכ"י והוא מים דתורה שנמשך מאין דהעלם דחכ' לגילוי בהשגה דבינה שנק' נחל כו' וד"ל. ואח"כ מפרש הטעם לכ"ז כי עמך מקור חיים כו', פ"י גם בעטיפת הטלית שנק' מקיף הכללי הרי עולה למעלה להיות עמך ממש בביטול והתכללות לפי שגם בחי' טה"ע שנק' שה"ש לא יכלכלוהו כו' להיותו למעלה גם מעומק רום דשמים לרום כו' כנ"ל (לפי שנעצמו' א"ס ממש כמו שה"י הוא ושמו בלבד לא שייך לומר גם בחי' מקיף למקיף כו' כמ"ש גליף גליפו כטה"ע וזהו בחי' מקיף למה ששיער בעצמו בכח כו' כמ"ש במ"א), אבל בעל"ז זו ממקור החיים העליוני' בחי' מקיף הכללי לגבי אור העצמו' דא"ס ממש יומשך ע"ז מאורך האמיתי להיות נראה אור זה למטה כמו שהוא למעלה ממש, והוא ע"י המשכה דמקיף זה בל"ב נ"ח דתורה בל"ב חוטי' שבציצית כמקור הכללי בס"ר דנשי' ובס"ר אותיו' דתשב"כ וס' מסכתות דתשב"ע"פ כנ"ל, והגם שא' נראה ל' להבא דוקא שהוא כעוה"ב שיתגלה מן ההעלם דמקיף דעוטה אור כשלמה הנ"ל אבל גם עתה נראה אור זה בגילוי בבחי' אור תדומ' ע"י עטיפת הטלית דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. ואח"כ או' משוך חסדך ליודעך כו', שמכחי' רב חסד עליון דמקיף דטלית זה יומשך בגילוי מן ההעלם ליודעך שהוא בגילוי המוחי' דחוי"ב בדעת המתפשט במדו' כמו ביחוד דק"ש וביחוד פנימי' דאור"א במצות ת"ת כל היום וכמ"כ גם במצות מעשיו' ביחית דו"ג, וי"ש וצדקתך לישרי לב שהן כניי' ע"י יחוד קוב"ה כו' במצות שהן ההולכי' ביושר לב בדרכי ה' במצות שיומשך כח ועוז מאור"מ זה דחסדך שבטלית העליון שהן ע"י ל"ב חוטי' דציצית הכוללי' כל תרי"ג מצות כנ"ל כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם כו' ולכך נק' ישרי לב שמקבלי' מל"ב נ"ח לפי שנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן דוקא וד"ל (וכמ"ש כמים הפנים אל פנים כן לב האדם לאדם כו') וד"ל.

בית ה' והון ביתו: תולעים כג. ו. כו. ד. ובכ"מ. שה"ש ת. ז.

ככל ביתו נאמן הוא: בהעלותך יב. ז.

דנהר אפרסמון דכ"י: ראה תענית כה, א. ובכ"מ. וראה להלן סודיה אז ישיר ישראל (השני). ושי"נ.

דשמים לרום: משלי כה, ג.

הוא ושמו בלבד: פד"א ס"ג.

גליף גליפו כטה"ע... ששיער בעצמו בכח: ראה חז"א טו, א ומק"מ שם. שער החוד לאדהאמי"צ פ"י

ואילך. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' כה (ובהמ"מ שם), סה"מ תשי"ט ס"ע 38 (השני) ואילך. ס' הערכים-

חב"ד כרך ג ע' ער ואילך.

מקיף: בכתי' ב: גליף.

וראיתם אותו וזכרתם: שלה טו, לט.

כמים הפנים אל פנים: משלי כו, י"ט: כמים הפנים לסנים [ובכתי' ב כאן ליתא התיבות אל פנים]. ובכ"מ

חובא כהלשון כאן, וראה: עט"ר ב, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ וקרא ח"א ע' ג. וע' קג. המשך תעריב ח"ב ע'

תתקטד. ועוד.

והנה מעתה יש להבין שרש ענין מחלוקת קרח על אהרן כה"ג דמה שייך זה לענין השאלה ששאל קרח ממשה בטלית שכולה תכלת אם היא חייבת בציצית כו'. והנה יש להבין תחלה בשרש ענין אהרן כה"ג מהו למעלה (כי אהרן אותיו) נראה בהיפוך אותיו והיינו כמו שא' באורך נראה אור כו' וכתיב כי עין בעין נראה אתה ה' כו' שמדבר בענין ה' שבא בזכות אהרן דוקא ששרשו בבחי' רב חסד העליון במקיף הכללי הנ"ל וכמשי"ת). דהנה כמו שמבואר למעלה בענין ל"ב חוטי' דציצית שהן המשכות דל"ב נ"ח מבחי' המקיף הכללי דטלית שהוא בבחי' דטובב כ"ע (שנק' טה"ע) בכלל כך הוא ממש בהמשכות השפע שבא' מבחי' מקיף שע"ג הראש בבחי' שערות דראש שהן יוצאי' בבחי' דילוג הערך ממהות כח ועצמו' דחכ' דא"ס כ"ה שלא יוכל להתיישב במוח החכ' שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא וגם הרצון והתענוג שבזה למעלה מן הרצון ותענוג שבשכל והשג' שבמוחי' דחוי"ב כידוע, והוא מ"ש לבושי' כתלג חויר דקאי בבחי' ע"י שהוא נחשב מבחי' הא"ס דלבושי' שמתעטף בו בטלית כמ"ש עוטה אור כשלמה כתלג כו' כלובן העליון דחסדי' הפשוטי', והיינו ל"ב נ"ח שמתחלקי' מאו"מ הפשוט הזה להאיר בפנימי' המוחין ומדות דאדם העליון למעלה ובכנ"י למטה כנ"ל, וכך הוא מ"ש ושער רישי' כעמר נקי שהן כמו ל"ב נ"ח בכלליו הנ"ל כך מתחלק בשער רישי' שלמעלה מן המוחי' דחוי"ב כנ"ל מהארזת או"מ העליון שע"ג הראש מעצמו' החסד הפשוט שבחכ' העצמי' דא"ס (שנק' ג"כ בשם ציצית הראש וכמ"ש ויקחני בציצית ראשו כו' כי בחי' השערות נק' ג"כ בחי' לבוש ומקיף כידוע). וזהו שא' כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזן אהרן כו' שזהו בחי' התענוג הפשוט שבח"ע העצמי' דא"ס שנק' שמן הטוב שנמשך ע"ג הראש דכה"ג לקדש את בחי' שערות דראש דאהרן בקדושת העצמו' ממש (כמו בחי' שער רישי' דע"י הנ"ל) כידוע בשמן המשחה שנק' שמן משחת קדש כו' שנמשך בראש דכה"ג שזהו כשמן הטוב על הראש דאהרן להמשיך עליו מאו"מ העליון דחסד הפשוט ועצמי' הנ"ל, ואח"כ מתחלק ויורד משמן הטוב הזה שעל הראש בשער רישי' גם על הזקן בחי' דיקנא דכה"ר שהן כלליו' י"ג מדה"ר שנמשכי' בהן מבחי' רעדכ"ר כו' וזהו שירוד ע"פ מדותיו שנק' לבושי' כו' וד"ל (וזהו באורך נראה אור אותיו' אהרן שנראה או"מ דחסד העליון שמאיר בעצמותו ממש למטה כמו למעלה ממש. וכמו י"ג מדה"ר ד"ג ת"ד שנמשך בבחי' זקן אהרן שירוד ע"פ מדותיו גם למטה ממש כו').

אהרן אותיות נראה . . . באורך נראה אור . . . עין בעין נראה: זחיג קג, א. תהלים לו, י. שלח יד, יד.
 לבושי' כתלג חויר: דניאל ז, ט.
 ויקחני בציצית ראשי: יחזקאל ח, ג.
 כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

ויאירו באור ה' אל מול פני כו' שזהו לעצמו אייס ביה ממש כבן שנמשך אחר אביו וכמ"ש כי אתה אבינו כו', ולכך נק' אהרן שושבינא דמטרוני' הוא כמו שושביני' דכלה שבכחו להעלות את הכלה בהתעוררות חשק ותשוקה להתייחד עם החתן כך בחי' אה"ר דכה"ג למעלה נק' שושבי' דכ"י כו' ודיל'. וזהו שא' באהרן דוקא ורבים השיב מעון שזהו מצד כח המושך שיש בכח אה"ר דאהרן שנמשך למטה כיכ עד שמושך גם לב הרשעי' שיתעוררו בתשובה שלימה פתאום כו' וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום בחי' מקיף דאה"ר הנ"ל לכך רבים השיב מעון והוא מה שיש בכח בחי' החסד הפשוט דאה"ר העליונה לימשך גם במקום חשך ואפילה כמו בטומא' ק"ג ברשעי' שמלאי' עון שיחזרו וישוכו גם משם אל ה' באמת משום דגם חשך לא יחשיך לפניו כו' ודיל'.

אך מאיזה טעם ה' כח הגדול הזה באהרן להשיב רבים מעון כו', זהו שהקד" לומר כי בשלום ובמישור הלך אתי אתי דוקא ובשלום ובמישור דוקא. והענין הוא כידוע שיש בחי' ג' קוין באצ"י חת"ן קו הימין ובג"ה קו השמאל ודתי' קו האמצעי, ושרש אהרן שהי' משבט לוי שהוא בקו האמצעי וקו האמצעי עולה עד פנימי' הכתר שלמעלה מהתחלקות הקוין דאצ"י לגמרי כידוע, ע"כ א' בשלום ובמישור הלך אתי ממש, פי' בשלום ומישור זהו בחי' קו האמצעי דת"ת ויסוד, דיסוד נק' שלום כמו הגני נותן לו את בריתי שלום שהוא כח התחברות המשפיע במקבל תמיד כידוע, ובמישור זה בחי' קו האמצעי בכלל שהוא נק' קו היושר להיותו הולך ביושר מלמעלה למטה בלי נטי' לימין ושמאל כלל כי קו הימין נוטה לימין דחסד יותר ושמאל למדה"ד יותר משאי"כ קו האמצעי שהוא בחי' ממוצע וממוזג מב' הקוין דחוי"ג במיצוע נכון שזהו ע"י התכללות דשם מ"ה דתכ' דתורה כידוע שכל התורה כולה הוא בבחי' הכרעה דת"ת ודעת שהוא לאכללא שמאלא בימינא כמ"ש מימינו אש כו', וז"ש בשלום ובמישור הלך אתי ממש לפי שזהו שנק' בריח התיכון שמבריח לקצה העליון דפנימי' הכתר ששם שורה מהו"ע אייס ממש וכמ"ש בתיקוני' אייס מלגיו כתר'א עילאה מלבר לכך א' הלך אתי ממש ודיל'.

וביאור הענין כי יש הפרש בין מדות דחוי"ג שנמשכי' מן החכ' שיש נטי' לשמאל דכח הדין כמו לחסד בקו הימין במשקל שוה רק ע"פ

כי אתה אבינו ישיעי' טג, טו.

נק' אהרן שושבינא דמטרוני'תא: זח"א רסו ב. זח"כ מט, ב. זח"ג כ, א. גג, כ. ערה, ב.

עד יערה עלינו רוח: ישיעי' לב, טו.

כידוע . . . חת"ן קו הימין: ראה זח"ג קנג, ב. פרדס שער סדר עמידתו (ש"צ) פ"א. ע"ה דרוש עגולים ויושר

(ש"א) ענה ב.

הגני נותן לו את בריתי שלום: פנחס כה, יב.

לאכללא שמאלא בימינא כמ"ש מימינו אש: ברכה לג, ב. ונסמו לעיל ע' אשה.

בתיקוני' אייס מלגיו כתר'א עילאה מלבר: ראה ח"ז סתכי"ב (סח, ב).

ויובן זה כמה שנה באהרן בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, דלכאורה אין לזה חיבור וקשר כלל דמה שייך ענין רבים השיב מעון למה שנשלום ובמישור הלך כו'. אך הגה תחלה יש להבין שיש ענין אהרן כה"ר למעלה. דהנה ידוע בשרש הכהנים בכלל שהן בקו הימין דחצי' דאצי' ושרש כהנים סתם הוא בבחי' נצח ענף החסד ושרש אהרן כה"ג הוא בחסד שלמעלה מן החכ' ונק' רב חסד דבי' אחיד אור אבא דאצי' כידוע בענין נשיאת כפים דכהנים ובמה שא' דכה"ג נוטל חלק בראש דאי'א שזהו למעלה מן החכ' דאצי', והיינו בבחי' אה"ר שברצה"ע הפשוט ועצמי ממש שבילתי מורכב ומוגבל בשכל וטעם כלל כמו אהבת האב לבנו וכה"ג שאהבה זו עצמי' וטבעי' בילתי מוגבל כלל וכלל כו' וכענין אה"ר אהבתנו כו', ומכאן אה"ר זו נמשך מלמעלה ללב דכנ"י לעוררם באהבה או תשובה פתאום והוא מה שאנו רואי' שיהי' התעוררות פתאומי' בלב כל א' מירשאל אפי' בקלי' וע"ה בילתי הכין לבו לזה בתחלה כלל (וכמו בעשרת ימי תשובה ובכל עת מצוא כשהוא שעת רצון וחסד העליון באה"ר העליונה למעלה כו'), שזהו בחי' רב חסד העליון שנמשך בבחי' ימין מקרבת בעון וחיבה יתירה להיות מושך את הלב דכא"א שיתעורר באהבה ותשוקה לאלקים חיים בכל עוז ואף שהוא מרוחק מאד ונסוג אחר לבו בהבלי עוה"ז כמו טרדת הפרנסה הדחוקה שמבלבלת המוח והלב לגמרי וגם מחמת צוק העתים בכל צרה ולחץ עכ"ז יומשך לבו פתאום להתעורר באה"ר וגם כאשר נשיי נשתקעו ביותר בטומאת חטאים ועוונות קשים ורעים עכ"ז מתעוררים לבבם להיות שבים אל ה' בתשובה שלימה מקירות הלב פתאום לבל ידח ממנו נדח כו' כנראה לעין בכל דור ודור כו' (וכענין שא' דביק מכרות בכל יום שורבו בנים שובבים כו') וכ"ז הוא רק מעוז אה"ר דרצה"ע שהוא רב חסד העליון שנק' ימין מקרבת כנ"ל, וכמו ענין משכני אחריו נרוצה ממילא שמושך את הלב להיות התעוררו' ממילא לרוץ כמו התכללות הניצוץ בשלהבת מצד כח המושך שבשלהבת לניצוץ העומד מקרוב כו', וכך הי' ענין מדריג' אהרן כה"ג שנה' לו בהעלותך את הנרות שהן נשיי בכלל גם בכל דור ודור שאהרן כה"ג למעלה מושך ומעלה לנרות ה' דנשיי שיעלו למעלה

באהרן . . . ורבים השיב מעון: מלאכי ב. ו.

ושרש כהנים . . . ושרש אהרן כה"ג . . . רב חסד . . . כידוע בענין נשיאת כפים . . . דכה"ג נוטל חלק בראש:
ראה מא"א א. קמ. כ. ט. סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שגד (ובהמ"מ שם). סי' מאמרי אדה"אמצע במדבר ח"ב ע' שמט. אמ"ב ח"ג פקס"ג (ובהמ"מ שם). ביאה"ז לאדה"צ ע' רמ ואילך. יהל אור להצ"צ ע' חלב. ובהומבא בס' הערכים ח"ב"ז כרך ב' ע' ו ואילך.

רב חסד דבי' אחיד אור אבא: ראה חז"ג רצב. א: או"א בעתיקא אחידו כו'. ע"ה שער או"א (שי"ד) פ"א. סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רגג.

דביק מכרות בכ"י שובכו בניס: ע"פ ירמ"ג ג. יד. כב. ראה חז"ג קכז. א. פד"א פט"ו. פתיחתא דאיכ"ר כה. וראה סי' מאמרי אדה"אמצע וקרא ח"א ע' ט. ושי"ג. שם במדבר ח"א ע' ק. ושי"ג.

משכני אחריו נרוצה: שה"ש א. ד.

בתעלותך את הנרות: בהעלותך ח. ב.

הכרעה דתית שהוא עפ"י כח הדעת יכול הוא להכריע לימין יותר, והוא מה שע"פ שם מ"ה דחכ' דתורה דוקא שהוא בבחי' דעת וכמ"ש ויקם עדות ביעקב בחי' תית כו' שזהו כלל' התורה לאכללא שמאלא בימינא תמיד כניל, אבל מאין יש כח הזה בקו האמצעי דתורה לגבור כח הימין דחסד על הדין שבשמאל (שהרי לפי עצם כח החכ' שבתורה לא יוכל להטות ימין ושמאל כלל דזהו עיקר ענין הבירור דחכ' שבתורה שלא לנטו' ימין ושמאל רק כפי משקל הממוצע מבין שניהם דוקא וכמ"ש לא תסור מן הדבר כו' ימין ושמאל וכתוב כל אמרת אלוה צרופה כו' ואל תוסף על דבריו כו' ולכך נק' ספר הישר כי ישר זהו ענין היושר בלי נטי' כלל לימין ולשמאל וכמ"ש כי ישירים דרכי ה' כו', וכך הוא בכלל' בדרך הישר ברמ"ח מ"ע ושס"ה לית שהו בחי' חו"ג בכלל בלי נטי' כלל משמאל לימין דהרי א"א שיהופך דיני התורה בסור מרע וע"ס מרע לטוב ומטוב לרע אפי' במלא נימא ח"ו ואפי' בדקדוקי סופרי' באיסור קל של ד"ס כו' כידוע, וא"כ יפלא ביותר מ"ש בזהו לאכללא שמאלא בימינא כו' וכן מ"ש מימינו אש כו'. הענין הוא דודאי זהו בחי' אמת דתורה שבאה בקו המדה למדוד כל אור ומדה במזגם מיצוע ולהבדיל בין טו"ר בתכלית (כמו א"יה סופר אי' שוקל וכתוב מי מדד בשעלו מים כו') וא"א עוד לנטו' לימין ושמאל כלל, וכך הוא גם במדות דרצון שבבחי' הכתר בא' אנכי ולא כו' שכולל' חו"ג דמ"ע ולית בכלל בלי' נטי' כלל כו'. ואמנם זהו עצמו הוא הגורם שיהי' התגברות ימין על שמאל כרב חסד כמו להיות נושא עון ועובר על פשע ב"ג מדה"ר שנמשך מפנימי' הכתר שלמעלה מהתחלקות הקוין כידוע שהוא ג"כ ע"פ התורה דוקא כידוע בענין מ"ש כימי' הראשוני' מה אלו ברצון כו' דמה שירד משה בלוחות האחרונות ביו"כ להיות נושא עון ע"י התשובה שמעורר י"ג מדה"ר מרעזכ"ר ה" ע"פ התורה דוקא לפי שע"י התכלל' הקוין דחו"ג בדעת ות"ת דוקא בחכ' שבתורה נעשה בחי' שלימות ביושר דקו האמצעי דאדם אדמה לעליון כו' עד שעולה בפנימי' הכתר בעצמו' אא"ס דלאו מכל אינון מדות כלל שמשם ויוגבר כח החסד על הדין למעלה ממשפט התורה עד שגם במשפט יכריע על ימין יותר שזהו לאכללא שמאלא בימינא שע"י הכרע' דתורה מצד שעולה בפנימי' הכתר כניל ודל' . הענין הוא שזהו לפי שעולה במדר' שבפנימי' כ"ע בעצמו' הרצון הפשוט ששם יש כח לימין יותר על שמאל, כמו יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך כו'. לפי שבעצם הטוב וחסד כולו טוב ואין בו נטי' לדין כלל וכמ"ש

לא תסור . . . כל אמרת . . . ואל תוסף: שופטים יו. יא. משלי ל. ה'ז.

כי ישירים דרכי ה': והשע יד. י.

אי' סופר . . . מי מדד: ישע' לג. יח. מ. יב.

כימי' הראשוני' מה אלו ברצון: ע"פ עקב ט. יח. ירד. ירד. ומרש"י שם. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ

דברים ח"א ס"ע עד.

יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך: ברכות ז. א. ברכות השחר אחר פ' העקדה וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת

ח"א ע' ק"ג.

אך טוב לישראל כו' (וכמו לא הביט און ביעקב כו') וכמ"ש בזהר דלית שמאלא כהאי ע"י כו' וכמ"ש במ"א במ"ש פסק עיניך חד כו' ע"כ יש כח בעצם הרצון שכולו טוב עצמי לנשיי להיותם בפנימי ועצמי להפוך כח השמאל לימין (וכמו ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם ויהפוך את הקללה לברכה כי אהבך כו', וראי' מכל יו"כ שמהפך גם הזדונות להיות כזכיות לפי שהקטיגור עצמו נעשה סניגור מצד אור פני מלך כו'), וזהו רק מצד עוז אה"ר העצמי" כאב את בנו ירצה ע"כ לא הביט כו' כי ה' אלקיו עמו כו', וזהו בשלום ובמישור דקו האמצעי דתורה הלך אתי להיות נהפך הדיון לחסד בפנימי הכתר. לפי שעלה למעלה מהתחלוקת הקוין דימין ושמאל ששם כולו ימין וחסד עצמו, ואע"פ שאהרן מקו הימין לבד מ"מ ה' הולך אתי במישור דקו האמצעי דוקא שהוא לאכללא שמאלא כו' ע"י שעולה לעצמו הכתר, וראי' ממה שאהרן ה' מעלה לנשיי אל מול פני המנורה דוקא כו', וזהו לפי שהלך אתי ממש לכך ה' ביכולתו להמשיך כח ועוז דאה"ר העצמי דאי"ס בנשיי עד למטה מטה גם הניצוצי' שנפלו בעומק תחת' בחשך ואפלה דקינ להיות מעוררם בתשובה ואהבה כנ"ל גם מתוך החשך וכמ"ש גם בהיותם בטומאתם כו' כי לפני האור הגדול גם חשך יאיר ויתפרדו כל כו' ויהפך גם הרע עצמו לטוב והקטיגור לסניגור, וזהו רבים השיב מעון להפוך מחשך לאור לפי שבשלום ובמישור דקו האמצעי לאכללא שמאלא כו' הלך אתי ממש שזהו אור פנימי הכתר בקו האמצעי שנק' שלום ומישור (כמו מישרי' אהבוך כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

וזה ה' שרש ענין מחלוקת קרח על אהרן ע"ד הכהונה דוקא, כי הנה מבואר למעלה בשרש הכהונה דאהרן לבד שהוא בקו הימין דחסד הנה יש בו בחי' כח התכלול' שבקו האמצעי דוקא שהוא לאכללא שמאלא בימינא כו' כמו רבים השיב מעון להפוך גם החשך הגס דקו השמאל בדיני' קשי' דקינ לטוב וכן להמשיך י"ג מדה"ר להפוך הרע לטוב כמו זדונות כזכיות

אך טוב לישראל . . . לא הביט און: תהלים עג, א. בלק כג, כא.

בזהר דלית שמאלא בהאי ע"י: חז"ל קכט, א.

במ"א במ"ש פסק עיניך חד: דניאל ט, יח. וראה חז"ל קכט, ב. קל, א. קלו, א. וכס' מאמרי אדה"י עה"ת ס"ע קכד ז"ל: כתיב פסק עיניך חסר כתיב, והגם שבספרים שלנו הוא מלא מ"מ לפמ"ש בזהר כן הוא ויש כמה שינויים בין ספרים שלנו לכמ"ש בזהר כמו בענין כלות משה ובהר' כלת משה חסר כתיב, להיותו כולו רחמים ולית שמאלא בהאי עתיקא, ע"כ.

ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם: תצא כג, ו.

בנומק תחת: בכמה כתיב: בעומ"ר [בעומק רע].

גם בהיוחס בטומאתם: בחוקותי כו, מד: ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם גר' [ואולי השינוי כאן מחמת הצענוור].

ויתפרדו כל: תהלים צב, יי"ד.

מישרי' אהבוך כו' כמ"ש במ"א: שה"ש א, ד. ראה סה"מ תקט"ג ח"ב ע' תרצג. ס' מאמרי אדה"י כתיובים ח"ב ע' ל וא"ל. אה"ת שה"ש ע' סח וע' מז. בראה"ז להצ"ע ע' שכה.

וקללה לברכה שהוא כח התגברות החסד על הדין בר"ר שבפנימי' שבכתר לפי ששם עצם הטוב והחסד דעצמו' אא"ס וע"כ גם בקו האמצעי דתורה הי' בכחו לעשות התכללות דשמאל דגבו' בחסד' דימין דוקא שז"ש בשלום ובמישור הלך אתי כו' כנ"ל (דאע"פ שכל התורה הוא דוקא להבדיל בין טויר שהוא להפריד הגבו' מהחסד' שלא יתערב רע בטוב כלל כמו טהור וטמא כשר פסול וכה"ג לפי שכבר הוכרר בח"ע הקדומ' כמ"ש אמרת אלוה צרופה כו' כנ"ל, הנה אדרבה זהו דוקא בכירור דעה"ד טויר להפריד הגבו' קשות דרע גמור שנקי' טמא ופסול שטמא טמא יקרא כו' אבל בעצם ההמשכה דרצון וח"ע שבתו"מ הוא דוקא לאכללא שמאלא שהוא בחי' הגבו' בחסד' דימינא דוקא והיינו להיות הגבו' דקו השמאל שנפלו למטה בבחי' המתור' שאינו רע גמור וכללי' בימין דחסד דוקא, כמו כל בחי' העלא' במצות כמצות הקרבנות היז העלאה דגבו' דדם וחלב דבהמה טהורה הגשמי' שנפל למטה שיעלה לריח ניחוח לה' למעלה דהיינו שיומתקו הגבורו' הללו ויוכללו בחסד' העליוני' דשם הוי', וכן התפלה עכשיו שיקריב לנפיה"ב שרששיה בפני שור דקו השמאל למעלה כו' שמלאה גבו' רק שלא יהי' בו מום ורע גמור ולא יקרא פסול אלא כשר, וכן כל הביורו' דמצות בדברי' גשמי' כמצות תרומו' ומעשרו' וכה"ג עכשיו במצות צדקה בגשמי' שיעלה מכחו ויגיעתו בדם הוא הנפש שנמשך בעבודתו ביגיע כפיו ומן הזרע הזרוע בארץ יעלה לה' למעלה ויהי' קדש וכן במה שיאכל לחם מן הארץ ויחיי' נפשו יברך לה' וכך הוא גם במצות טו"ת מצמר גשמי יהי' בחי' מקיף ולי"ב חוטי' לי"ב ניח' וכן כד"פ דתפילין גשמי' יהי' שורה מקיף דחריב כו' וכן במצות סוכה בסכך גשמי ישרה מקיף דאימא וכן כלולב ושופר וכה"ג רק שלא יהי' רע גמור כזה כמו לולב הגזול פסול כו' וכן סוכה ולולב שאינו כדיון פסולה, וכ"ז רק התכללות דשמאלא בימינא, וגם במצות לי"ת שהוא רק לבערי' הרע כמו ובערת הרע מקרבך וכמו לא תאכל חו"ד כו' גם כזה יש בחי' מיתוק הגבו' בחסד' דוקא וכמו לאחר זריקת הדם והקטרת החלבי' יוכשר הקרבן וכהנים אוכלי' ובעלים מתכפר' להמתיק הגבו' קשות שבנפשו, וכמ"כ הרבה מצות שאנו רואי' שעיקר ענינם הוא רק להמתיק הגבו' בחסד' דוקא, כמצות פרה אדומה שישרף הפרה ואפר שנשאר שהוא בחי' גבו' דבחי' בי"ן דנוגה שנקי' מל' נדה יומתק במים חיים בכלי כו' (והוא מה שבחי' רצוא נמתק ונכלל בבחי' שוב שזהו כללו' כל התו"מ דוקא כמ"ש במ"א בענין פרה

אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה.

ששרשה בפני שור דקו השמאל למעלה כו': ככת"י ב נמצאים חיבות אלו לעיל לפני ב' שורות, אחר התיבות: דכתמה טהורה הגשמי'.

לבער:

בכת"י ב: לברר.

ובערת הרע מקרבך . . לא תאכל חו"ד: ט' ראה יג, ו. ע"פ ויקרא ג, יז.

וכהנים אוכלי' ובעלים מתכפרו': פסחים נט, ב.

במ"א בענין פרה אדומה . . אמרוהי' אחכמה: ראה לקראת זקנת גו, א ואילך. סה"מ תקטפה חיב ע' תערב

ואילך. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ע' תרסו ואילך. קהלת ז, כג. במדביר פירט, ג.

אדומה שמפני זה נק' חוקת התורה ושלמה א' ע"ז אמרתי אחכמה כו'), וכך הוא בכמה דיני טומאה וטהרה בכלל כמו בדיני נגע' שהן מד' קליפו' דנוגה שנק' נגע' בניא בכלל וגמתקו ע"י הכהן דוקא כמ"ש נגע צרעת כו' והובא אל הכהן כו', וכך כל דין וריב ומשפט להציל עשוק להרשיע את הרשע להכותו במלקות שזהו מיתוק ובירור דגבו' הקשות שיוכלו בחסדי' דוקא, וכך גם התשובה בלב נשבר הוא רק להכניע לקו השמאל דגבו' קשות לגמרי שיהופך גם החשך לאור ויומתק בחסד העליון שמאיר גם בחשך כו'. וז"ש מימינו אש שעיקר התור' הוא בימינו דוקא שיהפך לאש דגבו' שזהו כל התורה כולה לאגכרא ימינא על שמאלא בין במ"ע בין בלית וע"ז דוקא יהי' שלימות הביורר להבדיל בין טהור וטמא כשר ופסול שהוא להפריד הרע גמור דוקא והוא ע"י שם מ"ה דתיקון שמתקן וממתיק לגבו' דז' מלכין דתוהו, שמפני זה הובדלו הכהנים שהן בימין שיגברו על השמאל שהם דוקא יורו התו"מ כמ"ש יורו משפטיך כו' וכל עבודה תמה זו בקדש העליון דחכ' דתרי"מ על ידם דוקא כי בכהן דוקא יש כח זה, שז"ש באהרן בשלום ובמישור שהוא קו הישר דתרי"מ שיוכלל השמאל בימין במדה ושיעור הצריך לענין העלאה דרפי"ח כו' דוקא וד"ל (וזהו שא' גבי ד' שנכנסו לפרדס שר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום כמ"ש בע"ח שהם רצו להמתיק הגבו' בחסדי' באור הכתר עצמו ור"ע שהי' בו שלימות דתשבי"פ יצא בשלום בקו האמצעי דתורה כני"ל וד"ל. וזהו רוב שלום בניך דתי"ח כו' שעושים שלום בפמשמ"ע למעלה מהתחלקות הקוין שיוכלל השמאל בימין בפנימי' הכתר וממילא יהי' שלום בפשמ"ט במדות דחכ' עד בחי' מל' דבי"ע כו') וזהו שא' באהרן (מלאכי ב') ברייתי היתה אתו החיים והשלום תורת אמת היתה בפיהו ועולה כו' בשלום ובמישור כו' ורבים השיב כו' כי שפתי כהן ישמרו דעת כו' שכ"ז מדבר בשרש הכהונה דאהרן שהתכללות דקו האמצעי דתורה שנק' תורת אמת מפיהו דוקא שזהו בחי' התכללות דגבו' בחסדים דוקא שמוזה נמשך כל בחי' חיים ושלום למעלה ולמטה כבריח התיכון מבריח כו' וד"ל.

וזהו שנתקנא קרח ביותר על אהרן ע"ד הכהונה שבידו דוקא מכל עבודת הקדש כמו בקרבנות כני"ל שזהו לאכללא שמאלא דגבו' שרש הלויים כו' והעיקר בקטרת שהוא להמתיק גם בחי' הגבו' קשות דאורורי' דקי"ג לברוך

בדיני נגע' שהן מד' קליפו' דנוגה: ראה לקרי"ת וס' הקלוטים להאריז"ל פ' תוריע.

נגע צרעת כו' והובא אל הכהן: ע"ס תוריע יג, ב.

מימינו אש: ברכה לג, ב.

יורו משפטיך: ברכה לג, יוד.

ד' שנכנסו לפרדס . . . ויצא בשלום כמ"ש בע"ח: ראה שהשיר פ"א, ג. חגיגה יד, א [גירסת הע"י שם.

וראה ע"י הגירסאות בסה"מ תרי"ט ע' רנט]. לקרי"ת להאריז"ל פ' בראשית [די"ה והנחש הי' ערום].

ורב שלום בניך . . . שלום בפמשמ"ע . . . בפשמ"ט [בפמליא של מעלה, משה]: ישעי' נד, יג. סנהד' צט, ב.

מלאכי ב': פסוקים ב"ז.

כידוע בכח הקטרת שמעצרת המגפה (כמו ע"י התשובה שנהפך הרע עצמו לטוב כו') שנק' מיתוק הגבו' והדיון בשרשו שגם זה נמתק ע"י אהרו דוקא מצד כח הימין דוקא דרב חסד הפשוט הנ"ל וגם הלויים עצמן שהן מבחי' גבו' נמתקו ע"י הכהנים דוקא כמה שהיו משרתים (וכמ"ש במ"א) (וכמ"ש הזה עליהם מי חטאת ולכך העבירו תער כו' שלא יומשך משערות שלהם לגבו' דק"נ כו'). ומיתוק הגבו' בשרשו ה' ראוי להיות ע"י בחי' הגבו' דלויים דוקא (אבל זה יהי' לעיל דוקא שיתעלה אז בחי' הגבו' לפי שיבוער הרע דק"נ שבקו השמאל לגמרי ולכך יהיו הלויים כהנים לעיל). והנה לפי שקרח רצה ליפרד מבחי' החסדי' דאהרן שהוא היפוך בחי' התיקון דשם מ"ה דתורה שהוא לאכללא שמאלא בימינא דוקא כנ"ל ע"כ נאבד קרח ועדתו מן העולם (כמ"ש בזהר).

וזהו שארז"ל במחלוקת קרח ועדתו שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים אבל מחלוקת ב"ש וב"ה שהוא לש"ש סופה להתקיים כו', ולכאורה מה שייכות יש למחלוקת ב"ש וב"ה עם מחלוקת קרח ועדתו שהי' ע"ד הכהונה לבד ומחלוקת ב"ש וב"ה הוא בגופי דיני התורה באיסור והיתר טהור וטמא כו'. אך רמזו בזה לעיקר ענין בחי' התיקון דשם מ"ה דתורה שזהו התכללות הגבו' בחסדי' דוקא כנ"ל, ואמנם מחלוקת ב"ש וב"ה אע"פ שב"ש מבחי' הגבו' ע"כ ברוב הדיני' ב"ש מחמירי' וב"ה מקילי' רק בו' דברים לבד מקולי ב"ש וחומרי ביה כו', ולכאורה הרי גם במחלוקת ב"ש על ב"ה נפרד בחי' הגבו' ולא נכלל בחסדי' שהוא היפוך בחי' התיקון דתורה, ולזה א' דמחלוקת ב"ש וב"ה ה' לש"ש ע"כ סופה להתקיים ואינה דומה למחלוקת קרח שאינה לש"ש כו'. וביאור הענין דמ"ש סופה להתקיים בזה מביא רא"י שלא יצאו ב"ש לחלק וליפרד מבחי' התיקון דחכ' דתורה שהרי גם דברי ב"ש קיימי' ואינם בטלים לגמרי שהרי א' אלו ואלו דאי"ח ממש ולכאורה איך אפשר להיות זה מאחר שהלכה כב"ה שמחירי' א"א שיתקיימו דברי ב"ש שאוסרי' וכ"ג ב"ה טהור וטמא וכשר ופסול כו', אלא צריך לומר דגם שהלכה למעשה כב"ה דוקא עכ"ז גם דברי ב"ש דאי"ח ותורת אמת היא ג"כ אע"פ שזהו היפך דעת ב"ה האמיתי' לענין מעשה, והוא לפי שבחי' הדעת הוא בבחי' קו המשקלות שבו ההטי' לימין ושמאל בשוה ממש כו' וע"כ יכול

הלויים . . נמתקו ע"י הכהנים . . וכמ"ש רמ"א: ראה גם להלן ד"ה ראמר גר אתה ובניך (ע' אשנו ואילך).
 הנה עליהם . . העבירו תער: בהעלותך ת, ז.
 יהיו הלויים כהנים לעיל: ראה לעיל ע' ארצב.
 שקרח . . לאכללא שסאלא . . כמ"ש בזהר: נסמן לעיל ע' אשה.
 שארז"ל במחלוקת קרח ועדתו: אבות פ"ה מ"ז.
 בו דברים . . מקולי ב"ש וחומרי ביה: עדיות פ"ה מ"א ואילך.
 אלו ואלו דאי"ח: עירובין יג, ב.

להיות כ' ההטוי' לימין ושמאל שקולין ונכללי' בו בשוב ממש בקו המשקלות תורה שנק' דעת נוטה לחי'ג לאיסור כו' כמו להיתר (וכמ"ש במ"א בענין זהו חסד ותורה של דין דמצד כח החסד שבחכ' כל הטיות השכל רק לזכות עד שיצדיק גם את הרשע ויטהר גם את הטמא ויזכה לחייב כו' ומצד כח הדין שבחכ' יוכל להרשיע גם את הצדיק ולטמא גם לטהור ולחייב גם לטהור ולחייב גם לזכאי כו' ואין תלוי רק בהכרעה דקו המשקלות של הדעת שנק' דעת נוטה להטות השכל לחסד או לדין כמו שהן בתכלית ב' הקצוות ומזה נעשה בחי' מיצוע מזה ומזה שזהו בחי' ת"ת אבל טרם שיכריע לכאן או לכאן עומד הדבר שקול בלתי נטי' לימין ושמאל כלל אי"כ הרי ב' הפכי' דחוי"ג זה שבחכ' מתכללי' יחד ממש עד שיכול להטות מימין לשמאל ומשמאל לימין ושניהם אמת בלתי מנגדי' זע"ז כלל כו'). וזהו שא' גבי ר"מ שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו שהי' אומר על טהור טמא ומראה לו פני' כו' כי מ"ט פעמים טהור וטמא אע"פ שהן ב' מנגדי' זהו בהתחלקותן מקו האמצעי אבל בהתכללותם בבחי' הדעת שהוא כמו קו המשקלות שם הן מתכללי' יחד כניל ולכך יכול להטות ולהראות פני' לכאן ולכאן מחסד לדין ומדין לחסד עד שאו' סוף דעתו למעשה לפי שמראה פנים מסבירות לטהר את הטמא וגם על היפוכו לטמא את הטהור שזהו התכללות דב' תורות של דין וחסד ההפכי' בתכלית הקצה כניל, וזהו לפי שהי' ר"מ בבחי' דעת דמשה שהוא שנק' הלכה למשה מסיני שהוא בחי' הדעת שעולה בפנימי' הכתר ששם למעלה מהתחלקות הקוין דחוי"ג לגמרי ע"כ יכול להעמיד לב' הקוין דחוי"ג יחד, ולכך כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש גם כשנמצא בהן ב' הפכי' דחוי"ג הכל ניתן למשה מסיני, וכמו מחלוקת ב"ש ובי"ה שאלו ואלו דא"ח ממש שהיינו ששניהם ניתנו למשה מסיני ונק' הלכה למשה מסיני לפי שכולל כל ההפכי' ואין שם מחלוקת כלל. וזהו שנק' מחלוקת לש"ש, פי' שמים הוא התכללות דחוי"ג אש ומים יחד שהן מדות דחכ' דתורה כמו טהור וטמא במ"ט פנים כו', ושם שמים הוא בחי' אור הכתר בדעת נוטה הנ"ל שהוא כולל חוי"ג יחד שמתייחד' בבחי' שם שמים (או פי' שם הוא בחי' המל' שמקבל מת"ת שנק' שמים שהוא יחוד ת"ת ומל', ויותר נכון כפי' הא' דש"ש הוא בכתר וכמ"ש במ"א), וע"כ סופה להתקיים דאלו ואלו כו' ואע"פ שלמעשה הלכה כבי"ה מ"מ גם דברי ב"ש תורת אמת בשרשו בקו המשקלות שנק' גם הוא הלכה למשה מסיני ממש כמו דברי בי"ה (וכמ"ש במדרש

במ"א בענין חזרה של חסד ותורה של דין: ראה פיה"מ לאדהאמ"צ צד, א ואל"ך. וראה אמי"ב ח"ג (קה"ת, תשמ"ה) קכח, א (ובהמ"מ שם). וראה להלו' ע' אשנא.

שאי' גבי ר"מ שלא יכלו חביריו: עירובין שם.

כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי טאה פ"ב הי"ד. ובהגספון ע"ז באורך

בלקוטי' שיחות ח"ט ע' 252.

שמים . . . אש ומים: חגיגה יב, א.

שם שמים . . . המל' . . . בכח: ראה גם אה"ת תולדות כ"ד ד תתו, ב. תתיג, ב ואל"ך. תתיח, ב.

שלעיל יהי הלכה כביש לחומרא כי לעיל יתעלה כח בחי' הגבוה על החסדי' כמעלת הזהב על הכסף שז"ש שיהיו הלויים כהנים לעיל, וזה הי' טעות קרח כנ"ל) ואין במחלוקת ב"ש שום פירוד כלל מעיקר התורה בהיותם גם הם בבחי' ההתכללות דתיקון דשם מ"ה דחכ' מאחר שאלו ואלו כו' כי מחלוקתם רק לשיש' שיוכללו באחדות הפשוטה שבח"ע ששם ב' ההפכ"י שוין ממש כנ"ל, משא"כ מחלוקת קרח ועדתו שהי' שלא לשיש' כו' כי כונת קרח במדרגת הגבוה' שבקו השמאל שלו הי' להיות בבחי' פירוד לגמרי מבחי' ש"ש שהוא אי"ס שבחכ' וכ"ע כי רצה לעשות שם לעצמו בבחי' הגבוה' לבד שהוא היפוך התיקון דתורה בהתכללות דחוי"ג דוקא והוא במה שהי' חולק על הכהונה דאהרן דוקא שא' בו בשלום ובמישור דקו האמצעי הלך אתי ממש כנ"ל שזהו לאכללא שמאלא בימינא דוקא כנ"ל, ולכך מחלוקת קרח ועדתו נק' שלא לשיש' ביחוד אלא בפירוד דוקא וע"כ אין סופה להתקיים שהוא היפוך דבחי' עולם התיקון, ולכך נאבדו מן העולם וירדו חיים שאולה, וז"ש משה אם כמות כל האדם ימותו כו' ע"פ בחי' קו המדה דתיקון דאדם כו' ואם בריאה יבא ה' כו' זהו הוראה שהן היפוך התיקון דאדם (כו').

והנהגה להבין בתוס' ביאור בשרש בחי' אהרן כה"ג שהוא אותי' נראה מצד גילוי האוי"מ שבכתר כמו במקיף דטלית ושמן הטוב על הראש כו' כנ"ל ומ"ש בו ברייתו היתה אתו החיים והשלום כו' ובשלום ובמישור דוקא הלך אתי כו', הנה יש להקדי' עוד ביאור ענין א' והוא מ"ש מעוז לתם דרך הוי' כו', ולכאורה אינו מובן דמה ענין מעוז הזה לתם דוקא מבחי' דרך הוי' כו', וגם להכין מא' הוזהר (פ' שלח) ע"פ תמים תהי' מה בין תם לתמים וענין תום בואיו ע"ש. והנה יש בזה ג' מדריגו' תם ותמים ותום כמו הולך בתום ילך בטח כו', ומבואר במ"א דתום הוא בבחי' הכתר בנקודה דחולם ע"ג אותי' שתיבת תום אף בו"יו הוא בנקודה ע"ג שזהו מורה על בחי' המקיף דכתר ש"ע"ג האותי', ובחי' תם הוא במדות שהוא בחי' יעקב שנק' איש תם שזהו במדת הת"ת המכריע בין חוי"ג והוא קו האמצעי בכלל כנ"ל,

---

במדרש שלעיל יהי הלכה כביש: ראה מדרש שמואל לאבות פ"ה מ"ט. מק"מ לוח"א יז, ב. לקי"ת קרח נד, רע"ג. ולהלן בסיום המאמר.
 שיהיו הלויים כהנים: ראה לעיל ע' ארצב.
 אם כמות כל האדם... ואם בריאה: קרח טו, כט"ל.
 אהרן... אותי' נראה: זח"ג קג, א.
 ושמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.
 מעוז לתם דרך הוי' משלי י, כט.
 הוזהר (פ' שלח) ע"פ תמים תהי': זח"ג קטג, א.
 הולך בתום ילך בטח: משלי י, ט.
 הכתר בנקודה דחולם ע"ג אותי': ראה זח"ג יז, א. וראה גם סה"מ תקט"ב ע' רכז (ד"ה ויקח קרח). סה"מ תקס"ח ע' רצה. באתי' מה ג. דרך חיים מו, ב. ובכ"מ.

ותמים תם י"ם דחוי"ב שנק' ים ומי כו', וז"ש כאברהם התהלך לפני והי' תמים בחי' תמימות שבחוי"ב כו'. וביאור כ"ז הנה מכו"ר למעלה שזהו בחי' התיקון ככלל שהוא בקו האמצעי, שז"ש באהרן בשלום ובמישור הלך כו' בחי' מישור זה היינו כג' מדריגו' הנ"ל כבחי' תום ותמים ותם שהוא בחי' התמימות שבמדות דחוי"ג ומל' שעולה בתמימות שבחוי"ב שהוא בחי' הדעת עד בחי' התום שכתר בחולם, וכ"ז מלמטה למעלה וכך הוא מלמעלה למטה כשנמשך מבחי' תום דכתר בחוי"ב ומדות כו'.

והענין הוא כי בפי' תמימות יש ב' עניני', א' ענין השלימות כמו ז' שבתות תמימות כו' שלא יחסר במנין וכמו שה תמים בלא מום שכל שאין בו מום וחסרון ופגם כאברים נק' תמים כידוע, ופי' הב' תמימות כפשוטו שיהי' באמנות הלב ותמימות הלב, והוא שנק' איש תמים שאין בו מרמה ושקר כלל ולא שום הטיות כלל רק בתום לבבו כל מעשיו ונק' תמים במעשיו (כל"א גאנצקייט) או איש נאמן ופשוט בלי נטי' כלל לצדדי' כו', וכן הוא מ"ש תמים תהי' עם ה' כו' בתמימות הלב ובתמימות המעשה בלי נטי' לימין ושמאל כלל, וכן מ"ש תמים תהי' כו' שלא ינסה לה' כו' כי יאמין באמונה פשוטה כאברהם שמצא לבבו נאמן והוא שא' התהלך כו'. ונמצא בחי' התמימות במדות ומעשה נק' תם ונק' תמים כי מחמת תמימות הלב והמעשה שלא יוכל להפר אמונתו כפי תומו בטבעו ע"כ גם השכל שבמדו' שנמשך מחוי"ב ילך בתמימות בלי נטי' לימין ושמאל שהוא שיקול הדעת שמכוין לבו ודעתו ביושר ואמת בלי נטי' לימין ושמאל כלל, והוא שנק' תם י"ם דחוי"ב שבא מלמטה למעלה מתמימו' ומדות דחוי"ג בת"ת הממוצע כמזיגה נכונה ביושר שלא יטה לצדדי' כלל רק דרכו ביושר לכוין לאמיתת הדבר כמו שהוא באמצעו' בחי' התמימות שלו בעצם ע"כ גם שכלו בתמימות דדעת, וכן מחמת תמימות השכל ומדות יהי' גם עצם רצונו הפשוט בתמימות שברצון בלי נטי' לחוי"ג שברצון כלל כי גם בעצם הרצון שלמעלה מן השכל יש נטי' לחוי"ג ביתר מכפי המדה כידוע אך בחי' התמימות שברצון הוא כפי האמת והיושר לכוין לאמיתת עצם נקודת הרצה"פ כמו שהוא באמיתתו בלא נטי' כלל בדבר והיפוכו, והוא שנק' תום בחולם כמו הולך בתום ילך בטח כני"ל וד"ל. וכמו שזהו מלמטה למעלה מתמי' במעשה ומדות שבלב לשכל ורצה"פ כני"ל כך הוא מלמעלה למטה דמחמת בחי' התמימות שברצה"פ שלמעלה מן השכל (אף טעם כמוס לרצון כו') הוא שנמשך ממילא בחי' התמימות גם בחוי"ב ומדות שבלב עד התמימות שבמעשה שנק' תמים במעשיו כני"ל, וזהו הולך בתום ברצון עצמו ילך בטח ושאנו בכל דרכיו

דחוי"ב שנק' ים ומי: ראה חוי"ג קלו, ב. ת"ז ת"ע (קמו, א). חוי"ב קיו, א.

התהלך לפני: לך לך י, א.

ז' שבתות תמימות: אמור כג, טו.

תמים תהי' עם ה': דברים יז, יג.

ומעשיו דהכל א' משום דנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו דהתמימות שברצון העצמי דוקא במהו"ע הנפש הוא שמאיר עד סוף מעשה שכל הילוכו ומעשיו הכל ביושר ואמת שהוא ענין התמימות בלי נטי' כלל לימין ושמאל ודיל. וזהו הולך בתום ילך בטח פי' בטח ושאנו מקטרוגי' החיצוני' שלא יפול עליו שום קטרוג למעלה ולמטה ולכך ילך בטח בלי מכשול כלל לפי שהולך בתום בתמימות שברצון דוקא, והטעם הוא כי העיקר הוא בחי' התמימות הפשוטה שברצה"פ שמאיר בנקוד' הלב (שנק' לבב נאמן כדוד וכאברהם), כי בטעם לרצון אצ"פ שמכוין לעשות נח"ר לקונו ע"פ שכל וטעם שנק' כונה אין זה תמימות הפשוטה כי יש בו נטי' לימין ביותר שלא יכוין לנקודת עצמי' הרצה"ע (כשאלו שטעה במצות מחיי' עמלק) או שיכוין לשמאל ביותר מכפי האמת כו', משאיכ בתמימות עצם פנימי' הרצון שלמעלה מן השכל וטעם שהוא רק בחי' אמונה עצמי' אין בו הטי' כלל ולכך לא יחולף ולא ישונה לעולם כו' ושם אין מקום ושרש כלל לקטרוגי' כי כל מה שהולך ביושר בלי נטי' לחוג' ביותר מכפי המדה לא יומשך מותר' לחיצוני' כלל, ולמעלה זהו בחי' הכתר שנק' מקיף העליון שבורחי' ממנו החיצוני' כידוע לפי שנא' וכבודי לאחר כו'. וזהו ג"כ פי' הב' הנ"ל בתמימות שנק' שלימות שאין בו חסרון ופגם כלל (וכמי'ש תמתי כו' כולך יפה כו' ומום אין בך כו'), לפי שהמום אינו רק בסיבת הנטי' דמדות לחוץ מן בחי' נקודת האמת כמו כשאינו הולך ביושר בדרך הוי' בתוי"מ יפול פגם באברי' ונפגם צלם אלקי', אבל בבחי' הכתר שזהו בחי' עצם הרצון הפשוט שנק' מקיף דיחידה אין שם מום וחסרון כלל מצד בחי' התמימות הפשוט הנ"ל והכל א' ודיל.

וזהו מכף רגל ועד ראש אין בו מתום כו' והל"ל מראש עד רגל אלא לפי שעיקר השלימות והתמימות הוא ברצה"פ שלמעלה מן החכ' שבראש והוא בבחי' הכתר שנק' יחידה ונעוץ תחילתו בסופן דוקא שהוא סומי' דבחי' רגל שהוא בהילוך בדרך הישר בתוי"מ בלי נטי' כלל כנ"ל במיש' הולך בתום הולך דוקא כו', ולכך אם הי' אור הארת התמימות האמיתי' שבעצם נקודת הרצון דבחי' הכתר הנק' תום בחולם מאיר בנר"נ שבגוף לא הי' שום פגם וחסרון באברי' כלל כי לא הי' נפגם צלם אלקי' דציור אדם בראש עד רגל מצד בחי' השלימות דתמימות שברצון ולא הי' שולט הרע בהם כלל, דבבחי' מקיף דיחידה (שהוא מ"ם דצ"ל"ם שיתהלך איש כו') כולם דבוקי' ומיוחדי' ומקושרי' באמת כה' אחד (כמו שא' חבוקה ודבוקה כך) מראשי אלפי ישראל שהן ת"ת וגדולי הדור עד ע"ה ופשוטי' ביותר שהן בבחי' רגל

כשאלו שטעה במצות מחיי' עמלק: שמו"א טו, ט.

ובבדי' לאחר: יע"צ מב. ח. מה. יא.

תמתי כו' כולך יפה: שה"ש ה, ב, ד, ו.

מכף רגל ועד ראש: יע"צ א, ו.

חבוקה ודבוקה כן: פי"ט א"ם אני חומה' בסדר השענות.

(וכמ"ש משה ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבנו כו') וכמ"ש כולך יפה רעיתי ומום אין בך כלל (וכדעת ב"ה אפי' היתה חגיגת או סומא או' כלה נאה וחסודה, ואין זה דבר שקר כלל כי גם מה שנפגם בציוור אדם בנר"נ באבר א' ברגל או בעין אין זה מום כלל, וכמו גם ע"י עונות וחטאי' שבראש בני"ו ובהעדר מצות צדקה שהוא ברגל ובביטול ת"ת שהיא בחכ' שבראש ובחטא דעיני העדה כדייני ישראל וכמו ואם מעיני העדה כו' שהפגם בעין (ונק' חגרת או סומא) עכ"ז ע"י המשכת רחמים רבים מבחי' אור פנימי' הכתר הנ"ל ישובו כולם בתשובה שלימה גם שכבר נפלו ברע גמור עד שנהפך הזדונות כזכיות כמו ביו"כ מרעוא דכל רעיון בהמשכו' י"ג מדה"ר כו', והוא ע"י בחי' אהרן כה"ג דוקא שנא' בו בשלום ובמישור הלך אתי כו' וע"כ רבים השיב מעון לעוררם בתשובה שלימה לפי שהילוכו בתמימות דקו האמצעי שנק' מישור שעולה בפנימי' הכתר שהוא התמימות שברצון שנק' הולך בתום שממנו נתפשט התמימות גם בחו"ב ומדות דנר"נ עד שאין בהם גם פגם וחסרון כלל כי אנכי מוחה פשעך כו'), ונק' תמתי, וכן א' שכולם מתאימות ושכולה אין בהם כו' (וכמ"ש בזהר ע"פ ונפש כי תחטא תוהא הוא (וכמ"ש מיד כלב יחידתי כו') דא"א לבא לידי חטא כלל אף במדות ומעשה כשהארט אר"מ דיחידה שהוא עצם התמימות שבנפש מאיר ככל ציור אדם דנר"נ כנ"ל), אבל כאשר אינו מאיר מבחי' התמימות שברצון דבחי' מקיף דיחידה בציוור אדם בנר"נ שבמוחא ולבא כו' אז א' להיפוך מכף רגל עד ראש אין בו מתום כו' דהיינו שאין בהם מבחי' התמימות האמיתי' שבכתר שהוא עצם הרצון וממילא יש פצע וחבורה כו' בכל האברי' שנפגם צלם האלקי' אף בחכ' שבראש שהן נשמות ת"ח וראשי הדור עד בחי' רגל לפי שבכולם אין בו מתום וד"ל.

וזהו שא' מעוז לתם דרך הוי' כו', דהנה ידוע דמה שקו האמצעי עולה עד הכתר היינו לבחי' פנימי' אור הכתר דוקא שלמעלה מהתחלקות הקוין דחג"ת (והוא בבחי' כתר שבכתר שלמעלה מח"ס הנק' טעם כמוס לרצון דבטעם לרצון מתחיל מקור ההתחלקות דקוין לימין ושמאל ואמצע כו') ובחי' חיצוני' הכתר הוא שנחלק לג' קוין (ע"י בחי' ח"ס כו'), והוא נקודת החולם שע"ג האות (וזהו ותחילמני ותחייני כו') שנק' מקור המקיפי' שממנו נמשך

ת"ר אלף רגלי העם: בהעלותך יא, כא.

כולך יפה רעיתי: שה"ש ד, ז.

וכדעת ב"ה אפי' היתה חגיגת . . ואי"ו דבר שקר: כתובות טו, טע"ב ואילך. וראה חדאי' מהר"ש שם.

ובארוכה לקוטי שיחות חט"ו ע' 313-314.

ואם מעיני העדה: שלח טו, כד.

אנכי מוחה פשעך: ישעי' מג, כה.

בוהר ע"פ ונפש כי תחטא . . מיד כלב יחידתי: חז"ג יג, ב. תהלים כב, כא.

וזהו ותחילמני ותחייני: ע"פ ישעי' לה, טז [שם]: והחייני. ובהלשון כאו מובא בנ"מ ברכות נה, א. ובכ"מ

גם לג' הקוין עיי עלי דקו האמצעי שמבריה לקצה העליון דפנימי הכתר כו', והיינו ענין פנימי ועצמי הרצון העליון שבמצות הוי' כמו שהן למעלה עדיין מטעם לרצה"ע אפי' טעם כמוס שהוא בחי' הסוד והכונה שבמצות שנק' טעמי מצות רוזין דאורייתא שיתגלה לעיל רק עצם נקודת הרצה"ע כמו שהוא ממש במהו"ע ית' כו' שע"ז א' רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש כו' למעלה מבחי' מוחין ומדות דקוין שנמשכי' מח"ס חיצוני' הכתר כנ"ל. וזהו מעוז לתם פי' מעוז כמו ה' עוזי ומעוזי שהוא בחי' מקיף להגן לחסות בו כמו הצור שהוא מעוז ומחסה על האדם, כי התורה עצמה נק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו כו' והוא מה שנמשך בחכ' ומדות בבחי' או"פ בכלים שוני', אבל בחי' כתר שבכתר שהוא עצמו הרצה"ע של המצות נק' מעוז למעלה מעוז דתורה, כמו בחי' מקיף דיחידה למטה באדם שהוא התמימות הפשוטה בעצם נקודת הרצון שלמעלה מן הטעם כנ"ל, וממנו נמשך ג"כ בחי' התמימות אף בחכ' ובינה ומדות ומעשה כנ"ל במ"ש הולך בתום שמבחי' תום בחולם נמשך לחו"ב שנק' תם ים ומי דחו"ב ולתם כמדות ומעשה כנ"ל.

וז"ש מעוז לתם בחי' המקיף שנק' מעוז לתם שבחכ' ומדות הוא דרך הוי' דוקא שהו בחי' דרך הישר דתו"מ שנק' דרכי הוי' כמ"ש כי ישרים דרכי ה' צדיקי' ילכו בם כו', והוא עיי בחי' התיקון דקו האמצעי שמאיר מלמעלה למטה דוקא מעצמו אור הכתר בחו"ב ומדות כבחי' היושר שזהו בחי' ההתכללות מחו"ג שבכל מצוה ומצוה וכנ"ל במ"ש בשלום ובמישור הלך אתי כו', והוא בחי' התמימות והשלימות שבמעשה המצות שנמשך שם דרך הוי' דוקא כמ"ש באברהם שיצוה לבניו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו' (שהוא יחוד ת"ת ומל' בתו"מ שנק' משפט וצדקה), וז"ש לאברהם התהלך לפני והי' תמים, פי' התהלך בדרכי ה' בתו"מ שהי' א' ששמע אברהם כו' וישמור כו' שקיים כל התו"מ ברוחני' עכ"פ. ופי' התהלך בבחי' רו"ש דוקא ובחי' רצוא נכלל בבחי' שוב שזהו להמתיק הגבו' בחסדי' דוקא לאכללא שמאלא כו' שזהו עיקר התיקון דתו"מ שנק' מישור כמו מישורי' אהבוך כו', וזהו והי' תמים תם ים גם בתמימות דחו"ב שנמשך במדות שנק'

בדא"ח. וראה סה"מ תקטיב ע' רכו. אמ"ב ח"ג (קה"ת תשמ"ה) קמג, ד ובהמ"ס שם. סי' מאמרי אדמה"צ דברים ח"א ע' קה ובהמ"ס שם.

רחבה מצותך מאד: תהלים קט, צו.

ה' עוזי ומעוזי: ירמי' טו, יט.

ה' עוז לעמו יח: תהלים כט, יא.

כי ישרים דרכי ה': הושע יד, ייד.

שם: בכתי' ב: עפ"י.

באברהם . . . ושמרו דרך הוי': וראה ית, יט.

התהלך לפני . . . ששמע אברהם: לך לך יו, א. תולדות כו, ה.

מישרי' אהבוך: שה"ש א, ד. וראה לעיל א' אישכב.

תם (והיי' אותיו' שם הוי') ויה קודם ליי' שמתמימות דמעשה ומדות כמו שנמצא לבנו נאמן בנסינונו' וכה"ג נעשה תם ים בחו"ב עד בחי' התום שבפעם הרצון, וזהו הילוך מלמטה למעלה בבחי' רצוא, והילוך הב' מלמעלה למטה בבחי' שוב כמ"ש התהלך לפני היינו הילוך במישור דרך הוי' בהמשכו' אלקי' במצות מעשיו' בענין הולך בתום כנ"ל, וזהו ג"כ בשלום ובמישור הלך אחי' להמשיך בבחי' יושר דתו"מ כו', וזהו תמים תהי' עם ה' אלקיך פי' הוי' אלקיך שמלוכב בתו"מ תמים תם ים דחו"ב ומדות שנמשך מתמימות הפשוטה דפנימי' הרצון שנק' תום כנ"ל שלמעלה מהתחלקות הקוין שימצא שלימות זה גם למטה בחו"ב ומדו' בקוין, והכולל לכל מיני תמימות שבמדות דחג"ט וח"ו"ב ורצה"פ הכל הוא בבחי' המל' שמקבל מקו האמצעי כל ההפכי' דח"ג"י והוא בחי' קבלת עמ"ש בתמימות הרצון כמ"ש ומלכותו כו', והוא כנ"ל שנק' תמתי שעולה בפנימי' הכתר דוקא שהוא החולם שע"ג האות, והוא החיריק' שתחת האות שהוא המל' בבחי' נקודה תחת יסוד כו', וזהו שנק' הולך בתום מלמטה למעלה כמו התמים במעשיו בלבד בקבלת עול מלכות שמים באמונה פשוטה שנמצא בו דוקא מתמימות העצמי' הפשוט שבעצם נקודת הרצון לפי שנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו דוקא כנ"ל. וזהו לא ימנע ה' טוב להולכים בתמים בהילוך במעשה בתמימות שבמדות שכלב לא ימנע ממנו כל בחי' טוב העליון שהוא בפנימי' הכתר והוא בחי' עונג הנעלם שבעצמי' א"ס שיאיר בעוה"ב שנק' יום שכולו טוב כו' וכמ"ש לטוב לך כו' והכל מטעם הנ"ל דהא בהא תליא וד"ל (וכמ"ש התהלך לפני דוקא שהוא במישור דקו האמצעי והי' תמים ואז לא ימנע טוב כו').

והנה מעתה יוכן כללות ענין פ' ציצית בב' מדריגו' דחוטי לבן וחוטי תכלת דוקא, דלכאורה אינו מובן דמאחר של"ב חוטיין דציצית הן בחי' ל"ב ניח דמקיף הכללי דטלית העליון שא' עוטה אור כשלמה למה נחלקו לב' חלקי' א' חוטי לבן דפשתן והב' חוטי תכלת שהוא הצמר דתכלת עמרא הוא ואעי"פ שצמר ופשתים כלאי' הוא הותר במצות ציצית כו', ואם מפני שא' לבושי' כתלג חיור שהוא לכן דפשתן שסתם לבושי' העליון הוא מן הפשתן הלבן ביותר כמו בגדי בד דכה"ג וז"ש עוטה אור כשלמה והחוטי' דציצית ממין הכנף שהן חוטי לבן דפשתן כידוע ומ"ש ונתנו על כו' הכנף

(והיי' . . . הוי'): כיה בהכתי' — תיבות אלו בתוך מוסגרים.

שנמצא לבנו נאמן: נחמי ט, ה.

דח"ג: כתי' כי דח"ב.

ומלכותו כו': נוסח. אמת ואמונה' בתפילת ערבית: ומלכותו כרצון קבלו עליהם.

נקודה תחת יסוד: ראה ח"ג קצא, א ובהגהות הרחיז שם.

לא ימנע ה' טוב להולכים בתמים: ע"פ תהלים פד, יב.

דתכלת עמרא הוא: יבמות ד, ב.

חוטי הכנף: יבמות שם.

ונתנו על: שלח טו, ט.

פתיל תכלת זהו של צמר והוא לנגד מ"ש ושער רישי' כעמר נקי שהוא כמו הצמר דוקא והוא בחי' התכלת שבציצית בחי' הגבו' שבא להתכלל עם החסד בחוטי הלבן שזהו התכלול' דחוי'ג שהן מ"ע ולית' (כמו שית'), וזהו שרמזו אם יהיו חטאיכם כשנים בגבו' קשות ע"י הפגם במ"ע כשלג ילבינו בחסדי' דלובן העליון דלבושי' כתלג כו' ואם יאדימו כתולע בפגם דלית' כעמר דעמר נקי יהי' שהוא מ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן דיקנא דכה"ר להמשיך י"ג מדה"ר מרעדכ"ר לסליחות העונות' כו' כניל), אך אי"כ מאחר שחוטי התכלת הן כמו בחי' שער רישי' כעמר נקי יהי' ראוי שיהי' גי"כ במראה לבן דוקא כעמר נקי שהוא צמר הלבן ביותר (כזקן ששערות ראשו לבנו' ביותר כו') והתכלת צבוע במראה האדמומי' שנוטה לשחור (כי התכלת דומה לים וים דומה לרקיע שמראהו קלא). אך הנה באמת בחי' חוי'ג דלבן ותכלת הרי הן כוללי' לרמיח מ"ע שהן ה"ח כוללי' ושס"ה לית' שהן ה"ג כוללי' וכהתכללות שלהם כאנכי ולא יהי' לך שזהו בחי' חוי'ג שבכתר וכך מתכללי' במדוי' דחכ' כי ל"ב נ"ח בכלל הוא בבחי' אור אבא דוקא שראשית גילוי אא"ס הוא דוקא בחי' (ושרשו בתורה הקדומה תורה של מעלה שא' ואהי' אצלו ממש אמון ושעשועי' יום יום כו') והחכ' כלול מחוי'ג וחוטי הלבן הן בבחי' החסדים דאבא, וחוטי התכלת הן בבחי' הגבורה דאבא (כמ"ש במ"א בענין שמן המור כו'). והגבו' נכללי' בחסדי' (והוא ענין כשמן הטוב כו'), ולכך מראה התכלת שחור אע"פ ששרשו בעמר נקי כו', ונקי' אשא תכלא דאכיל ושצי' לחיצוני' כו' שהוא בחי' המקיף שבבחי' גבו' עליונו' דח"ע שמבריח החיצוני' לפי שיראי' להסתכל בו כו' ע"כ הוא שרש לסור מרע דלית', וכענין המעשה שטפחו לו הציצית על פניו כו' כניל, שזהו מכה הגבו' דמקיף דתכלית שבציצית דוקא וכמ"ש וראיתם אותו דקאי על התכלת שבציצית שהוכיח בתחלה וזכרתם כו' ולא תתורו אחרי כו' ממילא מצד היראה דמ"ש (כמשי"ת).

והנה להבין כ"ז הנה מכוון למעלה בשרש אהרן כה"ג שהוא אותי' נראה כמ"ש כאורך ממש נראה אור העצמי' והוא מקיף דחכ' שנק' אור בכלל, והן בחי' המקיפי' העליוני' שבאי' למטה כו' אופני', א' בבחי' המשכה דחסדי' עליוני' שהוא במראה הלבן דלבוש דבד פשתן (שנק' בד לפי שעולה יחידי דוקא שמורה על בחי' יחידו ש"ע כו') (כמ"ש במ"א בענין בד קדש

ושער רישי': דניאל ה' ט.

אם יהיו חטאיכם: ישעי' א' יח.

ואהי' אצלו: משלי ת' ל.

אשא חכלא דאכיל ושצי': ראה זח"א ג' ב ואילך.

המעשה שטפחו לו הציצית . . . כניל: מנחות מד, א. ראה לעיל ע' אישטו.

שנק' בד לפי שטולה יחיד: ראה זבחים יח, סעי' וכמ"ש שם. וראה אה"ת תרומה ע' אהקט. וש"נ. כמ"ש במ"א בענין בד קדש דכה"ג: ראה ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תפד ואילך. תקטו ואילך.

דכה"ג שהוא כרכ חסד הפשוט ועצמי כו'), והוא בחי' המשכת אור הקדושה העליונה ברמ"ח מ"ע שהן פנימי' רצונו ופנימי' חכמתו בבחי' עצמי' השעשועי' כו', והוא מ"ש לבושי' כחלג כו', והוא בחי' מלבוש העצמי' דחסד העצמי הכללי שמלוּבש בחוטי לבן דציצית (כמו שהי' המשכה דקדש העליון כבגדי בד דכה"ג כמ"ש ועשית בגדי קדש כו' כמ"ש במ"א), וכמו שמסיים אחר למען תזכרו כו' והייתם קדושים לאלקיכם כו' שזהו בבחי' קדושה העצמי' ממש שא' אין קדוש כה' שזהו בחי' הקדושה והבדלה בפנימי' ועצמי' ממש כניל שנק' קדש העליון שהוא שרש לכל הקדשי' שהי' שורה בכה"ג לבד, והוא מ"ש בברכת המצות אשר קדשנו במצותיו (כמו שהוא מתעטף בטלית ומתקדש בקדושת המקיף דזהו עוטה אור כו'), ובדרך כלל במעשה המצות מתקדשי' כני' בקדושה העליונה שמשם נמשך ממילא כל החסדי' העליוני' להיות מקור אף לחוי"ב שנק' קדש, והוא בחי' רב חסד הפשוט שבעצמי' המאציל שממנו מקור השפע להשפיע למוחי' דחרי"ב כמו ע"י מזל ונוצר חסד וכה"ג (וזהו ואנשי קדש תהיון לי בבחי' קדש דמקור החכ' שביכולתם להשפיע חכ' דתורה ממקורה כענין עוסק בתור' לשמה לשם התורה, והכל ע"י קדושת המצות דוקא, שז"ש באורך העצמי נראה אור דחכ' דתורה כו'). אבל הנה שרש התכלת דציצית הוא המשכת אופן הב' דמקיף העליון שבא ונמשך מלמעלה למטה בבחי' גבו' דשמאל דוחה להברית כל בחי' המנגד, והוא בחי' גבו' דאבא כו' (היפך המשכה דחסד בחוטי לבן שנק' ימין מקרבת שנק' שומר כמו שומר מצוה לא ידע דבר רע כלל כו'), והוא כמו בחי' עמר נקי שבמקור החכ' ג"כ בבחי' שער רישי' (ששם נמתקו כל הגבו' קשות כמ"ש אם יאדימו כו' כצמר יהיו כו') רק שבא ונמשך למטה במראה השחור שבתכלת להיות שמאל דוחה להברית כל רע והוא שרש ומקור לבער לגבו' קשות דשס"ה ל"ת בסור מרע בתכלית הקצה כמ"ש למעלה וד"ל.

ולהבין ביאור הענין, הנה א' וראיתם אותו וזכרתם דע"י התכלת דוקא יזכרו על כל מצות ה' שהן רמ"ח מ"ע, וזהו פלא לכאורה דהרי מ"ע ברמ"ח חסדי' שהן בחוטי לבן דוקא והתכלת בבחי' ה"ג דלית (שהוא

עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ה. ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות (בס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"ד — נמצא בדפוס) ובהמי' לתחילת המאמר שם.

אין קדוש כהי' שמואל"א ב, ב.

ואנשי קדוש תהיון לי: משפטים כב, ל.

לשמה לשם התורה: ראה גם לקי"ת שלה מו, רע"ג. ובכ"מ.

שומר מצוה לא ידע דבר רע: קהלת ח, ה.

אם יאדימו: ישע"א, ת.

היג: אולי פיענוחו ה' גבורות. ובכתי' ב כאן: הגבו'.

היראה שכלול באה, וזהו כל התורה לאכללא שמאלא בימינא כו', וכאן הי' להיפך שנכללו החסדי' דמ"ע בגבו' דתכלת כמ"ש וראיתם אותו ל' יחיד שהיא התכלת לפי שנכלל בו בחי' החסד דלבן כו') (לפי שבמצות התכלת דציצית זהו כמו שיהי' לעיל שיהי' קו השמאל דגבו' דפחד יצחק למעלה מן החסדי' וקאי לעיל וראיתם אותו וזכרתם בימות המשיח ולא תתורו ממילא כו', ולמען תזכרו הב' קאי בעוה"ב והוא אני ה' הב' כו') (והוא טהרה שמביאה לידי קדושה שהוא בחי' טה"ע וכמו כעצם השמים לטוהר כמו לפני ה' תטהרו, והיינו דוקא בבחי' או"מ הכללי דטלית אע"פ שהוא של פשתן לבן דכתיב ב"י עוטה אור כשלמה כנ"ל, אבל הרי הוא בבחי' פרישו דמקיף דמל' שמים כענין קבוע מ"ש למטה בכללו' לבטל כל רצון מפני רצונו כענין שום תשים עליך מלך כו' שהוא שרש הכללי למ"ע ולל"ת ואמנם העיקר הוא יותר לבחי' הביטול רצון בל"ת דוקא שהוא דוקא ביראה ופחד ה' מצד ברוממו' והתנשאו' אור עצמותו ממש כמו שיתגלה לעיל שהוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא מצד התנשאות עצמותו ממש שאין לו שיעור למעלה כו' כנ"ל וכמ"ש במ"א שזהו שנק' נורא וכמו לעיל שא' ושמן נורא על כל כו' לפי שיתגלה למטה כמו שהוא למעלה ממש ברוממו' העצמו' שהוא בבחי' הגבו' והסתלקו' (שהוא ענין התכלת כמשי"ת). וא"כ גם גוף הטלית הוא מבחי' הגבו' דמל' שמים רק שהוא בבחי' מקיף וממילא יובן שגם ל"ב חוטין דציצית בוקעי' ויוצאי' מד' הכנסות בבחי' הגבו', ואמנם עכ"ז נק' גבורה שבחסד העצמי' מאחר שנק' לבושי' כתלג חיור כו', ואמנם זהו שנמשך מבחי' או"י להמשיך החסדי' בקדושה דרמ"ח מ"ע כחוטי הלבן, והגבו' נמשך בבחי' טהרה לבער כל רע דל"ת כו' (שמביא' לקדושה) בחוטי התכלת, ולפי שיעקר הקדושה דמ"ע ג"כ נמשך מעומ"ש דטלית שהוא בבחי' נורא כו' ע"כ נכלל בחי' החסדי' דמ"ע בתכלת דוקא כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם כו' דגם עול מ"ע נמשך רק מביטול הרצון כמא' בטל רצונך כו' שהוא קבלת מ"ש בעטיפת הטלית בכלל, והוא טהרה שמביאה לידי קדושה (כמשי"ת).

וזה הי' טעות קרה כמה שחלק על אהרן כחשבו ממצות התכלת שכציצית שהגבו' עיקר והחסדי' טפל להם כמו שיהי' לעיל שיהיו הכהנים ליום מטעם זה כיתרון מעלת הזהב על הכסף כו' לפי שלעיל הרי יהי' גילוי אור

כל התורה לאכללא שמאלא בימינא: ראה לעיל ע' אשה.

טהרה שמביאה לידי קדושה. . . עצם השמים לטוהר. . . לפני ה' תטהרו: ע"כ ב. ב. משפטים כד, י"ד. אחרי טו, ל.

שום תשים עליך מלך: שופטים יג, טו.

וכמ"ש במ"א שזהו נק' נורא. . . ושמן נורא: נוסח. וככך תו פחדך בתפלת ר"ה. וראה סידור רג, ב ואילך.

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

לעיל שיהיו הכהנים. . . כיתרון מעלת הזהב על הכסף: ראה לעיל ע' ארצב.

מקיף דמל' דא"ס בכח' הגבו' דוקא שהוא בחי' התנשאו' העצמי' ממש שאז א' וע"י יתיב לבוש'י כתלג כו', ולכך שאל קרח ממה שטלית שכולה תכלת אם חייבת בציצית (כי הטלית של צמר תכלת הרי כולה מבחי' הגבו' דמקיף דמל' כו'), ושגה ברואה שזה יהי' לעיל דוקא שהי' מיתוק הגבו' בחסדי' בתכלית ע"כ יהי' ה' מתעטף או בטלית של צמר כמ"ש ע"י יתיב לבוש'י כתלג חזור דקאי לעיל בע"י כו' וזהו כשגב שבא בהתחלקות מן קרירות המטר וכמ"ש הנותן שלג כצמר דוקא (כמו הצמר הלבן דגם שהוא לבן בכחי' החסד אבל הרי בא בהתחלקות כשערות באדם שיוצאי' ממותרות הדמים בגומו' מחולקי' רק שהצמר דצאן בא בכחי' התחלקות דחסדי' (וכמ"כ שער רישי' כעמר נקי דוקא), אבל עכשיו הקב"ה מתעטף בטלית של פשתן שגב' בד והוא מ"ש עוטה אור כשלמה כו' והחוסין הו של פשתן ולבן וצמיחה דפשתן עולה יחידי וכן בטלית שנארג בחוטי פשתן דבוק ביותר מחוטי צמר (ואע"פ שהצמר צומח מבחי' חי כו').

אך הנה א' בזהר דתכלת נק' אשא תכלא דאכיל ושצי ונק' כורטייא דדינא כו' כי הרי א' דתכלת דומה לים וים דומה לרקיע וכתב ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא כו' שהוא בחי' גבו' שבמל', דכ"ז מרמז בכחי' המל' תכלת וים ורקיע הכל הוא בכחי' מקיף דמל' שמוגבה ומרום ומתנשא ביותר וע"כ נק' מלך גדול נורא כו' ומחמת זה בורחי' ממנו החיצוני' כמו כהמס דונג מפני אש כו', ולכך נק' כורטייא דדינא דוקא שהוא בכחי' הגבו' דאשא תכלא דאכיל ושצי לבער הרע דקינ ע"כ הוא שרש לשסיה לית כניל דמעשה דטפחה לו ציצית על פניו בהכא' כשמאל דוחה דוקא, ולכאורה אין זה מובן דלמה צריך לאשא תכלא לבער הרע הלא א' דלא יגורך רע שאין שרש לרע דקינ רק בנוגה דבי"ע שבא בסיבת חטא עה"ד טו"ר כו' אבל בכחי' האצי' אין שם שרש לרע כלל וז"ש לא יגורך רע וכתב טהור עינים מראות ברע כו' וכך ארוז'ל דאין רע יורד מלמעלה כלל וכמ"ש מפי עליון כו', וצריך לומר שיש ב' מדריגו' ברע דקינ, א' הבא בהשתלשלות דעו"ע

שאל קרח ממה שטלית שכולה תכלת: ראה לעיל בתחילת המאמר.

כמ"ש ע"י יתיב: בכחי' ב: כמשמעות.

בע"י: בכחי' ב: כעוה"ב.

הנותן שלג כצמר: תהלים קמו, טו.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

וצמיחה דפשתן עולה יחידי: ראה זכחים יו, סע"ב ובפרשי' שם.

דתכלת נק' אשא תכלא דאכיל ושצי: ראה זח"א ג, ב ואילר.

ונק' כורטייא דדינא: ראה זח"ב קלט, א. וז"ג קעה, א. וראה ביאורו' לאדה"צ ע' תו.

דתכלת דומה לים: . ועל ראשי החיות: ע"פ חולין פס, א. יחזקאל א, כב.

כהמס דונג מפני אש: תהלים סו, ג.

דלא יגורך רע: . טהור עינים מראות ברע: . דאין רע יורד מלמעלה: . מפי עליון: תהלים ה, ה. חבקוק

א, יג [ראה מנחת שי שם. ובסי' מאמרי אדה"צ עה"ת ח"א בהמ"מ לע' שמו]. ב"ר פניא, ג. א"כנה ג, לת.

בבחי' או"פ בכלי דוקא שמקבל מחיצוני' הכלי' דמל' דקדושה כמו מאחורי' דשם אלקי' במ"ח צירופי האחרוני' שנק' ארץ ח"ם בסוף עולם העשי' כו' והוא שא' שאין רע יורד מלמעלה כו' מלמעלה מהשתלשלו' העולמו' דבי"ע כו', והב' הוא בחי' עומק רע דק"ג שאינו בא בסדר ההשתלשלות באוי"כ (כצירופי אותי' דמו"ד ומדות ושכל כו' וכה"ג) אלא מעומק ומקור הנעלם של הרצון שבלתי בא עדיין בגילוי רע כלל רק בבחי' ההעלם בעצם הנפש שמקיף וסובב מלמעלה עליו כמו כי ברע הוא כו', ונק' כתר' דק"ג שממשיכי' מן בחי' ההעלם כל רצון ומח' רעה וכן כמדות ומעשה כו', שזהו שנמשך בבחי' דילוג השפע שלא בהדרג' עו"ע כלל כו', וזהו הנמשך ע"י בחי' שערות דוקא, והוא כמו שיוצא ובוקע בחי' המותרות דרך יניקת הגומא בחלל השערה שזהו מצד שבאה מהעלם האור דמקיף דאוי"ח שלא יכיל בכלי המוח כלל ע"כ בוקע ויוצא בבחי' שערות כמו מן היועה שיוצא מותרות השפע דדם הוא הנפש כו', והוא שרש יניקת הכתר' דק"ג שמקבלי' מבחי' השערות דמל' כענין שער באשה ערוה שזהו מבחי' מותר' דשפע הקדושה כמו בנקבי העור שיוצא היועה וחום הפסולת כך בין צירוף לצירוף שבאותיו' דמל' דקדושה יוצא ובוקע בחי' שערות שבהן נאחזי' החיצוני' (וכמו"כ בצפרנים שהוא בחי' צומח דמותרות הלחלוחי' שבעצמי' כו' כמיש' במ"א בענין וגלחה את ראשה ועשתה את צפרני' וכמא' בשערהא אחידן כו' בטופרהא כו') והו' שערך כעדר העוים שגלשו מהר הגלעד כו' כמו מאן דגליש למטר' כו' (כמיש' במ"א), ולהיות כי בבחי' שערות דקדושה יש בהן מבחי' ההעלם דאוי"מ העליון שבא ונמשך ממקום גבוה מאד נעלה למעלה הרבה מן החכ' ורצון ותענוג הכא בגילוי עד שאין בערך המקבלי' לקבל אותו בבחי' גילוי אור כלל אף בחכ' ורצון כו' (והוא ענין שער רישי' כו' שבוקעי' ויוצאי' מעצם הגלגלתא שלא יכיל בכלי הרצון וחכ' שבראש כלל ע"כ יוצא בבחי' שערות, ולכך ככה"ג' א' קדוש יהי גדל כו' וכתוב כשמן

מאחורי' דשם אלקי' במ"ח צירופי' ראה ס' הליקוטים להארזיל ר"ם בא. פ"ח שער תגמיז פ"ה. שער הכונות ענין פסח דרוש א. תרי"א קט, ד. ועוד.

דדם הוא הנפש: ס' ראה יב. כג.

שער באשה ערוה: ברכות כד, א. וראה גם ס' מאמרי אדה"י נביאים ח"א ע' נד. ובכ"מ.

כמיש' במ"א בענין וגלחה . . . בשערהא אחידן . . . בטופרהא: ראה זח"ג ס. ב. רמח, ב. זח"כ ח, ב. ע"ח של"ה פ"ב. שמי"ט פ"ד. ס' מאמרי אדה"אמצ' דברים ח"ב ע' תקלא וילך. ביאוה"ו לה. ג.

שערך כעדר העוים . . . מאן דגליש למטר': [למטרותינא. בבתי"ב כאן: למטה — והוא טעות המעתיק].

ע"פ שהי' ה' [שם] מן הגלעד. וכהלשון כאן — ראה גם ס' מאמרי אדה"אמצ' דברים ח"ב ע' תקלא. ראה זח"א ר"ח, א. שהי"מ תקטיב ח"א ע' רכה. ולהלן פיסקא: והנה בכל זה יבנו יותר. ובסוף המאמר פיסקא: ואחר כל הגילי'.

שער רישי' כו': דינאל ז. ט.

ככה"ג א' קדוש יהי גדל כו': בבתי"ג ג. ככה"ג א' גדל טרע כו' [פסוק זה נא' בנייר — ושא' ה. האולי הרי"ת כאן והא': ככה"א ג'ונוג. או שהוא טעות כתי' המעתיקים כאן וצ"ל. בנייר. וראה עדי' בס' מאמרי אדה"אמצ' ויקרא ח"ב ר"ע תעה. וראה להלן בסוף המאמר (פיסקא: ואחר כל הגילי'). ככה"ג . . . והוהו"ו שלא יגלחו פאת זקנמי' וכהמי"מ לשם].

כשמן הטוב: תהלים קלג, ב.

הטוב על הראש יורד על הזקן כו' שהוא מקור כל הקדושי שבבחי' ההעלם מאד שא"א לבא כ"א בדילוג גדול מאד דרך יניקה דשערות כו', וכך הוא ג"כ בבחי' שערות דמל' כו') וע"כ יכולי' גם החיצוני' לקבל מבחי' שערות דנוק' שהן בחי' ירידות השפע ביותר להיכלות דק"נ בבחי' דילוג גדול מאד לעומק תחת שנק' עומקא דתה"ר והוא בחי' עמ"ר הנ"ל שלמעלה מן הדעת והבחירה, כי זלע"ז עשה כו' כמו שבבחי' הקדושה יש בחי' עומק טוב הגנוז ונעלם לבתי' יוכל להגלו' רק בבחי' דילוג גדול בבחי' השערות כנ"ל כך בסט' דק"נ יש בחי' דילוג כמו בעמקו' דתה"ר ששם כתר דק"נ מקור הנעלם שיבא ממנו בדילוג גדול לכל גילוי' רע ברצון וח"ב ומד' ומד"מ כו' (וזהו שנק' מלך זקן וכסיל דק"נ כו' וכמעשה שא' בגמ' דסנהדרין ע"פ כיום ההוא יגלה בתער כו' במלך אשר דגוי' לדיקני' כו') (ובמקור דח"ב דק"נ שהן ב' נשים זוני' וכמו זקני פרעה שיוסף ומשה ביררו אותם וכמ"ש ואת זקני יחכם כו' כמ"ש במ"א).

והנה בכל זה יובן יותר ענין הנ"ל במ"ש מעוז לתם דרך הוי' ומסיים ומחתה לפועלי' און כו' דמשמע דהכל ענין א' דמעוז לתם הוא עצמו שנעשה מחתה לפועלי' און כו', והענין הוא דתם זה בנקודת חולם הוא שנק' תום והוא התמימות ושלמות שברצון העליון שבמצות כמו שהן למעלה ממש שנק' דרך הוי' ממש, והוא שנק' ג"כ ארחת הוי' כידוע והן בחי' תרי"ג ארתי' דגלגלתא שהן כלל' תרי"ג מצות וכלול' כא' להיות בבחי' דרך הוי', והוא בחי' מקיף דבחי' שער רישי' כעמר נקי הנ"ל שהוא האור דמקיף הנעלם בבחי' א"ח שבוקע משערות הראש שבהן בחי' דילוג השפע מפנימי' ועצמו' ביותר שא"א להכיל באו"כ כלל כנ"ל, וזהו שנק' מעוז לתם מקיף חזק למעוז ומחתה עוז לתם להיות מתחזק בתמימות הרצון שלו שיבטל הרצון שלו מפני רצה"ע שממנו נמשך מקור מוצא חוץ התום שהי' הולך בתום כמעשה המצות, והעיקר שהי' בסו"מ בתכלית והוא מה שיברחו ממנו כל החיצוני' (כמו שא' בטל רצונך כו' כדי שיבטל רצון אחרים דק"נ כו'), וז"ש ומחתה לפועלי' און שהן בחי' כתר' דק"נ הנ"ל דמה שנעשה המעוז דמקיף

דחריד . . . עמ"ר: דתהומא רבא . . . עומק רום, ראה סי' יצירה פ"א מ"ה.
 מלך זקן וכסיל: קהלת ד', יג. וראה קה"ר עת"פ. וז"א קעט, א ובפי' הרמ"ז שם.
 בנימי דסנהדרין ע"פ כיום ההוא יגלה: ישע"י ז, כ. סנהדרין צה, טע"ב. וראה סי' מאמרי אדה"ז נביאים ע' מג. מן. אהיה נ"ך כרך ב ע' תשסו.
 ב' נשים זונות . . . ואת זקני יחכם כו' כמ"ש במ"א: ע"פ מלבי"ם א ג, סו. תהלים קה, כב. ראה זח"ג ס, ב.
 ע"פ שמי"ב פ"ב ואל"ך. סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרע"א (וש"נ). סי' מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"ב ע' תשעה. שם דברים ח"א ע' י"ז. סי' מאמרי אדה"ז נביאים ע' נט. אה"ת נ"ך ח"ב ע' תשפג. להלן ד"ה לה"ע פרה אדומה טו"ס"ה. ד"ה על כן יאמרו המושלים סכ"ט.
 ארחת הוי' . . . תרי"ג ארתי' דנגלגלתא: תהלים כה, י"ד. ראה זח"ג קלו, א.
 בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

זה לתם מבחי' דרך הוי' הוא הנמשך להכריח ולהכריח כח יניקו' החיצוני' שיונק' בבחי' שערות גיב' (כמו מאן דגליש כו') וגם לגלח שערות דמלך זקן כו'), שנק' גם הם דרך, אבל א' ודרך רשעי' באפלה לא ידעו במה יכשלו כו', פ' לא ידעו לפי שהוא למעלה מן הדעת והבחירה שלהם כלל כי הוא בא בעולם דמקיף דרע שנק' עומקי הרע דקינ' עד שאף הוא עצמו אי' במה יכשל ברע, כמו ההולך בדרך אפילה שאין אור מאיר שם כלל שממילא יכשל בהלוכו ולא ידע במה יכשל מעוצם החשך ואפלה, כך דרך רשעים לפי שגר רשעים ידעו ולא יאיר אור אלקי' כדרכיהם כלל אלא בחי' חשך ואפילה דקינ' שהוא בחי' כתר' דקינ' שנק' עמ'רי' והוא עמקי' דתהיר כו' עיכ' יכשלו הרשעים כהילוכם בכל מיני רע אף בלא בחירה ורצון כלל לפי שתמיד ינטה לרצון וחשק תאוה רעה ממילא ומאליו (כמו העונות שאדם דש בעקביו שאינו מרגיש אותם לרע כלל וכתיב ע"ז עון עקבי יסובגי שמקיף לראשו להיותם בעולם דמקיף שעל ראשו וכמו עונותי עברו ראשי כו'), ולפי שזוהו בחי' נוק' דכתר דקינ' נק' אפלה ודרך ל' זכר שנמשך מהם תוס' יניקה יתירה לנוק' שנק' אפלה להיות ההילוך בכשלונו וכמו ופושעי' יכשלו במ כו', ובחי' הדכר דקינ' נק' אפל כמו מדבר באפל יהלוך (היפך אותיו) פלא בחי' כתר (דקדושה) ובחי' הנוק' נק' אפלה (ועיכ' א' באפלה ולא א' באופל כו'), והוא ענין הדרכי' ואורחות דקינ' שהן היפוך דרכי ה' וארחות ה' שבתו"מ שא' כי ישרים דרכי הוי' צדיקי' ילכו במ כו' ואזלע"ז כו' יש לנגד זה גיב' ארחות ונק' ארחות עקלקלות כמיש' דבורה בימי יעל חדלו ארחות בחי' ארחות דקדושה העליונה שנק' ארחות הוי' שנתגלה לנביאי' וצדיקי' שילכו במ והולכי נתיבות ילכו ארחות עקלקלות פ' גם מה שהי' אור ה' מאיר בעולם בנתיבות דח"ע לבינה להביא ולהמשיך מן ההעלם דסוד ה' לגילוי (כניל' בענין הנתיבות שהן בבחי' ההעלם דוקא כו') מצד הסתר אור האלקי ביותר (כמו ואבדה חכ' חכמי' כו') גם הולכי נתיבות העליונו' יצאו ונפלו למטה בקינ' להיות הולכי' בבחי' ארחות עקלקלות דהיינו בחי' עמ"ר דקינ' ששם נק' ארחות עקלקלות היפוך ארחות ה' דקדושה וכענין הנזל בדרך רשעים כאפלה כו' (והוא בחי' שערות דקינ' כו' כניל'), שמשם ירד למטה בשאול ואבדו שכל באי' לא ישובו כו' והוא בחי' עומק דתהיר שמתחת לעומק

מאן דנליש' ראה לעיל פיסקא: אך הנה א' בהר"י ושינ'.

ודרך רשעי' באפלה: עיפ' משלי ד, יט.

עמ"ר . . דתהיר: עומק רוס . . דתוומא רבא (ראה סי' יצירה פ"א מ"ה). ובכתי' ב: עומת' (עומק תחת). ובכתי' ג: אמית'!

שגר רשעים ידעו: איוב כא, יז.

העונות שאדם דש . . עון עקבי יסובגי . . עונותי עברו ראשי: עיז' ית, א. תהלים מט, ו. לה, ד.

ופושטי' יכשלו במ: הושע יד, י.

כי ישרים . . בימי יעל: הושע יד, י. שופטים ה, ח.

ואבדה חכ' חכמי': ישעי' כט, יד.

שכל באי' לא ישובו: משלי ב, יט.

הארץ ששם ז' מיני גיהנם שאול ואבדון ובאר שחת כו' ששם נידונין כל הרשעים גמורים כידוע ודיל.

ונמצא מובן מכ"ז עכ"פ שמצד שרש בחי' שערות דקדושה: נמשך ממקום הגבוה מאד נעלה שנק' עומק רום במקיף הנעלם ביותר כניל ע"כ ממילא מובן שיכול להיות בדרך ואופן כזה בבחי' הדילוג מן ההעלם כאשר נמשך לחיצוני בדרך ירידת האור בעומית שנק' עומקא דתהיר ששם מקור כל עומיר שנק' תהר דקי' המנגד לכתר דקדושה (כמו אפל היפך פלא ונגע היפך ענג ופשע היפך שפע כידוע) שהוא ההעלם של רצון ותענוגי בני"א שבלתי בא במורגש כלל כניל וזהו עצמו שרש החיות של השאול ואבדון, כמו שידוע דמגילוי אור וחיות חום התאוה הגופני נמשך אש הרוחני של הגיהנם וכך מן ההעלם ומקור כל רצון לתאוה רעה נמשך שרש ומקור השאול כו' כמיש דרכי שאול ביתה ששם יורדי' כל הרשעי' שהן עוברי רצונו ית' בשסיה לית בנ' מדריגו' שברע דקי' דהעלם וגילוי כניל, רק שהעוברי' על לית יכולי' לעלות מן השאול כמיש מוריד שאול ויעל לאחר שנתבררו כמיש יתבררו ויתלבנו רשעי' כו' אבל האפיקורסי' הכופרי' באלקי' חיים נידוני' שם לעולם וכמיש ואלה להרפות ודראון עולם כו' וכתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעי' בי כי אשם לא תכבה כו' לפי שאין בהם צלם אדם כלל ע"כ הן נק' פגרי מתים לגמרי בלתי יש תקוה להם כלל ושאלו וגיהנם כלה והן אינן כלי' כו' ודיל.

והנה הגם שלפי' כל עיקר ומקור חיות מציאו' השאול וגיהנם אינו רק ממה שעושי' הרשעי' כל מיני רע שמוזה נמשך מקור מוצא השפע לקליפות ששרשם בשאול כו' וכמיש תייסרך רעתך ותמותת רשע רעה כו' וע"כ השאול ואבדון לעונש הרשעי' לאבדם ולכלותם, ועכ"ז הנה עצם הרע של הרשעי' וגופי העבירות קשה הרבה מן השאול וגיהנם עצמו אע"פ שהן לעונש רע ומרמות כו', כי אע"פ שמן העבירות וחטאי' שעושי' נמשך שפע רב לחיצוני עכ"ז הרי לא ממנו נמצא עיקר מציאות השאול ואבדון כו' כי הרי יש מקור להתהוות מציאות השאול וגיהנם מכבר בדרך בריאה מאין ליש שהן ז' ארצות שלמטה כו' רק שכל מיני רע הן המכלי' ומאבדי' כמו לעלוקה

ז' מיני גיהנם: עירובין יט, א.

ונגע היפך עונג: סי' יצירה פ"ב מ"ד. זח"א כו, ב. תקי"ז בהקדמה (יב, א).

ופשע היפך שפע: זח"ג קלג, א.

דרכי שאול ביתה: משלי ז, כו.

מוריד שאול ויעל: יתבררו ויתלבנו רשעי' . . . ויצאו וראו בפגרי: ע"פ שמואל"א ב, ו. דניאל ג, י"ד.

רשעי' סו, כד.

תייטרך רעתך ותמותח רשע רעה: ירמ" ב, יט. תהלים לד, כב.

ז' ארצות: זח"ג י, א. ובכ"מ.

לעלוקה כו' הב הב וגי' הנה לא חשבננה: משלי ל, ט"ז.

כו' הב הג וג' הנה לא תשבענה שאלו כו', ואמנם גם כשאלו יש מציאו' שמע אור האלקי' כי אין לך דבר חוץ ממנו כי גם זלעו'ז הכל עשה האלקי' כו' רק שאור האלקי' שם בתכלית הסתר והצמצום מאד והוא מבחי' פסולת דפסולת הגבורו' עליונו' דקדושה (כענין מויעתן של חיות הקדש כו') אבל אינו נפרד לגמרי מאלקי' חיים אעי'פ שנקי' פסולת הגבו' העליונו' כו', משאי'כ גופי העבירות הוא בבחי' פירוד לגמרי מאלקי' כי הוא רע גמור בתכלית אשר שנואי ותעוב מאד בעיני ה' ונפרדו מעצם יחוד האלקי' לגמרי מכל וכל בלי יש לו שום תיקון ועלי' דטמא טמא יקרא כו' וכתיב לא יגורך רע כלל וטהור עינים מראות ברע כו', אבל בשאלו עצמו אינו בבחי' פירוד גמור מאלקי' כי כו' כי הרי גם בשאלו לא נחשך אור האלקי' לגמרי וראי' מיונה הנביא שא' מבטן שאלו שועתי כו' ואמ' אם אסק שמים שם אתה ואציע שאלו הינך ממש, משום דגם חשך דשאלו לא יחשיך קמי' כחשכה כאורה כו', והוא בבחי' סוכי'ע כמו שא' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ממש שהו' ז' ארצות דשאלו כו' אין עוד מלבדו כו', וכמי'כ בבחי' ממכיע אעי'פ ששם האור אלקי' בצמצום בתכלית מ"מ גם זלעו'ז עשה האלקי' שהו' מקבלי' מצירופי' היותר אחרוני' שבשם אלקי' עכי'פ, אבל העובר עבירה מצד עצם מעשה העבירה שהוא בחי' רע גמור ממש כניל הרי סו' צל אלקי' ממנו לגמרי אי'כ הרי קשה העבירה הרבה יותר משאלו עצמו שיאכלנו ויאבדנו עבור זה כו', ואעי'פ שהשאלו ואבדו הוא רק להיות לעונש על העושה עבירות לכלותם בדין קשה וכל עונש קשה יותר מגוף החטא, אבל מאחר שעונש זהו הוא תיקון שמתקן החוטא בזה ויוכל לעלות למעלה ולא יאבד ואם השאלו מתקנו ודאי שהוא למעלה יותר ממנו, והוא לפי שגופה של עבירה רע גמור יש בכח השאלו וגינהם לתקנו (ודוגמא לזה יסורי' קשי' בעוה'ז למרק העון וחטא שבודאי יש בחי' רב טוב וחסד גם בעונש קשה דיסורי' הללו לתקן ולמרק העון (כמו הרפואה מסמי' חריפי' שמתקני' ומרפאי' לחולי המסוכן להפוך ממות לחיים, ולכך א' ר"א חביבי' יסורי' כו' וחייב אדם לברך על הרעה כמו על הטובה ממש ואם הי' הרעה בלא טוב כלל איך יברך כו' וגם א' השמחים ביסורים כו' להיות שגם שהו' מבחי' גבו' קשות אבלי' יש בהן כח המיתוק להמתיק גם הרע גמור ולהעלותו כמו מוריד שאלו ויעל כו') (וראי' לזה ממה שגיהגם כלה והם אינם כלים דגם גבו'

מויעתן של חיוב הקדוש: חגיגה יג, סעיב.

דטמא טמא . . לא יגורך רע . . וטהור עינים מראות ברע: חוריי' יג, מה. תהלים ה, ה. חבקוק א, יג. מבטן שאלו שועתי . . אם אסק שמים . . דגם חושך: יונה ב, ג. תהלים קלט, ה. יב. בשמים ממעל: ואתחנן ד, לט.

א' ר"א חביבין יסורי' . . וחייב אדם לברך . . השמחים ביסורים: ראה כי'מ פד, ריש עיב ופה, רע"א. ברכות נד, א. שבת סה, ב.

אבל . . שאלו ויעל כו': בכתי' ב: אבל מוריד שאלו ויעל כו') יש גם בהם כח המיתוק להמתיק גם הרע גמור ולהעלותו כו'.

שגיהגם כלה והם אינם כלים: ריה יח, א.

קשות דאש הגיהנם והשאלו יש להם גבול ומדה ע"פ מא' קו המדה דקץ שם
 החשך העליון שנפל למטה בבחי' השך גמור כו' אבל עונות הרשעי' שאין
 להם תיקון אפי' בגיהנם אינם כלים רק איבודם זהו תיקונם וכמי' ש כי אשם
 לא תכבה כו' והיו דראון כו', וכמו שבקיום המצוה עצמה גדול יותר משכרה
 בג"ע ועוה"ב דשכר מצוה מצוה עצמה כך בעוברי רצונו העון עצמו גדול
 יותר מן העונש שלו כו').

והנה בכ"ז יובן ענין יראת העונש על עונות וחטאי' שאע"פ שלכאורה אינו
 רק יראה חיצוני' מאד והוא מה שירא לנפשו מן העונש הגדול שיגיע
 לו בגיהנם ושאלו וכה"ג וע"כ יראה זו אינה נחשבת במעלה ומדרגה כלל
 בס' היראה לגבי יראה פנימי' שנק' יראת הרוממו' בכלל, ואמנם באמת יובן
 למבינים שיראה זו גדולה היא כיראת הרוממו' ממש ויותר עליון ממנה,
 הדנה באמת בעיקר ענין יראת עונש אין הכוונה האמיתי' שיראי' מן העונש
 הגשמי דשאלו וגיהנם שיוזק לנפשו וישחת אותה ביסורי' קשי' כו' כעונש
 הקשה לגוף גשמי כי ודאי יסורי' אלה אשר בשאלו וגיהנם נשלחי' מאת ה'
 הכורא הכל כמא' בראת ג"ע בראת גיהנם כו' וכתיב אנה מפניך אברח כי
 הרבה שלוחי' למקום שנק' שלוחי' דין וא"כ אין לירא מן השליח שעושה הדין
 ולא מן הדין הקשה עצמו אלא את האלקי' צריך לירא ולא את העונש כו'.
 הדנה בחי' יראה פנימי' שנק' יראת הרוממות זהו רק מצד רוממו' העצמי'
 דאיס' ממש שאין לו שיעור למעלה כו' ובהיותו בעצם הרוממו' נק' נורא כמו
 כי ה' עליון נורא כו' וע"כ לפ"ע הרוממו' בעצמו שנק' נורא מאד כך ניכר
 ונראה זה בהיפוכו שהוא מה שיראי' מעונשו הגדול שהוא בא מצד עוצם
 גבורותיו כי נורא הוא מאד ע"כ תפול פחדו ואימתו ביותר עד שיראו מעונש
 הגדול שראוי לעשות לעובר על רצונו כי העובר על רצון מלך גדול ונורא
 עונש יענש יותר במדה"ד הקשה מעובר על רצון מלך ושר זולתו הקטן ממנו
 הרבה כו' ומן העונש הגדול לעוברי רצונו ניכר עוצם גדולת רוממותו, וא"כ
 יראה זו מן העונש אינה מצד העונש עצמו אלא יראת אלקי' הנורא כמו
 יראו מה' כל הארץ כו' כי האלקי' עשה שיראו מלפניו לפ"ע רוממות שלו
 ממש, וא"כ יראת עונש היינו ממש יראת הרוממות דהא בהא תליא לפ"ע
 דוקא כניל ודיל.

אך איכ' שאין העונש גדול כיכ רק לפ"ע הרוממו' לבד כניל הרי ה"י כל
 העונשי' שוי' בעוברי רצונו ולמה נחלק להרבה מדריגו' בעונשי' קלי'

כי אשם לא תכבה כו' והיו דראון: ע"פ ישעי' טו, כד.

כמא' בראת ג"ע בראת גיהנם . . . אנה מפניך אברח: סוטה כב, א. תהלים קלט, ו.

כי ה' עליון נורא: תהלים מז, ג.

האלקי' עשה שיראו מלפניו: קהלת ג, יד.

וחמור'י ובכלל עונש הפוגם ע"י ל"ת גדול יותר מביטול מ"ע (לבד קרקפתא דלא מנח תפילין שנק' פושעי ישראל בגופו וכן מצות מילה וכה"ג), אלא צריך לומר דלבד ענין יראת הרוממו' יש עוד טעם, והוא ענין יוקר מעלת גוף ועצם המצות בכלל שנק' מצות המלך ששרשו הוא בבחי' פנימי' ועצמי' שלו יותר מכל הנמשך ממנו בהשתלשלות העולמו' שנק' גדולה או בחי' רוממו' בהתנשאו' בבחי' סובב כו' וע"כ העובר על רצונו יענש בעונש גדול כ"כ לפי שמנגד הוא לעצמי' ופנימי' שלו ממש, וזה אנו רואי' ממה שעונשי' לנפש החוטאת בעון וחטא דל"ת שמשליכי' אותה למטה מטה כ"כ עד עומק דתה"ר בשאול תחתי' כו' כמ"ש מוריד שאול בירידה גדולה ועצומה מאד כמו עומק השאול שנק' עומק תחתית בתכלית כידוע, הנה מזה אנו רואי' גדול עוצם הפגם שעשה החוטא הזה בעבירה וחטא זה כמו באוכל חו"ד וכן אוכל כל דבר אסור ועובר בעבירו' דג"ע וכה"ג איך שתעוב ושנאוי הוא כ"כ למעלה ואיך שהוא למנגד כ"כ להעצמי' כו' עד שיגדל כח העונש והדין כ"כ להורידו ולהמשיכו למטה מטה כ"כ, וכל שהירידה והשלכו' למקום עמוק ושפל ביותר והדין והעונש שם קשה ביותר מזה נראה בעליל שמסתמא הפגם של העון ה' בדבר גדול ויקר ביותר עד שראוי לעונש גדול כזה דודאי לפ"ע הירידה יותר ניכר שפגם בעילוי ביותר, ועד"מ בן שעבר על רצון אביו המלך באיזה דבר מה שעשה נגד רצונו אם הדבר הזה אינו עון גדול כ"כ וקטן בעיני האב לא יהי' הקצף ורוגז וכעס שלו עליו כ"כ וממילא לא יגיע ממנו העונש להבין כ"כ רק בקלות והוא להכותו בשבט מוסר מעט וכמ"כ בהרחקת נזיפה ממנו זמן מה או שימסרנו לאיש רע שילחצנו ויעננו זמן מה ואח"כ ישוב אליו כמקדם, אבל כאשר חטא הבן חטאה גדולה מאד והוא כאשר עבר על דבר עבירה ועון גדול שרע ותעב מאד בעיני אביו המלך להיותו מנגד לפנימי' ועצמי' שלו או שמחלל בזה לכבודו הרמה ביותר כמו גניבה וגזל וזימה או ש"ד וכה"ג או שהבן שיבר איזה אבן טוב ויקר מאבני' טובות והיקרות שהמה מסגולות מלכי' שיקרי' מכל הון כו' או שמיאסם וטינפם וכה"ג אז יצא הקצף הגדול בחימה וכעס מהאב ביותר ויעלה הרון אפו כ"כ עד שיבא לכלל כח הדין הקשה לשפוט את הבן להכותו ולייסרו ביותר או שיצוה להשליכו לבור עמוק וחשוך ביותר ולייסרו שם בעונשי' קשים ביותר, והרי כל מה שנראה מן הירידה והשלכה גדולה כזו בכור עמוק והכאו' ועונשי' קשי' כ"כ מזה ניכר גדול עוצם הפגם שעשה הבן במעשיו בדבר גדול ביותר עד שנגע בפנימי' ועצמי' נפש האב במה שמנגד לעצמותו ביותר כנ"ל וד"ל.

קרקפתא דלא מנח תפילין: ר"ה י, א.

דתה"ר . . מוריד שאול: דתהומא רבא. שמואל"א ב, ו.

חו"ד: חלב דבם.

כ"כ: בבחי' ב: ג"כ.

וכך יובן הנמשל מכ"ז למעלה במה שאנו רואים גודל העונש וההרחקה ונפילה לעוברי רצונו ית' להורידם בעומק שאול ביותר שמסתמא ה"י הפגם בדבר היקר מאד נעלה למעלה מעלה ע"כ בא כח הדין ברוגז קשה לעונש לנשמי' כיכ בעונש הירידה בשאול תחת"י ביסורי' כאלה, וכמו ע"י חילול שבת במלאכ"ו דאורייתא כחורש וזורע וקוצר ודש וכה"ג שפוגם בקדש העליון דיר"ד דשם הוי' וכן בכיטול מצות ת"ת לגמרי פוגם באות יו"ד דח"ע כו', וכה"ג בלאוין דע"ז וג"ע ושי"ד בלא תרצה ולא תנאף כו' הפוגמי' בהיא ויין כו' וע"ז בסקילה ביו"ד כו', ועכ"ז כל הפגמי' דלית מצד עוצם הפגם הגדול בשם הוי' באורות העליוני' ביותר עד שיש פגמי' מחטאי' גדולי' ביותר שפוגמי' באור הכתר שבו גילוי פנימי' אאי"ס כו' כעון דע"ז כמו שא' משה אנא חטא העם הזה חטאה גדולה כו' וכמי'ש וירא העם כי ברע הוא וכמי'ש בפגרי האנשים הפושעי' בי כי ממש בגופא דמלכא כו' (ובכ"ש על שזעקו בקול גדול החזירו העטרה ליושנה שהוא אור הכתר כו'), וכן יש שהפגם הוא בה"א אחרונה דשם הוי' כמו כמניעת הצדקה שלא יחוסו על עני ודל כלל ולא יגמלו חסד כו' שהוא בה"א אחרונה צדק ה"א ובפריק' עמי'ש ג"כ בפגם דה"א תחאה, וכה"ג בפגמי' דלית יש חילוקי מדריגו' כמו בין או"פ לאוי"מ כי אוכל חו"ד ושאר איסורי' הפגם באו"פ והלו"ש שעטנז פוגם באוי"מ, ושניהם אינם קשי' כיכ כפגמי' דע"ז וג"ע ושי"ד, וכן עדי' יש הפרש בכלל בין חייבי מיתות ב"ד לחייבי כריתות וחייבי לאוין, ודרך כלל הוא שכל שהעונש קשה יותר בירידה לעומק שאול ביותר מסתמא פגם בדבר הגבוה ועליון יותר (כמובן ממשל הבן ששיבר כלי כו' וד"ל), ועכ"ז דרך כלל הפגמי' בלית יותר קשה מפגם וביטול מ"ע כי פגם דלית מגיע בפנימי' ועצמי' יותר מהעדר וביטול מ"ע שזהו כשובר כלי אבן טוב או מואסו ומטנפו וכה"ג כנ"ל במשל שמזה יהי' הקצף והכעס יותר.

ויו"ב זה בתוס' ביאור ע"פ המבואר במ"א בענין שמי עם י"ה שס"ה לית זוכרי עם ר"ה רמ"ח מ"ע שהן דמ"ע בו"ה ולא דלית בי"ה קודם להן דמ"ע, ווי"ש בארץ לא זרועה כו' (ומבואר בפ' פקודי באריכות הטעם לזה לפי שגם שמי'ע הן פנימי' רצונו ממש אין זה פנימי' ועצמי' שלו ממש דמהו"ע שלו ממש למעלה גם מענג ורצה"ע שבמ"ע כמו אם צדקת כו', אבל בלית שרואי' שהוא מנגד לרצונו ושנאויו ותעוב מאד בעיניו עד שמענישי'

אנא חטא העם: תשא לב, לא.

ירא העם כי ברע הוא: ע"פ תשא שם, כבי"ה.

בפגרי האנשים . . . בגופא דמלכא: ישעי' סו, כד. ראה זח"א יג, א. זח"ב פה, ב.

ובכ"ש . . . החזירו העטרה ליושנה: ראה יומא סט, ב.

במ"א בענין שמי עם י"ה . . . בארץ לא זרועה . . . בפ' פקודי באריכות: זח"א כד, א (ועוד), ירמי' ב, ב.

תרי שמות תרמח, א ואילך. תרנה, ב ואילך. וראה גם לקרות פקודי ג, ב ואילך.

אם צדקת: איוב לה, ז.

עליהם עונשי קשי' ביותר מזה נראה שהן תכלית המנגד לפנימי ועצמי שלו ממש וזהו למעלה מפנימי שלו ברצונו במ"ע כו' רק וזהו בא בדרך שלילה בהעלם (דהיינו שמושלל מכל דבר זר המנגד לו שמהו יודעי' יותר מהר"ע שלו כמו שיודעי' יותר ברוחני' ע"י הידיעה השלילה איך שמושלל הרוחני' מכל תואר גשמי' המנגד לו) וכמו שיכולי' להכיר יותר בעצמי' טבעי' המלך ממה ששונא דבר המנגד לו ביותר עד שלא יוכל לסובלו כלל יותר ממה שיכירוהו מדברי' שנמשך ואוהב אותן ביותר כו' וד"ל). ולכך יובן הטעם בפגם דל"ת שהן לגנד רצונו וזהו תכלית המנגד למהר"ע שלו ממש שהוא קצת ידיעי' במהר"ע בדרך שלילה עכ"פ יותר ממ"ע וע"כ בפגם דל"ת הקצף ורוגז יותר וגם העונש קשה הרבה יותר כניל וד"ל.

והנה כתיב מוריד שאול ויעל דמשמע שאין הירידה ענין אמיתי מצד עצמו שנק' דין קשה ממש כאיבוד הרשעי' וכליון שלהם בגיהנם ושואל אלא ירידה זו רק בשביל בחי' עלי' בלבד כי מוריד שאול לפי שעה לבד ומיד ויעל, שנמצא מובן מזה שירידה זו בשואל הי' בחי' חסד וטוב האמיתי שהוא רק בשביל התיקון לנשמו' שיוכל להיות לה עלי' למעלה ע"י. והענין הוא כמבואר למעלה שבאמת הרי אין רע יורד מלמעלה כלל דהיינו בחי' הרע כמו שהוא להיות דין ועונש קשה מצד עצמו א"א שיומשך מלמעלה וא"כ מה שא' מוריד שאול זהו רק בחי' חסד וטוב דוקא (וכמו כל היסטורי' לצדיקי' בעוה"ז שאינו רק בחי' חסד וטוב כמ"ש כי את אשר יאהב הוי' יוכיח, ונק' גבו' ממותקות בחסדי' טובי' שהן לתיקון הנשמי' האלקי', וכך יכול להיות גם ברשעי' לתקן הפגם שלהם ולמרק העון ביטורי' וביטושי' גדולים עד שיעשה תשובה שלימה כמו מנשה ששב בכל לבו ע"י יסורי' וכה"ג וכמ"ש יתבררו ויתלבנו כו', וכך הוא גם במשפט הרשעי' בגיהנם ושואל לתקן הרע גמור שלהם שיוכלו לצאת נקי' מכל סיג ופסולת כבחי' הטוב שבהם כמו שרואי' כמה רשעי' גמורי' שעשו תשובה שלימה ועלו לקדושה האלקי', ולכך א' גבי אחר מוטב לידינו בגיהנם וליתי כו' דכדאי כל היסטורי' ועונשי' כדי שיזכה לחיי העוה"ב, אבל בחי' גבו' קשות לגמרי זהו רק לשיצאה ולכלות לגמרי כאיבוד הרשעי' גמורי' שלא עשו תשובה, כלל שאינו עולי' משאול כלל (כמו המזיקי' וטורפי' שאיבודם זהו תקונם כו',

מוריד שאול ויעל: שמאל"א ב, ו.

ענין: בכתי' ב: עצמו ענין עונש.

אין רע יורד מלמעלה כלל: ראה ב"ר מנ"א, ג. מדרש תהלים סמ"ט. של"ה סח, א. קו, ב. שעה, א. אנהיך

סי"א. אהיה בראשית כרך ג תקס"א, א ואילך.

כי את אשר יאהב ה' יוכיח: משלי ג, יב.

מנשה ששב בכל לבו: ראה סנהדרין ק"א, ב. ק"ג, א.

יתבררו ויתלבנו: דניאל יב, י"ד.

מוטב לידינו בגיהנם וליתי: תגיגה טו, ב.

וכמו לעיל שישחוט ליצה"ר כו' וכתוב ואת רוח הטומאה אעביר כו' כי זהו בחי' גבו' קשות דרע גמור לגמרי שאין להם מיתוק לעולם ואין עיקר תיקונם רק איבודם דוקא כעלוקה המושך פסולת הדם ומתה כמיש במ"א וד"ל).

וז"הו שנק' דין הרשעי' בגיהנם בשם משפט דמשפט איהו רחמי שזהו בחי' רחמי' וחסדי' טובי' מה שמקבל עונש גדול כזה בשאול כדי שתטהר הנפש החוטאת ותוכל לעלות לקבל מזיו השכינה בג"ע וכ"ש מחיי עולם בעוה"ב בבחי' עדן דעין לא ראתה כו', וראי' מאחר שא' מוטב לידייני' כו', דגם שתי' אין אור הגיהנם שולט באור דתורה שבנשמתו יותר טוב לגשמתו שיענשו אותה בשאול וגיהנם כדי שתזכה לחיי העוה"ב וע"כ זהו חסד גדול ואמיתי כל העונש הקשה הזה, וע"כ מוריד שאול ויעל להיות עולה לשכר העוה"ב שזהו עיקר המכוון בעונש זה ולא שיכיון לעונש זה הקשה מצד עצמו רק הרשעי' גמורי' שאין עולי' כלל כניל שהוא עונש ממש כניל וד"ל (וכאב המכה את בנו ומייסרו ביותר שאין הכונה בעונש קשה זה לאבדו ולכלותו רק שיתקן ויטהר מחטאו ויוכל לעלות אליו בטהרה ונקי' להשתעשע עמו שזהו עיקר המכוון בהעלם. דוקא כידוע שזהו שנק' גבו' שבחסד שזהו עיקר פנימי' החסד ולעיל יתגלה בחי' ההעלם דחסד הגדול שהי' מלוכד בדיו ועונש הקשה בכל יסורי הגליו' בעונשי הכאה זו דוקא וזהו הקללי' שבתוכחה שיהפכו לברכו' וכן ט"ב יהי' ליו"ט כמיש במ"א וד"ל) (ועוד יש דוגמא בזה כמו שמנקי' ומרחיצי' לתינוק מלכלוך שלו שצריך לשפשוף אותו במי נתר היטב לנקותו ואף שיעקק מאד אבל זהו לטובתו וכמי המבול שהי' לטהר את הארץ וכך א' אם רחץ ה' תבא האם כו', וכך בחי' גבו' קשות דשאול וגיהנם אינו רק לנקי' ולבער הרע מן הטוב בתכלית עד שיצא בחי' הטוב נקי בתכלית מכל סיג ולכלוך טומאה כמו

לעיל שישחוט ליצה"ר . . . ואת רוח הטומאה: טוכה נב, א. זכרי' יג, ב.
כעלוקה המושך . . . ומתה כמיש במ"א: ראה חו"א ה, ד. ובהנסמן בארוכה להלן סודיה ויאמר גו' אתה ובניך, ע' אישכך.

דמשפט איהו רחמי: ת"ז דיה פתח אליהו.

דעין לא ראתה: ישעי' סד, ג.

שתי' אין אור הגיהנם: סוף הגיגה.

מוריד שאול ויעל: שמואל"א ב, ג.

בהעלם דוקא: כתי' ב: בהעלם בעונש הכאה זו דוקא. וראה הע' הבאה.

בטוהר הכאה זו דוקא: כתי' ב ליתא.

הקללות שבתוכחה . . . כמיש במ"א: ראה לקרית תצא לט, ג. זח"ג ק"ד, ב. ס' מאמרים הקצרים ע' שדך.
תעדי. ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' ריד ואילך (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"ז מארזיל ע' קס (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"מ דברים ח"א ע' ז (ובהמ"מ שם). אודה"ת תבוא ע' תתצב [ד"ה להבין שרש ענין הקללות שבתוכחה — משנת תקס"ז].

אם רחץ ה' תבא האם: ישעי' ד, ד. ראה תנוומא חוקת ח. במדבר פ"ד, ח. פ"ח עשר השבת פ"ג. ח"א צו, ד. ביאורו לאדה"מ צ, ט, א, פב, א. חו"ה נח נט, רע"ד. שם שמות תרסד, ב. אודה"ת נ"ח ע"ד ע"ק (ס"ג).

שמטהר¹ לאדם במי מקוה וכבירור כסף במצרף של אש שהאש שואב את הפסולת ונכרר המוכתר ממילא וכך אש הגיהנם שורף ומכלה את הסיג ופסולת ויוצא מוכרר ומלובן, וכך א' ביקש א"א טרדות פרנסה לישראל שיתכררו בגלות במקום גיהנם כו').

ונמצא מובן מן עוצם העונש בירידה כמו בשאול כדי שיתוקן גודל יקר הערך כמה שפגם שהוא דבר יקר מאד בעוצם העילוי שהן המצו' ככלליו עד שכדי שיתזוור לעלו' לקבל שכון בעוה"ב כדאי כל ירידה זו הגדולה ואריכות הזמן בגיהנם שידונו שם כי לפום צערא אגרא במשקל א' ממש (דנגע אותיו' ענג, וכפי ערך הענג כן ערך הצער ויטורי' מהיפוכו המנגדו, ולכך בערך מעלת העונג ברצה"ע שבשם הוי' של כל מצוה צריך לתקן הפגם שפגם באור יקר כזה ביטורי' דנגעי בנ"א המנגד כו'), וכמ"כ כדי שיתזוור ויזכה לשכר המצות בעוה"ב לפום צערא אגרא כפי ערך הצער והיטורי' בגלות כך יהי' השכר (ולא א' לפום אגרא צערא כו'), וראוי מן העוה"ב שאינו בא רק אחר הצער הגדול באורך הגלות כ"כ משאי"ב בגלות מצרים וגלות בבל כו' דלפום צערא אגרא כו'), ויובן זה מן העונג שבגדולה יתירה או ריוח הוון יקר שכדאי לזה כל היגיעו' במס"נ ממש (והרי א' ג' דברי' באי' ע"י יסורי' תורה ואיי ועוה"ב שזה למעלה מזה בשביל מ"ת הי' גלות מצרים רדיו שנה בחו"ל ובשביל איי הלכו מ' שנה במדבר ובשביל עוה"ב עורך הגלות הזה כ"כ).

אך אי"כ משמע דערך היוקר והמעלה שהי' טרם שקלקל ופגם בחטאו א' הוא עם מה שיהי' שכרו אח"כ בג"ע ועוה"ב כאשר יתוקן ביטורי' הגיהנם ושאל דמחמת זה הורד בעונש קשה כ"כ כגיל שבא לפ"ע היוקר והעילוי דוקא, ובאמת משמע דמי"ש מוריד שאול ויעל שירידה זו בשביל עלי' יותר ממדריגה הראשונה שהי' לו בטרם שחטא כו' ואי"כ יש כח ביטורי' הללו להעלותם יותר ואיך יעלה יותר מערך מעלת הדבר שפגם שהוא רצה"ע שבמצו' כו' וגם העוה"ב אינו רק שכר המצוה. אך הענין הוא דזהו מעלה יתירה בטהרה שמביאה לידי קדושה דמצות בעוה"ב דוקא כו' (כמשי"ת) שזהו בחי' גבו' שבחסד שבא חסד ע"י התלכשות בכח הדין דוקא הרי זהו חסד גדול ואמיתי יותר מאור החסד עצמו, והוא מה שאנו רואי' אור החסד הגדול של העלי' שאחר הירידה דדיו ועונש קשה הזה שמוריד

א' ביקש א"א טרדות פרנסה: ראה ב"ר פמ"ד, בא. תרי"ח נח נח, ד. נט. ג"ד. שם שמות ה, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תתכג.

לפום צערא אגרא... דנגע אווירי' ענג: אבות פ"ה מכ"א. ס' יצירה פ"ב מ"ד. ובהנמסו לעיל פ"טקא: ונמצא מובן מכ"ד.

ג' דברים באי' ע"י יסורי'ס: בריכות ה, סע"א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' תשעה. בטהרה שמביאה לידי קדושה: ע"ז כ, ב.

שאל כדי שיעל שכודאי ירידה זו אע"פ שבא בכח הדין ומשפט כמ"ש הצור תמים פעלו כו' כי כל דרכיו משפט ונק' מלך המשפט מ"מ באמת חסד אמיתי הוא כדי שמירידה זו יהי' עלי' גדולה יותר שהוא לפ"ע הירידה הגדולה, ואע"פ שמה שיצוה ה' להוריד בשאל אינו רק לפ"ע הפגם שפגם למעלה באותיו' דשם הוי' שהוא יוקר מעלת אור הרצון וחק' כו' עכ"ז עלייתו מן השאל למעלה יותר דכל בחי' ירידה בעמ"ת מעלה למעלה בעמ"ר ביותר שלמעלה גם מהעוה"ב שבשכר המצות לפי שהוא חסד גדול יותר מעצם החסד דעוה"ב מחמת עלייתו מכח הדין דוקא (שזהו שנק' טהרה כמו לפני ה' תטהרו שלמעלה מבחי' הקדושה דעוה"ב כו'). ושרש הענין הוא לפי שזה שמוריד לשאל בעונש קשה כזה בא מחמת ב' דברי', א' מצד שפגם באור יקר ביותר כמו עצם אור העונג ורצה"ע שבמצות שנק' כתר בכלל והו' פנימי ועצמי' שלו, אך זהו פגם פרטי לפ"ע אור הזה בלבד, אבל הב' הוא הפגם שפגם כזה בכבודו ויקרו של המלך בעצמו שהוא מלך מרומם ביותר וכשעבר על רצונו מלבד הפגם שפגם ברצונו ועבר עליו הנה מה שפגם בעצם כבוד מלכותו שבפנימי' ועצמי' שלו ממש הוא יותר קשה מעצם הפגם שברצון וגזירה זו כי בזה נק' מורד במלך עצמו כמו הפושעי' בי בגופא דמלכא ממש כמו מדוע אתה עובר את מצות המלך כו' שפוגם ביקרא דמלכא שהוא מקור הרוממו' בעצמי' ממש היותר נעלה מכל אשר יצוה בגזירת מל' שאינו רק בחי' התפשטו' כו' אף במה שהוא פנימי' רצונו כו', ועי"כ ירידה זו בשאל הוא בא לפ"ע פגמו ביקר מעלת עצם המלך ממש כו' ודיל (ואע"פ שמבואר למעלה דבחי' הגדולה והרוממו' והתנשאו' שנק' נורא אין זה כמו פנימי' ועצמי' דרצונו וחכמתו שבתורי"מ כו', זהו בבחי' התנשאו' שנמשך למטה על העולמו' בבחי' מקיף כו' שבא בגילוי ממש עד שנק' נורא על כל כו' אבל בחי' הרוממו' שמצד עצמותו ממש שנק' הדר כבוד מלכותו העצמי' בחי' מלך מרומם לבדו ונק' מלך הקדוש כידוע שזהו למעלה מהתפשטות דמלי' שלו גם בתורי"מ בעוה"ב כמ"ש כמ"א).

ובזה יובן בתוס' ביאור יותר ענין הנ"ל ביראת עונש שזהו יראת הרוממו'
 ממש ויותר עליון כו' כי הרי עונש זה בא לפ"ע הפגם ביקר הרוממו'
 כבוד המלך עצמו כו' ונמצא דיראת אלקי' מצד עצמו הוא ולא יראה מן
 העונש עצמו, ועי"כ יכול כל אדם לפ"ע השגתו ביראת הרוממו' ממש כן

הצור תמים פעלו: האינו לב, ד.

בעמ"ת . . בעמ"ר: בעומק תחת . . בעמק רום. ראה סי' יצירה פ"א מ"ה. פס"ח שער תמלות ר"ה פ"ז.

לפני ה' תטהרו: אחרי סו, ל.

הפושעי' בי בגופא דמלכא: ישעי' סו, כד. ראה זח"א יג, א. זח"ב פה, ב.

מדוע אתה עובר: אסתר ג, ג.

הגדולה והרוממו': בכתי' ב: יראת.

הדר כבוד מלכותו: תהלים קמה, ה.

ימשיך ע"ע יראת העונש הגדול במה שפגם בכבודו ממש (ויכמו שבכה ריב"ז שאינו יודע באיזה דרך מוליכי אותו כי כל הגדול פוגם חטאו גדול יותר כמו רואי פני המלך שפגם כל שהוא שלהם לפי שמכירי' במהר"ע המלך יותר קשה מפגם עבדי המלך במרד ופריקות עול גמור, וראי' מחטא מי מריבה כו' וכמ"ש וסביביו נשערה כו' שמדקדק עליהן יותר מטעם זה).

ואחכ"ז יובן שרש ענין התכלת שבציצית שנק' אשא תכלא כו' כנ"ל שזהו העונש הקשה הבא מעוצם כח הדין הנורא בכחי' גבו' עילאה דמל' דאצי' שאינו רק לפ"ע רוממו' העצמו' ביותר במה שפגם ביקרא דמלכא העליון ביותר כנ"ל וע"כ נמשך מדה"ד הזה לפ"ע הרוממו' דוקא שמטעם זה נק' אשא תכלא דאכיל כו' כמו אש לפניו תלך ותלהט כו' כמו המלך המרום ביותר בעצמו שכח הדין שלו נורא מאד מאד לפ"ע תוקף הרוממו' וההתנשאו' העצומה"י כו' (ויכמו ברי"ה שנק' יום הדין הנורא מטעם שעולה בהתנשאו' שמצד עצמו ממש כמ"ש במ"א) שלפ"ע התנשאו' מהר"ע ממש גם שמים לא זכו בעיניו כו' ולא יצדק לפניו כו', ואע"פ שזהו שרש ומקור לכל כחות הדיני' שנמשכי' למטה אבל מ"מ זהו בא מעוצם תוקף הרוממו' בכחי' גבו' עליונה שזהו שנק' כורסייא דדינא כמו המלך המרום ביותר כשיושב על הכסא לשפוט שתפול פחדו ואימתו ביותר (ועכ"ז הרי במקום גדולתו דוקא שם נמצא ענותנותו להיות משפיל א"ע להגבי' שפלים דוקא כי זהו מבחי' החסד שבגבו' עליונה הנ"ל כמ"ש כי רם ה' ושפל יראה ולהתחסד עם הכל לפניו משה"ד דוקא שתלוי לפ"ע של הרוממו' דוקא שמחמתו יתפשט גודל חסדו שהוא לפי ערך גדולתו העצמי' דוקא, וזהו שבר"ה דוקא נמשך אור החסד ורחמי' לכל הברואי' להחיותם ולזונם בחן וחסד על כל השנה אע"פ שהוא יום הדין משום דהא בהא תליא וד"ל).

והנה בכ"ז יתורץ הקושיא דלעיל למה צריך לאשא תכלא לבער הרע כו' אחר שאין רע יורד מלמעלה כלל כו'. הענין הוא דאין רע זה בא מלמעלה לעונש מצד עצמו רק מצד בחי' רוממו' והתנשאו' בכחי' גבו' עליונה שבאמצעי' זה יומשך כח הדין הנורא ביותר על המנגד ועובר על רצונו ופוגם ביקר רום מעלת כבודו הרמה והנשאה ביותר עד שגם על

שבכה ריב"ז שאינו יודע: ברכות כה, ב.

וסביביו נשערה כו' שמדקדק: תהלים ג, ג. יבמות קסא, ב.

אש לפניו תלך: תהלים צו, ג.

העצומה: בכתי' ב: העצמי'.

שמים לא זכו . . . ולא יצדק לפניו: ע"ס איוב טו, טו. תהלים קמג, ב.

כורסייא דדינא: ראה חז"ב קלט, א. וחי' קעה, א. וראה באוה"ז לאדה"צ כרך א ע' תו.

במקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. ובהערת כ"ק אדמו"ר שלישי"א בטה"מ השי"ת ע' 40. לקו"ת אהנתנו ה,

ד (בהמ"מ). ועוד.

כי רם ה' ושפלו: תהלים קלח, ו.

סכיביו נשערה מאד, וגם בזה נמצא גודל חסדו כמה שיצוה לענוש בדין זה כדי שיתוק ויעלה למעלה ולא יפול למטה כנ"ל. שזהו שנק' גבורה שבחסד, ולזאת צריך לאשא תכלא הנ"ל שהוא בחי' גבו' עליונו' דמל' שזהו ענין התכלת שבציצית כנ"ל. דהנה מבואר למעלה שיש ב' מדריגו' דחוי"ג בב' מיני חוטי' דציצית בחי' החסדי' הוא בחוטי' הלבן דפשתו שהו' מבחי' או"י דמקיף העליון כו' ועל חוטי' הלבן שנק' הכנף נתון פתיל תכלת כמ"ש ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת כו', ובאמצעו' שניהם יחד נק' מצות ציצית כמ"ש והי' לכם לציצית כו' וראיתם אותו וזכרתם כו', כידוע שיש ב' מיני המתקו', א' המתקו' הגבו' בחסדי' דוקא שמצד תוקף החסד יומתק כח הדין כמו כח המתקו' שגובר על כח המרירות ונמתק גם המרירות למתיקו' כמו ויורהו ה' עץ כו' וימתקו מים המרים ג"כ, וכך יש למעלה בירור הרע והמתקוה ע"י כח המשכו' החסדי' הטובי' דבחי' הטוב דקדושה העליונה שברמ"ח מ"ע שקדשו' במצותיו שמוסיף אור גדול באצו' עד שמחמת ריבוי האור מאיר גם את החשך שהוא להמתיק גם לבחי' דיני' קשי' דק"נ שבעוה"ז השפ"ל (וע"כ נק' נשי' נרות כמו ריבוי הנרות ביותר שמאירי' גם בחשך ואפלה ביותר כמ"ש כי נר מצוה כו'), להיות שיש בכל מצוה ומצוה מאור העליון דרצון וח"ע העצמי' ופנימי', ונק' ארחות הוי' ודרכי הוי' שהולכי' ומאירי' גם למטה מטה ביותר מכח המקיף דטלית שנמשך משם נתיבות דח"ע בבחי' חסדי' העצמי' כמו עוטה אור כשלמה כו' (ובזה נמתקו גם כל הדיני' קשי' שנעשי' מפגם החטא' כמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג כו') (וכמו שומר מצוה לא ידע דבר רע כו'). ואמנם ההמתקה ה' לגבו' קשות דרע דק"נ בא מצד הגבו' עצמן שזהו שנק' מיתוק הגבו' בשרשן בבחי' הגבו' עצמו ככח הדין דוקא, והוא ענין חוטי' התכלת שמראהו שחור בבחי' כח הדין הנורא כאשא תכלא דאכיל כו' שזהו כמו הצמר שמתחלק בבחי' שערות (ולא כצומח דפשתו שעולה יחידי כנ"ל) בבחי' גבו' דאוי"ח דתכלת עמרא הוא, והו' בחי' כחות הדין הקשה הנמשך ממקור הגבו' עליונו' על המנגד שהו' עוברי רצונו בלית הפוגם ביקר רוממו' העצמו' ממש שנק' כורסייא דדינא דוקא כו', וכידוע דעיקר ענין הגבו' הוא מה שלא יוכל לסבול ההיפוך המנגד כלל וכלל (וכמבואר למעלה בכלל) ענין חוטי' לבן ותכלת שהוא בבחי' חוי"ג

כנ"ל: כחמ"ב ב: ברע.

ונתנו על ציצית הכנף . . . והי' לכם לציצית: שלה טו, לחילט.

ויורהו ה' עץ: בשלח טו, כה.

כי נר מצוה: משלי ו, כג.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

אם יהיו חטאיכם כשנים: ישעי' א, יח.

שומר מצוה לא ידע דבר רע: קהלת ת, ה.

דחכנת עמרא הוא: יבמות ד, ב.

שנק' כורסייא דדינא: ראה זחי"ב קלט, א. זחי"ג קעה, א.

דאבא והתכלת הוא בבחי' גבו' דאבא כי בכללוי' נקי' ל"ב נתיבות חכמה, וענין החסדי' דאבא שבחוטי לבן כו' היינו כמ"ש במ"א בענין ו' חדשים בשמן המור שהוא בבחי' חסדי' שבחכ' כשכל הקולט את המכוון האמיתי כמו שהוא לאמיתתו ונקודת תמציתו שמפני זה נקי' החכ' אמת כידוע, וזוה עצמו יש כח בחכ' מה שלא יוכל לסבול המנגד לנקוד' האמת של השכל שהוא כל טעות ושקר המנגדו נקי' בחי' גבו' דאבא ואם לא הי' מבין האמת של השכל אינו מרגיש בטעותו (וכידוע בענין נחש הנחשת שעשה משה שנק' הואי דרבנן שלא יסבלו המנגד לקדושה האלקי' שמבער כל רע ופסולת כו' וזוה עיקר הברירה של השכל כשאינו סובל שום דבר המנגד כו') (ובאופן אחר מבואר במ"א בענין תורה של חסד ותורה של דין שהן ב' קצוות דאורי' ואורי' כמו ב' הפכי' בתכלית שמצד כח החסדי' שבחכ' יוכל לטהר גם הטמא ולהצדיק גם הרשע כו' לפי שהולך ואור עד למטה גם בחשך כו' כנ"ל במיתוק הגבו' בחסדי', ותורה של דין להיפוך שזוהו בחי' הגבו' למצוא דין וחוב אף בצדיק להרשיעו ולטמא גם הטהור כו' כענין שמים לא זכו כו' (ובכלל זהו בחי' חו"ג דא"ס שזוהו שא"ס למעלה עד אין קץ כו' שזוהו בחי' גבו' דיראת הרוממו' שבתכלית ששמים לא כו' כנ"ל ולמטה עד אין תכלית בחסד וקדושה בחוטי לבן כו')

וזהו וראיתם אותו וזכרתם כו' דקאי על התכלת דוקא ששרשו בבחי' שער ריש' כעמר נקי דוקא שזוהו בחי' גבו' דמקיף דאורי' שעולה ובוקע מלמטה למעלה שבא האור מבחי' עמ"ר בעצמו שלמעלה עד אין שיעור בדרך דילוג גדול בבחי' שערות כנ"ל אבל זהו מקור המתקן כל הדיני' הקשי' לאכפיי' אותם לבערם לגמרי כו' שזוהו מיתוק הגבורו' בשרשן הראשון כו', והוא ענין המשכר' י"ג מדה"ר ב"ג תיקוני דיקנא משמן הטוב על הראש דכה"ג שזוהו בחי' שער ריש' כו' שנק' ארחי' דגלגלתא בחי' ארחות הוי' שמנגדי' בתכלית לארחות עקלקלות דק"נ שהן בבחי' שערות דנוק' שנמשך לחיצוני' בדילוג גדול בעמ"ת דתה"ר כו' והיינו בענין המשכר' הגבו'

שמפני זה נקי' החכ' אמת כידוע: ראה תניא פליה בהגהיה. לקרית אמור לג, ד. מטעי צא, ד ואליר.

חויא דרבנן: שבת קי, ב. ע"ז כו, ב.

ובאופן אחר מבואר במ"א בענין תורה של חסד . . . דין: ראה לעיל ע' אישכט, ושי"נ.

שמים לא זכו: איוב טו, טו.

שא"ס למעלה עד אין קץ: ראה זחי יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שע (ובה"מ"ל לשם). סה"מ תרס"ז ע' קסה.

שבתכלת ששמים לא כו' כנ"ל ולמטה: בכתי' ב: שבתכלת עצמו בעצמו ולמטה.

מבחי' עמ"ר [עומק רום] בעצמו: בכתי' ב: מבחי' העצמות.

מיתוק הגבורו' בשרשן הראשון: ראה פ"ח שער השופר פ"א. שער יוה"כ"ס פ"א. לקרית להאריז"ל עה"פ וישב לט, א. תניא רפ"א.

בעמ"ת דתה"ר: בעומק תחת דתהומא רבא.

העליונה בחוטי' דתכלת שמנגדי' בתכלית לארחות עקלקלות דקי"נ רק שהן באי' בבחי' הגבו' דכח הדין הגדול והנורא ממש הנמשך על המנגד הפוגם ביקר רוממו' העצמו' כו' שנק' אשא תכלא וכורסייא דדינא כו' ולכך מראה התכלת שחור כו', והוא כח הדין שבח"ע שלא יוכל לסבול היפוכו בתכלית (או כתורה של דין שמרשיע גם לצדיק כו'), ושרשו בעמרי' נקי דהיינו בחי' הלבנוני' דשערות נגבו' שבחסד בבחי' או"ח שמשם שרש הי"ג מדה"ר שיו"רד על הזקן זקן אהרן כו' (ולכך נתקנא קרח באהרן כמש"ת). וז"ש וראיתם אותו על התכלת שהוא עיקר ומקור הגבו' הדוחה לחיצו', והוא ע"י קבועמ"ש באימה ופחד גדול ונורא להיות עוצם עיניו מראות ברע כי פחד אלקי' לנגד עיניו כי נורא הוא כנ"ל, והוא מה שמכיר יראת עונש שבא מיראת הרוממו' דוקא לכך העונש גדול שנמשך מכורסייא דדינא והוא אשא תכלא דתכלת דומה לרקיע כו' שהוא גודל עוצם יקר המלך כו', וע"כ ע"י ראי' דתכלת דוקא ממילא יזכור על כל כו' ולא תתורו ממילא מצד פחד אלקי' כו' וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן ענין סמיכות פ' קרח לפ' ציצית שבסוף פ' שלח והוא מה שטען קרח טלית שכולה תכלת כו' כנ"ל. דהנה עיקר ענין מחלוקת קרח על אהרן הי' על ב' דברי', א' על דבר הכהונה שהיא בחי' המשכו' החסדי' העליוני' ממקור החסדי' שבמקיפי' העליוני', וכמו ענין חוטי לבן שבציצית שהן בחי' המשכו' דקדושה העליונה ברמ"ח מ"ע ממקור החסדי' שהוא בחי' מקיף דטלית של פשתן (וכמ"ש עוטה אור דתוה"ק כשלמה כו') גם' הוא המתקי' הגבו' בחסדי' שמפני תוקף אור החסד הגדול מהפך גם לבחי' הגבו' והדינין לחסד וטוב ויאיר גם את החשך הגס (וכענין כח התעורר' תשובה לחוטאי' באה"ר דכה"ג עד שיהפך הרע לטוב כנ"ל). והב' ע"ד הזקן זקן אהרן שנק' דיקנא דכה"ר שנמשך מקור כל קדושו' העליוני' בבחי' הר"ר העליוני' מרעדכ"ר שנמשך ביי"ג ת"ד כמ"ש כשמן הטוב כו', שהוא מ"ש שער ריש' כעמר נקי בבחי' מקיף דאו"ח כנ"ל שנמתק הגבו' בשרשם ע"י המשכות דשערות דיי"ג ת"ד להיות נושא עון כו' (וכקטיגור עצמו שנעשה סניגור וארור עצמו נהפך לברוך כו' שזהו כענין הקטרת שמעצרת המגפה ממות לחיים שע"ז נתקנא קרח ביותר כו'), והן בחי' חוטי תכלת שבציצית ששרשו בעמר נקי דתכלת עמרא הוא והוא נמשך ממקור הגבו' דיראתי' הרוממו' לירד ולהאיר גם למטה מאד נגבו' שבחסד שהוא העונש בעומקא דתה"ר ולהעביר הגבו' דארחות עקלקלות שהוא בחי' שערות

בעמ"ר נקי: כתיב ב: בעומ"ר מקיף דאו"ח.
 דתכנת דומה לרקיע: ראה חולין פט. א.
 עוטה אור: . . . כשלמה: תהלים קד, ב.
 גם הוא: כתיב ב: וזהו גם.
 כשמן הטוב: תהלים קלג, ב.
 דיראתי: כתיב ב: דאור.

דק"ץ כו' (והוא כמו מאן דגליש למטרונ"י) דשער באשה ערוה כו' מטעם הנ"ל כמו ואת רוח הטומאה אעביר כו' וכתיב ביום ההוא יגלח ה' כו' (כמשי"ת). ולכך הזהירו ללויים שיגלחו זקנם ויעבירו תער על כל בשרם כי הו מגבו' דקו השמאל דאוי"ח למעלה שמוסיפי' כח יניק' לחיצוני' בשערות שלהם כמו באחוריי' דעור דנוק' כו', ואמנם בכהנים שהן מקו הימין חסדי' עלינו' להיפוך הוזהרו שלא יגלחו פאת זקנם כי נמשך ע"י השערות שלהם דוקא כל חסד וטוב וכל קדושה עליונה כנ"ל במ"ש יורד על הזקן זקן אהרן כו' (וע"כ) השערות דדיקנא ושערות שבראש לבנים דוקא כעמר נקי כו', וזהו אם יאדימו כתולע שהוא מקור הגבו' קשות דאדמומ' דשני' שבוענו' וחטאי' כצמר יהיו כעמר נקי דשער רישי' כו').

והנה טענת קרח ה' שראוי הוא לשמש בכה"ג יותר מאהרן וממילא גם יקנו לא יגלח וכמ"כ כל הלויים הגם שהן מקו השמאל דאדרבה מצד זה דוקא ראוי יותר לכה"ג והוא מצד יתרון מעלת הגבו' על החסדי' דאוי"י כי הגבו' דמקיף דאוי"ח שבקו שמאל נעלה הרבה יותר כמעלת הזוהב על הכסף (שהוא מה שא"ס למעלה מעלה עד אין קץ כו' שהוא בחי' יראת הרוממו' שיתגלה לעיל ויהי' פחד ה' על כל כו' כמו ושמך נורא כמשי"ת), והיינו שרש הלויים שלכך לעיל יהיו הלויים כהנים. וזה ה' עיקר טענת קרח כו', כי הנה באמת טענת קרח חזקה ה' על עיקר הכהונה דאהרן דוקא שזהו בחי' תוקף אור החסד דמקיף דאוי"י שנמשך ומתפשט למטה עד אין תכלית להאיך גם בחשך הגם כו' ומפני תוקף האור דחסד העצמי הזה כי רב הוא מאד ע"כ בכחו להפוך גם חשך לאור ורע לטוב כמו ורבים השיב מעון ע"י המשכת מקיף דבחי' אה"ר שלו כו' עד שממתיק בכחו כל דין קשה ג"כ להפוך לחסד וטוב וממות לחיי' כמו בעובדא דקטרת כנ"ל, וזהו חוטי לבן שבציצית שנמשך דאוי"י שבכחם לדחות החיצוני' והיינו מה שנדחי' מאליהם כי מתבטלי' מפני האור כי רב הוא כו'. ולזאת ה' טענת קרח שיש במקיפי' דבחי' הגבו' דאוי"ח שרש הלויים כח הזה ביתר שאת ויתר עז, והיינו מצד אופן אחר שהוא כאשר יהי' בחי' רוממו' דמקיף העליון בעלי' אחר עלי' באוי"ח בעצמו' ממש שמה נמשך בחי' יראת הרוממו' ככח הדין הנורא ביותר

כמו מאן דגליש למטרונ"י: ראה לעיל ע' אישלו. וש"נ.

דשער באשה ערוה: ברכות כד, א.

ואת רוח הטומאה . . . ביום ההוא יגלח: זכרי' יג, ב. ישעי' ז, ב. הזהירו ללויים שיגלחו זקנם: בהעלותך ח, ז. וראה לעיל קרוב לתחילת המאמר.

שלא יגלחו פאת זקנם: אמור כא, ה. וראה יחזק' קלג, ב.

יורד על הזקן: תהלים קלג, ב.

אם יאדימו כתולע: ישעי' א, ה.

ישמן נורא: נוסח. ובכו תן פחדך בתפילת ר"ה.

שלכך לעיל יהיו הלויים כהנים: ראה לעיל ע' ארצב. וש"נ.

ורבים השיב מעון: מלאכי ב, ג.

שזהו ענין התכלת בחי' אשא תכלא דאכיל כו' שנק' כורסייא דדינא כו' עד שמפני עוצם היראה ופחד אלקי' כי נורא הוא מאד מאד יברחו כל החיצוני' ולא יוכלו להתקרב כליל והמס ימסו כדונג מפני אש (וכמ"ש בע"ח דיראי' להסתכל באו"מ כו'), וכמו שיהי' לעיל שיאיר אור הוי' בבחי' רוממו' דמל' דאי"ס עצמו במל' דאצ"י בבי"ע עד שגם ע' שרים וכל אוה"ע יפחדו מפחד ה' וכמ"ש ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' כו' וכמו שאו' וייראוך כל המעשים כי שמך נוריא בגילוי על כל מה שבראת (וכמו שכבר הי' לעולמי' בפרות שנשאו הארון וכחמורו של רפב"י כו') (וזהו למעלה יותר ממקיף דחסדי' דקו הימין דאהרן כה"ג שאינו אלא ענין מיתוק הגבו' בחסדי' כשגובר החסד דימין על הגבו' כמו ימינך ה' כו' אבל ע"י מקיף דגבו' הרי ידחו החיצוני' בשמאל דוחה לגמרי מכל וכל כי זהו מיתוק הגבו' בשרשם כמו הקטרת שנהפך הארור לברוך וקטיגור עצמו נעשה סניגור כו' כסליחת העונ' ביו"כ מי"ג מדה"ר ד"ג ת"ד שהודונו' עצמן נעשו כזכיות כו' מטעם שהגבו' עצמן נמתקו בשרשן ממש כמו שיהי' לעיל שיעביר את רוח הטומאה לגמרי).

וזהו ששאל קרח משה טלית שכולה תכלת אם חייבת בציצית לפי שלדעתו במקיף דבחי' גבו' דתכלת א"צ לחוטי ציצית כלל (שהן רק ל"ב ני"ח דמקיף שזהו אינו אלא במקיף דאו"י דחכ' מאין דכתר כו' אבל בבחי' הגבו' דאו"ח שהוא עולה בפנימי' ועצמי' דאי"ס שבפנימי' הכתר שלמעלה גם ממקור החכ' א"צ לל"ב נתיבות כו' שלא שייד רק במוחי' בל"ב חדרי' כו'), כי במקיף דתכלת עצמו איך יתקרבו החיצוני' כי ודאי ידחו ממילא וא"צ להמסכו' חוטינן לדחותם כי הרי יהופכו מעצמם כמו אז אהפוך אל עמים כו' כי יחזיקו בכנף איש כו'. וא"כ כח זה יותר חזק ממיתוק הגבו' בחסדי' שא"א שיהפוך כל עצם הגבו' כו'. וזהו שדן קרח ק"ו אם בטלית שאר מיני' או פשתן לבן חוט א' תכלת פוטרנו כמ"ש ונתנו על כו' פתיל תכלת שהוא העיקר לדחות החיצוני' יותר מחסדי' דחוטי לבן כמ"ש וראיתם אותו

בחי' אשא תכלא דאכיל כו': ראה זח"א ג, ב ואילך.

בע"ח דיראי' להסתכל באו"מ: ראה סה"מ תקס"ב ע' רל (ומציין ללקרית האריז'ל). ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פי"ג ובכ"מ.

ובאו במערות צורים: ישע"י ב, יט.

וייראוך כל המעשים כי שמך נוריא: ע"פ נוסח, ובכ"מ תו פחדך בתפילות ריה ויהיב"פ.

בפרות שנשאו הארון וכחמורו של רפב"י: שמאל"א ו, יב (וראה בהגסמן ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רצט וע' שכה. במדבר ח"ב ע' שצט וע' תה. ועוד). חולין ו, סע"א (וראה בהגסמן ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שלט).

ימינך ה': בשלח טו, ג.

שהודונו' עצמן: . . . שיעביר את רוח הטומאה: יומא פ"ב, ב. זכרי' יג, ב.

או אהפוך אל עמים: . . . כי יחזיקו בכנף איש: צפני' ג, ט. זכרי' ה, כג. והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר ולכה עמכם ג'.

דוקא איך כ"ש טלית שכולה תכלת שדומה לרקיע בבחי' או"מ דגבו' דמל' בהתנשאו' דגבורו' שעולה במהו"ע ית' ממש שנעלה הרבה יותר מבחי' החסדי' כו' אז א"צ לחוטי תכלת לפי שא"צ להמשכ' חוט כלל כי תפסור א"ע כי יראה ופחד זה דאו"ח מקיף דתכלת עצמוי' כמו הקר"ח הנורא מרחוק ה' נראה לי כפחד גדול יותר מבקירוב (ומשה השיבו לקרח וראשי סנהדראות שלבשו טליתות שכולן תכלת דגם טלית שכולה תכלת חיבת בציצית לפי שגם במקיף דאו"ח דתכלת צריך לליב' נ"ח דתו' דוקא כי לא בשמים היא ולא בים היא כו' שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע כו' כי נתנה בארץ בקבעו"מ מקרוב בפ"מ דוקא כמ"ש כי קרוב אליך הדבר כו' בעלמא דאתגליא וזה יהי' לעיל' שיהי' ברוממו' דמל' במקיף כים ורקיע וד"ל). ובשאלה זו רמזו למשה דא"צ להמשכו' החסדי' דמקיף דאו"י דאהרן כלל, ומה גם שיכול להיות גם קרח כה"ג באופן זה דבחי' הגבו' דאו"ח הגם שהוא בבחי' ההעלאה בעילוי למעלה מעלה כו' כי אדרכה משם דוקא יומשך כל החסדי' כמו י"ג מדה"ר בשערו' דוקן שיותרי' נמשך בזקן דלויים שנמתקו הגבו' בשרשן, וכן גם עבודת הקרבנות להמתיק כל הדינין בשרשם למעלה וכ"ש הקטרת שהיא מיתוק הגבו' בעצם כו' ששייך דוקא ללויים ולא לכהנים כמו שיהי' לעיל' כו' (וראי' לזה שגם עכשיו עיקר השפע בא ע"י בחי' הגבו' שבצפון כמזונו' דשלחן בצפון וכבני' חיי' שבמזלא תלי' וכדס' הוא הנפש כו' כידוע שכל חוס מוליד ומצמיח ולא הקרירות דמים ולכך א' וראיתם אותו כו').

אך קרח שגה ברואה בכל אלה, כי גם שבדרך הזה הי' יכול להיות כה"ג כאהרן שהי' בקו הימין ויותר עליון ממנו מטעם הנ"ל במעלת הגבו' דאו"ח על או"י, אמנם לא יהי' דבר זה כ"א לעיל' דוקא שיבורר עה"ד טו"ר לגמרי מכל וכל ולא יהי' שום צד אחיזה ויניקה לחיצוני' מקו השמאל מבחי' מותרי' הגבו' כעשו סוספיתא דדהבא כו' כי יהופך גם גבו' קשו' לטוב וכמ"ש

שדומה לרקיע: בכת"י ב ליתא (וראה הע' הבאה). ראה חולין פט. א.

עצמו: בכת"י ב: עצמו (שדומה לרקיע).

הקרז הנורא מרחוק ה' נראה לי: יחזקאל א, כב. ירמ' לא, ב.

לא בשמים היא: נצבים ל, יב.

שתכלת דומה לים: חולין פט, א.

כי קרוב אליך הדבר: נצבים שס, יד.

שיותר נמשך: בכת"י ב: שיותר ונמשך.

כמזונו' דשולחן בצפון: יומא כא, ד. וראה סידור סא, ד. ובכ"מ.

וכדס' הוא הנפש: פ' ראה יב, כג.

וראיתם אותו: שלח טו, ט.

הימין: בכת"י ב: הימין ביותר בלויים.

כעשו סוספיתא דדהבא: ראה חז"ב רכז, ב. תר"א כב, ב. הר"מ תקטיב ע' לג. שהימ תקטיב ע' כ. ועוד.

אז אהפוך כו' והנשאר כרע גמור שאין לו תיקון יאבד לגמרי כמ"ש ואת רוח הטומאה כו' וארז"ל שישחוט ליצה"ר כו' וכך א' ובלע המות לנצח כו' ואז יהיו הלויים דוקא כהנים בעילוי דגבו' דאוי"ח הנ"ל שלמעלה הרבה מן החסדי' דאוי' ויהיו הכהנים טפלי' ומשרתים ללויים (כמו שרצה קרח ממש לאכללא ימינא בשמאלא), ואמנם עתה נהפוך הוא ממש שהחסדי' דקו הימין עיקר שהוא במקור החכ' דתורה וזהו כל התורה לאכללא שמאלא בימינא שהגבו' יהיו טפלי' לחסדי' דוקא וכמ"ש וילוו עליך כו', וקרח רצה לאחלפא תיקונא דלעילא ותתא כו', וע"כ הוזהרו הלויים להעביר תער כו' שלא יקבלו החיצוני' יניקה משערות שלהם, והוא עצמו הטעם שיהיו נכללי' וטפלי' לכהנים שיומתקו הגבו' בחסד דוקא כי קו השמאל דגבו' לא נתברר עכשיו עדיין ואדרבה זהו כל התו"מ רק שיהי' מיתוק הגבו' ע"י החסד, וקרח ועדתו שרצו להחליף מימין לשמאל נהפך עליהם הדין הקשה להיות יורדי' בחיים שאולה להורות כי יענשו בעונם שיקבלו מהם יניקה בשאול ואבדון בחיים דוקא ולא כמות כל האדם ע"פ בחי' התיקון דתורה כו' רק בריאה יברא ה' כו' כנ"ל וד"ל (וזהו שא' באהרן בשלום ובמישור הלך כו'), ולכך א' דמחלוקת קרח ועדתו שלא לש"ש שנפרדו מקו האמצעי דתורה ע"כ אין סופה להתקיים שירדו חיים שאולה, אבל מחלוקת ב"ש ובי"ה לש"ש בהתכללות דגבו' בחסדי' דקו האמצעי דדעת תורה כו' עד שאלו ואלו דאי"ה ואינם ב' הפכי' כלל כנ"ל (וע"כ יש אומרי' שלעיל יהי' הלכה כב"ש כמו שיהי' אז הלויים כהנים מטעם הנ"ל וד"ל).

אז אהפוך . . . ואת רוח הטומאה . . . שישחוט ליצה"ר . . . ובלע המות: צפני ג, ט, זכרי ב, ג, סוכה נב, א. ישע"י כה, ת.

ואז יהיו הלויים דוקא כהנים . . . לאכללא ימינא: ראה לעיל ע' אירצב וע' אשת. ושיג.
 וכמ"ש וילוו עליך כו': [בכתיב ב' ליחא תיבות אלן] קרח יח, ב.
 ולא כמות כל האדם . . . בריאה יברא ה': ע"פ קרח טו, כט-ל.
 בשלום ובמישור הלך: מלאכי ב, ה.
 דמחלוקת קרח ועדתו שלא לש"ש: אבות פ"ה מ"ז.
 שאלו ואלו דאי"ה: עירובין יג, ב.
 יש אומרי' שלעיל יהי' הלכה כב"ש: ראה לעיל לפני פסקא והנהגה להבין . . . בחי' אהרן. ושיג.

ו'יאמר ה' אל אהרן אתה ובניך ובית אביך אתך תשא את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשא את עון כהונתכם וגם את אחיך מטה לוי שבת אביך הקרב אליך וילוו עליך וישרתוך ואתה ובניך לפני אוהל העדות ושמרו משמרתך כו'. אך אל כלי הקודש לא יקרבו כו' ונלוו עליך ושמרו את משמרת אוה"מ כו' עד וזר לא יקרב אליכם, והנה משמעות הפשוט בפ' זאת שהוצרך לתקן דבר ענין מחלוקת קרח ועדתו על הכהונה דאהרן שלא יהי' עוד קצף על בני ישראל ע"כ ציוה ה' שיהי' אהרן ובניו נושאים את עון המקדש כו' דהיינו שיהיו הן העיקר כעבודת המקדש וכמ"ש ואתה ובניך לפני אוהל העדות להקריב קרבנות כו' והלויים יהיו רק טפלי ומשרתים לכהנים כוהל וילוו אליך וישרתוך ואז וזר לא יקרב אליכם ממילא כו' והנה חזר וכפל הדברים בפ' זו באמרו ואני הנה לקחתי את אחיכם הלויים מתוך בני' לכם מתנה נתונים לה' לעבוד את עבודת אוה"מ ואתה ובניך אתך תשארו את כהונתכם לכל דבר המזבח כו' עד עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת והרי גם בסדר דברי' הפסוקים הללו ומשמעות הפשוט שהכוונה לעשות את הכהנים עיקר שיהיו הלויים מתנה לכהנים כמ"ש לכם מתנה נתונים כו' אבל הכהנים ישמרו את כהונתם לכל דבר המזבח ומבית לפרוכת כו' כי הם העיקר והלויים יהיו טפלים ומשרתים להם (ואל כלי הקודש לא יקרבו הלויים) ואז הזר הקרב יומת ממילא דמשמע מזה שאם לא יעשו הכהני' עיקר והלויים טפלים ונכללים בכהנים יוכל זר לקרב ויהי' קצף כו' כמו שהי' הסיבה למחלוקת קורח ועדתו רק באופן זה דוקא הוא התיקון לזה שיהיו הכהנים עיקר והלויים משרתים להם אז ממילא יהי' כמ"ש קודם וזר לא יקרב אליכם ולא יהי' קצף על בני' כו' וד"ל. ולכאורה אין בפרשה זאת שום טעם ושרש למה הוצרך לתקן שהכהנים יהי' העיקר ולויים טפלים ובטלים להם ודוקא בדרך הזה תלוי ריחוק הזר ולא באופן אחר וזלתו כו' אך הנה כל הפרשה יובן בהקדים תחילה כללות הטעם לכ"ז והוא מפני שפ' זו נאמרה אחר המפלת קרח ועדתו כמשמעות הפשוט שמתוך מעשה דקורח ועדתו שהוא לקצף כו' עלה ברצון ה' לעשות תיקון הדבר על להבא שלא יהי' עוד קצף כו' והוא במה שיהיו הכהנים עיקר והלויים טפלים ומשרתים להם כנ"ל.

ו'יאמר ה' אל אהרן אתה ובניך: נדפס מהכתבי-יד: 370 קלח, א [בכותרת: בעז"ה פ' קרח תקפוא"ז]. 1209 פא, א [שם חלוקת הסעיפים שונה ומחולק לליג סעיפים].
המאמר מיוסד על ד"ה זה כס"ה"מ תקס"ז ע' רס [המאמר דתקס"ז נמצא ג"כ בכת"י 2042 (קד, ב) בכותרת: שי"פ קרח שנת תקפ"ב]. וראה גם ד"ה זה בתוס' ביאור כ"י בסה"מ תרס"ט ע' קצב. תוכנו המאמר נמצא ג"כ בהנחות אדמו"ר מהרי"ש משנת תרי"ד (כת"י מס' 1117 כו, א. ואל נדפס בע"פ).
ו'יאמר ה' אל אהרן . . . וזר לא יקרב אליכם: קרח יח, א"ד.
אל"ף: כ"ה בכת"י המעתיק. ואוצ"ל: אתך (בכהפסוק).
ובניך: בהפסוק: ובניך אתך.
ואני הנה לקחתי . . . והזר הקרוב יומת: קרח יח, ו"ז.
ואל כלי הקודש לא יקרבו הלויים: כ"ז ליתא בכת"י ב.

(ב) והנה יש להבין תחילה כללות ענין המחלוקת קרח ועדתו וטעם מפלתו והוא מבואר בזהר בריש פ' זו בשרש טעם מחלוקת קרח וז"ל אורייתא חילא דימינא ושמאלא ושמאלא אתכלל בימינא מאן דעביד ימינא שמאלא ושמאלא ימינא כאלו אחריב עלמא אהרו ימינא וליואי שמאלא קרח בעי למיעבד חלופא דימינא לשמאלא ובג"כ אתענש ע"כ. וזהו סברת ר' אבא, ור' יהודא הוסיף עליו ואמר שמאלא אתכלל תדיר בימינא קרח בעי לאחלפא תיקונא דלעילא ותתא בג"כ אתעבר מעילא ותתא כו'. הנה הפשט הפשוט טעם מחלוקת דהני תרי תנאי ר' אבא ור' יהודא כך הוא בהיות ידוע בדרך כולל דימינא ושמאלא היינו ב' מדות דחוי"ג דחסד בימין וגבורה בשמאל והן ב' קווין דאצ"י חח"ן מימין בג"ה משמאל ואורייתא חילא דימינא ושמאלא להיות התורה הוא בחי' קו האמצעי (דת"י) דת"ת כולל לחוי"ב והוא קו המכריע וההכרעה הוא שיוכלל השמאל בקו הימין דוקא כמ"ש מימינו איש ד"ת למו ימין חסד ואש גבורה והגבו' נכלל בחסד דוקא וז"ש אורייתא חילא דימינא ושמאלא פי' כח הכולל לחוי"ג בהיותו בקו האמצעי דדעת כמ"ש ויקם עדות כו' וכל התו' כולה היא רק לאכללא שמאלא בימינא וכך הוא מדת ההכרעה דדעת דתורה עפ"י מאמר קו המדה (כמ"ש במ"א ע"פ איה סופר איה שוקל כו') ואהרן ימינא דכהנים שרשן בבחי' קו הימין דחח"ן ולואי בקו השמאל דבג"ה וצ"ל התכללות השמאל בימין שהוא התכללות הגבו' בחסד"י דוקא וזה עיקר קיום כל העולמות וע"כ מאן דעביד ימינא שמאלא כו' פי' שמחליף להיפוך שהגבור' בקו השמאל יהי' עיקר והחסדים דימין יהיו טפלים ונכללים בגבו' (כמו שיהי' לע"ל שיהיו הלויים כהנים והכהנים יהיו טפלים להם כו') כאלו אחריב עלמא היפוך בחי' התיקון דשם מ"ה דתורה שיהי' רק לאכללא שמאלא בימינא כו' וע"כ קרח דבעי למעבד חילופא דימינא כח הימין שיהי' בשמאל והוא שיוכללו החסד לגבור' בג"כ אתענש וזהו סברת ר' אבא שרצה קרח לעשות לבחי' הגבורות דקו שמאל עיקר והחסד דקו ימין יהיו טפלים להם כמו שעכשיו הוא להיפוך ממש שהגבורות טפלים ונכללים בחסד דקו ימין שזהו כל התו' כניל וד"ל.

(ג) ור' יהודא ס"ל שזה לא עלה ע"ד קרח להחליף כח הימין לשמאל לעשות מהגבו' עיקר ושהיו החסדים טפלים להם לגמרי (שזה לא יהי' רק לע"ל דוקא אחר הבירור דקו השמאל שיעלה לשרשו בצמצום הראשון כו' כמעלת הזהב על הכסף כו') אלא רצה קרח להפריד

חח"ן מימין בג"ה משמאל: ראה זח"ג קנ"ג, ב. פרדס שי' פ"א. ע"ה שער א' ענה ב'. מימינו איש דת' למו: ברכה לג, ב.

ויקם עדות: תהלים עה, ה. וראה בכ"ז ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אק"ו [ושי' ע"ד עדות אותיות

דעת].

במ"א ע"פ איה סופר: ישעי' לג, יח. ראה ס' מאמרי אדה"צ על נביאים ע' קנ"ג. תרא שמות נג, כ ואילך, ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג שם.

לע"ל שיהיו הלויים כהנים והכהנים יהיו טפלים להם: ראה לעיל ע' ארצב. ושי'.

לבחי' הגבורות דקו השמאל שלא יהיו בטלי' ונכללי' בחסדי' דקו הימין בלבד אלא יהי' בחי' הגבורות בחינה ומדריגה בפ"ע ולא יהי' טפלים ונכללי' בחסדי' (דהיינו שלא יהי' קו השמאל צריך תיקון ומיתוק ע"י חסדים דימין דחסדים ממתקים לגבורות שזוהו כל התורה כולה כו' ועיקר התיקון דשם מ"ה כו' והוא מ"ש ר' יהודא ושמאלא אתכלל תדיר בימינא מפני שקו השמאל צריך תיקון ומיתוק מצד שהשבירה הי' בגבורו' דקו השמאל וזהו כל עיקר התו' לתקן הגבו' דקו השמאל ע"י החסד דוקא כנ"ל וקרח בא לאחלפא תיקונא דעילא ותתא פי' לאחלפא שלא יהיה התיקון דגבורות ע"י החסדים ע"י שם מ"ה כי רצה שיהי' לגבורות דשמאל תיקון ומעמד בפ"ע בלתי הצטרכות לבוא לבחי' התיקון ע"י החסד כלל וזהו היפוך תיקונא דעילא ותתא שהוא שם מ"ה שמברר לבין כו' אבל לא רצה לעשות מבחי' הגבו' עיקר ושיהי' החסד טפלים להם כדעת ר' אבא וזהו כללות ענין פשט הפשוט בטעם מחלוקת קרח ועדתו. ויש בזה ב' דיעות דהנהו תרי תנאי כנ"ל וד"ל.

(ד) ומעתה י"ל ביאור ענין זה ויש להקדים ענין הצמצום הראשון שקודם שנמשך בחי' הקו"ח צמצם או"א"ס ב"ה את עצמו ולא נשאר רק רושם אור בעלמא כו' וכמ"ש ישת חושך סתרו כו' הנק' מקום פנוי וחלל ריק כו' ואח"כ נמשך אור דקו"ח ולפ"ז הרי בחי' הצמצום שהוא בחי' העלם אור העצמות ממש קודם לבחי' גילוי האור דקו"ח ולמעלה ממנו הרבה שהרי צמצום העלם אור העצמו' הוא בחי' העילוי אחר עילוי בעצמו למעלה עד אין קץ כו' ומה שאחר הצמצום נשאר רושם אור שממנו נמשך הקו"ח אע"פ שמתפשט למטה מטה באכ"ע אין לו ערך לגבי העלם העצמו' (אע"פ שקו"ח זה הוא מבחי' אור החסד דא"ס שאין לו סוף להתפשטות שלו למטה מ"מ אינו בערך לגבי בחי' העילוי והסתלקות האור בעצמות שזהו בחי' ההתנשאות שמצד עצמו שאין לו שיעור למעלה כו' ולעיל בעוה"ב יתגלה מעט מאור הנעלם שבעצמות ועכ"ז אנו אומרים אין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב לפי שלא יתגלה רק בחי' המל' דא"ס שקודם הצמצום כמ"ש ה' ימלוך לעולם כו' וכמו שאו' גלה כבוד מלכותך עלינו וכן ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך כו' וא"כ הרי בחי' הצמצום שהוא בחי' הגבורות בהסתלקות האור בעצמות למעלה הרבה וקודם לבוא לבחי' החסד דקו"ח (וכמו מאצי' לבי"ע גם הצמצום קודם להתפשטות כמא' ברישא חשוכא והדר נהורא שנאמר ויהי ערב ואח"כ ויהי בוקר כמשי"ת).

הצמצום הראשון: ע"פ שיא ענין ב'.

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

למעלה עד אין קץ: ראה דח יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שע (ובה"מ לשם) המשך תרס"ז ע' קסה.

ה' ימלוך לעולם ועד: בשלח טו, יח.

גלה כבוד מלכותך... ממקומך מלכנו: מוסף דיי"ט (וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקפד ובה"מ

שם) קדושה בחתי"ת דשבת וי"ט.

ברישא חשוכא... ויהי ערב: שבת עז, ב. בראשית א, ה.

(ה) וזהו באמת עיקר הטעם לכלל הידוע בכ"מ במעלת הגבוי' על החסדי' במעלת הזהב על הכסף כמו לע"ל יהיו הלויים כהנים והכהנים טפלים אליהם לפי שהלויים שרשם בבחי' הגבוי' כמ"ש כאן לוואי בשמאלא כנ"ל והגבוי' קודמין לחסדים במעלה ומדריגה כנ"ל וד"ל. וזה הי' טעות של קרח שהשיג בשורש מעלת הגבוי' דשרש הלויים שגבוה הרבה מן החסדים דכהנים וע"כ הי' חולק על אהרן כה"ג וטען שלו משפט הכהונה גדולה להמשיך בבחי' העלם אור העצמות ממש כנ"ל אבל שגה ברואה ואע"פ שהאמת הוא כן שמעלת הגבוי' למעלה מן החסדים זהו לע"ל דוקא שיתגלה מבחי' העלם העצמות דא"ס דוקא כמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' ואמר הנה אלקינו זה כו' (וכמאמר שמוציא חמה מנרתקה שהוא שם אלקים צמצום הראשון ולא יסתיר ויעלים כלל וכמו ולא יכנף עוד כו' אבל עכשיו נהפוך הוא ממש שהחסדים שרש הכהנים עיקר והגבוי' דלויים הוא בחי' טפל לחסדים ונכללים בהם שזהו כל עיקר התו"מ לאכללא שמאלא בימינא דוקא כנ"ל וד"ל.

(ו) והנה טעם הדבר הוא כי הגם שבעצמות המשפיע טרם שמשפיע עדיין צ"ל בחי' הצמצום [בעצמו] תחילה וקודם לבחי' הגלוי אור השפע אבל אין זה רק בהיות השפע עדיין בעצמו המשפיע שאז בהכרח שיבוא בו הצמצום בעצמו] קודם אבל בהיותו כבר בחי' משפיע את האור ושפע בגילוי למקבל אזי נהפוך הוא שבחי' הגילוי אור דחסד קודם לצמצום שאחרי' (והוא הנק' בחי' מטי ולא מטי שזהו כאשר משפיע האור לנאצלי' בגילוי בחי' מטי קודם כו' כמו במ"ת דאנוכי שרש החסדים דמ"ע קודם לבוא ללא יהי' לך דגבוי' דל"ת וכן א' מימינו אש כו' לפי שהאור הבא ונמשך בגילוי מלמעלה למטה בחי' חסד קודם לגבוי' כמ"ש בראשית ברא אלקי' שתחילה עלה במח' לברוא במדה"ד כו' וזהו כמו שהוא בעצמות המשפיע שעלה במחשבה לברוא הוצרך לצמצם א"ע ככ"י אבל אחר שמשפיע ממש בחי' החסדי' קודם כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנהי כו' רק שאח"כ אמר לעולמו די שהוא בחי' הדין והצמצום כו' והוא כמשל השפעת שכל למקבל שבגילוי השפע החסד קודם ומה שמצמצם כדי שיוכל לקבל שאינו רק בשביל תועלת קבלת השפע הוא

לכלל הידוע בכ"מ במעלת הגבוי' על החסדים: ראה בהנסמן לעיל ע' ארצב הע' המתחלת: לעיל.
ונגלה כבוד הוי' . . . ואמר הנה אלקינו זה: ע"פ ישעי' מ. ה. כה. ט.
שמוציא חמה מנרתקה: נזרים ה. ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קכב [ובהמ"מ שם].
ולא יכנף עוד: ישעי' ל. ב.
מטי ולא מטי: חז"א טו. ב.
מימינו אש: ברכה לג. ב.
בראשית . . . שתחילה עלה במח': בראשית א, א ופירשי' שם. וראה ב"ד פ"כב. טו.
כי אמרתי עולם . . . אמר לעולמו די: תהלים פט, ג. תגיגה יב, א.
יבנה: ככתי' ב: יבנה והוכן בחסד כו' [ישעי' טו, ה].

בא אח"כ ואין צמצום זה רק כדי שיעור המקבל משא"כ צמצום הראשון שהמשפיע בעצמו מצמצם א"ע טרם ההשפעה הוא רק כדי שיוכל להשפיע (וכמ"ש במ"א שזהו ענין ב' יודי"ן דא' יוד"ד העליון צמצום העצמות שיוכל להשפיע ויוד"ד התחתון הוא אחר ההשפעה והמשכה בשביל קבלת המקבל כו' והיינו ענין שם מ"ה במילוי אלפי"ן שבא בגילוי למקבל (וכן בשם אה"י דכתר אנא זמין לאתגלאה הוא בבחי' מול"מ שזהו בכלי בחי' אור מקיף שנוגע ואינו נוגע כו').

(1) **ובאמת** ככל גילוי אור השפע למקבלים הצמצום קודם להתפשטות כמו ברישא חשוכא כו' שיבוא האור בגילוי החיות למקבלים רק במקיף הוא בבחי' מול"מ כו' (וע"כ גם למקבלים החיות רוי"ש רצוא קודם לשוב מפני שבמשפיע ג"כ הסתלקות קודם להתפשטות כמו שכל פעולה שדומה לפועל כו' ואמנם הרצוא טפל לשוב כמו גם במשפיע הצמצום רק בשביל התפשטות השפע שיתקבל במקבל כו' היפוך ממש כאן). ובחי' הצמצום טפל ובטל לגבי בחי' החסד וזהו שאנו רואי' בקבלת אור שפע המאציל באצילות שהוא כברי' בחי' גילוי אור המאציל מאין המוחלט במציאותא' ארי"כ ממש הרי שם בחי' החסדים עיקר והגבו' טפלי' לחסדים ויובן זה ממה שאנו רואים אור שפע האצ"י בכי"ע שהוא ע"י בחי' המל' הרי גם שם החסדים עיקר והגבו' טפל לחסדים אע"פ שגבו' קודם לחסדים כמ"ש והחיות רוי"ש דקאי בכל השפעות החיות אלקי' במרכבה כו' שהן בבחי' רוי"ש כו' הרי אנו רואי' דגם שבחי' הרצוא שהוא ההסתלקות החיות קודם לבחי' שוב שהוא החזרה והתפשטות והמשכות החיות עליהם מ"מ העיקר הוא מה שתשוב החיות אלקי' עליהם להחיותם מחדש מאין ליש והוא עיקר המחי' אותם ובחי' רצוא שלהם בהסתלקות החיות והתכללות שלהם אינו רק בחי' טפל ונכלל בשוב שאח"כ כי לא ה"י ההסתלקות הזאת רק בשביל המשכה והתפשטות שאח"כ כמו כל עלי' שהיא רק בשביל ירידה שנעשה עי"ז ונכללת בעצם החסד דירידה והמשכ' החיות וכמשל שאנו רואים בכל חי' שעיקר מציאות חיותו הוא ע"י הנשימה שהוא ע"י הסתלקות החיות שברוח האדם כדי שיחזור ותשוב אליו רוחו ונשמתו והן הב' דפיקות שבלב שברוח החיים

וכמ"ש במ"א שזהו ענין ב' יודי"ן דא' יוד"ד ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ כמדבר חי"ב ע' תמג. אמי"ב שער הקיש נח, טע"ד.

אנא זמין לאתגלאה: ראה נח"ג יא, א (ובמק"מ וזהו הריקיע שם). סה, ב (ובמק"מ שם). פרדס שער השמות פ"ב.

שנוגע ואינו נוגע: רשיי' האינו לב, יא. ירושלמי תגיגה פ"ב ה"ב.

כבר בחי': בכתי"י ב: בבחי'.

במציאות: בכתי"י ב: למציאות ע"ס.

טפל לחסדים: בכתי"י ב: טפל שהגבו' קודמי' לחסדים כמ"ש והחיות רוי"ש לחסדים [וכנראה גשטרבנו

למעתיק כאן חיבות אלו מלהלן בסמוך].

והחיות רוי"ש: יחזקאל א, יד.

עולה ויורד וכ' נקבים שבחוטם שהעיקר הוא ההמשכה של חיות הנשמה בנקב הב' כנראה בחוש בשינה וכה"ג וכך הוא למעלה ברו"ש דמלאכים וחיות הקודש בחי' הרצוא טפל לבחי' השוב שכל עיקר הרצוא הוא רק בשביל בחי' השוב כו' וכך הוא ג"כ בעולם האצ"י בהשפעת המאציל בגילוי בע"ס דאצ"י ששם ג"כ בבחי' רו"ש מלמטה למעלה הרי העיקר בחי' החסד דשוב ואע"פ שגבו' דרצוא קודם אבל הוא טפל לחסדי' דשוב (והיינו להיפוך ממול"מ דגבו' שאחר החסד טפל לחסד שקודמו להיותו בא בבחי' מקיף מלמעלה למטה אבל רו"ש הוא מן המקבל אל המשפיע מלמטה למעלה ואמנם רו"ש דמקבל דומה לרו"ש דמשפיע כשבא בגילוי השפע למקבל שהצמזום שקדם הוא טפל רק בשביל החסד שיקובל כמקבל כמו ברישא חשוכא כו' אבל צמזום שבצמזום המשפיע טרם שמשפיע נהפוך הוא שבחי' החסד שאחרי טפל ובטל וכלא חשיב כנ"ל).

(ח) וכמ"כ יובן בבחי' חו"ג דחוי"ב דאצ"י שהחסדים באבא וגבו' באימא כידוע בענין ב' קווין דחח"ן ובגיה' כו' הרי ג"כ הגבו' טפל לחסדים שהרי מגבו' דאימא נהפוך לחסד דאבא, וכידוע דבחי' התפעלות התלהבות ברצוא הוא בבחי' בינה דוקא שהוא התפעלות השמחה בהשגה האלקי' בבחי' ביטול היש לאין כו' שזהו שרש מדריגת הלויים כמ"ש בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא כו', ובחי' שוב היינו בחי' הביטול בהמשכת אלקות ע"י בינה ורעותא דלכא בחביבותא כו' זהו בחי' החסד דבחי' מוח החכ' שזהו שרש הכהנים, והוא הנקי' מים עליונים שנובעים ממקור החסדי' דאבא הוא מקור החסדים כמשל המים העליונים הנובעים ממקור המעיין מגבוה לנמוך בתמידו' שהוא עיקר ומקור השפע להחיות מאין ליש כו', וכל בחי' העלאות דבחי' גבו' דאימא הוא רק בשביל המשכות מי החסד דאבא שהוא עיקר הכוונה ובחי' הרצוא דבינה אינו רק טפל לזה דהיינו אינו רק כדי שיהי' המשכות החסד דאבא וזהו היפוך גבו' דאי' לחסדי' דאבא כו' (וכידוע בענין כוונת קידוש על היין כו'). וכך הוא בעבודת ה' שכל עיקר הכוונה בבחי' רץ לבך בהתלהבות אינו אלא בשביל המשכות אלקות ע"י התו' שאחר התפלה שהוא עיקר המח' לנשמה האלקי' (וכמשל הנ"ל בנשימה שברוח האדם שהעיקר הוא המשכת החיות כו'), וכל העושה עיקר מן ההתלהבות דבחי' רצוא דגבו' דבינה בתפלה ואינו ממשיך המשכת אלקו' בבחי' שוב בתו"מ הוא דנגד עיקר הרצון העליון שזהו כל התו"מ לאכללא שמאלא כימינא דוקא כנ"ל וד"ל. וכמ"כ יובן הכלל ככ"מ דבחי' הגבו' אינם באים ועולים בשביל עצמן כלל רק בשביל ירידת החסד דבחי' שוב, שזהו הכלל ככ"מ בכל עילוי שהוא בשביל ירידה דוקא דהיינו שאין בהעלאה ענין אמיתי מצד עצמו

בוהר ע"פ ועבד הלוי הוא: ראה חז"ג קעח, א"ב. לקי"ת קרח נה, ב. טה"מ תקס"ג ח"א ע"ס וע' רלו. וכידוע בענין כוונת קידוש על היין: ראה פ"ח שער השבת פט"ו:טו. שער הכוונות ענין הקידוש. ובכ"מ. רץ נגד: ראה ס' יצירה פ"א מ"ח. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תרנ"ט ע' ר"א.

לבד רק כדי שיהי' המשכה אח"כ לפי שא"א להיות המשכה בלתי העלאה מקודם דרוח אייתי רוח כו' (וגם לע"ל כתי' ילכו מחיל כו'), וכמו בתפלה שנק' סולם מוצב ארצה כו' ומלאכי אלקי' עולים ויורדים בו הרי עלי' דכל תפלה עיי' מלאכים העולים אינו אלא טפל לגבי המשכות הברכות שעיי' המלאכי' היורדי' לפי שא"א להמשכות דחיי' ברכות דש"ע בלתי' העלאה קודם כו' וכן א' מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' שזהו העלאות אח"כ ישא ברכה מאת ה' כו' בחיי' ברכות דש"ע כו').

(ט) וזהו כללות ענין המסעות שבמדבר שהוא ג"כ בבחי' רוי"ש שהגבו' טפל לחסדים שזהו עלי' לצורך ירידה דוקא, וכידוע דמ"ב מסעות הוא בבחי' שם מ"ב שעיקרו בבחי' עליות, אמנם כל נסיעה שהוא העלי' הי' בשביל הירידה דחנני' דוקא. דהנה ידוע דהמשכן וכליו בכלל הוא בבחי' המלי' שמתפשט בעיס' או"כ פנימי' ומקיפי' כו' והלוי' שהן בחי' גבו' עליונים בבחי' רצוא והעלאו' נושאים את המשכן כנסיעתו כמו החיי' שנושאות את הכסא ממש (שיש כח במרכבה להגבי' ולנשאות את הרוכב למעלה מעלה שאין בכחו מצד עצמו כו'), וכמ"ש ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה הוי' בבחי' עלי' והתנשאות עד רום המעלות כו' ויפוצו אויביך כו' שהיו בורחים החיצונים שבמדבר כו' שהן ג' קליפות הטמאות, ועשה רושם לדורות כו' כידוע, ועכ"פ איז עיקר הכוונה רק שיהי' כדי שיוכל להיות בחי' המשכות וגילוי אור ה' במשכן וכליו בחנייתו דוקא וכמ"ש ובנוחה יאמר שובה ה' כו', שהרי בחנותו הי' עיקר גילוי שכינה בהקמת המשכן וכליו באוה"מ עיי' קרבנות כו' שזהו בחי' ירידות והמשכות החסד שהוא עיקר הכוונה והנסיעה הי' בשביל החניי' כמ"ש ע"פ ה' יחנו כו', והוא מ"ש ויש אשר יאריך הענן על המשכן יום או יומים או חודש כו' הואי רק מן החניי' ובהעלות הענן כו' הי' רק בשביל החניות לפי הנצרך לחנות במקומות שצריכים בירור יותר, וכנ"ל דעיקר בחי' הרצוא כשביל השובי' דחסדי' אח"כ שהוא בבחי' ביטול והתכללות הגבורות בחסדים כנ"ל ונקי' ג"כ בשם המתקת הגבו' בחסדים כאשר נכללי' הגבו' בחסדים כידוע וד"ל.

(יוד) ובאמת אין זה מובן דהלא עיקר שם מ"ב הוא רק בחי' העלי' וכל בחי' ירידה שבה הוא כשביל עלי' יותר כמשל הנוסע ממקום

דרוח אייתי רוח: ראה זחי"ב קסב, ריש ע"ב. זחי"א צט, ריש ע"ב. אוה"ת תנוכה רפז, א. ילכו מחיל: תהלים פד, ח.

שנק' סולם מוצב ארצה: ראה זחי"א רטז, ב. זחי"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א). מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.

יהי בנסוע... ועשה רושם לדורות כו': בהעלותך י, לה. וראה לקו"ת מסעי צא, ב. צב, סע"א ואילך. ע"פ ה' יחנו... ויש אשר יאריך: ע"פ בהעלותך ט, יח ואילך. וראה עירובין נה, ב. הוא רק מן החניי': בכת"י ב: שהוא זמן החניי'. השוב דחסדי': בכת"י ב: החסדי' דשוב.

למקום שהחני' רק בשביל שיסע עוד כו' וכן בשתים יעופף מה ששב לאחור הוא כדי שיעוף עוד וכמו השט במים כו' וכידוע ונק' ירידה בשביל עלי' כו', גם זה אמת שעולה יותר אבל מה שעולה יותר הוא רק ע"י השוב שמן השוב חוזר לעלו' עוד יותר ובפרטי דרו"ש שאחר השוב רצוא ואחר הרצוא שוב כו' וכן חוזר חלילה וכנשימה נאדם כו' וכמ"ש באברהם הלך ונסוע ממדריגה למדריגה כו', אבל העיקר הוא בחי' השוב ע"י התכללות דרצוא בשביל דוקא כנ"ל, ובמ"א מבואר בפ' מסעי להיפוך שהירידה הי' בשביל עלי' בשם מ"ב רק במ"ט ימי הספי' העלי' בשביל ירידה כו'.

(יא) **ולהבין זה בתוספות ביאור ענין הנ"ל דהעלי' דגבורות הוא רק לצורך ירידה דחסדים כו', הנה אנו מוצאים כן במ"א והוא בכלל התהוות הזמן מלמעלה מן הזמן, ששרש התהוות הזמן הוא בא ג"כ ע"י בחי' רוי"ש כנשימה שבאדם שהחיות יוצא וחוזר ונמשך וכן חוזר חלילה כנ"ל. ויובן זה תחילה ב"ב שעות היום שהם י"ב צירופי שם הוי"ו וי"ב שעות הלילה הן י"ב צירופי אד' כידוע בספרי הקבלה כו'. ויש להקדים תחילה ענין מ"ש כי אלף שנים כיום אתמול שהן ו' אלפי' שנין ששרשם הן ו' יומין עילאין דאצי' כמ"ש בזוהר ע"פ כי ששת ימי' עשה ולא אמר בששת אלא הן ו' יומין עילאין דאצי' שמה שבא בהתחלקות אלף שנה למטה הרי הוא באצי' רק יום א' לבד, וכמו אלף שנה הא' נתחלקו מיום א' דאצי' שהוא שם הוי"ו דחסדי' דאצי' כו' ויום הב' בחי' גבו' דאצי' ממנו בא התחלקות דאלף שנה הב' שהוא הנק' מקור הזמן כידוע. אך א"כ גם באצי' יש מבחי' הזמן עכ"פ אחר שנק' יום עכ"פ ועצמו' אא"ס כ"ה הוא למעלה גם ממקור הזמן ואע"פ שבחי' הזמן בא ג"כ כסדר השתלשלות דאבי"ע אבל באצי' הוא למעלה מבחי' זמן ואיך יאמר שם יום אתמול כו'. והנה ידוע דבאמת עצמות המאציל למעלה גם מהיות מקור להתחלקות הזמן דו' אלפי' שנין וכמאמר מי איכא זקנה קמי' קוב"ה (ומ"ש וע"י יתיב כו' זהו בחי' מקור למקור הזמן**

בשתים יעופף: ישע"י ו, ב.

וכמו השט במים כו': ראה גם סי' מאמרי אדהאמיצ במדבר חיב ע' תרצט וע' תתלה.

ובפרט: ככת"י ב: וכפשוט.

הלך ונסוע: לד לד יב, ט.

ובמ"א מבואר בפ' מסעי להיפוך: ראה ד"ה לבאר ענין המסעות — בלקיט מסעי פ, ב. ואילך. ונ"א

בסתימ תקס"ז ע' שנד ואילך. וראה גם לקיט מסעי צב, רע"ג.

בי"ב שעות היום שהם י"ב צירופי שם הוי"ו . . . הלילה . . . אד': ראה גם תניא פמ"א (נת, ב) ובלקוט

פירושים ומ"מ לשם (ע' תתסח). לקיט ר"ה סא, א. סי' מאמרי אדה"ו הקצרים ע' שטט. סתימ תקס"ו ע' קנת.

שערי אורה ס, א. פיה"מ לאדהאמיצ יד, א. אוה"ת קרח ע' תרפח ואילך. ובכ"מ.

כי אלף שנים כיום אתמול: ע"פ תהלים צ, ד.

בזוהר ע"פ כי ששת . . . ולא בששת: זח"א רמז, א. זח"ג רחצ, ב. ועוד.

מי איכא זקנה קמי' קוב"ה: יבמות טז, ב.

וע"י יתיב . . . כמ"ש במ"א: דניאל ז, ט. ראה ע"ר ה, א ואילך. אמ"ב ח"ג ספקס"ה [בהוצאת קה"ת

תשס"ה — קלה, ב].

שבאצ"י כמ"ש במ"א, ומ"ש נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו שהוא בחי' ו"ק דבריאה שנק' מט"ט עבדו זקן ביתו שכולל ו' אלפי' שנים כמ"ש במ"א).

(יב) והנה להבין שורש הזמן למעלה הרי יובן ממה שנתחלק לימים ושעות ורגעים כו' שכל יום מובדל מחבירו שכ"ד שעות שבו הוא בחי' אור וחיות חדש ויום שלפניו הלך לו וכמ"ש כי ימים יוצרו כו', והיום נתחלק בכלל לב' חלקים שהן לילה ויום שהוא התחלקות הזמן בכללות עד רום המעלות כמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר יום א' וערב קודם לבוקר וכללותו נק' יום א', וגם ביום דאצ"י שא' כיום אתמול כלול מלילה ויום כו' (וכידוע שבכללות נק' ז"א מדת יום והמל' נק' מדת לילה כו'), והלילה שקודם ליום הוא בחי' העל"א דבחי' הגבו' והו' י"ב שעות הלילה שהו' י"ב צירופי אד' דוקא (כמאמר בלילה מאי עביד קוב"ה רוכב על כרוב קל שלו ושט בחי' אלף עולמות כו' שהוא בבחי' העליות דוקא) והיום הוא בבחי' ירידה והמשכת תחסד דוקא כמ"ש חסד אל כל היום, וכמו שאנו רואים שהיום מובדל מהלילה בכמה שינויים כמו השינוי בין הגבורה לחסד שהרי אין היום דומה ללילה לא במהותו ולא באיכותו שהלילה היא אפילה ואין בה שום שפע גשמי"י כי בלילה הקור אינו מגדל כלום (רק דברים פרטים יש שגדלים מן הלבנה שבלילה כמ"ש ומגד גרש ירחים כו') אבל ביום הוא עיקר המשכת השפע בגשמיות ורוחניות שזהו ממגד תבואות שמש דחום השמש מגדל כל צמח תבואה כו', וא"כ עיקר החיות המקור הנמשך לגשמיות הוא ביום דוקא, ע"כ בא ביום בשינוי גדול מבלילה גם בכל חלקי דצומח חי ומדבר, כמו שנראה גם באופן חיות החי והמדבר שביום חיותו מתחדש ממקורו ככרי' חדשה ממש ובלילה נתמעט אור חיותו ואינו מאיר בתקפו כ"כ בכל חלקי החי, וכ"ש במדבר שהוא האדם שניכר בו שינוי חיותו בשכלו ומדותיו ובשאר כל האברי' מיום ללילה שיש הבדל גדול ביניהם שמאירי' ביום יותר מבלילה, וראי' גמורה מהחולה שביום בבוקר מתחזק כחו יותר ובלילה יכבד עליו חליו יותר כו', וגם אנו רואים שכל שפע פרנסה ביז' בנ"א אינו אלא ביום ולא בלילה שהלילה הוא זמן השינה שהוא עליות כחות הנפש

נער הייתי . . שרו של עולם אמרו . . עבדו . . כמ"ש במ"א: תהלים לו, כה, יבמות טז, ב, זח"א קכו, ב, וראה בהנסמך לעיל בסמוך.

ימים יוצרו: תהלים קלט, טז.

ויהי ערב ויהי בוקר יום א': בראשית א, ה.

וכידוע . . ז"א מדת יום והמל' נק' מדת לילה: ראה תרי"א מקץ לו, סע"א ואילך. שערי אורה כט, ב ואילך.

אוה"ת לך עג, א ואילך.

בלילה מאי עביד . . כרוב קל שלז: ע"ז ג, ב.

חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.

גשמי: בבחי' ב: גשמי ולא רוחני.

וממנד גרש ירחים: ברכה לג, יד.

מקור מיוחד בר"ח שכולל ל' יום כמו שכל יום ויום יש לו מקור מיוחד בר"ח, כי כ"ד שעות היום אע"פ שכלולים כא' ביום כל או"א יש לו מדריגה בפ"ע כדרך פרט שמתחלק מן הכלל דיום, וכך כל יום ויום יש לו שרש מיוחד בר"ח אע"פ שר"ח כולל הל' יום כא', וכן הי"ב חודש שכוללי בר"ה יש לכל חודש מקור בר"ה רק שמתחלק ויוצא בפ"ע ונעשה כלל לל' יום, א"כ הרי יש לכל שעה מקור מיוחד בפ"ע בר"ה כלל היותר ראשון כמו שיש למספר הפרט מקום בפ"ע במספר הכללי כמספר אלף שכולל אלף חלקים לאחדים הרי כל מספר א' יש לו מקום מיוחד במספר הכללי דאלף וד"ל.

(יד) **ואמנם** הנה בחי' ההתכללות דסס"ה יום בר"ה ע"ד הנ"ל זהו ממש כהתכללות כל האברים בראש, שאנו רואים בחוש שכל חיות האברי' נמשך מן המוח שבראש דוקא וראי' לזה שאם יפסדי' המוח יומת כל האברים, ועכ"ז נמשך כללות החיות שבמוח ללב ומשם מתחלק לפרטי האברים בכא"א בחיות נבדל בפ"ע, שא"א לומר שמהות [כחי' הראי' יש במוח שבראש ומהות כח השמיעה וכח ההילוך כי הרי המה כוחות נבדלים באברים נבדלים רק שמן המוח] מתפשט החיות בהם דרך גידים דקים (נערווין) בהעלם והוא להיות כולל כל חיות האברים בהעלם [היינו ברוחניות (כמו התכללות האברים דולד בטיפה כו')] שהם כוחות האברים ניכרים] שם במציאות כח וחיות נבדל בפ"ע כלל כי אין המוח רק כח הכולל כל כחות האברים בהעלם כולם כא' בלי התחלקות כלל וכלל ואח"כ יוצאי' ומתחלקי' כל או"א בפ"ע בפרט היוצא מן הכלל כנ"ל, וזהו הדמיון להבין בכלל דר"ה שכולל סס"ה יום כאחד וע"כ נק' בשם ר"ה דוקא להיותו בחי' המשכות כללית דכל סס"ה יום ומתחלק אח"כ ל"ב חלקים ד"ב חודש וכל ר"ח כולל למ"ד יום נק' ג"כ ראש לגבי הל' יום שמתחלקים ממנו כו' [עד] כל [בחי'] שעה ושעה כיום שהוא פרט היותר אחרון ועכ"ז יש לכל שעה מקור מיוחד בר"ה דוקא כמו שיש לכל אבר מקור מיוחד בראש וד"ל.

(טו) **ומכל** זה יובן שרש ענין כללות השתלשלות הזמן כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו', דהנה דוד אמר מזמור זה תפלה למשה כמו שהי' בשרשו שהי' מרכבה לבחי' המל' בני"ע, וכידוע דבבחי' מל' בבריאה שהן ו"ק דבריאה (בחי' נער מט"ט כנ"ל) נחשב כל אלף שנה שלמטה לשנה אחת לבד ושיתא אלפי שנים הן רק שש שנים ובשנה השביעית הוא אלף הז' (וכמ"ש במ"א ע"פ כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ו' אלפי

יפסד: כתיב ב: יפסיק.

כח . . הפוח: ניתוסף כתיב ב.

בהמו: כתיב ב: בהמו.

והיינו . . ניכרים: ניתורף כתיב ב.

כי אקף שנים בעיניך כיום אתמול: תהלים צ, ד.

וכמ"ש במ"א ע"פ כי תקנה עבד עברי: ראה תרא משפטים ע, א. ג. זח"כ ב. ב.

שנין דהוי עלמא ובשביעית שהוא העוה"ב כאלף הו' יצא לתפשי חינום בלא מצות וכן א' בווהר ע"פ שש שנים תזרע שדך כו'), ולמעלה יותר שהוא בבחי' אצ"י לא נחשבו הו' שנים דשמיטה זו רק ו' ימים לבד וז"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כמ"ש ששת ימים עשה ה' כו') והוא הנק' ששת ימ"ב למעלה שהן כללות מקוריים לו' אלפים שנה כו' (ומ"ש משה מעון אתה היית לנו כו' בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ כו' היינו שרש נש"י שעלו בבחי' פנימי ע"י שלמעלה גם ממקור הזמן שנמשך מו"ק דאצ"י במל' שזהו ענין הרים יולדו ותחולל ארץ כו' שבחי' פנימיות ע"י הוא סוף עולם הא"ס ממש וזהו מעו"ן אותיות נועים כמ"ש במ"א). ובכל אלף שנה שנמשך בהתחלקות מכלל הראשון דשנה דבריאה, והשנה נכללת ביום א' דאצ"י שהוא הכלל היותר ראשון הרי יש בזה אלף חלקים כשנתחלק לאלף שנים שזוהו כל ר"ה ור"ה בפרט שבאלף שנים, וכל ר"ה מתחלק ליב"ח וכל ר"ח ללמ"ד יום וכל יום לכ"ד שעות כו' שהוא הפרט היותר אחרון כנ"ל.

(טז) **ונמצא** שכמו התכללות ל' יום בר"ח ושס"ה יום בר"ה כך מתכללים האלף שנים ביום א' דאצ"י שהוא כללות ההמשכות דאלף שנים כא', ועד"ז גם בבחי' ז' ימים דאצ"י כאשר נכללים בר"ח ויב"ח בר"ה עד אלף שנים יחשב ו' אלפי' שנין דאצ"י רק ו' ימים בבחי' ע"י וא"א מקור האצ"י הנק' ימי קדם, וכן עד"ז מו' ימים דימי קדם בהתכללות שלהם בשנה כו' נעשה מו' אלפים שנין דימי קדם רק ו' ימים במקור העליון מהם יותר כו', וכך הוא עולה בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות בבחי' ימים ושנים דעצמות אא"ס שלמעלה גם מבחי' ימים ושנים קדמוניו וכמאמר אין קצבה לשנותיך ואין קץ לאורך ימך כו' (או ע"ד אחר דבחי' ז' שנים שכוללי' ז' אלפי שנין שלנו נק' שמיטה א' בבריאה זו' שמיטות יוכל נכללים כא' ולא נק' רק שמיטה א' באצ"י זו' יובלות הן רק שמיטה א' או שבוע א' למעלה מן האצ"י כו' ועד"ז עד נו"ן אלפים יובלות הן רק ז' שמיטות או ז' שבועות או רק ז' ימים בעליות עד אין שיעור למעלה למעלה בעצמות אא"ס כי עצמות אא"ס אין לו שיעור למעלה למעלה כמ"ש ירוממוך סלה בלי הפסק וכן וקדושים יהלוך סלה שעולי' בעליות עד אין שיעור למעלה וכנשמת משה והאבות שעולים גם עתה עד אין שיעור למעלה כו' ורא"י מן העוה"ב שנא' ילכו מחיל כו' שאין להם מנוחה כו' מטעם הנ"ל וד"ל).

ששת ימים עשה ה' יתרו כ, יא.

משון אחה היית לנו: תהלים צ, א.

מעו"ן אותיות נועים כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת וס' הליקוטיוס להארז"ל תהלים שם. ס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"א ע' רטו. סה"מ תקס"ג ח"א ע' שפד. סה"מ תקס"ז ע' קסה. פיה"מ לאדהאמ"צ פס"ג.

ז: בבחי' ב: ר.

אין קצבה לשנותיך: פיטו שלפני קדושת כתר בנוסף דריה ויוהכ"פ.

ירוממוך סלה בלי הפסק: . וקדושים יהלוך סלה: ע"פ ברכות ק"ש דשבת. עירובין נד, א. ברכת אבות.

וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' חרעג. שם במדבר ח"א ע' ק. וש"נ.

ילכו מחיל כו' שאין להם מנוחה: תהלים פד, ח. ברכת סד, א.

(יו) והנה אחר הקדמה זאת יובן שרש ענין הנ"ל דכל עלי' הוא צורך ירידה דוקא, דהנה מבואר ומובן מכל הנ"ל בכל בחי' התחלקות הזמן מן הכלל היותר ראשון עד הפרט היותר אחרון שבהכרח הרי יש אור וחיות חדש ממש מכח האלקי בכל חלק וחלק בכל פרט מיוחד בפ"ע דוקא כי הרי יש לכל חלק פרט גם בפרט האחרון יותר שרש מיוחד במקור הכלל הראשון יותר כנ"ל, עד גם בפרט דזמן היותר אחרון כמו הלילה מיום ש"ב שעות הלילה יש להם מקור אור וחיות מיוחד בפ"ע [ול"ב שעות היום יש מקור אור וחיות מיוחד בפ"ע ואין להם חיבור זע"ז כלל דמדות הלילה בכללות מקבל ממקור הכללי בפ"ע] בכל חלק פרטי מן שס"ה יום וכמו יהי ערב כו' וכת"י ויקרא אלקי' לאור יום ולחושך קרא לילה (והלילה קודם ליום להיותה בבחי' גבו' דרצוא בהסתלקו' כנ"ל והוא בחי' העלי' בשביל ירידה דאור החסד דיום כנ"ל באורך), ועד"ז יובן שיש התחדשות האור וחיות האלקי' בהתחלקותי הזמן הפרטי יותר והוא משעה לשעה שאחרי' (כמו מיום ליום של אחריו שיום שלם מעלי'ע עבר והלך לו והוא בחי' העלי' למקורו וחזרו ונמשך אור וחיות מיוחד וחדש ליום הבא אחריו וכמ"ש ימים יוצרו כנ"ל וכתבי יום יביע אמר שע"י יום העולה קודם בבחי' הסתלקות נמשך אור ושפע יום שלאחריו וכמ"כ בכלל כר"ה שכולל שס"ה יום כמשי"ת וכן בכללות יותר כת"י דור הולך ודור בא שדור ההולך הוא מביא וממשיך דור הבא.

(יח) והוא ענין שינוי הצירופים משעה לשעה ביום א' שיש בכל שעה צירוף בשם הוי' חדש מיוחד וכאשר באה השעה השני' שאחריו הוא מתחדש לבא צירוף אחר חדש לגמרי שלא הי' עדיין (כמו מיום ליום ומשנה לשנה ומדור לדור כו')), וא"כ בהכרח לומר שצירוף שם הוי' דשעה הקודמת עולה למעלה ואז נמשך אור צירוף החדש בשעה שאחריו, והוא בחי' העלי' בשביל הירידה. דהנה ודאי הפרט דומה אל הכלל הראשון יותר, והוא כמו שבכללות הזמן בו' אלפים שנה שנחשב אלף שנה רק כיום א' באצ"י כנ"ל שזהו ו"ק דאצ"י ג"כ שם יש י"ב שעות היום ויב"ש הלילה כו' (וכמא' בנ"ל הוי' היום העליון דאצ"י כו'), ובכללות יותר הרי ביום הא' דאצ"י דבחי' החסד יש צירוף הכללי דשם אל דחסד כמ"ש כי חסד אל כל היום שכולל אלף שנה דחסד כו' ויום הב' דאצ"י הוא בחי' הגבו' דשם אלקי'

והי ערב . . . ויקרא אלקי' לאור יום: בראשית א. ה.

בהתחלקות: כמ"כ ב: בהשתלשלות.

ימים יוצרו . . . יום ליום יביע אמר: תהלים קלט, טז. ג.

דור הולך ודור בא: קהלת א. ד.

יב"ש הוי' היום: ע"ז ג, ב.

כי חסד אל כל היום: ע"פ תהלים נב, ג.

בכלל שכולל אלף חלקי' דאלף שנה כו' שהן הנק' וימ"ב הכלליי, הרי ודאי כאשר עולה ונסתלק למעלה האור הכללי דיום הא' דחסד דאצי' או נמשך מחדש האור הכללי דיום הב' דגבו' דשם אלקי' כו' וכן מיום הב' דגבו' ליום הג' דבחי' ת"ת ועד"ז עד יום הו' שהוא אלף הו' דעוה"ב, וזהו יום ליום בכללות ביומין עילאין דאצי' יביע אמ"ר דעלי' בשביל הירידה, ומאחר שהפרט דומה אל הכלל הנ"ל אי"כ כמו שבכל יום מו' יומין דאצי' הנ"ל יש י"ב פרטים דשם הוי' שמתחדש האור משעה לשעה בכללות היום דאצי' כך הוא ממש ביב"ש היום שלמטה בפרט היותר אחרון שנתחלק מכל חודש יש ג"כ י"ב צירופים דהוי' שביב"ש היום שלמטה כנ"ל, וכן יב"ש הלילה שלמטה והו' י"ב צירופים דשם אד' דומה אל הכלל הכולל דכל בחי' התחלקות הזמן למעלה ביומין עילאין דאצי' שהוא בחי' המל' שנק' מדת לילה וז"א שנק' מדת יום כידוע (ואע"פ שכל יום העליון כולל מלילה ויום אבל בכללות נק' זוי"ג יום ולילה כשמש ולבנה שהשמש מאיר ביום והלבנה בלילה כמ"ש המאור הגדול לממשלת היום כו' וכמ"ש להבדיל כו', ולע"ל יהי' אור הלבנה כאורי' החמה ולילה כיום יאיר כו').

(יט) **ונמצא** לפי הרי יובן עכ"פ שבכל צירוף פרטי בכל שעה ביום ובלילה הרי מתחדש האור וחיות האלקי עד רום המעלו' בכלל הראשון יותר דהיינו שחידוש זה הוא משעה ליום ויום לשנה ומשנה לאלף שנה ליום דאצי' הכוללם יחד, ועד"ז עולה עוד עד למעלה מעלה בעצמות אא"ס כו' כי הרי הצירוף הבא מחדש בכל שעה יש לו שרש לשרש עד הכלל הראשון יותר (שהו' רק ז' ימים למעלה מן האצי' עד נו"ן אלפים יובלות הן רק ז' שמיטות או רק ז' ימים למעלה יותר כנ"ל). וזהו מחדש בכל יום למע"ב ממקורא דכולא וכן בכל שעה כו' כי כל יום ויום הוא חידוש אור ושפע הבא מלמעלה בשינוי אופן מיוחד כפ"ע ממקור הכללי ביותר (וראי' שיש שינוי ביומין בין טו"ר כמו למה אירא בימי רעה ויש יומין דטוב וכן בשנים כו' וגם בשעות ורגעים כמ"ש לרגעים תכננו דאדם נידון בכל יום ושעה ורגע כמו והימים ימי ביכורי כנ"ל).

והנה לפי כ"ז יובן דבכל חידוש אור ושפע הבאה מלמעלה למטה ודאי צריך שיהי' תחילה העלאה אליו מלמטה למעלה דוקא משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', וכמו הנשימה באדם שא"א שיומשך חיות חדש

המאור הגדול . . להבדיל: בראשית א, טו. יח.

יהי' אור הלבנה כאור: [בכתי' ב: בשוה כאור]. ישעי' ל, כו.

שהן רק: בכתי' ב: שהן ז' שמיטות דאצי' שהן רק.

למה אירא בימי רע ויש יומין דטוב: תהלים מט, ה. זח"א רד, א. וראה ביוה"ז לאדהאמצ' לג, ג. לרגעים תכננו דאדם נידון בכל יום ושעה ורגע . . והימים ימי ביכורי: איוב ז, יח. ר"ה טו, א [ר' יוסי אומר אדם נידון בכל יום כו' ר' נתן אומר אדם נידון בכל שעה שנאמר ולרגעים תכננו]. שלח יג, כ. דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב. זח"א צט, ריש ע"ב. אה"ת חנוכה רפו, א.

בלי העלאה והסתלקות החיות תחילה כנ"ל בענין והחיות ר"ש כו'. וא"כ יובן גם בענין התחלקות הזמן בכלל ופרט הנ"ל דמה שבא המשכת האור וחיות מחדש א"א כ"א מצד שקדם לו [בחי' העלאה תחילה מלמטה למעלה והעלאה זאת שגרמה ההמשכה השפע החדשה בחידוש אור צירוף חדש הבא ביום זה הוא בחי' העלאה דיום הקודם לו שנסתלק לו והלך לו מ]למעלה מעלה אותו הצירוף דיום שעבר לכלל הראשון יותר והוא הגורם ירידת אור דצירוף החדש דיום דאחריו כנ"ל, וזהו בכל יום ויום שעבר עלה תחילה בר"ח שיש לו שרש מיוחד בו בכלל שלו שהוא חלק א' מל' יום שבו כנ"ל ומר"ח עולה בר"ה שהוא כלל שלו שהוא חלק א' מ"ב שבו ור"ה עולה באלף שנה והאלף ביום דאצ"י וכן עד רום המעלות שיש לאותו צירוף מקום ומדרגה מיוחדת לעלות עד רום המעלות היותר כללי מכולם, ואז בהגיע לכלל הראשון יותר חוזר ויורד משם צירוף חדש מן הכלל אל הפרט היותר אחרון שהוא יום הבא מחדש (וכמו בכל ר"ה שכל שס"ה יום שנשנה שעברה עולה למעלה וחוזר ונמשך שנה חדשה בכללות, וע"כ עיקר הדין בר"ה על מעשים דשנה שעברה שלפ"ז ידונו בהמשכה חדשה בשנה הבאה, וכך הוא מיום ליום ומשעה לשעה ומרגע לרגע דאדם נידון בכל יום ושעה ורגע כנ"ל).

(כ) **והיינו ענין העלי' בשביל הירידה כנ"ל ובפרט בכל יום מיום ליום הבא שלא הי' ענין העלי' דיום הקודם רק בשביל הירידה דיום שאחריו (כמו הלילה שקודם ליום כנ"ל).** וזהו יום ליום יביע אמ"ר וקאי בין בחי' הפרט בכל יום דלמטה בין בחי' הכלל דיומין עילאין דאצ"י שיום הא' דאצ"י שהוא כולל אלף שנה דחסד עולה למעלה ואז חוזר ונמשך ויביע ליום הב' הבא אחריו שהן אלף שנה דגבורות כו' כנ"ל (וכך מובן בזהר ע"פ זה דיום ליום יביע מדרגא לדרגא כו').

ומכ"ז יובן עכ"פ בחי' התכללות דגבורה בחסדי' הנ"ל בענין הלויים וכהנים לאכללא שמאלא בימינא שזהו כל התו' כולה שאין הרצוא רק בשביל השוב כו', והוא ע"ד הנ"ל בפ"י יום ליום יביע כו' בין בכלל ובין בפרט. וכך יובן בכללות ענין הנסיעות המשכן וכליו ע"י הלויים דוקא שהן מבחי' הגבו' דאצ"י שזהו רק בשביל ההמשכות דבחי' שוב בחניית המשכן כו' כמ"ש למעלה באריכות וד"ל.

(כא) **והנה אחר כל הנ"ל יובן שרש ענין מחלוקת קרח ועדתו. דהנה איתא בזהר דלעיל דלויים בבחי' הגבורות דקו שמאל וקורח ראה**

כנ"ל בענין והחיות ר"ש: לעיל אות ז.

בוהר ע"פ זה דיום ליום יביע מדרגא לדרגא: ח"ב קלו, ב.

דאצ"י: בבחי' ב ליתא.

והשיג בשרש הגבורות למעלה שיש בהן יתרון מעלה על החסדים וע"כ ה' רצונו שיהיה בחי' החסדי' דכהנים נכללים ובטילי' בגבורות דוקא שזה כמו ענין ירידה צורך עליי' היפוך ענין הנ"ל בעלי' לצורך ירידה, וזהו דעת ר' אבא שרצה להחליף מימינא לשמאלא (כמו שיהי' לע"ל כנ"ל), וכמו שבחי' שוב דתו"מ יהי' לצורך עלי' דרצוא היפוך עכשיו דרצוא דתפלה לצורך ירידה והמשכת אלקות דתו"מ, וגם בענין הזמן הנ"ל בענין יום ליום יביע אמיר היינו להיפוך דבחי' ירידה דיום הקודם הוא בשביל עלי' והוא בלילה שאחר היום הקודם ולפני היום הבא שזהו ענין הלילה הולך אחר היום הקודם, וכך הוא ענין מע"ב בכלל דו' ימים דחול הוא בחי' ירידה והמשכה וכדוע כדי שיהי' עלי' בליל שבת כו' (וכך הוא בחניי' בשביל הנסיעה כנ"ל וכמ"כ במלאכי' ועולמות עליונים כל בחי' ירידה ההמשכות מאין ליש הוא בשביל ביטול היש לאין כו', שמטעם זה א' ארץ קדמה לשמים דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כידוע, אך כ"ז הוא דוקא לע"ל שיעלה סוף מעשה כו' ויתגלה בחי' ההעלם והצמצום שקדם להמשכה כנ"ל, אבל עכשיו נהפוך הוא דעלי' הוא רק בשביל הירידה כנ"ל), דהיינו שרצה לעשות משמאלא עיקר וימינא טפל שיהי' נכלל בשמאלא. אבל לדעת ר"י לא רצה רק שלא יהיו הגבורות בטל בחסד אלא יהי' בחי' הגבו' מדריגה בפ"ע ולא יהיו נכללים בחסדים, ואמנם זהו היפוך בחי' התיקון דתו"מ כנ"ל, וז"ש בעא לאחלא תיקונא דלעילא ותתא כמשי"ת.

(כב) וז"ש קרח כל העדה כולם קדושים בבחי' קודש העליון דהוי' דחי' גם בבחי' הגבו' כמו בחסדי' ומדוע תנשאו על קהל ה', וכוונתו הי' על הכהונה גדולה דאהרן במה שהלויים כפופים לכהנים ולמה יתנשאו חנם דמה יש יתרון מעלה בחסדים דימין שיהיו מתנשאים ומושלים על הגבו' דשמאל, (ועוד עיקר טענתו הי' מה שיצא חלק החסדים דכהני' למדריגה עליונה בפ"ע יותר מכללות ציור קומה דבניי' שכל העדה בכלל נק' קדושים וכתובים שם הוי' הכללי' וא"כ מדוע תנשאו על קהל הוי' כי בודאי בשם הוי' הכללי' שהוא שם מ"ה מלגאו דאיהו ארץ כו' שקיו דאינא כו' אין הפרש כלל בין ימין ושמאל דבחי' שם הוי', דאד"ם הוא בבחי' שלימות ההתכללות מבלי שימצא כו'). וע"כ הי' מחלוקת קרח גם על משה שהוא בבחי' ראש ומוחין אע"פ שעיקר קנאתו הי' על כה"ג דאהרן וגם דתו' ואבירם

עליי' בכת"י ב: עלי' דרצוא.

עלי' והוא: בכת"י ב: העלי' דיום הבא והוא.

ארץ קדמה לשמים: תניגה יב, א. ראה גם תרי"א לב, סעיד. מג, סעיג. שערי תשובה ח"א כו, א. תרי"ח בראשית ח, ג. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' קעכ. רלא. שפא. אהי"ת בראשית כרך ג תפו, א. ושיג.

כל העדה כולם קדושים: קרח טז, ג.

שם מ"ה מלגאו דאיהו ארץ: ת"ז בתקדמה ד"ה פתח אליהו.

מבלי שימצא: ע"פ קהלת ג, יא. וראה גם לקו"ת האוינו מד, א.

א' תשתרר עלינו כו' ואע"פ ששרש משה הוא מבחי' שם מ"ה דאדם אבל זהו עצמו הטעם שלא יתנשאו כי בבחי' אדם הראש מקבל מסוף והימין מקבל משמאל כו', והעיקר הוא משום דמשה שרשו בחסדי' דאבא שהוא מקור החסדי' דקו הימין וכידוע דמשה ואהרן הן בבחי' [נו"ה] דאבא וכמ"ש משה ואהרן בכהניו כו', וע"כ כללם יחד ואמר מדוע תנשאו כו' וד"ל.

(כג) והנה עיקר טעם מחלוקת קרח ועדתו הי' על שלא הי' ללויים שום צד תפיסת מקום ומדריגה בפ"ע כלל וכלל מפני שהיו כפופים ובטלים לכהנים גם בחלק עבודתם של הלויים עד שלא הי' מקום מעלה ללויים בעבודתם בפ"ע כלל בלתי הכהנים, כי גם עבודת הלויים הי' דוקא ע"י הכהנים, וכמו שמצינו במסעות המשכן וכליו שהי' עבודת הלויים לשאת הקרשים ויריעות וכלי המשכן שהן ג' עבודות דבני גרשון ובני קהת ובני מררי, והנה בכלי המשכן ארון ושולחן כו' שהי' עבודת בני קהת (וקרח הי' הראש בהם) מבואר בסוף פ' במדבר דקודם שניתן ללויים בני קהת כל כלי המשכן לשאת אותם תחילה היו הכהנים מכסים בגד תכלת על כלי הקודש ועל בגד התכלת היו מכסים במכסה עור תחש מלמעלה כמ"ש שם ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה והורידו פרוכת המסך וכיסו בה ארון העדות ונתנו עליו עור תחש כו' ועל שולחן הפנימי יפרשו בגד תכלת כו' וכיסו אותו במכסה עור תחש ושמו בדיו ולקחו בגד תכלת וכיסו את מנורת המאור כו' ונתנו אותה אל מכסה עור תחש כו' עד וכלה אהרן ובניו לכסות את הקודש כו' ואח"כ יבואו בני קהת לשאת ולא יגעו אל הקודש ומתו כו', וגם כאן בפ' זו אמר ואל כלי הקודש לא יקרבו כו', דמשמע מכ"ז שלא היו הלויים רשאים לעמוד כלל בשעת הכיסוי וכמ"ש ולא יראו כבלע את הקודש כו', וא"כ הרי עבודת הלויים הי' תחילה ע"י הכהנים שהכינו וכסו כלי המשכן ולא עוד אלא שלא היו רשאים לעמוד שם.

(כד) ושרש הענין הוא להיות ידוע ומבואר למעלה בענין מסעות שבמדבר העמים שהי' רק לברר ולהכניע ג' קליפות הטמאות נחש שרף ועקרב שלא יקבלו יניקה כלל מן הקדושה האלקי' להיותם בבחי' עומק רע דקליפה שלא יוכלו לעלות למעלה וטמא טמא יקרא כו' וע"י המסעות שבמדבר העמים ששם משכנם נכנעו לדורות כידוע. והנה בנסייעת המשכן

תשתרר עלינו: קרח טו, יב.

וכידוע דמשה ואהרן . . . נו"ה דאבא: ראה ע"פ שער הארת המוחין פ"ו. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג

ע' תתקנן ושי"ג.

בסוף פ' במדבר . . . ובא אהרן ובניו . . . אל הקודש ומתו: במדבר ד, הי"ט.

כפ' זו . . . ואל כלי הקודש לא יקרבו: קרח יח, ג.

ולא יראו כבלע את הקודש: ע"פ במדבר ד, כ.

וטמא טמא יקרא: ע"פ חזריע יג, מה.

הוא בבחי' עליות והתנשאות למעלה כמ"ש ויהי בנסוע כו' ומה נכנעו ונתבטלו הקליפות כהמס דונג כו' כמ"ש ויפוצו כו', אך הנה עכ"ו מצד שבבחי' עליות והסתלקות שהוא בחי' גבורה יוכלו גם החיצונים לעלות, וכידוע דק"ך צירופים דשם אלקי' יש יניקה למ"ח צירופים האחרונים דאלקי' אחרים, ובמסעות המשכן הי' בבחי' עליות המל' כנ"ל שמוה הי' מקום לעליות הקליפות ג"כ, ולזה היו הכהנים מכסי' כלי המשכן תחילה במכסה עור תחש על בגד תכלת כו', (שהן ב' מקיפים מקיף תכלת הוא מקיף דגבורות שהוא השומר מן החיצונים ומקיף עור דתחש הוא מקיף ולבוש דנוגה אחר הבירור כמ"ש במ"א כפ' נשא) שהן בחי' שומרים מבחי' המקיפים להלביש לכלי המשכן מבחוץ ולשומרם מיניקות החיצונים (וזה הי' כהורדת המשכן, אבל בהקמתו לא הי' צריך כיסוי על הכלים כי היו היריעות פרושות מלמעלה ועליהם עור תחש כו').

(כה) ומטעם זה לא היו הלויים רשאי' לעמוד כלל בשעת כיסוי הכהני' כללי המשכן שהן בבחי' מקיפים הנ"ל לפי שהלויים שרשן מבחי' הגבו', והגם שהן בבחי' גבורות קדושה האלקי' כמו ההתלהבות בשמחה ושיר כו' אבל להיותן מבחי' קו השמאל יש בזה אחיזה לבחי' גבורות קשות דאש וזה דרע דקליפה, וא"כ אם הלויים היו עומדים לראות כלי הקודש (בשעה שהורד המשכן) היו נותנים כח לחיצונים לקבל יניקה מן הקודש. וגם הנה בחי' מקיפים שרשם מבחי' החסדים דאבא שרש הכהנים והוא היפוך מדריגת הלויים שהן מבחי' הגבורות ואין כח זה להמשיך למקיפים להיות לשומרים בהלבשת כלי המשכן אלא רק בכהנים דוקא לפי ששרשן בחסדי' דאבא שהוא בחי' האהבה שבבחי' הביטול דכח מ"ה שהוא בחשאי בהעדר הרגשת כל עצמותו כו' וכמ"ש בזהר דכהני ברעותא דלבא בחביבותא כו', משא"כ הלויים עבודתם הן בבחי' התלהבות בשיר' העולה למעלה בבחי' מורגש וע"כ אם היו רואים הכיסוי דמקיפים היו פוגמי' בכלי הקודש בבחי' גבו' קשות שיונקי' מהם, אלא אחר שכסו הכהנים הכלים מסרוהו ללויים שכבר יש שומר דמקיף שבורח' ממנו החיצונים דגבורות קשות ואם לא שכיסו הכהנים תחילה לבדם הרי הי' פגם בקודש דכלים על הלוי' דוקא מטעם הנ"ל.

(כו) וא"כ גם חלק עבודת הלויים הי' ע"י הכנה דכהנים שכיסו לכלים תחילה ולא הי' רשאים לעמוד בשעת הכסוי. ולזה נתקנא קרח

ויהי בנסוע . . . כהמס דונג . . . ויפוצו: בהעלותך יו"ד, לה. תהלים סח, ג.
וכידוע דק"ך צירופים דשם אלקי' . . . למ"ח צירופי: ראה ס' הליקוטים להאריז"ל ר"פ בא. פ'ע"ח שער הגהמ"צ פ"ה. שער הכוונות ענין הפסח. ע"ח שט"ז פ"ו. ש' מד פ"ד ופ"ו. מנזא שערים שער ד' ח"ב פ"ס"ו.
וראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תרמו, ובהמ"מ שם.
כמ"ש בגי'א כפ' נשא: ראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"א ע' קעב. קצו. ת"ח שמות תנב, ב.
כוונת דכהני ברעותא דלבא בחביבותא: ראה חז"ג לט, א. קעו, ב. ובכ"מ.

ביותר במה שאין ללוים שום מקום מעלה ומדריגה בפ"ע כלל כי גם חלק עבודתם נמסרו לכהנים שיהי' תלוי כל עבודתם במשא ע"י הכנה לפניהם שהן בכסוי דוקא, (ועכ"ז עיקר נסיעת המשכן וכליו הי' ע"י הלוים דוקא מפני שהן מבחי' הגבו' שהוא בבחי' ההעלאה והתנשאות כמו שהלויים אומרים שיר על הקרבן כמלאכי' דמרכבה כו' שנושאים את הכסא כו', וע"כ הי' קנאת קרח ביותר על אשר נמסרו לכהני' שהן ימשיכו המקיפים תכלת ועור תחש לכסות על הכלים תחילה והלויים לא יוכלו לראות הכיסוי כמ"ש ולא יראו כבלע כו' ומקיף תכלת שהוא מבחי' הגבו' הי' ביכולת הלוים דוקא שהן מבחי' הגבו' שהן שבתם יותר להמשיך וכן עור התחש שמבחי' הגבו' דנוגה כו', אך מטעם שעכשיו קודם הברור יש לגבו' קשות יניקה בקו השמאל היו פוגמים מאד בקוד"ש העליון דכלי' וע"כ לא היו רשאים לעמוד בשעת הכסוי כנ"ל רק לע"ל שיהיו הלוים כהנים מטעם הנ"ל וד"ל).

(כו) והנה מלבד ענין הנ"ל בהמשכות המקיפים דבגד תכלת ומכסה עור תחש על כלי המשכן שא"א כ"א ע"י הכהנים שיהיו מכינים כסוי זה לעבודת הלוים כנ"ל, הנה גם גוף עבודתו משא בני קהת שנק' נושאים את המקדש דעבודת הקודש עליהם בכתף ישאו כו' הנה ג"ז שיוכלו הלוים להעלות ולשאת את המשכן וכליו בבחי' העלאת דגבורות עליונים דקדושה (כמרכבה עליונה שנושאים את הכסא) באתעדל"ת זה הי' ג"כ תלוי בכהנים דוקא שע"י הכהנים הי' ללוים יכולת ועוז זה (והוא הנק' כח המעלה מ"ן, כמו שידוע בברכת המצות ושאר ברכות באמרו בא"י אלקינו כו' הוא כח אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת כו' וכמו משכני אחר"ך נרוצה שע"י שיומשך כח אה"ר עליונה דהיינו בחי' רב חסד דכה"ג עושה התעוררו' דבחי' רצוא להיות אחר"ך נרוצה כו', וכידוע בענין הדלקת הנרות ע"י אהרן דוקא וכמ"ש בהעלותך את הנרות כו'). וא"כ הרי מכל צד ופינה היו תלוים עבודת הלוים בהכנה' בין בהתחלת ההכנה להמשיך מקיפים לכסות הכלים שישמרום מיניקת החיצונים כנ"ל שזהו מלמעלה למטה כנ"ל ובין בגוף משא עבודת הלוים שיוכלו לשאת ולעשות בחי' ההעלאה מלמטה למעלה (וגם בסוף עבודתם דבחי' רצוא בהתלהבות רשפי אש העולה מאליו הרי מתהפך לבחי' ביטול דאין' שבחסד כו' כנ"ל בענין המתקת גבו' דאימא בחסדי' דאבא שמבחי' רצוא נעשה שוב כידוע שזהו ביטול היש דבינה לאין דחכ' שמוסיף אור המשכה דאין ליי"ש דהיינו בחי' ביטול דאה"ר דכהנים כנ"ל) וכמ"ש במ"א בענין זבח ונסכים שהכהנים ממשיכי' החסדי' עליונים לכפר ע"י

ולא יראו כבלע: ע"פ במדבר ד, כ.

לע"ל שיהיו הלוים כהנים: ראה לעיל ע' ארצב. וש"נ.

משכני אחר"ך נרוצה: שה"ש א, ד.

בהעלותך את הנרות: בהעלותך ח, ב.

דאין' ככת"י ב: דאין דחכמה.

וכמ"ש במ"א בענין זבח ונסכים: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ג ע' איקצו ואילך.

העלאת הקרבנות לריח ניחוח להוי' ואז יכולים הלויים לשיר בשיר על היין לנסך ע"ג המזבח כו' וד"ל.

(כח) וזהו הטעם שנתקנא קרח ביותר באמרו מדוע תתנשאו על קהל הוי', תוכן טענתו כך הוא, למה לכם ליקח גם מה שבחלקינו וגורלינו שהן בחי' העלאות גבורות להיות גם כל עבודתינו תלויי' רק בכמ, די לכם בשלכם והוא לעבודת המשכ' החסדים ואמנם לא יגרע חלק עבודתנו בבחי' ההעלאה שיעלה למעלה לרצון לפני ה' מכוחינו דוקא ואח"כ תמשיכו כח החסדי' ולמה לא נוכל לעלות למעלה בעבודתינו בלתי המשכת שלכם תחילה שאין לנו קיום מציאותו למעלה ומדריגה בפ"ע כלל בלתיכם כו' (וכענין תנופת הלויים ע"י אהרן שנכללו גבורי' דלויים בחסדים מאחר שהוא המניף אותם). ועיקר הקנאה בא מבחי' הגבו' שהוא רשפי אש המורגש ביותר כמ"ש קנא' חמת גבר ושלא לש"ש רק בשביל שיהי' הוא דוקא העושה דבר ותהי' העבודה נקראת על שמו דוקא כמו למען שמי יכבד ה' כו' להיות שהלויים שרשם בבחי' יש מורגש והתלהבות העולה כו' והם לא היו מרגישים בעצמם שום דבר מה בעבודתם מאחר שכל עבודתם בתחילה ובסוף הכל נעשה ע"י הכהנים שהוא בבחי' ביטול דאין ומ"ה דחכ' והעדר הרגשה לגמרי כו' והיינו בחי' המשכת המקיפים לשמור הכלים שמסרוהו ללויים בלתי נודע ונראה להם דבר מה רק הכלים מכוסים כמו שהן נשאו' ובאמצעות גוף עבודתם להעלותו לא הי' מכת עצמם כלל והעיקר בסוף שנתבטל בחי' רצוא שלהם לבחי' שוב היפוכו כניל וד"ל.

(כט) אמנם הנה קרח טעה טעות גדול ושגה מאוד בכ"ז שע"פ התו' דוקא א"א שיהי' ללויים שום מקום ומעלה ומדריגה בפ"ע רק הכל ע"י הכהנים דוקא, והוא מ"ש בזהר דלעיל דזהו תיקונא דלעילא ותתא לאכללא שמאלא בימינא דוקא, ואם יהי' לעבודת הלויים באיזה צד מקום בפ"ע בלתי הכהנים שהוא בחי' הביטול דאין כו' יסתעפו מהם בשרשם בקו השמאל בחי' גבורות קשות ביותר שזהו תוס' יניקה לחיצונים שהוא היפוך בחי' התיקון דתו"מ שאינו רק להבדיל בין טו"ר לברר ולא הפכא חשוכא לנהורא כו', רק לעיל שיבוער רוח הטומאה יהיו הלויים כהנים דוקא כו' וד"ל.

ועיקר קנאת קרח הי' על הקטורת יותר מזו הקרבנות, לפי שהקרבנות באים לכפר יודע הי' שזה שייך לכהנים להמשיך החסדי' כו', אבל הקטורת הוא בחי' העלאת ריח הבשמים באש פנימי שהוא שלהבת י"ה כו'

קנא' חמת גבר: משלי ו, לד.
למען שמי יכבד הוי' ישעי' סו, ה.
הכשמים: בכת"י ב: הגשמי.

שזהו בחי' קטירא דנשמתא כמ"ש ישימו קטורה באפיך כו', וזה שייך דוקא לבחי' גבורות דקדושה דלויים שעבודתם ברשפי אש שלהבת י"ה דוקא ובהם היו יותר נמתקות הדינין די"א ארורים כו' בשרשן בבחי' גבורה עליונה העולה בעצמו ממש להיות הקטיגור נעשה סניגור והמות יהפך לחיים (שריח הקטורת עולה בנקב החוטם להשיב ולהמשיך מחי"י דחי"י בנקב הב' דחוטם כו' כמ"ש במ"א). אבל שגה בזה לפי שא"א להיות העלאה זאת הפנימי ג"כ רק ע"י הכהנים, ורא"י מהדלקת הנרות במקדש שהן העלאת הנשמות ברשפי אש שלהבת י"ה שאהרן הוא המעלה אותם לפי שעכשיו אין מיתוק הדינין וגבורות רק בחסדי' העליונים שקרובים יותר לאור פני מלך ונק' קדושים וקרובים.

(למד) וז"ה מה שאמר משה לקרח בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו כו' זאת עשו קחו לכם מחתות ותנו בהן אש ושימו עליהם קטורת כו' והי' האיש כו' הוא הקדוש כו', ואע"פ שהלויים הם בבחי' גבורי' שהוא עיקר כח ההעלא' דשלהבת י"ה בהתלהבות כו', זהו רק הכנה בלבד לגבי עבודת הכהנים בקטורת וקרבת, וגם זה נעשה ע"י הכהנים כענין משכני כנ"ל, וע"כ הובדלו הלויים מכל עדת בניי להיות משרתים לכהנים שזהו מעלה יתירה להם דאע"פ שלגבי הכהנים נק' משרתים להעלות כל העלאות מ"ן אבל לגבי ישראל הן במעלה יתירה נבדלת מהם להיותם מעלים כל העלא' ברשפי אש האלקי להיותם מבחי' הגבורי' עליונים שעולה למעלה, וע"כ נבחרו הלויים לשאת המשכן וכליו שהוא בחי' עליית המל'. וזהו שהוכיחם משה וא' המעט מכס בני לוי כי הבדיל הוי' אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו שהוא בחי' העליות שהולך ומתקרב לה' ברשפי אש התשוקה כו' לעבוד עבודת המשכן לשאת אותם בחי' העלאה (כמרכבה עליונה שנושאים את הכסא) ולעמוד לפני העדה דוקא לשרתם שזהו מעלה נבדלת להביא ולהעלות כל בחי' העלאות דכנ"י כו', ובקשתם גם כהונה שהוא בחי' ההמשכה דחסדים שאין זה שייך רק לכהנים והי' לכם לקבל בשמחה על טוב חלק עבודתכם להעלות כו' שזהו לעמוד לפני העדה כו' כמו הממוצע שמביא הבקשה מן המקבל אל המשפיע, ואם לא תחפוצו בעבודתכם זאת זהו מחלוקת רק על ה' שרצונו להיות כלי' המשכות חסד דוקא ע"י אהרן ובניו ואין רצונו בהתלהבות העולה מאליו לבדה וכמ"ש בזהר ע"פ הסבי עיניך כו' דמוקדי' לי' בשלהובא

ישימו קטורה באפיך: ברכה לג, ייד.

שריח הקטורת עולה בנקב . . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ט ע' רלד ואילך. עטרת ראש לו. ב. אמ"ב ח"ג פקניא [נחוצות קה"ת תשמ"ה — דף ככד, א ואילך]. ובכ"מ. מחי"י דחי"י: [בכתי"ב: מחי"י דחי"י]. ע"פ זח"ג קל, רע"ב: דחוטמא מחד נוקבא חיינ ומחד נוקבא חיינ דחי"י.

בוקר ויודע ה' . . . הוא הקדוש: קרח טו, ה"ג.

וכמ"ש בזהר ע"פ הסבי עיניך כו' דמוקדי' לי' בשלהובא דרחימותא: שה"ש ו. ה. זח"ג פד, א.

דרחימותא שהעיקר הוא בחי' שוב כנ"ל וכך עלה ברצון עצמות המאציל שיהי' בחי' גבורות והעלאה רק כמו הכנה להמשכה דחסד והחסד הוא העיקר. וז"ש לכן אתה וכל עדתך הנועדים על הוי' דחסד, ואהרן מה הוא שאינו אלא שליח שעי' יעבור החסד עליון והוא עצמו בבחי' מ"ה שהוא בבחי' אין דחי' שאין גילוי עצמות אא"ס רק בבחי' ביטול דמ"ה דחי' וכמ"ש ונחנו מה שהן בבחי' נו"ה דאבא כנ"ל וכמ"ש במ"א בענין ואתה כהן לעולם רק שלויים הן שלוחים לעליות מבנ"י וכהנים שלוחי' מאור א"ס ב"ה להמשיך החסדים ושניהם כא' טובים ודוקא באופן שיהיו הלויים משרתים לכהני' כמשרת שמביא על השולחן כו' או מן השוק והבעה"ב מתקן ומשפיע ונותן כו' וד"ל.

(לא) וזהו וידבר ה' אל אהרן אתה ובניך ובית אביך אתך תשאו את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשאו את עון כהונתכם וגם את אחיך מטה לוי כו' הקרב אתך וילוו אליך וישרתוך ואתה ובניך לפני אהל העדות ושמרו משמרתך עד וזר לא יקרב אליכם. דהנה משמעות כללות פ' זאת הוא לאחר מחלוקת קרח שנענש הוא וכל עדתו שיהי' קצף על ב"י בענין מחלוקתו על הכהונה הוצרך לתקן הדבר על להבא שלא יהי' עוד כדבר הרע הזה לעולם שהוא שכתוב וזר לא יקרב עוד כו'. וביאור הענין מובן מכל הנ"ל בעיקר ענין מחלוקת שרצה לעשות מדריגתו בבחי' הגבורות בחינה ומדריגה בפ"ע שלא יוכלו בחסדים, ולזה צוה ה' לאהרן לתקן זה שיהי' להיפוך מדעת קרח, והוא שיהי' אהרן ובניו עיקר בכל עבודה שבמקדש שהחסדי' יהי' עיקר ובחי' הגבורות דלויים יהיו בטלים ונכללים בחסדים כמשפט התורה כו' כפי שעולה בעצמות רצון המאציל, כנ"ל שאין בחי' העלאה דגבורות רק בשביל ירידה והמשכות החסדים דעלי' הוא רק בשביל הירידה בענין המסעות ובענין התחלקות הזמן כו'.

(לב) וכמ"ש במאמר הזוהר דלעיל שהוא תיקונא דעילא ותתא, פי' עילא ותתא היינו אצי' ובי"ע וכידוע דבאצי' עיקר בחי' התיקון באו"א שיהיו הגבורות דקו השמאל נכלל בימין (עד בחי' חו"ב שבבכתר כמ"ש במ"א בענין ד' שנכנסו לפרד"ס שהי' כוונתם להגביר כח החסד שבבכתר על הדין כנ"ל, וזהו יגדל נא כח כו' שזהו ענין יהא שמי' רבא מברך

לכן אתה וכל עדתך: קרח טו, יא.

ונחנו מה: בשלח טו, ד"ח. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תשסו. וש"נ.

וכמ"ש במ"א בענין ואתה כהן לעולם: תהלים קי, ד. ראה סה"מ תקס"ז ע' שג ואל"ך. ס' מאמרי

אדהאמיצ במדבר ח"א ע' טו. ביאורו לאדהאמיצ ע' תקסו.

באו"א: בכת"ב: ב: באו"א וז"ל.

במ"א בענין ד' שנכנסו לפרד"ס: ראה לעיל ע' אשכב. וש"נ.

יגדל נא כח שזהו ענין יהא שמי' רבא: שלח יד, יג. ראה סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקעו ואל"ך. ס' מאמרי

אדהאמיצ במדבר ח"ג ע' אקל"ג.

כו') שעי'ז יוכל להמשיך מבחי' אין דחכ' יותר ונק' תיקונא דלעילא, וזהו שמ"ה יכרר לבין' לתתא בבי"ע ג"כ שלא יוכלו החיצונים לקבל יניקות מקו השמאל העלאה דבחי' הגבורות וזהו שנק' תיקונא דלתתא וכמו הכסוי דתחש לשמור מן החיצונים, ולא עוד אלא שגם כח העלאה דגבורות דלוי' יהי ג"כ ע"י המשכת דחסדים שזהו גופו של העלאה דרשפי' אש דלוי' יבוא להם מכח החסדי' דחכ' שיוכלו לעלות ולא מצד עצמו כדי שלא יוכלו החיצוני' לקבל מבחי' חיצוניות דגבו' דלוי' (שלזה א' והעבירו תער על כל בשרם לפי שחיצוני' יכולים לקבל משערות שלהם כשער באשה ערוה כו"י, משא"כ הכהנים אדרבה פאת זקנם לא יגלחו כו' לפי שכל קדושה העליונה וחסדים הרבנים נמשך בשערות דדיקנא דכה"ר כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כו', וזהו העיקר קנאת קרח כמ"ש בזהר (ומבואר במ"א בשער הציצית). ונמצא שעי'ז שיהי' כל עבודת הלוי' הכל ע"י הכהנים ממילא לא יקרב אליכם עוד שלא יתגברו יניקות דגבורות קשות לעלות ולא יהי' עוד קצף על בניי כמו שהי' ע"י מחלוקת קרח ועדתו וד"ל.

לג) וזהו וידבר ה' אל אהרן אתה ובניך אתך ובית אביך אתך תשאו את עון הקודש, פי' אתה וכל בית אביך שהן הכהנים יהיו עיקר בעבודת המקדש שזהו בחי' המשכות גילוי אלקות ע"י עבודת הקרבנות וכמ"ש בסמוך ואתה ובניך לפני אוהל העדות דוקא להקריב קרבנות וכל עבודות שבמקדש, וכמבואר למעלה שהכהנים היו עיקר גם במסעות שבמדבר בין בהכנה שלפני הנסיעה לכסות כלי המשכן בהמשכת אורות מקיפים לשמור מן החיצונים כנ"ל ובין בגוף העלא' הנסיעה עצמה דלוי' ואחר הנסיעה שהוא החני' שהוא העיקר דעלי' בשביל ירידה דוקא כו', וע"כ גם כאן בעבודת המקדש הוא אומר אתה ובניך ובית אביך הם העיקר בין בעיקר העבודה ובין בהכנה שלפני העבודה ומה שאחר' בעיקר העבודה היינו המשכת גילוי אלקות בבחי' שוב להיות ריח ניחוח להוי' להמשיך החסדים עליונים וכל קדושה עליונה וכמ"ש ואתה ובניך לפני אוהל העדות לפני ולפנים כו' ובין בהכנה שלפני העבודה הוא מ"ש תחילה אתה ובניך ובית אביך תשאו את עון המקדש פי' להמשיך אורות מקיפים שדוחי' ומכניעים את כחות החיצונים בתחילה שלא יכלו לגשת אל הקדוש ולא יפגמו אורות עליונים הנמשכים במשכן, וזהו תשאו את עון המקדש שלא יעלו החיצונים, וזה תלוי בכהנים דוקא שכחם דוקא לשאת את עון המקדש

והענין קטר: בהעלותך ה, ז. וראה לעיל דר"ה ויקח קרח.

כשטר באשה ערוה כו': „בכתי' א: „כנ"ל. ותיקו סאו ע"פ כתי' ב]. ברכות כד, א. וראה לעיל ע' אשלו רע' אישנב. ושי'.

כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

וזהו העיקר קנאת קרח כמ"ש בזהר וזמ"באר במ"א בשער הציצית: ראה חז"ל מט, א. אמיב שער הציצית פכ"א ואלך. ובארוכה לעיל דר"ה ויקח קרח (ע' ארצא).

שלא יטמאו מפני שממשיכי אורות מקיפים דקדושה להכניעם. וזהו וכפל לומר תשאו את עון כהונתכם שלא יפגמו אור הקדושה עליהם שבכהונה ששרשה בבחי' רב חסד העליון דאבא שמשם נמשך בחי' המקיפים לשומרה מן החיצונים, וכמו שהי' ביכולתם לכסות את כלי הקודש לשמור מן החיצונים כנ"ל וע"כ יש ביכולת הכהנים לכפר על עון האדם ע"י הקרבנות דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים וכידוע, וכמ"כ תשאו את עון המקדש לכפר שלא יפגום קדושתו וקדושת הכהני, ולכך כפל ב' פעמי' עון המקדש עצמו ועון כהונתכם דהא תלי' ודיל.

(לד) וגם את אחיך מטה לוי שבת אביך הקרב אתך כו', פי' וגם זה הוא ענין טפל שהלויים ג"כ תקריב אליך שיהיו טפלים ובטלי' אליך דוקא ולא יהי' רק בחי' משרתים ומשמשים אליך, וכמ"ש וילוו עליך וישרתוך פי' וילוו שיתחברו ויתדבקו בך בבחי' התכללות וביטול שלא יהי' במציאות יש ודבר בפ"ע כלל וכלל, וכמו המשרת שאינו דבר בפ"ע כלל רק נכלל ובטל בכל עצמותו רק לשרת לרבו ואדונו, וזהו שהוסיף כאן לגדור בגדר על הלויים שלא יפרדו עוד לבוא במחלוקת ופירוד מן החסדים דאהרן בקרח ועדתו וע"כ הזהיר שיהיו משרתי' דוקא לכהנים, אבל אתה ובניך לפני ארון העדות ואין ללויים לגשת שם כלל. וזהו שאמר הטעם לזה שיהיו הלויים משרתים לכהנים באמרו ושמרו משמרתך ומשמרת כל האוהל כו', פי' ע"י שהגבורות דלויים יהיו נכללים בהחסדים דכהנים בבחי' ביטול שלהם בתכלית כמ"ש וילוו עליך וישרתוך אז לא יהי' שום צד ליניקת החיצונים דגבורות קשות לגשת אל הקודש מאחר ששרשם בבחי' גבורות דקדושה דלויים נכלל ובטל אליכם וא"כ ממילא יהי' ע"י שמירה מעולה ע"י המשכות המקיפי' שע"י הכהנים. וזהו ושמרו משמרתך ומשמרת כל האוהל שיהי' בחי' השמירה של לגשת אל הקודש ע"י אוהל המקיפים דחסדים מתקיים ע"י הלויים דוקא ע"י ביטול והתכללות שלהם בבחי' שירות ועבודה (והיינו כאשר הלויים שומרים המשכן מבחוץ בבחי' שירות חיצונית דוקא, שזהו פי' פשוט דשמרו משמרתך ומשמרת כל האוהל), אבל אל כלי הקודש לא יקרבו כו' דבכלי הקודש ומזבח יכולים לפגום באמצעות הגבורות קשות הנאחזים בהם רק עבודה ושירות חיצונית שהוא לשמור מבחוץ שלא יקרבו חיצוני' למשכן אדרבה ע"י הלויים דוקא תהי' זאת השמירה, ובאופן שיהיו טפלים ונכללים בחסדים דכהנים דוקא, ואז יוכל אורות המקיפי' דקדושה להאיר בתוקפו ויכרחו החיצונים, משא"כ אם לא יהי' בחי' שירות ושימוש זה דלויים בביטול לכהנים יוכלו החיצונים לקבל, שכל דבר נמשך לשרשו, (ודוגמא לדבר אנו רואים בהתלהבות אלקי' אם לא יוכלל ויבוטל בבחי' איני דחכ' בבחי' שוב יש

דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים: פסחים נט. ב.
 וילוו עליך וישרתוך: קרח ית. ב.
 אין: בממ"ב ב: ביטול דאין.

מקום להסתעף מהתלהבות זו אש זרה דקליפה כמו בגסות וחום תאוות רעות כו'.

(לה) וזהו שמיים וזר לא יקרב אליכם, פי' וזר לא יקרב אליכם ממילא מכל צד כי ע"י בחי' ביטול והתכללות דגבורות דקדושה דלויים בחסדי' עליונים דכהנים בתכלית עד שעייזו ושמרו משמרתך דוקא שהוא בחי' המקיפי' העליונים שנק' שמירה ומשמרת כל האוהל כנ"ל, איכ עייז ממילא לא יקרב זר אליכם שממילא לא יהי' שום צד להיות כח ליניקו' החיצונים שנק' זרים להתקרב כלל לעלות גם הם כי יראים מאוד מבחי' המקיפי' עליוני' דחסדי' דאבא שנק' משמרת האוהל, והוא ג"כ משמרתך מפני שהמקיפים הללו נמשך ע"י כהנים דוקא וכל שמירה הוא בחי' מקיף כידוע, ואין לחיצונים יניקה ושרש בגבורות דקדושה אחר שנעשו הלויים משרתים ונכללו בחסדי' דכהנים להיות' הם דוקא שומרים למשמרתך ומשמרת כל האוהל כנ"ל וד"ל. משא"כ אם לא יהיו הלויים בטלים וכפופים לכהנים בתכלית הרי מפני שהלויים בשרשם מבחי' גבורות יוכלו גם החיצונים לגשת אל הקדוש ויטמאו את המקדש כפסולת הגבורות הקשות ויהי' קצף על בני ישראל כמו שגרם קרח במחלוקת כשרצה להבדיל הלויים מן הכהנים כנ"ל וד"ל.

(לו) וזהו שחזר וכפל ונלוו אליך ושמרו את משמרת אוה"מ לכל עבודת אוה"מ ואז וזר לא יקרב אליכם, שממילא יהי' כן שלא יוכל זר ליקרב אליכם מטעם הנ"ל. ושמרו את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח, פי' שיוכל השמירה שלכם בהמשכות המקיפי' עליונים להתקיים ממילא עייז בקודש ומזבח ולא יהי' עוד קצף על בני' ממילא מטעם הנ"ל וד"ל. ונמצא ב' דברים צריך לענין הכנעת בחי' חיצונים שנק' זר לא יקרב אליכם, א' שהכהנים ישאו עון הקודש להמשיך או"מ דחסי' דאבא בהתחלת הפ' במ"ש אתה ובניך כו', והבי' מ"ש וגם את אחיך מטה לוי הקרב אתם כו' שיהיו בבחי' ביטול והתכללות בחסדים וא"ל לא יועיל המשכת המקיפים כו', והוא ושמרו משמרתך כו' כנ"ל וד"ל.

(לז) והנה חזר כפל מצוה זאת פעם ב' באמרו ואני הנה לקחתי את אחיכם הלויים מתוך בני ישראל לכם מתנה נתונים להו"י לעבוד עבודת אוה"מ ואתה ובניך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ומבית הפרוכת עבודת מתנה כו' עד והזר הקרב יומת, פי' לבד שהציווי אליך להקריב אחיך מטה לוי להיות משרתי' לך כו' הנה גם אני לקחתי הלויים והרימוני אותם ונתתי אותם מתנה לכם שיהיו כלולים וטפילים אליך ועייז יהיו לה' לעבוד

דקדושה: בתי ב: דקדושה דלויים.

וכפופים: בתי ב: וכפופים כ"כ.

ואני הנה לקחתי: . והזר הקרב יומת: קרח ית, ר"ז.

(וזוהו שתחילה א' להם מתנה נתונים ואח"כ לה' כו'). וחזק הדבר כזה להיות עלי' ללויים ממטה למעלה כמ"ש ואני הנה לקחתי ונתנו במתנה לכהנים וגם אתה הקרב אתך שע"י שילוו אליך וישרתוך ויוכלל בחסדי' יומשך בחי' המקיפים חסדים כו'.

והזר* הקרב יומת, ואז ממילא והזר הקרב יומת, פי' בא להוסיף בזה למ"ש תחילה לא יקרב ממילא כו' דגם אם יקרב זר יומת ממילא דימות ממילא משמע. והענין הוא כידוע דעיקר השבירה דז"מ הי' בבחי' ס"ג דבינה שהוא בקו השמאל שמשם שרש הלויים שנאחזים בהם בחי' גבו' קשות דק"ג שנק' מות כמ"ש רגלי' יורדות מות כו', אבל בבחי' החכ' שהוא אור אבא לא הי' שבירה כלל ולזה א' ימותו ולא בחכ' וכתב' והחכ' תחי' כו' ונק' מקור חיים כו' שאין שם בחי' מיתה ושבירה כלל (וראי' מענין הנגעים שהו ע"י הסתלקות אור אבא דוקא שנק' צרעת סגירו דנהורא עילאה דאבא ואינו מאיר רק אור אימא ע"כ יש יניקות לנגעי בני אדם דקליפה משום דכינה ממנה דינין מתערין בטופה שהן גבורות קשות, וכשהנגע הובא אל הכהן ששרשם בחכ' אור אבא ממשך מאור אבא ממילא נטהרה לפי שאין מקום ליניקות החיצונים שם מטעם שלא הי' שבירה בחכ' כלל כנ"ל וד"ל). ויובן זה ממילא כאן שהלויים ששרשם מאור אימא לבד כאשר לא יוכלו בכהנים שהן מאור אבא יוכלו החיצונים לקבל יניקה, וע"כ צוה וילוו אליך כו' וכפל עוד מתנה נתונים כו' ואז והזר הקרב יומת ממילא לפי שאין לו לור דקליפה שום מקום יניקה שם כלל וכלל כנ"ל, וכאשר גם הלויים ששרשם בגבורות נמתקים בחסדים אין מקום יניקה לגבורות קשות ממילא ימות המת מעיקרא כו', וכמ"ש תמות רשע רע כאשר נשאר רק רע לבדו בלי טוב כלל מפני שאין יניקה לרע כלל מן הטוב כידוע במשל העלוקה כו' וד"ל.

והזר הקרוב יומת: בכת"י ב ליחא תיבות אלו.

דעיקר השביר דז"מ (ד"י מלכין) הי' בבחי' ס"ג דבינה: ע"פ שער דרושי נקודות (ש"ח) פ"א. שער התיקון (ש"י) פ"ב. מבוש ש"ב ח"א פ"א. וראה בהנמנן להלן בפיסקא: ימותו ולא בחכ'. רגלי' יורדות מות: משלי ה, ה.

ימותו ולא בחכ' . . . והחכ' תחי' איוב ד, כא. סהלת ג, יב. וראה ע"פ שער שבה"כ (ש"ט) פ"ב ואלך. מבוש שערים ש"ב ח"א פ"א. תריא ק, ד ואלך. קיח, ג. סידור מה, ב. ביאה"ז קיא, א. תריח ושלח נד, א. פיה"מ פקב"ו (פכ, א). איה"ת משפטים ע' אישו. ועוד. וראה בהנמנן לעיל בפיסקא: דעיקר השבירה. הנגעים . . . הסתלקות אור אבא . . . סגירו דנהורא עילאה דאבא: ראה חז"ג מט, ב. ע"פ שער לאה ורחל (ש"ל) פ"ז. לקיח מצורע כד, ג ואלך. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תנג ועי' תנג ואלך. דרמ"צ ק, א ואלך. וככ"מ.

דבינה ממנה דינין מתעברין בטופה: ראה חז"א קנא, א. חז"ג י, סע"ב. יא. רע"א. סה, א. ע"פ שער א"א פ"ח. שער א"א פ"ב. ביאה"ז קמה, ד. שער האמונה פמ"ח. תמותת רשע רעה: תהלים לד, כב.

כידוע במשל העלוקה: ראה תרי"א ה, ד. סה"מ תקס"ו ע' שיה. תריח מקץ עה, רע"ג. שער היחוד ס"פ נד. ד"ה מפני מה ת"ח לארהאמיצ [כפר תביד תשליט] ע' 27 [וש"ג]. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תשנ. שם במדבר ח"ב ע' תשסו. וראה לעיל ע' אישמו.

להבין ענין פרה אדומה. במס' פרה הכל כשרין לקדש חוץ מחש"ו (וביבמות ילפינו לה מקראי) אבל להזאה הקטן כשר כמבואר במשנה שם, והאשה כשרה לקדש כו' כמיש הכל כשרין לקדש חוץ כו' ופסולה להזאה כדמוכח במשנה שם. וזה הענין אינו מובן למה ישתנה דין הזאה מדין קידוש דשניהם הם במי חטאת ואפר הפרה בין קטן לאשה דמי שכשר בזה פסול בזה, ותחלה יש להקדים להבין ענין שריפת הפרה אדומה וענין נתינת אפר הפרה במים חיים דוקא ולא במי מקוה וענין ההזאה. דהנה ידוע דעיקר ענין אפר הפרה במים חיים הוא להזות על טמא מת לטהרו מטומאת מת שנק' אפי אבות הטומאה פי' אבות הן חוי"ב ואבי אבות הן כתר דקליפה, והוא נק' מת להיות כי שרש המיתה מסיבת רפי"ח ניצוצין שנפלו מעולם התווה ודל, וז"ש מרחפת מ"ת רפי"ח כו' (כי מאן דנפל מדרגי' הוא נק' מיתה ועי' הניצוצות שנפלו-י נק' מתים ונק' בזהר אילנא דמותא, וז"ש קץ כל בשר בא לפני שהוא נק' מלאך המות, וכאשר יבורר בשרשו נק' טוב מאד כו' כידוע) ועי' אמרו דהרשעים גם בחייהם נק' מתים כי אין להם חיות

להבין ענין פרה אדומה: נדפס מכת"י 873 קת, א [בכורות: פ' שמיני תקפ"ו ש"פ פרה]. ואח"י שם נרשם ביאור ד"ה זאת חוקת — הנדפס בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרפ]. ונמצא ג"כ בהכתבי"ד: 131 לו, א. 258 קלא, א [ובסיומו רשום: סליק תורת אדמו"ר ... [כמה חיבות קשים לקריאה]]. 456 קל, ב [נמצא שם עד להלן אות ה']. 552 מא, ב [עד אמצע אות ו' — פיסקא: וענין עץ ארז]. 700 יב, א [עד אמצע אות ו' פיסקא ומעתה]. 753 יט, א [שם מחולק המאמר ל' אותיות, ועי' נחלק כאן, וכן נערך כאן השוואה לכתי' זה — והשנויים צוייני בשוה"ג]. 949 ג, א [וחסר התחלה וסיומ]. 1084 קסב, א. [עד אמצע אות ו' — פיסקא: וענין עץ ארז]. מאמר זה מיוסד על המאמר בלקי"ת חוקת ס, א [שם מתחיל: וקחו אליך פרה אדומה איתא במשניות פי' דמסכת פרה]. ונוסח אחר בס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"ב ע' תרסו [ומתחיל: זאת חקת התורה ויקחו אליך גר]. ונוסח אחר ע' תרעה [ומתחיל: במס' פרה הכל כשרים לקדש]. והנהגות באוה"ת חוקת כרך ו ע' איתתפה.

כמה מעניי המאמר נ"י ג"כ בדי"ה וידבר גו' זאת חוקת וביאורו בלקי"ת ר"פ חוקת ובסה"מ תקס"ה ע' תרעג ואילך. ביארה"ז חוקת צו, ב ואילך. ובסה"מ תקס"ג ע' רכב [דיה בזהר פ' חוקת]. במס' פרה הכל כשרין לקדש . . . וביבמות ילפינו לה מקראי: פי' מיד. יבמות עב, ב [ויזא מג, א]. להזאה הקטן כשר כמבואר במשנה שם: פרה פי"ב מי"ז: הכל כשרין להיות חוץ מטומטום ואנדרוגינזס והאשה ותינוק כו' האשה מסעדתו כו'.

טוממאת מח שנק' אבי אבות הטומאה: ראה רש"י פסחים יד, ריש ע"ב [דיה בחלל]. ובהנשמן באורך בהמ"מ בס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"ב ע' תרעה.

פי' אבות הן חוי"ב ואבי אבות הן כתר דקליפה: ראה גם סה"מ תקס"ט ריש ע' מו. אוה"ת אחרי ע' שה. מרחפ"ת מח רפי"ח: ע"ש שער רפי"ח ניצוצין [ש"ח] פי"א. לקי"ת ושער הפסוקים וס' הליקוטים עה"מ. ד"ה ורוח אלקים בס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"א בתחילתו [ובהנשמן בהמ"מ שם].

מאן דנפל מדרגי' הוא נק' מיחה: ע"ס זח"ג קלה, ב. ע"ש שער שבה"כ [ש"ט] פי"ב. שונפלו: בכת"י ב: שונפלו בקליפות [וראה ע"ת שם: שבעה מלכים שהיו באצילות וירדו אל הבריאה יקרא מיתה ממש כמיש באדרא קליה לא תימא דמיתו אלא כל מאן דנחית כו'].

ונק' בזהר אילנא דמותא . . . קץ כל בשר . . . מלאך המות . . . טוב מאד: זח"א לה, ב [ואוה"ת נ"ד ע' תקסד ואילך. ש"ג]. שם סב, ב [נס' מאמרי אדה"מ צ' דברים ח"א ע' כו. וש"ג]. שם יד, א [נס' מאמרי אדה"מ צ' יקרא ח"ב ע' חקסו. וש"ג. דברים ח"א ע' ג. וש"ג]. דהרשעים גם בחייהם נק' מתים: ברכות יח, ב.

ואורי מסטרא דקדושה כמ"ש נר רשעים ידעך רק מכחי' רפ"ה ניצוצות שנפלו בקליפה כו' וד"ל.

והנה שרש ענין פרה אדומה שהוא מכחי' ה"ג דהיינו מכחי' מל' דנוגה שמלאה גבורות קשות דנוגה כמ"ש בזהר דפרה נוק' דמקבלת מדוכרא בחי' פני שור מהשמאל כו', וענין שריפת הפרה היינו להמתיק הגבורות דנוגה בשרשן בכחי' גבו' דתוהו, וזהו פי' פרה פ"ר ה' דהיינו בחי' הגבו' הכוללי' כל הגבו' דפרה דנוגה שנק' ה"ג מנצפ"ך (ופרה סוררת לעומת פרה דקדושה כו') כי מספר דמנצפ"ך הוא פ"ר וכללותו הו' ה"ג וזהו פרה כמ"ש בלקי"ת. והנה בסט' דקדושה ידוע דבחי' ה"ג דמנצפ"ך היינו בחי' ה"ג דמל' דאצ"י שנק' אימא תתאה וה"ג מנצפ"ך הללו שרשם בה"ג דאימא עילאה כאימ' בתה כמאמר הידוע דאימ' אוזיפת מנהא לברתא שהן ה"ג הללו כו'.

וביאור הדבר הנה ענין ה"ג הללו היינו ענין ה"ג המפרידות ההבל והקול הפשוט לחלקים רבים מאד, כי ההבל של הקול היוצא מהבל הלב פשוט (והרכבה שלו מאש רוח ומים שוה הוא ככל הקולות וההבלי' דבר בלתי מתחלק כלל באופנים שונים) וא"כ מהיכן ימצא בחי' התחלקות האותיו' א' ובי' שהוא בחי' התחלקות ופירוד בהבל הקול, וגם יש התחלקות' אותיו' מיוחדות לכל מוצא כמו במוצא הגרון מתחלקי' באותיו' אהח"ע ומוצא החיך מתחלקי' אותיו' גיכ"ך וכיוצא. אך הענין הוא דה"ג הללו הם בחי' גבורות' המצמצמי' ומחלקי' ומפרידי' להבל הלב בבואו לגרון להיות אותיו' מחולקים אהח"ע כו' וכבואו לחיך אותיו' גיכ"ך, וה' מוצאות הם ה' מיני התחלקות בכלל והיינו ע"י ה"ג הנק' צמצומי' המצמצמי' להבל הלב ומחלקי' ומפרידי' אותו לה' חלקי' בכלל' לה' מוצאות הפה וכל מוצא מחלק בפרט, ועיקר גילוי הצמצום הזה שבהבל הלב הוא דוקא בבואו להבל הפה להיות קול המורגש ג"כ מתחלק לכמה אותיו' פרטים כפי אופן הצמצום וההתחלקות' שנעשה בהבל הלב כני"ל, והצירוף הוא חיבור ההתחלקות' הזאת כמו מה שנתחבר ונסמך את ממוצא הגרון לאות ממוצא החיך יחדיו ישכנו בלי שיהי' פירוד בנתיים כלל הוא מצד בחי' ה"ח שטבעו לדבק ולקרב כו' היפוך

ואור: בכחי' ב: ואור האלקי.

נר רשעים ידעך: איוב כא, יז.

כמ"ש בזהר דפרה נוק' דמקבלת מדוכרא . . מהשמאל: ראה זחי"ג קפ, ב.

וזהו פי' דפרה פ"ר ה' . . ופרה סוררת . . כמ"ש בלקי"ת: טעה"צ בלקי"ת להאריזל ר"פ חוקת. ועד"ז

בשער המצות ובס' הליקוטים שם. וראה סה"מ תקט"ג ע' רכב ואל"ך.

כאימ' בתה: יחזקאל טז, מד.

כמאמר הידוע דאימ' אוזיפת מנהא לברתא: ראה זחי"א ב, א.

וההבל: בכחי' ב: וההבלים גס.

וב: בכחי' ב: וכדומה.

ה'ג שטבען לפרד ולחלק כמ"ש אתה פוררת בעז"ך כו', והיינו ה' דאתה מחי' כו' שכולל ה"ח המצרפן ומדבקן וה'ג המחלקי' ומפרידי' כי טבע האש לפרר ולחלק וטבע המים לדבק, וזוה מתורץ מה שמצינו שלפעמי' עיקר בנין המל' מה'ג ולפעמי' עיקר בנין המל' בה"ח, דשניהם אמת דמבחי' הכל דז"א נמשך ה'ג המצמצמי' לקול הדיבור וכנ"ל וגם נמשך ה"ח המדבקים ומצרפים כו' וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה במ"ש במ"א וד"ל.

אך זה יש להבין מאין יש כח לחיבור כולל באופן פרטי דוקא שבג' וד' אותי' יחד בצירוף א' כמו תיבת כרוך שאומר בכת אחת ולחלקו מתיבה וצירוף הב' אתה, הנה זהו הצירוף פי' אופן המשכו' הצירופי' בכמה אותי' וגם אופן ההתחלקו' זה מזה תלוי באור החכ' דאבא יסד ברתא עז"מ המיסד ומסדר לאבני' כו' כך ה' אבנים בונות ק"ך צירופי' כו' עפי' החכ' שבראש שלמעלה מבחי' השכל המלוכש במחשבה שנק' השגה כו', וגם אופן צירופי' האותי' המחשבה כשמשיג בה השכל אינו תלוי כלל בשכל המושג במחשבה זו רק בלמעלה ממקור השכל והשגה שנק' מחשבה סתימאה כמ"ש במ"א.

והנה בחי' ה'ג מנצפ"ך המחלקי' לאותי' הדיבור שרשן בה'ג דאימ' עילאה שנק' בינה, והוא ע"ד הנ"ל בה'ג שהן צמצומי' בהבל הלב כך הוא ענין צמצום להשגה דכינה כאשר השגת השכל באה בחילוקי אותי' המחשבה כשחושב להשגה זו השכלי' באותי' המחשבה, ובחי' ההתחלקו' אותי' דמח' מאחר שהן ג"כ כ"ב אותי' מא' ועד תי"ז כמו כ"ב אותי' שבדיבור בהכרח לומר שמחולקי' ג"כ בכלל ואח"כ בפרט כמו בדיבור וההתחלקו' בכלל הן ע"י ה'ג דמנצפ"ך שמחלק אותי' המחשבה כמו ה' מוצאו' בדיבור והוא המצמצם לאור השגה שכלי' שהוא בחי' אור פשוט כמו הבל הלב שנק' פשוט לגבי אותי' הדיבור (ונק' מנצפ"ך דאימ' בשם פיתוחי' חותם כנודע לפי שעיקר ענין המשכות אותי' דמחשבה מן השכל הוא רק בחי' בליטה כפיתוח שמפתח לאבן החותם לאותי' בולטות כך הוא בחי' בליטת אור השכל להיות

אתה פוררת בעז"ך: תהלים עז, יג. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תצח. ושי"ן.
 ה' דאתה מחי': נחמי"ט, ו. וראה פני"ח שער תפילת ר"ה פי"ג [ד"ה אתה]. שעהיוהיא פי"ב. וככ"מ.
 מה שמצינו שלפעמי' עיקר בנין המל' מה'ג ולפעמי' עיקר בנין המל' בה"ח: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' קכא. תו"ח וירא קו, רע"ג. ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' ריח.
 כי אמרתי עולם חסד יבנה כמ"ש במ"א: תהלים פט, ג.
 זה הצירוף: בכת"י ב: זהו משרש דמצרף לחכמים [אוצ"ל: דמצרף לחכמה] — ראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"א ע' ששה. ח"ב ע' תקעח.
 דאבא יסד ברתא: זחי"ג רמח, א, רנו, ב, רנה, א, ח"ז תכ"א (סא, ב), תסי"ט (קה, ב).
 ה' אבנים בונות ק"ך צירופי': ע"פ ס"י פ"ד פס"ז.
 וגם: בכת"י ב: כי ג"מ.
 ונק' מנצפ"ך . . . פיתוחי' חותם כנודע: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' רלו. ח"ב ע' תרמד. אוה"ת שמות ע' סג. ושי"ן.

מורגש במחשבה, וע"כ נק' הגיון כמו ההוגה את השם וכמו כאשר הוגה מן המסילה כמ"ש במ"א בענין כאשר יאמר הגי' ה"ג דאימ' העושים לאור השכל בבחי' בליטה זו וע"כ נק' פיתוחי חותם), וכאשר עדיין לא נשלם הגי' דאימ' לעשות אותו' המחשבה בהתחלקו' בפרטו' ממש אז לא יוכל התינוק לדבר כי אעפ"י שמחלק במחשבתו כל דבר אין זה אלא בכלל ועד שמחלק בפרט אינו יכול לדבר. וזה תלוי בה"ג מנצפ"ך דבינה דוקא ואזי אבא יסד ברתא ומחלק הדיבור בצירופי' שוני'. ואמנם בלא אור החכ' המצרף אותו' הדיבור אינו מועיל הגי' דאימא גם שמחלקי' בפרט במח', והראי' מן האלם שנחסר כח המצרף אעפ"י שבמח' יש לו כל צירופי' המחלקי' אינו מועיל להיות הצירופים שבמח' מצטרפות בדיבור, ואעפ"י שאופן הצירוף שבמח' ממש בא דיבור אבל אינו בא בדיבור זה הצירוף רק ע"י החכ', ולכאורה י"ל למה בצירופי' שבהי' אינו תלוי בחכ', אך זה ידוע דהמח' אין שרשה רק מבינה סתימאה והדיבור שרשו דוקא בחכ' כמ"ש במ"א בענין הפרש בין דיבור לאמירה כו' וע"כ אמר בזהר בענין קול התור נשמע בארצנו שהוא גילוי הצירופי' דמח' בדיבור שהוא ע"י בחי' החכ' כמ"ש במ"א וד"ל.

כ) והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' שמים כו' והדיבור הוא בחי' התחלקו' ופירוד בבחי' הכל קול פשוט כמ"ש קול ה' בכח וכמ"ש בזהר דקול ודיבור הוא כלל ופרט ופרט אצטרף לכלל כמו עדימ' הכל קול האדם שהוא כולל לכל ההתחלקות באותיו' כשמתחלקי' ממנו לפרטי פרטי צירופי' הרבה וכל אות אלקי נברא ממנו בריאה מיוחדת מאיזן ליש וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם, ולפי אופן הריבוי של הצירופי' כך אופן ריבוי התהוות עולמות ומלאכי' וכמ"ש בס"י ה' אבני' בונני' קי"ך בתים מכאן ואילך צא כו', והיינו ע"י הגי' מנצפ"ך עליונות המחלקי' לאותיו' דיבור העליון והוא ה' דואתה מחי' כו' א"ת ה' ה' מוצאות הפה כידוע. ואמנם סיבת התחלקו' וצמצום הזה בהכל קול העליון הנה הוא

ההוגה את השם . . . כאשר הוגה מן המסילה . . . במ"א בענין כאשר יאמר הגי' סנהדרין צ. א. שמואל"ב כ. יג. אסתר ב, טו. ראה תרי"א ק. ד. סה"מ תקס"ג ע' רז. ועוד.
אבא יסד ברתא: נסמן לעיל בסמוך.
שבה אינו תלוי בחכ': בבתי' ב: שבמחשבה אינו תלוי בחכ' סתימאה.
כמ"ש במ"א בענין הפרש בין דיבור לאמירה: ראה סה"מ תקס"ד ע' רנו. סה"מ אתהלך-לאוניא ס"ע מד

ואילך. ועוד.
אמר בזהר בענין קול התור נשמע בארצנו . . . כמ"ש במ"א: שה"ש ב, יב. ראה זח"א צו. ע"ב ואילך.
סה"מ תקס"ג ע' תפח ואילך. שער היחוד לאדהאמיצ' רפמ"א. אמ"ב ח"ג פק"ג [בהוצאת קה"ת תשמ"ה — דף ככב, ב].

בדבר ה' שמי': תהלים לג, ו.
קול ה' בכח וכמ"ש בזהר דקול ודיבור הוא כלל ופרט: תהלים כט, ד. זח"א רמז, ב.
וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.
ה' אבני' בונני' קי"ך בתים: ע"פ ס"י פ"ד מט"ז.
ואתה מחי' . . . ה' מוצאות: נחמי' ט, ו. ראה פעי"ח ש' תפילת ר"ה פ"ג [ד"ה אתה] שעתייה"א פ"ב. ובכ"מ.

ע"י בחי' ה"ג, והצמצומי' שבבחי' הבל לב העליון שהוא בחי' המשכות מדות דז"א שנק' לב העליון ובחי' המדות שבלב הרי המה כוחות ואורות פשוטים (גם כהיותם מוגבלים בכלי הלב נק' פשוטים לגבי גילוי מצאית הבל הלב בבואה באותיו המח' והדיבור שהרי מבחי' הבל הלב כאור התפעלות האהבה שבלב יוכל להתמשך באותיו הדיבור בריבוי אופני' שוני' לאין שיעור כמ"ש במ"א בפ"י היש מספר לגדודיו), וכמבואר למעלה במשל התחלקו' אה"ע מהגרון שבהכרח שקודם צמצם בהבל הלב תחלה שהוא הבל פשוט ומתחלק לצאת כמוצא הגרון באותיו מיוחדות אה"ע וכיוצא וכל מוצא מחלק בפרט יותר. אך יש ריבוי רבבות צירופי' ע"י בחי' ה"ג המצמצמי' ומפרידי' להבל הלב העליון (ונק' ה"ג) שלצורך בנין הנוק' כו'), ועד"ז בעלמין סתימן שמתהווין מאותיו המח' העליונה בריבוא רבבות אופנים שונים מחולקי' הכל הוא ע"י בחי' ה"ג מנצפ"ר כמבואר לעיל בענין חילוקי' אותו המח' באדם שהוא גיכ ע"י בחי' ה"ג המצמצמי' לאור השכל לבוא בהתחלקו' באותיו המח' כנ"ל (והיינו פ"י בראשית כרא אלקי' דאלקי' קדמאה זה היינו בחי' בינה כשמתצמצמי' בהתחלקו' לליב ויאמר כו').

והיינו פ"י פרה בסט' דקדושה פ"ר גימ' מנצפ"ך וכללותו ה"ג בכלל שהוא הה' כנ"ל וה"ג דמלי' שרשן בה"ג דאימ' משום דאימא אוזיפת מנאה לברתא כאמה בתה כו' וד"ל.

והנה כמו שיש בסט' דקדושה בחי' פרה פ"ר ה' כנ"ל, כך זלע"ז עשה אלקי' יש בחי' פרה דקליפה (ונק' פרה סוררת) ונק' בחי' מלי' דנוגה והיינו בחי' אחוריים דאלקי' דקדושה. כי גם שהנשמות ומלאכים דקדושה מתהווין רק מבחי' אותו הדיבור העליון כנ"ל והדיבור הוא נבדל מעצמיו' מדות דאצי' מ"מ הבל לב העליון מאיר תמיד בדיבור והדיבור מתאחד במדות (כמ"ש דפרט אצטריך לכלל), ואעפ"י שנעשה בחינת התחלקו' האותיו' וצירופי' הרבה ומהם נתהווה מחנה מיכאל ומחנה גבריאל וכיוצא, מ"מ ככולם יש בחי' ביטול לאו"ס ב"ה המאיר במדות דאצי' כי כולם כטיילים ממציאותם ואינם בחי' יש ונפרד לעצמו' וכמ"ש וצבא השמים לך

כמ"ש במ"א בפ"י היש 1900 לגדודיו: איוב כה, ג. וראה סה"מ תקי' ע' קטו ואילך. ובכ"מ. אף: בכתי' ב: כו'.

ה"ג: בכתי' ב: ה"ג מנצפ"ך.

מנצפ"ד: בכתי' ב: מנצפ"ך דאימא עילאה.

בראשית כרא אלקי' . . . בינה . . . בהתחלקו' לליב ויאמר: בראשית א, א. וראה ע"ד ליב אלקים שנוכחי' כמ"ש: זח"ג פ"א, ב (ברע"מ). תקוני זהר חדש צד, ד. צו, ב. ונפרטו שם ק"ב, ג"ד. פירס ש"יכ פ"ב. לקיות אמור לג, ד. תצא לט, רע"ג. שח"ש לא, ריש ע"ד. לב, ד. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תרכה (ושם גיכ הלשון: דליב ויאמר דמעיבן) ושי"ג.

דאימא אוזיפת מנאה לברתא כאמה בתה: ראה זח"א ב, א. יחזקאל טו, מד.

דפרט אוזיפת לכלל: ע"פ ברייתא דשלש עשרה מדות (בתחילת התרי"ב). בכורות יט, א. ועוד.

וצבא השמים לך משחתי: נחמ"י ט, ו.

משתחוויו, וגם מיכאל וגבריאל שהם אש ומים הרי עושה שלום ביניהם ומתכללי' יחד (כמו שיש יחוד במדות דאצו' שאור החסד מאיר בכלי הגבוה) לפי שבחי' אותו' הדיבור מקורם מיוחד' בעצמו' המאציל דאיהו וחיוהי חד כו'. אבל שרש התהוות קליפת נוגה הוא מבחי' האחוריי' וחיצוני' אותו' הדיבור כשנמשכי' לבחי' יש ודבר בפני עצמו נבדל מהעצמיו' לגמרי וע"כ נתהווה מאותיו' הללו בחי' יש נפרד גמור והוא הנק' קליפת נוגה שנק' ענפין מתפרדין כמ"ש ומשם יפרד כו' בבחי' פירוד גמור שמפני שהן בבחי' יש גמור בלתי בחי' ביטול נעשה מהם בחי' פירוד גמור כמ"ש על מצרים שא' לי יאורי כו' כחי ועוצם ידי, והיינו בחי' רע שבנוגה שנק' קליפות הטמאות, וכידוע דנוגה חצי טוב וחצי רע, וגם בחי' הטוב שבה אינו דומה כלל וכלל לבחי' הטוב שבקדושה שהוא בחי' הביטול בתכלית לבחי' אין כו' אבל הטוב שבנוגה הוא בחי' יש כמו יש מי שאוהב יש מי שלומד כו', וגם מי שיש בידו תו' ומע"ט אם הוא מרגיש א"ע בזה שעיי"ז הוא דבר גדול ונרגש בזה ליש גדול הגם שאין זה רע גמור אבל אינו נכלל בקדושה כי אין אור אלקי שורה בבחי' יש ודבר כו', ובחי' רע שבנוגה להיותו בבחי' פירוד גמור כנ"ל מסתעף ונמשך בבחי' טוב שבנוגה שהוא בחי' הרגשה עצמי' ליש (וכידוע כנסיון שינסה לאוה"ע לעשות סוכה ויקדיר החמה ויבעטו בה וישראל לא יבעטו כי הם אינם מכוונים רק לעשות רצון ה' והמזטער פטור כו' אבל אוה"ע עיקר מהותם להיות יש במה שיעשו המצוה ולא לעשות רצון הו"י בלבד ע"כ כשלא יוכלו לקיים יבעטו ויקציפו כו', ועוד ראי' ממ"ש באומר סלע זו לצדקה בשביל שיחי' בני ה"ז צ"ג ודוקא בישראל כו'). וז"ש יוצאי ירך יעקב ע' נפש ולא א' ע' נפשות לפי שכל ע' נפש כנפש א' בבחי' הביטול לאלקות כמ"ש אין בלבנו אלא א' משא"כ נפשות עשו ענפין מתפרדין בבחי' יש ודבר כנ"ל.

מיכאל וגבריאל שהם אש ומים: איוב כה, ב. במדבר פי"ב, ת. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שסג.

שאור החסד מאיר בכלי הגבוה: ראה זח"א פו, רע"א ובמק"מ שם. סה"מ חקסי"ב ח"א ע' קפ (נשם הע"ח עער מטי ולא מט). ובכ"מ.

דאיהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה ג, ב.

ומשם יפרד: בראשית ב, י"ד.

כחי' על מצרים: בבחי' ב: כמו שר של מצרים.

לי יאורי: ע"פ יחזקאל כט, ג.

שערי' הוא: בבחי' ב: שעושה.

וכידוע . . . לאוה"ע לעשות סוכה . . . ויבעטו בה . . . באומר סלע זו לצדקה: ע"ז ג, סע"א. ר"ה ד, א. וראה גם ביאוריו נט, כ ואילן. ס' מאמרי אדה"ע על מארזיל ע' רסו. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קנד וע' קנט. דברים ח"א ע' ח. ושי"ג.

יוצאי ירך יעקב ע' נפש ולא א' ע' נפשות לפי שכל ע' נפש כנפש א' בבחי' כפרשי' ויגש מו, כו.

אין בלבנו אלא א': פסחים נו, א.

ג) וזהו ענין פרה פ"ר ה' בבחי' נוגה שמתחלקי' אותיו' ע"י בחי' הג' מנצפ"ך ג"כ כמו בסט' דקדושה, אמנם התחלקי' זאת עושה בחי' פירוד ויש דובר בפ"ע כו' כנ"ל וע"כ נק' בחי' גבו' הללו דנוגה בשם העלם וצמצום והסתר כמ"ש אתה אל מסתתר בתכלית ההסתר והצמצום כנודע, משא"כ היג' מנצפ"ך דקדושה אינם בבחי' ההסתר כי"כ אעפ"י שנק' גבו' לפי שבחי' גבו' דקדושה אעפ"י שנתצמצם ג"כ אך בחי' הצמצום הוא בהעלם בלבד כהדין קמצא כו' וכמ"ש כי שמש ומגן הו"י אלקי' כו' וכמ"ש במ"א משא"כ בחי' העלם והסתר גבו' דנוגה שהוא בחי' העלם והסתר לגמרי עד שיוכלו להיות בבחי' פירוד גמור כנ"ל וד"ל. וגם מזה הטעם יכול להיות ב' הפכי' כא' ממש בסט' דקדושה כמ"ש שמים אש ומים שטרפני' וביז' ונק' רקיע כידוע, כי להיות שכל האורותי' הן בבחי' הביטול והעדר הרגשת עצמותו מכל וכל ע"כ יכול להתחבר ב' הפכי' ממש כא' כענין עושה שלום במרומיו כו' וב' הפכי' אש ומים מפני שמאיר עליהם אור אלקי הנעלה משניהם יתבטלו ממצויאתם והיו לאחדים, וכענין הרקיע שעל ראשי החיות שהוא כעין הקרח הנורא פי' כמו הקרח דאגלדו מיא שנקרשים ועומדים, ולמעלה הוא ענין בחי' ביטול במציאו' שנק' גלד בלתי בחי' הליכה והתפשטו' כמו בעמדם תרפנה כו' וע"כ יכול להיות ג"כ רקיע מב' הפכי' אש ומים כנ"ל שהוא בחי' התכללו' חו"ג, וז"ש בס"י טרף אש ומים כו' וטרפני' זביז' כו' היינו ג"כ מאמר הנ"ל שמים אש ומים כנ"ל וד"ל. משא"כ בחי' יש דנוגה

אתה אל מסתתר: ישע"י מה, טו.

כהד"ן קמצא . . . כי שמש ומגן: ביר פכ"א, ה. תהלים פד, יב. וראה תניא ספכ"א. שעהוהיא פי'. שמים אש ומים שטרפני' [בכתי' ב: שפתכן וטרפני'] וביז': ראה חגיגה יב, א: כמתניא תנא אש ומים מלמד שהביאן הקביה וטרפני' זה בזה. וכביר פי"ד, זה נטל הקביה אש ומים ופתכן זה בזה. ובס' הבחיר אות ניט: מלמד שגיבל הקביה אש ומים ופתכן זה בזה. ובוח"ב קסד, כ: מאי שמים אש ומים שתפן כחדא כו'. וראה להלן בסוף העמוד בשם ס' יצירה. והובא עוד בשם ס"י: בס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' עא. אמרי בינה ח"ג [הוצאת קה"ת תשמ"ה] קלט, ג [ושם: טרף אש ומים ובללן זה בזה]. תרוח וירא קד, א [כנבא"ב]. שער האמונה פמ"ה [עג, ב]. ס' מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"א ע' קכד [ושם: ובללן יחד]. ח"ג ע' תתקכ [ע"ש בהשנינו גוססות שבשוה"ג]. יהלן ע' איתלא. ועוד. וראה גם קונטרס בד קודש ע' 14 ובהערת כ"ק אדמיר שליט"א שם.

האורות: בכתי' ב: האורות העליונים.

עושה שלום במרומיו: ראה בהנסמן ע"ו לעיל אות ב' (קרוב לתחילתו).

כו' וב' הפכי' אש ומים מפני: בכתי' ב: כיון מיכאל וגבריאל שהן ב' הפכים ממש כאש ומים ומפני. וכענין הרקיע שעל ראשי החיות שהוא כעין הקרח הנורא: ע"פ יחזקאל א, כב. וראה ע"פ זה: לקרת שמועץ פו, ב. סה"מ תקס"ה ח"א ס"ע תנב ואילך. ס' מאמרי אדה"א מצ' ויקרא ח"א ע' קנט ואילך. ח"ב ע' תג ואילך. ע' תסט ואילך. במדבר ח"ב ע' שס. ובכ"מ.

דאגלדו מיא: ראה ח"א עו, א. וח"ב ג, ב. ועוד.

ועומדים: בכתי' ב: ועומדים מלמעלה.

בעתדם תרפנו: יחזקאל א, כד"כה. וראה ס' מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"ב ע' שסד. ח"ג ע' א"מא. ועוד. בס"י טרף אש ומים וטרפני' [בכתי' ב: ופתכן וטרפני']. ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה. שמים אש ומים.

להיות שרשן מז' מלכין קדמאין דכתיב ב' וימלוך וימת בחי' מלוכהי אנה אמלוך ע"כ כתיב וימלוך תחתיו זת"ז כי לא ישכנו ב' הפכי כא' אלא הו ענפין מתפרדין כנ"ל.

לזהו ענין שריפת הפרה פ"ר ה' דנוגה הנ"ל, דהנה בחי' רע דנוגה מקבל מבחי' הטוב שבנוגה וכדי להעביר יניקת הרע דנוגה שלא יינק מבחי' הטוב הוא ענין שריפת פרה אדומה שהוא בחי' מל' דנוגה שמקבלת מפני שור מהשמאל דזכורא שמשם נמשך מקור הגבורות בבחי' הטוב דנוגה כידוע. וענין השריפה יובן בהקדם תחלה משל לזה משריפת עץ הגשמי שנשאר ממנו אחר השריפה רק האפר בלבד, ולכאורהי' הרי העץ מורכב מד' יסודות ארמ"ע וכשורפין אותו אז כל היסודות הולכין לשרשן ולמה גם

וימלוך וימת. . . וימלוך תחתיו זת"ז: ישלח לו, לב ואילך. וראה ע"ח שער התיקון (ש"י) פ"ה. תרא כד, ד. גב, א. סה, ד. וכי"מ.
מלוכה: בכתי' ב: יש.
אנה אמלוך: אד"ר — הובא בדרימ"צ קע, סע"ב. וראה לקו"ת נשא כא, ד ובהמ"מ לשם (כחוצאת קה"ת התשר"מ ואילך).

וימלוך וימת: מכאן ועד סיום הסעיף כל הנוסח שונה בכתי' ב, ומועקט כאן בשלימותו:
ידוע שהעץ מורכב מד' יסודות ארמ"ע, ויש להפלא לכאורה למה לא נשרף ונכלה גם יסוד העפר שבו. אך הענין הוא דבכל חומר מורכב כל הרכבות היסודות, אך בחי' החומר הפשוט הוא ההיולי הוא הנק' בחי' עצמותו הפשוט והוא אינו כלה ע"כ ג' היסודות אש ורוח ומים שבק"ץ שהמה מורכבים בו בבחי' הרכבה והתלבשות ואינן בחי' עצמותו הפשוט המה הולכים וכלים בשריפה כל אחד ואחד אל מקורו ושרשו, אבל בחי' יסוד העפר שבו הוא עפר שנשאר ואינו כלה להיותו בחי' עצמותו הפשוט ונקרא חומר הראשון ההיולי כו'. והנמשל מזה יובן ג"כ למעלה בבחי' שריפת הפרה העליונה בחי' מל' דנוג"ה דמה שנשאר ממנה הוא העפר הוא בחי' עצמותה הפשוט בחי' חומר הראשון וגי' היסודות אמ"ר נתפרשו והלכו להם ע"י השריפה כו'. והענין הוא דבחי' עצמותה עצמות הגבורה דנוג"ה שהוא הטוב שבה הוא האפר שנשאר אחר השריפה ששרשה בבחי' הגבור' דקדושה בו מלכין דתוהו שאינו אלא בחי' יש מורגש אבל עדיין אינו בבחי' פירוד כלל וכלל כנ"ל (שיוכל להתעלות וליכלל בקדושה להיות בבחי' ביטול היש כו' והוא ע"י נתינת האפר במים חיים וכמו שיבאר), אבל ג' היסודות אש מים רוח שבה הן באין בה בבחי' הרכבה והתלבשות בלבד דהיינו רק מה שכחי' הטוב שבנוגה מתלבש בהן והן בחי' הרע שבנוגה גבורות הקשות שנתפרדו והלכו להן (כמו שידוע בפ"י בינו בער"ם שהבהמה נקרא בער להיותו מבחי' יסוד האש דגבורות קשות דנוגה וכן המתאה האוה רעה הוא בחי' מים הרעים וכי' ולא נשאר רק האפר שהוא בחי' עצם פשוט ותחלת ההי' בלי הרכבה ותוהו בחי' הטוב שבנוגה שאין תערובתו רע כלל ויוכל ליכלל בקדושה כמ"ש ברי"מ דוהו להט חרוב המתהפכת לשמור כו' שהוא בחי' נוגה דאצ"י טוב שמתהפכת לקדושה. והו שאמרו בנמרא אשכחן עפר דאקרי אפר כמ"ש ולקחו מעפר שריפת החטאת לפי שכחי' יסוד העפר שבה הוא בחי' חומר הפשוט הראשון שבה והוא האפר הנשאר שאיננו כלה בשריפה להיחלף בלתי בחי' מורכב אלא עצם פשוט כנ"ל. אך מבורר במ"א בפ"י ואני עפר ואפר להיפך מזה דאברהם אמר זה דרך ענוה ושפלות על שרש מחצב נשמתו מבחי' החסד דבריאה שישנו רק בחי' העפר הנשאר מבחי' אור חסד עליון דאצ"י על דרך משל בשריפת עץ כנ"ל. והאמת הוא העפר הרי הוא חלק הוהמם הגשמי הנתפס בממשות ואין לו ערך גם ליסוד העפר הרוחני שבק"ץ ע"כ אמר דרך ענוה ואנכי עפר ואפר, אבל מפני שרשו הראשון הוא בחי' עצם פשוט בחי' עצם אור החסד כמו שהוא בלי הרכב בשכל וכג"ה, והיינו מה שכתוב ושמר לך את החסד כו' כי חסד דאברהם כמו שהוא בחי' עצם החסדים דע"י מקור כל החסדים כו' כמ"ש במ"א ועיד הנ"ל בעצם הי"ז כו' וד"ל). והו ששרפו את הפרה פר היא בחי' גבורות דנוג"ה כדי להעביר בחי' הרע דבנוגה ולהפרידו מבחי' הטוב שבו והוא האפר א' פר הן הי"ז מנצ"ץ שנשארו בבחי' כירור כנ"ל, ושרש הגבורות הללו כמו שהן בעצם הראשון הוא א' דאפר כנ"ל וד"ל.

האפר לא ילך ויכלה ביסוד העפר כמו הרוח ליסוד הרוח כו' ולמה נשאר רק האפר מיסוד העפר בלבד. אך הענין הוא לפי שכל דבר יש בו הרכבה שהורכב בו ממקום אחר ויש בו ג"כ החומר הפשוט דהיינו עצמות מהותו של אותו הדבר כמו שהי' קודם שהורכב וכן העץ יש בו הרכבה מאש רוח מים אבל אינם מעצמו ומהותו של העץ כי גם אם יתוסף בו האוויר ויתעבה או המים ויתפח או האש ויכווץ אין זה שינוי בגוף של עץ, אמנם האפר שנשאר בו אחר השריפה הוא חומר הפשוט שבו שהוא עצם ומהות של העץ בלתי הרכבה ולכן כל היסודות הולכים וכלים בשריפה אבל העפר שבו לא יכלה בשריפה כי הוא עצם פשוט שבו והשריפה לא תכלה כ"א ההרכבה שבו להיות מפרדת חלק ההרכבה שהורכב בה וכמ"ש בס' הטבע.

וכמו"כ יובן למעלה בגבוי דפרה הגם שיש בה היג היינו בבחי' ההרכבה שהורכב בה מחמת ההשתלשלו' שע"י השבירה מו' מלכין כנ"ל אבל ע"י השריפה ילכו להם כל הגבוי' המורכבי' ולא ישאר רק עצם הפשוט שהוא הגבוי' הקדושו' שהי' קודם השבירה וההשתלשלו' והיינו אפר ז' מלכין דתוהו שאינם בבחי' פירוד כלל ויוכלו ליכלל בקדושה להיות בבחי' הביטול והוא ע"י נתינת הבחי' במים חיים כמשי"ת (אבל ג' יסודות אחרים אמ"ר שבו הרי באים בבחי' הרכבה כמו שידוע וכמ"ש במ"א ע"פ בינו בוערים בעם שבהמה נקי בער להיותה מבחי' יסוד האש דגבוי' קשות דנוגה וכח המתאוה תאוה רעה הוא בחי' מים הרעים כו') ולא נשאר רק האפר שהוא עצם פשוט והוא בחי' טוב שבנוגה שאין בו תערובות רע ויוכל ליכלל בקדושה, וכמ"ש בר"מ הלהט החרב המתהפכת לשמור כו' שהוא בחי' נוגה כו' חצי טוב שמתהפכת לקדושה. וז"ש בגמ' אשכחון אפר שנקי עפר שנא' ולקחו מעפר שריפת החטאת לפי שבחי' יסוד העפר הוא בחי' חומר פשוט הראשון שבה והוא האפר הנשאר שאינה מכלה אותה השריפה להיותה עצם פשוט כנ"ל (אך במ"א מבואר בהיפוך אנכי עפר ואפר דאע"ה אמר זה בדרך ענוה ושפלות על שורש מחצב נשמתו מבחי' חסד דבריאה שאינו רק בחי' האפר הנשאר מבחי' אור חסד דאצ"י כמו עד"מ בשריפת העץ הנ"ל, אך האמת הוא דהאפר הוא חלק הדומם הגשמי הנתפס בממשות שאין לו ערך גם ליסוד

האפר שנשאר בו אחר השריפה . . . וכמ"ש בס' הטבע: ראה גם אגה"ק סט"ו (קכא, ב) ובהנמסו בליקוט פירושים ומ"מ לשם (ס"ז שב פיסקא ד"ה, ע"פ ואנכי עפר ואפר" וט"ע שג ואילך). ביאורו ז, ג. תורא כו, ג. לקיט חוקת נו, ג. סה"מ תקס"ה ע' עדרת. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' נו. ועוד.
 וכמ"ש במ"א ע"פ בינו בוערים בעם שבהמה נקי בער: תהליט צד, ח. ראה ד"ה בינו בוערים — סה"מ אתהלך לאזניא ע' פד. וראה ספרי מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"א ע' יג. במדבר ח"א ע' קנז. ח"ג ע' תתק. דברים ח"ג ע' תתקסא.
 וכמ"ש בר"מ הלהט החרב המתהפכת: ראה זח"א רכא, ב. ע"ה שער ק"ג (שמיט) פ"ב ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"א ע' קנט. ובכ"מ.
 בגמ' אשכחון אפר שנקי עפר שנא' ולקחו מעפר: ע"פ חולין פה, ב. חוקת יט, ח.
 במ"א מבואר בהיפוך אנכי עפר ואפר: ראה אגה"ק סט"ו (קכא, ב) ובהנמסו לעיל פיסקא: האפר.

העפר הרוחני שבהעץ כי הרכבה מוכרת להיות בבחי' ד' יסודות רוחניי' דוקא נגד ד' אותי' דשם הוי' המהווה אותו כידוע וע"כ אמר דרך עונה ואנכי עפר ואפר, אבל גם זאת אמת שמפני ששרשו הראשון הוא בחי' עצם פשוט הוא בחי' עצם אור החסד כמו שהוא בלי הרכבה בשכל וכה"ג אמר אנכי עפר ואפר כנ"ל, והיינו מה שאמר ושמר לך את החסד כו' היינו בחי' חסד דאברהם כמו שהוא בבחי' עצם החסד דע"י מקור כל החסדים כמ"ש במ"א וע"ד הנ"ל בעצם ה"ג הנ"ל). וזהו ששרפו את הפרה פ"ר ה' בחי' גבו' דנוגה כדי להעביר בחי' הרע דנוגה ולהפרידו מבחי' הטוב שבה והוא האפר א' פר פ"ר ה"ג מנצפ"ך שבגימ' פ"ר כמו שהוא בשרשו בבחי' התווה שהוא בבחי' יש אמיתי ולא יש נפרד כמו שנפל למטה בשב"כ וזהו א' דאפר בחי' אחדות פשוט וד"ל.

ד) ומעתה יש להבין ענין נתינת האפר דפריה במים חיים דוקא שהוא הנק' קידוש מי חטאת כידוע וכמ"ש ונתן מים חיים אל כלי. דהנה פ"ר מים חיים הוא המים הנובעים מתחת לארץ דוקא, כי המים העליונים הנראים מתחלת חפירה בארץ אינה נק' בשם מים חיים אלא מים סתם ומכ"ש מי מקוה או מי גשמים שאינו נק' מים חיים כלל, אלא דוקא אותן המים המתהווים בעומק הארץ מתחת והם נובעים ממטה למעלה כידוע דארעא חלחולי מחלחלא והן גידין שבארץ הנק' מעינות כו' שמהם נתהוו הנהרות ע"פ כל הארץ כמ"ש השולח מעינים בנחלים. ולכאורה יפלא מאין נמצא התהוות מציאות מים חדשים בתוך הארץ דוקא, כי המים שע"פ הארץ הנגלים מיד בתחילת החפירה אינם מים חדשים בחידוש מעיקרו רק שיוצאים מהעלם לגילוי מעפר המכסה עליהם כידוע, אבל המים שבעומק הארץ מתחת הרי המה נתהווים בהתהוות חדשה בבחי' התחדשות מעיקר מציאותן שנק' מאין ליש שהרי אין שיעור כלל לנביעותן מתוך הארץ כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו', והוא הנק' מים חיים דוקא להיותן בא' בבחי' יש מאין משא"כ מיי המקוה וכיוצא אינם באים רק בבחי' יש מיש ויש להם שיעור ומדה כו'. אך הענין הוא דהארץ אעפ"י שהיא סוף כל המדריגות בסדר השתלשלי' והיא למטה מכולן אך מפני שנעוץ תחלתן בסופן דוקא ע"כ יש בארץ דוקא כח זה המהווה מאין ליש התחדשות המציאות מעיקרו כמ"ש

ושמר לך את החסד: ע"פ עקב ז, יב.

דפריה בבחי' ב: דפריה פר ה' דנוגה.

וכמ"ש ונתן מים חיים אל כלי: [בכתי' ב ליתא כ"ז]. חוקת יט, יז.

כידוע דארעא חלחולי מחלחלא: ראה חגיגה כב, א.

השולח מעינים בנחלים: ע"פ תהלים קד, י"ד.

לרוקע הארץ על המים: תהלים קלו, ה.

מי: בכתי' ב: המים שבארץ כמו מי.

הכל הי' מן העפר כו' שכל התהוות בא מן הארץ וכמ"ש תוצא הארץ כו' וכמו התהוות כל צמח התבואה מאין ליש ממש כי מה שכבר נצמח כלה וחזור וצומח כלי שיעור כלל שהוא כח מבחי' א"ס (כי כל התהוות מאין ובלי שיעור שורש כחו הוא מבחי' א"ס כמו כח המוליד וכה"ג כמ"ש במ"א), וכך ג"כ בהתהוות המים בחידוש המציאות שהוא בא מן הארץ דוקא כניל ואין כח זה במים מצד עצמן להוליד התהוות מים מחודשים שהרי לא יתוספו מים בריבוי יותר מכמו שהן מתחלת הבריאה רק באותן המים שמתהווין בארץ שהן מתהווין בלי שיעור כלל כו', ואעפ"י שיסוד העפר למטה מיסוד המים הרי נמצא הכח הנעלם הי' בעפר דוקא ולא במים והיינו להיותו למטה מכל המדריגו' דנעוץ תחלתו בסופו כניל. ולמעלה היינו בחי' המל' שנק' ארץ כידוע ונעוץ תחלתו בסופו שהיא בחי' הכתר שנק' תחלה אינו אלא במל' ונק' כתר מל' כידוע שב"ע דאו"י המל' אחרון ובע"ס דאו"ח המל' הוא בחי' הכתר ונק' כתר מל' כמ"ש כתר עליון איהו כתר מל', וע"כ הגם שלפי סדר ההשתלשלו' דאו"י המל' שנק' ארץ סוף הכל אבל בבחי' דאו"ח היא ראשוו לכל התהוות והכל הי' מן העפר כו', והוא ענין הצמיחה מן הארץ בבחי' או"ח וכני' התהוות המים בארץ שעולין מלמטה למעלה בבחי' או"ח כמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו', וזהו ענין מים חיים הנובעים מתחת לארץ דוקא, והטעם שנק' מים חיים להיותו מתחדש' ובאין בבחי' אין שיש בכח הארץ להיות כל התהוות חדש' [משא"כ בשאר מים כמי מקוה וכה"ג, אך מפני שנק' בשם מים חיים דווקא, הענין] וכמו שיש [כחי' זה בארץ בחי' המל' סוף הכל בחי' אין זה כך יש] בתחלת הכל שהוא בחי' הכתר כח להיות מאין ליש כי הכתר נק' אין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא. הדנה כל הע"ס באין בהשתלשלו' עו"ע זמ"ז שנק' יש מיש, וכמו המדות שמקבלים מן השכל דידוע שיש בשכל עצמו התפעלות המדות רק שגולדו מן ההעלם אל הגילוי בלבד וכן עד"מ מן המדות לאותו' המח'

הכל הי' מן העפר: קהלת ג, כ.

וכמ"ש תוצא הארץ: בכת"י ב: (וכמ"ש במ"א בענין תוצא הארץ). ע"פ בראשית א, יב. כד. וראה ג"כ סה"מ תקס"ח ח"ב ס"ע תר"ו ואילך. תר"ח ויגש צא, ב ואילך. אמ"כ ל, ג ואילך. שער האמונה פלא [שם נג, א: וכמ"ש במ"א בענין מים חיים דאפר פרה כו' באריות]. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תקלת. תקצד. תרג ואילך. ובכ"מ.

מבחי' א"ס כמו כח המוליד וכה"ג כמ"ש במ"א: ראה לקיטת שה"ש מ, א. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרטו. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תרג וע' תשע"ט. וראה בארוכה ד"ה שמח תשמח תרניו ע' 5 ואילך [ובדרושי התנוה מ"ק אדהאמיצ — לא נדפסו לע"ע].

הנעלם: בכת"י ב: הנעלה.

בחי' המל' שנק' ארץ כידוע: ראה זח"א לא, ב. ובכ"מ.

כתר עליון איהו כתר מל': ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

ובן: בכת"י ב: וכל.

ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים: זכרי' יד, ה.

משא"כ . . . כח . . . וע"ד: הבא בתוך חצאי מוסגר ניהוסף בכת"י ב.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

והדיבור כמ"ש במ"א, אבל התהוות החכ' מלמעלה מן החכ' הוא בחי' יש מאין ולא יש מיש [ועיד' הנ"ל בהתהוות המים בארץ] וזהו שנאמר והחכ' מאין תמצא פי' מאין ליש. וזהו הנק' מים חיים, פי' מים הוא בחי' החכ' כידוע ומים חיים היינו כמו שהחכ' מתהווה ממקורה מבחי' הכתר שנק' אין וכמ"ש והחכ' מאין כו' ואז נק' מים חיים מטעם הנ"ל במים חיים הגשמי כי בחי' אוא"ם מאיר באור הכתר כידוע, וכמו"כ יש כח אין זו בבחי' המל' סוף הכל כנ"ל. וז"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים דוקא חצים אל הים הקדמוני כי בבחי' אור"ח המל' היא בחי' כ"ע וכמו שמבחי' הכתר נמשך מקור מים דחכ' הנק' מים חיים בבחי' אר"י כך מפני שנוצח תחלתו בסופו עולים בחי' מים חיים מירושלים דוקא כנ"ל.

ולזהו שרש ענין קידוש מי חטאת דפרה אדומה שנותן עלי' אפר דפרה דנוגה הנ"ל במים חיים דוקא שהוא להמתיק בחי' הגבו' דנוגה הנק' אפר א' פי' כנ"ל במים חיים הללו ששרשם בבחי' מקור החכ' בחי' אוא"ם המאיר בכ"ע, ובל' הזהר נק' טלא דבדולחא כמ"ש בזהר ע"פ והזה עליהם מי חטאת שירי טלא דבדולחא והיינו בחי' גבו' דע"י המאיר בח"ס מקור החכ', וז"ש כי טל אורות טלך כו' דהיינו ג"כ הטל שעתידי להחיות בו את המתים דענין תהה"מ הוא ענין אחד עם טהרת המת ע"י מים חיים שבאפר פרה לפי ששורש המת נמשך מגבו' קשות דנוגה והאפר שהוא בחי' טוב שבנוגה כאשר נמתק במקור החכ' הרי יכול להחיות המת כי נבדל חלק הרע דנוגה ע"י ההזאה כמשי"ת וכתוב והחכ' תחי' כו' ימותו ולא בחכ' כו'. אך דוקא מבחי' מקור החכ' הנק' מים חיים שיש בכוחו להמשיך מבחי' האין כנ"ל אבלי' לא מי מקוה וכה"ג שנק' מים סתם כנ"ל. ונמצא שיש כאן ב' דברים המועילים, הא' הוא מה שהאפר הוא נבדל מרע דנוגה כי בלתי זה לא הי' מועיל כלל בחי' מים חיים הנ"ל, והב' המים חיים כי בלתי זה לא הי' מועיל [בחי' מים חיים כלל וכן בלתי מים חיים לא הי' מועיל] האפר כי אין בו הארת האין מקור החכ' רק ע"י חיבור שתייהם אפר ומים חיים והוא הנק' קידוש מי חטאת שראוי לטהר בו את המת ע"י הזאה כנ"ל (ומהי שצריך ליתן האפר ע"ג המים ולא המים ע"ג אפר לפי שהאפר שרשו בגבו' דע"י

על אפר: בכתי' ב: האפר.

בחי' אוא"ם: בכתי' ב: מבחי' אין דא"ס שבכתר עליו.

בזהר ע"פ והזה עליהם . . שירי טלא דבדולחא: בהעלותך ת. ד. וחיג מט, א. וראה ע"ז בביאור"ז לאדוהאמצ' עב, א ואלך. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תכט.

כי טל אורות . . הטל שעתידי להחיות בו: ישעי' כו. יט. ראה חגיגה יב, ב. ת"ז בהקדמה יב, א. ובכ"מ.

החכ' תחי' . . ימותו ולא בחכ': איוב כה, יב, ד, כא.

אבל לא מי מקוה וכה"ג שנק' מים סתם כנ"ל: בכתי' ב: משא"כ מי מקוה שאינם מים חיים הרי אין בכוחם להמשיך מבחי' א"י מקור החכמה על כן אינם מטהרים את המת שאחיותו ברע דנוגה כנ"ל.

ומה שצריך . . ע"ג המים: בכתי' ב נמצאת פיסקא זו להלן בריש ס"ה שורה הג' אחרי תיבת "חיים".

לפי שהאפר שרשו בגבו' דע"י המלווה בח"ס: בכתי' ב: מבואר במ"א לפי שהאפר א' פר שרשו בה"ג

דע"י המלווה ומאיר על בחי' חכ' סתימאה.

המלוכבש בח"ס דא"א שנק' מים חיים כנ"ל, ואעפ"י שהאפר צריך מיתוק במים חיים אבל שרשו הוא למעלה מן המים חיים דח"ס הנ"ל ע"כ נותן האפר ע"ג המים).

ה) **ומעתה יש להבין שרש ענין ההזאה במי חטאת.** דהנה כללות ענין פרה אדומה נחלקת לבי' עבודות הא' עבודת הקידוש שהוא נתנית האפר ע"ג המים חיים והב' עבודת הזאה שלוקח האזוב וטובל במי חטאת הללו ומזה על הטמא, וענין הזאה הוא להעביר יניקת הרע דנוגה שנק' טמא מת ולהפרידו מבחי' הטוב ע"י שמוה במים חיים הללו ששרשו מבחי' מקור החכ' שנמתקו בו בחי' גבו' דנוגה בנתינת האפר בו והיינו ענין בחכ' אתבירורו לברר ולהפריד הטוב מן הרע, והוא ענין טהרת הטמא בהזאה זו. אבל ענין הקידוש הוא להמתיק גבו' דנוגה בח"ע סתימא שנק' מים חיים והוא למעלה מבחי' מבחי' הביורור שבחכ' הנ"ל לקדש האפר בקדוש ח"ע להיות מזה כח ועוז כללי לברר בירורי נוגה תמיד כו' בלי יפול עוד, ובלתי המים חיים הי' האפר חוזר ונופל.

ואחר כ"ז יובן ענין פסק הלכה בדיני קידוש והזאה המבואר במשנה החילוק בין אשה לתינוק שהאשה כשרה לקידוש ופסולה להזאה והתינוק פסול לקידוש וכשר להזאה. דהנה יש מעלה באשה מה שאין בקטן ויש מעלה בקטן מה שאין באשה. כי הנה הקטן אין לו דעת וכמ"ש קטן אין לו מחשב' שהוא הדעת וכידוע דחשיו לאו בני דעה הו', וע"כ הכל כשרי' לקדש חוץ מחשיו משום דלאו בני דעה נינהו, אבל אשה יש בה דעת רק שדעתן קלות כמשיית ע"כ כשרה לקידוש מי חטאת והוא ענין המעלה שיש באשה מה שאין בקטן, וכמו"כ יש מעלה בקטן מה שאין באשה והוא מה שהקטן אעפ"י שאין בו דעה אבל הוא זכר ובחי' זכר מעלתו גבוהה מנקבה כידוע וכמ"ש והוא ימשול כך, ועיקר ענין המעלה שהוא בחי' משפיע והנוק' הוא בחי' מקבל (ואעפ"י שנאמר אשה כי תזרע הרי מקבלת כח ההולדה שבה מבחי' מ"ד כמ"ש במ"א), וזה עצמו הטעם למעלה אחרת שיש בו והוא

דח"ס: בכת"י ב: דחכ'.

חטאת: בכת"י ב: חטאת להוות על הטמא באפר פרה שבמים חיים הנ"ל.

חיים: ראה לעיל הערה ד"ה. ומה שצריך.

בחכ' אתבירורו: ראה זח"ב רנד: ב. אנהיק סכ"ח (קמת, א) ובהנסמו בלקוטי הגהות לשם.

לקדש: בכת"י ב: רק לקדש.

כלי יפול עוד: . ונופל: כ"ז ליחא בכת"י ב.

קטן אין לו מחשב': חולין יב. ב.

דחשיו לאו בני דעה הו' גיטין כג, א. ובכ"מ.

שדעתן קלות: שבת לג, ב. וראה בהנסמו ע"ז להלו בריש ס"ו.

והוא ימשל בן: בראשית ג. טו.

אשה כי תזרע: . ההולדה: . מבחי' מ"ד כמ"ש במ"א: תורע יב, ב. ראה תיח' תולדות ה' סע"ב ואילך.

שער האמונה פל"ב. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' חטט. חקנו. תשעט. תתנח ויע"ש ע"ר ובהמימ' שם).

מ"ש בע"ח דבכת הזכר לברר ואין בכח הנקבה לברר וכמרו"ל האיש דרכו לכבוש ולא האשה, ומשום זה האשה פסולה להזאה והתינוק כשר להזאה כי התינוק הוא בחי' דכר ויש בכח הזכר לברר משא"כ האשה להיותה בחי' נוק' אין בכחה לברר והזאה הוא בחי' הביורר כנ"ל.

וביאור הדבר הגה ידוע שבחי' מל' דאצי' נק' אשה יראת ה', כי בחי' דיבור העליון הוא בחי' מקבל מבחי' המדות דז"א כידוע, וכאשר המל' יורדת למטה להיות מקור לנבראים כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים הרי מתפשט האור והחיות להאיר גם למטה מטה מאד והוא גם לעולם הקליפות וכמ"ש ומלכותו בכל משלה וכתוב מלך אלקי' על גוים כי את זה לעומת זה הכל עשה אלקי', רק שהם מקבלי' מצירופי אותיו' אחרוני' שהם בבחי' אחרוני' דשם אלקי' (כידוע בענין בא נחש על חוה שהוא בחי' אחרוני' דשם ב"ן כו') ונק' אדמת בני ח"ם מ"ח צירופי' אחרוני' כו'. וא"כ מאחר שהמל' מחי' לחיצוני' ג"כ איך יוכל להיות בחי' הביורר ע"י המל' להעביר יניקת הרע דנוגה ע"י הזאה במי חטאת הרי אין החבוש מתיר א"ע כו' מאחר שהמל' בסוד גלות להמשיך להם שפע ומקבלי' ממנה יניקה תמיד איך יהי בכח לברר הרע ולהפרידה. וז"ש אין האשה דרכה לכבוש שאין בכח שם ב"ן לברר מאחר שמל' בכל משלה, אבל בבחי' הדכר דוקא תלוי בחי' הביורר והוא בחי' המדות דאצי' שלמעלה מבחי' המל' בו יש כח לברר ולהפריד יניקות החיצוני' כי האיש דרכו לכבוש כמ"ש והוא ימשול כך דבחי' מ"ה מברר לבין.

וזוהו הטעם לענין הזאה להיותה בחי' הביורר לברר הרע דנוגה שהאשה פסולה להזאה כי א"א לה לברר ולהעביר היניקה מאחר שממנה שרש יניקותם, והתינוק כשר להזאה להיותו בחי' דכר ושרשו למעלה באצי' בחי' המדות דז"א שלמעלה מבחי' המל' שבכחו לברר כנ"ל, ואעפ"י שאין בו דעת

בע"ח דבכת הזכר לברר . . . האיש דרכו לכבוש: ראה ינמות סה, ב. פעי"ח שער התפילה פ"ז. לקוית מטות פד, ג. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ס"ע תרצג. מאמרי אדה"ז ענינים ע' רלו. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמו. סה"מ תקס"ד ע' כה. סה"מ תקס"ח ע' רכג. וראה ג"כ בנדו"ד — אה"ת נ"ך ע' שנו.
מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
ומלכותו בכל משלה . . . מלך אלקי' על גוים: תהלים קג, יט. מו, ט.
את זה לעומת זה: קהלת ז, יד.
אחרוני' בבחי' ב: היתר אחרונים.
כידוע בענין בא נחש על חוה: ראה סה"מ תקס"ב ע' טו וע' ע ואילך. סה"מ תקס"ז ע' ר. סה"מ תקס"ח ח"ב ס"ע תרפו. אה"ת תולדות קמב, א. פינחס ע' אקעא. ובכ"מ.
ונק' אדמת בני חם מצ"ח צירופי' אחרוני': ראה ס' הליקוטים להארזיל ר"פ בא. פעי"ח שער חגהמ"צ פ"ה. שער הכוונות ענין פסח דרוש א'. תרא קט, ד. ועוד.
אין החבוש מתיר איני: ברכות ה, כ.
המל': בבחי' ב: המל' להיותו למעלה מבחי' השפעה לעולמים.
והוא ימשול כך: בראשית ג, טז.

הדעות הן בבחי' הקטנו' מאד מ"מ אין זה פוסל לענין הזאה שא"צ לבחי' הדעת והמוחין שבמדות רק שיהי' בחי' דכר שהוא בחי' המדות למעלה, ומה שאין בו דעת אין זה פוסל להזאה שהוא כירור הקליפות שאין בקליפה בחי' דבחי' דוקא אתברירו אבל לענין כירור הקליפות להיות שאין בקליפה בחי' הדעת כמאמר הידוע דאל אחר אסתרס ולא עביד פירין ע"כ גם לברר א"צ לבחי' הדעת כי לפי אופן המתברר מתלבש המברר כידוע ומאחר שהמתברר אין בו בחי' הדעת א"צ להמברר ג"כ בחי' הדעת ע"כ גם הקטן שאין בו דעת כשר להזאה (ומ"ש דאל אחר אסתרס כו') וכן אמרו בגמרא צינן את הזכר כו') ולכאורה הרי יש יחודים גם בדכר ונוק' דקליפה ומולידים נפשות הטמאים וע"כ יש בחי' ההולדה גם בנפשו' הטמאות, הענין הוא דאינם מולידים בבחי' תוס' רק כפי השורש שנמדד להם עפ"י מאמר קו המדה דאם היו מולידים בבחי' תוס' היו מטשטשין ומחריבין עלמא כמ"ש בזהר שכל יחודם הוא רק בב' מוחין חוי"ב והם בחי' שתי ציפירין והם נק' שתי זונות כו' ולא בבחי' הדעת וכמ"ש איש בער לא ידע כו' וכתוב גם בלא דעת נפש לא טוב כו').

ו) ולענין מצות הקידוש נהפוך הוא שהאשה כשרה לקידוש והתינוק פסול כמ"ש חוץ מחשיו משום שאינם בני דעה, להיות דעיקר ענין הקידוש הוא רקי בחי' חיבור והמשכת ח"ע ממקור החכ' בחי' מים חיים בבחי' גבו' דנוגה שנק' אפר להמתיק כנ"ל ולזה א"א כ"א ע"י אמצעות בחי' הדעת דוקא, להיותי כי שרש בחי' הדעת עולה עד הכתר כי הוא בחי' קו אמצעי שמבריר כו' והוא בחי' דעת עליון דא"א שממנו וע"י נמשך מקור ההמשכה מלמעלה מן החכ' מבחי' אין ליש שהוא בחי' הארת הכתר בחכ' שנק' מים חיים כנ"ל, וגם מפני שבחי' דעת התחתון המתפשט במדות הוא

שארין בקליפה בחי' הדעת . . . לפי אופן המתברר מתלבש המברר כידוע: ראה ג"כ עדי' בארוכה בס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' שער ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תערב.

כמאמר הידוע דאל אחר אסתרס: זחי"ב סג, א. ע"ח שער הקליפות (שמ"ח) פ"ב.

צינן את הזכר: ראה ב"ב ע"ד, ב.

מטשטשין . . . כמ"ש בזהר: זחי"ב קעג, ב.

כמ"ש בזהר שכל יחודם . . . לא טוב כו': בכת"י ב: כמ"ש ומבואר במ"א, והיינו ענין ב' ציפירין שהן שתיים נשים זונות כו' שהן חכמה ובינה דנוגה אבל בחי' הדעת נחסר להם כמ"ש איש בער לא ידע כו' וכל יחודם הוא רק בב' מוחין חוי"ב ולא בבחי' הדעת ווי"ש גם בלא דעת נפש לא טוב.

והם בחי' שתי צפירין: ראה זחי"א קסב, טע"ב, ריו, ב. ע"ח שער הקליפות (שמ"ח) פ"ב. שער ק"נ (שמ"ט) פ"ט.

שתי זונות: ע"פ מלא' ג, טז. זחי"ג ס, ב. ע"ח שם. וראה לעיל ע' אישלת. להלן ד"ה ע"כ יאמרו המושלים סכ"ט.

איש בער ולא ידע . . . בלא דעת נפש לא טוב: תהלים צב, ז. משלי יט, ב.

רק: בכת"י ב ליתא.

להיות כי שרש: בכת"י ב: משני טעמים האחד כי שרש.

הדעת עולה עד הכתר: ראה גם סה"מ תקט"ג ח"ב ע' תקצג (בשם הע"ח). לק"ת מסעי צו, ריש ע"ב. סה"מ תקס"ה ר"ע תערב. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שער. תמב. ובכ"מ.

כנ"ל וגם מפני: בכת"י ב: כנ"ל, ובלא בחי' הדעת לא יש בחי' ממוצע להביא מהעלם מקור החכ' שנק' אין

ג"כ בחי' ממוצע להמשיך אור החכ' כמדות ובלעדו אין חיבור כלל לחכ' עם המדות כמבואר במ"א, וע"כ בלא בחי' הדעת אין חיבור ודינוק לאפר להמתיק במים חיים דח"ע כי האפר שרשו בבחי' ה"ג מנצפ"ך שבדיבור שמקבל מהבל הלב דז"א כנ"ל וא"כ לא יתקדש האפר במים חיים אם לא באמצעי' הדעת דוקא (ועוד שהאפר שרשו בה"ג דע"י שמאיר בח"ס וע"כ נותן האפר ע"ג המים כנ"ל וזה אינו כ"א ע"י הדעת העליון שכולל ה"ח וה"ג וה"ח מתפשט במים חיים להיות מקור לחכ' וה"ג באפר להיות כח ועוז בחכ' לברר בהזאה כי כל הבירורי' דחכ' היינו דוקא ע"י בחי' גבו' דע"י שמלוּבש בח"ס כידוע). וע"כ התינוק שאין בו דעה פסול לקידוש אבל האשה כשרה לקידוש כי האשה יש בה דעת רק שדעתה קלה כמ"ש בע"ח בפ"י דעתה קל"ה דה' פעמי' הוי' עולה מספר ק"ל שהם' נגד ה"ג דנוגה בלבד מפני שאין בה בחי' הדעת בשלימות כמו בדכורא, כי בחי' דעת דכורא כולל חו"ג כידוע וכמ"ש כי ס"ר לראות כי יו"ד פעמים הוי' עולה מספר ס"ר כ"פ ק"ל נגד ה"ג וה"ח דכורא כנ"ל, אבל בנוק' אין בה רק חלק הדעת שמסמט' דגבו' וחלק הדעת שמסמט' דחסד כלול בבעלה וזהו עולה עמו בבחי' הדעת והיינו כמו לענין קידוש שכשרה כנ"ל אבל אינה יורדת עמו לברר בירורי' כמו לענין הזאה שהאשה פסולה כנ"ל לפי שעיקר הנוק' לעלות בבחי' הגבו' כנ"ל (וה"ש ששים דעתן קלות שהוא ענין מה שנוחים להתפתות כדמוכח בעובדא דברורי' כי אין הדעת שלה מתפשט רק לצד א' ולא בבי' הקוין בשוה כנ"ל). וע"כ אין דעת הנשים שוים' לתרין סטרין חו"ג ונק' דעת"ה קל"ה מטעם הנ"ל שאינה כולל רק ה"ג שבה והיינו קל"ה, אך מ"מ יש בה בחי' הדעת מבחי' הגבו' עכ"פ ולענין קידוש א"צ רק בחי' עליות הדעת להיות ממוצע לחבר למים חיים באפר להמתיקן וגם לחבר לח"ע למקור החכ' ע"י בחי' הדעת כנ"ל וכ"ז יכול להיות ע"י האשה ג"כ הגם שדעתה קל"ה כי רק להיות ממוצע מהכ' למדות לזה מועיל בחי' הדעת שבה, משא"כ הקטן שאין בו דעת כלל ע"כ פסול לקידוש כנ"ל.

וענין* עץ ארו ואזוב ושני תולעת שהשליכו אל תוך שריפת הפרה היינו כדי להמתיק גבו' קשות דפרה וכמ"ש ויורהו ה' עץ וימתקו המים

(שהוא בחי' חכ' סתימאה) לגילוי אור החכמה וע"כ הקטן שאין בו דעת אין בחי' המים חיים ראויים לקידוש על ידו כלל, והבי' מפני.

כמ"ש בע"ח בפ"י דעתה קל"ה . . כי ס"ר לראות: שמות ג, ד. לקוית ושער הפסוקים הארז"ל שמות שם. וראה בהנסמך באורך בלוקטי שיחות ח"י ע' 149 (ושם ע"ד שלפעמים איתא, קלות' לי רבים ולפעמים, קלה' לי יחיד). וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אירסת. דברים ח"א ע' רלו. ושיג.

שהם: בתי' ב: שהם ה' היות.

בעובדא דברורי' ע"ז יח, ב ובפרש"י שם. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אירסו ואילן. שוים: בתי' ב: שלם.

וענין . . הגבו' כידוע וד"ל: כל פיסקא זו ליחא בתי' ב.

ויורהו ה' עץ . . ותרוב חכמת שלמה: בשלח טו, כה. מלכ"ב א, ה' י"ג.

כו' וכמ"ש ותרב חכמת שלמה מכל בני קדם וידבר כו' מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר, פי' עץ ארץ הוא עץ גבוה מכל האילנות כידוע והוא בחי' מדות שבחכ', וענין בחי' מדות שבחכ' היינו בחי' מדות שאינם בגילוי השכל רק בכח מ"ה שבשכל, וכמו עדי"מ מי שנוטה שכלו לזכות או לחוב ואינו יכול להביא את דעתו לידי הנטי' של זכות או לחוב וכמו שתק רב שא"א להביאה אל השכל בגילוי רק שנשאר בעצמותו והוא בחי' המדות שבחכ', ואינם כמו מדות שבכינה שהשכל לזכות או לחוב הוא בגילוי ואם מקשי' אותו ומרא' לו סברו' בהיפך אזי יכול להתהפך מזכות לחוב או לתרץ ולהשיב הקושי' בכדי להיות נשאר נטיית שכלו כמקדם כמו בבחי' כינה שהיא בחי' ההשגה, אבל בבחי' מדות שבחכ' א"א לו להביאו לידי גילוי והגם שמקשים אותו ואינו יודע לתרץ אעפ"כ נשאר נטיית שכלו כמקדם ומה שאינו יודע לתרץ ולהשיבו על קושייתו הוא מפני שא"א לו להביאו לידי גילוי, והוא בחי' המדות שבחכ' הנק' עץ החיים כידוע שבחי' כינה נק' חיים סתם וכמ"ש אלקי' חיים ומלך עולם שהוא בחי' העולם דז"א כידוע והחיים הוא בחי' חכ' ועץ החיים הוא בחי' מדות שבחכ', והוא הנק' עץ ארז הגבוה מכל האילנות. ואזוב אשר בקיר היינו בחי' יסוד דמל' והוא בחי' עץ הדעת טו"ר וכמ"ש במ"א כפי' ממעל לעצי' היינו ממעל לב' עצים עה"ח ועה"ד טו"ר, ועה"ד הנ"ל נמשך לעולמות הנפרד' בעלמא דנוק' כידוע לכן הוא טו"ר וזהו בחי' אשר בקיר פי' קיר הוא בחי' מל' כידוע כפי' נעשה נא עליית קיר כו', ופי' ותרב חכמת שלמה מכל בני קדם פי' ותרב הוא בחי' ריכוי והוספה בבחי' הארת הכתר כי בימי שלמה הי' סיהרא באשלמות' עליית המל' בכתר, ופי' מכל בני קדם היינו מבחי' כירורי' דתוהו שנק' בני קדם שקדמו לבחי' התיקון וכמ"ש לפני מלך לבני' ולכן הי' או ממעל לב' עצים הנ"ל עה"ח שהוא מדות שבחכ' ראשית הגילוי ועה"ד טו"ר שהשליכו אל תוך המים חיים הנ"ל עץ ארז ואזוב להמתיק הגבו' דעה"ח ועה"ד טו"ר בבחי' אפ"ר ומים חיים הנ"ל כנ"ל וד"ל. וכמו"כ בחי' התולעת הוא להמתיק הגבו' כידוע וד"ל.

ומעתה י"ל ג"כ בפרטו' ענין מעשה דפרה אדומה, והוא אשר השליכו אל תוך שריפת הפרה עץ ארז ואזוב ושני תולעת כו' כמ"ש ולקח

שחק רב: ביצה ה, א. וראה סה"מ תשי"ד ע' 19 בהע. סי' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רחצ וכהמ"מ בסוף הס' שם.

וכמ"ש במ"א כפי' ממעל לעצי' וירא כב, ט. ראה תרי"א תולדות יו, ג. תרי"ח תולדות ו, ד. סה"מ תקס"ח ט"ע חקכנ. לקרית ואתחנן ת, ד. ובכ"מ.

כידוע כפי' נעשה נא עליית קיר: מלכים"ב ד, יו"ד. וראה חז"ב מד, א. קלג, א. וראה ביאורו' לאדהאמ"צ קכא, סע"ד. אוהית נר ע' רכח ואילך. וש"נ.

כי בימי שלמה הי' סיהרא באשלמותו: ראה חז"א קנ, א. שמרר פט"ז, כו. ובכ"מ.

לפני מלך מלך לבני' וישלח לו, לא.

ולקח הכהן עץ ארז: חוקת יט, ה.

הכהן עץ ארז כו' והשליך אל תוך שריפת הפרה כו', ובתחלה יש להקדים מהו עץ ארץ ואזוב ומהו שני התולעת שכרכן לעץ הארז עם האזוב בשני התולעת כמ"ש במשנה וכרכן בשירי הלשון כו' ולאיוזה טעם השליכו אותם אל תוך שריפת הפרה דוקא. דהנה כתיב בשלמה וידבר על העצים מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר כו', הנה מזה משמע דהארז הוא היותר גבוה וגדול בעצים והאזוב הוא היותר קטן מכל מיני עץ כי הארז צמיחתו מתפשט ועולה למעלה מעלה בגובה הקומה מאד גדול מכל העצים אשר ביער הלבנון והאזוב צמיחתו בקטנות מאד מכל עץ הצומח שהרי צמיחתו היא בקיר מלחלוחית הארץ הדבוק בקרקעי ואינו צומח מן הארץ עצמה וניקתו מן הארץ מעט מזעיר מאד והארז שרשי יניקותיו בארץ מתפשטו לאורך ורוחבו וע"כ צומח ועולה בגובה הקומה יותר מכל העצים הצומחים מן הארץ כידוע, וכאשר הפליג לדבר במעלת חכמת שלמה כלל הכל במה שאמר דחכמתו הגיע ברום המעלות בארז אשר בלבנון עד תכלית וסוף כל המדריגו' שהוא האזוב אשר בקיר וז"ש וידבר כו' מן הארז כו' עד האזוב כו'.

וביאור הדברים להיות כי הנמשל ממשל הארז והאזוב למטה יובן ג"כ למעלה, דהנה בחי' המדות נק' בחי' צומח וכאשר בחי' המדות נולדים ומתהוו' הרי הם בבחי' הקטנו' עדיין כמו במדות שכתבנוק שמדותיו קטנים מפני ששכלו קטן וכאשר שכלו מתגדל מתגדלי' מדותיו כמ"ש לפי שכלו יהולל איש וכידוע ונק' גדלות המדותי' בשלימותן כאשר המה מגיעי' כמו שהן בשרשן בחכ' עצמה והוא הנק' ו"ק דאבא חסד שבחכ' הוא שכל המטה כלפי חסד כו' כמ"ש במ"א (אבל ז"ת דבינה מזה בא גדלות ראשון דאימא שהמדה מתגדלת מצד הטעם כמו בשרשן במדות שבהשגת שכל בלבד כו'), והוא הנק' אר"ז אשר בלבנון כו' כי האדם הוא עץ השדה היינו בבחי' הצומח שבמדות מקטנות לגדלות כנ"ל ופי' בחי' לבנון הוא בחי' יחוד אר"א מצד בחי' התענוג שבחוכ"ב המוליד' המדות ומגדלי' אותם לרום המעלות בחכ' עצמה שהוא תכלית הגדלו' וע"כ נמשל לארז דוקא שגידולו עולה למעלה מכל עצי היער כנ"ל. והנמשל מבחי' האזוב אשר בקיר הוא בחי' תכלית הקטנות של המדות בבחי' הצומח, ולמעלה הוא בחי' יסוד זעיר שנק' עטרת יסוד והוא בחי' מילוי דוי"ו רבתי וכן יו"ד דפנחס כמ"ש בזהר.

וכרכן בשירי הלשון: פרה פיג מ"א.

בשלמה וידבר על הנצים מן הארז: נסמו לעיל בסמור.

בקרקע: בבחי' ב: בקיר.

לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ה.

המדות: בבחי' ב: המוחי.

כי האדם עץ השדה: שופטים כ, ט.

יוד דפנחס כמ"ש בזהר: זחיג רטו, ב. ת"א מ, א. ושינ.

והענין הוא כי בחי' יסוד אבא הרי הוא בחי' השפעת עצמו המדו' דגדלו' דחכ' שנק' ארוז כניל ונק' בחי' יסוד רבתי (גם בירידתו למטה ביסוד ז"א), ובחי' יסוד זעיר היינו רק בחי' היותר אחרונה שבמדות המשפיעים שאינו נמשך רק כמו נקודה חדא בלבד כמ"ש ויצא ככרס חיצו, והוא עדי"מ בחי' ההתקשרות שמתקשר המשפיע במקבל כדי צורך קבלתו שאינו נמשך רק כנקודה בעלמא לפי שאין ערך למקבל לקבל עצמות שפע שבמשפיע רק בחי' היותר מצומצם שבו שאינו רק כנקודה א' שנק' חיצו וכמ"ש ג' החצים צדה אורה הוא הנמשך לכלי המקבל. וזהו הנמשל לאזוב שהוא תכלית הקטנות כצומח שבמדות שנמשלו לעץ כמ"ש כי האדם עץ השדה כו', והוא הנק' בחי' עטרת יסוד הבא לבחי' המקבל שהוא בחי' המל' כו' וכמו למטה שעיקר היחוד והזיווג אינו אלא בהכנסת העטרה כידוע בדיני העריות שבהכנסת עטרה בלבד מתחייב כמו בגמר ביאה כו' לפי שזהו ההתקשרו' דמשפיע המצטרך למקבל דהיינו רק מה שהמשפיע צריך להשפיע ולהתקשר למקבל שאינו אלא כנקודה א' ממנו בלבד, והוא יו"ד זעירא דפנחס דכתיב ב"י הנני נותן לו את ברייתו שלום כידוע וע"כ נק' אזוב אשר בקיר. וזהו שהפליג במעלת חכמת שלמה להיותו בחי' חכ' תתאה דמל' לפי שנועץ תחלתו בסופן ע"כ דיבר מן הארוז אשר בלבנון בח"ע עד יסוד בירור בחי' האזוב אשר בקיר כמ"ש בזהר ע"פ נעשה עליית קיר וכן ויסב חזקיהו פניו אל הקיר כו', ובכלל נק' עה"ח ועה"ד, וזהו וידבר על העצים וכמ"ש בזהר ע"פ היש בה עץ ויורה ה' עץ וימתקו המים שהוא בחי' המדות שבחכ' שלמעלה מבחי' הבניה שנק' חיים אלקי' חיים, וזהו עץ חיים ומשם לא יוכל להיות נפילה ומיתה וכמ"ש ימותו ולא בחכ' וע"כ וח"י לעולם כידוע, משא"כ עה"ד בחי' קישור היסוד שמתקשר במל' משם יוכל להיות נפילה ושבירה במדות ע"כ באכלו ממנו שלט עליו אילנא דמותא כו'. אך בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא ע"כ הי' מדבר על העצים מן הארוז אשר בלבנון כמ"ש צדיק כתמר יפרח כארוז בלבנון ישגה כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן טעם השלכת עץ ארוז ואזוב בשריפת הפרה [כדי לחבר ולייחד בחי' קטנות המדות שכזה הי' השבירה בעה"ד טו"ר ונמשך שורש

ויצא ככרס חיצו: זכר"י ט, יד.

ג' החצים צדה אורה: שמואל-א כ, כ.

כידוע בדיני העריות שבהכנסת העטרה בלבד מתחייב: יבמות נג, ב ואילך. נה, ב. רמב"ם הל' איסורי פיאה הי'.

הנני נותן לו את ברייתו: פינחס כה, יב.

בזהר ע"פ נעשה עליית קיר וכן ויסב חזקיהו פניו: מלכים-ב ד, יו"ד. ישע"י לח, ב. זח"ג מד, א. קלג, א. וראה אה"ת נ"ך ע' רכת ואילך. ושי"ג.

בראה ע"פ היש בה עץ: שלח יג, ב. זח"ג קנח, ב. וראה לקו"ת ואתחנן ח, ב.

ימותו ולא בחכ' . . . וח"י לעולם: איוב ד, כא. בראשית ג, כב.

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג.

כו' . . . בשריפת הפרה: גיתוסף מכת"י ב.

לקליפות נוגה לבחי' יסוד אבא שנק' עץ ועה"ח כנ"ל דווקא יחדיו ישרפו
 בשריפת הפרה] שהוא העלאת גבו' דנוגה מפ"ר ה' דבינה ומל' ששרשם
 בתוהו וע"י עץ הארז ואזוב שיעלו בשריפה זו יוכל להיות כח ועוז אח"כ
 להיות חיבו' ויחוד דאפר הפרה להתחבר במים החיים שהוא במקור החכ'
 כנ"ל מפני שכבר נתחברו אזוב וארז יחד שהוא במשפיע עצמו ואז ממילא
 יוכל להיות ע"ז העלאה הג' דנוגה ע"י כח זה המעלה שהוא בחי' האזוב
 וארז שבדכר המשפיע כו' וד"ל (וזהו השליך אל תוך שריפת הפרה אל תוך
 דוקא שהוא בשביל העברת חלקי הרע דנוגה, וכמו בהמתקת הגבו' הקשות
 דנוגה הוא ע"י עה"ח שהשליך אל המים כו' כך בהעברתם הוא ע"י עץ הארז
 שנשרף עמהם כו').

וענין תולעת השני וכמ"ש כרכן בשירי הלשון, הנה ידוע בשם המורה על
 בחי' גבו' שנחסד כידוע דתולעי בגי' תק"ו כמו שם דאבגית"צ דאנא
 בכח כו' שעולה תק"ו כו' להבדיל יניקת החיצוני' שמהן באין בחי' הגבו'
 שביסוד הוא המחבר בחי' סוף היסוד לתחלתו כו' ומחמת זה לא יומשך
 יניקה כלל לרע דנוגה, וזהו בכח גדולי ימינך בחי' כח וגבורה שבימי'
 החסדים שביסוד תתיר כו'. והיינו שכרכן לעץ ארז ואזוב בשני התולעת
 דוקא והשליכן יחד אל תוך שריפת הפרה וע"ז יומתקו אפר דפרה אח"כ
 במים חיים בחי' מקור כל המשכות מ"ד שנמשך בעץ החיים כו' וד"ל.

כרכן בשירי הלשון: פרה פי"ג מ"א.

כידוע דתולע [נתקן כאו ע"פ כתי"ב. ובכתי"א: דתולעת] נגי' תק"ו: ראה לקראת להאריז"ל ר"פ תרומה
 (עיה"פ ותולעת שני). פ"ח שער הקרבנות פ"ד. משנת חסידים מס' תפלת העשי' פ"ד מ"ד.

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה כו'. כתיב באר מים חיים ונזולים מלבנון כו'. והנה ארז'ל בראשית ברא בשביל התו' שנק' ראשית שנא' ה' קנני ראשית דרכו כו' ובשביל ישראל שנק' ראשית כמ"ש קודש ישראל לה' ראשית תבואתו, וי"ל דבשלמא בשביל התו' כמ"ש בזהר דאסתכל באורייתא וברא עלמא וז"ש ה' קנני ראשית דרכו כו' אבל בשביל ישראל מהו. והנה ידוע דעיקר הכונה ה' בבריאת העולמו' כדי שיהי' לו דירה בתחתוני' והוא ע"י תו"מ כמ"ש אם לא בריתי כו' וכן ארז'ל תנאי ה' כו' אם יקיימו כו'. וי"ל מהו ענין דירה בתחתוני' הלא מלא כל הארץ כבודו, ואם הכונה על גילוי שכינה בהיכל ק"ק גם זה י"ל מהו ענין הגילוי בהיכל ק"ק אם מכה"כ כו'.

אך הענין ידוע שיש ב' מדרגות ממכ"ע וסוכ"ע והן ב' שמות דהוי' ואלקי', וכל ההשתלשלות ג' עולמות דבי"ע הוא מבחי' שם אלקי' ואינו רק כמו בחי' זיו ואור השמש וכמו הודו על ארץ ושמים כו', וגם בחי' האור הזה בא בחי' התחלקות וצמצומים ע"י מסכים והעלמות בכל עולם ועולם לפי ערכו עד גם עולם היותר עליון שהוא העוה"ב שהוא גילוי מל' דא"ס שמאיר באצ"י ובי"ע כמו שהוא כמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד בנצחיות דא"ס ממש כו' מ"מ אין לו ערך כלל לגבי מהו"ע א"ס ב"ה ממש וכמו שאר' אין זולתך מלכנו לחיי עוה"ב, ואנו אר' ישתבח שמך לעד מלכנו כו' וכל השבחי' של המלאכים והעולמות הוא רק בבחי' שמו בלבד שהוא שם אלקים בחי' מלכותך מלכות כל עולמים, ואעפ"י שאנו אר' שמך מלכנו דוקא והלא א' ומלכותו בכל משלה, ההפרש הוא בין פנימי' לחיצוני' דפנימי' מלכותו ית' קבלו ברצון

או ישיר: נמצא בהכתיב: 116 קב, א. 286 עט, א. 368 קנה, א [רק חלק מהמאמר — בלי התחלה וסיום]. 549 רלב, א. 606 מג, א [בכותרת: ביה פ' חוקת התקפ"א. אמנם באמצע המאמר בראש דף נב, א הכותרת (בכתיבה מאוחרת): ביה פרי' חוקת התקפ"א. וראה להלן בפנים המאמר ס"ע איתלו שמצוין על תיבת "ויעתק" שהוא גימט' תקפ"א]. 651 קטו, ב. 803 ת, א [רק חלק מהמאמר — בלי התחלה וסיום]. 1211 קפט, א. המאמר מיוסד על ד"ה זה כסה"מ ע' קסד ואילך (הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי). וגו"א נדפס בס' "תורה אור" — לעמבערג תרי"א דף טו, א. ובתוס' הגהות באוה"ת חוקת ע' תתמד ואילך. שם כרך ה' ע' איתרמא ואילך.

או ישיר ישראל: חוקת כא, יז.

באר מים חיים: ש"ש ד, טו.

בראשית ברא בשביל התו' . . . ה' קנני . . . קודש ישראל: בראשית א, א. פירש"י ורמב"ן שם [ע"פ תנחומא (באבער) שם פיסקא ג' וז', לקח טוב שם]. משלי ח, כב. ירמ"ב, ג.

בזהר דאסתכל באורייתא: זח"ב קסא, א"ב.

ידוע דעיקר הכונה . . . דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. תנאי פליו.

אם לא בריתי . . . תנאי הוי' ירמ"י לג, כה. שבת פה, א.

הודו על ארץ ושמים: תהלים קמה, יג.

ה' ימלוך לעולם ועד: בשלח טו, יח.

מל' מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

מלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.

במ"ת ואנו עמו והוא מלכנו ועל ע' שרים הוא מלך בחיצוניו כמ"ש מלך אלקי' על גוים והוא בממשלה בע"כ כמ"ש מלכותו בכל משלה כו' כידוע, אך מ"ש ישתבח שמך לעד מלכנו הכוונה ג"כ לחיי העוה"ב שגם אז לא יהי' רק מבחי' שמך מלכנו והוא מבחי' מל' דא"ס שיאיר בלי צמצום וכמ"ש באורך נראה אור להבא, אבל גם זה אינו רק בחי' הוד וזיו עצם המאור כו' וכמ"ש הודו על ארץ ושמים גם לעוה"ב כמו שארץ קדמה לשמים כו', אבל לבד שיהי' התגלות מהו"ע ממש בעולמות זהו ענין להיו' לו דירה בתחתונים שלמעל' מבחי' זיו והודו כו' והיינו כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה לנוכח כו' (והעוה"ב הוא רק גילוי אור לנשמו' בלבד, וכן במ"ת רק קול דברי' שמעו וראו כו'). וראי' לזה ממש בענין עוה"ב להנחיל אוהבי יש והוא מה שנהנין הנשמות ומרגישין בעונג האלקי (רק שבג"ע האור הוא ממל' דאצ"ו ובעוה"ב הוא ממל' דא"ס שמאיר בע"ס דאצ"ו) הרי בא אא"ס לכלל בחי' יש ומורגש בנשמות כשנהנין בו כו', ובמהו"ע א"ס ב"ה הרי הוא אחדות פשוטה בתכלית מופשט מכל בחי' יש ודבר מה במורגש כו' וכמ"ש לית מחשבה תפיסא ב"י כלל, וגם הע"ס שכלולים בו נק' ע"ס בלי מהות כלל וכמ"ש לאו מכל אינון מדות כלל, וז"ש השמים כו' איזה בית כו' ושלמה א' השמים ושמי השמים לא יכלכלוך שהוא בחי' טה"ע וטה"ת שלפני הצמצום שאינו רק זיו ואור לבד, ועכ"ז צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון להיו' לו דירה בתחתוני' לו ממש וד"ל (ואע"פ שמבואר בע"ח דמתחלה כשעלה ברצונו הי' מצד טבע הטוב להטיב כי חפץ חסד הוא להטיב לברואיו כו' היינו בשביל גילוי אור עצמות למטה דוקא דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כמשי"ת וד"ל).

אך א"כ איך אפשר שיבוא גילוי העצמות א"ס ממש למטה בבחי' גבול במקום וזמן להיו' לו ממש דירה בתחתוני' כו'. הנה הענין הוא דזה יקשה גם בבחי' הארת האור והזיו דמל' דא"ס שגם הוא בבחי' א"ס ממש

מלך אלקי' על גוים: תהלים מז, ט.

באורך נראה אור: תהלים לו, י.

הודו על ארץ ושמים . . . שארץ קדמה לשמים: תהלים קמח, יג. חגיגה יב, א.

ואמר ביום ההוא הנה אלקינו: ישעי' כה, ט.

במ"ת רק קול דברי': ואתחנן ד, יב.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

לית מחשבה . . . לאו מכל אינון מדות: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

השמים . . . איזה בית . . . השמים ושמי השמים . . . טה"ע וטה"ת: ישעי' טו, א. מלכים"א ח, כו. ראה ט'

מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ג ע' א"מב. ושי"ג.

צמצום שכינתו בין ב' בדי ארון: ראה תנחומא ויקהל ז: בתוך הארון כו' צמצום שכינתו. שהשיר א, טז [ב].

ב"ר פ"ה, ה. שמיר' פליד, א. ויקיר' ספ"י. י"ש שה"ש סוף רמז התקפג.

בע"ח דמתחלה כשעלה ברצונו . . . טבע הטוב להטיב . . . חפץ חסד . . . להטיב לברואיו: ראה ע"ח שער

הכללים בתחילתו. שער א' ענף ב' [ד"ה דע וד"ה מהדורת]. עמק המלך שי"א רפ"א. והערת כ"ק אדמו"ר

שליטי"א בדי' אתה אחד מ"ק אדהאמיצ' ע' 4.

והאיך יבא לכלל השפעות לעולמות בבחי' גבול כו', אלא הענין הוא משום דיש כח הצמצום לצמצם האור לבא במדה כי כל יכול הוא דבבחי' א"ס עצמו יש כח המגביל כל גבול כו' והוא הנק' מאמר קו המדה כו' כמו שמצינו במ"ש מונה מספר לכוכבים כו' וכן המוציא במספר צבאם כו' ואיך נמצא המספר מעצמות א"ס שאינו בגדר חלוקים ומספר כלל דלגדולתו אין חקר ולתבונתו אין מספר והוא עצמו מוציא כמספר דוקא כו' והוא מטעם הנ"ל. ואמנם כ"ז שייך בבחי' האור וזיוו של העצמות שיש בו כח המצמצם האור לבא במדה וגבול כו' כנ"ל, אבל ממהו"ע א"ס ב"ה שנק' מאור לא יתכן ענין הצמצום דקו המדה כלל, ואיכ' ה' ראוי שיומשך מאתו ג"כ בבחי' א"ס ממש אך להיותו למעל' מגדר השפעה וגילוי אור לגמרי ע"כ בחי' מעלה ומטה שוין ממש עד שיכול לשכון בבחי' גבול ומדה כמו בהיכל ק"ק וכמו לעיל כנ"ל (והיינו ענין דירה בתחתוני' לו ממש שלמעל' מחיי עוה"ב שאינו רק זיו והוד עצמות לבד (אע"פ שאור זה דמל' דא"ס יאיר כמו שהוא בלא צמצום כלל כנ"ל אין זה ערך כלל לגבי בחי' מהו"ע ממש כנ"ל ודל').

והנה מה שנתאוה הקב"ה להיו' לו דירה בתחתוני' היינו בתחלת ההשתלשלו' כשעלה ברצונו להאציל כו' (שזהו כמ"ש במדרש נמלך בנשמתו של צדיקים דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה) וזה ה' סיבה להיות לו חפץ חסד כנ"ל, וזה ה' בלתי סיבת העלאת מ"ן מלמטה כלל, דודאי א"א שיהי' אתדלית' בהעלאת מ"ן מגיע למהו"ע ממש רק לבחי' זיו והאור שלו לבד שמשם מקור כל ההשתלשלות דעו"ע בהעמ"נ הוא מעל"ע שלו עד עילת כל העילות שהוא ממל' דא"ס כו' אבל אתדל"ע לא ה' מזה רק בבחי' מל' דא"ס ומה שיהי' לו דירה בתחתונים היינו לו ממש כנ"ל, אך מה שעלה ברצונו כו' ג"כ ה' בלתי העלאת מ"ן רק מצד עצמו רק אח"כ תלוי במעשה תחתוני'. וצ"ל שיש ב' מיני אתעדלית', הא' ע"י העלאת מ"ן דמלאכים ועולמות עליונים ותחתוני' עד מעשי בנ"א בכללם שמעוררים בחי' חפץ חסד הראשון כמו בכל ר"ה ור"ה כו' ואתדל"ע זו היא במקורם הראשון רק בבחי' זיו אור דמל' דא"ס (שנק' מלך המרומם לבדו כו' ואחר הצמצום כתי' מלכותך מלכות כל עולמים ה' מלך גאות לבש כידוע), והב' אתעדלית' דמעשה המצות דישאל שמעוררי' שיתאוה להיו' לו דירה בתחתוני' שזהו לו ממש כנ"ל בבחי' מהו"ע מפני שאין לו דירה בתחתונים רק במעשה המצות לבד דוקא, וכידוע שהמצות נק' ארחות הוי' ממש שבהן יש אורח ושכיל

והוא הנק' מאמר קו המדה: ראה זח"א טו, א (ואור החמה ומקים שם). ת"ז ריש ת"ה (וכסא מלך שם). פרט שער עצמות וכלים (שער ד) פ"ז. ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תקנ (ובהמ"מ שם). שם במדבר ח"ג ע' א"כטס ואילך.

מונה מספר לכוכבים . . . המוציא במספר צבאם: תהלים קמה, ד. ישעי' מ, כו.
 כמ"ש במדרש נמלך בנשמתו של צדיקים: ב"ר פ"ה, ז. רות רבה פ"ב, א [ג].
 מלכותך מלכות כל עולמים ה' מלך גאות לבש: תהלים קמה, יג. צג, א.
 שהמצות נק' ארחות הוי': תהלים כה, י"ד. ראה זח"ג קכט, א. קלו, א.

להוליך מהו"ע ממש גם בעולמות כנ"ל בענין דירה בתחתונים, ודוקא כאשר המצוה היא באה למטה בכח"י אור וכלי שהן הנק' למעל' רמ"ח אברים דמלכא כו' כמו מצות התפילין בראש ויד וציצית בטלית כו' שהקב"ה מניח תפילין בראש ומתעטף כו' ועושה חסד וצדקה בידו כו' וכח"ג, ואע"פ שבלא"ה הרי יש ע"ס באו"כ במוחין דחוי"ב ומדות באו"כ דוקא כחסד בדרועא ימינא כו' אבל ע"י המצות העליוני' שהוא ית' מניח תפילין בראש וצדקה בידו כו' ע"ז נמשך מאור מהו"ע ממש בכח"י מקיף וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וכמו שאדם התחתון ע"י המצות יחי' כך האדם העליון כו' כידוע, וזהו אשר קדשנו במצותיו ונק' מצות הוי' כו' שבהן נמשך מעצמות א"ס ולא מבחי' זיו ואורו לבד, וע"כ אין העלאת מ"ן מעורר לבחי' מהו"ע ממש רק מעשה המצות דוקא והוא הנק' דירה בתחתוני' דוקא וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין האיך יכול להיות שיומשך מבחי' מהו"ע מלמעלה מבחי' זיו כנ"ל להתאחד ולהתמשך במצות שלמעלה הגם שהן בחי' רמ"ח איברי' דמלכא אחר שהן באים בבחי' צמצום דאו"כ שנמשך ממאמר קו המדה שאחר הצמצום הראשון כו' וכש"כ שיוכל להתלבש במצות שלמטה עד שנק' דירה בתחתוני'. הנה הענין הוא שהתו' נק' ממוצע להביא ולחבר למהו"ע ברמ"ח מ"ע דאדם דאצי', וכמו למטה באדם התחתון הנה התו' בחי' ממוצע להביא גילוי אלקו' במצות שמפני זה א' דת"ת כנגד כולם וגם נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה וגם מקרא מפורש כי נר מצוה ותו' אור הרי המצוה נק' נר שהוא בחי' כלי לבד לגבי התו' שנק' אור כאור המתחלק לכמה נרות רבות, והטעם שנק' בשם ממוצע שהוא להביא ולהמשיך למהו"ע ברמ"ח אברי' דמלכא כנ"ל, הענין יובן עד"מ בנפש האדם ידוע שיש ב' מדרגות א' חיות הנפש שבא בהרכבה בדם ובשר וד"י הגשמי שנק' חיי הבשר והב' עצם אור חיות הנפש הרוחני כמו שהוא מבלי הרכבה נגשם כלל שבודאי אין ערך בין זה לזה כלל, ועכ"ז אנו רואים בחוש שיש חיבור וקשר גדול ביניהם בכל פרטי הכחות הנמצאים בנפש ובכל שפע פעולתם לדבר והיפוכו כמו ברצון ושכל ומדות חו"ג רחמנות ואכזריות וגם במדו"מ וגם בראי' ושמיעה ודבור והילוך וכה"ג הכל בא מעצם הנפש ממש, וצריך לומר שיש בחי' ממוצע ביניהם שיש בו מבחי' מהו"ע הנפש ויש בו מבחי' הארה של הנפש שבא במורכב בדם הוא הנפש כו', והוא הנק' צלמי הנפש

רמ"ח אברי' דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א), זח"א קע, ב. זח"ב קיח, א. זח"ג קכב, ב.

שהקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א.

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: ע"פ אחרי ית, ה. וראה בהנסמן ע"ז באורך בס' מאמרי אדמו"ר מבכר ח"א ריש ע' שח בהמילואים להמ"מ.

דת"ת כנגד כולם: . . . דתלמוד גדול: פאה רפ"א. קידושין מ, ב.

כי נר מצוה: משלי ו, כג.

שמאירים מן הרוחניי' שבעצם הנפש לחיי בשר שבגוף וכמו אך בצלם יתהלך איש וישנו כפרט נגד ה' מדריגות נרנחתי כו' כמ"ש בע"ח ומבואר כמ"א שהן הממשכים מן ההעלם דמהו"ע הנפש לכל פרט ופרט שבכחות האבריי' לפעול לפעולתן ברוחני' ובגשמי' כמו עד"מ לעשות חסד בידו מתעורר בהעלם מהו"ע הנפש להיו' חפץ חסד באופן פרטי ויבא לגילוי ברצון ושכל כמות ומשמ' ללב ומן הלב ליד ימין כו' וכך בכל הכחות פרטיו' שבכל אבר ואבר פרטי יש ממוצע המחבר ומביא מן ההעלם דמהו"ע הנפש וד"ל.

ובמו"כ ממש יובן למעלה בכח' הממוצע להביא ולחבר למהו"ע אוא"ס ב"ה כאבריי' העליוני' שהן רמ"ח מ"ע עליוני' דאדם העליון דאצי' היא התו' דוקא שהיא באה מאור העלם העצמי דא"ס ב"ה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' אצלו ממש, והוא אור הבא לקשר ולחבר למהו"ע באורי' דרמ"ח אבריי' דמלכא בכל פרט ופרט ממש כמו במצות צדקה וחסד דרועא ימינא כו' מתעורר מהעלם מהו"ע ממש באופן שע"פ התו' הנק' ממוצע וכמו כי אמרתי עולם חסד יבנה חסד זה ע"פ האור דתו' וכן תפילין וציצית וכל מ"ע העליונים, שעז"א שאדם העליון יחי' בחיי עולם היינו מחיי החיים העליונים מכל מקור חיים הנמשך ע"י צמצום דקו"ח כנ"ל שהוא עצמות א"ס ב"ה וכן מ"ש באדם למטה אלה המצות אשר כו' וחי בהם היינו מחיי עולם הא"ס עצמו כו' וזהו רק ע"י בחי' ממוצע דתו' (שהוא כמו צלם הנפש למטה באדם כנ"ל), וזהו שא' בזוהר דאורי' פרקי' ושייפי' ונק' תו' האדם שהוא ברוחני' בכל רמ"ח מ"ע הבאים בגילוי ברמ"ח אבריי' (וכמ"ש כמ"א באריכות עמ"ש בזוהר ע"פ מי ימלל גבורות ה' כו' ע"ש), וזהו ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים כו' שהוא מצות ת"ת בקול ודבור דוקא. דהנה התו' היא רק פירוש וביאור מעשה המצות איך ומה לעשות אותם באופן כך וכך והוא שיגזור אומר שיהי' המעשה כך ולא כך כו', הרי מזה יובן בשרש התו' שהוא מקור כל המצות והוא ממשיך ממהו"ע ממש איך שיהי' הרצון במצות, וז"ש כל הקורא בתו' קורא בשמותיו כו' היינו שמותיו העצמיים שבמהו"ע ממש

אך בצלם יתהלך איש . . . כמ"ש בע"ח ומבואר במ"א: תהלים לט, ז. ע"ח שער הצלם פ"א. סה"מ תס"ב ח"ב ע' תי' (ובהמ"מ לשם). ס' מאמרי אדהאמ"צ ויטרא ח"א ע' שא' (ובהמ"מ שם). ח"ב ע' תרט וע' תתו. שם דברים ח"ב ע' תצה ואילך. לעיל ע' ארצד.

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

אלה המצות . . . וחי בהם: נסמו לעיל בסמוך.

בזוהר דאורי' פרקי' ושייפי': ראה חז"א קלד, ב.

כמ"א באריכות עמ"ש בזוהר ע"פ מי ימלל: ראה חז"א רמט, א [ונתבאר באריכות בכיאה"ז לג, ד ואילך].

ואשים דברי בפ"ך: ישעי' נא, טו.

כל הקורא בתו' קורא בשמותיו: ראה חז"ב פו, א. הרמב"ן בפתיחתו עה"ת. דרשת הרמב"ן — תורת ה' תמימה [בכתבי הרמב"ן, ירושלים תשכ"ד ע' קסד]. שיעור קומה להרמ"ק סניח [סג, ג]. יונת אלם להרמ"ע מפאנו פכ"ט. לקרית פתח עו, ב ובהמ"מ לשם (כהוצאת קה"ת שנת התשד"מ ואילך).

וזהו שקוראים למהו"ע ע"י שמותיו הע' וכמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תו' שבה יקראוהו למהו"ע ממש מפני שע"ז מחברים וממשיכים אותו למצות שלמעל' ולמטה שנק' רמ"ח איברי' כנ"ל, ולכך מצות ת"ת בדבור שבקול ודבור דתו' דוקא ממשיכים בבחי' ההעלם דמהו"ע ודוקא כשקורא אופן דיני המצות איך ומה לעשות שבוה נמשך אור דתו' בכל מצוה בפרט כמשל חיות הנפש עצמה שנמשך בכל אבר בפרט כנ"ל מצד שקורא בשמותיו ממש. וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' כו' כי על כל מוצא פי ה' דוקא באותיו' התו' בקול ודבור למוצאיהם בפה. ונמצא דב' דברי' הן שיחי' האדם העליון והאדם התחתון שבצלם אלקי' עשה את האדם כו', במצות מעשיות שיעשה אותם האדם וחי בהם, והב' מצות ת"ת בדבור וכמ"ש ואשים דברי' בפיך כו' ועל כל מוצא פי הוי' ולא על הלחם דתו' כמו שהוא רק שבא בקול ודבור (שהגם שהתו' נק' מזון וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו' צריך לגרום הגירסא בשיניים טוחנות כו' שנק' ליכון הלכתא כמ"ש במ"א), ואמנם ע"י בחי' הממוצע דתו' דוקא שנק' חיי עולם הא"ס ממש כנ"ל הוא שיכול אח"כ לחיו' ממעשה המצות מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו ששים המה מלכות ס' מסכתות נגד ששה מדות שכולים מי' כו' שנק' תושבע"פ בפה דוקא ועלמות אין מספר אלו הלכות המסתעפים לאין שיעור ומספר כלל, והטעם הוא כנ"ל משום דבס' מסכתות הוא ענין הקריאה שיקראוהו במהותו וע' א"ס ב"ה שיגזור או' אופן הרצון העליון בכל מצוה בפרט כנ"ל שהוא ברמ"ח אברי' דמלכא, וע"כ ועלמות אין מספר שהן הלכות שהתחלקו' הבא בבחי' א"ס ממש אין לו שיעור ג"כ כמי התהום שמתחלקין לטיפין טיפין שאין להם שיעור ומספר מפני שבע' אין לו שיעור כך משום דלחבונתו אין מספר כך גם בהלכות המסתעפים מס' מסכתות שנק' ס' מלכו' כו' אין מספר, וכן בבחי' התחלקו' וריבוי השתלשלו' העולמות שא' אל תקרי עלמות אלא עולמות הגם שמוציא במספר צבאם וכמו מונה מספר כו' שזהו ע"פ צמצום דקו המדה כנ"ל אבל באמת אין להם מספר כנ"ל וכמ"ש היש מספר לגודויו כו', וז"ש גם בנשי' שמקיימים התו"מ והי' מספר בניי אשר לא ימד ולא יספר כו' וד"ל.

לכל אשר יקראוהו . . . ואין אחת אלא תורה: תהלים קמה, יח. ראה כרבת ה, ריש ע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג
היה, איכר פתיחא ב. ת"ז תכ"א (ג. סע"א). תניא ספליז. ועוד.

כי לא על הלחם לבדו: עקב ת, ג.
למוצאיהם בפה: עירובין נד, א.

ותורתך בתוך מעי . . . בשיניים טוחנות . . . כמ"ש במ"א: תהלים ט, ט. זח"ג קכא, ב. וראה אמ"כ שער
הק"ש נב, רע"ג. ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ב ע' תעב. ת"ח יוחי קא, ב. ועוד.

ששים המה מלכות ס' מסכתות: שה"ש ג, ת. ראה שהש"ר עה"פ. זח"ג רטז, א.
דלחבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

אל תקרי עלמות אלא עולמות: ראה ת"ז בהקדמה (יד, ב). זח"ג נח, ב. ע"א, ב.
שמוציא במספר צבאם . . . מונה מספר . . . היש מספר לגודויו: ישע"י מ, כו. תהלים קמו, ד. איוב כה, ג.
והי' מספר בניי הושע ב, א.

וזהו ג"כ משיא ע"פ ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך כו' אלו ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם כו', פי' בנין העולמות הוא ע"י בחי' החכ' כמו שבחכ' יבנה בית שהוא בי"ח דבראשית שבונה במדידה קצובה כאופנים שונים כפי הצריך לא יוסיף ולא יגרע כו' כך בחכ' דמע"ב שנלקחים מחכ' שבתו' כמ"ש בראשית בשביל התו' שנק' ראשית דרכו כנ"ל וכמ"ש בוזהר דאסתכל באורי' וברא עלמא כו' כנ"ל דהתו' נק' ממוצע לחבר למהו"ע במצות כך נק' ממוצע לחבר אוא"ס ב"ה בחכ' דמע"ב שנק' בנין העולמו' שיהי' במספר מכוון ובמדה קצובה לכל עולם ועולם בכל פרטיות מטעם הנ"ל בפרש התו', וזהו ת"ח שלומדים וקוראים בתו' נק' בוניך בנין העולמו' וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים וליסוד ארץ לחדש מע"ב וכמאמ' אין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות של בית רבן, והעיקר ע"י ת"ח שלומדים תושבע"פ שממשיכים בקול ודבור בכל פרטי בנין של כל עולם עד גם בעוה"ז השפל נברא ונעשה הכל עפ"י התו' כו' ע"י ההלכות, וזהו שעוסקים בבנינו ש"ע להביא במספר מלמעל' מן המספר כנ"ל שהוא הארת אאסב"ה שברמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח איברי' כו', וזהו שא' אם לא בריתי כו' חוקת שמים כו'.

וזהו ג"כ מ"ש ע"פ ורב שלום בנים אלו ת"ח שמרבים שלום בעולם כו', וי"ל למה ת"ח דוקא ומהו ענין הריבוי שלום כו'. אך הנ"ל ידוע שהתו' נק' שלום כמ"ש ה' עוז כו' יברך את עמו בשלום כו' וכת"י ישאו הרים שלום כו', וענין השלום הוא בחי' התקשרות והתחברות עליון בתחתון כמו משפיע במקבל שהן ב' הפכים או בדבר והיפוכו כחסד ודין והשלום הוא המחברם וכוללם יחד כו' כמו עושה השלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל שמתכללים ב' הפכים יחד וכה"ג, וכת"י יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלימות כו', והוא בתו' שלמעל' מה שנמשך ממהו"ע אסב"ה בע"ס דאצי' באו"כ כנ"ל וזהו בחי' התקשרו' המשפיע במקבל ושיהי' גילוי אאסב"ה ברמ"ח אברי' שהן בחי' יחודי' בהתכללו' ויחוד דבר והיפוכו בב' קוין דימין ושמאל דחו"ג וכה"ג הכל נק' שלום בפשמ"ע שהוא רק ע"י התו' דוקא, וזה שא' שלום יעשה לי פעם ב' הוא בתו' שלמטה כבי"ע שעושה שלום בעולמו להיות בחי' גילוי אור האצי' ע"י העלאת מ"ן שלהם שהוא בחי' התקשרות המקבל במשפיע וז"ש שלום יעשה לי בחי' צ"ת מלמטלמ"ע כו' (והעיקר הוא מה שתלמוד מביא לידי מעשה המצות בפ"מ מפני שבהן הוא עיקר ענין היחוד והתכללו' כמו

רב שלום בניך . . . בוניך . . . בנינו של עולם: ישעי' נד, יג. סוף ברכות. שבת קיד, א. שבח"י יבנה בית: משלי כו, ג.

בראשית בשביל התו' . . . בוזהר דאסתכל באורי': רש"י ורמב"ן בראשית א, א. ועוד. זח"כ קסא, איב. ואשים דברי בפיך . . . בהבל תינוקות: ישעי' נא, טז. שבת קיט, ב. ה' עוז . . . ישאו הרים שלום: תהלים כט, יא. תהלים עב, יג. עושה השלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל: ע"ס איוב כה, ב. במדבר פ"ב, ה. יעשה שלום לוי: ישעי' כו, ה.

ברמ"ח אברי' בציור אדם שיש יחוד והתכללות זע"ז עד שבכללותו יחד נק' אדם שלם ואם חסר א' אינו נק' אדם שלם כו').

אך עדיין יל מ"ש"א ורב שלום בניך שמרבים שלום בעולם, וריכזי זה היינו כמ"ש למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו' הרי יש שלום לאין קץ (וכמ"ש במ"א), כך ריבוי שלום זה דת"ח עושים בעסק התו' הוא לאין שיעור, והוא מפני שע"י התו' הרי הם בבחי' ממוצע להביא ולהמשיך ממהו"ע דאסב"ה, דכאשר בא האור בהתחלקות דע"ס באו"כ להיות מובדל ומרומם בערך מהם מאד מתבטלין לגמרי במקורם הראשון ונק' ע"ס בלי מה כו' וע"כ הם מתכללים דבר והיפוכו כח"ג שב' קוין ימין ושמאל מתאחדים יחד וכענין עושה השלום במרומיו כנ"ל והיינו שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח כו'. וזהו פ"ה השני בשלום לשון שלימות שמאיר בע"ס מבחי' שלימותא דכולא שהוא הארות מהו"ע א"ס דלאו מכל אינון מדות כלל כשהוא מתחבר בהם נמשך בהם כח השלימות שהוא היחוד וההתכללות זע"ז, והוא מפני שאא"ס נק' שלימותא דכולהו כידוע וכאשר נמשך ע"י התו' שנק' אדם ברוחני' כנ"ל נמשך גם באדם דאצי' ביחוד והתכללות ברמ"ח אברי' שנק' אדם והיינו רמ"ח מ"ע העליונות כנ"ל וד"ל.

אך לכאורה זהו דבר פלא מאחר שמהו"ע א"ס ב"ה למעלה מבחי' אדם כמ"ש כי לא אדם הוא וכמ"ש לאו מכל אילין מדות כלל כו', הענין הוא דזהו ענין שלימותא דכולא שגם שמושלל מכל ע"ס דלפני אחד מה אתה סופר עכ"ז מתמצצם להיות' בבחי' המשכו' ציור אדם, והוא במדות וחכ' שבתה"ק שקדמה לעולם הנאצל כו' וכמ"ש ואהי' אצלו כו' שנק' תו' האדם, ויש בזה בחי' התכללות שאין שלימות לזה בלא זה עד שבחיבור כולם יחד נק' אדם כו' שאז שורה בזה מבחי' מהו"ע כו' דאדם אדמה לעליון כו', ואמנם בתו' שקדמה לעולם נק' אדם ברוחני' וז"ש או דוקא ארוכה מארץ מדה כו' ובאה דוקא לכלל מדה ושיעורים והוא מבחי' או"כ ברמ"ח מ"ע העליונות וכמ"ש כאלו עשאוני כו' וזהו עיקר בחי' השלימות והוא במצות

למרבה המשרה . . . וכמ"ש במ"א: ישע"י ט. ה. ראה ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' עב ואילך.

ונק' ע"ס בלי מה: ס' יצירה פ"א מ"ב ואילך.

שם מ"ה מלגאו: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

שא"ס נק' שלימותא דכולהו: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. עכוה"ק שא"ר פ"ח.

כי לא אדם . . . לאו מכל אילין מדות: שמואל"א טו, כט. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

דלפני אחד מה אתה סופר: ס' יצירה פ"א מ"ז.

ואהי' אצלו . . . ח"ו האדם: משלי ח, ל. שמואל"ב ז, יט [וראה ס' מאמרי אדה"א' במדבר ח"א ע' כו.

רש"י].

דאדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדה"א' במדבר ח"ג ע' א"קמ. רש"י.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

כאלו עשאוני: ראה ח"ג ק"ג, טע"א. ויקר' פליה, ה. וראה לקי"ת בחוקותי מה, טע"ג. ס' מאמרי אדה"ז

ענינים ע' רלא. ובכ"מ.

לפי שכל יכול הוא שיגביל אור העצמי בכלים מכלים שוני' כמו חסד דרועא כו' ודל'. וזהו שמרבים שלום לפי שכמו שא"ס בעצמו אין לו סוף למעולמ"ט כך בחי' התכללות וחבור ב' הפכים וכן משפיע ומקבל בהיותו בא בהתלבשות בע"ס ע"י אור דתו' כנ"ל אין קץ ושיעור לריבוי מיני השלום שהוא הריבוי אופנים מיני היחודים והתכללות כו' וכמ"ש לשלום אין קץ שזהו ג"כ בבחי' א"ס ממש, וע"כ ת"ח דוקא מרבים שלום העליון ממהו"ע בע"ס דאצ"י ושלום התחתון מאצ"י לבי"ע עד אין שיעור למעולמ"ט ע"י עסקם בתו' שנק' שלום בכלל ובפרט מטעם הנ"ל, וזהו מלך שהשלום שלו כו', והוא רק ענין התחברות א"ס שלימותא דכולהו להיו' שורה באבי"ע באו"כ בריבוי התכללות לאין שיעור מטעם הנ"ל ודל'.

ו"ז רב שלום בניך בוניך שעוסקים בבניינו ש"ע באופן ההתחלקות והבנין הוא אופן ההתכללות שהוא שלום העליון והתחתון בפשמ"ע ובמשמ"ט וז"ש א"ת בניך אלא בוניך שהוא קיום בנין העולמות. וזהו בראשית ברא כו' בשביל התו' שנק' ראשית כו' ובשביל ישראל שנק' ראשית. הדנה מבואר למעלה שעיקר המכוון בבריאת העולמו' הי' בשביל שהי' לו דירה בתחתוני' כנ"ל, והרי ע"י התו' שנק' ממוצע כנ"ל ודאי נמשך ממהו"ע לחבר אורו בנאצ"ל' ונבראים כנ"ל. והיינו בשביל התו' שנק' ראשית דרכו היינו ראשית דרך התחברות שלו בעולמות כנ"ל וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו'. אבל מ"ש בשביל ישראל שנק' ראשית הענין הוא דגם שהתו' מצד עצמה נק' בחי' ממוצע לחבר העליון בתחתון כנ"ל מ"מ צריך להיו' ע"י קריאה בהכל הדבור דוקא כמ"ש ודברת במ כו' לפי שע"י הקריאה בדבור מביא וממשיך מן העולם דעצמו' לידי גילוי אור דתו' באו"כ כו' ובלתי הקריאה בדבור נשאר בהעלם העצמו' (וכמ"ש הלא דברי כאש כו' וכמשל המפוח כו' כמ"ש במ"א שהתו' נק' רוח ואש שהרוח עושה התפשטות באש כו' וגם מטבע הדיבור להביא כל העולם לגילוי כו'), וא"ז רק ע"י ישראל דוקא כשקורא' בתו' (דגוי שעוסק בתו' כו') לפי ששורש נשמות ישראל עלה במח' שלפני הצמצום דקו"ח כו', וכידוע דג' קשרין הן דישראל מתקשראן באורי"י כו' ואורי"י סתים וגל"י וס"ר נש"י שרשם בס"ר אותיות ושמות של מהו"ע דתו' שקדמה לעולם כו'. וזהו מה שנתאווה להיו' לו דירה בתחתונים היינו בישראל ע"י תרי"ם שבהם בחר להיות לו דירה כשקורא' בתו' ועושים מצווה

מלך שהשלום שלו: ראה שבעות לה, ב. במדבר פי"ב, ד.

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

ודברת במ: ואתנתו ה, ז.

הלא דברי כאש . . . וכמשל המפוח . . . כתיב במ"א שהתו': ע"פ ירמ"י כג, כט. סה"מ תקס"ד ע' לט.

דגוי שטוסק בחו': סנהדרין נט, א.

וכידוע דג' קשרין הן: ראה חז"ל עג, א. ובהמובא ע"ז בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ וקרא ח"א ס"א ע"ט צע.

שנתאווה לעולם: לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז, ועוד. וראה חניא מל"ו.

בפ"מ והכל א', והיינו שבקריאה שלהם בתו' ובמצות שלהם דוקא ממשכימם למהו"ע כאבי"ע וכמ"ש למעלה בענין ורב שלום בניך ישראל נק' בוניך כידוע. והוא שבשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו ברא הכל שזה ה' עיקר המכוון בתחלה ובשביל התו' דשניהם א' ממש שהוא ע"י ממוצעים דתו' וישראל להיו' לו דירה בתחתונים, וכמו שאנו או' הבוחר בתו' הבוחר בעמו ישראל כו' משום דג' קשרין הללו ישראל ואורי"י וקב"ה מתקשראן בקשר א' ממש בסתים וגלי' כידוע וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל איך יתכן להיו' שעי' הקריאה בתו' דוקא יומשר מבחי' מהו"ע דא"ס ממש הלא א' את עילאה כו' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא כך כלל משמע מלשון לית מח' דאין שום מח' בעולם שיתפס במהו"ע ממש אפילו מח' דתורה הקדומה הנ"ל, וגם בזוהר א' ע"פ אין קדוש כה' כמה קדישאין יש לעילא ישראל קדישין אורי"י קדישא אבל אין קדוש כה' (ואע"פ שא' ג' קשרין הן כנ"ל), והטעם הוא כידוע דאורי"י מח"ע נפקת והחכ' גם בשרש שרשה במהו"ע הרי אין לה ערך כלל וכלל למהו"ע ממש שלמעל' מע' גם מן החכ' הקדומה כו' והיינו מ"ש דלמחתב"כ כו' (ואע"פ שיש שרש בחכ' במהו"ע הנפש ממש עד שנק' כשם נפש השכליות דוקא ולכן כח המוליד הוא בכח המשכיל ההיולי להוליד נפש שכליות כו' וזהו שרש חכ' התו' וישראל שנק' בנים כמ"ש במ"א, אין זה נק' מהו"ע ממש כמו שהוא). והנה הענין הוא דבאמת גם בחי' חכ' שבתו' הגם שנק' ממוצע וכשקוראים בתו' קוראים במהו"ע כנ"ל בפי' אשר יקראוהו באמת עכ"ז אינן קוראים בזה למהו"ע ממש כ"א ע"י קריאה דתשובה דוקא שהוא מן המיצר דוקא כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה כו' אע"ג דלית מח' תפיסא בי' אבל נקו' הרצון הפנימי שבא מקירת הלב כמו בתשו' מעומק פנימי' הלב שם הוא נתפס להיותו למעלה הרבה מן החכ"י כו', וכידוע שיש ב' מיני רצון, א' רצון המורכב והוא שיש טעם לרצון עכ"פ אע"פ שאינו טעם גלוי רק סתום וכמוס היינו כמו הטיית והמשכת ודביקות הנפש באה"ר בתענוגים ההתענג בדבר מה שיש בו טעם ותע' הרי זה מורכב עכ"פ וכמ"כ במס"נ באה"ר לאה' את ה' כי הוא חייך וכן טעמו וראו כי טוב ה', אבל רצון פשוט הוא הפשטת הנפש מכל עצמותו עד כלותו ממש כמו נכספה וגם כלתה נפשי כלה שארי

אנת עילאה כו' סדכ"ס: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

בזוהר א' ע"פ אין קדוש כה': שמואל"א ב. ב. זח"ג מד, א.

דאורי"י מחדש נפקת: זח"ב סב, א. א. פה, א. א. קכא, א. א. זח"ג פא, א. א. קפנ, א. א. רסא, א.

מן המיצר קראתי: תהלים קיח, א.

החכ"י בכתי"י ב: המחשבה.

וכידוע שיש ב' מיני רצון: ראה גם ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תרמו (ובהמ"מ שם). דברים ח"א ע' כא (ובהמ"מ שם).

לאה' את ה' . . . טעמו וראו כי טוב ה': נצבים ל, כ. תהלים לד, ט.

נכספה וגם כלתה . . . כלה שארי . . . כראב"ד: תהלים פד, ג. עג, כו. ע"ז י, א.

ולכני כו' וכה"ג בבע"ת אמיתית כראכ"ד שיצא' נשמתו בבכ"י כו', וזהו רצון העצמי שבא מנקו' פנימי' הלב שמעורר למהו"ע הרצון שבבחי' יחידה שבנפש ממש כמי"ש בפ"י רעייתי דרעותא דלכא שנק' רצון התחתון הוא ממש בחי' רצון הפשוט שבמהות ועצמות הנפש ממש שיכול להביא לידי כליון שהוא הפשטת כל רצון למאוס בחי', וזהו יפה את רעייתי כתרצה שרצון הלב שהוא רצון התחתון מתאחד ברצה"ע כו', והיינו בכ' אופנים, א' ברצון שבאה"ר בכלות הנפש שלמעלה מן הטעם ותענוג כו' אדרבה האה' דוחקת עד שהוא מואס בחיי הבלו לבטל כל הרצונות רק לה' לבדו וכמו מי לי בשמים כו' ואין הרצון רק ליכלל ולהשתאב בגופא דמלכא ממש וכמו אליך ה' נפשי אשא כו', שזהו עיקר ענין מסי' אפי' נוטל את נפשיך כו' אשר ע"ז ה"י גם ר"ע מצטער, והעלאת אה"ר כזאת מעורר למעלה ג"כ בבחי' אה"ר שבא במהו"ע ממש דוקא שלמעלה משרש החכ' כו', והבי' ענין אה' דכל מאדך שלמעלה גם מבחי' אה"ר הנ"ל רק לבטל א"ע מכל וכל ולא מצד אה' ותשוקה רק שמניח כל חייו וכל רצונות הזרות לצאת מכלי גופו הגשמי, וזהו שדקדקו לומר על בכל מאדך יש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו כו' להפקיר כל אשר לו החביב עליו יותר מגופו (ולא מצד אה' שנתגברה ביותר), שזהו פשט הכתוב ואה' בכל מאדך כענין אה' יונתן ודוד שאה' נפש אהבו ע"כ פשט מעליו עד הגורו כו' וכל אשר לאיש יתן כו', שזהו אה' המשפיע למקבל, וכן ממקבל למשפיע כאה' דאברהם אוהבי שלקח בנו יחידו כו', אבל גדול משניהם הוא הפקרות דביטול העצמו' בלא אה' ותשוקה כלל רק שמניח ומפקיר כל עצמו כו', והן כמו בע"ת האמיתי שמואס בחייו לבטל לגמרי לכל הרצונות והתקשרות זרות שה"י לו עד כה ולהיו' לו רק רצון א' לה' לבדו כו', שאע"פ שצ"ג גם הם מואסים בחיי הבלו עוה"ז לגמרי כו' כענין כלה כו' וגם מי לי בשמים כו', אך זהו בא מצד תגבורת אה"ר כו' שיש מי שאוהב עכ"פ כו', אבל בע"ת וכן מסי' על קה"ש להפקיר כל אשר לו בבחי' ביטול רצון בתכלית לא יש מי שאוהב בהתפעלות רק ביטול העצמו' והוא הנמצא ברוב המון ישראל בבחי' רצון התחתון שבנקו' הלב דוקא שעולה למעלה מרצה"ע הנ"ל, והוא אופן הבי' כתרצה הנ"ל, והוא הגורם דוקא להיו' גילוי מהו"ע בכניי' כימהמי"ש שאם עושין תשו' ונגאלין כידוע דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקא בתיובתא משום דבע"ת גדולים מצ"ג מטעם הנ"ל בכל מאדך שגדולה מכל נפשך שע"י אה"ר

כמי"ש בפ"י רעייתי . . יפה את רעייתי כתרצה: שה"ש ה' ד. ראה סה"מ תקס"ד ע' קלה. אהיה שה"ש כרד ב' ע' תקנט.

מי לי בשמים . . אליך ה' נפשי אשא: תהלים עג, כה, א.

אפי' נוטל את נפשך . . ה"י ר"ע מצטער . . יש לך אדם שמונונו ברכות נו, א, סא, ב.
ואתבא בכל מאדך . . שאה' נפש אהבו . . וכל אשר לאיש יתן: ואתתנו ה, שמור"א כ, יז, איוב ב, ד.
שאם עושין תשו' ונגאלין כידוע דמלכא משיחא אתא לאתבא: סנהדרין צו, ב. ראה חז"ק קנג, ב. וראה בכ"י ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים היא ע' א ואילך וסיע' ז, ושי"ן.

שבכלות הנפש כו' (וזהו שהי' ר"ע מצטער ע"ז שיקיים אפי' נוטל את נפשו בפ"מ שאין בזה טעם ותענוג שבכלות הנפש שאינו כהתגברות ההתפעלות ברצון רק ברצון העליון שבעצמו' הנשמה האלקי' והוא מס"נ בכח ולא בפועל אבל בפועל היינו כמו ביטול העצמו' דבע"ת הנ"ל, ואמנם מס"נ בפ"מ גדולה מבע"ת ג"כ שכולל הכל בנשמה וגוף כו', ומס"נ דגוף גדול ממס"נ דנשמה וראי' ממ"ת שאע"פ שעל כל דיבור פרוחה נשמתו כו' מרוב תענוג בכלות הנפש ממש מ"מ לא רצו במיתתם וא' קרב אתה ושמתו כו'), אבל תשו' בכלות הנפש בפ"מ כראב"ד שיצא' נשמתו בכ"י גדולה ממס"נ בפ"מ כאשר נתאחד הגוף עם הנשמה, ודומה למס"נ דר"ע וחבריו בפ"מ שהי' מאריך בא' עד שיצא' נשמתו כמו מס"נ שמצד אה"ר דאפי' נוטל כו' והרבה יותר מזה שהרי התשו' בכלות הנפש למעלה מאה"ר דכליון הנפש כנ"ל הטעם, ועכ"ז הרי יו"ד הרוגי מלכות מעליו מ"ן עד ימיה"מ הרבה יותר מבע"ת אמיתית וכמ"ש בזה"ר הטעם, ואפשר דמס"נ בהפקירות שלא ברצון הטבע כמו שנהרגו רבים על קדה"ש יותר גדול מבע"ת שמואס בחייו בכלות הנפש כראב"ד, אך א"כ למה קנא לו רבי וא' יש קונה עולמו בשעה א' הרי רבים לאלפים הי' בדרות החורבן ב"ש שמסרו נפשם על קדה"ש כו' אלא ודאי יש בזה דבר חידוש ומעלה יתירה שאין במס"נ בפ"מ כמו י' הרוגי מלכות וכה"ג וד"ל).

והנה יהי' איך שיהי' עכ"פ בבחי' נקו' הרצון הפנימי והעצמי שבנקו' הלב ובפנימי הנקו' דרצון שבעצמו' הנפש ממש ששם הוא רק ליכלל ולבטל במהו"ע א"ס ב"ה כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא אליך ממש הרי בזה נתפס ושורה מבחי' הנקו' רצה"פ והעצמי שבפנימי' ועצמו' א"ס ב"ה ממש וכמו לך א' לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש כו' מה שלא יגיע לזה שום מח' וחכ' וכמ"ש לית מחשבה תפיסא כך כלל, אבל בבחי' רצה"ע ממש הוא נתפס במהו"ע שזהו מבחי' העצמו' ממש שלמעלה הרבה מן המח' דחכ' כו' (ואע"פ שנא' לכל אשר יקראוהו למהו"ע באמת דתו' כנ"ל אין זה רק שמתו' ולא אמיתית העצמו' ממש כמו שהוא למעל' מן החכ' שבתו' כנ"ל), ואע"פ שגם ישראל אין עיקר שרשם רק במח' מח' זו נקו' הרצון הפשוט העצמי הנ"ל ע"כ יש ביכולתם לבא למס"נ הנ"ל ולתשו' הנ"ל וד"ל) (ומ"ש בזה"ר ישראל קדישין ואורי"י קדישא ואין קדוש כה' היינו במח' דחכ' שישאל נקו' בנים כו' דקדוש בחכ' וכמ"ש קדש ישראל להוי' ראשית כו' והיינו שבכיל

שעל כל דיבור פרוחה נשמתו . . קרב אתה ושמתו . . כראב"ד: ע"פ שבת פת, ב. ואתחנן ה, כד. ע"ז י, א. דרעי . . שהי' מאריך באי' ברכות סא, ב. וראה בכ"ז בארוכה שערי תשובה ח"א מה, ד ואילך, נג, ב. יו"ד הרוגי מלכות מעליו מ"ן עד ימיה"מ . . ונמי"ש בזה"ר הטעם: ראה זח"ב רנד, ב ואילך. ע"ח שער הכללים פ"א. שער מ"ן ומ"ד דרוש א'. פ"ע"ח שער גפילת אפים פ"ה.ו. ובכ"מ.

אליך הי' נפשי אשא: תהלים כה, א.
 לך א' לבי . . לית מחשבה תפיסא ב"י כלל: תהלים כו, ה. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 קדש ישראל . . בשביל החי' וישראל: ירמ"י ב, ג. רש"י ורמב"ן כראשית א, א. ובכ"מ.

התו' וישראל שנק' ראשית, אבל למעל' מראשית דחכ' הנק' קודש לא יגיע רק במס'נ דעצמו' והוא מ"ש דישראל עלו כמח' שהוא הרצון העצמי הנ"ל וד"ל).

אך הנה יש להבין מהיכן יגיעו בני' לבחי' רעותא דלבא הפנימי והעצמי הנ"ל שלמעלה גם מאה"ר דכל נפשך ובכל מאודך בכלות הנפש כו' כנ"ל שהוא כמו ע"י התשו' מעומקא דלבא הנ"ל, הענין כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה כו', ויש להקדים תחלה מ"ש טובה תוכחה מגולה מאה' מסותרת. דהנה באמת עיקר הכח והעזו' שיש לכאו"א למסור נפשו על קדו"ש גם קל שבקלים כו' כידוע היינו רק מצד בחי' אהמ"ס שנטוע בנפש בהעלם גדול מאד ולא כאה"ר בתענוגים או בכלות הנפש כנ"ל אדרבה לא ניכר שום התפעלות אה' ורק אה' עצמי' וטבעיות ממש, אבל היא מסותרת מאד שהרי גם הרשע שהולך שוכב בדרך לבו כפר"ע גמור כו' וגם הבינונים כו' כשבאו לנסיון כפ"מ עומד במס'נ כפ"מ או בהתעוררו' תשו' אמיתית מקירות הלב בכחי' רבה כמו בעי"ת שנמצא גם בפושי ישראל וקלי עולם כידוע ודאי אין זה רק שיוצא האהמ"ס מהעלמה לגילוי לפרקים ואז יוכל למוסר בחייו ולבטל ולהניח כל עצמותו ולהפשיט עצמו מכל וכל וכתשו' דראב"ד וכה"ג וד"ל.

והנה הסיבה לזה שיצא ההעלם הגדול דאהמ"ס הנ"ל לגילוי הוא בא מן המיצר והדוחק דוקא כאשר יצר לו לאדם מאד בביטושים דבני חיי ומזוני וצרות רבות ורעות שיציקו לו עד הנפש ממש אז יכנע לבבו מאד ויקרא אל הוי' בצר לו מקירו' לבו כתשו' שלימה וכמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם כו', וכמו ופרעה הקריב הקריב לבם לאביהם שבשמים, וכמו כמנשה ששב אל הוי' בכל לבו אחר שקבל יסורי מות כי נכנע לבבו מאד ונשבר יצא בחי' ההעלם הטוב דאהמ"ס לגילוי אע"פ שעשה כל הרע כו', ואם לא הי' בו בחי' הטוב דאהמ"ס בהעלם מה הי' מועיל היסורים, וכה"ג אנו רואים שבכל יסורי' וביטושים יפול כל הרע ויצא הטוב הגנוז וכמ"ש בזוהר אעא דלא סליק נהורא מבטשין לי' וסליק כו' ודוקא בצדיקי' (אבל רשעים נר רשעים ידער מארץ כו') דהיינו בני' דוקא.

וזהו טובה תוכחת מגולה מאהמ"ס, פי' התוכחה הקשה היא המביאה לידי גילוי לאור האהמ"ס ביתר שאת מכמו שהוא בהעלם ע"כ טובה תוכחת

מן המיצר . . . טובה תוכחת מגולה: תהלים קיח, ה. משלי כו, ה.

ויצעקו אל ה': תהלים קג, ה. ועוד.

ופרעה הקריב . . . לאביהם שבשמים: בשלח יד, ירד. שמור פניא, ה.

כמנשה ששב . . . אחרי שקבל יסורי מות: ראה סנהדרין סא, ב.

בזוהר אעא דלא סליק נהורא: חז"ג קסח, א.

נר רשעים ידער: ע"פ משלי יג, ט. ועוד. וראה שם ב, כב.

טובה תוכחת מגולה: משלי כו, ה.

מגולה זו שיש בה תוקף וכה האהמ"ס ביותר, וכמו שאנו רואים בתוכחת מוסר שאב מייסר לבנו שהיא טובה מאהמ"ס שיש בטבעיו' אליו שהוא רחמי האב על הבן וכשמוכיחו ומייסרו בגילוי הרי יצא האהמ"ס בתוקף גדול יותר היינו מצד שנתגבר הרחמנות וחספ' מאד בטובתו ע"כ מוכיחו מאד בביטוישים כדי שיצא הטוב באהמ"ס הנ"ל לגילוי, וכמו הקללות שנתוכחה שהוא להוציא לגילוי האה' מסותרת היא יותר טובה מאהמ"ס עצמה כשלא הי' מוכיחו בתוכחת מגולה שהתוכחה המגולה מורה על תוקף האה"ר שהרי מחמתה יצא לגילוי כנ"ל, וז"ש שמע בני מוסר איבך כו' וכת' כי נר מצוה כו' ודרך חיים תוכחת מוסר, וזהו כל עיקר טעם שעבוד הגלות הקשה ביותר בלחץ ודוחק כו' עד ימצוי הנפש בכל הענינים בכא"ר כידוע רק להוציא לגילוי האהמ"ס מן ההעלם בתוקף גדול מאד כמו ופרעה הקריב הקריב לבם כו' (והסימן לזה שתוכחה מגולה טובה לנפשו להאיר בתוקף האהמ"ס הנ"ל הן השמחים ביסורי' ומקבלים באה' ורצון שהוא מה שמקבל הביטוש בבני חיי ומזוני כו' גם שנוגע עד הנפש ועד בכלל היינו מצד שכאשר נכנע לבו מאד אז יצא לגילוי האהמ"ס הרי ביכולתן למס'נ כו' ע"כ מקבל גם הרעה לטובה עד שיברך על הרעה כמו על הטובה משא"כ בלא ביטוש גדול מתחילה כו', וכמו איוב שא' ה' נתן ה' לקח יהי שם ה' מבורך הרי בדרך בלב שלם על הרעה כמו על הטובה ממש, וזה יש בכא"ר מ"שאל מצד שרש נשמתן באהמ"ס הנ"ל רק שתצא ע"י יסורים דוקא להכניע לבו, ונק' יסורים של אה' וכמ"ש אשרי הגבר אשר תייסרנו י"ה כו' (ויש יסורים שהוא רצועה לאלקאה כו' דינין גמורין וגם שזה לכפר עונו ולטהר נפשו במה שיצא לגילוי נקו' יהדותו שלא תאבד נפשו ביד החיצוני'). ולזה קבל ראב"ש יסורים וא' חביבין עלי יסורים מפני שהי' יחיד בדורו וכולל כללות נשי' להיות בהם גילוי אהמ"ס הנ"ל ע"י יסורי' שקבל באה' ורצון וכן רבי שקבל יסורים הכל עד"ז ומטעם הנ"ל וד"ל (וכמ"ש במ"א ע"פ והפכתי אבלם לששון ושמחתים מיגונם שזה ט' באב שנשלח יד במקדש יהי' לע"ל יום שמחה וששון כאשר יתגלה בחי' תוקף אהמ"ס שהי' בתוכחה קשה זו כמשל אב המכה לבנו כנ"ל). אך הנה בחי' המיצר והדוחק שבא מן הביטוישים בגשמיות כמו בצר לך ומצאוך כו' ושבת כו' יוכל להיות ג"כ ברוחני' כמו בכע"ת אמיתית שהן מרי נפש בעומק נקו' פנימי' שבקירות לבו על חטאיו הרבים

שמע בני מוסר איבך . . . כי נר מצוה: משלי א, ת, ג, כג.

שיברך על הרעה . . . ה' נתן ה' לקח: ע"פ ברכות נד, א, איוב א, כא.

יסורים של אה' . . . אשרי הגביר: ברכות ה, א, ועוד. תהלים צד, יב.

רצועה לאלקאה: ראה זח"א יא, כ, ת"ז בהקדמה (י, ב), שם ת"ל (עג, א). ע"פ שער הכללים פ"ב, וראה

סה"מ תפסיב ח"א ע' לג. תפסי"ח ע' תצו. ובכ"מ.

ראב"ש . . . חביבין עלי יסורים . . . וכן רבי' ראה ב"מ פד, ריש ע"ב, פה, רע"א.

וכמ"ש במ"א ע"פ והפכתי: ירמ"ל לא, יב, ראה י"יש איכה רמז תת"לח. ד"ה והפכתי אבלם בס' מאמרי

אדמו"ר נביאים ע' רסו (ובתוספו בהמ"פ כסוף הספר שם לע' ריד).

בצר לך ומצאוך: ואתחנן ד, ל.

והעצומי' שעשה בפ"מ ובוכה במר נפשו מקירות לבו בעיית או בכל יום כמו הבוכה בצר לו בגשמיו' ממש כידוע, וזהו דבר פלא מאין יבא מיריות עצומה כזו שאינו בגשמיו' גופו כלל ואינו מקבל ביטוש כלל (שהרי התעוררו' תשו' שלימה יוכל להיות בעשירות גדולה ובגדולה והתנשאו' כנתן דוצציאתא וכראבי"ד וכה"ג), אך ודאי זהו מצד הנשמה שנתעוררה הרוח אלקי' במקור חוצבה וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום ויש בזה כח רב וחזק כ"כ לשבור ולהכניע גם לגוף בלב נשבר ונדכה ביותר כמו לב נשבר בגשמיו' ממש עד שימאס בחייו לגמרי מכל וכל כנ"ל זהו היפוך הרע לטוב כו' וד"ל.

והנה כמו שיש לב נשבר ונדכה בזה בבעיית על חטאיו כך ממש נמצא לב נשבר ונדכה במארי דחושבנא שעושי' חשבון טוב בנפשם מכל המחשבות טמאות ורעות ודיבוריו ומעשיו שבכל מיני תאוה וחמדה רעה, הגם שלא עשה בפ"מ הנה ידוע שחום הטבעי בוער באש כבהמה ממש בתאות היתר במאכל ובמשגל ובהרהורי' רעי' של זנות וכן בחמדת ממון והגדולה כו' לרדוף אחר ההבל בכל עוז עד שכל חלבו ודמו יתן בזה וכן כאש זרה דכעס וקנאת איש מרעהו לרדוף ולגזול הענים כו', וכל המדות רעות המגונים שימצא אדם בנפשו כאשר לא ירצה להטעות א"ע הרי יחשב בלבו הקלות כחמורות היינו כמו גזל ועריות וש"ד הכל כדוגמא זו ימצא גם בעונות שדש בעקביו וקלים בעיניו מאד (כמו ש"ד בגזלה ואונאה במו"מ ביותר, ויותר מזה לוח רשע ולא ישלם שלוח ולא שילם ה"ז גזל ורציחה קשה לוקח חיי רעהו ועז"א ידיכם דמים מלאו כו' וכ"ש ברודפי' ומלשינים שאיש את רעהו חיים בלעו ממש כמו שהרגו עם ב"ב ממש וכן לה"ר ומוציא ש"ר שהורגו בחרב לשוננו יותר משהורג בחרב גשמי כמ"ש הוות תחשוב לשונך כתער מלוטש כו' וכן הרכילות להפריד בין איש לרעהו שיהרגו זא"ז וכה"ג במדת הכעס שגובר ובווער בו חום אש זרה כרוצח לבנות ולחרף מלבד הגיאות בעי' שממנו מסתעף הכעס וע"כ כל הכועס כאלו עובד ע"ז לפי שאין אלקי' לנגד עיניו כלל כו' וכה"ג, הכל נכלל בש"ד מדת הדין שנק' איש דמים לשפוך דם כו', וגם מדת הקנאה ותאות השררה מחלק הגבו' קשות כמ"ש קנאה חמת גבר ותאוה והשתררו' שבא מגודל הנפש ותוצפה יתירה שבלב בהתנשאו' יתירה כו', וז"ש הקנאה והתאוה (ברשפי אש זרה) והכבוד מוציאין את האדם מן העולם שיצא ונטרד מעולמו שיפול בכל נקו'

כתן דוצציאתא וכראבי"ד [וכ"ר אלעזר בן דורדיא]: ראה שכתנו, ע"ב, וסדר הזויות בערכו. ע"ז יו, א.

עד יערה עלינו רוח: ישעי' לב, טו.

לוח רשע ולא ישלם . . . ידיכם דמים מלאו: תהלים לו, כא. ישעי' א, טו.

היות תחשוב לשונך: תהלים נב, ד.

כל הכועס כאלו עובד ע"ז: כ"ה גם באגה"ת פ"ו. אגה"ק ר"ס כ"ה. וראה הנסמן ע"ז בארוכה בלקוט

שיחות חי"ז ע' 320 הע' 33. ובהמ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' שצג.

קנאה חמת גבר . . . הקנאה והתאוה: משלי ו, לד. אבות פ"ד מ"א.

יהדותו כמו שהי' ולבא לידי ג"ע ושי"ד ממש כו', וכן תאוות היתר שנמשך לבו כמים אחר תענוגי עוה"ז ברוב אה' והמשכה נקו' הלב בדביקות והתקשרו' עוז ביותר שזהו מיסוד המים גם בזה שיש הרבה דיעות במדריגות חלוקות, עד שנעשה קשור ומושקע כ"כ בתאות חומריות עד שנתטמס לבו כאבן לגמרי בלי יוכל לקבל כלל אור תשו' ותפ' לעולם כו', וזהו קשה יותר מהתפעלות רשפי אש זרה דחום הטבעי שחולפת ועוברת וזו אינה חולפת כו' כידוע, עד שגם מעט בחי' הטוב שבנפש נבלע ונתעלם בהמשכה רבה ועמוקה זו תאות בתענוגי עוה"ז כמו חמרא דפרגיתא קפחו יו"ד השבטים שמנת עבית כו' וכמ"ש ברשעים יצאו מחלב ענימו כו', וכך במדת התפארות והניצוח הקשה ביותר יש מדריגות רבות בכל מיני רע מטמאים מאד, עד מדת הירא' הרע' לקבל ע"ע אדוני' זרים שנק' יראה זרה זולת יראת אלקים שזהו ממש כפורק עומ"ש כמ"ש בלעונוי אדונים זולתיך כו' וכת"י את ה' אלקיך תירא כו', ומפני שמפר יראת אלקי' ממשך ע"ע יראה רעה משונאיו ורודפיו בגשמיו' כו' גם מקול עלה נידף ומפחד כל הימים על כל צרה שלא תבא וכמ"ש בתוכחה ופחדת יומם ולילה כו' וזהו הכל תחת אשר לא עבדת את ה' ביראה כו', וכאשר יתן האדם אל לבו היטיב הדק בכל המדות שבו כמו שידוע כ"א נגעי לבבו ימצא בכל מדותיו שהן ז' מדות הרעים וחטאים דקליפה הגם שלא עשה עבירות חמורות בפ"מ כלל ויתמרמר נפשו מזה מאד מאד כהיות רואה בעיניו ממש שלבד שגבר בנפשו טומאת הז"מ רעות דקליפה הנה גם בחי' הטוב שבו' מדות הטובות דקדושה האלקי' שהן אוי"ר האלקי ברשפי אש ומים וכה"ג והת"ת נמשך ונצח ויראת שמים והתקשרות האלקי' כו' הכל נבלע ונתעלם לגמרי כרע דז"מ רעות עד שלא נודעו כלל וכלל, וכמו שא' בז' פרות הרעות שעולים אחר ז' פרות הטובות כמ"ש והנה ז' פרות אחרות עולות אחריהן רעות ודלות כו' ותאכלנה הפרו' הרעות את ז' הפרות הבריאות כו' ותבואנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה כו', והענין הוא דז' פרות הרעות היינו בחי' ז"מ רעות שעולים מיד אחר ז"מ דקדושה האלקי לפי שהם מקבלים מבחי' אחרוני' וחיצוני' ופסולת הנופל מז"מ דקדושה, כידוע בענין אברה' חס' ואה' האלקי' דקדושה יצא ממנו ישמעאל חסד דקליפה וכן יצחק יראה דקדושה יצא ממנו עשו יראה רעה על חרבך תחי' ופסולת גבו' דקדושה, וז"ש והנה ז' פרות אחרות דאלקי' אחרים דק"נ עולה מיד אחריהן כו' כי אזלעו"ז עשה

חמרא דפרגיתא . . . שמנת עבית . . . יצאו מחלב ענימו: שבת קטו, ב. האיניו לב, טו. תהלים עג, ז. בלעונו אדונים זולתיך: כ"ה בהכתי"י. וראה בהנספח ע"ז להלו ע' אית"ט.

את היא תירא: ואחחנו ה. יג. יעוד.

ופחדת יומם ולילה . . . תחת אשר לא עבדת: ע"פ תבוא כה, טו. מו.

ז' פרות רעות . . . כאשר בתחילה: ע"פ מקץ מא, גיד, יט. כא.

כידוע בענין אברה' . . . יצא ממנו ישמעאל: פסחים נו, א. ראה תריח תולדות ג, ד ואילך. סי' מאמרי

אדהאמי"צ במדבר היא ע' קנז ואילך. ושי"נ.

אזלעו"ז עשה האלקי': קהלת ז, יד.

האלקי' כו', וכנראה בחוש לכל מתחיל בעבודת אלקי' בתפי' בהתפעלות אוי"ר שמיד יעלו לבא אח"כ מז"מ מאוי"ר רעות לבלבל כו' שזהו בא מבחי' הפסולת המעורב טו"ר שבמדות דקדושה כידוע ודל'.

והנה מ"ש ותאכלנה הפרות הרעות וכו' היינו כאשר המדות דקליפה מתגברי' ביותר בנייתם מאחורי' דמדות דקדושה ביתר מכפי המדה כי בחי' הטוב שבמדות נסתלק ונתמעט ביותר הנה תשוקתם לבלוע בתוכם לבחי' הטוב דקדושה עד שיוכלו המדות הטובות במדות הרעות (וכתשוקת החיצוני' לבלוע ניצוצות דקדושה בשעת פטירת הנשמה שזהו ענין טומאת המת שמקבלים יניקה מרושם האור דקדושה, וכענין מי שגדול מחבירו יצרו גדול כמ"ש במ"א כמו בנביאים כו'), כהתכללות מטעמים היפים במים הרעים או כמו מים רבים שמכבין לאור אוי"ר האלקי'. ואמנם הרי לפי' ה' הרע נמתק מעט ע"י הטוב שנכלל בו ולא ה' רע כ"כ כמשל מים יפים ומתוקים המועטים שנחלש קצת מרירות המים הרעים, וכמ"כ באמצעות מעט אוי"ר דקדושה ודאי נחלש מעט רעות הז"מ דקליפה כו' כי גם מעט אור דוחה הרבה מן החושך ובפרט כאשר הרע עיקר יניקתו מן הטוב שנכלל בו, ואיך א' ומראיהו רע כאשר בתחילה שלא נתוסף בהן טוב כלל וכאלו לא בלעו כחי' הטוב כלל אחר שמראיהו רע בעצם ותואר כאשר בתחלה ממש וכמ"ש ולא נודע כי באו אל קרבנה כו'. הענין הוא שיש ב"י מיני בליעות, א' שבלוע ואוכל עד שנהנה ושבע ויאכלו את ישראל בכל פה וכן מ"ש קדש ישראל לה' כל אוכליו יאשמו כו', וזהו ונבל כי ישבע לחם שישבע ממש בלחם דתו' וחכ' בסוד גלות השכינה באוה"ע כבלעם שידע דעת עליון כו' אז יוכל להתהפך לטוב שהרי בלעם ברחך את ישראל ונתקיים ברכתו כמ"ש ולא אבה לשמוע וכו' ויהפוך את הקללה לברכה כו' (וכן בכל דור ודור יש מקטרגים כבלעם ונהפוך הרע לטוב כו'), והב' בליעה שבולעים החיצוני' בלתי אכילה כלל כמו חיל בלע כו' וכן נבלע ישראל בגוים כו' וכן בלעונוי' אדונים כו' וכמו אזי חיים בלעונו כו' שהטוב נשאר בהן בשלימות שלא ירד בתוכם לאור וחיות כלל (וכמו וירא את העם כי ברע הוא שנבלע בחי' הטוב שלהם ברע),

שוהרע טומאת המת: ראה חז"ג פת, א.

מי שנודע מחבירו . . . כמ"ש במ"א: טוכה נב, א. ראה סי' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' פה [ובה"מ"מ בסוף הסי' שם]. סה"מ תקסי"ג ח"ב ע' ש"נ. תקסי"ג ח"ב ע' תשל"ד. סי' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"ב ע' תרלה. להלן ד"ה מה טובי סיה.

כי מיני בליעות: כממה כתבי"ד: ד' מיני בליעות.

ויאכלו את ישראל . . . קדש ישראל . . . ונבל כי ישבע: ישעי' ט, א. ירמ"ב ב, ג. משלי ל, כב.

ולא אבה לשמוע: תצא כג, ה.

חיל בלע . . . נבלע ישראל בגוים . . . אזי חיים בלעונו: איוב כ, טו. הושע ת, ת. תהלים קכד, ג.

בלעונו אדונים: כ"ה תרוב הכתי"ד [ובכתי"י 116: בלעונו]. ובהפסוק (ישעי' כו, יג) בלעונו [ולפי"ז לכאזי

אינו שייך לכאזי, ואולי הוא הוספת המעתיק]. וראה עוד ע"פ זה בס' מאמרי אדה"מ"צ במדבר ח"ג ע' איע"ר.

וירא את העם כי ברע: ע"פ תשא לב, כב. וראה גם סי' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"ב ע' תרצ. במדבר ח"א

ע' קסח. דברים ח"א ע' קח.

וזהו ולא נודע כי באו אל כו' ומראהו רע ממש כאשר בתחלה בלי שיוכל להיות המתקת הדין והרע כזה מצד בחי' הטוב שכלול בו בהעלם ועיבור כו' (וכמו סבוני גם סבבני וכמו הרשע מכתיר את הצדיק וכמו קליפת האגוז וכה"ג), ע"כ אין עצה רק שיוציא את בלעו מפיו כמ"ש חיל בלע ויקיאנו בשלימות כו', ואז נא' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ששליטה זו של הרע על הטוב בהיותו כלול בו בשלימות כאשר יוציאו את בלעו מפיו יהי לרע לו שיאבד לגמרי כי לא נשאר בו שום טוב ואין קיום לרע כלל בלא יניקה מן הטוב וכמו שא' תמותת רשע רעה כו', ולא עוד אלא שיהי' להיפוך והוא מ"ש לאהפכא חשוכא כו' שיוכלל הרע ויהי' כלא הי' בתוך הטוב כו'. ויש בזה ג"כ ב' אופנים הנ"ל בהתכללו' הטוב ברע, א' שיתוסף עי"ז אור במינקת מן ההתכללות והיפוך החושך (כמ"ש כיתרון האור כו') ומריא למיתקא ולא שיחלש כח האור והמתיקות אדרבה יהפכו גם הם לטוב כמו זדונות נעשו כוכיות וקטיגור נעשה סניגור כו', והב' שלא יתפכו כלל רק כמו שהן בשלימותן יאבדו לגמרי, וכמו בענין מחלוקת קרח שירדו חיים שאולה ויאבדו כו', וז"ש ה' לאיוב אם זרוע כאל לך עדה נא גאון וגובה עד והדרך רשעים תחתם ושמתם בעפר כו' פי' תחתם כמו שהן בשלימותן כל הטוב מן הרע כמו שהוא. שזהו שכתוב אשר שלט האדם מדות דק"נ באדם דמדות דקדושה לרע ממש כך בהתכללות הרע בטוב יהי' לרע לו כשיצא בשלימות כמו שהוא בלי טוב כלל שיאבד לגמרי וכמו שהוא בשלימות דוקא וכמ"ש ואתה מרום כו' הנה אויביך כו' וד"ל וכן בפרוח רשעים כמו עשב כו' להשמיד עדי עד כו'.

לזה יוכל כל אדם למצוא בנפשו ג"כ כל ענין הנ"ל בבליעת הטוב שבו בפ"ע עד שלא נודע כו' ומראהו רע כאשר בתחלה אע"פ שיעשה טוב הרבה בו בתו"מ ותפלה וצדקה אחר שנבלע כל הטוב בעומק הרע שסבבו מכל צד ולא נחלש הרע שבו כלל מצד הטוב כי מופרדין הן (כנראה בעליל בכמה בנ"א שמוטעים מאד ויכול לעשות טוב בתו"מ ותפילה ותומ"י יכול לעשות רע כמלשינו' וכעס ורדיפת תאות רעות ואינן אצלו כתרתי דסתרי כלל, ויש שהטוב שבו מעורב ברע והוא מה שהרע שלו מקבל יניקה גמורה מן הטוב שבו כאה' רעה וגסות הלב שמתסעה מן העבודה שבלב דוקא מצד תערוכות טו"ר שבעבודתו כו'). והנה ע"י בחי' לב נשבר ונדכה דתשו' מן המיצר ע"י ביטושים גדולים לגופו כנ"ל או ע"י מרירות עצומה על נפשו

סבוני גם סבבני . . . הרשע מכתיר את הצדיק: תהלים קיח, יא. חבקוק א. ד.

עת אשר שלט . . . תמותת רשע רעה: קהלת ה, ט. תהלים לז, כב.

כיתרון האור . . . זדונות נעשו כוכיות: קהלת ב, יג. יזמא פו, ב.

אם זרוע כאל לך: איוב מ, ט ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"א ע' כו. וש"נ.

אתה מרום . . . בפרוח רשעים: ע"פ תהלים צב, ח"י.

שנדחה כו' הרי ע"ז יצא בחי' הטוב הגנוז בנפשו והיינו בחי' אהמ"ס הנ"ל ונעשה להיפוך שהרע שבו יפול עד שיוכל למאוס בחי' תענוגי עוה"ז לגמרי מכל וכל כנ"ל, שזהו בענין לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ולא לאכפיי' לבד כו', והוא בב' אופנים או שיהופך הרע לטוב או שיפול ממנו ויאבד לגמרי וכמו לב טהור ברא לי אלקי' ורוח נכון כו' שנעשה כמו ברי' חדשה בלב טהור ורוח נכון וכמ"ש והטירותי את לב האבן כו' ונתתי לכם לב בשר ואת רוחי אתן כו' וכמארז"ל לע"ל ישחוט הקב"ה ליצה"ר כו'. וזהו בא הכל ע"י התשו' מן המיצר דוקא שמעורר לנקו' אהמ"ס לבא לגילוי, ויש מן המיצר קראתי י"ה כו' ענני במרחב י"ה כו' שיתבבנו במרחב ד"ה מן ההעלם לגילוי שלא הי' כזה כלל באה' מסותרת הנ"ל מצד עצמה כשהייתה בהעלם, ויש טובה תוכחת מגולה מאהמ"ס וד"ל.

וזהו מ"ש באר מים חיים ונוזלים כו'. דהנה כללות גשמי שמלובשים בגופים גשמי' כאשר עולין למעל' באמצעות התשו' מן המיצר דגוף בהיפוך החושך לאור כנ"ל באורך הנה נק' בשם באר מים חיים דוקא. והענין הוא כידוע שיש ב' מים מים עליונים ומים תחתונים דהיינו מה שחופר בור בארץ ומוצא מים נק' מ"ע אך כשחופרים בעומק כמו ק' אמה ומוצאים מים נק' באר מים חיים, והטעם הוא כי גם מי הנהרות אינו נק' מים חיים אע"פ שנובעים וגמשיכים מן המעינות הבוקעים בארץ כמ"ש השולח מעיינות בנחלים עכ"ז מאחר ששרש נביעת המעינות הוא ממ"ע ש"פ הארץ שהוא בא מגן עדן הארץ ששם יפרדו והיו לד' ראשים כו', אך הבארות הן מים תחתונים שעולים מן התהום וכידוע דארעא חלחולי מחלחלא, והוא הנק' גידי הארץ שמי התהום בוקעים ועולים מלמטה למעלה היפוך טבע המ"ע שורדים מגבוה לנמוך (מג"ע הארץ לנהרות וכל הנהרות הולכים אל הים מלמעלמ"ט כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' וד"ל), ובקיעה זו שבוקעים מים תחתונים מלמעלמ"ט הוא בכח חזק מאד יותר מכח מרוצת המים עליונים מלמעלמ"ט עד שיש בכחן לבקוע בגוף כדור הארץ בעפר קשה וגם בסלע ואבן לעשות בו חלל (ונק' אבנים מפולמות) והן הנק' מעיינות תהום רבה וכשחופרים בעומק ביותר מתכנסים בחפירה זו ממי' שעולין שם מלמעלמ"ע, ונקיעה זו מלמעלמ"ע להתכנס בחפירה זו הוא הנק' באר שאין

לב טהור ברא לי אלקי' . . . והטירותי את לב האבן: תהלים נא, יב. יחזקאל לו, כו.

לע"ל ישחוט הקב"ה ליצה"ר: סוכה נב, א.

מן המיצר קראתי י"ה . . . טובה תוכחת מגולה: תהלים סיה, ה. משלי כו, ה.

השולח מעיינות בנחלים: תהלים קד, י"ד. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ס"ע קג.

דארעא חלחולי מחלחלא: ראה חגיגה כב, א.

לרוקע הארץ על המים: תהלים קלו, ה.

ונק' אבנים מפולמות: ראה גם סידור עד, ריש ע"ד. אמ"ב שער הק"ש נז, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר

ח"ב ע' תשיט. תרי"ח תולדות א, ד. סודיה יצחק בא מכאז באר לחי' רואי מכ"ס אדהאמיצ' [לא נדפס לע"ע].

מעיינות תהום רבה: נז, ז, יא.

לה הפסק כלל והמים שבה נק' בשם מים חיים דהיינו מצד שהן מים שהם חיים ממקורם, ומים אחרים זולתן כמו הנהרו' אע"פ שנובעים גם הם ממקורם כג"ע הארץ לא נק' בשם מים כלל, ויש להבין למה לא יקראו בשם מים כמו מי הבאר, וגם מהו לשון חיים במים שהן בחי' דומם ומה שמתפשטים ונובעים זהו גם בנהרות דניידי ואולי ואיך יאמר גדר חי במים.

אך הענין הוא דכל דבר שבא מבחי' אין ליש נק' בשם חי כמו אור החיות נפש שבאדם נק' חי מצד שבא מאין כו', אבל דבר שהוא בא יש מיש ואינו מחודש מעיקרו מבחי' אין והעלם אינו נק' חי כמו הדומם וגם הצומח שבא וצומח מן העפר הוא יש מיש גם בתחלת צמיחתו מכה הצומח שבארץ וכן המים שבארץ (אבל אש ורוח הן כמו חי ומדבר כי שרש יסודם בבחי' אין והעלם כאש היסודי שהוא אור דק וכן הרוח שמתהווה מאין כמ"ש מד' רוחות בואי הרוח, וגם הם אינם באין מבחי' אין גמור אבל מים ועפר הן כמו דו"צ בחלק דצח"מ). וכך יובן בהפרש שבין מים עליונים למים תחתונים דמ"ע גם שנובעים ממקורם בנהר שיוצא בג"ע כו' ויורדים מגבוה לנמוך כמעיינות ונחלים, א"ז רק כיש מיש ולא מחודש מעיקרו כלל אע"פ שנובע בלי הפסק כלל כו' (בבחי' צומח שצומח בלי שיעור ועכ"ז יש מיש הוא כנ"ל), אבל מ"ת דתהום העולה מלמטלמ"ע דרך גידי הארץ ה"ז בא בבחי' חידוש מעיקרו שזהו מבחי' אין ממש, והוא מה שנתעלם המים בעפר קשה לסלע ואבן ובוקע משם ועולה זהו כמו שמתהווה מאין ממש וכמו התהוות המים מצור החלמיש כו', ואע"פ שמי התהום כבר ישנם במציאות אבל נשתנה מהותם אחר שעוברי' דרך עפר הארץ כו' והוא במה שהפסולת שלהם שהוא חלק העפר שבמים שהתהום מימיו מלוחים ועכורים מחלקי פסולת העפר לפי שגער במים תחתונים בניזפה והורידן למטה מתחת לארץ וכאשר המי התהום עולין בגבו' וכן גדול בעפר כדור הארץ מתבררים מאד מן הפסולת שבהם כי חלק העפר שבהם נדבק בעפר הארץ והמים יוצאים משם נקי' בתכלית היינו כמו מחודשים לגמרי כמו דבר מה המתברר בכור ומצרף שיוצא נקי ה"ז כמו מחודש מאין שכל דבר המעוכב ומתעלם ומתברר כשיוצא אח"כ ה"ז כמו שבא מאין ממש (כמשל הולד בעיבור והעלם כבטן שמתעכבים לצאת משם ומתברר שם בעיכוכו מפסולת שלו ויוצא נקי שזהו כמו ברי' חדשה הבאה יש מאין אע"פ שכבר הי' במציאות נק' נולד מאין ליש כו', שזהו בבחי' אין יותר מצמיחת עשב הארץ שהוא יש מיש להיות שלא הי' בו שינוי באיזה עיכוכו והעלם בתחלה או כירור פסולת כ"כ כצמיחת עשב ותבואות כו'.

בנהרות דניידי ואולי: ראה עירובין מז, א.

מד' רוחות בואי הרוח: יחזקאל לו, ט.

לפי שגער במים תחתונים בניזפה: ראה תגיגה יב, א. רש"י בראשית א, ה. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשי. במדבר ח"ג ע' ארת.

והדמיון הקרוב לזה יותר הוא ב' משלים, א' הוא ענין הפלפול שהוא שכל וסברא כהעלם אחר העלם ע"י קושיות רבות או כמו הקשי הבנה מאד שמעוכב השכל ומתעלם מלצאת אל הגילוי זמן מה עד שאח"כ כשעומד ע"ד השכל בעומקו ותכליתו זהו כמו שבא מאין ממש, וזהו שהפלפול נמשל להכאת הצור ויוזבו מים והוא במה שהצור הקשה היפוך הגילוי וההתפשטות אדרבה מונע ומעכב כי הוא מחוס השמש ויך את הסלע במטהו כו' זהו ענין הפלפול שמן ההעלם וקושי דוקא שזהו הקושי להסתיר ולעמוד לנגד שלא יתגלה אור השכל ומחמת זה דוקא יחודש אור השכל והי' למאירת עינים כאלו חדש הוא לגמרי ומתגבר ביותר, וזהו מעיין המתגבר שבא דוקא מעוצם ההעלם והוא עושה עוצם הבירור לתכליתו מן הפסולת של כל קושי עד שנשאר נקי בתכליתו אמיתתו וכל שלא הי' מוסתר בחושך והעלם בקושי כ"כ הי' מעורב טו"ר הרבה ואין נק' חידוש מאין כלל, ונמצא שבירור זה השכל וחכ' הגם שהוא כבר במציאות ע"י פלפול דקושי נק' חידוש גדול מאין יותר מגופו של שכל כמו שהוא בא מאין ליש ממקורו והוא חידושי דינים שנתהוים ע"י פלפול שנק' מים חיים יותר ממ"ע דה"ע כו'. ויש עוד משל מאור השמש המאיר בענן וחושך כמו שיש יתרון לאור כלילה מביום וכמו התעלמות השכל במשל והידה ששם יוצא מבורר יותר ומבחי' אין הרבה יותר משכל שבא בדבור, והכל א' וד"ל. והדמיון משל הב' הוא ענין הנסיון שבחכ' כמו שא' אין חכם כבעל הנסיון, שזהו ענין פלא מאד דלמה צריך להביא הדבר חכ' בנסיון בפ"מ אם כבר הדבר שכל וחכ' ברור לו שכך הוא, אלא שיבא הדבר חכ' לבחי' הבירור בתכלית מן הפסולת ושקר וטעות א"א כ"א שביאינו בנסיון דמעשה (שנק' בליא פראקטיקע) ששם נברר כל פסולת ומתעכב בו הרבה כאשר בא לענין מעשה בחכ' סממני הפואה כאשר צריך לנסותו בחולה בפ"מ או בחכ' התכונה לנסותו בכלים או הנסיון בחשבון ובמידה ובטבע לנסותו בהרכבת הד"י בפ"מ וכה"ג (וגם בדין והלכה כשבא לפסוק למעשה בפ"מ חוזר ומתעלם ומתעכב הרבה כמו העלם השכל ע"י קושי חזקה כו' ואח"כ יוצא כמו מחודש גמור), וכן מעשה אותיו הכתב כשכותב לדבר חכ' שגם שכבר הבין השכל בכלי מוחו כאשר צריך להביא בכתב ולשונו שהוא בחי' עשי' שם מתברר לעומקו ותכליתו ונברר מכל סיג הרבה יותר מכמו שהי' ונק' חידוש גמור מאין הרבה יותר מגופו

שהפלפול נמשל להכאת הצור: ראה ת"ז תכ"א (מד. א.) סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' רכה. שערי אורה כד, א. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א סי' קיב. ח"ב סי' תקכב. ובעטרת ראש מט, סע"א ואילך: רבנות קודש בהלכות שיוצאין מן הפלפול כו' וכמ"ש במ"א בענין המן הסלע הזה נוציא כו' שזהו הפלפול הקשה כסלע שמסתיר את האמת ולכן נק' קושי' ואחר ההסתר ירבה השפע ביותר מכפי המקור הראשון וזהו ויך את הסלע במטהו כו' והיינו רבנות קודש רבנות י' פעמים אלה דחכמי' כו'. ויך את הסלע במטהו: חוקת ב', יא. אין חכם כבעל הנסיון: עקדה פ' נח (שי"ד ד"ה הקדמה השלישית).

של שכל כמו שבא מאין וכמ"ש במ"א בענין אי' סופר כו', וכי"ז מן' טעמים, א' ע"י ההעכבה וההעלם ביותר והוא הקושי הגדול כשבא לבחי' עשי' בפ"מ כמים המתעכבים ומתעלמים בעפר הקשה כו' שיוצא אח"כ מאין ממש והב' הוא הבירור בתכלית שהוא בדבר הנמוך דוקא והוא בחי' המעשה שמצד היותו היותר אחרון שם הוא כח המברר להיותר עליון שהוא החכ' כו', דאע"פ שמלמעלמ"ט החכ' ראשית והמעשה סוף וראי' משכל וחכ' שבעשי' כמו חרש חכם אינו רק מעשי' שבשכל אך זהו עצמו הטעם שכל עיקר הבירור דחכ' ושכל היותר עליון הבא מאין ליש בבחי' או"י שהוא דוקא שבא לידי נסיון במעשה דוקא לפי שנעוץ תחילתו בסופן וסופן כו', אך כשהוא מלמטלמ"ע בבחי' או"ח כו' הוא כמו הפלפול הנ"ל וד"ל. וכן בעבודת ה' כאשר בחי' הראי' דחכ' אלקי' בא לבחי' המעשה שהיא בלב בנסיון שם מתברר תכלית אמיתתו, וכמו שאין עיקר האמת אלא בסוף דוקא שהוא המעשה דאמת הוא רת"ס וכן בחכ' שבתו' לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר מטעם זה וד"ל. וז"ש כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת וכן א' אין התו' מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' שגא' אדם כי ימות באהל כו' וכן א' במיץ חלב כו' במי אתה מוצא חמאה של תו' במי שמוצץ חלב שניג' כו' ולא תמצאנה בגסי הרוח ובמי שמרחיב דעתו עלי' כים כו', שכ"ז מטעם הנ"ל שכדי שיהי' חידוש הלכה על בורי' מבורר מכל סיג צריך שיבא לבחי' אין ומ"ה שזהו ביגיעה רבה לעמוד על הדבר הרבה עד שממית עצמו עלי' ומוצץ חלב ואז נק' תו' זו בשם מים חיים (כמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים שהוא ח"ע שנתברר בחכ"ת דלפול שנק' חושך והעלם כמ"ש על במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי ויתרון האור דח"ע דוקא מן החושך דח"ת שהוא בחי' בירורים דאו"ח כמובן מב' משלים הנ"ל בפלפול ונסיון וד"ל).

והנה עכ"פ מכ"ז מובן יותר בענין הטעם לקריאת שם מים חיים למ"ת
 דתהום שעולים ובוקעים עפר הקשה וסלע ואבן כנ"ל מב' טעמים א'
 שמתעכב ומתעלם המים בעפר ונעשים בבחי' אין והעלם ממש והב' מה
 שיוצאים מבוררים מכל סיג שבהם בתכלית לפי שנדבק הכל בעפר כבירור
 השכל במעשה וכענין הפלפול הנ"ל שנק' חידוש גמור מאין הרבה יותר

וכמ"ש במ"א בענין אי' סופר: ישע"י לג, יח. ראה אמרי כינה ח"ג: פ. קסא [כהוצאת קה"ת תשמ"ה — קלא, סעיף ואלר].

שנעוץ תחילתו בסופן: סי' יצירה פ"א מ"ז.

לא המדרש עיקר: אבות פ"א מ"ז.

כל שמעשיו מרובין . . . אלא במי שממית . . . אדם כי ימות: אבות פ"ג מ"ט. זחיב קנח, ב. חוקת יט, יד.

במיץ חלב . . . שמוצץ . . . ולא תמצאנה בגסי הרוח: ע"פ משלי ל, לג. ברכות סג, ב. עירובין נה, א.

ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים: זכרי' יד, ת.

במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי: איכה ג, ח. סנהדרין כד, א.

מעצם המים וכמו שהי' בשרשם במקורם בגי'ע הארץ קודם שירד למטה כו' (ועי'כ נק' מים חיים כמו בגדר התהוות החי מאין ויותר הרבה מזה, שהרי גם החכ' נק' חי' וכמי'ש והחכ' תחי' בעלי' א"כ אינו בא בבחי' אין גמור הגם שנק' חי' ומדב'ר שהרי כשהחכ' נק' בשם מים אינו נק' מים חיים רק בבחי' מים עליונים סתם, וגם כאשר החכ' נק' אור כמי'ש יהי אור א"ז בא מאין גמור רק כמו אור הנמצא מאש היסודי שהוא מן ההעלם לגילוי כך אור החכ' מאין תמצא כו', וכן כשנק' רוח החכ' כמו ורוח אלקי' מרחפת כו', וזהו שא' אין כל חדש רק במים חיים כמי'ש ביום כו').

וז'הו באר מים חיים כו', דהנה ידוע בשרש כל הנשמות שהן נמשכים ויורדים מגבוה לנמוך היינו מבחי' מ"ע שנמשך מג"ע בנהר שיוצא מעדן כו' וכאשר ירדו למטה מטה היינו בחי' מ"ת שהן כמו מי התהום המלוחים שהן מעורבים טו"ר בבחי' פסולת כו' ועי'כ א' בווהר דמים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו', ועלייתם היינו כאשר עולים מלמטלמ"ע דרך עפר הארץ דוקא כני'ל, והוא כאשר כל נשמי' אלקי' באה למטה בהתלבשות בחומר גס עפר הגוף שנק' משכא דחוי' כו' בתערובות הרע דו' מדות רעות כני'ל ויוצאים ומתבררי' מכל פסולת ורע דז"מ הרעו' בתכלית ע"י התשו' מן המיצר ודוחק דוקא שזהו ממש כמו ענין כל הנ"ל בהתעלמות המים בעפר דוקא שזהו כמו שבא מאין גמור ונק' מים חיים שהוא למעל' משרש ועצם אור הנשמה במקורה בגי'ע הארץ כאשר אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ומובן ממילא שירידה גדולה הזאת ממ"ע או אור הזרוע לצדיק עליון כו' הוא לצורך עלי' גדולה הרבה יותר משרשה הראשון והפסולת שלה נבדל בתכלית שהוא הרע הנדבק בעפר החומרי שא"א לבררו ויאבד לגמרי כני'ל או שיהופך גם הוא כני'ל בענין עת אשר שלט האדם באדם לרע לו שהוא נפש האלקית ששולט בה נפש הבהמית וכאשר נתבררת יצא כל הטוב מן הרע לרע לו כו'. וזהו הטעם שבעי'ת גדולים מצ"ג שנשמתם מאור זרוע לצ"ע ונק' מ"ע אבל בעי'ת יש בהן יתרון האור הרבה מן היפוך החושך לאור מטעם כל הנ"ל, ועי'כ במקום שבעי'ת עומדים צ"ג א"י לעמוד כי עולין בבחי' או"ח למעלה מעל' משרש הנשמות דצ"ג שא"י לעמוד שם כלל אעי"פ שגם נשמות צ"ג הם באים בגופים וכבשו יצרם לגמרי בבחי' מואס ברע כו' אבל לא באו לכלל רע כלל ולא נהפך הרע לטוב כמו

והתכי' תחיי' עי'פ קלות ז' יב (וראה סי' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' לו, ושינ').
יהי אוד' . . . החכ' מאין' . . . ורוח אלקי' . . . אין כל חדש: בראשית א, ג. איוב כח, יב. בראשית א, ב. קלות א, ט.

בבוהר דמים תחתונים בוכין: ראה תיז ת"ה (יט, ב). בחיי ויקרא ב, יג. מדרש עשרת הדברות סיב. וכמי'.
שנק' משכא דחוי': תיז בהקדמה (י, ב). וראה גם תניא פליא, ובהנסמן בליקוט פירושים ומי' לשם.
במקום שבעי'ת עומדים: ברכות לד, ב. רמב"ם הל' חשובה פיז היד (וראה עיד הגירסאות בלקוטי שיעור חיי' ע' 186. ושינ').

בבע"ת וכפרט כתשו' שבאה מן המיצר ודוחק שהוא כמו בחי' המ"ת שעולים מלמטלמ"ע דרך העפר כו' שנק' מים חיים דוקא. וז"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא ע"י בע"ת האמיתית שהוא בא מן המיצר הגוף החומרי בתגבורת כח חזק ביותר שזהו חידוש גדול מאין גמור הרבה יותר משרש הנשמו' שבאו מאין ליש מלמעלמ"ט ע"כ בחי' מים חיים הללו יצאו מירושלים שהן בני' אל הים הקדמוני שהוא בחי' מ"ע שמעל השמים וכמ"ש והמים אשר מעל השמים העליוני כו' להשפיע להם והם הנשמו' דצ"ג כו'. וזהו באר מים חיים שכנ"י נק' באר מים חיים ע"י התשו' מן המיצר דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ונוזלים מן לבנון. דהנה ע"י שיהי' כנ"י בבחי' באר מ"ח כנ"ל ע"י התשו' מן המיצר ואה"ר דכל מאדך הנ"ל כשיצקו אל ה' בצר להם שאז נפתח הסתום והוא בחי' אהמ"ס הנ"ל שלמעל' מן הכלי לגמרי כנ"ל, אז ע"י מעוררים ג"כ למעל' בחי' הגילוי מן ההעלם באופן זה דהיינו שיהי' נוזל מן הלבנון שהוא בחי' אה"ר העליונה שהיתה סתומה ונעלמה במהו"ע א"ס ב"ה שנק' לבנון בחי' לובן העליון דפנימיו' א"ס בפנימי' הכתר בכללות כו' שהוא פנימי' הרצון הפשוט ועצמי כנ"ל שיהי' לו רצון להיו' לו ממש דירה בתחתוני' כנ"ל וד"ל (ונון פשוטה שבלבנון הוא בחי' הירידה והמשכה למטה מטה כנש"י שבגופים לעוררם בתשו' שלימה הנ"ל, וכמו שאנו מבקשים בש"ע והחזירנו בתשו' שלימה לפניך כו', והיינו ענין נוזלים מן לבנון טיפין טיפין כו' וקאי על באר מ"ח דבאר מ"ח היינו עליות כל הנשמות בתשו' כו' שזהו מחמת שנוזלים מן לבנון שהוא כח המעלה מ"ן כו').

והנה כל ענין הנ"ל בבאר מ"ח שהוא מ"ת דתהום שעולין דרך גידי עפר כדור הארץ מלמטלמ"ע כו' הנה אסיפת וכניסת וקינוח לשם אינו בא ונמצא כ"א ע"י חפירה שחופרים בעומק הארץ תחלה מלמעלמ"ט דהיינו להסיר העפר הקשה ולחפרו היטיב עד שיגיע לעומק ביותר או ימצא המ"ח ממילא כי ימצאו מיד שיחפרו בעומק, אבל בלי חפירה בעומק כלל הגם שיתכנסו המ"ת דרך גידי הארץ מעצמן מלמטלמ"ע אבל נשארים בהעלם בעפר הארץ וכמו מעיין חתום וסתום וכמ"ש ומעיינות תהום רבה נבקעו שיצאו מן ההעלם מצד התגברו' התהום כמ"ש תהום אל תהום קורא כו', וזהו כמשל האוצר הטמון בעומק בעפר הארץ שצריכים חפירה לחפור ולהסיר העפר עד שיגיעו למקום המטמון שממילא יתגלה האוצר, וכמ"ש אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה לחפור בעומק הארץ אז תבין יראת ה'

ביום ההוא יצאו מים: זכרי' יד, ת.

והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד.

ומעיינות תהום רבות: נח, ז, יא.

תהום אל תהום קורא: תהלים מב, ח.

אם תבקשנה ככסף: משלי ב, ד"ה.

ממילא כו' שנתגלה נקו' הרצון הפשוט שבאהבה מסותרת הנעלמת ביותר בגוף החומרי כו' דהיינו בחי' באר מ"ח הנ"ל, שאם לא יחפור העפר החומרי של הגוף שהוא בחי' לב נשבר ונדכה לחלקים קטנים עד שיכנע לבו ויהי כעפר רך להסירו בקל כו', והוא ענין הצעקה מן המיצר במרירות עצומה שנק' חרישה דמרפי ארעא כו' אז לא ימצא מ"ח שהוא נקו' הרצון הפנימי שעולה למעל' מבחי' ככל מאדך הנ"ל, אך כאשר יחפור ביותר לגסות חומריות הלב בצעקה מן המיצר כענין כובד ראש והכנעת הלב שלפני התפילה ויחשוב היטב כחטאים ועוונות ותאות זרות ורעות כו' עד שיהי' לבו כמו חלל ריקן שזהו כעפר תיחוח כו' אז יותר ימצא בחי' מ"ח הנ"ל וכמשל המטמון הנ"ל שעו"א אז תבין יראת ה' כו', שנמצא מציאות המ"ח עם חפירת העפר שניהם כא' באים וא"צ רק להסיר העפר הקשה שאז ממילא נמצאו בחי' המ"ח הנ"ל וד"ל.

ובזה יובן מארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התו' ועבודה וגמ"ח שהן המצות ותפלה עכשיו במקום עבודה דקרבו, והוא בחי' רעותא דלבא הנ"ל בג' אה' דבכל לבבך וכל נפשך וכל מאדך בק"ש, וכתו' אם ישים אליו לבו הוא אה' דבכל לבבך כו' ברעותא דלבא הנ"ל רוחו ונשמתו אליו יאסוף וכמ"ש כלתה נפשי אה"ר בכלות נפש כמו כלה שארי ולבבי כו' שהוא אה' דכל נפשך כנ"ל, ואחי"כ [אהבה דכל מאדך דבעית שגדול מכל נפשך כנ"ל, ואחי"כ] יוכל להיות לו ממש דירה בתחתוני' שהוא ע"י מצות ת"ת כמ"ש והיו הדברי' האלה כו' ודברת בס' כו' שדבר ה' במקום היכל ק"ק ממש שנק' דירה בתחתוני' ממש, והיינו ונוזלים מן לבנון כמו תול כטל אמרתי כו' אחר שיש העלאות מ"ן דבאר מ"ח בג' אה' הנ"ל וד"ל. אבל האומר אין לו אלא תו' שיהי' גילוי אלקות בד"ת שלומד בלא רעותא דלבא בג' אה' הנ"ל תחלה אפי' תו' אין לו שאם אין העלאות אין המשכו' כידוע. וז"ש על ג' דברי' תו' ועבודה דע"י עבודה דתפי' נמשך בחי' אור דתו' וגמ"ח הוא עיקר שלימות הדירה בתחתוני' שהוא בחי' מעשה המצות בפועל ממש שכלולין בצדקה וגמ"ח כידוע וד"ל.

וזהו אז ישיר ישראל כו' עלי באר ענו לה, פי' עלי באר היינו בניי שהם נשמות בגופים ע"י תשו' כנ"ל שנק' באר מ"ח עו"א עלי באר בל'

חרישה דמרפי ארעא: ראה מ"ק ב. ב.

על ג' דברים העולם עומד: אבות פ"א מ"ב.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

כלתה נפשי... כלה שארי: תהלים פד, ג. עג, כו.

והיו הדברים... במקום היכל ק"ק: ואתחנן ו. ו. ראה בריכות ה, סע"א. תניא פ"ד.

תול כטל אמרתי: האינו לב, ב.

האומר אין לו אלא תו': ראה יבמות קט, ב. ובהנסמו ע"י בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע'

העלאה למעל' תחלה בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות שהוא למעל' ממקור חוצב כל הנשמו' דירידה זו צורך עלי' גדולה היא מטעם כל הנל (והיינו ר"ת בא"ר בידך אפקיד רוחי כו' שהוא עליות הנשמו' כמ"ש בידך ממש אפקיד רוחי כו', והיינו בחי' בארה של מרים שהוא כח ומקור לכל העלאות מא' דנשמו' להיות' עולים למעל' מעל' בכל דור ודור עד ימיהמ"ש וז"ש עלי באר בתמידות, וזשיא כאן משם בארה היא הבאר אשר אמר ה' למשה אסוף את העם ואתנה להם מים בחידוש מאין גמור כנ"ל אז ישיר כו' וקאי להבא אז ישיר כאשר יושלם כל העלאות מ"ן דנשי' לבלתי ידח ממנו נידח כו' וזהו במשיח שישכיל וגבה מאד אז ענו לה כו').

והנה אחר שא' עלי באר בהעלאה דתשו' מן המיצר בכל מאדך הנ"ל והוא בחי' רץ לבך (כמו העלאו' מ"ן דנוק' דאשדי מיין למעל', וכמו הבאר שעולה מן העומק הגבה למעל' מצד בחי' ההתגברו' דמ"ת דתהום כו') אח"כ א' ענו לה שיענו לה בבחי' ירידה והמשכה כמו יענינו ביום קראינו, והוא בחי' המשכו' מ"ד דאור דתו' שנמשך בכנ"י מלמעלמ"ט אחר הצעקה בתפי' בבחי' רצוא כו', וזהו כמ"ש תען לשוני אמרתך, וקאי במצות ת"ת שנק' אמרתי בחי' דבר ה' שכבר נא' במ"ת שדבריו חיים וקיימים לעד וכמ"ש ודבריו אשר שמתו בפ"ך כו' תען לשוני דלשוני אינו רק בחי' כלי לענות אחרי דבר ה' כעונה אחר הקורא כו' כך תען לשוני אמרתך האמורה מכבר כו', וכמו הנביא שדבר ה' בפיו והרי פיו אינו רק כלי לדבר ה' כו' ואינו דברי עצמו כלל כך לא ידמה אדם בנפשו ובדברו דבר ה' זו הלכה ומשנה וכ"ש מקרא שדבר' אלה הוא המדבר מצד עצמו עד שישמח בנפשו במה שהוא לומד או הקורא ועוסק בתו' שזהו נראה כאלו עושה מעצמו דבר מה משלו הם כו' שזה ודאי מפריד הדא"ה ממקורם ועושה בהם עטרה לעצמו, אלא אדרבה צריך שיהי' בנפשו בבחי' ביטול המציאו' בתכלית כאלו אינו רק בחי' כלי להכיל בפיו דבר ה' שמדבר בו ונעשה רק כמו מרכבה לגילוי אור ה' שבדבר ה' ששכינה שורה בו, כמאמר שכינה מדברת מתוך גרונו של משה בשעה שא' דבר ה' אל ישראל כו' היינו שהשכינה מדברת בגרונו דבר ה' במצות ואין גרונו ופיו רק כמו כלי הכינור שבו מתלבש

ר"ת בא"ר בידך אפקיד רוחי: תהלים לא, ו. פעי"ח שער קשעהמ"ט פ"ב. פ"י. סידור האריז"ל בקשעהמ"ט. שער הכוונות ענין דרושי הלילה דרושי י. ועוד.
משם בארה היא הבאר: חוקת כא, טו.
במשיח שישכיל וגבה מאד: ישעי' נב, יג [וראה חריגו יונתן, ילקוט שמעוני ואוה"ת שם].
רץ לבך: ראה סי' יצירה פ"א מ"ת. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרנ"ט ע' ר"א.
דאשדי מיין למעל': ראה ח"א ס, ב.
יעננו ביום קראנו: תהלים כ, י"ד.
תען לשוני אמרתך: . . . ודבר' תהלים קי"ט, קעב. ישעי' נט, כא.
שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: ראה ח"ג רלב, א. שמרר פ"ג, טו. מכילתא שמות יח, יט. סי' מאמרי אדמו"ר וקרא ח"ב ע' תשמ"ט. ושי"ג.

הקול כו' וכנבואת הנביא בדבר ה' בפיו שאינו מרגיש עצמו כלל (וכגילוי המען בפני הרבי ז"ל שא' אני המשנה המדברת בפין כמ"ש בס' מ"מ). וזהו תען לשוני אמרתיך כמו הוא אומר והן עונים אחריהם כך תען לשוני אחרי הקורא ומדבר בפיו שהוא אמרתיך, וכמשל הכלי הנתונה תחת הברו' שכפי החבית המלאה שמקלח לתוכה שאין הכלי עושה חידוש דבר מה במהות המים המקלח' מן החבית שעומדת לקבל אותם בתוכה כמו שהן נמשכי' ומקלחי' מפי החבית כו', כך דיבור האדם בדי'ת אין עושה כלום בדאי' שהן ממש כמו שהן נמשכין ויורדים מדבר ה' עצמו שבמית' שדבריו חיים וקיימים רק שמקבל בתוך כלי הדבור שלו לבד ככלי שמקבל קילוח מן החבית כו' וד"ל. והעוסק וקורא בתו' עדי'ז הרי יובן שיוכל להיו' גילוי דבר ה' שבמית' ממש בכל דבר ה' זו הלכה ומשנה ומקרא כשאדם לומד בכ"י גם עכשיו, ובדרך זה ארז"ל שבכל הלכה והלכה שאדם לומד יהי' בעיניו כאלו מקבלה בהי' עתה בשעה זו שלומד כמ"ש והודעתם לבניך כו' וסמיך יום אשר עמדת לפני הוי' בחורב כו' ומה להלן באימה ויראה ורתת וזיעה כו' כך עכשיו ממש יוכל כל אדם לבא לאימה ויראה זו שהי' במית' וכמו רבא יתיב באימתא ופתח בשמעתתא כו', ואיך אפשר שיהי' עתה יראה גדולה כמו בשעה ששמעו וראו את קול דבר ה' מדבר כו', אלא צ"ל לפי שגם עתה אינו רק בחי' כלי לדבר ה' שבמית' שהוא ית' למעלה מן הזמן דעבר הוה ועתיד כו' כידוע בפני הוי' ה' הוה ויהי' כא' וא"כ עבר ועתיד שוין לפניו מאחר שא"ס ביה מקור התהוות הזמן כמ"ש במ"א ודבריו נצחיי' כמ"ש ודבר אלקינו יקום לעולם (וכמ"ש במ"א כאשר ירד הגשם כו' כן דברי אשר יצא מפי לא ישוב כו' וקוי'ח מ' מאמרות שדבר אלקי' יקום לעולם וכ"ש ד"ת ד' הדברות וכל המסתעפי' מהן עד פסק והלכה האחרונים כו'), א"כ ודאי ה' דומה בנפשו בשעה שלומד כאלו מקבל ההלכה עכשיו מפי הגבו' במית' מאחר שפעם א' ה' הגילוי אור אלקי בזמן מית' הי' נצחיי' ולא יופסק ואין בו שינוי כלל, וזהו מה להלן ממש כו' וכן אנו מברכין נותן התו' ל' הוה שבכל יום נותן מטעם הנ"ל וגם א' אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאלו מצוך היום מטעם הנ"ל וד"ל. אך א"כ יש להבין למה לא יש מס"ג ממש בשעת לימוד התו' עכשיו כמו בשעת מית' שעל כל דבור ודבור פרחו נשמתן כו' מאחר שהגילוי דבר ה' עכשיו ממש כמו במית' כנ"ל

הרבי" (הרב בית יוסף) . . אני המשנה . . כפי מ"מ (מגיד מישרים): ראה שם פ' ויחי. בא. תשא. ועוד. וראה גם שיע' חייב ה' סעי'ג. ובכ"מ.
 והודעתם . . יום אשר עמדת . . ומה להלן: ואתחנן ד, ט"ו. ברכות כב, א.
 רבא יתיב באימתא: פסחים ק"ג, א: דרבה כו', ובר"ח שם ובכ"מ גריס דרבא.
 כידוע בפני הוי' ה' הוה ויהי': ראה עי'ח שי'א ענף א'. שיע' אדהיז אריח סיה ס"א. ובכ"מ.
 ודבר אלקינו יקום לעולם: ישעי' מ, ה.
 וכמ"ש במ"א כאשר ירד הגשם: ישעי' נה, י"א. וראה עט"ר לו, ג ואלך. מו, ב ואלך. ועוד.
 אשר אנכי מצוך . . כחדשים: ואתחנן ה, ו. ספרי ופירשי' שם.

(רק ביחודי סגולה כמו בן עזאי שא' כמדרש בשעה שהי' עוסק בתו' הי' אש ש"מ סובכו כנתינתה בסיני וכן א' ביונתן בן עוזיאל שכל עוף הפורה עליו נשרף וכה"ג ולא נמצא בן ברוב ת"ח). הענין הוא כמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך, פי' צל ידי שעשה ה' לבני' צל ומגן להסתיר ולהעלים האור דתו' שבדבר ה' זו הלכה ומקרא כו' שלא יבואו לבחי' כלות הנפש כמו שהי' במ"ת שעל כל דבור כו', וזהו ובצל ידי כסיתך ככיסוי והעלם המקיף העליון דישת חשך סתרו וכמ"ש ה' צילך (שעז"א ה' יושב ושונה כנגדו כו') כדי לנטוע שמים וליסוד ארץ שהוא יחוד קוב"ה ושכינתו' שבתו"מ שנק' שמים וארץ עליוני' כו' והוא כדי שיהי' לו דירה בתחתוני' ממש כו', ואם לא צל ידי לכסות ולהעלים לא הי' נטיעת שמים ויסוד ארץ להי' לו כו' וד"ל (ופי' הפשוט דלנטוע שמים כו' הוא כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים ארץ לא שמתו מפני שיו"ד מאמרות שרשם ב"י הדברות ועכ"א ואשים דברי בפיך ובצל ידי כו' כדי לנטוע שמים כו', והכל ענין א' וד"ל).

וזהו עלי באר ענו לה, אחר שעלו באר מים חיים דכנ"י בבחי' העלאת מ"ן למעל' בתפי' וצעקה מן המיצר כנ"ל אז ענו לה בקריאה דתו' להשיב נפשה כמו ונשמח בדת' כי הם חיינו וכמו ר"ש שא' חדאי נפשאי לך קראי כו' כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו' כידוע, אבל האו' אין לי אלא תו' בלא תפי' שאין הבאר מ"ח עולה אז גם תו' אין לו דאין המשכו' מ"ד תו' בלא העלאו' מ"ן דבאר מ"ח כו' וד"ל.

באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם כו'. הנה לכאו' יש להבין דלפי המבואר למעל' עיקר סיבת מציאת מ"ח דבאר היינו ע"י חפירה בעומק הארץ וז"ש באר חפרוה שרים כו', והטעם הוא שבחפירה הוא שיהי' העפר רך ולא קשה, ולפעמים אנו מוצאים שיהי' התהוות מציאות מ"ח ע"י ההיפוך דוקא והוא כמו המוציא לך מים מצור החלמיש כו' וכן ההופכי הצור אגם מים כו' שזהו דבר והיפוכו שהצור הוא קשה ויבש מחום השמש והוא מוציא מים שהוא היפוכו ממש דאדרבה מצור החלמיש שקורין (קרעמיו) שהוא תכלית יסוד האש וזהו עיקר מהותו ע"כ יליד אש שיצא ממנו אש ע"י

11 עזאי . . . שהי' עוסק בתו' הי' אש: ייקר פט"ג, ד.

ביונתן בן עוזיאל שכל עוף הפורה: סוכה כח, א.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טו.

ה' צילך . . . ה' יושב ושונה כנגדו: תהלים קכא, ה. חדאי רפי"ח.

אם לא בריתי: ירמ"י לג, כה.

שיו"ד מאמרות שרשם ב"י הדברות: ראה חז"י יא, ב. סה"מ אתהלך לאוניא ע' קד. קטב.

ר"ש (רב ששת) שא' חדאי נפשאי: פסחים סח, ב.

הוי כל צמא: ישעי' נה, א.

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב. וראה לעיל ע' אתכנו וש"נ.

המוציא לך מים . . . ההופכי הצור: עקב ת, טו. תהלים קיד, ח.

הכאה לפי שיש בו בהעלם ותכלית יסוד האש ואיך יעשה היפוכו ממש להוציא ממנו מים כו', ואם ודאי זה הי' עיקר הנס והפלא שהוציא מים מצור החלמיש והפך הצור לאגם מים עכ"ל ודאי יש בזה טעם, והיינו כמ"ש בס"י הוציא מים מאש ואש ממים כו' הרי יש מים באש ואש במים וע"כ לקח אש ומים ובללן יחד כו' וכידוע בהרכבות טבע היסודות כו', וכמו במים שיצק אליהו שהאש ליכחה הכל מפני שנכלל בו יסוד האש שבמים וכן מים מכבה אש לכלול בו יסוד המים שיש באש, וכנראה בעשן היוצא מן העץ הנשרף שמורכב מדבר והיפוכו שכלול מים באש ואש במים כו', וע"כ יש בסלע וצור שהוא יסוד האש יסוד המים שהרי א' אבנים שחקו מים ששרש האבן הוא מחלקי יבשות המים שבעפר אך שנתקשה חלקיו מיסוד האש שבו כו', וכן יש חלקי האש במי' שהרי מים מצמיחים וכל צמיחה א"א בלא חום המוליד ומצמיחה, וראי' מן הזרע שבאדם שמוליד ומצמיח היינו כשיש בו חום דוקא כשירה כחץ והוא חלק האש שבמים וכמו חום השמש שמצמיח וכמ"ש ממגד תבואו' משם כו', ובהיפוך בזרע האשה שנק' מ"ן אעפ"י שהוא מיסוד האש כמ"ש ולא אישך תשוקתך נק' מיין דנוק' כי הם מים רק מצד האש שבהן עולין למעל' ע"כ נהפכים לחסדים מיד בהתגברו' המ"ד עליה' ולא עוד אלא שנתמלא' תענוג ממי החסדי' דזכורא ואתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' שזהו מבחי' החום שבמ"ד דוקא שירה כחץ ומזה דוקא נהפכים מ"ן לחסדי' כו', הרי מוכרח לומר שיש התכללו' דבר והיפוכו בחו"ג שבמ"ד ומ"ן כמו התכללות דאש ומים וכמו תאובתא דזכורא לנוק' באש שבמים ותאובתא דנוק' לדזכורא במים שבאש שזהו איש ואשה ומתכללים יחד וע"כ טבע המ"ן לעלות דאשדי מיין לקיבולי' כמ"ת דבאר שמתכנסים ועולי' בבת א' ולא ט'פין ט'פין כמ"ש אשה כי תזריע כו' משא"כ המ"ד נמשך ט'פין ט'פין, וז"ש ונוול' מן לבנון ודיל'.

י"ובן כ"ז בעבוד' שלב בתפי', דהנה הלב מורכב מאש ומים יחד שהרי יש בו כוונ' והתפשטו' והכוונ' הוא מבחי' יסוד האש שבו שמכוון חלקיו כשגובר בלב רשפי אש התשוקה וכמ"ש והחיות רצוא ושוב והכל הוא

בס"י הוציא מים מאש ואש ממים: מובא ג"כ בשם ס"י בקונטרס בד קודש ע' 14. ובהערת זיק אדמו"ר שליט"א שם כותב ע"ז: צ"ל י' לא מצאתי; וראה כמ"א שם: ארבע אש ממים, ובפי"ג מי"ב (בדפוס מנטובה), שהאש נושא מים, ע"כ. וראה עוד מזה בס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' כו. ח"ב ע' תק. במדבר ח"א ע' רסב, ובהמ"מ שם. סה"מ: תרין ע' שעכ. תרניט ע' נח. תרפי"ד ע' ק. ועוד.
לקח אש ומים ובללן יחד: ע"פ חגיגה יב, א. וראה בתנאפן ע"ז לעיל ע' אישפט.
במים שיצק אליהו: מלכים"א יח, לת.
אבנים שחקו מים: איוב יד, ט.
ממגד תבואו' שמש: ברכה לג, יד.
ואל אישך תשוקתך . . . ואתבסמת נוק': בראשית ג, טו. זח"א צד, א. זח"ג קמב, א.
דאשדי מיין . . . אשה כי תזריע: ע"פ זח"א ס, ב. תזריע יב, ב.
והחיות רצוא ושוב . . . כשדוך לבך: יחזקאל א, יד. סי' יצירה פ"א מ"ח.

בדפיקו דלכא בבחי' רוי"ש כשרץ לבך כו', אך שה' תחלה בהעלם בלב ויוצא לידי גילוי ע"י הרוח שבלב כמו הרוח שמוציא ומעלה את האש לעלות למעלה מעלה כו', וזהו שהלב נק' צור כמ"ש צור לבני כו' וכמשל הצור (שקורין קרעמין) שמכין בו כברול יוציא ויוליד אש שמוציא מן ההעלם האש שה' בו לגילוי, כך בלב ה' בהעלם רשפי אש התשוקה האלקי ונתגלה כמו רץ לבך כו' (וכמו בחי' מ"ן דאל אישך תשוקתך לקבל המ"ד כו'), וכמ"כ יש בלב מבחי' החסדי' שזהו בחי' ההתפשטו' שיש בלב בדפיקו הב' שהוא בחי' שוב בהמשכו' החיות לתוכו כו' וכמו המי' שמתפשט' ויורדי' כו', והיינו לפי שהלב מקבל מן המוח ותחלה הוא בבחי' רצוא (בהעלאו' מ"ן דנוק') שהוא בהעלאה כאש העולה ואח"כ שמקבל גילוי אור האלקי מן המוח חוזר ומתפשט (והיינו כמו שלאחר קבלת המ"ד אתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' וד"ל). וזהו כמ"ש ההופכי הצור אגם מים שנהפכו בחי' הגבו' דאש שבלב לאגם מים לבחי' החסדי' בירידה והתפשטו' למטה בעסק התו"מ כל היום וכה"ג וד"ל. אך איך יוכל להיות שיהפוך הצור דלב לאגם מים אחר שהוא בטבעו מבחי' הגבו' דאש שעולה למעל', הענין הוא משום דיש חלקי המים כאש בהעלם כני"ל וצריך להוציא מן ההעלם לגילוי לבד. דהנה ע"י החפירה שבלב להיות בבחי' לב נשבר ונדכה לחלקים קטנים בהכנעה אמיתית כני"ל עי"ן יוצא ויוליד לבחי' רשפי אש התלהבו' שבלב להיות בבחי' רצוא כני"ל ואם לאו אין בחי' רצוא בלב כלל וזהו בחי' כלתה נפשי וצמאה נפשי שאחר החפירה בלב בעומק דוקא. ואמנם הרי א"ז רק גילוי התלהבות אש ותשוקה ואיך ימצא בלב שנק' צור בחי' מים חיים הנ"ל שנוזלים מן לבנון שזהו היפוכו כו'. הענין הוא שזה שכתוב המוציא לך מים מצור החלמיש וכן ההופכי הצור אגם מים היינו מ"ח הנ"ל שא"ז בא רק אחר בחי' הרצוא והתשוקה דהעלאת מ"ן בצור בהתלהבות היוצא בגילוי או דוקא נמשך בלב בחי' מים חיים ומן הצור שהוא הלב נמשך מ"ח לפי שנהפך הצור לאגם מים והיינו בחי' המשכו' מ"ד בלב שנק' צור להמתיק לבחי' הגבו' ברשפי אש שבו ונהפך מגבורות לחסדי' וכמ"ש ההופכי הצור כו', והיינו ע"י לימוד התו' דוקא שנק' מ"ח כאשר בא ע"י הרצוא בתחלה כני"ל בענין עלי באר ואח"כ ענו לה כו' וכמ"ש במדרש במ"ש ודברתם אל הסלע כו' שילמוד עליו הלכה א' כו' וד"ל.

וביאור הענין הנה יובן מענין טמטום הלב בעבודת ה' שהלב נעשה קשה כאבן מבלי ירגיש שום התפעלו' אלקי' מצד גסותו ותומרותיו מתאוות זרות כו' עד שנק' לב האבן ממש ולע"ל כתי' והסירותי את לב האבן

צור לבני' תהלים עג. כו.

ההופכי הצור: תהלים קיד, ת.

במדרש במ"ש ודברתם אל הסלע: חוקת כ, ת. י"ש חוקת רמו תשסג כסופו.

והסירותי את לב האבן: יחזקאל לו, כו.

כו' ונתתי לכם לב בשר כו', ועכשיו יש ב' דברים לתקן את לב האבן בזה, א' בהוצאות האש תחלה והוא מה שיליד רשפי אש התלהבו שבלב ע"י המרירות מן הריחוק כו', והב' בהמשכו מ"ח ממנו ע"י התו' וכמ"ש ודברתם אל הסלע שא' עליו הלכה כו' שכאשר יעסוק האדם בד"ת תמיד יפתח לבו ויהי מקור מוצא מ"ח וז"ש ונתן מימיו מ"ח להעלו' מ"ן בתפ"י כו', אך אין זה רק אחר שיוצא אש המרירות מן הלב תחלה וא"ל לא יפתח הלב ליתן מ"ח כלל. אמנם בחי' המשכו המ"ח ממנו ע"י הדבור בד"ת אנו רואים שאינו כן שהרי גם אם יעסוק אדם כל היום יוכל להיות שבתפ"י קשה לבו כאבן שנק' טמטום הלב, והיינו ענין חטא מי מריבה שצוה ה' להם שידברו עליו הסלע הוא המשכו ד"ת שימתיק לגבורות קשות שבסלע וצור שאם היו מקיימים לדבר אל הסלע ה' כן נקבע לדורות בכל גשמי' אלקי' שהי' עוסק בתו' ה' נפתח לבו והי' למ"ח כו', אך מפני שהכה את הסלע במטהו היינו ענין הכאה בלב ע"י שפלות ונמיכות רוח להיות לבו נשבר ונדכה שזהו ענין של החפירה בעומק דחרישא מרפא כו' והוא מה שנופל הרהור תשרי אמיתית כמו הכאה בלב להיות רוחו נשבר מאד מגסות שלו אז יוצא מ"ח, וז"ש שמעו נא כו' המן הסלע הזה נוציא לכם מים חיים כו' והוא לעשות מן לב הקשה כסלע רכות הלב להי' לב בשר ממש (והוא כמו ענין הפלפול הנ"ל שמחמת ריבוי המונעים להעלים יצא אור מחודש כך מן הלב נשבר דוקא מצד ההסתור וחשך הגס יפתח הלב להי' מ"ח כו'). וזהו עלי באר בהעלאה דרצוא ותשוק' הנ"ל ואח"כ ענו לה בלימוד בד"ת להמתיק הגבורות לחסדים כמ' ההופכי הצור כו' והוא כמ"ש תען לשוני כו' וד"ל.

באר חפרוה שרים. הנה שרים הללו הן אברהם ויצחק כידוע בענין חפירת בארות דאברהם שהאבות הן סימן לבנים וכל עבודות שלהם הי' לצורך בנין קבוע לנשי' בכל דור ודור שיסתעפו מהם, כי הנה ארז"ל אין קורין אבות אלא לשלשה דוקא לפי שהן שרשים הראשוני' הוא שנק' בשם אבות אבל השבטים אע"פ שהן קרובים יותר אל התולדה לא נקראו אבות כו', והטעם כי הנה התולדה דבן מן האב שנלקח ממות האב הרי ודאי שנמצא ממהות ועצמות האב בכך בהיותו נלקח מעצמות של האב מן הזרע המות ששם כח המוליד בדומה לו ממש כמו שאנו רואין שדעת הבן קרובה אל דעת האב ומדותיו קרובים בטבעם למדות האב וגם דרכו ומעשיו ועסקיו

ונתן מימיו: חוקת כ, ת.

דחרישא מרפא: ראה מ"ק ב, ב.

שמעו נא: חוקת כ, י"ד.

חטן לשוני: תהלים קט, קעב.

שרים . . . אברהם ויצחק: ראה תנחומא חוקת כא. ובכ"מ.

שהאבות הן סימן לבנים: ראה ב"ר פ"מ, ג. רמב"ן בראשית יב, ו.

אין קורין אבות אלא לשלשה: ברכות טז, ב.

כו' וכמאמ' ברא כרעא דאבוה כו' שהליכתו בהילוך האב לפי שהבן כרעג האב. והענין הוא דכנ"י נק' בנים והיינו מצד שרש נשמתן במוח האב עליון כמ"ש כי אתה אבינו כו' וע"כ יש בהן מבחי' עצמיות והפנימי' דאוא"ס ב"ה גם בחכ' ומדות שלהם שהוא השגת שכל וחכ' אלקי' ומדות אהבה ויראה כו' כענין מה הוא רחום כו' רחמנים בני רחמנים כו' ודבוקים ברצונו וחכ' ומדותיו שבתו' כו' עד שגם הילוכם ודרכם הוא כדרכי הוי' כמו טבע בנפשם משום דברא כרעא דאבוה כו', וכמובן במה שאומרים אבל אנחנו כו' בני אברהם כו' מה טוב חלקינו מה יפה ירושתינו כו' מצד שכל זה הוא בכנ"י מצד שרשם הראשון שהם האבו', וכמשל באדם שגידי המוח מתפשטים עד הרגלים וישנם ברגלים ממש ויש גידי הרגל בראש להעמיד הראש כי כלול ראש בסוף וסוף בראש בצירוף אדם כידוע. וכך בצירוף אדם דכנ"י שהן בצלם אדם העליון כמ"ש בנים אתם כו' הרי יש מבחי' מוחין שבראש גם ברגלים שהן נשמו' ישראל שהן בבחי' עקביי' (ובפרט בכל דור ודור בבחי' נשמו' שהן רק בבחי' עשי' ובכלל בצירוף אדם היינו גם בדור האחרון שהן בבחי' עקביי' שהוא רק בחי' המעשה מאיר מבחי' ח"ע שבראש שמשם מקור מחצב נש"י מאחר שמוליד בדומה כצלמו כו' כמ"ש מה שמו ומה שם בנו שהן כנ"י נמצא בחי' מ"ה ואדרבה כמו הרגלים שמעמיד הראש כך נא' ומעשה ידינו כוננהו כו' וד"ל).

וכך הוא בענין הסתעפות כל הדורות מן האבות שהן שלשה דוקא שבדאי בהכרח ימצא בכאו"א מישראל גם בדור האחרון שהן בבחי' עקביי' ממה שהי' במקורם המוליד הראשון, והוא ג' מדריגות דאבות דוקא לפי שנולדו מהם וברא כרעא דאבוה דוקא גם בהילוך ומעשה וכ"ש במדות ושכל כו', וכמו שיכול כ"א לומר מתי יגיע מעשי למעשה אברהם ויצחק ויעקב ולא א' למעשה ראובן ושמעון כו' לפי שהבנים יהיו בדומה לאבות הראשונים שבהם הי' בחי' כח המוליד הראשון ומשם מתפשט לכל הענפים וכולם נק' כמו ענפים לגבי השורש, וכמו שרש האילן שימצא בכל האילן עד סופו וכך מדריגות האבות ימצא בהכרח בכאו"א גם בהדיוט שבהדיוטים כו' משום דברא כרעא דאבוה, אבל אין בהכרח שימצא מדריגות ראובן ושמעון בכאו"א הגם שכל שבת ושבת יש לו ראש ושורש מיוחד כשבת ראובן נבדל משבת

ברא כרעא דאבוה: ע"פ רש"י כתובות צב, א [ד"ה כבעיה]. תרדיה מקמי יבמות ג, א. ע"פ שער פרקי הצלם (שכ"ד) פ"א. ועוד.

כו' אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

מה הוא רחום . . . רחמנים בני רחמים: ראה שבת קלג, ב. כתובות ת, ב. יבמות עט, א. ס' מאמרי אדהאמיצ וקרא ח"א ע' עז ובהמ"מ שם.

בנים אחים: פ' ראה יד, א.

מה שמו ומה שם בנו . . . ומעשה ידינו כוננהו: משלי ל, ד. תהלים צ, יז.

שיכול כ"א לומר מתי יגיע: ע"פ תדא"ר פכ"ה.

שמעון אבל מ"מ אינו נק' אבות לגבי תולדות אחרונים להיות מציאותם בהכרח בכא"א מאחר שגם הם נק' ענפים לגבי השרשים הראשונים שהן האבות רק שהן הראשונים המתפשטים ממות האב כו' (ואע"פ שאברהם הוליד ליצחק כו' הכל א' ממש וד"ל).

והנה ג' מדרגות האבות ידוע שהן אהבה ויראה ורחמנות שהן ג' מדות חג"ת כמ"ש אלקי אבי אברהם שהוא ה' במדרגת אה' ודביקות תמיד כמ"ש התהלך לפני כו' ופחד יצחק ה' לי ביראה ופחד אלקי תמיד דאבות הן המרכבה ממש וכן יעקב שכלול משניהם והוא בחי' הרחמים שכלול מאוי"ר ע"כ ה' כלול מאברהם ויצחק, וג' אלה אהבה ויראה ורחמנות נמשך בכא"א מישראל בכל דור ודור גם בנשמות היותר שפלים ויותר רקנים גם בקלי קלים שהרי אין לך אדם מישראל שאין מתעורר באהוי"ר ורחמנות על נפשו רק מאור המשכות אבות שנק' רועים כידוע. ואמנם זה עשו בעבודה שלהם בחפירת בארות, שכנ"י נק' באר כמ"ש עלי באר כו', וזהו באר חפרוה שרים שהן אברהם ויצחק שחפרו הבארות והיינו שעשו לדורות בני' המסתעפים מהם שהן בחי' בית קבול בכנ"י שיהי' בהם העלאת מ"ן דמ"ח דבאר ע"י חפירה זו שחפרוה בכל ימיהם דאבות סימן לבנים כנ"ל, ואם לא החפירה שלהם לא ה' נמצא בכנ"י בחי' כלי חלל ריקן מה שימצא מ"ח בגילוי כו'. וענין החפירה עכשיו הוא לחפור בלב בעומק ע"י לב נשבר ונדכה לרכך הקושי שבלב להמציא מ"ח כו'. וזה הכח ועוז לחפור בעומק ולמצוא מ"ח הוא ממה שכבר חפרוה שרים כו', וזהו שכתוב עלי באר כו' וממה נמצא עלי' הבאר עכשיו מפרש הדבר משום שבאר זה כבר חפרוה שרים שהן אברהם ויצחק ויעקב כו' והתולדה נמשך מן האב המוליד להיות פועל בלבו הלב נשבר ועליות הבאר כו' וד"ל.

והנה חפירת בארות דאברהם ה' לפי מדרגתו שהוא להמציא בחי' האה' והדביקות ולהיות בית קיבול לזה בכנ"י לדורות ה' חופר בארות למצוא מ"ח כו', וחפירה זו ה' כח המשכו' דמקיף דאה"ר העליונה כו' כמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום רוח אה' לעורר את הלב ולרככו עד שיפתח בעומק כו' וכך נמשך בכל יום רוח התעוררות תשו' בלב שמזה יוכל לחפור בעומק לבו בלב נשבר כו'. אך הנה חפירת בארות דאברהם שתמום פלשתים אחרי מות אברהם כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א בהיות שאה' דאברהם שנטוע כמו טבע בנפש כא"א מישראל כנ"ל מסותרת מאד ואינה מאירה רק בשעת קדו"ש או ע"י ביטוש כו'. והנה גם ע"י המשכו' רוח אה'

אלקי אבי . . . התהלך לפני: יוצא לא, מב. לך לך יו, א.

דאבות הן המרכבה: ביר פמ"ז, ו. פפ"ב, ה.

עד יערה עלינו רוח: ישעי' לב, טו.

שתמום פלשתים כמ"ש במ"א: תולדות כו, טו. ראה בהנסמך להלן הע' המתחלת: תענוג המפולש'.

מלמעלמ"ט לקרב בימין לבלתי ידח ממנו כו' ונתעורר אדם באהב' ששרשה באהב' דאברהם עכ"ז הרי אנו רואים שיכול ליפול מעבודת אה' זו מיד אחר התפי' באה' זרות כו' שאע"פ שבשעת התפי' ה' התפעלות האה' בלבו אמת אך מיד שנתקררה בלבו לא נשאר בה אור וחיות כלל רק כמו רושם בעלמא, כמו אחר שיצא לשוק לעסוק במו"מ וכה"ג אי מצד שלנו ה' פתוח בחדווה ואה' אלקי' ונתמלא לבו ע"כ נעשה לבו מפולש (בל"א דיא הארץ איז אפי"ן) ופתוח כמו השמח באיזה דבר האהוב לו שלנו פתוח ומפולש (שהוא בחי' מרה הלבנה מן טחול שוחק), ע"כ בהסתלקות התפעלות האלקי' באה' וחדוה דקדושה יכול להמשך בחדוה והוללות דענין הוללות וליצנות אינו בא רק מלב פתוח ומפולש (שנק' בל"א די הארץ איז צו לאזיין) באיין מעצור לרוחו כלל כידוע. וזהו כל ענין קליפת פלשתים מל' פלשת כמו מבוי המפולש כו' שהוא לב מפולש ופתוח לכל דבר בלי מעצור לרוחו בהיותו בלתי קבלת עומ"ש כלל ע"כ טבעו להי' בהוללות וליצנות מכל וזהו עיקר חיותו ממש והוא מקור לפר"ע מ"ש שמוה בא פתח לכל תאות רעות שלא יבצר וימנע ללב מפולש ופתוח כזה כו', וז"ש לא יתייבבו הוללים לנגד עיניך וכתב' אם ללצים הוא יליץ כו' דקליפה דליצנות קשה מחטאי' כו' וכמ"ש ובמושב לצים לא ישב (כמ"ש ברי"ח באריכות). וזהו דחפירו' בארות דאברהם אהבי רחימא דמלכא דוקא אחרי מות אברהם כשנסתלק אור אה' דאברהם כמו לאחר התפי' שנתקררה מאד איז יש מקום ויניקה לקליפת פלשתי' דפלשתי' ליצנים היו כמ"ש יבא שמשון וישחק לפנינו, ובשעת התפי' כשהי' בלבו אור האה' אלקי' דאברהם בשלימות איין מקום לפתיחות והמשכת וחדות הלב לדבר זר זולת לה' לבדו אך לאחר שנסתלקה יומשך בחדוה דליצנות והוללות (מצד שהוא התענוג המפולש ולא מורכב בדבר מה כמ"ש במ"א באריכות) (רק ליחיס לבד גם בשחוק שישחוק כל היום הוא רק מצד החדוה האלקי' שבתפי' ואינו נקי הוללות כלל אדרבה רק חדוה אלקי' כמו רב ברונא דלא פסיק חוכא מפומא כולא יומא משום דסמיך גאולה לתפי' כו' וכה"ג) (ומה מאד נמצא הדבר הרע הזה ברוכ המון עם מגדול ועד קטן גם בעובדי ה' באמת בתפי' בשעת הכושר בהתפעלות חדוה האלקי' יגילו בלבם

טחול שוחק: ע"פ ברכות סא, ב. זח"ג רלב, ב. ת"ז תכ"א מט, ב. [ושם ג"כ: ליצנותא מטחול נפקא]. ועוד.
מבוי המפולש: משנה עירובין ספ"ט. ועוד. וראה בהנסמן להלן הע' המתחלת. תענוג המפולש.
לא יתייבבו הוללים . . . אם ללצים . . . ובמושב לצים: תהלים ה, ו. משלי ג, לד. תהלים א, א.
כמ"ש ברי"ח באריכות: בכת"ב: ב. בס' ד"ח. ובכת"ב: ג. בס' דרך חיים. ובתרי"ח תולדות ב. ד. מציון ג"כ בענין זה לס' ד"ח. וראה כמ"ז ד"ח ט, ב. ואילך [וראה גם בחומר ליצנות ברי"ח שערי הקדושה מ"ב].
דאברהם אהבי רחימא דמלכא: ע"פ ישע"י מא, ה. ביר פמ"א, ה. זח"ב רסב, ב.
דפלשתי' ליצני' היו: ע"ז יט, א.
יבא שמשון וישחק: ע"פ שופטים טז, כה.
תענוג המפולש . . . כמ"ש במ"א באריכות: ראה תרי"ח תולדות ב, ג. ואילך. בשלח קעד, סע"א ואילך. וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 119 ואילך.
רב ברונא דלא פסיק חוכא: ע"פ ברכות טו, ב. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע"ב. ובכ"מ.

כל היום בדברי בטלים של מה בכך באין מעצור לרוחם וזה הבל ורעות רוח ממש כו' שיצא שכרם בהפסדם ממש כ"א מיד אחר החדוה יראה ופחד עומ"ש דוקא). וזהו הטעם שאחרי מות אברהם סתמום פלישתי בקליפה דליצנות והוללות וימלאום עפר שהוא הקרירות העצומה (בל"א טוטקייט), והוא שלבו נעשה כעפר קשה בלתי ימצא שעת הכושר להעלות לבו אל ה' בהתפעלו' דרצוא כו' כנ"ל, והוא עיקר הסתימה לכאר דאברהם שחפר בעומק למצוא את האהמ"ס הנ"ל, וכנראה בחוש ככל מי שנמשך לבו בהוללות וליצנות ודבי"ט כל היום לא יקבל לבו שום התפעלות אלקי' וגם לא תוכחה קשה יקבל ויכניס בלבו וכמאמ' קשה ליצנות א' שדוחה ק' תוכחות וכת"י אל תוכח לץ כו' רק ע"י ביטוש גדול ביותר כו' וד"ל.

אך הנה בחפירת בארות דיצחק לא נא' סתמום פלשתי' אע"פ שהיו שונאי' אותו ביותר ולא עוד אלא שנא' וישב יצחק בגרר ויחפור את הבארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתי' אחרי מות אברהם ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להן אביו כו'. דהנה שרש מדרג' יצחק ה' ביר' ופחד אלקי תמיד כנ"ל, וידוע שאה' היא התשוקה למעלה בבחי' רץ לבן כנ"ל וכאשר הוא מרחוק משתוקק לעלו' ולידבק כו' אבל הפחד והיראה הוא מקרוב שכאשר המלך הוא מקרוב יראים ממנו וכן לע"ל דאנו א' וכן תן פחדך על כו' לפי שיהי' בגילוי מקרוב מאד ע"כ יראוך כל המעשים כו', וכך ה' פחד יצחק כידוע, ואפס קצוה נמשך בלב כאו"א שיהי' פחד אלקי' נגד עיניו כאשר מקבל עומ"ש בעול גמור כאלו התגלות אלקי' מקרוב ויעצור רוחו ולבו ומי"ד ולא יצא לידי הוללות וליצנות ודבי"ט כ"כ, עד שמי שנמשך בו ההארה פחד אלקי' דיצחק וביותר יכול להיו' שגם אור האה' האלקי' בחדוה וגילה שפי' בבחי' רצוא בתפי' לא תהי' חולפת ועוברת כלל אלא אדרבה תמשך ההתפעלו' אה' וחדוה זו בתוך הלב להיו' בבחי' שוב אחרי הרצוא כו' שהוא הרושם הנשאר קיים כל היום גם אחרי התפי' בעסק מוי"מ ולא יפול כלל בהוללות וליצנות וריבוי דבי"ט מצד עומ"ש ופחד אלקי' שעשה התיישבות שתתיישב בלבו והוא שיהי' גם אור האה' שיהי' מקרוב דוקא ולא בבחי' תשוקה מרחוק שמסתלק מיד כנ"ל, והיינו שמיד שמתפעל בחדוה אלקי' יקבל עליו עומ"ש בפחד ויראה מקרוב והוא הנק' מרה שחורה טבעיות כו' (בל"א איין גיהאלטין די הארץ זייער מצד יר' אלקי') והוא שמזה בא העוצב והמ"ש למאוס בחייו חיי ההבל, וז"ש ככל עצב יהי' מותר, וזהו היסוד לכל עבוד' האלקי' שתתקיי' קיום נצחי' וד"ל.

וכמא' קשה ליצנות א' שדוחה ק' תוכחות: בתורת חיים בשלח שם (קעז, ב): כמ"ש דליצנותא א' דוחה ג' תוכחות. אמנם בבחי' אחר של מאמר התרי"ח (כתי' מס' 325 קעז, ב) הלשון כמשי"כ כאן. וכ"ה בדרך חיים ט, ג.

אל תוכח לץ: משלי ט, ת.

וישב יצחק . . . ויקרא להם שמות: תולדות כו, יח.

ככל עצב יהי' מותר: משלי יד, כג.

וזהו וישב יצחק בגרר ויחפור כו' דחפירה דיצחק הנ"ל ביר' ופחד הוא ההיפוך לקליפת פלשתי' שהוא הליצנות והוללות, עד גם הבארות דאברה' שסתמום פלשתי' וימלאום עפר כנ"ל וחזר וחפרם, והוא בחי' גילוי אהמ"ס הנ"ל שתתגלה ולא יסתמום קליפה פלשתי' עוד מטעם הנ"ל שהוא בחי' שוב שאחר הרצוא וכמא' כל רחימא דלא אתכלל מב' סטרין אוי"ר אינו מתקיימת וכמשל הקושר קשר של קיימא שקשר השני הוא עיקר המקיים וכמו התוכף שני תכיפות הוי חיבור כו' וכידוע. וז"ש יעקב ופחד יצחק הי' לי אלי מקרוב, דיראה מקרוב ואלקי אני אברהם באור אה' האלקי מרחוק גם הוא הי' לי, ולי זה קאי גם אשלפניו דהיינו אלקי אני אברהם, היינו שע"י פחד יצחק שהי' לי ממש ושב יצחק וחפרם בארות דאברהם כו', דגם דעיקר הרחמים רבים ע"ע ודאי בא מצד אה' מרחוק ע"כ נק' אברהם אני ויעקב הוא אשר פדה אברהם כו' אבל א"ז בגילוי רק בהעלם דמקית, אבל פחד יצחק מזה בא בגילוי ברחמים, והוא עוצם המרירות על פ"ע עד שהוא עצב תמיד כנ"ל וד"ל (וזהו ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו שמות הראשון מלא מפני שקרא יצחק שהוא בהתכללו' דאה' עם היר' לאכללא שמאלא בימינא כו' אבל שמו' שקרא להן אביו הי' חסר ו' מטעם הנ"ל).

כרוה נדיבי העם. פי' כאשר כרוה כמו וכי יכרה איש בור כו' שהוא כמו הבור שהוא חלל ריקן לאחר שחופרים ונעשה כעפר רך מסירים אותו להי' חלל בית קבול בבור עמוק שאין בו עפר כלל. וכן יובן בנש"י בגופים שגם שנעשה חפירה בעומק הלב צריך לעשו' חלל ריקן בלב כמו ולבי חלל בקרבי, והוא שיהי' הלב בחי' כלי קיבול לקבל כל שפע אור האלקי כו', וכמו עד"מ בתולה שרחמה נפתח ע"י בועלה ועשאה חלל בית קיבול שאין האשה כורתת כו' אלא למי שעשאה כלי בכיאה ראשונה והוא מבחי' יסוד דכורא דוקא בגבו' שבו שעשאה כלי חלל לקבל מ"ד ולהקלט הטפה בעומק הרחם שתזריע ותוליד כו', וכך הוא בכנ"י כמו כי בועלייך עושייך כו' וזהו עיקר בנין הנוק' לעשות בחי' כלי ביסוד שהוא* דוקא. וז"ש כרוה נדיבי העם הן יעקב ויוסף כמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף שיעקב

כל ודומא דלא אתכלל מב' סטרין: ראה וחי' יא, סעיב ואלך. התוכף שתי תכיפות: ע"פ שבת נד, סעי"א. וראה גם ד"ה וידעת היום — נדפס בהוספות לסה"מ תק"ע [קתת, תשמ"ז] ס"ה.

ופחד יצחק הי' לי: יוצא לא, מב. ויעקב הוא אשר פדה את אברהם: ע"פ ישעי' כט, כב. וראה הנסמן ע"ז בארובה בהערות ותיקונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א לתניא ספליב (מא, ב). ובהמ"מ כס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' פח. לאכללא שמאלא בימינא: ראה לעיל רד"ה ויקח קרח. ושי"ן. וכי יכרה איש בור: ע"פ משפטים כא, לג. ולבי חלל בקרבי: תהלים קט, כב. שאין האשה כורתת . . . כי בועלייך עושייך: סנהדרין כב, ב. ישעי' נד, ה. שהוא: אחרי חיבה זו יש כאן בהכתי"י מקום פנוי לחיבה אחת. ובכתי"י ג: שבה דוקא. אלה חולדות יעקב יוסף: וישב לו, ב.

ע"י שכלול מחו"ג והוא בח"י הרחמים עושה חלל בלב להיו' כלי קיבול, והעיקר ע"י יוסף שהוא בח"י יסוד כידוע דיעקב גופא ויוסף ברית חשבינן חד ודוקא מבחי' גבו' דיסוד דיוסף צ"ע נעשה חלל בית קבול להעלאת מ"ן תמיד והוא רוחא דשביק בגווה שזהו הכריתת ברית למי שעשאה כלי דוקא. וזהו בכל דור ודור בכל אשר ימצא הכח להעלות מ"ן בנש"י בגופים הוא רק בבחי' יעקב ויוסף. וזהו כרוה נדיבי עם שנדיב נק' ע"ש השפע טוב יותר מכפי המדה של החסד כו', וזהו שר"ת חפרוה שרים כרוה מג' תיבות אלה חשך שהוא לעש"י מחשך אור שיה' בנין הכלי דיסוד דנוק' שנק' חשך דלית לה מגרמה כלום צ"ל ע"י גבו' שנק' חשך דוקא שהוא בח"י גבו' דקו השמאל דוחה כו' כי ע"י בח"י הגבו' דיסוד דדכורא דוקא הוא כח הדוחה שדוחק לעשות חלל ריקן כרחם הנוק' כו' וזהו חפרוה שרים, והעיקר ע"י יצחק שהוא קו שמאל דוחה כרוה נדיבי עם וכמ"ש יעקב ופחד יצחק ה' לי משום דפחד יצחק ה' לי דוקא לפי שעיקר בנין המל' מן הגבורו', ואע"פ שנא' והוכן בחסד כסא עולם חסד יבנה היינו בבחי' התפשטו' המל' בבי"ע אבל בנין המל' עצמה מהותה בגבו' דז"א דוקא והיינו מפחד יצחק שה' לי נעשה בנין המל', והעיקר הכלי שבה שהוא בח"י חלל דיסוד דנוק', ואע"פ שכת' ויבן ה' אלקי' את הצלע שהן או"א והעיקר הוא אבא דאבא יסד ברתא וז"ש אלקי אבי אברה' כו' דאברה' בח"י החסד מקבל מאבא בקו הימין חח"ן כו' היינו דאבא יסד ברתא, אבל בנין קומ' הוא ע"י אמ"ת הבנין דוי"ו שהוא בח"י יסוד, וזהו שבשמות הראשון מלא וי"ו ושמות השני שקרא להן אביו חסר וי"ו כנ"ל שהיו"ו הוא בח"י יסוד שנק' אמת הבנין כו' ובחסד דאברהם חסר ו' וזה רק בפחד יצחק שה' לי ביסוד דז"א ובנה בנין הנוק' (וזהו ויחפרו עבדי יצחק בנחל שהוא המל' כמ"ש וצדקה כנחל איתן כו' עבדי יצחק דוקא וימצאו שם באר מ"ת ויריבו רועי גרר לאמר לנו המים והיינו ניקת החיצוני' בדינין דיסוד דמל' להמתיקם וכמ"ש לפתח חטאת רובץ ויקרא שמה עש"ק ע"ש הגול כמו בגזל ועשוק, וזהו כי התעשקו עמו, וכן לבאר השני קרא שמה שטנה נוק' דקליפה שטן, עד ויעתק (גי' תקפ"ו) משם כו' ולא רבו עלי'

כידוע דיעקב גופא ויוסף ברית חשבינן חו"ג זחיג רלו, א. ראה סה"מ תקס"ה ע' קט"ו. תרי"א כח. סע"ב. ועוד.

רוחא דשביק בגווה: זחיג צט, ב. ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ה, ת. ובכ"מ.

שרית חפרוה שרים כרוה: . חשך: לקרית וס' הליקוט'ם האר"זיל ע"פ.

ופחד יצחק ה' לי: ויצא לא, מב.

שעיקר בנין המל': . הגבורו': ראה רמ"ז ליחיא קעט, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ריח. וש"נ.

והוכן בחסד כסא: ישע"י טו, ה.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

ויבן ה' אלקיים: . או"א: כראשית ב, כב. וחי' מט, א.

דאבא יסד ברתא: זחיג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תס"ט (קה, ב).

ויחפרו עבדי יצחק בנחל: . וצדקה בנחל: . ויריבו: . עש"ק: . ויעתק: תולדות כו, יט. כב. עמוס ה, כד.

(וראה ע"פ וצדקה כנחל איתן בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' שצד ובהמ"מ ס).

ויעתק (גי' תקפ"ו): . רחבות (תרי"ז): . ותר"ס (תרמ"ז): גימטריאות אלי מופיעות כאן ברוב הכתב"יד

מפני שנמתקו כל הדינים הקשים ויקרא שמה רחבות (תרי"ו) כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ כו' מפני שאז כבר נמתקו שהוא זמן ימוהמ"ש וד"ל (ולא נזכר כ"ז באברה' רק ביצחק משום דממנו עיקר הבנין דנוק' ובפרט בבאר מ"ח דוקא. וז"ש עלי באר שהוא באר שנק' רחובות שהוא בעליות המלי' כמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים כו' או ענו לה שיהי' התגלות טעמי תו' ע"י משיח כו', וענו לה ג"כ לצורך עצמות' כמו שהוא הבנין דיסוד דנוק' שתוכל להיות בחי' כלי קיבול לעשותה כלי אח"כ ענו לה להשפיע בה מ"ד וכו'. והפ"י הב' עלי באר שכבר נעשה כלי קיבול על שחפרוה שרים וכרוה כו' בוי"ו דאמת הבנין ביצחק (וכמ"ש לע"ל על יצחק דוקא כי אתה אבינו ואברה' לא ידענו כנ"ל בענין אלקי אבי אברהם וגם ישראל לא יכירונו מאין ה' הבנין וכמ"ש אבן מאסו הבונים שהו או"א כנ"ל כו' וד"ל) רק שתעלה הבאר למעל' מעלה לקבל שם והוא בבחי' פנימי' הכתר שנועץ סוכ"ת כמו בנעילה דיו"כ וכמ"ש ותר"ם (תרמ"ו) התיבה כחדש הז"י על הרי אררט, ואח"כ ענו לה שתומשך לה אור פנימי' התו' כמו שהי' במ"ת כחיצוני' התו' כאשר שמעו אנכי מי שאנכי כו' שהי' בני' בחי' כלי קיבול לקבל ע"י שכבר חפרוה שרים וכרוה כו' שהן האבות כנ"ל וד"ל).

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור הנה יובן עדימ' במשפיע ומקבל תלמיד מרבן
אנו רואים ב' דברים, א' שצריך שיהי' בתלמיד בחי' כלי הקליטה שיקלוט השפע שכל וסברא היטיב הדק לעומקו ביותר ולא כמו שהוא מובן בהשקפה ראשונה שאין זה נק' קליטה והסימן לזה הוא מה שקולט את הפסולת ושומרים ולא יקלט התמצית כלל וגם מה שנדמה לו שהוא קולט המכוון והתמצית זהו רק בחי' החיצוני' המושג מיד לשומע ולא קיבל וקלט לפנימי' המכוון ולעומק השכל כלל (וראי' לזה ממה שלא קאי אדעת' דרבי' עד מ' שנין גם במי שקבל התמצית), ויש בזה חילוקי מדרגו' זו למעלה מזו יש מי שקולט בעומק יותר מזולתו אבל רק הקיצור והתמצית והשאר ילך

(נסמנו לעיל בתחילת המאמר), מלבד ככת"י אחד (803 תב, א) שבו לא נמצאות גימטריאות אלו, רק אחרי התיבות, ופרינו בארץ כאו איתא: „(גי' תרמ"ה וס"י תר"ם כו').
[וראה גם ס' מגדל עז' תפט שנדפס שם מכת"י בזה"ל: מאדמ"ר נ"ע בענין ימוהמ"ש וג' עליות, תר"ג יהי' כולם ידעו אותי גימט' תרי"ג, תרי"ו רחובות, תרמ"ז ותר"ם התיבה].
ביום ההוא יצאו מ"ח: זכרי' יד, ת.

כי אתה אבינו . . . אבן מאסו הבונים: ישעי' סג, טו. תהלים קיח, כב.

וחרם (תרי"ו) [ראה בהגסמו ע"ז לעיל בסמך] התיבה בחדש הוי' [בכת"י ב גוסף כאן: ותנח] על הרי אררט: ע"פ נח ז', י: ותרם מעל הארץ. ושם ח, ד: ותנח התיבה בחדש השביעי גוי' על הרי אררט. [ואולי הוא טעות בכת"י המעתיק כאן, וצ"ל: ותנח בחדש הוי']. וראה על זה (ותרם גוי' ותנח גוי') בעט"ר שער ר"ה פכ"ד (כו, א). תרי"ח פ' נח נח, ריש ע"ד. סא, ב. ד"ה להיע ברכת חתנים מביק אדהאמיצ' [בס' מאמרים יקרים — ג. י. תשל"ז] ל.ג, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ט"ע שצה. אה"ת נח כ"ד ג. תרמ"ג, ב. ואילך. וראה ד"ה להבין שרש ענין חתים [בס' מאמרי אדהאמיצ' בדברים ח"ד — בדפוס — ובהמ"מ שם].

אנכי מי שאנכי: ראה חז"א קסו, ב. זח"ג יא, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ב ע' שכה. וש"נ. שלא קאי אדעת' דרבי: ע"ז ה, ב.

לאיבוד שנשכח ממנו, ויש קולט הכל ולא נשאר אפי' אות ודבור א' שלא קבל וקלט בתוכו כמו ר"א שנק' בור סיד שאינו מאכד אפי' טפה א' שלא נשכח ממנו אפי' דבור א' ששמע מרבו כו', ואע"פ שהקליטה הוא רק בתמצית כקליטת הנוק' רק המובחר והברור שבמ"ד אך גם השאר נמשך אחר הברור להיות טפל בולד הנוולד כו', וכך בקליטת הזרע הזרוע בארץ שהכל בא בדבר הנצמח פנימי' וחיצוני' כמו חטה וקליפתה ופרי ועלה שלה כו', ובאופן עומק הקליטה יש מדרגו' זה קולט כך וזה קולט כך, ע"כ בהתפשטו' השכל בהשגה אח"כ יהי' חלוקים זה מזה כמעט כמו ב' הפכים כב"ש ובי"ה ששמעו דבר א' זה אוסר וזה מתיר כו', והדבר הב' שצריך שיהי' בתלמיד כלי חלל ריקן ביותר, והוא ענין השפלות הגדולה בעצמו לעשות עצמו כאלו אין בו דעת עצמו כלל ואין מביין שום דבר מה ואין ביכולתו להביין מכת חכמתו כלום רק מה שיקבל דבר מרבו אל זה יטה אזנו מאד מאד וכמאמ' עשה אונך כאפרכסת לקבל מה ששומע כו', וכל שמשפיל בעצמו בשפלות וצמצומים בעצמותו ביותר יותר יוכל לקלוט עיקר השכל והסברא בתכלית אמיתתה ביותר, וכמו שאנו רואים בחוש שכל תלמיד שירצה לקבל השפעות השכל והסברא מפי השמועה מרבו או ע"י לימוד עצמו מן הספר א"א לו שיבוא אל אמיתת עומק השכל והסברא כ"א ע"י צמצום וכווץ עצמותו ביותר דהיינו בשפלות עצומה ביותר כאלו אינו במציאות דבר מה אזי יוכל לקלוט היטיב לעומק התמצית וכמו שהוא, וכמאמר אין התו' מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' שכל בחי' עצמו ממית בלתי יהי' דבר מה כלל וכלל וכן מי שמוצץ חלב שינק משדי אמו אתה מוצא חמאה של תו' כלומר התמצית והמובחר כמו שחמאה תמצית של חלב כו', ולהיפך א' לא תמצאנה בגסי הרוח ולא בים היא לא תמצאנה במי שמרחיב דעתו עלי' כים פוי' שעומד מיד על השגות השכל מפני שדעתו רחבה בעצמו יותר מן השכל הזה שלומד וזהו שמרחיב דעתו עלי' כו' שזהו היפך הכלי קליטה שבלתי אפשרי שיקבל ויקלוט תמצית השפע שכל רק החיצוני' לבד וגם זה יפלוט לחוץ ויתערב בתערובו' שקר הרבה עד שלא נשאר בידו מאומה רק הפסולת ושמרים לבד כנ"ל וד"ל.

והנה הטעם לכ"ז הענין שבקליטה הנה ב' דברי' הנ"ל הכל א' ממש והא ב'הא תלי' דאין מציאת הקליטה בעומק יותר רק במי שיש בו כלי חלל ריקן יותר וכל שאין בו כלי חלל ריקן לעומק כ"כ לא יקלוט לעומק כ"כ, וזהו ענין השפלות והכווץ בעצמותו יותר שנעשה בו חלל ריקן בעומק

ר"א שנק' בור סיד: ע"פ אבות פ"ב מ"ט.

עשה אונך כאפרכסת: תגיגה ג, ב.

אין התו' . . . אלא במי שממית: זח"ב קנח, ב. ועוד.

במי שמוצץ . . . חמאה של תורה: ע"פ ברכת סג, ב.

לא תמצאנה בגהיר: עירובין נה, א.

יותר ע"כ יוכל לקלוט הרבה בעומק יותר כי כלי ריקן יותר בעומק מחזיק וקולט הרבה יותר, וכמו פתח לבי בתורתך מפני שנפשי כעפר לכל כו' ע"כ נפתח לבו בעומק לקלוט תו' הרבה, ופתיחת הלב הוא החלל ריקן שנעשה כוונן בכל נקו' עצמותו דוקא והי' כלא הי' ממש (וכן קליטת הזרע מ"ז הזרוע ברחם הנקו' או בזרע הזרוע בארץ שא"א שתקלוט כ"א בעומק הרחם עד שיהי' כאין ממש בביטול הישות לגמרי שהוא העלא' מ"ן דנוק' שמתכווין בכל נקו' עצמותה לגמרי בעוצם ההתכללו' והתשווקה ואינה פולטת זהו עיקר תיקון כל יסוד דנוק' לעשות בה חלל ריקן לעומק שתוכל לקלוט בעומק להתמצית זרע מ"ד כנ"ל וד"ל).

והנה כ"ז דמיון להבין לבחי' קליטת המקבל שהוא בחי' יסוד דנוק', אך ע"י מי נעשה בה החלל והקליטה שהן א' כנ"ל הנה הוא ע"י המשפיע והוא בחי' יסוד דדכורא. והענין הוא דכמו שבחי' יסוד דנוק' הוא כלי המקבל לקבל מבחי' התקשרו' התשווקה לקבל בעומק ולקלוט היטיב כו', כך הוא בבחי' יסוד דדכורא שהוא כלי המשפיע שיכול יותר להוריד אור השפע וסברא לתלמיד בלשון לימודים והסבר דברי' שנק' מלמד להועיל באופן שיקובל בכלי התלמיד ויקלוט היטיב הדק לעומק כנ"ל. וכח זה לא יש בכל אדם רק מי שיש בו כלי זה להשפיע ולהוריד בטוב שיוכל לקבל ממנו ולא מזולתו שגם שיבין לעצמו היטיב לא יוכל להשפיע למקבל כלל ואם יוכל להשפיע אבל לא יוקלט בעומק במקבל כלל, והעיקר הוא מה שיוכל לעשות כלי בית קיבול במקבל כב' דברי' הנ"ל הא' שיהי' בו חלל ריקן לעומק שיוכל לקבל ולקלוט הרבה כנ"ל והכל א' הוא ושניהם באים כא' כח הקליטה עם החלל בעומק ורוחב דהיינו כאשר נמשך השפע מן המשפיע בירידו' השפע כנ"ל עושה בזה חלל רחב ועמוק בכלי קבלות של המקבל ששומע ומקבל וקולט לעומקו כו', וזה נעשה ע"י בחי' גבו' דיסוד דמשפיע דוקא (כמו בזווג ז"ג דחזוק כלי האבר הדוחה ודוחק ברחם עושה חלל לעומק הרחם הרי כל שיגיע לעומק הרחם יותר יותר תוכל לקלוט הזרע בעומק וכל שאינו דוחק לעומק כ"כ לא תקלוט רק תפלוט). ונמצא דגם בחי' הכוונן וצמצום במקבל הוא עושה המשפיע, וזהו שא' שאין האשה כו' אלא למי שעשאה כלי בב' דברי' הנ"ל בעשיי' חלל עומק וכח הקליטה שהכל א' כנ"ל וד"ל. וראי' לדבר זה ממה שאנו רואי' בתלמיד שאינו יכול לקבל תלמודו מפני שאין בחי' הביטול והצמצום כל עצמותו לקבל כנ"ל וכאשר המלמד מוכיח ומייסר אותו או שמתיל עליו אימה יתירה הרי בזה עושה בו חלל לבית קבול שיבטל כל עצמותו ויתן לבו בהתכללו' ותשוק' לקבל ויקבל ויקלוט כו' (וזהו ראי' שמבחי' הגבו' דשמאל דוחה דמשפיע נעשה בנין הכלי

פתח לבי בחורתי: תפילת אלקי נצור".

שאין האשה . . . שטשאה כלי: סנהדרין כב, ב. ישעי' נד, ה.

יסוד דמקבל וכמאמ' יצר תינוק ואשה שמאל דוחה לעשו' בית קיבול וימין מקרבת להשפיע הטוב בעומק וקליטה, והוא מכח הגבו' דיסוד דמשפיע (ותינוק ואשה הן מבחי' מקבלים, וגם היצה"ר שבלבו ידחה בשמאל כענין לעולם ירגיז אדם על יצה"ר ויכניע לכו ויהי' בית קיבול לקבל כו'), וזהו ג"כ הטעם שבמ"ת הי' קולות וברקים וקול השופר עד שחררו וינועו כו' כדי שיהי' בהם בחי' חלל ריקן לקבל הרבה, וזהו ג"כ הטעם שצריך לפני הלימוד לקבל אימה ויראה כמו במ"ת כמ"ש מה להלן באימה כו' וכמו רבא דיתיב באימתא ופתח בשמעתתא דאימה הקודמת עושה בלבו חלל לעומק ולפתוח ולקבל הרבה מטעם הנ"ל, וכן א' כל תלמיד שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מור כלענה כו' וכה"ג וד"ל.

ואחכ"ז יובן בכנ"י שנק' יראת ה' שכדי שיהי' בה בחי' חלל ריקן בלב לקבל שפע אור האלקי בתו' ותפי' צריך שיהי' זה נמשך מבחי' אור צ"ע שהוא בחי' יסוד מבחי' גבו' שבו דוקא כנ"ל, והוא ענין באר יצחק דוקא כנ"ל וכמ"ש כי בועליך עושייך בב' דברים הנ"ל שיהי' החלל ריקן לקבל בפנימי' עומק ולקלוט היטיב, והוא ענין גודל השפלות העצומ' והוא בחי' הביטול והתכללו' שיש בכל נפש האלקי' שנק' נר הוי' כניצוץ בפני האבוקה כו', והוא ע"י בחי' שמאל דוחה בחי' גבו' דיסוד כו' שהוא בחי' יוסף בחי' יסוד ז"א ושרשו בפחד יצחק שהי' לי כנ"ל הוא שעשאה לכנ"י כלי בית קיבול בקליטה בכל דור ודור כנ"ל וד"ל.

אך הנה לאחר שעשאה כלי כנ"ל נמתקו בחי' הגבו' דנוק' ונהפכו לחסדים (וכידוע בענין אתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כמו כתיש כתישין כו').
דהנה עפ"י הנ"ל יובן מה שהמל' נק' צור כמש"א צור לבבי וחלקי אלקי' לעולם כמו הצור שהוא מבחי' גבו' דיסוד האש ע"כ חלקי' מכווצין שחלקי המים שבו נכווצו מחמת חום האש כו' כך נכווצו כל חלק המיני' שברחם הנוק' שבתחלת קבלתה מיסוד דדכורא כשעושה בה חלל ריקן כו', לפי שכאשר צריך לקבל בחי' המ"ד ומתצמצמים ומתכווצים בתכלית כנ"ל ואז נק' בשם צור כמו אין צור כאלקינו בחי' אלקי' שבכנ"י וכן צור לבבי כו', אך לאחר שקבלה השפע מ"ד אתבסמ[ת] בתענוג גדול לפי שנתפשט בה בחי' המ"ד וגבר על חום התשוקה שבמ"נ עד שנתהפכו לחסדים שהוא בחי' ההתפשטו' היפך הביטול בע', וז"ש ההופכי הצור אגם מים כו' שנהפך גבו'

יצר תינוק ואשה שמאל דוחה . . . לעולם ירגיז: סוטה מן. ב. ברכות ה. ריש ע"ב.

שבמ"ת הי' קולות וברקים וקול השופר: יתרו יט, טז.

מה להלן . . . רבא דיתיב . . . שפתותיו נוטפות מור: ע"פ ברכות כב. א. פסחים ק"ו, א. ע"פ גירסת הרי"ח.

אתבסמת נוק' . . . כתיש כתישין: ראה יחזיא צד, א. זח"ג קמב, א. פיוט. אומר כשבוחר.

שהמל' צור . . . צור לבבי . . . אין צור כאלקינו: ראה יחזיב סד, סע"א [נתי' באוה"ת האיניו ע' אפרצה].

ועוד. תהלים עג, כו. שמאל-א ב, ב.

ההופכי הצור: תהלים קיד, ה.

דצור דמקבל להיו' הכל משפיע באגם מים להשקות לכל חיות ובהמו' דמל' נק' באר מ"ח להשקות וכמ"ש בזהר עמ"ש והנה באר בשדה וג' עדרי צאן רובצים כו' והיינו משום דלפני אדון חולי ארץ אדון כל הארץ הוא בחי' יסוד שנק' אדון דכר ואדני' נוק' חולי ארץ נמתקו הגבו' דמקבל כו' וד"ל.

וזהו המוציא לך מים מצור החלמיש שהוא בחי' היסוד דנוק' שנק' צור החלמיש טרם קבלת השפע מ"ד והוציא לך מים ע"י הכאת הסלע במטהו מטה משה שהוא בחי' יסוד אבא וכנ"ל ונהפך עי"ז לאגם מים כו'. אך לעיל נא' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים בעצמה שלא ע"י שמאל דוחה דגבו' שביסוד דמשפיע כו' וכמ"ש ולא ילמדו עוד איש כו' כי כולם ידעו אותי כו'. וזהו עלי באר מעצמה דאשת חיל עטרת בעלה ונקבה תסוכב גבר, ועכ"ז ענו לה בבחי' שפע דפנימי' התו' כו' משום דהא כבר חפרוה שרים כו' וראי' ממה שאר' ליצחק כי אתה אבינו כו' כנ"ל, וכמו שנראה בקבלת פנימי' התו' בגי' וכה"ג במקבלים רזים וסודות התו' מעצמם כו' יעלו מ"ן כמו שא' זכא' מאן דמליל על אודנין דשמעין וכו"ע שולגו עיניו דמעתי כו', וכך הי' בנגלה שבתו' אם לא היו מכים בסלע במטה רק לדבר אל הסלע וכמ"ש ודברתם אל הסלע כו' (וע"כ נתהווה הפלפול שהוא חריף ומקשה להקשו' קושיות ונק' פטיש החזק כו' וד"ל).

וזהו כרוה נדיבי העם במחוקק במשענותם. פי' מחוקק הוא בחי' יסוד דכורא הפ' שהוא כלי המשפיע החוקק חקיקה וחלל בכלי המקבל שהוא בחי' יסוד דנוק' (ו"ש כרוה נדיבי העם כו' במחוקק זה והוא במשענותם כו'). וביאור הענין הנה מוכן ע"פ הנ"ל שהוא בחי' אור הזרוע לצ"ע שהוא בחי' יוסף שעושה פתח וחלל להיו' כח לקלוט ולקבל שפע אור האלקי בכאור' בכל דור ודור, וז"ש קמה אלומתי וגם נצבה כו' שכל העלא' מ"ן דשבטי' על ידו וזהו מפני שמשתחווים לאלומתי כו' וכמ"ש במ"א ויעקב הוא יגל האבן מעל פי הבאר להשקות צאן רחל כו'. אך לכאורה יודע

בוהר עמי'ש והנה באר בשדה: ראה זח"א קנא, ב. זח"ג טב, א. וראה אוה"ת יצא רא, ב ואילך. ובכ"מ. המוציא לך מים: עקב ח, טו.
ביום ההוא יצאו מ"ח . . . ולא ילמדו: זכרי' יד, ה. ירמ"י לא, לג.
דאשת חיל . . . ונקבה חסוכב גבר: משלי יב, ד. ירמ"י לא, כא.

זכאי' . . . אודנין דשמעין וכר"ע שולגו עיניו: ראה זח"ב קפ, א"ב: אשגח האי סבא כו' שמעון וחמא לי' דולגין עיני דמעין כו' א"ל זכא' מאן דמליל על אודנין דשמעין. זח"א צח, ב: ואוליף לי ריזו טעמים דפסוקי שהיש והו עיני דר"ע נחתין מיא כו' (וראה המובא בט"ז אר"ח הל' שבת סרפ"ח סק"ב ע"ש).

ודברתם אל הסלע . . . נתהווה הפלפול: ראה לעיל במאמר זה [פיסקא ד"ה: והדמיון הקרוב לזה]. ושי' . . . ונק' פטיש החזק: ברכות כח, ב.
קמה אלומתי . . . וכמ"ש במ"א: רשב לו, ז. וראה תר"א כח, ב. סה"מ חקס"ה ע' ק"ז ואילך. תר"ח וישב סח, א ואילך.

יעקב הוא יגל האבן: ויצא כט, י"ד.

שעיקר שם מחוקק נא' במשה דוקא שא' עליו חלקת מחוקק ספון כו', וילהי"ק לזה ענין א' והוא בהפרש שבין אותיו' החקיקה לאותיו' הכתב כמ"ש במ"א על בחוקותי תלכו כו', שאותיו' החקיקה מתאחדים בעצם כאותיו' החקוקים בחותם או בלות שרק אותיו' עצמו' חרות בגוף החותם או הלוח ולא יחשבו לב' נפרדין כלל (והן בחק תוכות או חק יריכות שקועים או בולטים כו'), משא"כ אותיו' הכתב שנכתבו בדיו ע"ג הקלף שהאות אינו חרות בגוף הקלף רק רשום בדיו ודבוק על הקלף שיש כאן ב' דברים נפרדים כו'. וכך יובן בכנ"י שנחקקים במחוקק שהוא ע"י האבות שא' באר חפרוה שרים כרוה כו' במחוקק כו' והיינו בחי' המשכת השרשים בתולדות וענפים עד שיעשו כלי קבול לקלוט כו' והוא בחי' מחוקק שחקק באותיו' עצמיו' שכמו דבר א' הן ממש כנ"ל ולא יפרד לעולם כך כח זה שחקק בכ"א לקבל ולקלוט אור האלקי נחקק בגוף הנפש מן האבר' וכנ"ל דברא כרעא דאבוה וכמו הנו שנחקק בנפשו ממהות נפש האב בשכלו ומדותיו להיו' בדומה בעצם להמוליד (ולא כמו ציור דמות בדבר נפרד או כאותיו' הכתב רק כמ"ש בצלמו כדמותו הע' שנק' אותיו' החקיקה כנ"ל (וכמו שרש נש"י בפנימי' אבא כו' עד בחי' מהו"ע א"ס נחקקים שם באותיו' החקיקה כמו גליף גליפו בטה"ע כו' כמ"ש כי אתה אבינו כו' בצלמו כדמותו כו'), ולכך גם שקבלו ישראל במ"ת אותיו' דיו"ד הדבר' דאנכי כו' ה"י בבחי' אותיו' עצמיו' דמשפיע וע"כ באו י' הדבר' באותיו' החקוקים חרות על הלוחות כו' (וכמ"ש שימני כחותם על לכך כו'). וז"ש במשה חלקת מחוקק כו' שהוא בחי' יסוד אבא מחוקק מחוקק לחקוק אותיו' דתו' להשפיע ב"י הדבר' שהוא חרות על הלוחות שמתאחד עם גוף הלוחות ועל ידו נתנה, כי שרש משה בפנימי' אבא ששם אותיו' בבחי' חקיקה בעצם א' שהוא בבחי' אין דחכ' כח מ"ה, משא"כ כשבא בהשגה והבנה דבינה נק' אותיו' שבכתב בקלף ודיו ובא בבחי' יש ודבר נפרד שהוא אותיו' ההשגה וכמ"ש והתו' והמצוה אשר כתבתי כו', ומשה נק' סופר שהוא בחכמ' עדיין וכאשר כתב התו' בכתב נק' סופר שהוא בינה כמ"ש אז ראה ויספרה, וישראל קבלו בנשמו' שבגופים ג"כ בכתב וספר וכמ"ש לא ימוש ספר כו' והגית כו', וג' קשרין הן ישראל ואוריי' וקוב"ה בב'

מחוקק נא' במשה . . . חלקת מחוקק: ע"פ בי"ב ט"ז, א. ברכה לג, כא.

כנ"ש במ"א על בחוקותי תלכו: ראה סה"מ תקס"ד ע' טו ואילך. לקרית בחוקותי מה, א ואילך. ועוד.

בחק תוכות או חק יריכות: ראה גיטין כ, א.

גליף גליפו . . . כי אחה אבינו . . . בצלמו כדמותו: זח"א טו, א [וראה שער היחוד לאדהאמי"צ פ"י ואילך. ס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' א"ב. ושי"נ. דברים ח"א ע' כה. ושי"נ]. ישע"י ט"ג, טו. בראשית א, כו.

שימני כחותם: שה"ש ת, ו.

חרות על הלוחות: תשא לב, טו.

והתו' והמצוה: משפטים כד, יב.

או ראה ויספרה: איוב כה, כו.

לא ימוש: יהושע א, ה.

וג' קשרין הן: ראה זח"ג ע"ג, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ס"ע צ"ט. ושי"נ.

אופנים באותיו' החקיקה ובאותיו' הכתב כמ"ש זה ספר תולדות אדם כו'. ונמצא כאן דמ"ש במחוקק במשענותם היינו חקיקת כלי המקבל שהוא יסוד דנוק' שיוכל לקבל שהוא ע"י בחי' יסוד דו"א, אבל גוף הספר דמשפיע שיכוא ג"כ בבחי' החקיקה שהן בחי' משה שנק' מחוקק בבחי' יסוד אבא ונמשך לבינה שהוא בחי' תושב"כ כנ"ל וד"ל.

וענין במשענותם הוא ע"ד הפשוט שיהי' החקיקה של האבות בתולדות כנ"ל במשענות שלהם שהוא המטה שחוקק, כי השבטים נק' מטות שמתפשטים בענפיהן ומגיעין עד הדור היותר אחרון, והכוונה שהחקיקת האבות מתפשטת עד הנשמו' היותר אחרון בהשתלשלות בעקביי', ע"כ פי' משענותם לשון משען ממש ע"י שעוזרים להי' משען ומשענה לכל ניצוץ קטן שיוכל לקבל ולקלוט אור האלקי בתו' ותפי' ותשומע"ט כנ"ל וד"ל. ועוד יתפרש במשענותם להיפוך שיש להאבות החופרים וחוקקים משען ועזר כמו משען ומבטח לצדיקי' דהיינו ע"י אתדל"ת בהעלאת מ"ן דכנ"י בתו"מ ותשו' ותפי' שמברר"י בירורי דרפ"ח ניצוצות כו' נעשה מזה משען ומבטח למעלי' דוקא שעזר ומושיע למשפיע כו', והיינו לצדיקי' שהן ב' יסודו' דאו"א שז"ש חפרוה שרים וב' יסודות דזו"ג שז"ש כרוה. וז"ש במחוקק דיסוד אבא דמשה ושל אבות הכל יש להן משען ומבטח מלמטלמ"ע והיינו להי' עזר ומשען לחקיקה דמשה יסוד אבא הוא ע"י שעוסק בתו' אדעת' דנפשי' לקשר נפשו באותי' התו', ואח"כ ממשיך מאותיו' החקיקה שבתו' שהוא הנק' סופר ומחוקק כמ"ש א' סופר כו' ואז נק' עוסק בתו' לשמה לשם התו' עצמה דאורייתא מח"ע נפקת והוא משפיע לחכ' שבתו' ממקור החכ' שהוא בחי' אין דכ' כנ"ל, וכן בהעלא' מ"ן שהוא ענין עלי באר כו' אז ענו לה, שז"ש באר מ"ח או ונוזלים מן לבנון שהן ב' מזלות דנוצר ונקא כו' ונוזלים מן בחי' לובן העליון דכ' בחו"כ ומשם למדות חג"ת שהן האבות להשפיע לכנ"י שהוא בחי' מוחין ומדות שבלב כאו"א שיוכל לקבל ולקלוט היטיב להביא לידי מעשה בפ"מ, וזהו ענו לה לעזור כו'. וכן יתפרש במשענותם לעזור לצדיקי' שהן כנ"י שנק' ז"ת דבחי' יסוד דנוק' שיהי' התקשרו' המקבל אל המשפיע, שז"ש הבא לטהרי' מסייעין אותו מלמעלה כמ"ש במ"א וד"ל.

זה ספר תולדות אדם: בראשית ה, א.

משען ומבטח לצדיקים: ברכת. על הצדיקים בחפילת שמריע.

ב' יסודות דאו"א שז"ש חפרוה שרים: ראה זח"ג רפו, א. לקרית וס' הליקוטום להארזיל עה"פ. ע"ח שליב פיז.

א' סופר: ישעי' לג, יח.

דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב סב, ב. פה, א. קכא, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

הבא לטהר [בכתי' ב נוסף: הרבה] מסייעין... כמ"ש במ"א: יומא לה, ב [בא לטהר מסייעין אותו ושם לט, א: אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה כו' מלמעלה], וראה על מארזיל זו: סה"מ תקס"ד ע' רלג. רלה [ומסקליו בלטיית שמע"צ פח, ב. צ, א], ס' מאמרי אדה"ע על ענינים סיע שט [ובחמ"מ שם בסוף הס']. אמ"כ ח"ג קכב, סעי"ב [הוצאת קה"ת, תשמ"ה].

פ' חוקת תקפ"ז

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה, באר חפרוה שרים כו'.
 הנה יש להבין הטעם שבני נק' בשם באר דוקא כמ"ש כאן עלי באר כו'
 באר חפרוה כו' הלא הבאר הוא מים מכונסים מתחת לארץ ואעפ"י שגם הם
 נובעו ממעינות שבתהום שמתחת לארץ (וכמשי"ת) מ"מ יותר מעלה במים
 מי המעינות הנובעו בארץ מלמעלה כמו השולח מעיינות בנחלים (ולכך
 מעיין מטהר בכל שהוא לפי שנובע מן ההעלם לגילוי כמעין דח"ע שהוא
 כיו"ד כו' כמ"ש במ"א) שנק' בחי' מים עליוני' משא"כ מי הבארות שעולי'
 ומכונסי' מלמטה נק' מים תחתוני' כידוע (וכתי' אך מעין ובור מקוה מים כו'
 משמע שהמעין חשוב יותר רק גם הבור שהוא הבאר שמתכנס בו מן המעיין
 גם הוא מטהר כל טמא ונק' מקוה מים אבל צ"ל בו מ' סאה והמעין מטהר
 בכל שהוא כידוע).

אך הנה יש להקדים תחלה ענין מ"ש מעיין גנים באר מים חיים ונוזלי' מן
 לבנון הרי קורא לכני' בבי' ענינים הפכיים א' מעיין גנים שהוא
 המעינות שנובעים בארץ למעלה ונמשכים לגנים ופרדסים להשקותם שנק'
 מים עליונים בכלל שירודי' מלמעלה למטה כמו כל המעינות שנובעים
 במקורם בראשי ההרים הגבוהים כו' והבי' באר מים חיים שהן מים תחתונים
 שנובעים מלמטה למעלה דוקא כידוע וד"ל. ולכאו' איד' יסבול ב' דברים
 הפכיים כאלה בנושא א' ועוד מהו שקורא לבאר בשם מים חיים דוקא דמשמע
 מלשון זה דמעין אינו נק' מ"ח ובאמת אין לך מ"ח יותר ממני המעיין כמו
 שנובעו ממקורו כו'. ואמנם הנה באמת יש להבין עיקר ענין ההפרש שיש
 בין מ"ע דמעיינות למ"ת דבארות למה נק' זה בשם מ"ע וזה מ"ת דמשמע
 שהן ב' מיני מים אך מחולקי' בעיקר מציאות שמעינות נובעו' מלמעלה
 למטה ובארות נביעתם מלמטה למעלה, ולכאורה כמו שמצינו בכתובים הן
 מים חיים א' ממש וממקור א' באין שהרי אמר יהי רקייע בתוך המים כו'

אז ישיר: נדפס מהכתבי-יד: 258 קלו, א [וחסר טיים]. 1016 (בסופו) ושם בכותרת: פ' חוקת תקפ"ז.
 המאמר מיוסד על התהלת ד"ה זה כמ"מ תקס"ז ע' רסט [ושם ע' רעא ואילך יש המשך נוסף להמאמר,
 שלא נכתב כאן]. ונרא' ובתוס' הגהות בלקו"ת חוקת סב, ב ואילך (ס"א). ובתוס' הגהות באה"ת חוקת ע'
 תתס.

אז ישיר . . שרים: חוקת כא, יז.

השולח מעיינות כנחלים: ע"פ תהלים קד, י.

תעין מטהר בכל שהוא . . כמ"ש במ"א: ראה מקואות פ"א מ"ו [וחידושי' הציצ' למשניות שם]. רמב"ם הל'
 מקואות פ"ט ה"ד, וראה ג"כ טור ושוע' י"ד ט"א ס"א ונ"כ שם-ראה לקו"ת שמע"צ צו, סע"ג. ס' מאמרי
 אדהאמיצ' במדבר ח"ג ע' אירו, אה"ת ר"ה ע' אישכו. לקו"ת שיעות ח"ב ע' 419. ח"ד ע' 1270.

אך מעין ובור: שמיני יא, לו. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ג ע' ארט, ובהגסמל לשם.

תעין גנים: שה"ש ד, טו.

יהי רקייע . . יקוה המים . . קרא ימים: כראשית א, ה. ט. י"ד.

להבדיל בין מ"ע למ"ת ואח"כ אמר יקוו המים מתחת השמים כו' עד ולמקוה המים קרא ימים א"כ אותן המים עצמן שהי' מעל הרקיע שנק' מים עליונים בכלל הן שירדו מתחת לרקיע למטה מן הארץ ונעשו ימים שהן נק' מים תחתונים וקודם שהבדיל הרקיע הי' מ"ע ומ"ת הנ"ל ביחד כו' וא"כ גם אחר הבדלת הרקיע אין מ"ת מציאות בפ"ע נבדלת מ"ע כלל (וכמ"ש במ"א שהבדלה זו דרקיע אינו מסך מבדיל גמור להבדיל בין מ"ע למ"ת כמשמעות פשט הכתוב אלא רק בחי' העלם לבד שנתעלמו המ"ע להיות בבחי' הרוחניות יותר מ"ת נתגשמו יותר (כמו הבורר במסוננת (שלא כמסוננת גשמי שנשאר השמרים למעלה אלא להיפך שהשמרי' יוצאים למטה והצלול נשאר למעלה כמ"ש במ"א בענין ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים כו' וכענין אור מים רקיע דאגלידו מיא כו') ולפי דעת ב"ז אין בין מ"ע למ"ת אלא כמלא נימא בלבד (או ג' אצבעות כו') וכמ"ש במ"א בענין שאמר ר"ע על אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים כו') וראי' לזה שהרי המטר והגשם יורד מן השמי' כמ"ש כאשר ירד הגשם מן השמי' (ואעפ"י שהגשם מן העבי' ולחד מ"ד מן העבים שבים כו') (וכמו באליהו שאמר עב קטנה עולה מן הים וכמ"ש מעלה נשיא' מקצה הארץ דוקא הרי כל זה מים שעולי' מלמטה למעלה דוקא כאידים דארץ נעשו העבים והעננים וכ"ש העבי' שבימים שהם מתחת לארץ שנק' מ"ת כנ"ל) כמו למטר השמי' תשתה מים כו' (וכן א' אני אענה את השמי' והם יענו את הארץ וכה"ג), לכך נק' גשם ע"ש הגשמה כי הן מ"ע הרוחני שמעל לרקיע שנק' שמים רק שנתגשמו כירידתם למטה וכמו מוריד הגשם כידוע והגשם מרוה לארץ ותוליד תצמיח שהן מ"ת ממש וא"כ אין הפרש בין מ"ע למ"ת כלל (וגם במים שמתחת השמים אחר הבדלת הרקיע יש חיבור וקשר למ"ע עם מ"ת כי הרי אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את

וכמ"ש במ"א שהבדלה זו דרקיע . . . בענין ורוח אלקים: ראה סה"מ תקסי"ב ע' רנב ואילך. אמ"ב שער הק"ש פ"א ואילך. רפ"ט. פכ"ב. שער האמונה פ"א ופ"ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תקלד. במדבר ח"ג ע' ארה ואילך. ארכ ואילך.

אור מים רקיע: ראה להלן ריש פיסקא: . ונהה הנמשל מכ"ז, ובהמ"מ שם. דאגלידו מיא: ראה זח"א ע"ג, א. זח"ב נ. ב. ועוד.

ולפי דעת ב"ז [בן זומא] . . . כמלא נימא . . . ג' אצבעות: בת"ז תרי"ט (לח, א) אלא כמלא נימא. ובהניגה טו, א: אלא שלש אצבעות (ובירושלמי תגיגה פ"ב ה"א: אלא כמלא פוחת טפח]. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חי"ב ע' תשכ. ח"ג ע' ארכא.

וכמ"ש במ"א . . . אל תאמרו מים מים: חגיגה י"ג, ב. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חי"ב ע' תשי"ט ואילך. ח"ג ע' אירו ואילך. דברים ח"ג ע' א"ז. ושי"נ. אמ"ב שער הק"ש פ"ט. וראה גם ס' הערכים חכ"ד כ"ד א ע' סא ואילך. ושי"נ.

כאשר ירד הגשם . . . ולחד מ"ד מן העבים שבים: ישעי' נה, י. תענית ט, ב. ראה גם סה"מ תקסי"ב ע' רכו. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קנד.

עב קטנה עולה מן הים . . . מעלה נשיא': ע"פ מלכ"ט:א ית, מד. תהלים קלה, ז. למטר השמיי'. . . אני אענה את השמיי': עקב יא, יא. הושע ב, כג [שם הוא בשינוי לשון. וכהלשון כאו מובא בכ"מ, ומה: סידור דש, א. אמ"ב שער הק"ש פכ"ב. פכ"ה. שער האמונה פ"ח. פ"א. אה"ת ג"ד כ"ד ב ע' תחקנו. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קנה. במדבר ח"א ע' צו. ח"ג ע' אי"ג ועוד].

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

הגן והעדן הוא למטה בארץ (רחוק ט"ו מעלות מקו השוה) כמ"ש ויטע ה' גן בעדן מקדם כו' כידוע ונהר זה יוצא מעדן הרוחני ויורד להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לד' ראשי' כו' וכל הנחלים הולכים אל הים שמתחת לארץ כנ"ל וא"כ יש חיבור וקשר למים הרוחני' שבנהר שיוצאים מעדן עד מ"ת שבים למטה ולא עוד אלא שממקום שהנחלים הולכים (שהוא הים) משם הם חוזרי' ללכת (שזהו בקיעת המ"ת שעולים מלמטה למעלה כמשי"ת).

אך הנה הענין הוא דבאמת כן הוא דמ"ע שמעל לרקיע כו' (וכן נהר שיוצא מעדן כנ"ל) הן עצמן שירדו למטה ונעשו מ"ת ועולי' מלמטה למעלה דוקא, כמ"ש בגמ' דארעא חלחולי מחלחלי כו' שמלאה גידי' דקים שבהן דוחקים ועוברי' המ"ת מלמטה למעלה (בכח גדול הרבה יותר מכח הירידה דמ"ע שיקוו למטה כמו מנחלים שהולכים לים כו' היפך טבע המים שיורדי' מגבוה לנמוך דוקא) והיינו כמ"ש בגמרא על מ"ש ונהר הד' הוא פרת הוא דמעיקרא כו' שהוא נהר שיוצא מעדן כו' כי נהר פרת הוא הולך בא"י עד בבל העמוקה כידוע וכמ"ש מנהר מצרי' שהוא נילוס שהוא פישון הנהר הא' עד הנהר הגדול נהר פרת כו') (וכמ"ש בגמרא דהני סולמי דצור מפרת קא רבו כו') שמימי פרין ורבין ביותר (כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא כידוע בענין ד' נהרות שהן לנגד ד' אותיות דשם הוי' שהוא בחי' חריב ת"ת ומל' ולכך הוא דמעיקרא כו') ומסולמא דפרת שהוא בעמק בקעה (בגידי הארץ שהם מעיינות תהום רבה) משם חוזרי' ונובעים המים מלמטה למעלה דרך עובי כדור הארץ (וכמ"ש שם הם שבים ללכת כנ"ל) והנהרות שמקבלים מד' נהרות הכללים מעורבים טו"ר כמו שידוע שיש ארץ מגדלת חכמי' או

והעדן הוא למטה בארץ (רחוק ט"ו מעלות מקו השוה): ראה עדין בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב סי' תשב ואילך. ושי"ן. שם דברים ח"א ע' כג. ושי"ן. ויטע ה' גן: ע"פ בראשית ב, ה.
 וכל הנחלים הולכים . . . הם חוזרים: ע"פ קהלת א, ז. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קנד. כמ"ש . . . מלמטה למעלה: שורה זו ליתא בכת"י ב, וכנראה הוא דילוג המעתיק.
 דארעא חלחולי מחלחלי: חגיגה כב, א.
 בגמרא . . . הוא דמעיקרא: בכורות נה, ב.
 מנהר מצרים . . . נילוס שהוא פישון . . . עד הנהר הגדול: לך לך טו, יח. וראה בהנסמן ע"ז בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשת.
 בגמרא . . . מפרת קא רבו . . . שמימי פרין ורבין: ראה בכורות נה, ב. סוכה נג, ב.
 נעוץ תחילתן בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.
 כידוע בענין ד' נהרות . . . הוי' . . . חריב ת"ת ומל': ראה ת"ז תנ"ד. מא"א ד, כה. סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרסד. ס' מאמרי אדה"ז על מארו"ל ע' רה. סה"מ תרנ"ז ע' סב.
 שיש ארץ מגדלת חכמי' . . . שתלוי באותו הנהר: ע"פ זח"א קכה, א [זח"ב ל, ריש ע"ב]: אית מיא מגדליו חכמי' ואית מיא מגדליו טפשי'. וראה במדב"ר פט"ז, יב: יש ארץ שמגדלת גבורים כו'. וראה בכ"ז: סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרסד [ד"ה להבין שרש ענין הד' נהרות]. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תריח. ס' מאמרי אדה"ז מארו"ל ע' רד [ד"ה איתא במדרש יש מים מגדלים]. תריח ויגש צא, ב. שמות נה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרלד. תשת. במדבר ח"ב ע' תשנג.

טיפשי' שתלוי באותו הנהר דוקא (וכמו נביעת המח' ושכל ממקור השכל שיש בו טו"ר כמו חכמים המה להרע כו') וכמו שיחשוב אדם מח' של שטו' והבל היפך החכ' האמת כי המח' אינה נחה כלל ומשוטטת בנביעה תמיד וכמו שנובעי' אמת וטוב חכ' ודעת כך יש בנביעה זו פסולת לרע ושטו' כו' וכמ"ש במ"א בענין נהרא נהרא ופשטי' כו') ואמנם מתבררים בהגיעם למטה במ"ת שמתחת לארץ שהן המים שנוקעי' עפר הארץ שע"י בקיעה זו בדוחק ובכח מתבררי' מכל פסולת ותערובות וגם נק' מים חיים דוקא כמים חיים שיוצאי' מן הצור והסלע שנק' מ"ח לפי שנתברר מן ההעלם בקושי הצור שזהו כמים מחודשים בחידוש גמור מאין ליש ממש וכך המים שעולים מלמטה מעפר הארץ מתחדשים בחידוש גמור מאין (משא"כ מ"ע דנהרות שאינם מחודשים כ"כ אע"פ ששרש נביעתם מנהר שיוצא מעדן (ויש להנהר זה מעין שנובע בהעלם מאין הרוחני דעדן כו') שהרי חידוש המ"ת במה שעולים דרך העפר נק' מ"ח ממש שהן חיים במקורן החדש ממש כו' אעפ"י שהן מים שכבר ישנו במציאות והוא במי התהום וא"כ מוכרח לומר שבעברם בארץ מתחדשים ממש והוא מצד כח זה שיש בארץ דוקא כמו כל צמיחה ותולדה שמתהווה בארץ דוקא מטעם שנועץ תחילתו בסופן (כמ"ש במ"א).

ונמצא מובן עכ"פ דאותן מים עליונים שמעל לרקיע (וכן נהר שיוצא מעדן הנ"ל) לא נק' מ"ח ממש אעפ"י שהן בתכלית העילוי בבחי' הרוחני' כנ"ל ובמ"ת שעוברים דרך עפר הארץ מלמטה למעלה נק' מ"ח שהן חיים ממש. כמו בדרך הטבעי שמ"ח הן זכים וצלולים חיים ומתוקין ביותר כו' וזהו פלא גדול ומשמע שכל עיקר הבאות והמשכת המ"ע כמו בד' נהרות וכה"ג אינו רק כדי שיומתקו או יובררו בכי טוב ויהי' נקראים מ"ם חיים דוקא כו', ולכאורה זהו דבר שא"א שיהי' כח במים הללו בסופן בהגיעם לים מתחת לארץ ששם נעשו בתערובות פסולת יותר כמי הים שהן מלוחים ועכורים ובעברן בארץ בגידי המעיינות מלמטה נק' מ"ח יותר מ"ע ונהר דעדן הרוחני' כו', והרי מי הגשמי' נק' משפיע לארץ שמרוה לארץ ותוליד ותצמיח ומי הגשמי' יורדים מן השמים שהוא מ"ע כנ"ל ואיך מ"ת שבארץ יהי' יותר טובים. (ובאמת אעפ"י שהגשמי' מרוים לארץ עיקר הצמיחה בארץ מלחלוחית מים שבעפר כו'). וא"כ מה שהי' הבדלת הרקיע להבדיל בין מים למים, להיות בירור הרוחני' מן הגשמיות שמ"ת ירדו למטה בהגשמה (וכמאמר שגער עליהם בנזיפה כו' באמרו יקוו כו' אבל אחר הבירור דמ"ת בהעלאה

חכמים המה להרע: ירמ" ד, כב.

במ"א בענין נהרא ונהרא ופשטי': חולין יח, ב. ראה בהנסמן לעיל הערה: שיש ארץ.

כל צמיחה . . . בארץ . . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל ד"ה לה"ע פרה אדומה ס"ד, ובהמ"מ שם [הע' המתחלת:

וכמ"ש תוצא הארץ].

שגער עליהם בנזיפה . . . יקוו: ראה בראשית א, ט. חגיגה יב, א. רש"י בראשית א, ו. ובהנסמן לעיל ע'

איתכב.

מלמטה למעלה הרי נתעלו יותר ממ"ע כנ"ל שהרי נק' מ"ח וכמ"ש ביום
ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני וכמשי"ת, ועכ"ז הרי
מעייז מטהר בכל שהוא ומקוה במ' סאה כו', כי עתה במטר מ"ע משפיעים
לארץ וכן מעיינות בנחלים משא"כ לעיל אמר ארץ לא שבעה מים כו'.

והנה הנמשל מכ"ז יובן בב' אופנים, א' בבחי' החכ' שנק' מים והוא חכמ'
דתוה"ק שקדמה לעולם כו' שנק' מ"ע שמעל לרקיע העליון כידוע
בענין באר' מים חיים אור מים רקיע דבחי' המשכת החכמ' מאי"ן ליי"ש זהו
כמים היורדים למטה, וכמו שהחכמ' באה בעצמות המאציל שנק' חכים ולא
בחכ' ידיעא נק' ים הקדמוני והיא תורה הקדומה שנק' משל הקדמוני כידוע,
וכאשר הוצרך להיות ירידה מאור החכ' העצמי דתוה"ק לבא למטה
בהשתלשלות העולמות בשביל הביירוים דבחי' אתברירו כמ"ש לעשות לתקן
כו' והוא בחי' הביירוים דנוגה דבי"ע שכולם בחכמ' עשית כו' הוצרך להיות
הבדלת הרקיע במים להיות צמצום דמ"ת שיומשך למטה בעולמות (וכמו
שאמר יקוו המים כו' שירדו בהגשמה בד"י גשמי"י), ואמנם אחר שהוברר
ע"ד טו"ר בחכ' שבתו' הנגלית שבאה בהגשמה למטה בסור מרע ועשה טוב
בפועל ממש (שנק' ים האחרון כמ"ת שמתבררים ועולי' באו"ח קודם הירידה
למטה כנ"ל) ומעלה כל רפ"ח ניצוצים למעלה, אז נק' בשם מ"ח כמו שמ"ת
שבארץ מתבררים בעפר הארץ דוקא ונעשים מ"ח ממש שיותר נעלים ממ"ע
קודם הירידה למטה כנ"ל. וז"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים אל הים
הקדמוני דתו' הקדומה להוסיף בה שלימות בתוס' עליו רב (ומשום דאו"ח
דמ"ת עולה למעלה ממקורו באו"י כי יש כח בסוף יותר מבתחילה מטעם
הנ"ל (דהגם שנתב"ס וסב"ת אינו אלא בתחילתו ולא למעלה מתחיל' משא"כ
בבירור דמ"ת מצד העברה כארץ כנ"ל), וכמו שהוא בנהר שיוצא מעדן
ברוחניות ביותר שבהגיע בנהר פרת בסופו חוזר ונובע מלמטה למעלה ונק'
ברוחניות ביותר שבהגיע בנהר פרת בסופו חוזר ונובע מלמטה למעלה ונק'

ביום ההוא יצאו מ"ח: זכר"י, יד, ח.

מעייז מטהר בכל שהוא: ראה לעיל בתחילת המאמר. וש"נ.

ארץ לא שבעה מים: משלי ל, טו.

החכ' שנק' מים: ראה פרדס שע"כ ערך מים. תניא פי"ג. תו"ח ר"פ בראשית. אמ"ב שער הק"ש פי"ג.
ועוד. וראה בהנסמן להלן הע' המתחלת, כידוע.

דתוה"ק [דתורה הקדומה] שקדמה לעולם: פסחים נד, א. ובכ"מ.

כידוע בענין . . . אור מים רקיע: ראה לקו"ת תזריע כב, ד. סידור ע, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא
ח"ב ע' תעב. ועוד. שם במדבר ח"ג ע' איה ואילך. א"רכ ואילך.

באר מים חיים: בכתי' ב ליתא חיבות אלו. וכן בכתי' א נרשם כאן סימן, ואולי הוא סימן למחיקה.
שנק' משל הקדמוני כידוע: ראה פירש"י לשמואל"א כד, יג. משפטים כא, יג. מכות י, ב — ד"ה והאלקים.
וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שמו. וש"נ. שם דברים ח"ב ע' תב. וש"נ.

דבחי' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אנה"ק סכ"ח. ובכ"מ.

לעשות לתקן: ע"פ בראשית ב, ג. ב"ר פי"א, ו ובפרש"י שם. וראה אוה"ת בראשית כרך ג תקיד, א ואילך.

שכולם בחכ' . . . יקוו המים: תהלים קד, כד. בראשית א, ט.

ביום ההוא יצאו מ"ח: זכר"י, יד, ח.

מ"ח כו' יותר מעילוי דמים דנהר שיצא מעדן שהוא התענוג שבח"ע הקדומה כנ"ל כמ"ש במ"א וד"ל) (ועכ"ז גם בכח החזק דאו"ח דח"ת מלמטה למעלה בחכמ' דתושבע"פ בעיון ופלפול בקושי' ותירוצים כידוע ג"כ נמשך מכח ועוז דח"ע שהוא תורה שבכתב ע"י משה כמ"ש תורה ציוה לנו משה כו' דח"ע אתמשך בח"ת כמ"ש תנו עוז לאלקי' (והוא לפי שנשמת משה שמן המ"ע משיתהו נא' בו כי טוב בטי"ת רבתי שגם בגופו בעוה"ז לא ה' בו שינוי בכלל בירידת המדרגות כלל ולכך דבר ה' עם משה פא"פ כו' וה' ביכולתו להמשיך כח גם בחכ' תתאה לברר לעה"ד טו"ר כו').

והאופן הב' זהו בשרש נש"י שיש בהן ב' מדרגות, א' כמו שאמר דישראל עלו במחשבה שהוא במח' וחכ' הקדומ' שבצמות א"ס ב"ה כמ"ש כי אתה אבינו אתה ממש (והן אותיות דתוה"ק דישראל מתקשראן באורייתא דבחי' סתים, וזהו גליף גליפו בטה"ע כו') (כמו שא' נשמ' שנתת בי טהורה היא מבחי' ט"ע), וזהו כמו בחי' מ"ע שמעל לרקיע שהוא הרוח אלקי' שמרחפת ע"פ המים עליונים כו', וכמו נהר שיוצא מעדן שהוא בחי' חכ' ועונג העצמי ממש כמו בעוה"ב כו'), ואח"כ ירדו נש"י מלמעלה למטה בדרך ירידה מגבוה לנמוך (כמ"ע שירדו למטה גם ע"י הבדלת הרקיע כנ"ל) וכנהר שיוצא מעדן שמשם יפרד וה' לד' כו', שזהו מש"כ אור זרוע לצדיק בחי' צ"ע שיבוא בבחי' זריעה בארץ והיינו מה שכל הנשמו' ירדו אח"כ בסדר השתלשלות דאבי"ע בנשמו' דבריאה ויצ"י עד נשמות שבאו בגופי' גשמי' מאב ואם שהולידו, וכמ"ש אתה בראת יצרת נפחת בי כו' (וכמו יופח באפיו נשמת חיים שנשמו' דפרח' מחה"ע צ"ע נמשכה בחומר בעפר כו'), שזהו ממש כמו מים עליונים הנ"ל שירדו למטה בהגשמה עד בעפר הארץ כך נשמות הגבוהות כאלה ירדו עד למטה כ"כ להתלבש בחומר גופני בהגשמו' בעוה"ז שהוא כמו בחי' דומם ועפר כידוע ואין לך ירידה גדולה מזו כ"כ כו'.

אך הרי הנשמו' הללו (שהן כמו בחי' מ"ת) המה חוזרי' ונובעים ומתבררים דוקא מתוך החשך וגסות החומריו' דתאו' הגופניות שבעוה"ז בגוף גשמי' ע"י התעוררות תשובה במרירות עצומה מתוך המיצר ודוחק ביותר

תורה ציוה . . . דח"ע אתמשך . . . תנו עוז: ברכה לג, ד. ראה זח"א כו, ב. קמא, ב. תהלים סח, לה.
 משה שמן המ"ע . . . כי טוב בטי"ת רבתי . . . דבר ה' עם משה פא"פ: ע"פ שמות ב, י (וראה ס' מאמרי
 אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תקלד. ושי"נ]. שם ב, ב [וראה מנחת שי עה"פ. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע'
 תשנא. שם דברים ח"א ע' ז. ושי"נ]. תשא לג, יט.
 כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.
 דישראל מתקשראן . . . סתים: ראה זח"ג עג, א.
 גליף גליפו בטה"ע: ע"פ זח"א טו, א. וראה לעיל ד"ה ויקח קרח [פיסקא ד"ה: ועם כל הנ"ל]. ושי"נ.
 אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.
 יופח באפיו . . . שנשמו' דפרח' מחה"ע [מחי העולמים]: בראשית ב, ז. זח"ב קלה, א.

שיצקו אל ה' בתשוב' שלימה על עוצם ריחוקם מה' אחד כו', כענין מ"ת בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא ונק' מי בוכי' כידוע, וכמ"כ ע"י הברורים דמצות מעשי' שנעשו בדברים גשמי' דעשי' כצמר דציצית וקלף דתפילין וכסף דצדקה (כמשי"ת) ובסור מרע דל"ת וע"ט דמ"ע בכלל מתברר עה"ד טו"ר דבכח' דתורה אתברירו כנ"ל שנק' בירור דאו"א דמ"ת שנק' ח"ת שעולה למעלה הרבה מאו"י דח"ע הקדומ' כנ"ל, וע"כ נק' נשמו' הללו אז בשם מ"ח דוקא (שהם בבחי' חידוש גמור מאין העצמי' דא"ס) יותר משרשם דמ"ח הקדומי' הנ"ל בתחלה, כמים שעולים מלמטה בעפר הארץ שמזדככים ביותר מכל פסולת ומתחדשים ממש ונק' מ"ח ממש (בחידוש גמור יש מאין ממש ולא יש מיש כנ"ל). וז"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים דוקא חציים אל הים הקדמוני דמ"ע שמשם ה"י שרש הראשון דנשמו' כנ"ל, ומטעם כל הנ"ל בענין מ"ת שיש בהן יתרון מעלה על מ"ע הגם שירדו למטה ביותר והוא מצד התבררם בעפר הארץ דוקא ולכך יש בהן כח ההעלאה מלמטה למעלה בחוזק והתגברות יותר מן המ"ע שירדים בכח מלמעלה למטה כו' ואעפ"י שהן אותן המ"ע שירדו למטה מתחדשים ממש ונק' מ"ח שנעשו משפיעים לים הקדמוני כו'. וכך הוא ע"י הנשמות שמתבררים בגופי' דוקא ע"י תשוב' באו"ח דוקא בזה יעלו למעלה יותר משרשם הראשון ויעשו שלימות בח"ע שנק' מ"ע דתוה"ק הנ"ל. וכמ"ש במ"א ע"פ אז ראה ויספרה שהוא ספר החיים דתוה"ק הנ"ל וירדה למטה בהשתלשלות דאבי"ע עד שאמר לאד"ם שהן נשמות בגופי' דוקא הן יראת ה' במ"ע הוא בחי' חכמ' של מעלה להוסיף בה שלימות יותר וסומ"ר בינה של מעלה מטעם כל הנ"ל וד"ל (וזהו דנובלות חכמ' של מעלה תורה ונובלות בינה של מעלה שכינה שהן נש"י ולשבח קא', וכן מה שאמר בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כו' שזהו תורה הנגלית לנו בעה"ד כו' ובשביל ישראל שנק' ראשית כו' זהו נש"י בגופי' דוקא שמבררים בסומ"ר וע"ט בפ"מ ולא בשביל תוה"ק וישראל שעלו במחה"ק הנ"ל וד"ל).

והנה בכל זה יובן ענין מ"ש מעיין גנים באר מים חיים כו', דלכאורה הרי הן ב' היפוכים כנ"ל דמעיין גנים נק' מ"ע שירד' מלמעלה למטה ובאר מ"ח נק' מ"ת שעולי' מלמטה למעלה. אך עכ"ז יקרא לכנ"י בב' ענינים

מ"ת בוכים . . קדם מלכא: ראה ת"ז ת"ה (יט, ב). מדרש עשה"ד ס"ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' פד. דברים ח"א ע' שיט. ושי"ג.

במ"א ע"פ או ראה: איוב כה, כו ואילך. ראה תו"ח לך פו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתכח. תתסו. שם דברים ח"א ע' פג.

דנובלות חכמ' . . ונובלות בינה ש"מ שכינה: נובלות חכ' — ב"ר פי"ז, ה. נובלות בינה — מובא בכ"מ: ע"ח שער הכללים ספ"א. לקו"ת להאריז"ל תולדות כה, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתסו [וש"ג בארוכה].

בראשית בשביל התורה . . ובשביל ישראל: רש"י ורמב"ן בראשית א, א. וראה לעיל רד"ה אז ישיר ישראל (הראשון). ושי"ג.

הללו, כי באמת הרי מובן מכל הנ"ל בשרש ענין ההפרש בין מ"ע למ"ת שענין אחד הוא ואותן המ"ע הוא שירדו למטה להיות מ"ת (גם אחר הבדלת הרקיע), וכן בנהר שיוצא מעדן כו' שהולכים אל הים כו' כנ"ל ושאחר הבירור דמ"ת עוליו למעלה ממ"ע כנ"ל, וכך הוא בנש"י ובחכ' דתורה ומצות כנ"ל, דמצד ששרש נשמות ישראל עלו במחנה"ק כמו כי אתה אבינו כנ"ל ומשם ירדו למטה בהשתלשלות דאבי"ע כנ"ל לכך נק' מעיין גנים כמו מעיין שנובע בנהר שיוצא מעדן להשקות הגן דנשמות שבג"ע הן מקבלים ונהנין מעונג העליון האלקי שבגן הזה ע"י הנהר שמשקה את הגן (כמשי"ת), והן ג"ן סדרי' דאורי"י שמח"ע נפקת דכל אות ואת שבתור' מקור מיוחד לכל נשמה דישראל מתקשראן באורי"י ושרשן בחכמ' הקדומ' כנ"ל ומעיין החכ' הקדומ' הוא שמשקה לג"ן סדרי' דאורי"י כו' שמהם שרש נש"י שעלו במחנה"ק כנ"ל, לכך נק' כנ"י בשם מעיין גנים שזהו ג"ע העליון וג"ע התחתון, כמ"ש היושבת בגנים חברים מקשיב"י כו' דנש"י שיושבין בגעה"ע וג"ע התחתון ששם משמיע' קול דתור' שקודב"ה מתענג בקול זה דתור' ששרשם בשעשועי' העצמי' וכמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועי' יום יום, וז"ש השמיעני כמ"ש השמיעני את קולך כי קולך ערב קלא דאורי"י כו'. וזהו גן נעול אחותי כלה כו', ומפני ששרש נש"י מעוררי' מחדש נביעת המעיין דח"ע בנהר שיוצא מעדן ע"י תו"מ ומצד שרשם למעלה בעצמו' השעשועי' כבן לאביו מצד שנמשך מעצמותו ממש כמו כי אתה אבינו לכך נק' מעיין גנים להמשיך ממקור מעיינות דחו"ב של מעלה בגנים.

ואמנם כ"ז הוא בחי' מ"ע שירודי' מגבוה לנמוך מצד עצמם בבחי' חסדי' דאורי' (והוא בבחי' סתים שבתוה"ק שנמשך בגילוי מן ההעלם מגעה"ע וגעה"ת כמשי"ת), אבל הרי אותן מ"ע הוא שירדו למטה בהשתלשלות דאבי"ע ונעשו בחי' מ"ת כמו הח"ת דתור' לברר הבירורי' דעה"ד טו"ר כנ"ל וכן מ"ע שירדו מאור הזרוע לצ"ע עד נשמו' שבגופי' שהוא כמו מ"ת שעולי' דרך העפר הגס בכח גדול מלמטה למעלה בבירורים מן הפסולת בתכלית ע"י תשוב' מקירו' הלב ומע"ט בדברי' גשמי' כנ"ל זהו שנק' באר מים חיים, כמו הבאר שבו עולין ומתכנשי' מי המעיינות מלמטה שבוקעי' עפר הארץ דארעא חלחולי מחלחלא כנ"ל, ואז נק' מים חיים דוקא מטעם הנ"ל שעולה למעלה יותר מבחי' מעיין גנים הנ"ל מטעם דאור"ח בבירור העולי' מתו"מ ונש"י למטה יעלה לפנימי' ועצמו' אוא"ס שלמעלה מחסדי' דאורי' שהוא התענוג העליון שבעדן שנמשך במעיין ונהר להשקו'

היושבת בגנים . . ואהי' אצלו: שה"ש ח, יג. משלי ח, ל.
 השמיעני . . קולא דאורייתא: שה"ש ב, יד. ראה זח"א עז, א. א. זח"ג סא, א. ריג, א. ועוד.
 גן נעול: שיר השירים ד, יב.
 מגעה"ע: בכת"י ב: בגעה"ע.

הגן הנ"ל משום דסוף מעשה עלה במח' תחלה עד שמוסיף שלימות בחו"ב של מעלה כנ"ל. ולכך כללם כא' מעיין גנים באר מ"ח כו' ואינם ב' הפכים כלל דאדרבה הא בהא תליא משום מעיין גנים הוא בבחי' המשכו' דמ"ע דח"ע ועונג העצמו' דתוה"ק שיורדים להשקות הגן ומשם יפרד למטה כו' אח"כ להיות' בהעלא' ובירור דמ"ת נעשה מהם באר מים חיים דוקא כנ"ל וד"ל.

והנה להבין זה בתוס' ביאור דעכ"ז אינו מובן למה נק' כנ"י בשם מעיין גנים דוקא, דמה ענין השקאת גן מן המעיין לנש"י כאילו הן כמעיין לגנים כו'. בהיות שיש להבין שרש ענין ג"ע העליון שהנשמו' נהנין שם מזיו השכינה שהוא הארת אור העונג העליון שבעצמ' אוא"ס שמאיר במל' דאצי' מבחי' מקור כל התענוגי' העליוני' כמ"ש כי עמך מקור חיים כו', דמה שייכות יש להארת אור העונג העליון הזה לנשמות במקום זה שהוא ג"ע דוקא, שזהו כמו גן גשמי שנטוע בו כל עץ מאכל ופירות ועשבי' טובים בריחם ומראיהם נחמד וכה"ג שכל אלה המה רק כמו בחי' תענוג בני"א לטייל בגן טוב ופרדס נאה שעונג גשמי הוא לשמח את הנפש הטבעי' לפקח אותם בכי טוב וכו', ואמנם אין זה ערך ודמיון כלל להיות ענג גשמי במוחו בגן האלקי הזה שנק' ג"ע העליון מאחר שנאמ' בו ויטע ה' אלקי' גן בעדן מקדם מקדמונו של עולם כו', והוא ע"י ב' שמו' הקדושי' הללו דהוי' ואלקי' יחד נטעו הגן הזה בעדן העליון הרוחני כו', שבודאי אין בגן כזה ענין ענג גשמי בעץ מאכל ופירו' ואילנות הגשמי', ומ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו מאחר שנק' בשם נטיעה שנטע ה' הגן הזה שזהו נטיעות אילנות ועשבי' טובים ביותר כמ"ש בסמוך לזה ויצמח ה' אלקי' מן האדמ' כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועה"ד טוב ורע דמשמע פשוטו שהי' בגן זה נטיעות גשמי' כמו כל עץ נחמד למראה עין האדם וטוב למאכל אדם לפקח הנפש הטבעי' כנ"ל, והרי א' ועץ החיי' כו' שכל אוכלו חי לעולם לפי שממנו נמצא מקור כל חיים, ולכך נק' עץ החיים שזהו למעלה בחי' מקור כל החיי' העליוני' ברוחני' האלקי שלמעלה גם מגילוי אור האלקי לנשמו' בג"ע, וכמ"ש כי עמך מקור חיים, פי' מקור כל התענוגי' העליוני' האלקי' כו', ועכ"ז נק' רק בשם עץ ונטוע בגן זה בנטיעת עץ גשמי, וכן גם עה"ד טו"ר הגם שנק' עץ גשמי הרי הטועם ממנו יודע דעת בטו"ר שזהו ענין מעלה רוחני' בפיקוח הנפש האלקי' להיות' יודע בהרגשה והבחנה בין טו"ר, וכמ"ש הנחש הקדמוני ונפקחו עיניכם והייתם כאלקי' יודעי טו"ר,

שהנשמות נהנין שם מזיו השכינה: ברכות יז, א.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, יוד.

ויטע ה' אלקים . . . מקדמונו של עולם: בראשית ב, ת. ראה ביר פליה, ז. ולעיל ע' אישכ. וש"נ.

ויצמח ה' אלקי: בראשית שם, ט.

ונפקחו עיניכם . . . וחרא האשה כי טוב העץ: בראשית ג, הו.

ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא כו' ונחמד העץ להשכיל כו', הרי גם עה"ד הזה הי' במעלה הרוחניו' האלקי' בבחי' דעת עליון האלקי' שהאוכלו יהי' כאלקי' יודעי טו"ר כו' ונק' עץ נחמד להשכיל כל שכל וחכ' אלקי' והי' נטוע בתוך הגן הזה כעץ גשמי (והי' בעה"ד מעלה יתירה מעה"ח כמבואר בזוהר בענין מקושש עצים שהי' שוקל הי' מינייהו רב אם עה"ח או עה"ד כו'). וא"כ יובן עכ"פ גם בדרך הפשט שהי' כל נטיעו' גן הזה מעשה אלקי' חיים בעשיי' ממש כאדם שנוטע גן גשמי, וכמ"ש ויטע ה' אלקי' גן בעדן כו' ויצמח ה' אלקי' כו', ולזאת אין פלא כלל מאחר שענין נטיעות טובות הללו* הרי היו במעשה אלקים ממש ובמקום קדוש ועליון כזה שהוא העדן העליון האלקי' שיהי' בהן התגלות האורות העליונים דע"ס דאצי' וגם מבחי' פנימי' החכ' והתענוג העליון דכתר וח"ב דאצי' שבשם הוי' ואלקי' העליוני' להיות כח העליון האלקי' ממש בעצים ואילנות ופירות הצומחים ונטועי' בגן אלקי' הזה כמו עץ החיים ועה"ד כו' וכל עץ טוב למאכל גם לנשמו' שיוכלו לקבל אור ושפע האלקי' ממקור כל החכ' ועונג העליון כמו שהי' מאיר לאדה"ר בישבו שם בג"ע הוה כמ"ש וישם שם את האדם אשר יצר (שהי' ראשו בבריא' כו' כמ"ש בע"ח). וכמ"כ לנשמו' עכשיו בגעה"ת שיושבי' שם ונהנין מזיו השכינה שהוא מה שמקבלי' מאור הענג והחכ' העליונה שבמל' דאצי' שנק' שכינה שנמשך בפנימי' העונג דח"ב דאצי' עד מקור כל התענוגי' בעצמו' או"ס ב"ה כמ"ש כי עמד מקור חיים כו' כנ"ל, דכל סיבת ההארה וההמשכה העליונה הזאת בג"ע זה דוקא הוא לפי שהמקום הזה גורם ומצד המעשה האלקי' שנטע ה' הגן הזה בעדן מקדם להיות בו גילוי אלקו' מעונג העליון האלקי' בכל צמחי האילנות ופירות ועשבי' שבו להיות מזה דוקא בחי' תוספ' אור המשכת העונג בפנימי' ח"ב ומדו' שבאצי' עד בנשמו' שמשיגי' ונהנין שם ביושבי' בג"ע זה שיוכלו לקבל השגו' ורזין דאורי' בתוס' אור רב וענג נפלא ביותר שלא הי' כן במקום אחר זולתו, והיינו כמו הגן הגשמי שנטוע בו אילנות טובי' ופירות ועשבי' טובי' שמפקחי' ביותר לנפש הטבעי' ומתענג בו בתכלי' העונג השלם בטיילו שם ובטעמו מטעם הטוב דפירות ומריח מריח הטוב הערב ומפקח לנפש עד שיהי' בה תוס' אור וכח רב להשכיל ולהתענג בענג הנפש ברוחניו' במעלה

בזוהר בענין מקושש עצים: זח"ג קנו, א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' כמדבר ח"ג ע' א"רמ. וש"נ.

הגלו . . . החכ' והתענוג העליון: שורות אלו ניתוספו מכת"י ב.

וישם שם את האדם: בראשית ב, ח.

שהי' ראשו בבריא' כו' כמ"ש בע"ח: ראה שער מאמרי רשבי' לזח"ג פג, א. לקו"ת להאריז"ל פ' בראשית [דרוש והנחש הי' ערום — ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר]. וראה ס' אמת ליעקב מערכת א אות קעח — בשם הע"ח. ומובא ג"כ בשם הע"ח בסה"מ תקס"ח ע' עד. אמ"ב עד, ב. תוי"ח בראשית ל, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' טו. ובדרך חיים מו, ג — בשם ספרי הקבלה. ובס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רח בשם כתבי האריז"ל.

שיושבי' . . . ונהנין מזיו השכינה: ברכות יז, א.

יתירה שנק' פיקוח הנפש בכלל, ונמשך בפרט כמו פיקוח העין לראות ואוזן לשמוע והלב להבין וחור"ב שבמוח להשכיל כו' וכה"ג. וכך הוא בהפלטת והבדלת הערך בכמה מדרגו' למעלה מזה בבחי' הרוחניו' האלקי' ממש שבנטיעת הג"ע שנטע ה' אלקי' והצמיח שם כל עץ נחמד למראה כו' כנ"ל שיש בכח טעמים וריחם להאיר ולפקח לנפש ורוח אלקי' שבנשמו' להיות בהן תוס' אור רב לקבל כל השגו' אלקו' ולהתענג בעונג העליון הנפלא שבבחי' כתר וחכ' ומדו' דאצי' שמאיר ונמשך שם בבחי' המשכה העליונה ממקור כל התענוגו' ושעשועי' דאוא"ס עצמו עד מל' דאצי' הנק' זיו השכינה כנ"ל וד"ל.

והנה אע"פ שיש כח גדול בגילוי והמשכת אור אלקי בבחי' מקור דכל עונג וחכ' אלקי' שנמשך בנטיעת הג"ע הוה מכבר ע"י פעולה מכח אלקי בעצמו בעדו העליון, כמ"ש ויטע ה' אלקי' גן בעדן מקדם כנ"ל בעה"ד ועה"ד וכל עץ נחמד למראה וטוב להשכיל כו', וכמו כריח שדה אשר ברכו הוי' כו' ונק' חקל תפוחין קדישין כידוע, עכ"ז צריך גן אלקי' זה להשקאת מים תמיד שע"י המים דוקא יהי' סיבת כל צמיחה זו הטובה בנטיעות הללו בכי טוב יותר, עד"מ מגן הגשמי שנוטע אדם דגם שהנטיעו' אילנות טובי' והמקום טוב ומשובח לצמיחה טובה מ"מ צריך הוא להביא ולהמשיך בגן זה מעיינו' טובי' שיהי' הולכי' ונמשכי' בגן זה להשקות בתמידו' כדי שיהי' קרקע גן זה רוה מן המים דמעיינו' הטובי' ויהי' תועלת מהם להיות הצמיחה טובה ומשובחת ביותר באילנות ופירות ועשבי' מריחי' ריח טוב בעילוי המדרג' ביותר מהשקאה זו וגם בטוב הגידול בעצם שיגדלו הצמחי' מליאי' בטוב כו', ולולי המים מהשקאה זו הי' העדר בצמיחה כי הי' מתייבש לחלוחי' הטוב שבאילנו', והוא מצד העדר יניקו' השרשים שלהם בעפר הגן להיו' יבש וקשה כידוע וע"י החיאה זאת מהשקא' דמים בקרקע הגן יוסיף כח ולחלוחי' טובה בשרשי' ונופיי' הנטיעו' שיגדלו ויצמחו בכל מיני טוב בטעם וריח וכה"ג. ונמצא שעיקר גידול הנטיעות והצמחי' בטוב בתכלית אינו בא רק מסיבת השקאת מי המעיינות כו', ואם אין המעיינות מספיקי' להשקאת הגן מוכרח להביא מים בכתף ממעיין ונהר מרחוק להשקות כידוע לבד מטר השמים היורד מעצמו דלא סגי בלא"ה כו', ואמנם מעיינות ונהרות שהולכי' בקרוב לגן יותר טובי' כו', וא"כ הרי יובן עכ"פ שעיקר גידול בעצם האילנו' ופירו' ועונג שנמצא בהן הכל הוא מן המים כידוע שטבע המים להצמיח ולגדל ואם שיש לחלוחי' לשרשים המים מגדלי' אותו בחיזוק כח גדול ורב יותר כמו והי' כעץ שתול על פלגי מים כו' וכן אשריכם זורעי על כל מים

כריח שדה אשר ברכו: תולדות כו, כו.

ונופיי' בכת"י ב: וגופי'.

והי' כעץ שתול . . . אשריכם זורעי: תהלים א, ג. ישעי' לב, כ.

כו' וגם ידוע שטבע המים לגדל כל מיני תענוגים כמו כל מיני תענוגי בנ"א שבריה וטעם בצומח וכן בחי (ואפי' בעונג שבחכ' דאדם כידוע).

וכך יובן בענין ג"ע הרוחני הנ"ל, דגם שכבר נטע ה' הגן הזה ויש בו גילוי אורו' העליוני' בבחי' מקור לחכ' ועונג העליון והן צומחין בארץ שבגן זה מצד עצמם מצד שרש יניקתם למטה ולמעלה כו', אבל בלא השקאת מים הי' העדר הגידול והצמיחה בהן כי הי' מסתלק האור העליון ולא הי' בהן טוב טעם וריח ודעת האלקי בכי טוב כ"כ כנ"ל (וכמו למעלה באילנא דחיי דאצי' שא' שם מ"ה מלגאו איהו אורח כל אצי' ואיהו שקיו דאילנא כו'). וז"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שנהר זה יש בו כח התענוג העליון שבעדן עילאה שיוצא משם מההעלם לגילוי, וכטבע המים שמצמיחים ומגדלין לאילנות ופירות כנ"ל ולכל מיני תענוג שנמצא בהם, כך המים העליונים מנהר זה מגדלים ומצמיחים לנטיעות דג"ע להוסיף בהם כח ולחלוחית שיצמחו בכי טוב בטעמם וריחם וכל מיני עונג האלקי שיש בהם כו' להיות הנשמות מתחזקות בכחם ע"י לקבל כל השגות אלקו' בעונג נפלא ביתר מכפי המדה הראשונה שנמשך מכבר בג"ע במל' דאצי', והיינו שנמשך מבחי' פנימי' דכח"ב ומדות דאצי' שמאיר מעצמי' א"ס כנ"ל, כי בחי' נהר הזה שיוצא מעדן העליון הוא בחי' בינה שלמעלה שנמשך בגילוי מן העלם דמעיינ החכ' שא' ולתבונתו אין מספר כו', ובבחי' בינה דוקא מתגלה בגילוי גם מבחי' המקור של התענוג העליון הבא בהמשכה בנהר דוקא (וכמו נהרא אפרסמונא דכי' כו' כמ"ש במ"א) שזהו העלם עצמי' השעשועים שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שמאיר בנקודה דחכ' הנק' מעיין ומן המעיין יוצא לגילוי גמור בנהר זה להשקות את הגן שהוא מקום שבו בא בגילוי אור העונג וחכ' עילאה להיות בבחי' גידול וצמיחה טובה ובאילנות ופירות דגן זה להרגיש במורגש בעונג וטעם ודעת האלקי וכמו הנשמות שנהנין מזיו השכינה בעונג מורגש בהשגה ממש כידוע ובחי' זיו השכינה זה הוא שמקבל ממקור כל התענוגים העליונים שבכתר שנמשך בחו"ב שהוא הנהר שיוצא מעדן להשקות הגן להיות מזה מקור מוצא מציאות העונג וההשגות האלקי' בדרך פרט גם לשמור בג"ע זה כנ"ל וד"ל. וא"כ הי' ממש כמו המעיין ונהר שמשקה לגן ופרדס שעייז בא סיבת גידול הצמחים שבו בכי טוב למראה וריח וטעם לפקח פיקוח הנפשות בגשמי' וברוחני' להוסיף אור גדול

ידוע שטבע המים לגדל כל מיני תענוגים: ראה גם תניא פ"א (ה, סע"ב).

שם מ"ה מלגאו: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

נהרא אפרסמונא דכי' . . . במ"א: ראה תענית כה, א. זח"א קעו, א. ועוד. לקו"ת שה"ש ב, ד. ביאורו ק"ח.

ב. סה"מ תקס"ט ע' ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' יו. ח"ב ע' שצג.

שעשועי המלך בעצמו: ראה עמה"מ שא. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' תיא. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא

ח"א ע' מד. וש"נ.

בעצם כחם כנ"ל. אך מ"ש ונהר יוצא מעדן דיציאה זאת משמע שיוצא מן
העולם לגילוי וראשית יציאתו הוא מן מקורו הראשון בעדן עצמו כו' הענין
הוא כידוע דשורש בחי' עדן עילאה זהו בחי' עונג הנעלם בהעלם העצמי'
דא"ס ב"ה שנק' סדכ"ס דלמתב"כ (ובחי' שעשועי המלך בעצמו ממש כידוע),
והוא מ"ש בעדן עין לא ראתה אפי' משה והאבות (אע"פ שיהללוך סלה בלי
הפסק כלל כו' רק למחכה לו בעוה"ב שאז יהי' בחי' אפס קצהו בעבור
התו"מ שעשו בעוה"ז (כמשי"ת), וגם עתה בכל חודש ושבת בג"ע נמשך
לנשמות הארה בעלמא בגילוי מן ההעלם דעונג העצמי הזה שהוא העדן לחיי
הנשמות וכמ"ש והי' מדי חודש כו' וזהו מה שנמשך מעדן העליון הזה בנהר
היוצא ממנו שיציאה זו ענין גילוי מן ההעלם דעונג העצמי שבעדן כדי
להשקות הגן הזה שיהי' בו כח ועוז לגידול הצמחים ופירות להיות מזה תוס'
עונג ואור דחו"ב לנשמות ליהנות מזיו השכינה בכל שבת וחודש להשתחוות
לפני ה' ממש בביטול המציאות כמו עונג עצמיות הנשמות בעוה"ב בתפי'
דשבת כמו בתפילה דליל שבת שא' אז תתענג על ה' כו' כידוע ומבואר
במ"א) וד"ל.

דלמחתיב"כ [דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל]: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עין לא ראתה . . למחכה לו: ישעי' סד, ג.

שיהללוך סלה בלי הפסק כלל: ע"פ ברכת אתה קדוש. עירובין נד, א.

והי' מדי חודש: ישעי' סו, כג.

בתפילה דליל שבת שא' אז תתענג . . ומבואר במ"א: ישעי' נח, יד. ראה להלן ע' א'תקלח. וש"נ.

(א) על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון, כי אש יצא מחשבון כו'. הנה ידוע דרשת רז"ל על מ"ש על כן יאמרו המושלים אלו המושלים ביצרים בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם. ויש להבין מה שייכות יש למושלים ביצרים לומר בואו ונחשוב חשבוננו של עולם. והנה יש להקדים תחלה בענין הידוע בירידת הנשמה בגוף שהוא לצורך עלי' דוקא, וזה פלא איך יהי' יתרון מעלה לנשמה מצד התלבשותה בחומר גופני, הלא ירידתה היא ממקור חוצבה ממקום נעלה ביותר שהוא בכחי' המל' שנק' אוצר הנשמות כמאמר אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף מן האוצר ששמו גוף והוא הנמשך באוצר זה מבחי' אור הזרוע לצדיק עליון במל' כו', וז"ש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו בהיות נשמתי צרורה בצרור החיים לפני ה' ממש (שהיי' בבחי' עיבור י"ב חודש וע"כ ה' גם גופו קדוש בנשמתו ממש מפני שנקלט זמן רב יותר בבטן המל' וזהו לשון עמדתי לשון עיכוב שנתעכב שם ביותר כמ"ש במ"א, ודוד ה' נפל כמ"ש אימת אתי בר נפלי כו' וע"כ אמר חיים שאל ממך כו' דע' שנין דודו שאולים היו מאדה"ר והרי במשיח אמר חיים נתת לו חיים נצחיים כמאמר דוד מלך ישראל חי וקיים כו', וא"כ מעלת נפלי דוד יותר גבוה מרוח

על כן יאמרו: נמצא בהכתביידי: 207 קכ, א. 351 קכו, א [רק ט"ז סעיפים הראשונים]. 369 שמח, א. 373 תרכא, א [מכת"י זה נדפס כאן וע"פ השוואה לכת"י 369]. 559 יד, א. 1000 רי, א [רק מסעיף כ"ד ואילך. ולא מסומן בסעיפים]. 2008 קצב, א. 2057 לג, א [רק חלק — סיום המאמר].

המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ז ע' רנט. ונ"א (עם הגהות מאדה"ר) בלקו"ת חוקת סד, ד. ובתוס' הגהות וקיצורים וכו' באוה"ת חוקת ע' תתפג ואילך. שם כרך ו ע' איתצט. איתתק. וראה גם ד"ה זה בס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תרעו ואילך.

על כן יאמרו . . . המושלים ביצרים: חוקת כא, כו"כ. ביב עה, ב. אין בן דוד בא עד שיכלו: ראה ע"ז ה, א ורש"י ותוס' שם. רש"י יבמות סב, סע"א ד"ה משום. שם סג, ב ד"ה גוף. זהו חדש בראשית י, ב. וראה גם ס' מאמרי אדה"ר ע' עז. ח"ב ע' תקלה, תרד, עתר. וז"ש אליהו חי ה' אשר עמדתי: ראה מלכים"א יז, א. יח, טו. מלכים"ב ה, טז. וראה גם לקו"ת חוקת סד, ד. סידור רסג, ב. סה"מ תקס"ב ע' קעד. ס' מאמרי אדה"ר ע' רסה. שהי' . . . כמ"ש במ"א: בכת"י ב ליתא פיסקא זו. אמנם נמצאת היא בכל שאר הכת"י. וראה להלן הערה ד"ה: ועד"ז.

שהי' בבחי' עיבור י"ב חודש . . . כמ"ש במ"א: ראה ביאוה"ו קטו, ב. סה"מ תקס"ז ע' י. ס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל (תפילה) ע' תפב. פיה"מ לאדה"ר ע' פפ"ה. ס' מאמרי אדה"ר ע' רסה. וש"נ. ח"ב ע' תקלה. וש"נ. סה"מ תשי"ח ע' 210. וש"נ. במ"א ודוד: בכת"י ב: במ"א שדוד.

אימת אתי בר נפלי: סנהדרין צו, סע"ב. וראה גם ס' מאמרי אדה"ו ומאמרי אדה"ר ע' רסה. סידור קצד, סע"א. אוה"ת נ"ך ע' תעא ואילך. יהל אור ס"ע פא. אוה"ת ארא כרך ז ע' ב"תקנו ואילך. ובהנסמן להלן הע' המתחלת "חיים".

חיים שאל: תהלים כא, ה. דע' שנין . . . מאדה"ר: ראה זח"א נה, א. צא, ב. קסח, א. ס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' קט ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם).

חיים נתת לו . . . דוד מלך ישראל חי וקיים: תהלים שם. ר"ה כה, א. וראה ס' מאמרי אדה"ר ע' קיט. וש"נ. ע' קיג. דברים ח"א ע' קיט. וש"נ. נפל: בכת"י ג: נפש.

דאליהו שהי' בבחי' נפל שלא כלו לו חדשיו יותר, שגם שעלה בגופו למרום כמו חנוך דכתי' בי' ויתהלך חנוך כו' אבל משיח יהי' בגופו למטה כמו למעלה ממש כמ"ש במ"א). והנה כמו"כ כל נשמה בפרט היתה חקוקה ודבוקה למעלה במקור חוצבה ותולדתה וכמ"ש בזהר דכל נשמתא ונשמתא הוה קיימא קמי' מלכא קדישא כו' וכמו שא' אתה נפחת בי וכמו נשמת אדה"ר בכלל דכתי' בי' ויפח באפיו ומאן דנפח כו', וא"כ כאשר ירדה לחומר גופני זהו ירידה גדולה כמו מעומק רום לעומק תחת, ובעת פטירתה מן הגוף נאמר והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה א"כ הרי חזירתה בצאתה מן הגוף הוא למקורה שמשם ניתנה קודם ירידתה ולא תעלה למעלה ממקורה כו' ואיך אפשר לומר שיש בעלי' זאת איזה יתרון מעלה וכמו משל מים הניגרים ארצה מעומק רום שא"א שתחזור למעלה רק למקור חוצב המעין לבד כידוע.

(ב) אך הנה יש להקדים ענין הידוע בשני מדריגות יחו"ע ויחו"ת דשמע וברוך שם כמל"ו שזהו ענין סוכ"ע וממכ"ע והיינו ב' שמות דהוי' ואלקים. דפי' ממכ"ע הוא היינו בחי' האור והשפע אלקי' דבחי' מל' דאצי' שבא בסדר והדרגה בג' עולמות דבי"ע מעילה לעילה בהשתלשלות עד העולם האחרון יותר שהוא העוה"ז שמחי' כל הברואים גשמי' ורוחני' שהן שמים וארץ וכל צבאם כמ"ש אתה עשית את השמים והארץ כו' (היינו שיש בחי' ירידת המדריגות בבחי' השתלשלות גם באור וחיית האלקי היורד ונמשך מעליון לתחתון, וכידוע שיש בעולמות בכללותם ג' מדריגות דעולם

יותר: בכתי' ג: יותר מאליהו.

ויתהלך חנוך: בראשית ה, כב.

משיח יהי' בגופו למטה . . . במ"א: ראה בכ"ז סוד"ה מלאים זו — ס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' תפב.

בזהר דכל נשמתא ונשמתא: ראה זחי"ג קד, ב, כט, ב, סא, א, זחי"א ז, סע"ב, רכו, ב, רלג, ב, זחי"ב צא, ב.

וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 182. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תקלו, ובכ"מ.

אתה נפחת בי: ע"פ ברכת „אלקי נשמה" [וראה ע"ד הגירסאות בזה — בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ

במדבר חי"ג ריש ע' ארעז, שם דברים ח"א ס"ע קכב].

ויפח באפיו ומאן דנפח: בראשית ב, ז, זוהר — מובא בתניא רפ"ב, ובאגה"ק סט"ו. וראה לקוטי הגהות

לתניא שם (ע' ט).

מעומק רום לעומק תחת: ראה ס' יצירה פ"א מ"ה.

והרוח תשוב: קהלת יב, ז.

וכמו משל מים . . . רק למקום חוצב המעין לבד כידוע: מובא בכ"מ עד"ז מימא לא, א: שמע מיני' עין

עיסם גבוה מקרקע עזרה כ"ג אמות, ובפירשי' שם: כמדת גובה שער המים כו' — ראה ס' מאמרי אדה"ו

הקצרים ע' ב [ונדפס ג"כ בסה"מ תקס"ג חי"ב ע' תרסד]. ס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' רד, סה"מ פרי"ת ע'

קצו, סה"מ תשי"ח ע' 280. ס' הערכים-חב"ד כרך א ע' כב, וראה עוד בנדו"ד [עליית הנשמה כו'] בסה"מ

תקס"ד ע' קי ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תקנ, במדבר חי"ב ע' אלג.

אתה עשית את השמים: ע"פ נחמ"י ט, ו, ועוד.

וכידוע . . . דעולם שנה נפש: ס' יצירה בכ"מ, וראה הקדמת הראב"ד לס' יצירה [ב, ג]. פרדס שער

הנתיבות פ"ה [נתיב כג], שעור קומה להרמ"ק מע' אדם סט"ו, אוה"ת יתרו ע' תתטו, תתכג.

שנה נפש, וכמו שבגוף העולמות יש חילוק מדריגות מעליון לתחתון, כמו ג"ע העליון שנשמות נהנין מזיו כו' הוא העולם היותר עליון ורוחני מופשט יותר מכל הגשמה עד עולם שלנו התחתון ושפל ביותר שבא בהגשמה דדצח"מ וארמ"ע גשמי, א"כ בהכרח לומר דגם בבחי' נפש שהוא בחי' האור וחיות האלקי המחיי' והמהוה את הכל הוא הבא ג"כ בסדר חילוקי המדריגות מעליון לתחתון, שבג"ע העליון מאיר מבחי' פנימי' האור וזיו האלקי במעלה ומדריגה העליונה ביותר ובעולם היצירה נתמעט האור האלקי בירידת המדריגות מעט ועד"ז הולך ויורד ומשתלשל עד ע"ס דמל' דמלי' דעשי' שמחי' ומהוה את השמים והארץ מרוחניות לגשמיות כו' בבחי' הצמצום היותר אחרון כמו המזלות שמשפיעים בדצח"ם גשמי' כמו אין לך עשב שאין לו מזל כו' (ועד"ז) גם ארצות שלמטה דאת זלעוז עשה כו' רק שהן מבחי' חיצונית ופסולת היותר אחרון שהוא מבחי' אחוריים דאחוריים דמ"ח צירופים האחרונים דשם אלקי' כו' שגם עליהם נמשך אור מלכותו ית' כמ"ש מלך אלקים כו' וד"ל).

(ג) והנה כ"ז הוא בחי' ממכ"ע בתוך כל עולם לפי ערכו מריש כ"ד עד סוף כל דרגין דסוף העשי'. ועל זה אנו אומרים מחדש בכל יום מעשה בראשית פי' מע"ב דכל עולם ועולם לפי ערכו שיש בו חידוש ממקור הראשון, והוא חידוש הרצון וחכמה ומדות ומחשבה עד דבור ומעשה כמו ברוך שאמר והי' העולם שלנו כך הוא בכל עולם מעולמות העליונים כו' והוא בחי' ע"ס דכח"ב ומדות כו' שבכל עולם מג' עולמות דבי"ע כידוע שנק' מעשה בראשית בחכמה וברצון כו'. והנה עיקר החידוש בכל יום דוקא בכל מע"ב בכלל ובפרט הוא בא מסיבת בחי' רצוא ושוב דוקא כמ"ש והחיות רצוא ושוב, עד"מ החיות של רוח האדם שדופק בלבו בהסתלקות והתפשטות בב' דפיקות שנק' רצוא ושוב שע"י הסתלקות החיות וחוזר ושב הרי זה כמו המשכת חיות חדש ממש שזהו ענין הנשימה שבאפיו ג"כ בהסתלקות והתפשטות ועל כן נק' נשמה לשון נשימה ובאופן זה הוא קיום חיות האדם דוקא שאם לא החיות רו"ש תמיד דהיינו אחר ההסתלקות התפשטות ואחר התפשטות הסתלקות וכן חוזר חלילה תמיד לא הי' מתחדש חיותו כלל ולא הי' מתקיים כלל כידוע באדם שא"א לחיות כמים או באויר סתום שיחנק כו'. וכך הוא בכל הברואים גם בברואים העליונים דמלאכים וחיות הקודש כתיב

דמל': בכת"י ב ליתא.

אין לך עשב: ב"ר פ"י, ו. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלה. וש"נ.

ועד"ז . . מלך אלקים כו' וד"ל: פיסקא זו ליתא בכת"י ב. וראה לעיל הערה ד"ה: שהי'.

דאת זלעוז: קהלת ז, יד.

דמ"ח צירופים האחרונים . . מלך אלקים: ראה ס' הליקוטים להאר"ז ר"פ בא. פע"ח שער תהמיצ' פ"ה.

שער הכוונות ענין פסח דרוש א. ת"א קט, ד. ועוד. תהלים מז, ט.

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

בהן והחיות רצוא ושוב דוקא, והוא לפי שכל פעולה דומה לפועל וכח הפועל אלקי המאיר בעולמות להוות אותם מאין ליש הוא בא בבחי' רוי"ש, ועל זה אמר והחיות רוי"ש דוקא בכללות החיות האלקי שבעולמות ועל כן הוא בא בבחי' התחדשות בכל יום בכללות מע"ב דכללות העולמות ובכל עולם בפרט עד עולם אחרון שלנו שמחדש מעשה בראשית בכל יום בגשמיות כנ"ל וד"ל.

(ד) **ומעתה יש להבין פי' ממכ"ע** מהו לשון מילוי זה, ואם מפני מ"ש מלא כל הארץ כבודו הרי כבודו הוא זיו יקר'י' כתרגומו שהוא אור המאיר בשוה בכל העולמות וגם בארץ כמו למעלה כמ"ש הודו על ארץ ושמים כו' וזהו ענין הארה וזיו, ולשון ממלא הוא ענין הסתר שמסתתר בתוך כל עלמין וכמו את השמים כו' אני מלא וגם זהו משמע שמלא בשוה בשמים ובארץ כו'. אך הנה ידוע בענין עולם שנה נפש דהיינו כמו נפש האדם שמלובשת ומוסתרת בכלי איברי הגוף והאברים מעלימים ומסתירים האור והחיות הרוחני כו' כך אור האלקי שנק' שכניה תתאה מלובש ומוסתר בתוך כל עולם ומלאך (שהרי נק' אברים דשכינתא כעין ואוזן דכתי' עיני ה' משוטטות וירא ה' וכה"ג בכל האברים כידוע בפ"י היוצר עין כו' ומסט' דשכינתא נאמר לא ראייתם כל תמונה כו') וזהו שרפים עומדים ממעל לו ממעל לשכינתא כו' (וכן אמר אד' בס' סיני כו' וכמו כח הפועל הוא מלובש בנפעל כידוע), ווי"ש אתה אל מסתתר כו', רק שאין בחי' הסתר והלבשה זאת שוה בכל העולמות, (דמה שנק' עולם הוא מלשון העלם) אבל יש בזה חילוק מדריגות לפי אופן סדר השתלשלות כנ"ל, שבעולם העליון ביותר כמו בג"ע דבריאה מאיר אור האלקי בגילוי יותר, וכמו דאימא מקננא בכורסייא כו' שהוא בחי' בינה שבמל' להיות הנשמות משיגים השגות אלקות ונהנין מזיו כו', וכיציר' בא האור האלקי בבחי' הסתר יותר שאין מאיר שם רק מבחי' המדות חג"ת שבמל' כו', והולך ויורד עד סיום ההשתלשלות דעולם העשי'

מלא כל הארץ . . . זיו יקר'י' . . . הודו על ארץ: ישע"י ו, ג. ת"י שם. תהלים קמח, יג. את השמים: ירמ"י כג, כד.

עיני ה' . . . וירא ה' . . . היוצר עין: ע"פ זכרי' ד, י"ד ודה"ב טו, ט. בראשית ו, ה. ועוד. תהלים צד, ט. ומסט' דשכינה נאמר לא ראייתם כל תמונה: ואתחנן ד, טו. ראה זח"ג רלט, א. זח"א רנב, ב. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' תכו. ושי"נ.

שרפים . . . ממעל לשכינתא: ישע"י ו, ב. ראה זח"ג מז, א. מט, ב. ס' כתר שם טוב [הוצאת קה"ת] בהוספות סל"ח. ובכ"מ.

אד' בס': תהלים סח, יח.

אחה אל מסתתר: ישע"י מה, טו.

עולם הוא מלשון העלם: ראה לקו"ת במדבר ה, סע"ג [ע"פ קה"ר ג, יא]. שם שלח לו, ד. עקב יג, ג. ביאורו להצ"צ ח"א ע' שנה [ע"פ פסחים ג, א]. וראה גם ת"ז תמ"ב. סידור האריז"ל במוסף לרי"ה [היום הרת עולם]. כתר שם טוב [הוצאת קה"ת] סכ"ד.

דאימא מקננא בכורסייא: ת"ז ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע פ"ג. תניא פל"ט.

ששם האור מוסתר ונעלם ביותר (רק בחי' עשי' דעשי') וכמ"ש והארץ הדום רגלי ונק' רגלי השכינה וכה"ג עד השמים והארץ נבראים לבחי' יש ודבר גשמי נפרד מאלקותו, והגם שצבא השמים משתחוים הרי זה בבחי' ביטול היש לאין כו', ובעוה"ז החומרי שהוא הארץ וכל אשר בה מוסתר ביותר עד שהן בבחי' פירוד בלי ביטול כלל מצד בחי' חומריות וגסות דקליפות המחשיכים האור וחיות האלקי כנ"ל.

(ה) וכל מי שיש בו הפשטת הגשמיות באמת יוכל לראות כח האלקי שבשמים וארץ וכל אשר בהם וכמ"ש ויקרא אברם בשם ה' אל עולם ממש וכן קונה שמים וארץ (ואפס קצוהו נראה לעין כל בניסים נפלאים שלמעלה מכלי הטבע המסתירים כו' ובענין השגחה הפרטית בכל הנבראים וכל האדם וגם על מלכי האדמה כו'). וראי' לזה שלע"ל נאמר הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה כו' וכתתי כי השמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה דהיינו בחי' לבוש שק דקליפות המסתיר עכשיו על השמים כמ"ש אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם על זה אמר שכעשן כו' שיכלה ויפסד בחי' החומריות שבהן ויתחדש אור וחיות חדש בשמים ובארץ ונק' שמים חדשים וארץ חדשה ממש בלתי חומריות כלל (ואעפ"י שמחדש גם עתה מעשה בראשית אבל הוא בהעלם וצמצום גדול מאד כנ"ל), כמ"ש כאשר השמים החדשים כו' אשר אני עושה עומדים לפני ממש כן יעמוד זרעכם ושמכם כו' כמ"ש במ"א אשר אני עושה מחדש שלא יהי' בזה שום הסתר וצמצום כלל על אור האלקי המחיי' אותם מאין ליש כו', והיינו לפי שגם בכללות ההשתלשלות העולמות יהי' לע"ל גילוי כבוד הוי' בלי העלם וצמצום דשם אלקים כלל וכמאמר לע"ל יוציא חמה מנרתיקה כו' כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כי פי ה' דיבר שהוא אמר ויהי כו' מה שעתה הוא בהסתר כו' וכן אמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אבל עכשיו אין רואים בראי' חושיות כמו לע"ל מצד בחי' עוצם הסתר וצמצום הנק' חושך דקליפות נוגה כו', (רק בשבת ויו"ט יש קצת עליות העולמות בפנימיות שנאמר והי' מידי חדש ושבת יבא כל בשר להשתחוות כו' כידוע).

והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

וכל מי שיש בו הפשטת הגשמיות באמת יוכל לראות כח האלקי: ראה עוד עד"ז בשער האמונה לאדהאמ"צ ספכ"ז. אמ"ב לט, א. סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א סי' קעא [ובהנסמן בהמילואים להמ"מ בסוף הס' שם בע' שח].

ויקרא אברם . . קונה שמים וארץ: ע"פ וירא כא, לג. לך לך יד, יט. כב.

הנני בורא שמים חדשים . . כי השמים כעשן נמלחו: ישעי' סה, יז. נא, ו.

אלביש שמים קדרות: ישעי' ג, ג.

כאשר השמים החדשים: ישעי' סו, כב.

לע"ל יוציא חמה . . ונגלה כבוד ה': נדרים ת, ב [וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קכב, ובהמ"מ

שם]. ישעי' מ, ה.

שאו מרום עיניכם: ישעי' מ, כו.

והי' מידי חדש: ע"פ ישעי' סו, כג.

(ו) והנה כל הנ"ל הוא בחי' ממכ"ע שהוא שם אלקים כידוע שבא בריבוי מיני צמצומים והעלמות מעולם לעולם כנ"ל ומלוּבש ונעלם בתוך כל עלמין כנ"ל וזהו בחי' יחודא תתאה דבשכמל"ו וזהו פי' מכה"כ זיו יקר' בחי' הארה דהארה כמ"ש באורך נראה אור שבא בהתחלקות מדריגות מעליון לתחתון וזהו כל הארץ דוקא שז"ש והארץ הדום רגלי (ומ"ש אני מלא כו' שוה בשמים וארץ זהו בבחי' סוכ"ע כמשי"ת). אך הנה בחי' סוכ"ע שהוא שם הוי' הוא מ"ש קדוש הוי' כו' וכן אין קדוש כהוי' כו' שקדוש ומובדל ומרומם מכל בחי' השתלשלות הנ"ל ע"כ הארתו בשוה בכל העולמות בעליון כמו בתחתון ממש כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו' (וכן מ"ש את השמים כו' אני מלא בשוה ממש וכן אומרים הקדוש בשמים ובארץ כו'), וזהו אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי כלל בשם הוי' בין קודם שנבראו העולמות לאחר שנבראו כו' לפי שהשפע האלקי הנמשך בעולמות אינו רק בחי' אור נבדל מן העצמות ואינו עושה שינוי כלל בעצמות אלקות וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כידוע ממשל עצם הנפש שבלתי תשתנה מחמת אור וחיות הנמשך בגילוי כחות הגוף כו', וע"כ נק' סוכ"ע שהוא בבחי' מקיף לכל ההשתלשלות מראש לסוף בשוה ממש עד"מ העיגול שאין בו מעלה ומטה ובשמים ממעל אין עוד מלבדו כמו בארץ מתחת וכמו מתחת זרועות עולם כו', וגם שבא האור האלקי בהשתלשלות מעליון לתחתון שוין לפניו העולם העליון ביותר בגעה"ע עם העולם התחתון ביותר כמו מתחת לארץ וכמ"ש וגם חשך לא יחשיך כו' כחשיכה כאורה וכת' אם אסק שמים כו' כידוע.

(ז) והנה פי' דסובב אין הענין שסובב רק מלמעלה לבד ואינו מאיר בעולמות כלל כעיגול המקיף מבחוץ כו' שהרי גם הוא נק' בשם אור אלא שנק' אור מקיף שמאיר עכ"פ רק שאין הארתו בא בבחי' אור ושפע נגלית במקבלים שיהיו חיים וקיימים במציאותם בגילוי אור בדרך התלבשות ממש בכח הפועל בנפעל אלא הוא ית' קדוש ומובדל מהם ואינו נתפס בהם וכמו שאמר הקדוש בשמים וארץ כו' וכמאמר איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב' כו', וז"ש את השמים כו' אני מלא ממש כמ"ש דלית אתר פנוי מיני' ממש אבל הוא בבחי' העלם ולא בגילוי ע"כ הוא מלא בשמים וארץ בשוה בלי הפרש כלל בין עליונים לתחתונים כנ"ל בפ"י הקדוש בשמים כו' בשמים ממעל כמו על הארץ מתחת כו' מטעם הנ"ל וד"ל (וכמשל הידוע בעצם אור הנפש הרוחני שמאירה בכל כלי האברים מראש לרגל בשוה ממש

יחידת דבשכמל"ו . . . מכה"כ זיו יקר' . . . באורך: זח"א יח, ב, ישע"י ג, ג, תהלים לו, י.
 בשמים ממעל . . . אני ה' לא שניתי: ואתחנן ד, לט. מלאכי ג, ו.
 כי עמך מקור חיים . . . מתחת זרועות עולם: תהלים שם, ברכה לג, כז.
 וגם חושך . . . אם אסק שמים: תהלים קלט, יב, ח.
 שיהיו: כתיב ב: בלי שיהיו.
 הקדוש בשמים ובארץ . . . איהו תפיס: ברכת ישתבת, זח"ג רכה, א, ועוד.

וכמו גידי המוח שיש הארתם גם ברגל וא"א לומר שיש מהות רוחני מח' ברגל כמו שיש במוח אלא שבמוח המחשבה בגילוי וברגל הוא בהעלם שהרי מיד שיחשוב כמוח להניע הרגל יניע בלי שיהי ועיכוב כלל, וכן ראי' מאשר ירגיש הכאב דרגל וכל האברים במוח להיותו כולל כל חיות האברים בבחי' העלם כו' אעפ"י שכל אבר יש לו חיות בפ"ע בגילוי כו', וכך הוא בענין הרגשה כללית דעצם הנפש שמרגיש כל חיות האברים מראש לרגל בבת אחת שהוא בבחי' ההעלם ועכ"ז הארתו ממש בכל הגוף רק שהיא בשוה מראש לרגל כו', וכך הוא למעלה בבחי' סוכ"ע שסובל את כולם יחד כאחד בלי חילוק מדריגות כלל להיותו מקור כל החיים שבא בגילוי בחילוק מדריגות כו' ונק' ידיעה כלליית כו', וזהו ג"כ כמשל הכלל אל הפרט כמ"ש במ"א וד"ל).

(ח) והנה הגם שיש הפרש גדול בין ב' המדריגות הללו דממלא וסובב בכמה דברים, א' בבחי' השינוי שבשם הוי' נאמר אני הוי' לא שניתי בין קודם כו' משא"כ בממלא כו', והב' בבחי' הגבול שבא ע"י התחלקות דאור ושפע דבחי' ממלא ומבחי' סוכ"ע הוא למעלה מבחי' גבול ומדה מאחר שהוא קדוש מובדל כו', והג' בחי' מעלה ומטה כנ"ל, והד' בבחי' התפעלות דבבחי' ממלא שייך ענין עילה ועלול ע"כ כל עלול מעורר לעילה שלו עד שכללות העולמות והמלאכים מעלים מ"ן באתעדל"ת בשירה בבחי' ביטול היש לאין שחוזרים וממשיכים מאין ליש אבל בבחי' סובב שקדוש ומובדל מהם לגמרי לא יגיע לאתעדל"ת שלהם לעורר עי"ז אתעדל"ע מאחר שאין ערוך כלל כו' (וכמו שעצם הנפש לא תתפעל ממאורעות הגוף כו'), ואיך מבקשים רחמים וחסדים משם הוי' דוקא שהוא בחי' סוכ"ע כנ"ל. אך הענין הוא כמ"ש כי הוי' הוא האלקים דכולא חד ממש. וביאור הענין ידוע שגם בבחי' ממכ"ע הגם שאינו רק בחי' אור הארה בעלמא מעצמות אלקות גם הוא בבחי' א"ס והוא מובדל בערך מבחי' בע"ג וכמו שאומרים אין ערוך לך בעוה"ז שהוא עלמא דאתגלייא כו' שאין ערך לנברא בע"ג לגבי הבורא שהוא בלתי בע"ג כו', וא"כ גם בבחי' הכח הפועל נכפול הנ"ל שהוא שם אלקים לא הי' אתעדל"ת מעורר אתעדל"ע שגם הוא קדוש ומובדל והוא למעלה מבחי' גבול ומדה כו' ואין בו שינוי כלל מקודם שנברא כו' וכמ"ש אתה הוא דגם אתה א"ת ה' דאתה מחי' את כולם הוא קודם שנברא העולם ואחר כו' בלי שינוי כלל כמ"ש כי הוי' הוא האלקים כולא חד ממש, וראי' לזה ממה שגם בבחי' התפשטות האור האלקי בעולמות הוא ג"כ בחי' א"ס

כמשל הכלל אל הפרט כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"א ע' רסו ואילך.

כי הוי' הוא האלקים דכולא חד: ואתחנן ד, לה. לט. זח"ג קמג, א.

אית ה' דאתה מחי' את כולם: נחמי ט, ו. ראה שעהיוה"א פ"ב. פע"ח שער תפילת ר"ה פיג [ד"ה אתה].

ובכ"מ.

ממש וכמ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו' המליך אות ה' כו' מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור כו' שאין מספר כלל לריבוי התחלקות דצירופי אותיות האלקית להחיות העולמות לפי שאור א"ס ב"ה למטה עד אין תכלית כו' כמו שהוא למעלה עד אין קץ כו', וז"ש גדול ה' ומהולל מאד בלי שיעור וגבול כלל שמהולל ומשובח ברוב התחלקות המדריגות לאין מספר וכמו שאומרים משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו' (רק שעכ"ז מוציא במספר צבאם כמ"ש במ"א), והיינו לפי שהתפשטות דאוא"ס למטה בלי גבול כמו שבעצמותו אין לו שיעור למעלה דהיינו הך ממש, וז"ש גדול ה' ומהולל מאד בהתפשטותו ע"י שם אלקים בעולמות ולגדולתו העצמי' דבחי' סובב אין חקר להיותו למעלה ממקור העולמות ואינו נתפס ומלוכב בעולמות כלל על כן לגדולתו העצמי' אין חקר כמו שהוא בעצמות א"ס, וכך הוא גם בשם אלקים שהרי הוי' הוא האלקים כולא חד ממש רק ע"י בחי' הצמצום וההסתר הוא שמתלבש ומאיר בעולמות להיותו נק' מקור החיים כנ"ל ואין צמצום זה רק לגבי המקבלים כלבד אבל לגבי העצמות דא"ס אינו מסתיר כלל וז"ש כי עמך מקור חיים כו', וראי' שלעיל יתגלה כבוד הוי' וראו כל בשר משום שיוציא חמה מנרתקה כו' כנ"ל בשמים חדשים כו' כנ"ל.

(ט) והנה זהו תכלית דאדם בכל ימי חייו בעוה"ז שניתן לו במספר רק שיהי' עבודתו באהוי"ר בתפלה ובתו"מ בכל יום להמשיך גילוי אור דהוי' באלקים שהוא המשכות בחי' סובב בממלא שנק' יחוד קוב"ה ושכינת' כידוע שזה כל התורה ומצות כו', והענין הוא שיומשך להיות בחי' גילוי העצמיות דא"ס ב"ה שאינו נתפס בעולמות כלל רק סובב ומקיף את כולם יחד כנ"ל שיבוא בבחי' גילוי אור שנשמתו ובכל העולמות וכמ"ש אתה הראית לדעת כי הוי' הוא האלקים שהוי' יהי' בבחי' גילוי אור בעולמות כשם אלקים ולא ע"י צמצום והסתר כלל (וכמו לע"ל דכת' ונגלה כבוד הוי' דוקא) וכמ"ש יעקב והי' הוי' לי לאלקים ממש, וזהו כוונת כל הברכות בא"י אלקינו כו'. וזהו עיקר כוונת ירידת הנשמה בגוף חומרי בעוה"ז להאיר אור דשם הוי' דוקא שיהי' נק' נר הוי', וע"כ נק' נשמות ישראל נרות כנר שמאיר בלילה וחשך שהוא כעוה"ז שנק' חשך ואפילה וכן נק' ברוכי הוי' וכן והייתם ברכה כו' דאיהו ברוך ואיהי ברכה כו', וזה דוקא ע"י תו"מ שע"י ת"ת נק'

ה' אבנים . . המליך . . מכאן ואילך: ס' יצירה פ"ד מט"ז. פ"ה מ"ז.

גדול ה' ומהולל מאד: תהלים קמה, ג.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י"ד.

שלעיל יתגלה כבוד . . שיוציא חמה כו' כנ"ל . . בשמים חדשים כו' כנ"ל: ראה לעיל ס"ה. וש"נ.

ונגלה כבוד הוי' ישעי' מ, ה.

אתה הראית לדעת . . והי' הוי' לי לאלקים: ואתחנן ד, לה. ויצא כח, כא.

ברוכי הוי' . . והייתם ברכה . . דאיהו ברוך ואיהי ברכה: ישעי' סה, כג. זכר"י ח, יג (וראה ישעי' יט, כד).

זח"ב קסב, א וזח"ג רסד, ב.

לימודי הוי' וכמ"ש וכל בניך כו' וע"י מצות מעשיות דוקא בפועל ממש
כמ"ש כי נר מצוה כו', וזהו ענין ירידת הנשמה בגוף שהוא לצורך עלי'
דוקא למעלה ממקור חוצבה כנ"ל.

(יו"ד) וביאור הענין הנה ידוע שיש ב' מדריגות במצות א' מצות עשה
והב' מצות ל"ת, וענין הכוונה במ"ע הוא להמשיך בחי'
קדושה דשם הוי' כמו אשר קדשנו במצותיו כידוע והוא להגביר לבחי' הטוב
כמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב כו', ומצות ל"ת אינו אלא להפריד הרע
מן הטוב להבדיל בין טמא לטהור כו' שלא יהי' יניקה ושליטה ואחיזה
לחיצוני' דג' קליפות הטמאות כו'. ומבואר למעלה שעיקר תכלית הירידה של
הנשמה בעוה"ז הוא רק בשביל המשכת הקדושה דשם הוי' דוקא שזהו ע"י
מצות המלך דוקא כו', הנה עכ"ז יש יתרון מעלה ומדריגה במצות ל"ת על
מ"ע שע"י בירור הרע יהי' יתרון הגילוי אור דשם הוי' בכל העולמות, וראי'
לזה ממש שמי עם י"ה שס"ה ל"ת זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע הרי שרש הל"ת
בי"ה שהוא עיקר שם הוי' למעלה מו"ה דמ"ע כו', והטעם הוא כידוע לפי
שיש שרש לרע שנפל בשב"ה"כ שנק' חשך למעלה בחשך העליון שלמעלה מן
האור כמ"ש כיתרון האור מן החושך פי' כיתרון האור כאשר הוא בא מן
החשך שזהו כאשר החשך יהופך לאור שיש בו יתרון אור גדול מגופו של
אור, למעלה היינו ענין הצמצום הראשון דישת חשך סתרו שנק' העלם
שקודם לגילוי והוא שם אלקים המצמצם, וכאשר ההעלם יבא בעצמו לגילוי
אין אור גדול מזה כו', וזהו שרש ענין גילוי אור גדול דעוה"ב לפי שיהופך
בחי' החשך וצמצום הראשון לאור וכמאמר דלע"ל יוציא חמה מנרתקה כו'
ועי"ז יהי' תוס' אור גדול בשם הוי' שנק' אור, וזהו שאמר בזה"ק דמאן דלא
מהפך חשוכא לנהורא כו' בהאי עלמא לית לי' חולקא בהווא עלמא שהוא
העוה"ב משום דהא בהא תלי' דוקא. וזהו ששרש ביעור הרע דל"ת הוא
בבחי' י"ה דשם הוי' כנ"ל שע"ז יאיר עיקר האור דשם הוי' שבמ"ע מטעם
זה וד"ל.

(י"א) וזהו ענין המאמר דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה
בכולהו עלמין ולכאורה זהו פלא, דהלא שרש הסט"א הוא רק

וכל בניך: ישעי' גד, יג.

כי נר מצוה: משלי ו, כג.

ראה נחת: נצבים ל, טו.

שמי עם י"ה שס"ה: ת"ז בהקדמה ד, ב, ועוד. ראה המובא ע"ז בלקו"ת פקודי ג, ב (ובהמ"מ לשם —
בהוצאת התשד"מ ואילך). ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תיב וע' תריח.

כיתרון האור מן החושך: קהלת ב, יג.

דישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.

דלע"ל יוציא חמה מנרתקה: נדרים ה, ב, וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קכב, ובהמ"מ שם.

בזה"ק דמאן דלא מהפך: ראה זח"א ד, א.

דכד אתכפיא סט"א: זח"ב קכח, ב, ועוד.

מחיצוני' ואחוריים דמ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים דאת זלעו"ז עשה האלקים כו' כידוע שזהו תכלית ירידות המדריגות וסוף כל השתלשלות כו' ואיך ממה דאתכפיא סט"א יהי' גילוי אור גדול למעלה ביקרא כו'. אך הנה ידוע כפי' עלמין שהוא לשון העלם שאור האלקי מוסתר ונעלם ביותר ע"י בחי' הצמצום דשם אלקים כנ"ל בירידת האור האלקי שבא בהתלבשות והעלמות רבות מאד וכל שירד למטה מטה יותר שם האור מתמעט ומוסתר ביותר עד היכלות דק"נ וסט"א ששם מוסתר ביותר בתכלית ההסתר ונק' לבוש שק וכמ"ש ושק אשים כסותם כו' ע"כ מתהווים בחי' החיצונים שהן מקור כל טומאה ורע גמור שנק' כתרין דמסאבותא שהן המשפיעים כל מיני רע כזנות ותאוה גופני' וכעס ורציחה וכה"ג כידוע, אך כד אתכפיא סט"א בביעור הרע מעיקרו אז אסתלק יקרא כו' לפי שההסתר הזה באת זלעו"ז כו' הוא הנק' מסך גס גמור שמחשיך ביותר, וכאשר נקרע המסך הזה נתגלה יותר האור בתוס' רב בכל העולמות שכל בחי' העלם והסתר שבהן לא יעלים כלל אדרבה יאירו אור גדול יותר מגופו של אור מטעם הנ"ל כיתרון האור מן החשך דוקא, שז"ש מאן דלא מהפך חשוכא כו'. וזהו ג"כ כד אתכפיא סט"א שנהפך חושך הזה האחרון דקליפה לאור הקדושה כמו ע"י בע"ת אמיתי' וע"י שכירת חום התאוות הרעות הגופני' שע"ז קורע המסך הגס דקליפה ונהפוך אור זה לאור גדול יותר הרבה מן האור דצ"ג כידוע מטעם זה וע"כ אסתלק יקרא דקודב"ה בתוס' גילוי אור גדול בכ"ע עד רום המעלות.

(י"ב) ופי' יקרא דקודב"ה הוא בבחי' סוכ"ע דוקא שהוא שם הוי' כנ"ל וכמו בעוה"ב שנגלה כבוד הוי' ע"י שיהופך חשוכא לנהורא דוקא מטעם הנ"ל. והפשט הוא בטעם מאמר זה לפי שעיקר התפארת הנק' מקור העליון אינו רק כאשר הרחוק והשנוא נכנע ונתבטל כמלך שרחוקים וזרים יבואו להשתחוות לפניו והוא לכבוד נעלה ביותר מכבוד שהוא מקבל מאנשי מדינתו כו'. ועכ"ז יובן למעלה בביטול והכנעה דסט"א שהן הרחוקים יותר מאור פני מלך חיים ע"י יתעלה יותר יקר וכבוד הוי' שהוא בחי' ת"ת, וכמו שידוע במה שניתן מ"ת ע"י יתרו שאמר עתה ידעתי כו' וד"ל, ומ"ת הי' לישראל לבד שהוא פנימי' התפארת וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר בעצם התפארת ע"י תורה ומצות שהן בחי' ת"ת הפנימי' דפנימי' אדם העליון כו'.

דמ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים: ראה ס' הליקוטים להאריז"ל ר"פ בא. פעי"ה שער חמ"צ פ"ה. שער הכיונות ענין פסח דרוש א'. תוי"א קט, ד. ועוד.
 דאת זלעו"ז: קהלת ז', יד.
 ושק אשים כסותם: ישעי' נ, ג.
 שנק' כתרין דמסאבותא: ראה זח"ג מא, ב. ע, א.
 מ"ת ע"י יתרו שאמר עתה ידעתי: יתרו יח, יא. וראה זח"ב סו, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שא. שג. ובכ"מ.
 ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

רק שבא ע"י ביטול הישות מן הרחוקים וזרים בתחלה כמו ע"י יתרו כו'. וכך הוא ענין העוה"ב שאינו אלא לצדיקים דוקא כמ"ש להנחיל אוהבי יש אוהבי דוקא רק שאין זה בא כ"א ע"י ביעור והכנעה דסט"א תחלה שיוסר הצמצום והחושך יהופך גם הוא לאור כנ"ל וד"ל. ויובן זה גם בכאו"א בפרט באור שם הוי' שבנשמתו שמאיר ביותר דוקא ע"י הכנעה וביטול הרע שבו בלב נשבר בגשמיות כמ"ש יען כי נכנע אחאב כו' וכה"ג (וע"כ אמר שמי עם י"ה שס"ה לא תעשה כנ"ל, וכמ"ש כמ"א דלאו דלית קודם להן דמ"ע, וכמו שרואים בדבר השנאו ביותר למלך מפני שזהו ודאי עיקר המנגד לפנימיות ועצמיות. שלו שאעפ"י שאינו אלא בשב ואל תעשה הרי מכוונין בזה למה שהוא נוגע באמיתית עצמותו יותר ממה שאנו רואים המשכות רצונו בדבר האהוב לו שאינו נוגע לעצמות שלו כ"כ כו').

(י"ג) וזהו העונה איש"ר מברך בכל כוחו קורעין לו גזר דין של ע' שנה, פי' בכל כוחו היינו כל כח הנשמה דבחי' יחידה שיש בכח זה למסור נפשו על קדוה"ש ולשוב בתשובה שלימה בכל לבו שהוא לאתכפיא לסט"א כו' לבער הרע מקרבו בתכלית שעייז אסתלק יקרא כו'. וזהו שעונה איש"ר, פי' יהא שמי' רבא היינו בחי' סוכ"ע הכללי שנק' שמו הגדול שלמעלה מכל ההשתלשלות דקרו"ח כו' והוא בחי' מל' דא"ס קודם הצמצום הראשון כמאמר שהי' הוא ושמו בלבד כידוע בענין אתה קדוש ושמך קדוש כו', ושמי' רבא זה יתגלה מבחי' העלם העצמות לגילויי גם בעולמות התחתונים בי"ע שהם ג' מיני צמצומי' והעלמות שלא יסתיר ויעלים כלל, והוא מטעם שיתגלה מהעצמות דא"ס ב"ה שלמעלה מקו המדה כו', וכל זה מטעם יתרון האור מן החושך דוקא כנ"ל בפי' אסתלק יקרא כו', וזהו לעלם ולעלמי עלמיה ג' עולמות בפרט ובכלל הוא מ"ש דאסתלק יקרא בכולהו עלמין, והיינו כאשר עונה בכל כוחו שהוא דוקא כח דיחידה להפוך גם הרע לטוב כמו בכל לבבך כו'. וזהו שקורעין לו גזר דין של ע' שנה לפי שעייז נהפך לטוב כנ"ל וממילא נקרע גז"ד שניתן ביד שלוחי הדין הקשה ואעפ"י שכבר נחתם, ומה שאמר ע' שנה הוא לכנגד מיתוק ז' מדות כו' וכמ"ש ימי שנותינו בהם בהיכלות דק"נ ע' שנה לברר לעה"ד טו"ר כו' שהן ז' מדות

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

יען כי נכנע אחאב: ע"פ מלכים"א כא, כט.

במ"א דלאו דלית קודם להן דמ"ע: ראה תו"ח פקודי תרנ"א, א ואילך.

העונה איש"ר מברך בכל כוחו: ראה זח"ג כ, א. שבת קיט, ב.

לאתכפיא [בכתי"י א: להתהפכא] . . . אסתלק יקרא: זח"ב קכח, ב. ועוד.

שהי' הוא ושמו בלבד: פדרי"א פ"ג.

כידוע בענין אחת קדוש: ראה סה"מ תקס"ב ע' לא. סידור רג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע'

תקס"ו. ועוד.

לגילויי בכתי"י ב: וגילוי אור.

ימי שנותינו בהם: תהלים צ, י.

דנגה כאר"א כלול מיו"ד, ע"י גילוי אור גדול דישר בכל כוחו נמתקו כל הדינין דע' שנה דנוגה כו' וד"ל.

(י"ד) וזהו על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, פי' המושלים אלו המושלים ביצרים וכמאמר איזהו גבור הכובש את יצרו שיכול למשול ברוח התאוה שבלבו לאכפייא לסט"א לשבור ולהכניע לבבו כל יפול בשום תאוה רעה חומריות וכל דבר איסור ואפי' במחשבה והרהור בעלמא או בראי' והסתכלות לבד כמו שאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו', וגם בדברים המתירים אמרו קדש עצמך במותר לך כו' שיאכל בלי תאוה רעה כו' ושלא יהי' כזולל וסובא וכן במשגל וכו', ועד"ז בכל הענינים אפי' במו"מ לא ירדוף באש וחום זרה להשיג הון כו' רק יבטח בה' הזן ומפרנס ולא ע"י כוחו ועוצם ידו רק שצריך לעשות ביגיע כפו לבד כו', וכל זה וכה"ג נק' מושלים ביצרים שהוא לאכפייא לסט"א כו' שע"ז אסתלק יקרא כו'. וזהו שאמר ע"כ יאמרו המושלים האלה בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, פי' בואו ונחשוב חשבוננו של עולם לאיזה טעם הי' ירידת הנשמה בעוה"ז בגוף החומרי שהוא רק בשביל העלי' שאח"כ ע"י תשובה לאהפכא חשוכא כו' שזה הי' עיקר הכוונה בתחלת ההשתלשלות של כל העולמות דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כידוע. וזהו בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, דהנה חשבוננו של עולם הוא בחי' האור ושפע האלקי' הבא ונמשך במדה וחשבון ע"פ מאמר קו המדה מתחלת ההשתלשלות דקו"ח באבי"ע עד סוף העשי', שמחמת צמצום דמאמר קו המדה שבא האור בחשבון ודקדוק גדול הנה האור הולך ומתמעט במיעוט אחר מיעוט בכל עולם ועולם לפי אופן ירידת ההשתלשלות עד העולמות התחתונים שמתהוים בהגבלה והגשמה גמורה מצד בחי' עוצם ההסתר ומיעוט האור כו'.

(טו) וזהו הנק' בלשון רז"ל חשבוננו של עולם, פי' בחי' החשבון של מאמר קו המדה (שנק' מתקלא או משחחא בלשון הזהר) המודד לפי החשבון אופן גילוי האור האלקי בכל עולם מריש כל דרגין עד סוף הכל. אך כאשר צריך להוסיף אור ביתר מכפי המדה וחשבון דקו המדה הזה אינו אלא ע"י בחי' הבירורים דתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא שהוא ענין לאכפייא לסט"א ולאהפכא חשוכא כו' שיבורר הטוב מן הרע כנ"ל וע"ז אסתלק יקרא כו' להאיר אור בתוס' רב ביתר מכפי המדה וחשבון דקו המדה. ולכך המושלים ביצרים דוקא שהם בע"ת אמיתיים אומרים בואו ונחשוב חשבוננו של

המושלים ביצרים: ראה לעיל בתחילת המאמר. וש"נ.

איזהו גבור: אבות פי"ד מ"א.

ולא תתורו: קדש עצמך: שלח טו, לח. יבמות כ, א.

שנק' מתקלא או משחחא בלשון הזהר: משחחא — זח"א טו, א. יח. ב. זח"ב רלג, א. ת"ז ת"ה בתחילתו.

מתקלא — זח"ב קעו, ב.

עולם להוסיף האור ביתר מכפי המדה וחשבון מטעם הנ"ל דיתרון האור מן החושך דוקא, שהוא למעלה מאור דחכמה דתורה הגם שבחכמה דוקא אתברירו, והוא ע"י תורה ומצות שבא במדה ושיעור וחשבון לפי הנצרך לביורר והעלאה דרפ"ח כו', וכמ"ש במ"א ע"פ אי' סופר אי' שוקל כו' דמה שנק' קו המדה למדוד כל אור ושפע היינו ע"פ המדה וחשבון דח"ע דתורה שנק' סופר ושוקל והוא הנק' חשבוננו של עולם בכלל.

(טז) **ואמנם** ע"י תשוב להפוך גם הרע לטוב או לאהפכא חשוכא כו' הרי הוא העולה בבחי' או"ח למעלה להיות בבחי' גילוי ההעלם דעצמות שלמעלה מצמצום דקו המדה שזהו"ע יתרון האור מן החשך, א"כ ה"ז למעלה מבחי' חשבוננו של עולם דתו"מ. וזהו שהמושלים ביצרים דוקא אומרים בואו ונחשוב כו' להיות שממשיכים בבחי' המשכות האור מהעלם העצמות שלמעלה מחשבוננו של עולם, והוא ענין ירידת הנשמה בגוף שהוא לצורך עלי' למעלה ממקור חוצבה גם באור דח"ע דתורה וכמאמר במקום שבע"ת עומדים צ"ג אין יכולים לעמוד כלל, ולזה אמר ברע"מ דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא כו', וראי' ממה שנתקנא רבי בראב"ד ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת (ופי' הפשוט דבואו ונחשוב חשבוננו של עולם היינו שיעשה חשבון דוקא בחשבוננו ש"ע כו'). ומוכרח לומר דקאי על הת"ח וצדיקים שנק' מושלים ביצרים והן אומרים בואו חשבון לחשוב חשבוננו של עולם דוקא משום דבחכמה דתורה דוקא אתברירו כו' כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ אי' סופר ושוקל כו' וד"ל.

(יז) **תבנה** ותכוננו עיר סיחון. הנה ארז"ל סיחון שיחה נאה כו' והיא התפלה שנק' שיחה כמו לפני הוי' ישפוך שיחו כו'. ויש להבין למה נק' התפלה בשם שיחה הלא השיחה היא דברים בעלמא שאדם מדבר בדרך שיחה בעלמא והתפלה הן דברים שיוצאים מקירות לבו דוקא. אך הנה זהו שאמר סיחה נאה בסמ"ך שהוא ענין הסחה והזזה ממקומו שכל ענין סיחה היא ההזזה ממקום למקום אחר כמו המשיח דעת שנעתק דעתו וניזון והוסח מדבר זה כו', וכן הענין של שיחה בשי"ן כאשר אין ענינו ענין דבור

שבחכמה דוקא אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח, ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם. ובכ"מ. במ"א ע"פ אי' סופר: ישע"י לג, יח. ראה ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג (ובהמ"מ לשם). אמ"כ ח"ג קלא, ד [הוצאת קה"ת, תשמ"ה].
במקום שבע"ת עומדים. ברע"מ דמשיח אתא לאתבא: ברכות לד, ב ורמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד [וראה ע"ד הגירסאות בלקוטי שיחות ח"י"ז ע' 186. וש"נ].
שנתקנא רבי בראב"ד: ראה ע"ז יז, סע"א.
במ"א ע"פ אי' סופר: נסמן לעיל בסעיף זה.
ארז"ל סיחון שיחה נאה. התפלה שנק' שיחה. ישפוך שיחו: כ"ב עה, ב [וראה אוה"ת חוקת ע' תתפז: ואע"פ שסיחה נאה שבדרז"ל לגרעיותא נאמר מ"מ כו' זה לעומת זה עשה כו']. ע"ז ז, ב. תהלים קב, א.

הוא ג"כ ענין הזזה והשפלה גדולה כמו השוּחה לשחות כו' שהוא מענין שחה לעפר נפשינו כו' רק בלשון ארמי כאשר מתרגם שיחה הדיבור הוא בשם שיחה כמו סח ב' וכמו מגיד לאדם מה שיחו כו', ושניהם אמת, והענין הוא דשרש ענין הטעם כשנק' הדבור בשם שיחה אין ענין דברים בעלמא כשיחה בטילה אלא אדרבה כאשר צר לו ביותר ושופך כל נפשו בדבורו זה הנק' שיחה כמו השוּחה לעפר כו' וז"ש לפני הוי' ישפוך שיחו וכה"ג, והוא עיקר ענין התפלה שאינו אלא בקשת רחמים מתוך מרת נפשו ביותר וכמו ותתפלל חנה כו' מקירות ועומק הלב שנק' שפיכת הנפש ממש וכמו ואשפוך את נפשי לפני ה' כו', וזהו ענין הסחה והזזה ממקומו לגמרי והוא כאשר יצעק במר נפשו בצעקה פנימי' במס"ג מעומקא דלבא כו', וזהו לפני ה' ישפוך שיחו זו תפלה שנק' שיחה נאה ע"ש ענין הזזה של הנפש והסחתה כמו שחה לעפר כו', והכל אחד כו' וד"ל.

(יח) וזוהו שאמר תכנה ותכונן עיר סיחון סיחה נאה כו', דהנה ידוע דע"י אתעדלית נמשך אתעדל"ע כמאמר דרוח אייתי רוח כו', והוא ענין הברכות דש"ע שיומשך ויתגלה מעצמות א"ס ב"ה שלמעלה מן הרצון וחכמה להיות לו רצון זה להיות רופא חולים ומברך השנים (אעפ"י שאינו ע"פ משפט התורה יעשה לפניו משורת הדין למעלה ממשפט התורה מצד הר"ר שגובר על הדין כו'), וכמו שאמר יהי רצון מלפניך יהי רצון מעצמות המאציל שלמעלה מבחי' רצון זה (והוא מבחי' רדכ"ר כו') דלאו מכל אינון מדות כלל (ובפרט לעשות נגד רצון העליון שבחכמ' דתורה כו'). וזהו שנק' ג"כ בשם הסחה והזזה ממקומו רק שהוא מלמעלה למטה שהוא ית' נעתק וניזון ממקומו ומדריגתו שהוא מאד נעלה ומובדל מערך המדות וספי' דרצון וחכמה כו' להיות לו רצון וטעם להמשכות אלה שבאו בגשמיות עפ"י סדר השתלשלות כו' (ובפרט שיגבר החסד על הדין וכמאמר מנין שהקב"ה מתפלל כו' מאי מצלי יהי רצון מלפני כו'). וזהו בחי' שיחה העליונה שבאה מלמעלה למטה ע"י שיחה דתפלה משום דרוח אייתי רוח כו' כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר על כן יאמרו המושלים שהן המושלים ביצרים דוקא ע"י תשובה

השוּחה לשחות: ע"פ ישע"י כה, יא: ופרש ידיו גר' כאשר יפרש השוּחה לשחות [וראה ע"פ זה בירושלמי שקלים פ"ז ה"ב. ובכמה כתי' בהמאמר כאן הלשון "השוּחה לשחות", וכ"ה להלו בסיכ ורסכ"א. אמנם בלקו"ת חוקת טו, רע"א ובסה"מ תקס"ז ס"ע רסב הוא ככפנים. וראה גם חולין טו, ב (ועד"ז זבחים כב, א): ששוּחה (שוּחה כו').

שחה לעפר נפשנו: תהלים מד, כו.

סח ב' [בכתי' ב: סח בין]: ראה מנחות לו, א: סח בין הפילה לתפילה כו'.

מגיד לאדם מה שיחו: עמוס ד, יג [שם: שחו. ובחגיגה ה, ב: שיחו].

ותתפלל חנה . . . ואשפוך את נפשי: ע"פ שמואל"א א, י: ותתפלל [חנה] על ה' ובכה תבכה גו' [וראה

הנסמן ע"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמצ"צ ויקרא ח"א ע' צב]. שם א, טו.

דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב. זח"א צט, ריש ע"ב. אוה"ת חנוכה כרך ב רפו, א.

מנין שהקב"ה מתפלל . . . יהי רצון: ברכות ז, א.

מעומקא דלכא דוקא שהן מעוררים ר"ר העליונים הפשוטים להיות לו רצון של חסד (למעלה גם ממשפטי התורה כנ"ל) מרעדכ"ר כו' בואו חשבון כו' להיות גילוי האור בעצמות א"ס ב"ה שלמעלה מחשבוננו ש"ע, שע"י משפט התורה במאמר קו המדה, ואז תבנה ותכונן עיר סיחון שיחה נאה דהיינו שיחה דתפלה כמ"ש לפני ה' ישפוך שיחו בבחי' הסחה והזזה ממקומו שיעורר למעלה ג"כ כנ"ל וד"ל.

(יט) ומה שאמר תבנה ותכונן כו', הענין הוא כידוע בשרש ענין התפלה שהוא דוקא בצירופי אותיות הדיבור בפה רק שהיא בלחש ובחשאי וזהו שהתפלה נק' שיחה מענין הדיבור דוקא. אך הנה ידוע שיש ב' מדריגות בדיבור, האחד דבור שיוצא עפ"י השכל והכוונה שמצד אותיות של דבור בעצמו לפי אופן השכל ורצון שיש בזה בחירה כו', והב' דבור שיוצא מקירות הלב שלמעלה מן השכל שאין זה דבור של עצמו אלא מלמעלה נמשך לו הדבור הזה כו', וכך הוא בדבור שבתפלה כאשר לפני ה' ישפוך שיחו מתוך קירות לבו שזה דבור שאינו בא מכח עצמו רק כמ"ש אד' שפתי תפתח מלמעלה למטה וכמו אין מלה בלשוני כו'. וזהו תבנה ותכונן עיר סיחון שיחה נאה דתפלה כנ"ל שתבנה ותכונן צירופי אותיות הדבור ממילא מלמעלה למטה מטעם הנ"ל וד"ל.

(כ) ועוד יתפרש ענין תבנה ותכונן עיר סיחון שיחה נאה כו' על בחי' הדבור דד"ת בצירופי אותיות שבה שתבנה ותכונן מלמעלה למטה ע"ד הנ"ל בתפלה (והיינו כאשר יתפרש פסוק זה דע"כ יאמרו המולשים על ת"ח וצדיקים שהן מושלים ביצום שלבם חלל בקרבם כנ"ל והן האומרים בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם שהוא עפ"י הח"ע שבתורה כמ"ש אי' סופר ושוקל כו' וכמאמר בג' דברים ברא כו' בסופר וספר וסיפור כו' וכמ"ש אם לא בריתי כו' וכמ"ש במ"א). ויש להקדים לזה ענין מה שהתורה נק' ג"כ שיחה כמ"ש דהע"ה מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וכן אמר בפקודיך אשיחה כו'. דהנה יובן שיחה דתו' ע"ד כל הנ"ל בפי' שיחה וסיחה שהוא ענין הסחה והזזה ממקום למקום כמו השוחה לשתות כו', בהיות ידוע בשרש צירופי אותיות תושב"כ ששרשה בח"ע הקדומה שבעצמות א"ס ב"ה ממש כמ"ש בתורה ואהי' אצלו אמון כו' אצלו

כנ"ל . . . שע"י משפט התורה: ניתוסף מכת"י ב.

אד' שפתי . . . אין מלה בלשוני: תהלים נא, יז. קלט, ד.

אי' סופר . . . בג' דברים ברא . . . אם לא בריתי: ישעי' לג, יח. ע"פ ס' יצירה פ"א מ"א. ירמ" לג, כה.

מה אהבתי . . . בפקודיך אשיחה: תהלים קיט, צז. שם, טו.

השוחה לשחות: ראה בהנסמן ע"ז לעיל סי"ז (הערה המתחלת: השוחה).

ואהי' אצלו אמון . . . אומנא דאסתכל באורייתא . . . או ראה: משלי ח, ל. ב"ר בתחילתו. זח"ב קסא, א"ב.

איוב כח, כז.

ממש אמן אומנא דאסתכל באורייתא וברא עלמא וכמ"ש בס"י בספר וסופר כו' וכן אמר אז ראה ויספרה כו' כמאמר כל הקורא בתורה קורא בשמותיו של הקדב"ה ממש, והוא להיותו בבחי' אותיות עצמי' שהן שמותיו העצמי' ממש (ולכך נק' התורה משל הקדמוני כו'), והוא בחי' מקור לאותיות החקוקים בטהירו עילאה שז"ש גליף גליפו בטה"ע כמו משום שנאמר בי מלכים ימלוכו שמוזה הי' שרש למה ששיער בעצמו בכח להביא בפועל כו'. וזהו ע"כ יאמרו המושלים שהן תלמידי חכמים שנק' למודי הוי' שהן המושלים ממש בכל ההשתלשלות דקו"ח כו' כאשר ממשיכים בד"ת מאותיות התורה כמו שהיא בשרשה ממש בואו ונחשוב חשבוננו ש"ע להיות אופן בנין העולמו' עפ"י מאמר קו המדה וכמ"ש בהם דוקא אי' סופר אי' שוקל כו' וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך לנטוע שמים כו' ולכך נק' בונים שעוסקים בבנינו של עולם עד רום המעלות וד"ל.

(כא) וז"ה שאמר מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי, פי' שיחה זאת הוא ענין הסחה והזזה ממקום הגבוה מאד נעלה לנמוך וכמו השוחה לשתות וכנ"ל, והיינו ענין ירידת והעתקת והזזת אותיות התורה כמו שהוא בעצמותו ית' ממש לבוא למטה כאשר לומדים דבר ה' למטה כמאמר כל הקורא ושונה הקדב"ה יושב ושונה כנגדו כו' (וכמו במ"ת דכתי' וידבר אלקים כו' שבא באותיות הדבור משרשם בח"ע דתורה שבעצמותו ית' ממש). אך אי"כ למה נק' שיחה הלא שיחה זו מלמעלה היא כנ"ל. הענין הוא כמ"ש תען לשוני אמרתך כו', פי' תען שאין דיבור זה כח עצמי כלל רק כעונה אחר הקורא כו' שממילא מדבר דיבור זה בלי רצון ובחירה (כנ"ל בשיחה דתפלה) ע"כ נק' שיחתי, וכידוע בענין מי שתורתו אומנתו נק' על שמו מפני שאינו אלא כלי לדבר ה' כו' וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך כו'. וז"ש מה אהבתי תורתך מצד התקשרות אה"ר בשרש נשמתו באותיות התורה ש"מ, כל היום היא שיחתי ממילא ומאיליו למעלה מן הבחירה ורצון דג' קשרי' הן ישראל

כל הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה זחי"ב פז, א. רמב"ן עה"ת בהפתיחה. וככ"מ. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נב. וש"נ.

נק' התורה משל הקדמוני: ראה לעיל ד"ה או ישיר (השני) פיסקא המתחלת: והנה הנמשל. וש"נ. גליף גליפו... בי מלכים... ששיער בעצמו בכח: ראה זחי"א טו, א. משלי ח, טו. מק"מ לזחי"א שם. שער היחוד לאדהאמ"צ פי' ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' כה. וש"נ. סה"מ תשי"ט ס"ע 38 (השני) ואילך. וש"נ. ס' הערכים-חביד כרך ג ע' ער ואילך.

תיח שנק' למודי הוי': ישעי' נד, יג. סוף ברכות.

ואשים דברי בפ"ך... נק' בונים: ישעי' נא, טו. שבת קיד, א.

מה אהבתי תורתך: תהלים קיט, צו.

כל הקורא ושונה הקדב"ה... כנגדו: תדא"ר רפי"ח.

וידבר אלקים: יתרו כ, א.

תען לשוני אמרתך... ואשים דברי: תהלים קיט, קעב. ישעי' נא, טו.

התגברות: כתי"ב ב: התקשרות.

דג' קשרי' הן: ראה זחי"ג עג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך. וש"נ.

כו'. וזהו מ"ש בפיקודיך אשיחה אביטה אורחותיך אורחות הוי' דתורה כמו שהיא מלמעלה ממש וד"ל. ולפי"ז יתפרש שיחה דתורה מלמטה למעלה ג"כ בבחי' הזזה והסחה כו' כשיחה דתפלה שמלמעלה היא באה כנ"ל וביותר עליון מזה שהרי מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה להיות בבחי' חיי עולם הא"ס ממש וד"ל.

(כב) **והנה** כמו שבאותיות דתושב"כ נק' שיחה מטעם הנ"ל כך הוא באותיות דתושבע"פ בהלכות ואגדות, ואדרבה עיקר לשון שיחה שייך יותר בתושבע"פ שנק' סיפור כו', והוא ג"כ ענין הסתה והזזה ממקום עליון ביותר כו' רק שהוא באופן אחר, והוא כידוע דהלכות דתושבע"פ נק' בבחי' שערות כמ"ש סלסלה ותרוממך כו' וכמ"ש קווצותיו תלתלים כו' שהן תילי תילים של הלכות דוקא ובתושבע"פ שהיא בבחי' המל' נק' נמין דמטרוניתא כידוע, ושרשם הראשון הוא בבחי' ושער רישי' כעמר נקי כו'. וביאור הענין ידוע בבחי' שרש השערות שהוא בבחי' הדילוג של אור השפע שלא יוכל לבא בכלי המוחין הוא שבוקע ויוצא בבחי' מותרי מוחין העליונים כו', וכך הוא בענין אותיות דהלכות שז"ש הליכות אלי כו' הליכות עולם כו' שהוא בחי' דילוג האור מעצמות ח"ע הקדומה שלמעלה מן החכמה ומוחין שבא בהשתלשלות דמע"ב כו' משום דח"ע דתושב"כ מאיר בח"ת דתושבע"פ כמ"ש חכמות בחוץ כו' וכמ"ש בס"י בספר וסיפור והן גילוי אותיות הלכה דמשנה שמקבל ממקרא (וזהו לבושי' כתלג כו' כמו עוטה אור כשלמה שהוא תושב"כ ושער רישי' תושבע"פ).

(כג) **וזהו** בפיקודיך אשיחה בתושבע"פ ואביטה אורחותיך דבחי' שער רישי' שנק' הליכות עולם הא"ס כו', וזהו כל היום היא שיחתי בתושבע"פ דוקא, שזהו הטעם שת"ח בתושבע"פ נק' בוניך שעוסקים כו' שהוא השרש למאמר קו המדה הנ"ל במע"ב וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך כו', שהן הנק' מושלים (וכמ"ש במ"א שנק' שרי מלוכה שעל פיהם דוקא נחתך

בפיקודיך אשיחה . . . אורחות הוי': תהלים קיט, טו. כה. י.
סלסלה ותרוממך . . . קווצותיו תלתלים . . . תילי תילים: משלי ד, ח. שה"ש ה, יא. מנחות כט, ב. וראה בכ"ז סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקב ואילך. ובכ"מ.
ובתושבע"פ . . . נמין [בכתי"א: סמי. ותוקן כאן ע"פ כתי"ב] דמטרוניתא: ראה גם סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכ: ההלכות כו' שנק' נימין דכלה נימין דמטרוניתא כידוע. ובלקו"ת שה"ש כ, א: והלכות כו' דנוק' שהיא תושבע"פ ונק' בוהר נימין כו' [וראה שם בהמ"מ — הוצאת תשד"מ ואילך].
ושער רישי': דניאל ז, ט.

הליכות אלי הליכות עולם: חבקוק ג, ו. תהלים סח, כה.
חכמות בחוץ: משלי א, כ. ראה זח"א קמא, ב. תו"ח בראשית א, א ואילך. ובכ"מ.
בס"י בספר וסיפור . . . עוטה אור כשלמה: סי' יצירה פ"א מ"א. תהלים קד, ב.
נק' בוניך שעוסקים: ברכות סד, א. שבת קיד, א.
ואשים דברי: ישעי' נא, טז.
וכמ"ש במ"א שנק' שרי מלוכה . . . כרחביד שאמר על [בכתי"ב: עליון] ריב"ז שהוא כשר: ראה ד"ה להבין

דבר מלכות בעולמו כרחב"ד שאמרי ר' יוחנן בן זכאי שהוא כשר לפני המלך וכמ"ש במשה רבינו ע"ה בכל ביתי נאמן הוא כו') כמאמר מתניתין מלכתא מתניתין דוקא שחותך דבר מל' (וכמ"ש ע"פ אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל תורה או לעמל שיחה שהן היו"ד מאמרות ועמל תורה הוא תושבע"פ שהוא מקור לשיחה בעלמא דיו"ד מאמרות וגם נק' עמל שיחה משום דבחכמה תתאה דוקא אתברירו משום דנעוץ תחילתו בסופן דוקא וד"ל). וזהו תבנה ותכונן עיר סיחון שיחה נאה דתושבע"פ בצירופי אותיות הדיבור שממילא נבנה בנין כל העולמות כמ"ש שעוסקים בבנינו של עולם שהוא עפ"י חשבון דתושבע"פ דוקא שהם המושלים והבונים כו' וכמ"ש אי' סופר שסופרים לכל האותיות כו', וז"ש עיניך ברכות בחשבון שהוא בחי' המל' דתושבע"פ מל' קרינן לה. וזהו על כן יאמרו המושלים דוקא בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, תבנה ותכונן כו' דבחכמה יבנה בית ועיר סיחון שיחה נאה שנק' עיר אלקינו כו' וכמאמר אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו שהוא תושבע"פ דנעוץ תחב"ס דוקא וד"ל.

(כד) כ"י אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון כו', הנה ההפרש בין אש ללהבה ידוע שיש ב' מיני אש אש השורף ומכלה את העצים שהוא הנאחז בתוך העץ לכלותו כו' ואש הב' הוא השלהבת הגדולה שלמעלה מאש הדולק בעץ שנק' להב שהוא העולה למעלה השמימה (וכמו באור הנר יש ב' אשות הללו ונק' אשא אוכמא ואשא חיורא והוא אור השורף את הפתילה ואור המאיר שעולה למעלה בלהב העולה כנ"ל), וגם כאן אמר כי אשר יצאה מחשבון הוא אש השורף ומכלה כו', והוא ענין הנ"ל בבעת אמיתי' שמושלים ביצרם הרע לאכפייא לסט"א כו' ע"י מרירות ולב נשבר ביותר שהוא אש השורף ומכלה לחום התאוה הרע כאש השורף העץ כו', וכענין לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר ברוגש ובכעס להפיל ולהכניע לבו הקשה

מאמר כו' שאני כשר — סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תשטו ואילך. ובהמקומות שנסמנו להלן. בברכות לד, ב — מאמר ריב"ז על ר' חנינא בן דוסא: הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך. ובכ"מ הובא שהוא מאמר רבן גמליאל על רחב"ד: ראה סה"מ תקס"ג שם. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תרטו [בהגהת אדה"צ]. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשפד. סה"מ תקס"ח ח"א ע' תכג. ביאוריו צד, א. קלד, ג [ובביאוריו כ, ב — הגירסא כבגמרא ברכות]. סה"מ הנחות הר"פ ע' קעט.

בכל ביתי נאמן . . . מתניתין מלכתא: במדבר ב, יז. ביצה כת, ב.
ע"פ אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל תורה: איוב ה, ז. סנהדרין צט, ב. ראה תרי"ח בראשית א, ד ואילך. סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע שכג [ובהנסמן בהמ"מ לשם].
אי' סופר . . . שסופרים לכל האותיות: ישע"י לג, יח. ראה קידושין ל, א.
עיניך ברכות בחשבון . . . המל' . . . קרינן לה: שה"ש ז, ה [ראה זחי"ג רכ, ב. ע"ח שער אור"א פ"ה ופ"י].
סה"מ תקס"ח ע' תל. להלן ד"ה מי מנה פיסקא: ובכ"ז יובן התירוץ]. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
דבחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
עיר אלקינו . . . אימתי גדול: תהלים מח, ב. ראה זחי"ב רלה, א. זחי"ג ה, א. ועוד.
ונק' אשא אוכמא ואשא חיורא: ראה זחי"א נא, א.
לעולם ירגיז: ברכות ה, א.

כו', שזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף לצורך עלי' למעלה ממקור חוצבה הנ"ל שע"ז אמר בואו חשבון לחשוב חשבוננו ש"ע כו'. והיינו שאמר כי אש יצאה מחשבון זה לכלות כל הדינין וגבורות קשות דקליפות ולבער הרע משרשו כו' (ולפי' הב' שמושלים ביצרם הן הת"ח והצדיקים היינו אש דתורה שבחכמה אתברירו לברר לעה"ד טו"ר כו' שהתורה נתנה ג"כ באש שחורה ע"ג אש לבנה, ואש השורף דתורה הוא מה שיש ביכולתה לבער. לרע דנוגה כו' ואש העליון הוא בחי' אור דח"ע דתורה כו'), ולהבה מקרית סיחון היינו כאשר נעשה בנין עיר סיחון שהוא בחי' שיחה נאה דתפלה ותורה כנ"ל בפי' תבנה ותכונן עיר סיחון כו' הנה זהו בחי' אש העליון שנק' להבה, והוא בחי' שלהבת י"ה העולה למעלה כמו הלהב של העצים כנ"ל, וזהו ולהבה יצאה מקרית סיחון דוקא כשנעשה צירופי אותיות דתפלה ותורה כנ"ל.

(כה) **וביאור** הענין הנה יש להקדים ענין הידוע שיש ב' מיני אתעדל"ע, הא' אתעדל"ע שבאה אחר אתעדל"ת דוקא שע"י אתעדל"ת בהעלאת מ"ן נמשך עי"ז אתעדל"ע בהמשכת מ"ד כו', וזהו המאמר דרוח אייתי רוח דהיינו שרוח המקבל בהעלאה והתעוררות שלו אייתי רוח שיעורר לרוח המשפיע מלמעלה למטה וכמו יעננו ביום קראינו כו', וזהו כמים הפנים אל הפנים כו' שלפי ערך אתעדל"ת ממש כן יהי' ערך אתעדל"ע ממש כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם העליון להאדם התחתון שהן כנ"י כו'. והמדריגה הב' אתעדל"ע שבא מצד עצמו כדי לעורר במקבל אתעדל"ת משום דרוח המשפיע יכול לעורר לרוח המקבל, וזהו אייתי רוח ואמשיך רוח כו', פי' ואמשיך רוח הוא רוח המשפיע שנמשך למטה לעורר רוח המקבל שיעלה למעלה (ונק' כח המעלה מ"ן כידוע), וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום כו', והיינו כח התעוררות אה"ר העליונה שנמשך מלמעלה למטה לעורר את האהבה בכנ"י למשוך את לבם לאביהם שבשמים בהתעוררות אהבה או תשובה כידוע, וכמ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד, פי' משכתיך להיות האהבה בבחי' רשפי אש שלהבת י"ה העולה מאליו כמו שאנו רואים שפתאום יבא האדם לכלל התפעלות אה"ר בבחי' רשפי אש התשוקה האלקית שאינה באה מעצמו כ"א מאליו וממילא בדרך עבודת מתנה כו' שנמשך מלמעלה עליו, שזהו הנק' התלהבות האלקית או שלהבת י"ה העולה מאליו כמ"ש רשפי רשפי אש שלהבת י"ה וקאי בכנס"י באה"ר שלהם הבאה ברשפי אש, שזהו רשפי רשפי אש, ומהיכן היא באה מבחי' שלהבת י"ה

לבנו: בכת"י ב: לברר.

דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב. זח"א צט, ריש ע"ב. אה"ת חנוכה רפו, א.

יעננו ביום קראנו . . . כמים הפנים: ע"פ תהלים כ, י. משלי כו, יט.

עד יערה עלינו רוח ממרום: ישעי' לב, טו.

אהבת עולם אהבתיך: ירמ' לא, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ח [ובהמ"מ שם].

רשפי רשפי אש: שה"ש ח, ו.

שלהבת אה"ר העליונה שמדליק בה את האהבה כמדליק את הנר שעושה בה להב פתאום, וכמו בהעלותך את הנרות דאהרן כהנא רבא עושה בכני' שלהובא דרחימותא שעולה למעלה מאליו והוא נר ה' נשמת אדם שעולה מאליו ע"י המדליק אותו (כאב שמושך את לב בניו אליו פתאום באהבה ברשפי אש ע"י שממשיך אהבתו אליו ברשפי אש שלהבת דוקא, והוא כמו בחי' נשיקין שהאב נושק לבנו שיוצא מתוך פנימי' הלב כו' וכמשי"ת).

(כו) וזהו משכני אחרין נרוצה שהמשכת אה"ר העליונה מושך לבנו להיות אחרין נרוצה לעלות ברשפי אש שלהבת י"ה העולה כלהב ממש בלי בחירה ורצון כלל להיותה באה מלמעלה. הגבלת הנפש בגילוי בנפש ביתר מכדי שאת הנפש בעצמותה שלא תוכל להכיל אה"ר כזו מכח עצמותה כלל להיות שזהו גילוי בחי' א"ס בנפש מאהבת עולם אשר אהבתנו אשר על כן משכתיך כו' ודל'. וזהו ענין רוח המשפיע שביכולתו לעורר לרוח המקבל כנ"ל בפ"י ואמשיך רוח שהוא כח אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת (וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום שב"ק מכרזת בכל יום שובו בנים שובכים כו' ומתעוררים רבים בתשו' פתאום וכן א' השיבנו ה' כו'), לפי דמה שיש בכח המשפיע לעורר לרוח המקבל הוא הרבה יותר מכח התעוררות המקבל מצד עצמו לפי שכלול מב' רוחות ונק' נשיקין כפול'. דהנה אתעדל"ע שבא אחר אתעדל"ת שמכח עצמות המקבל אינו אלא לפי המדה כמים הפא"פ לבד כנ"ל, אבל אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת ע"י נשיקין כמו וישק יעקב לרחל וכמו ישקני מנשיקות פיהו כו' הוא הנק' אתדבקות רוחא ברוחא ממש שהנשיקות דמשפיע באים מתוך פנימיות אהבה רבה ברשפי אש שיכול לעורר את האהבה במקבל שישק גם הוא כמו וישקו איש את רעהו הרי מתערב ומתדבק רוחא ברוחא רוח המשפיע עם רוח המקבל יחדיו מדובקים והיו לאחדים וע"כ נק' נשיקין כפולים כמ"ש ישקני מנשיקות כו' (וכמ"ש בע"ח שכל א' כלול מב' רוחות דבנשיקין דמשפיע נכלל רוח המקבל ובנשיקין דמקבל נכלל רוח המשפיע כו' וע"כ הוא גבוה יותר מזיווג גופני שהוא המעורר את היחוד זיווג הגופני להיותן בבחי' מקיף דחי' יחידה כו'). וזהו ענין אמת ויציב שהן

בהעלותך . . שלהובא דרחימותא . . נר ה' נשמת אדם: בהעלותך ה. ב. זחיג פד, א. משלי כ, כו.
משכני אחרין: שה"ש א, ד.
מכלי: בכתי' ב: מכדי.
עד יערה עלינו . . שב"ק מכרזת בכ"י שובו בנים: ישעי' לב, טו. ראה זחיג קכו, א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' ט. ח"ב ע' תקעג. במדבר ח"א ע' ק. דברים ח"א ע' קמב. ושי"ג.
ונק' נשיקין כפולין: ע"ח שער הולדת או"א (שט"ז) פ"ד. וראה לקו"ת שלח מב, ד.
וישק יעקב . . ישקני מנשיקות . . אתדבקות רוחא ברוחא . . וישקו איש את רעהו: ויצא כט, יא. שה"ש א, ב. זחיג קכד, ב. שמואל"א כ, מא.
בע"ח . . דבנשיקין דמשפיע: ראה לעיל הע' המתחלת: ונק'.
אמת ויציב שהן ט"ז וי"ן: ראה פע"ח שער הק"ש פכ"ח. סה"מ תקס"ד ע' קא (ובהמ"מ לשם). ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ב ע' תנא (ובהמ"מ שם).

ט"ו ויין שהוא אתדבקות רוחא ברוחא שלזה נק' היכל הרצון שהוא בחי' התקשרות דמשפיע במקבל ומקבל במשפיע בבחי' נשיקין כנ"ל וכמ"ש במ"א.

(כז) וזהו כי אש יצאה מחשבון שהוא בחי' אתעדל"ע שנמשך ע"י אתעדל"ת באש של מטה שאל אישך תשוקתך ע"י התשובה ואהבה מלמטה למעלה, והוא המושלים ביצרם האומרים בואו חשבון כו', שהוא אש השורף ומכלה כנ"ל. אבל להבה לה"ב ה' דכתי' שלהבת י"ה העולה מאלי' בכנס"י באה מקרית סיחון שהוא בחי' שיחה נאה דתורה ותפלה כנ"ל שהוא העושה בחי' אתעדל"ע שמצד עצמו לעורר את האה"ר שנק' שלהבת י"ה שהוא הנק' להבה שתעלה מאילי', והטעם הוא כי בחי' קרית סיחון שיחה נאה הנ"ל הוא הנמשך מלמעלה למטה בחי' הסחה והזזה ממקומו שהן אותיות הדבור שבאה מלמעלה מן הרצון והשכל כו' שהוא כח המושך. כנ"ל שיעלו באה"ר העצמי' כניצוץ העולה בלהב כמו משכני כו' וד"ל.

אך הנה תחלה צריך להיות אש שלמטה שיוצאה מחשבון ואח"כ להבה מקרית סיחון (והוא אחר שתבנה ותכונן עיר סיחון שיחה נאה דתפלה ותורה ונק' קרית סיחון כו'). ויובן זה בהקדם מ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כו' וידוע שזהו ענין שמאל דוחה ואח"כ ימין מקרבת כו', דהנה ענין התשובה האמיתי' בלב נשבר ומרירות כרשפי אש בוער על הרע שבקרבו כנ"ל שהוא אש האוכל ושורף ומכלה הרע נק' שמאל דוחה שדוחה ומשפיל א"ע ביותר, שזהו בחי' חשבון של בע"ת המושלים ביצרם לאכפייא לסט"א כו' כענין לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר כו' כנ"ל, וגם זה הרוגז והמרירות להכניע לבו ולהשפילו כ"כ הוא בא מבחי' שמאל העליון דמשפיע בבחי' הגבורות עליונות כענין יצר תינוק ואשה שמאל דוחה כו', וזהו שמבטשים לאדם מלמעלה ביסורים ממרקין כמו בבני חיי ומזוני כו' כדי להכניעו ולהשפילו ביותר שיבא מזה לבחי' לב נשבר במרירות ורוגז על חטאיו כו', או בלא יסורים ובטושים גשמיים נמשך בלבו התעוררות עליונות שיכנע לבבו ויתמרמר בנפשו מאד בשפלות עצומה מחטאיו שזהו ב"ק מכרות שובו כו' (שזהו בחי' שמאל דוחה דמשפיע למקבל כדי שיהי' כלי מוכן לקבל אור האלקי באה"ר שאח"כ שהוא ימין מקרבת כו'). ואח"כ ימין מקרבת הוא

היכל הרצון . . . וכמ"ש במ"א: ראה זח"ב רנ"ג, ב. פעי"ח שער הק"ש פכ"ז. שער הכוונות ענין כונת ק"ש דרוש ה'. מ"ח מס' תפילת הבריאה פ"ג מ"ה. סידור האריו"ל בברכת אמו"צ. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תז.

שאל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

שלהבת י"ה העולה מאלי': שה"ש ח, ו. ראה שבת כ, א.

להלביש: בכתי' ב: להלהיב לב.

שמאלו תחת לראשי . . . שמאל דוחה: שה"ש ב, ו. סוטה מז, א.

ביסורים ממרקין: ע"פ יומא פו, א.

ב"ק מכרות: נסמן לעיל ריש סכ"ז.

מ"ש וימינו תחבקיני שהוא מה שנמשך אה"ר העליונה לעורר את האה"ר בכני"י למשוך לבבם באהבה ברשפי אש שלהבת י"ה העולה מאליו כנ"ל (כאהרן כהנא רבא המדליק ומלהיב הנרות שהן הנשמות שבגופים), ואם לא בחי' שמאל דוחה תחלה לא הי' נמשך ומתקבל עי"ז אה"ר העליונה לעורר את האהבה בימין מקרבת שזהו וימינו תחבקיני וד"ל.

(כח) וכך יובן כאן בענין אש יצאה מחשבון תחלה שהוא בחי' שמאל דוחה להשפיל א"ע ביותר ע"י תשוכה ומרירות כנ"ל, או יצאה להבה שלהבת י"ה העולה מאליו ע"י ימין מקרבת דאה"ר העליונה מקרית סיחון שהוא סיחה נאה דתפלה ותורה שמשם יצא בחי' להבה זאת מטעם הנ"ל וד"ל. אך הנה מן המקבל אל המשפיע נהפוך הוא שאהבה קודמת ליראה וכמ"ש והחיות רצוא תחלה ואח"כ שוב וראי' מ"ש ימין ושמאל תפרוצי ימין תחלה ואח"כ שמאל כמו ואל אישך תשוקתך תחלה העלאה ברשפי אש האהבה כמ"ש רשפי' כו' ואח"כ נהפוך הרצוא לבחי' שוב בבחי' ביטול כו' לפי שזהו ענין אתעדלית שמצד עצמו שמעורר אתעדל"ע כמים הפנים אל פנים כו', אבל מן המשפיע אל המקבל שמאל דוחה תחלה וימין מקרבת כנ"ל ובהגיע האור אל המקבל מתהפך מימין לשמאל ומשמאל לימין דמבחי' שמאל העליון נעשה ימין במקבל שהוא באהבה תחלה ומבחי' ימין העליון נעשה בחי' השוב שהוא שמאל דמקבל כאותיות החותם שמתהפך מימין לשמאל (היפך סדר השפע דמשפיע במקבל שתחלה משפיע בחי' שמאל דוחה כו').

(כט) אכלה ער מואב בעלי כמות ארנון, פי' ער מואב ער הוא לשון שונא כמו ויהי עריך והשמדתי עריך וכה"ג. והענין הוא משום דרש קליפה דמואב הוא בבחי' חכמה דקליפה דאב הוא בחי' החכמה כידוע ומואב מאב דחכמה דקליפה (וכידוע דח"ב דקליפה הן עמון ומואב עמון בבינה דקליפה, וב' נשים זונות הן חו"ב דקליפה שנבררו בחכמת שלמה דקדושה כמ"ש אז תבואנה שתי נשים זונות כו' והן ב' נשמות שיצאו מהיכלות הקליפות דעמון ומואב רות המואבי' ונעמה העמונית כידוע), והן

והחיות רצוא . . ימין ושמאל תפרוצי . . ואל אישך תשוקתך . . רשפי: יחזקאל א, יד. ישעי' נד, ג. בראשית ג, טז. שה"ש ח, ו.

ויהי עריך והשמדתי עריך: שמואל"א כה. טז. מיכה ה, יג.

וכידוע דח"ב דקליפה הן עמון ומואב: ראה לקו"ת להאריז"ל פי' וירא [ד"ה ענין עמון ומואב] ופ' דברים. לקו"ת לאדה"ז חוקת [ד"ה ע"כ יאמר] טו, ג. תו"א יא, ד. ובס' מאמרי אדה"א מצ' דברים ח"א ע' יו"ד ז"ל: כידוע בספרי הקבלה דמואב הוא בחי' חכ' דקליפה שנק' אב כו' וכמ"ש בפ' חוקת ע"פ ע"כ יאמרו המושלים כו' אכלה ער מואב כו' ועמון הוא בחי' בינה דקליפה דעמון הוא אותיות נועם שהוא התענוג שבהשגת השכל האנושי כו' ונבררו ע"י רות המואבי' ונעמה העמונית כו'. וע"ש בהמ"מ.

ח"ב דקליפה . . אז תבואנה שתי נשים: ע"פ מלכים"א ג, טז. ע"פ שמי"ב פ"ב ואילך. לעיל ע' אישלה. וש"נ.

כאותיות החותם שמתהפך: ראה גם לקו"ת עקב יג, ג. יו, ג. מה, א.

הסתעפות זו חכמות החיצוני דקליפה דאעפ"י שאין בהם רע גמור כי לא הי' השבירה רק במדות ולא בחו"ב אבל לבחי' אחוריים דאוי"א שנפלו כו', וזהו שרש התהוות חו"ב דקליפה כמו חרטומי מצרים ויתרו כו' וזהו נק' נפילה ולא שבירה. ויובן זה במה שמצינו בחי' חו"ב דקליפת נוגה שמעורב טו"ר כמו חכמים המה להרע כו', ויש בהן מבחי' השקר וטעות ושטות הרבה ויש בהן טוב ואמת כמובן לכל מעיין בחכמות החיצוניות כו', וכך הוא גם בחכמה ושכל אנושי במילי דעלמא שיש בו שקר ורע ושטות ויש בו גם מבחי' הטוב ואמת כו', ואמנם כללות ענין ההתחכמות יתירה במו"מ לצרכי גופו הוא מבחי' חכמה דקליפה שאינו אלא לגרמי' כו' והוא היפוך בחי' חכמה דקדושה שהוא בחי' הביטול דכח מ"ה ביטול היש לאין כו', ואעפ"י שהתורה התירה לעסוק בפרנסה גם ביגיעה כמ"ש ואספת דגנך כו' וכת"י יגיע כפיך כי תאכל, אבל אין זה אלא יגיעת כפים בפועל העושה בלבד וכמ"ש יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב כו' אך לא יגיעת המוח בהתחכמות יתירה מכפי המדה וכל המתחכם ביותר למצוא פרנסתו בתחבולות שונות על זה נאמר כי לא לחכמים לחם.

(למ"ד) ואעפ"י שנאמר והחכמה תחי' בעלי', היינו בבחי' חכמה דקדושה דוקא שזהו היפוך גמור שהוא בחי' הביטול דמ"ה שבו שורה אור האלקי להביא ברכה מאין ליש שכל ביטול היש לאין באמת גורם המשכה מאין האלקי ליש (כמו הזריעה בארץ שרקבון הגרעין להיותו נכלל בכח הצומח מיש לאין גורם המשכת אין דכח הצומח להצמיח כו', וכן בכל הצלחה אלקית אינו כ"א בהקדים בחי' הביטול בבחי' אין ממש), וכל שהדבר הוא בבחי' אין ומ"ה יותר יותר תהי' בהצלחה וברכה האלקית, וכל שהוא בהיפוך מבחי' הביטול כמו ההתחכמות ותחבולות יתירה וכמו כוחי ועוצם ידי שנראה בולט וגסות ביותר שם לא תצליח שום ברכה, וראי' ממה שבסמוי מן העין דוקא ברכה מצוי' וכתבי הלך ילך ובכה נושא כו' שבא לבחי' ביטול גמור בנפשו אז דוקא בא יבא ברינה כו' כי כך הוא המדה

חכי החיצוניות . . . אבל לבחי' אחוריים דאוי"א נפלו: ראה גם תניא ספ"ח. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסה. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' עתר. פיה"מ מב, ב [ושם: וביאור ההפרש בין שבירה לנפילה כו' במדות רעות בתאור רעה ורציחה וכה"ג הוא רע גמור אבל חכי חיצוני אינו כן כחכמת התכונה וכה"ג כו'. וראה להלן סלי"ט]. ס' מאמרי אדה"ז במדבר ח"ג ע' א'כב. אוה"ת וישב כרך ה תתצב, א. סה"מ תרמ"ט ריש ע' רסו. חכמים המה להרע: ירמ"י ד, כב.

ואספת דגנך . . . יגיע כפיך: עקב יא, יד. תהלים קכח, ב. אבות פ"ד מ"א. ובהבא להלן — ראה גם בארוכה בהקדמה לס' דרך חיים. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרמת. סה"מ תקס"ח ח"א ע' קסה. ובכ"מ. כי לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא.

והחכמה תחי' בעלי': ע"פ קהלת ז, יב. וראה ס' מאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' לו. ושי"ן. לעיל ד"ה אז ישיר (הראשון) פיסקא ד"ה. והנה עכ"פ. שבסמוי מן העין . . . הלך ילך ובכה: כ"מ מב, א. תהלים קכו, ו.

בפרנסה שבנפשו דוקא יביא לחמו, שהוא כמ"ש בזיעת אפיד תאכל לחם שלא יבא לך ע"י תחבולות והתחכמות כ"א בזיעת אפיד שהוא רק היגיעה לעמל בנפשו ביותר עד מיצוי הנפש ממש שבא לבחי' ביטול ואין ממש אז תאכל לחם שבזה שורה בחי' חכמה בחי' כח מה דאין האלקי שתחי' בעלי' כו' וכמ"ש כולם בחכמה עשית וכן שפע הפרנסה וברכה הוא ע"י בחי' החכמה כח מה דקדושה שבזה דוקא שורה אוא"ס ב"ה כידוע (שהרי גם בחכמה עצמה יש ב' מדריגות בחי' אין דחכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא ובחי' יש דחכמה והוא אשר יתגאה בחכמתו וכמו ראית איש חכם בעיניו כו' וכן בלימוד החכמה הוא בגסות ופירוד כו' שע"ז אמר לא תמצאנה בגסי הרוח כו') (והן ענין חכמות חיצוניות שהוא בבחי' יש דחכמה היפוך הביטול לאין האלקי).

(לא) וכך הוא בחכמה שבפרנסה, שכאשר מתחכם בתחבולות למצוא פרנסתו הוא בחי' י"ש דחכמה בבחי' פירוד מאין האלקי ע"ז נאמר כי לא לחכמים לחם, אבל בבחי' אין דחכמה דהיינו בבחי' הביטול כנ"ל ע"ז אמר החכמה תחי' בעלי' שממנה מקור מוצא ההצלחה האלקית בלתי נודע לו סיבתו מאין הוא בא כידוע וד"ל, וכמאמר אין אדם יודע במה משתכר משום דבמה שחפץ ומתחכם בתחבולות אינו משתכר רק במה שלא נודע לו דוקא שהוא בפיוזר הנפש בבחי' ביטול עצמי כנ"ל א"כ ממילא אינו יודע במה משתכר כי באה הרבה מבחי' אין בהעלם, וכנראה בחוש לכל עוסקים במו"מ שעיקר ההצלחה באה אחר בחי' הביטול הגמור בעצמו כו' והוא לפי שהפרנסה בבחי' חסד שהוא ענף החכמה כח מ"ה דאין דוקא.

(לב) והנה בא"י ה' הברכה בפרנסה בגילוי בלתי ביטול והעלם בתחלה שהרי נק' ארץ חטה ושעורה ארץ זית כו' ארץ זבת כו', להיות שמ"ש בזיעת אפיד תאכל לחם ה' קללה לאדה"ר על אשר חטא בעה"ד וקלל את האדמה בעבורן ואמר ארורה האדמה בעבוריך בעצבון תאכלנה כו' וקוץ ודרדר תצמיח לך, כי מקודם ה' הברכה בארץ בלי עוצב בה כלל בבחי' ברכת ה' שבאה בגילוי בלי העלם ויגיעה. בתחלה כלל, וכמו לעיל שתוציא הארץ גלוסקאות כו' בלי עוצב הזריעה וקצירה שעכשיו הלוח ילך וככה כו', וכך

בזיעת אפיד תאכל לחם: בהאשית ג, יט.

חכמה בחי' כח מה . . . כולם בחכמה עשית: זח"ג כח, א, לד, א, ועוד. תהלים קד, כד.

והחכמה מאין . . . ראית איש חכם . . . לא תמצאנה בגסי הרוח: איוב כח, יב. משלי כו, יב. עירובין נה, א.

אין אדם יודע במה משתכר: פסחים נד, ב.

ארץ חטה . . . ארץ זבת: עקב ח, ת, יא, ט, ועוד.

בזיעת אפיד . . . ארורה האדמה . . . וקוץ ידרדר: בראשית ג, יז-יט.

ויגיעה: בכת"י ב: ומניעה.

לע"ל שתוציא הארץ גלוסקאות: שבת ל, ב, וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקלת. ושי"ג. שם

דברים ח"א ע' כג. ושי"ג.

הי' בא"י מהארת אור דגן העליון דג"ע דעשי' כמו לאחר הבירור דעה"ד טו"ר כו', אבל קודם הבירור דעה"ד שנתקללה הארץ כנ"ל אין התיקון רק כזה עצמו והוא בבחי' הביטול דמ"ה ואין והוא ביגיע כפיו דוקא בזריעה וחרישה ויהי' ספק לו פן יאבד הכל רק שמוכרח להתייגע כו' וכמו"כ הוא העצב עד מיצוי הנפש בכל עסק פרנסתו עד שבנפשו ממש יביא לחמו, שע"ז אמר בזיעת אפיק תאכל לחם כלומר עד שיצא הזיעה מאפיק לא תאכל לחם והוא עד שתבא לכלל מיצוי הנפש כ"כ עד שתקצור נפשו בעמלו ויצא זיעה מאפו אז תאכל לחם, וזה עיקר הבירור והתיקון דגסות דקליפה שנאחו בארץ ע"י חטא עה"ד כו' שא"א שתבא ברכת הארץ כ"א עי"ז, והוא ענין בחי' הביטול מגסות ויש לאין ומ"ה אז יומשך מאין ליש.

(לג) **אבל** בא"י לא יהי' צריך לזה כלל אלא הברכה האלקי' כמו שהיא למעלה ממש ברוחניות באה למטה בגשמיות בלי נצרך ליגיעת כפיים בעמל הנפש דוקא, כדוגמא דלע"ל כנ"ל, וכן האבות הטעימן מעין עוה"ב בברכת הוי' היא תעשיר עושר שלא הי' בה עצב כלל שהרי נאמר והי' ברכך את אברהם כו' וכת"י וזרע יצחק כו' וימצא מאה שערים שאין זה לפ"ע הטבע רק ברכת ה' מלמעלה לבד, ועכ"ז צריך הי' לזרוע שיהי' כלי במה לשרות הברכה העליונה דלית ברכתא שריא באתר ריקניא כו', וכך כת"י ובכרך ה' בכל אשר תעשה אבל אין צריך רק לעשות כלי באיזה עשי' ועסק יהי' איך שיהי' ושם יצוה ה' את הברכה עד כו', וגם עכשיו שנתקללה הארץ הי' בארץ ישראל ברכה זאת, וגם בדורות האחרונים יוכל להיות כזה וכמ"ש יגיע כפיד כי תאכל אשריך בעוה"ז כו' פי' יגיע כפיד שאין כזה רק יגיע כפיד במעשה לבד ואין בזה שום התחכמות ותחבולות כלל וכלל ששם יצוה ה' את הברכה דוקא כנ"ל, וזהו אשריך בעוה"ז לפי שזהו למעלה מבחי' הבירור דעה"ד טו"ר שנתקללה הארץ והברכה כזאת היא בעוה"ז מעין עוה"ב וזהו וטוב לך לעוה"ב דוקא (או אפשר בהיפוכו ג"כ יגיע כפיד כי תאכל אמר אשריך בעוה"ז כו' והוא ביגיע כפיו שעד מיצוי הנפש כמו בזיעת אפיק הנ"ל עד שבנפשו ממש יביא לחמו אשריך בעוה"ז מפני שמזה עיקר הבירור דעה"ד טו"ר כנ"ל, ומחמת הבירורים דרפ"ח כו' יהי' טוב לך לעוה"ב ליום שכולו טוב כידוע שאם אין עבודה ומלאכה אין שביטה שהוא מנוחה לחיי העולמים ביום שכולו שבת כו' דכתיב: בחריש ובקציר תשבוחת כו').

האבות הטעימן . . . בברכת הוי' היא תעשיר . . . והי' ברכך . . . וזרע יצחק: כיב טו, סעיב. משלי י, כב. חיי שרה כד, א. תולדות כו, יב.

לפי ע"ר: [לפי ע"ר]: בכת"י ב: לפי דרך.

דלית ברכתא שריא באתר ריקניא . . . בכל אשר תעשה: זח"ב פו, ב. קנג, ב. דברים טו, יח.

ושם יצוה ה' את הברכה: ע"פ תהלים קלג, ג.

יגיע כפיד . . . אשריך בעוה"ז: תהלים קכה, ב. אבות פ"ד מ"א.

ליום שכולו טוב: גוסה. הרחמן' בברכת המזון דיו"ט. וראה קדושין לט, ב.

דכתיב בחריש ובקציר תשבוחת: [בכת"י ב ליחא כאן תיבות אלו, כ"א לעיל אחרי התיבות: ליום שכולו טוב

(לד) וזהו אכלה ער מואב, דהנה בחי' התחכמות ותחכולות יתירה בבחי' יש וגסות ופירוד מאלקי' הוא בבחי' חכמה דקליפה שנק' מואב אב וחכמה דקליפה שנפלו מחו"ב דקדושה והוא בחי' הגסות דחכמה כמו ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו שהוא קליפת נוגה כו', וכך הוא במו"מ שעומד על דעתו וחכמתו לבד שיצליח לו וחכמתו תעמוד לו שהוא היפך דענין יגיע כפיך כי תאכל כו' זהו בחי' המנגד לבחי' חכמה כח מ"ה דבחי' אין דקדושה האלקי', ונק' ער כמו שונא המנגד דאת זלעוז' כו' דבחכמה דקדושה נאמר שמע בני מוסר אביך דמבחי' החכמה האלקי' שנק' אביך בתושב"כ דאורייתא מח"ע נפקת נאמר שמע בני מוסר אביך שהוא בחי' הביטול הגדול מן הגסות ויש כו'. וזהו אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון אכלה ער מואב, פי' כי לביטול הגסות ויש דחכמה דקליפה צריך ב' דברים בחכמה דקדושה א' ביטול היש וגסות ע"י בחי' יראה תתאה דקבלת עומ"ש ביטול העצמות וע"י תשובה בלב נשבר ונדכה כמו ע"י ביטוש בגשמיות שהוא בחי' שמאל דוחה כנ"ל, והוא אש דאכיל כו' שיוצא מחשבון שהן בעי' שמושלים ביצרם לאכפייא לסט"א באש מרירות כו' כנ"ל עי"ז יכנע גסות דקליפת מואב שלא יאמר כחי ועוצם ידי כו', כנראה בחוש שכל מי שלבו נשבר באש אוכלת עד הנפש כו' לא ירדוף בלבו בגסות וחומריות עניני עוה"ז להשיג הון אלא לחיות חיי צער וכל אשר יש לו אף מעט יקבל לטוב ויספיק לו במועט, ולהיפך כאשר לבו גס ומלא תאוות יחפוץ בהון כו' וידמה לו שבכחו ורם פעלו יצליח כו'. וז"ש אש יצאה מחשבון לאכול ולהכניע ער מואב מלמטה למעלה.

(לה) והנה מקרית סיחון היינו מדריגה הב' דחכמה דקדושה שהוא בחי' יראה עילאה* דכתי' הן יראת ה' היא חכמה והוא הנק' ביטול דמ"ה לאין האלקי בעצם כנ"ל, והוא שנק' להבה בחי' שלהבת י"ה העולה מאל"י בביטול עצמי כידוע שלמעלה מביטול היש כו', וזהו שנק' קרית סיחון שיחה נאה דאותיות דתורה ששרשה באור ישרי דח"ע ונק' אור המאיר

— דכתיב בחריש ובקציר תשבות וכידוע [...]. תשא לד, כא. ראה גם סה"מ תקס"ח חי"ב ע' תרו: לעתיד כתיב בחריש ובקציר תשבות פי' משום דלעתיד יהי בחי' גילוי אוא"ס בעצמו כו' וע"כ לא יצטרכו אז לבחי' זריעה וחרישה כו' פי' בחריש בשס"ה ל"ת כו'. ועד"ז בלקו"ת שה"ש לח, ד. תריח חיי שרה קלה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' כג. אוה"ת ויצא קצו, ב. ובכ"מ.
ראית איש חכם: משלי כו, יב.

דאת זלעוז' . . . שמע בני מוסר אביך . . . בתושב"כ: קהלת ז, יד. משלי א, ח. וראה אגה"ק סכ"ט (קנ), ב ואילך). תריא נט, ב. לקו"ת שמע"צ פה, ב. ובהמ"מ לשם [בהוצאת קה"ת, תשמ"ה ואילך].
דאורייתא מח"ע נפקת: זחי"ב סב, א. פה, א. קכא, א. זחי"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.
אש דאכיל כו': ראה זחי"א ג, ב ואילך.
יראה עילאה: בכת"י ב: יחוי"ע.
הן יראת ה' היא חכמה: איוב כח, כח.
באור ישר: בכת"י ב: בבחי' אין.

וכמו"כ באותיות דתפלה בשפיכת נפש בהזזה ממקומו כנ"ל שעי"ז נמשך בחי' אור העליון דחכמה ורצון העליון מלמעלה למטה בכל אשר הוא עושה להביא בזה ברכת ה' בלי שיעור וכמו ביוסף שכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו כו', וזהו עיקר המנגד לחכמה דמואב דקליפה לכלותו ולהכניעו לגמרי מלמעלה למטה דהיינו שיתהפך ויוכלל בחכמה דקדושה (כמו ביוסף שאמר וזקניו יחכם כו' וכן חרטומי מצרים לגבי משה כו'). וזהו כי אש יצאה מחשבון מלמטה למעלה (שהוא אש התחתון דבחכמה אתברירו שנק' מוסר אביך כו' שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כמ"ש מימינו אש דת כו'), וזהו ולהבה דאור עליון דקרית סיחון מלמעלה למטה שניהם כאחד טובים שמאמצעות שניהם דוקא אכלה ער מואב חכמה דקליפה וכמ"ש ואבדה חכמת חכמיו כו' וד"ל.

(לו) בעלי במות ארנון, פי' ארנון בנו"ן כפופה ונו"ן פשוטה יש בסט' דקדושה ונק' נחל ארנון כו' וזלעו"ז יש ארנון בסט' דקליפה ונק' במות ארנון. והנה בבחי' הקדושה תיבת ארנון היינו בחי' אור החכמה כאשר מלובש בכלי פנימי שהם הלוחות שבארון שכוללים כל התורה כו' וכמ"ש הרמב"ן דיו"ד הדברות כוללים כל התרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן והלוחות מכתב אלקים כו' ונתונים הלוחות בארון שהוא כלי המקיף להקיפם וכמו היכל לס"ת (שאמרו הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שהוא אור אבא בהיכל דאימא כו'), והוא ענין הנו"ן פשוטה דארנון שנק' ארון הברית ממש שהוא אא"ס שבח"ע שמאיר בכלי הארון, וארנון בנו"ן כפופה ווי"ו הוא היחוד דאור החכמה בכינה ע"י ממוצע ונק' נחל ארנון שהוא בחי' התפשטות דחכמה בכינה עד שמתפשט גם במדות ודבור והוא בחי' כח מה דאין האלקי שירד בהתפשטות למטה עד מדות ומחדו"מ לכך נק' נחל ארנון כו'. וזלעו"ז בחכמה דקליפה נק' בעלי במות ארנון, דהנה מבואר למעלה דמואב הוא בחי' חכמה דקליפה והתפשטות דחכמה שבקליפה שהוא בבחי' גסות פירוד דוקא לאמר כחי כו' בכינה דקליפה שזהו הנו"ן פשוטה דארנון דקליפה

ביוסף שכל אשר הוא עושה: וישב לט, ג.

וזקניו יחכם: תהלים קה, כב. וראה ביאורו ל, ב. לעיל ע' אשלת.

דבחכמה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח, ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם.

שהתורה ניתנה באש שחורה. מימינו אש דת: ירושלמי שקלים פ"ז סה"א. זח"ג קלב, א. ובכ"מ. ברכה

לג, ב ופרשי שם.

ואבדה חכמת חכמיו: ישעי' כט, יד.

נחל ארנון: דברים ב, כד. ועוד. וראה עוד בענין ארנון בלקרית חוקת סו, סע"ג [ד"ה ע"כ יאמרון]. וש"נ.

הרמב"ן דיו"ד הדברות כוללים. והלוחות מכתב אלקים: ראה רש"י ורמב"ן משפטים כד, יב. תשא לב,

טו.

הכל תלוי במזל: ראה זח"ג קלד, א. וראה סי' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' קלה. דברים ח"א ע' רכט.

ח"ב ע' שעז.

דארנון דקליפה: בכת"י ב: דארון דקליפה.

ומבינה למדות ומחדו"מ שנק' מחשבת און ומרמה כמו איש און מחשבותיו כו', והוא הנק' בעלי במות ארנון שהן בחי' משפיעים כל מיני גסות דחוי"ב שהוא ארנון דקליפה ע"י בחי' ממוצע ג"כ שהוא נו"ן דארנון בנו"ן כפופה ונו"ן פשוטה וי"ו באמצע כו' וד"ל.

(לז) וז"ש כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמורי, פי' נו"ן פשוטה דארנון דקליפה הוא גבול מואב דחכ' דקליפה בין מואב ובין האמורי, פי' האמורי הוא בחי' הדבור והאמירה שהוא הממוצע לחבר ולהביא המשכת דחוי"ב דארנון דקליפה בדבור ואמירה שמרבה לדבר דברי בלע ומרמה כו' שלא' כמו ריבוי האורות בכלים בחכמה דקדושה כשבא בכלי הדבור דד"ת וזלעז"ז הוא ריבוי הדב"ט שבא מריבוי המ"ז דאון ומרמה דחוי"ב דקליפה שנק' במות ארנון כו'. ובהיות שאש יצאה מחשבון ולהבה כו' אכלה ער מואב שאכלה לעצם החכמה דקליפה שנכלל ונתבטל בחכמה דקדושה וע"כ מתגבר עוד התפשטות דאש ולהבה דהיינו ב' מיני יראה הנ"ל בכחי' הביטול דמה ואין להפוך גם בחי' הגסות ופירוד לבחי' אין דקדושה גם כמה שנתפשט מחוי"ב דקליפה במדות ובמחדו"מ שנק' במות ארנון כנ"ל גם שם אכלה אש מחשבון ולהבה מקרית סיחון שהיא סיחה נאה דאותיות דתורה ותפלה הנ"ל ואש דבע"ת כנ"ל באריכות וד"ל.

(לח) אך עדיין יש להבין הטעם שנק' בשם בעלי במות ארנון מה ענין במות לכאן. והנה פי' הפשוט דבמות ארנון היינו מה שהיו מקריבים לע"ז דארנון בבמות נק' בעלי במות ארנון שזהו להוסיף יניקה לדכר ונוק' דקליפה ע"י היחוד דחוי"ב דארנון דקליפה, ואש ולהבה דחשבון וסיחון אכלה לבמות ארנון, שזהו מ"ש בזהר הקדוש דאל אחר אסתרס ולא עביד פיריו שבחי' חוי"ב דקליפה אינם פועלים בהמשכות למדות ודיבור דקליפה להוליד תולדות רעים משום דאסתרס אל אחר שהוא חכמה דקליפה שז"ש אכלה ער מואב שממילא אין תולדות והשפעות נמצאים ע"י הקרבנות דע"ז דבמות ארנון, וכנראה גם עתה בכל דור ודור שכל פועלי אוון העליונים אינם פועלים כלום למעשה וכמ"ש יתפרדו כל פועלי און כו' לפי ששרשם ומקורם הראשון שהוא אל אחר דבחי' חכמה דקליפה אסתרס כו' (וכמ"ש במ"א על מ"ש ויאמר אפרים אך עשרתי מצאת און לי כו').

איש און מחשבותיו: ישע"י נה, ז.

כי ארנון גבול מואב: חוקת כא, יג. וראה שופטים יא, יח.

פי' האמורי הוא בחי' הדבור: ראה תרי"א קב, ג. אה"ת ריחי תתשכו, א ואילך. נ"ך ע' תסג ואילך.

שלא: בכת"י ב: שהוא.

דאל אחר אסתרס: יתפרדו כל פועלי און: זח"ב קג, א. ע"ח שער הקליפות (שמ"ח) פ"ב. תהלים צב, י.

במ"א על מ"ש ויאמר אפרים: הושע יב, ט. ראה תרי"ח שמות שצח, א.

ויש להקדים תחלה בשרש ענין ההפרש בין חכמה דקדושה לחכמה דקליפה. דהנה כתי' אני חכמה שכנתי ערמה וידוע דערמה הוא המנגד לחכמה ממש, כי החכמה הוא לעמוד על אור האמת דוקא שהוא להוציא לאור אמיתית הדבר כמו שהוא לאמיתתו וע"כ נק' החכמה אמת כידוע וזהו שהחכמה בחי' ראי' כמו איזהו חכם הרואה את הנולד הנעלם מהכל כמו שנראה בעין אמיתית הדבר כו', וערמה הוא השקר שהוא רק להעלים ולהסתיר האמת בהעלם תוך העלם כו' כארמי אובד אבי בערמה דלבן עם יעקב כו', וא"כ איך אמר אני חכמה שכנתי ערמה איך ישכון דבר והיפוכו כו'.

(לט) אך הנה ידוע דזהו הטעם שהחכמה נק' כ"ח מ"ה וערמה הוא ע"ר מ"ה היפוכו, ואמנם לפ"ע החכמה כך יוכל לעמוד לנגד הערמומיות דערמה כיעקב עם לבן והוא לפ"ע האמת דחכמה דקדושה כך יעמוד להכניע לערמה דקליפה, וזהו אכלה ער מואב ער מ"ה דחכמה דקליפה לבררו בתכלית. וז"ש אני חכמה שכנתי ערמה דוקא לבררו כו' והוא לראות בראי' דחכמה גם בתוך כל העלם ערמומית דחכמה דקליפה, כמו כל מי שהוא חכם באמת יותר יותר יוכל להבחין בערמומיות העמוקה ביותר כו'. ובזה יובן ג"כ ענין החכמה שנק' כ"ח מ"ה ע"ש בחי' הביטול לאין האלקי ביותר כנ"ל שנק' מפני זה כ"ח מ"ה ממש, וזלע"ז הוא בחי' הגסות והיש דחכמה דקליפה היפוך האין האלקי שהן חכמות חיצוניות שאנו רואים בחוש שמגשמים מאד לאור האלקי עד שמטמאים את הנפש האלקית לבלתי ישכון בה אור האלקי בחי' ביטול דמ"ה הנ"ל מפני שלא נמצא בהן מבחי' אין האלקי כלל כי כל דבריהם להגשים כל דבר ולהרחיקו מן הרוחניות להביאו אל הגשם הטבעי' שהוא בבחי' יש נפרד מאלקות וחכמת מה להם עד שכל חכמתם תתבלע וכמ"ש כיתרון החכמה מן הסכלות שנק' סכלות ורמה"ס קרא' פרקין דשטותא. ולע"ל יבוררו שהרי נאמר ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר גם בשכל האנושי לפי שיבורר הגסות וחומריות דחכמה חיצוניות לגמרי, כנראה למעיין בהם שהאחרונים מבררים טעות הראשונים כי שכל

אני חכמה שכנתי ערמה: משלי ת, יב.

נק' החכמה אמת כידוע: ראה תניא פליה (בהגה"ה). לקו"ת אמור לג, ד. מסעי צא, ד ואילך. סי' מאמרי

אדהאמצ' במדבר ח"ג ע' תתקע ואילך.

שהחכמה בחי' ראי' כמו איזהו חכם: תמיד לב, א. ראה פרדס שער ערה"כ מע' ראי'. תו"א עה, א. לקו"ת

צו יז, ב. ובכ"מ.

כארמי אובד אבי: תבוא כו, ה.

שהחכמה נק' כ"ח מ"ה: ח"ג כח, א. לד, א.

כיתרון החכמה... ורהמ"ס [ורב המנונא סבא. בכתי' א: ורהמ"ש, ותוקן כאן ע"פ כתי' ב] קרא' פרקין

דשטותא: ראה קהלת ב, יג. זח"ג מו, ב. ראה גם מאמרי אדה"ז נביאים ע' נט. ביאור"ז להצ"ע ע' תתקא.

ונגלה כבוד ה': ישע"י מ, כה.

לגמרי כנראה: כ"ה ברוב הכתי'. אבל בכתי' ב: .לגמרי משום דלית מח' תבי"כ [תפיסא ב"י כלל] כו' והוא

אנושי כוזב בטבעו מצד שמעורב טו"ר ויש מקצת מהן אמת מצד שנפל שם מחכמה דקדושה (כחכמת הרפואה וחכמת התכונה והוא יותר מבורר וחכמת הטבע יותר מעורב כו' לפי שהחכמה דרפואה בנפש האדם בגופו הוא קרוב יותר אל בחי' האין האלקי שבדם הוא הנפש כו', ועכ"ז אינם משיגים בחולי הנפש עצמה רק בהרכבת כלי הגוף הטבעי" ו גם זה לא באה החכמה בשלימות ומעורב שקר ואמת כו', וכן בחכמת התכונה במהלכי כוכבי לכת וכמזלות קרוב יותר לבחי' הרוחני" אין בזה תערובות שקר וטעות כ"כ, אבל בטבע דהרכבת ד"י דצח"מ שבאו בהגשמה יותר יותר מעורב כו'). וזהו ענין הכירורים דחכ' חיצוניות מחרטומי מצרים עד זמן אריסטון ואפלטון שהי' ברוחני' דחכמה אלקי' עד דור האחרון בחכמה הטבעי' דד' יסודות שיבורר בירור דחכמה דקליפה דעשי' היותר אחרון, שזהו עד דמטו רגלין ברגלין וכמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו כו' וד"ל (ולפ"ע ירידת החכמה דקליפה מזמן אריסטון ואפלטון עד עתה בחכמה דטבע דעשי' כך ערך ירידת חכמה דאלקות של חקירה דאריסטון האנושית לגבי חרטומי מצרים וחכמי קדם כו' וד"ל).

(מ"ם) והוא הנק' ערמה שהוא להעלים אור האמת ולהגשימו בגסות ופירוד מאלקות. ואני חכמה דקדושה שכנתי בערמה לבררו כנ"ל, והוא חכמה דתורה שמברר לחכמה דקליפה בכל דור מדורו של משה עד דור האחרון (דמואב ועמון חו"ב דקליפה כבר נתבררו בימי משה באש ולהבה שיצאה מחשבון וסיחון כנ"ל עד בימי שלמה נתבררו כל בחי' חכמי קדם, ובהסתלקות השכינה בחורבן בית ראשון בימי ירמיהו ובחורבן בית שני נתגברו חכמי הפילוסופים דאריסטון ונתבררו ע"י התנאים והאמוראים וחכמי הקבלה בכל דור ודור עד זמן של האריז"ל שנפל חכמת הפלוסופיא בתוך חכמי הגוים והתחילה חכמת הטבע שהן הרכבת יסודות ולחזוק הטבע

הנק' ערמה . . . , וליתא שם כל ההמשך מכאן עד את מ"ם [וראה להלן עוד שינויים מכת"י ב, ויש לציין אשר כתי"ב הוא כתי"י מאוחר יותר].

כחכמת הרפואה וחכמת התכונה הוא יותר מבורר: ראה גם פיה"מ מב, ב [הובא לעיל בהמ"מ לפכ"ט]. ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' נט. תר"א צב, ג. דמטו רגלין ברגלין . . . וידו אוחזת: ראה זח"ב רנח, א [ובהנמנו ע"ז בס' מאמרי אדה"אמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתמה] תולדות כה, כו.

(מ"ם) והוא הנק' ערמה: בכת"י ב מצויין אות מ"ם לא כאן כ"א להלן לפני התיבות: ורא"י לכל זה. כך ערך ירידת החכמה . . . לגבי חרטומי מצרים: ראה גם ד"ה ענין חכמות הגוים, בס' מאמרים הקצרים ע' תפ. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' לח. מב.

השכינה: בכת"י ב: החכמה. ירמיהו ובחורבן בית שני: בכת"י ב: צדקיהו עד חורבן בית שני.

נתגברו חכמי הפלוסופים: בכת"י ב: נתגברה חכמת הפלוסופיא.

דאריסטון . . . דאריסטון: בכת"י ב ליתא תיבה זו [וראה לעיל אות ליט הע' המתחלת: לגמרי כנראה]. בתוך: בכת"י ב: ברוב.

ביותר עד שרובם נעשו אפיקורסים מזה יותר מאפיקורסות דאריסטון
 בחכמת הפילוספיא, והבירור האחרון הוא חכמת אלקות הנמשכת למטה מטה
 גם ביסוד הטבע דוקא כמו אין לך עשב כו' והשגחה הפרטיות דוקא כו').
 וראי' לכל זה הוא מה שאנו רואים גם בחכמה אנושיות דמילי דעלמא כל
 חכמתם רק ערמה ותחבולה במעשה דוקא וכל שיכולים להעלים יותר יותר
 חכם יחשב, ולנגד זה נתלבש חכמה דקדושה ג"כ בערמה כמ"ש אני חכמה
 שכנתי ערמה דוקא וכמו בא אחיך במרמה ולקח כו' שיעקב נתלבש בבגדי
 עשו ולקח הברכות, והן עכשיו תורה ומצות כדברים גשמי' דבגדי עשו'
 בחכמה דעשי' אתברירו, וכן בחכמה אלקית שמלוכש בשכל אנושי דוקא
 ובאהוי' שכלי' למעשה דוקא בלא אורות רוחני' כמו שהוא למעלה וכמו
 שהי' בדורות הראשונים, אבל הכל בא בבחי' העלם ולבוש שק ערמה דנוגה
 דעשי', וכמו שנראה לעין במו"מ שברכת ה' ממש שבאה בהתלבשות בדרכי
 הטבע ג"כ באה בהעלם ולבוש דערמה ותחבולה מבלי נודע הדבר וסיבתו'
 עפ"י הטבע הפשוטה כמ"ש בא אחיך במרמה כו', משא"כ באי' אמר יגיע
 כפיך כי תאכל כו' כנ"ל שברכת ה' ירדה בגילוי אור ממש במעשה ידיו ולא
 ע"י העלם ותחבולה ונראה זהו שא"א לשום פרנסה שתבא בלי לבוש והעלם
 דערמה ותחבולה, והוא בזמן הגלות דוקא דאני חכמה שכנתי ערמה לבררו
 עי' כיעקב שנתלבש בבגדי עשו כו' וכמו ועם עקש תתפתל כו' וד"ל.

(מא) וזהו ענין בעלי במות ארנון. דהנה חכמה דקליפה להיותה בבחי'
 הגסות והפירוד כו' כנ"ל נק' במה כמ"ש חדלו לכם כו' כי במה
 הוא נחשב הוא היפך מ"ה דחכמה דקדושה וכמ"ש במ"א על מה שכתוב ימי
 שנותינו בהם בק"נ היפך מ"ה כו' והן כמו חכמות חיצוניות דחכמת מה להם
 כמו כי במה נחשב הוא כו', והן בעלי במות ארנון שהי' בבחי' גסות ויש
 דקליפה, והקרבנות שהיו מקריבין לע"ז דארנון שהוא חו"ב דקליפה שנמשך
 למטה למזלות וכוכבים להשפיע להם גשמיות מבחי' הגסות והפירוד כו'
 (וכטענת הנשים לירמיהו מאז חדלנו כו'), אבל אש ולהבה דתורה ותפלה
 אכלה ער מואב שהוא חו"ב דקליפה עד שאכלה גם לבעלי במות ארנון שלא

אין לך עשב: ב"ר פ"י, ו. וראה ד"ה אין לך עשב בס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' קלה. וש"נ.
 וראי' לכל זה: בכת"י ב כאן הוא התחלת אות מ"ם. ובכמה כת"י כאן הוא התחלת אות מ"א.
 אני חכמה שכנתי ערמה . . בא אחיך במרמה: משלי ח, יב. תולדות כו, לה. וראה להלן ד"ה לא הביט.
 עשו בחכמה: בכת"י ב: עשו דק"נ בתו"מ וצדקה בפו"מ בלא רוחניות משום דבחכמה.
 וסיבתו: בכת"י ג: וסיבתו הוא.
 זה: בכת"י ב: לכל.
 חדלו לכם: ישע"י ב, כב. ובברכות יד, א: אל תקרי במה אלא במה.
 במ"א . . ימי שנותינו בהם: תהלים צ, י. ראה ס' מאמרי אדה"א מצ' דברים ח"ב ע' תקנה ואילך. לקות
 בחוקתי מז, ג. שמע"צ פו, ד. ובכ"מ.
 דחכמת מה להם: ירמ"י ח, ט.
 מאז חדלנו: ירמ"י מד, יח.

יכלו להשפיע למטה בכחי' הגסות והפירוד כלל משום דאני חכמה דקדושה שכנתי ערמה להכניעו ולבררו עד חכמה דקליפה בסוף עולם העשי' שלא יומשך שום שפע גשמיות מבלי רוחניות דחכמה דמל' דקדושה בהשגחה פרטיות על כל דצח"מ כו' וכמ"ש בלעם שהוא דעת דקליפה לא אוכל כו' וכמ"ש מלך אלקים על גוים דאלקים גימט' הטבע וכן אור מסדר הכוכבים כו', והיינו משום דאל אחר דחכמה דקליפה אסתריס ולא עביד פירין כו', (והיינו מ"ש אכלה ער מואב בעלי במות ארנון שאין יחוד בחיוב וזו"נ דקליפה), וכמו לע"ל שיבוררו חכמות הגוים ויכירו וידעו באלקים וכמ"ש וראו כל בשר וכתוב כי בכל חכמי הגוים כו' ומעין זה הי' קצת בימי שלמה ושלמותו יהי' בימות המשיח דכתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכתוב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כו' וד"ל.

בלעם שהוא דעת דקליפה: ראה ע"ח שער הארת המוחין פ"ב. לקו"ת להאריז"ל פ' בלק [ד"ה ענין בלק ובלעם, פיסקא: דע כי כבר]. ובכ"מ.
 לא אוכל . . . מלך אלקים . . . גימט' הטבע: בלק כב, יח. תהלים מז, ט. פרדס שייב פ"ב [וראה עוד בלקוטי שיחות ח"כ ע' 36 הע' 40].
 דאל אחר . . . אסתריס: זחיב קג, א.
 וראו כל בשר . . . כי בכל חכמי הגוים: ישעי' מ, ה. ירמ' י, ז.
 או אהפוך: צפני' ג, ט.
 וכתוב ונשגב ה' לרקו באום ההוא כו' וד"ל: [בכתי' ב ליתא כאו שורה זו, כ"א לעיל (לפני כמה שורות) בהמשך להתיבות: דאלקים גימט' הטבע וכתוב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כו' וכן אומר . . . , ואולי הוא טעות המעתיק שם]. ישעי' ב, יא. יז.

מי מנה עפר יעקב כו'. להבין התירוץ על הסתירה שבפסוק זוהי מספר בני כחול הים אשר לא יספר מרוב דסותר סיפא לרישא, ובגמ' משני כאן כשישראל עושין רצונו של מקום כו'. הנה תחילה י"ל הקדמה א' והוא אשר יש הפרש גדול בין דבר שהוא בגדר מספר אעפ"י שלא יספר מעוצם ריבוי לדבר שאינו בגדר מספר כלל, עד"מ הנה ים אוקיינוס מעצם ריבוי לא יוכלו לשער ולספור הטיפין שבו או חול הים שלא יספר מרוב החול אבל אעפ"כ ה"ז בגדר מספר דהיינו שיתחלק לחלקים קטנים שיש בהן מספר ידוע בהכרח כמו כל דבר יש גבולי שמתחלק לחלקי במספר ידוע בגבול ושיעור, כמו כל דבר גוש וממשי שהוא בשטח גבולי כארו דלבנון אם יחלקוהו לחלקי בהכרח ימצא בו מספר ידוע מאחר שהוא גבול הרי גם בטרם שיתחלק לחלקים הוא בגדר מספר ידוע בשיעור חלקים, וכמו"כ גם בריבוי חלקים היותר מופלג כמו בטיפי שבים הגדול או בריבוי חלקי החול שעל הים בהכרח יש להם מספר ידוע לא יפחות ולא יגרע כמ"ש שהיו חכמים שידעו לשער כמה טיפי בים כו' מאחר שהוא גבולי בשטח מוגבל וכן חול הים יש להן מספר ידוע סך קצוב בכמה רבבות אלפי מיליאן וכה"ג אך שא"א לספור שאין הזמן מספיק וכה"ג. וזהו הנק' גדר מספר שהוא בכל גדר תואר גשם ממשי. וגם באויר הרוחני יתחלק לחלקים קטנים במספר ידוע רק שהן חלקי רוחני בבחי' רוחני דאויר מאחר שהוא בחי' מהות גבולי שהרי יוכלו לשאוב את האויר עד כלותו לגמרי, וכן בכל דבר שהוא רוחני יותר אם הוא בגדר מציאות התהוות דבר מה שנק' מחודש בבחי' בריאה יש מאין הרי בהכרח שהוא גבולי שכל שיש לו תחילה יש לו תכלה כו', א"כ גם הדברים הרוחניים מתחלקי לחלקים ידועים במספר קצוב עד כלות מהותו כו' והריי גם הם בגדר מספר, רק שזהו בבחי' הרוחני כמו כח התנועה שבנפש אשר בגוף גם שהוא רוחני מ"מ יש בו חלקים במספר ידוע עד כלות מהותו

מי מנה: נמצא בהכתביד: 223 קג, א [ממנו נדפס כאן], 524 קנה, א [רק חלק], 754 עז, ב [רק חלק] כותרת: תקפ"א. 811 סד, א בכותרת: בעז"ה פ' בלק שנת תקפ"ב (הועתק מגוף כ"ק אדמו"ר נ"ע) [ואוצ"ל: תקפ"ג. בהכת"י אינו ברור], 974 קלו, א בכותרת: בעז"ה ביאור לתורה דמי מנה עפר יעקב. 988 צו, א. 1051 קמא, א [ונערך כאן השוואה לכת"י זה], 2030 פו, א ובסיום המאמר רשום, א"מ היו ר"ג ניהי [ועד"ז רשום בכ"מ בביכ"ל זה, ואינו ברור למה רומזים תיבות אלו. ראה ג"כ בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שכו. וראה להלן בסוף הס' פקסימיליא מכת"י זה].

המאמר מיוסד על ביאור ד"ה מי מנה בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תריג [שם כ' נוסחאות ונוסחא השני היא הנחת כ"ק אדהאמ"צ]. ונו"א בחוס' הגהות בלק'ית בלק סח, ג. ותוס' הגהות וכו' באוה"ת בלק ע' תתקפו [וע"ש עוד באוה"ת לפני זה ע"פ מי מנה]. וראה גם סוד"ה מי מנה תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שלה). ד"ה מי מנה וד"ה לרוקע הארץ תרל"ג.

מי מנה עפר יעקב: בלק כג, י.

דוה" מספר . . . כאן כשישראל: הושע ב, א. יומא כב, ב.

שהיו חכמים שידעו לשער: הוריות י, סע"א.

שכל שיש לו תחילה יש לו תכלה: ראה חובת הלבבות שער היחוד (ש"א) ספ"ה. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת

ח"ב ע' חש. סה"מ תקס"ח ע' תל. המשך תרס"ז ע' כ. ועוד.

והרי . . . כלות מהותו כו': ניתוסף מכת"י ב.

כו', שהרי אנו רואי' בכח התנועה שמתחלקת בחלקי' קטנים מאד כמו להניע גם דבר קטן במשא כמחט וכה"ג במשא ואם ירבו אותן דברים קטנים עד שלא יוכל כח התנועה להניעם הרי אנו רואי' שכלה כח התנועה בשיעור מספר אותן דברי' הקטנים, וכה"ג בדבר הרוחני יותר כמו כח הראי' בעין מתחלק לחלקי' עד שיכלה כמו עד ס' מילין ולא יותר וכן כח הדיבור כלה כחו בחלקים ידועים וכן כח הריח וכח השמיעה וכה"ג, עד גם השכל שבמוח שהוא היותר רוחני גם הוא בגדר מספר חלקים ידועים בערך רוחני' השכל מאחרי' שגם הוא בבחי' התהוות מציאות דבר מה בגבול הרי בהכרח שמתחלק לחלקים שבו בבחי' הרוחני השכל למספר ידוע, וכמו שאנו רואי' שהשכל מתחלק לחלקים קטנים ביותר כמו שמצמצם שכלו לדבר קטן השכל ביותר אמנם אם ירבו אותן ענינים לדברים קטנים ביותר מכפי עצם כח מהותן הרי יכלה כח שכלו ולא יכילם עד שיתבלבל וכה"ג אבל מי ששכלו גדול יותר גם חלקים ירבו יותר ויכול להכיל ריבוי ענינים קטנים ביותר, אך מ"מ יש שיעור קצוב עד שיכלה בריבוי חלקים שהן יותר מהגבלת שיעור מהותו מאחר שהשכל גם הוא מהות מוגבל אלא שהוא רוחני כו'. וכך הוא גם בדבר שלמעלה מן השכל גם שהוא רוחני יותר מ"מ אם הוא בבחי' בריאה מוגבלת כו' במהות יש ודבר מה שנתהווה שיש לו תחילה וסוף בהכרח שהוא בגדר מספר חלקים ידועים בגבול ושיעור ומדה עד כלות מהותו כו' וד"ל. אבל דבר שאינו בגדר מספר כלל אינו רק בדבר שהוא בלתי יש ודבר מה במהות בריאה גם ברוחניות שיפול עליו שם התהוות דבר מה במציאות מחודש כו', והוא בחי' כח ואור האלקי שנקרא אין שאינו בבחי' התהוות דבר כו', וכל דבר שאין לו תחילה אין לו תכלה כו', ע"כ הוא דבר אשר אינו בגדר חלקים כלל, וזהו הנק' למעלה מגדר מספר לגמרי, וזהו עיקר הפרש שבין אין ליש שהאין הוא בלתי בע"ג בעצם והיש המחודש מאין הוא בע"ג שהוא בגדר מספר כנ"ל וד"ל.

ו'נמצא מובן מזה שיש הפרש גדול בין ההארה מאין ליש להשפיע מעילה לעילה שמאין ליש כמו מאצי' לבריאה כו' וכה"ג מע"ס דבריאה יצירה עשי' לעולמות כו' ה"ז האור בא מבלתי בע"ג שלמעלה מגדר מספר להיות בע"ג כו', ואמנם השפע מעילה לעלול הגם שהעלול לא נתהווה רק מחלק היותר אחרון שבעילה מ"מ הרי גם העילה בגדר מספר לחלקי' ידועים

כח הראי' . . . עד ס' מילין: כיה ג"כ בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשכו. אוה"ת בראשית כרך ו תתרלט, א (בשם ספרי הטבע). ובכ"מ הובא באריא — ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשל"א (מאה אמה כו'), ובהנסמן בארוכה בס' הערכים-חב"ד ח"ג ע' תקיז וח"ד ע' תרעג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרפ"ד ע' רנ (על האמור שם ששיעור ראי' הוא כשיעור פרסא או מיל) וז"ל: כמה מדריגות בראי', ולכן לא קשיא מבכורות (נד, ב), ממש"כ בלקרית לג' פרשיות י, ג [הוא אוה"ת בראשית הנ"ל] בשם ספרי הטבע עד ס' מילין, ועוד. וראה ג"כ סוכה ב, א. עכלה"ק. וראה גם מ"ש בלקוטי שיחות ח"ה ע' 456.

מאחר . . . בבחי' הרוחני השכל: ניתוסף מכת"י ב.

אעפ"י שהוא רב הרבה באלף פעמים מן העלול מ"מ יש לו מספר ידוע מאחר שגם הוא נק' עלול לגבי עילה שלו הרי גם הוא בערך מספר להיותו בבחי' מציאות דבר מ"ה שנתהווה מעילתו, וכך עד רום המעלות בכל ההשתלשלות דעילה ועלול הרי כל עילה נק' עלול לגבי העליון ממנו וגם שהוא רוחני ביותר יפול בו מציאות נברא מחודש שהוא בגדר מספר לחלקים עכ"פ כנ"ל, דגם השכל היותר רוחני שהוא בגדר חלקי' רוחני' שבשכל* עד כלותו מהותו כו' מאחר שהשכל נתהווה מעליון הימנו כו', ובכך יובן בכל ההשתלשלות דעו"ע בכל ג' עולמות דבי"ע אעפ"י שהם ברוחניות כמו מזלות שמגדלים התבואות ועשבים גם הם בגדר חלקי' רוחני' מאחר שנק' עלול לגבי האופנים, וכמו שנופל ענין מספר חלקי' גשמי' בעלולי' גשמי' שמהם התבואות הארץ דכתיב ומגד תבואות שמש כו' כך נופל ענין מספר חלקי' רוחני' ברוחניות דמזלות, וכן באופנים לגבי למעלה מהם עד התהוות עילה הראשונה שממל' דעשי' שגם הוא בגבול דבר מה אלא שהוא רוחני מכולם כו', אבל בחי' מל' דעשי' שהוא כח האלקי בחי' אין בלתי בע"ג שמהווה מאין ליש הרי הוא למעלה מגדר חלקים לגמרי מאחר שאין לו תחילה כו', וכן הוא בהשתלשלות עילה ועלול דעולם היצי' עד בחי' מל' דיצירה שמהווה ראשית המדריגה ועילה הראשונה דיצירה כו', וכן בהשתלשלות עו"ע דבריאה עד בחי' מל' דבריאה כו'. אבל בהשתלשלות דע"ס דבי"ע כו' ממל' דבריאה כתר ליצי' הכל הוא בבחי' אלקו' בבחי' בלתי בע"ג רק שירד ממדריגה למדריגה כו', וכמו"כ גם בעולם האצי' אעפ"י ששם הוא למעלה מבחי' גבול גמור דבי"ע אבל לגבי ע"ס דאצי' הן בגדר גבול בבחי' יש לגבי אין כנ"ל רק שהוא בבחי' האצי', והן נשמות ומלאכים דאצי' שמקבלים מכלים דע"ס דאצי' כו' וד"ל.

אך הנה לפי י"ל מאחר שאין ערוך כלל לבע"ג עם בלתי בע"ג שבבע"ג הוא כח אלקי בבחי' אין למעלה מבחי' מספר כנ"ל ואיך יתהווה ממנו בע"ג בבחי' גדר מספר והלא הם ב' הפכי', שהרי כל פעולה ידמה לכח הפועל וכן כל עלול לגבי עילתו וכנ"ל דכל עלול מתייחס לעילתו, וגם כמו התהוות הגשמי מן הרוחני כעשב שגדל מן המזל הרוחני הרי הוא מתייחס הגשם בערך א' לענין גדר מספר חלקי' רק שזה רוחני ומתחלק ברוחניות וזה גשמי ומתחלק בחלקי' גשמי' כו', ואם העלול מוגבל בהכרח שגם עילתו מוגבלת וכן אם הפעולה מוגבלת בהכרח שכח הפועל מוגבל וא"ל ה' העילה מוגבלת ג"כ העלול לא ה' מוגבל וכן אם ה' כח הפועל בלתי מוגבל גם פעולתו ה' בלתי מוגבלת, א"כ בכח הפועל האלקי בנבראי' ממ"נ קשה אם הנברא מוגבל בהכרח ה' שיהי' גם כח הפועל האלקי מוגבל ואם האמת הוא

שבשכל . . . אעפ"י שהם ברוחניות: ניתוסף מכת"י ב.
ומגד תבואות שמש: ברכה לג, יד.

שכח האלקי בלתי מוגבל הרי בהכרח ה' שיהי' גם פעולתו בלתי מוגבלת ולמה הנבראי בע"ג הרי כל פעולה ידמה לפועל כו'.

אך הענין הוא, דאם ה' התהוות הנבראי מכח האלקי בדרך עילה ועלול או בדרך כח הפועל בנפעל אז יתכן לומר שהפעולה והעלול יהי' בלתי בע"ג, אך אין התהוותם דרך התהוות עו"ע או כח הפועל בנפעל אלא מאין ליש בדילוג הערך דהיינו לא ממהות דבר האלקי נמשך מהות הנבראים בע"ג כו', כי אינו כמו שמהות העילה נמשך בעלול או מהות דבר זכח הפועל בנפעל אלא רק בחי' זיו והארה בעלמא כדמיון אור השמש כידוע בענין כי שמש ומגן הוי' אלקי' כו', וג"ז ע"י בחי' צמצום אור העצמו' שהוא בחי' הגי' דשם אלקי' המצמצם לעצמות אור הוי', והיינו כי שמש ומגן הוי' כו' ששם אלקי' נרתק ומגן לשם הוי' שנק' שמש כידוע וע"י בחי' הצמצום דוקא אז יוכל להיות התהוות מאין ליש שהוא להיות בע"ג מאור האלקי שנק' אין בבע"ג, והגם שבעצמו הוא בלתי מוגבל אינו מוכרח לפעול פעולה בלתי מוגבלת אלא כל יכול הוא ולא כמו כח הפועל בנפעל ויכול לפעול פעולה מוגבלת גם שאינו לפ"ע כח הבלתי מוגבל, והוא ע"י בחי' הגי' שבעצמות שמצמצם א"ע להאיר ולהשפיע בבחי' גבול שבגדר מספר כו' לפי שאור האלקי כל יכול הוא וכמו שיש בו החסדי' להשפיע בלי גבול כמו שהוא בעצמו כו' כך יש בכחו בחי' הגי' לצמצם האור שלא יתהווה בלי גבול אלא בבחי' גבול דוקא הגם שהוא נגד כח עצמו הבכ"ג, וז"ש שהי' העולם מתפשט עד בלי די שזה ה' מצד בחי' החסד שמאיר כמו שהוא בלתי בע"ג כך העולם ה' מתפשט בבחי' פעולה בבע"ג עד שא' לעולמו די בבחי' הגבו' והדין המצמצם וכמ"ש בראשית ברא אלקי' מדת הדין והצמצום שעלה במח' לברוא במדת הדין עד ששיתף עמו כו'.

וביאור הדברים הנה בחי' הגבו' דאלקי' הוא בחי' ההתנשאות וההסתלקות בעצמו כענין המלך המרומם לבדו שאז נשאר אור האלקי בצמצום גדול עד שיוכל להיות הנבראי בבחי' יש וגבול בגדר מספר כו', עד"מ מלך כו"ד שמתנשא ומסתלק מעבדיו שאז י"ל בבחי' פירוד ויש בפ"ע וכשחוזר ומתגלה עליהם כמו שהוא בכבוד גדול מתבטלים ממצאיותם כו', וכך יובן למעלה בחי' חו"ג דמל' דאצי' שע"י בחי' החסד האלקי הרי הוא מתגלה

כידוע בענין כי שמש ומגן: תהלים פד, יב. ראה שעה"ה"א פ"ד. סידור קיג, סעיב. תיחי בראשית מג, ב. חיי שרה קכח, ב ואילך. ויצא כו, ג.
 הגי' הגבורות. בכת"י ב הי"ג (ה' גבורות). ועד"ז בכ"מ להלן בהמאמר.
 אלא . . . לפעול פעולה מוגבלת: ניתוסף מכת"י ב.
 שהי' העולם מתפשט עד בלי די: ראה חגיגה יב, א.
 בראשית ברא אלקי': בראשית א, א.
 שעלה במחשבה לברוא במדת הדין: רש"י בראשית א, א. וראה אוה"ת בראשית כרך ג תקטז, א. וש"נ.

למטה כמו שהוא בלתי בע"ג ע"כ ה' העולם מתפשט ג"כ בלתי בע"ג דהיינו שיהי' גם בנברא' הארת אור בלתי בע"ג דא"ס מחמת גילוי אור חסד האלקי כו', אבל בבחי' הגבו' שמצמצם א"ע בבחי' התנשאות בעצמו שלא יגיע עליהם הארת עצמו כמו שהוא אז י"ל בבחי' גבול והיינו שא' לעולמו כו', או יובן עד"מ אחר, והוא כמו שאיבת הנהר את לחלוחי' עפר הארץ שאז ישאר העפר בפירוד חלקי' משא"כ בעודינו כלול בלחלוחי' המים שלא ה' בגדר חלקים כו', וכמו"כ ערך חלקי גשם העשב היינו מצד צמצום והסתלקות כח הרוחני' שבעודנו כלול שם אינו בגדר מספר חלקי' גשמי' הללו אלא בטל ונכלל בחלקי הרוחני' כו' (אך בעו"ע גם מרוחני לגשמי יש ערך ויחוס בבחי' השפעי' כנ"ל רק שלפ"ע מ"מ נק' הרוחני למעלה מגדר ומספר חלקים גשמי' כו' אשר לזה צ"ל גם בעו"ע בחי' צמצום והסתלקות רק לא כהתהוות בע"ג מבלתי בע"ג כו'). וזהו מ"ש כי הוי' הוא האלקי', דלכאורה א"ז מובן איך א' דהוי' הוא האלקי' הלא הוי' הוא בבחי' החסד ואלקי' בבחי' הצמצום והן ב' הפכי', אך הענין הוא דב' שמות הללו ה' אלקי' בחי' חו"ג שוין הן ושקולין הן ממש בעצמות אור האלקי' שהוא הכח להשפיע והכח לצמצם שניהם שווין ששניהם בבחי' א"ס ממש, דכמו שבחי' החסד להשפיע בלי גבול הוא מצד כח דא"ס שהי' מאיר גם בנבראים כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וע"כ ה' העולם מתפשט עד בלי גבול כנ"ל, כך ממש בבחי' הצמצום הבא בנברא' שא' לעולמו די להיות בבחי' גבול כו' שזהו ע"י בחי' כח הצמצום שבעצמות כח האלקי' בבחי' הסתלקות והתנשאו' כנ"ל ג"ז הכח הוא בבחי' א"ס מאחר שנמשך מכח האלקי' גם הוא כמו שנמשך כח החסד רק שהוא בבחי' הגבו' קו השמאל כו' כי כל יכול הוא כנ"ל, וא"כ שניהם שוי' ושקולין הן בבחי' כח דא"ס רק שזה משפיע וזה מצמצם כו', ואעפ"י שבהנברא' הם ב' הפכי' מ"מ בעצמו' אור האלקי' שניהם שוין. וז"ש כי הוי' הוא האלקי' כולא חד וכמו שמבואר בזוהר ובס"י דע"ס דאצי' נק' בלי מ"ה בלי מהות שלא נודע ומושג לנברא' איך יתהווה השפע מבע"ג. דע"ס משום דלית מחשבה תפיסא ב' כלל כו', והרי בבחי' החסד האלקי' אין לבע"ג השגה כלל וכך אין להם השגה בבחי' הצמצום שא' לעולמו די דהיינו מה שהן בבחי' גבול ולא בבחי' בע"ג ואיך יתהווה בע"ג מבלתי בע"ג ג"ז לא נודע ומושג לבע"ג משום דלימחתבי"כ בבחי' הצמצום והגבו' דא"ס כמו שאין להם תפיסא באור החסד דא"ס להשפיע מאחר ששניהם בבחי' א"ס, ולזה א' כי הוי' הוא האלקי' שניהם למעלה מן השגה של המקבלים כו'

השפיע: בכתי' כ: המספר.

כי הוי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לה. לט.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

כי הוי' . . . כולא חד: זחיג קמג, א. זחיא יב, א. ועוד.

בזוהר ובס"י . . . בלי מ"ה: ראה זחיב קפו, ב. ת"ז בהקדמה (ו, א. יב, א). ועוד. ס' יצירה פ"א מ"ב ואילך.

מבע"ג: בכתי' ב: מבע"ג.

כידוע דאוא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלי, וכ' כחות הללו למעלה בהסתלקות ולמטה בהתפשטות שניהם בבחי' אין קץ ואין תכלי בשוה ממש וד"ל.

ובכ"ז יובן התירוץ דקושי' שבפסוק דוהי' מספר בני' כו' דקשה מרישא לסיפא כו', דחול הים הוא בגדר מספר עכ"פ כו', ומ"ש אשר לא יספר היינו רק מחמת עוצם הריבוי אבל יש להם מספר (כמשי"ת), אבל הים עצמו למעלה מגדר מספר שהרי א' דכל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא להיותו בלתי מוגבל ואיך יהי' מוגבל וממולא מכל הנהרות שיוצאי' מג"ע בפירוד והתחלקו' כמ"ש ומשם יפרד והי' לד' ראשי' כו', אבל שרש הים הוא למעלה מבחי' התחלקות דד' נהרות כו', ולמעלה היינו בחי' מל' דאצי' בחי' כח אלקי שאינו בגדר מספר כלל ונק' ים של שלמה וי"ב בקר תחתיו כו', אך התהוות שפע הנבראי' באין בגדר מספר כו' כמ"ש המוציא במספר צבאם וכמ"ש בזוהר ע"פ עיניך בריכות בחשבון דמל' דאצי' הוא מקור החשבון והמספר כו' והיינו ע"י בחי' הג' דשם אלקי' המצמצם כנ"ל, וכידוע דבחי' הקו"ח שלפני האצי' מסתיימין עד בחי' מל' דאצי' ולפני א' מה אתה סופר כו' אך אחר הבדלת המסך והפרסא שבין אצי' לבריא' משם יפרד להיות בבחי' גבול ומספר, וז"ש המוציא במספר צבאם, ואין זה רק ע"י בחי' הג' מנצפ"ך דשם אלקי' שעולה גי' פ"ר והוא פ"ר דמספר כו', ובכלל הו' ד' מחנות מתחלקי' לרבבות אלפי' מדריגות כו', וזהו מ"ש בי"ב בקר שהים עומד עליהם מלמעלה ול' מלמעלה מורה על בחי' מקיף שהוא עומד עליהם בבחי' התנשאות והסתלקות אור העצמי' שהוא בלתי בע"ג שלא בגדר מספר כלל ע"כ הוא סיבת בחי' פירוד והתחלקות שלהם לי"ב מדריגות כו' וד"ל.

אך הנה אנו רואי' שגם בנבראי' שאין להם מספר כלל כמ"ש היש מספר כו', ואעפ"י שבגמ' רמו כתיב היש מספר כו' וכת"י אלף אלפי' ישמשוני כו' ומשני לגדודיו הוא דאין מספר כו', הרי עכ"פ יש בחי' שלמעלה מן המספר לגדודיו, וא"ל שאינו בגדר מספר כלל מאחר שהן מחודש ובע"ג

כידוע דאוא"ס למעלה עד אין קץ: ראה ז"ח יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' שע (ובהמ"מ לשם). סה"מ תרס"ז ע' קסה.

דכל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז.

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

ים של שלמה וי"ב בקר תחתיו: ע"פ מלכים א ז, כג-כה. שם, מד. ירמ"י נב, כ. דברי הימים ב ד, ביד.

שם, טו.

המוציא במספר צבאם: ישעי' מ, כו.

בזוהר ע"פ עיניך בריכות בחשבון: שה"ש ז, ה. ראה זח"ג רכ, ב. ע"ח שער או"א פ"ה ופ"י. סה"מ תקס"ח

ע' תל. ובכ"מ. וראה בהגהת אדה"צ באוה"ת בלק ע' תתקפו.

ולפני א' מה אחה טופר: סי' יצירה פ"א מ"ז.

היש מספר . . שבגמ' רמו . . אלף אלפי': איוב כה, ג. דניאל ז, י"ד. חגיגה יג, ב.

כנ"ל (וזה א"ל במ"ש היש מספר לגדודיו שא"ז רק מחמת ריבוי כמו חול הים אבל יש להם מספר, שהרי לפי תירוץ הגמ' אין מספר לגדודיו באמת כו'). אך הענין הוא ש"ל שגם בדבר שהוא כע"ג ובגדר מספר ממש הארה אלקי' שלמעלה מגדר מספר לגמרי, והוא ע"י הארת אור האלקי שבוקע ומאיר דרך הפרסא אשר אז ימצא גם במספר למעלה מן המספר דהיינו שלא יספר מרוב שהריבוי הוא לאין שיעור כמו שאם הי' במציאות דבר מה שאין לחלקי' מספר כלל רק שבבריאה מוגבלת א"ל זה אבל בהארת אור האלקי ימצא זה גם בבריאה מוגבלת שלא יהי' לחלקי' מספר כלל, ונמצא שגם המספר עצמו הוא למעלה מן המספר מאחר שאין לו שיעור כו'. וכמו שמבואר במ"א בענין התהוות הזמן שהוא ג"כ מחודש מאין ליש כידוע בענין עולם שנה כו' ויש קץ וגבול ומספר לזמן מפני שמתחלקי' לחלקי' כו', וכאשר מאיר מלמעלה מן הזמן בזמן אז הזמן נצחי דהיינו שבחלקים בימי' ושנים לא יופסקו לעולם כמו עולם ועד שהזמן לא יכלה, וכמ"ש במ"א בענין ועד בחילופי אתון דאח"ד, והוא ענין מל' מל' כ"ע, וזהו עד דוד הגדיל שהוא חי וקיים נצחי כו'. וכך הוא בהגבלת הנברא' שלא יהיו בגבול גם כמו שהן בגדר מספר וכמ"ש שהי' העולם מתפשט עד בלי די הרי הי' העולם בגדר גבול בריאה ועכ"ז הי' מתפשט בלי גבול לפי שהי' יכול להיות כע"ג הארה בלתי מוגבלת כו' וד"ל.

(וזהו עיקר התירוץ על הקושיא דרישא לסיפא דוהי' מספר כו', דמ"ש והי' מספר הכוונה כך היא דגם בחי' המספר עצמו יהי' במדריגה שלמעלה מן המספר והוא כמו חול הים שלא יספר מרוב ולא שאינו בגדר מספר אלא שאין לריבוי שלו מספר כלל והוא כאשר הדבר שבגדר מספר יהי' בלי מספר כנ"ל וד"ל).

וזהו ג"כ ענין היש מספר כו', דגם שהגדודי' באי' בגדר מספר אלף אלפים אבל לגדודיו אין מספר לריבוי שלהם כלל והוא כאשר מאיר עליהם אור האלקי דרך הפרסא כנ"ל, אבל מ"ש המוציא במספר צבאם ממש אחר הצמצום דה"ג מנצפ"ך שהוא לאחר הבדלת הפרסא וד"ל. ועוד יתפרש ענין המוציא במספר צבאם ג"כ בלמעלה מן המספר אעפ"י שא' המוציא במספר דוקא, להיות שאנו רואי' גם במוצאי' במספר וגבול בחי' הארה אלקי' שלמעלה מגדר מספר, והוא שמחדש בכ"י מע"ב אין קץ וגבול לאור ושפע זו

וכמו שמבואר במ"א בענין התהוות הזמן: ראה ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' רסו. סה"מ תקס"ה ח"א ע' שא. סה"מ תקס"ח ע' תל (ובהמ"מ לשם). אמ"ב שער הק"ש פל"ז ואילך. וראה סידור עה, סע"ד — בשם הה"מ. ולקוטי שיחות ח"י ע' 176.
וכמ"ש במ"א בענין ועד בחילופי אתון דאח"ד: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רו וע' ריב ואילך. ואמ"ב שבהע' הקודמת.
מל' מל' כ"ע: תהלים קמה, יג.
עד דוד הגדיל: שמואל-א, כ, מא.

האלקי' להוציא במספר כו' שהרי אין שפע זו נפסקת לעולם ויש בה בהכרח מבחי' א"ס שהוא בלי גבול ומספר דהיינו שמהווה בע"ג עד אין קץ, וא"כ גם שמהווה בבחי' מספר וגבול מ"מ הרי תמיד הוא מהווה בלי הפסק כלל וא"כ יש הארה בלתי מוגבלת גם במה שבא בבחי' גבול ומספר, וז"ש המוציא במספר מוציא תמיד בלי הפסק כו' וד"ל.

ולפי"ז גם מ"ש היש מספר לגדודיו היינו ג"כ מטעם זה שמחדש תמיד גדודיו כמו יוצר משרתים הכל עד אין קץ ושיעור. ויובן זה בדוגמא ממה שאנו רואי' במאמר תדשא הארץ שאנו רואי' שאין כח זה להצמיח כל דשא נפסק לעולם ואעפ"י שקוצרים חוזרים ומצמיחים כו', וגם שהצמיחה עצמה מוגבלת אבל כח הצמיחה בלתי מוגבל להיות מלובש בו מאמר אלקי תדשא הארץ דשא כו'. וכך יובן מה שבמל' דאצי' אין השפע נפסק להוציא במספר כו' זהו הארה שלמעלה מן המספר (ויובן זה יותר ממשל מנביעת המעיין ומי התהום שהגם שהטיפי' יוצאי' בשיעור קצוב אבל אין הפסק לנביעתו כלל). א"כ הרי מובן ג"כ שבבחי' הצמצום להוציא במספר בבחי' היג מנצפ"ך כנ"ל ג"כ יש הארת א"ס כמו באור החסד כו' כנ"ל בפי' כי הוי' הוא האלקי' כולא חד שב' מדות חו"ג שקולים הם בעצמות אור האלקי שמצמצם בלי שיעור כלל כמו שמשפיע בלי שיעור שניהם שוין כו' (ולפי"ז יתפרש והי' מספר בני' שבבחי' הצמצום כמו למעלה מן המספר בבחי' החסד שמתפשט בלי די כי הוי' הוא האלקי' כולא חד, והוא כמו שמאיר בזמן מלמעלה מן הזמן כנ"ל, דה' הוא האלקי' מתחברים יחד כו' וד"ל).

ומעתה יובן ג"כ מה שתירצו בגמ' ע"פ זה דוהי' מספר כו' ל"ק כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין עושין כו', דכשעושין רש"מ לא ימד ולא יספר וכשאין עושין יהי' מספר כו', פי' רש"מ הוא בחי' כתר מל', שהמקום הוא בחי' ו"ק מעלה ומט' כו' שהוא בחי' המדות שבמל' דאצי' שמתלבשים בבי"ע גם אחר הכוללת המסך כידוע שהמל' בוקע המסך ונעשי' ראש לשועלי' לבי"ע, אבל בחי' כתר מל' דאצי' הוא תמיד למעלה בבחי' האצי' וכמ"ש בע"ח בפי' לעולם דברך נצב בשמים כו', ופי' עושין רש"מ הוא להמשיך ולעשות רצון לבחי' המלוכה להיות חפץ במל' מל' כ"ע, וזהו הנק' כתר לבי"ע והוא שנעשה בבחי' כתר דמל' דאצי' להיות נק' רש"מ ו"ק דמל' דאצי' בבריאה להיות מל' על עם בהתגלות ממש (אבל כתר

תדשא הארץ: בראשית א, יא.

כידוע שהמל' בוקע המסך: ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א. ועוד.

אבל . . הנק' כתר לבי"ע: ניתוסף מכת"י ב.

בע"ח כפי' לעולם דברך נצב: תהלים קיט, פט. ראה ע"ח שער מוחין דצלם ספ"ה. פ"ע"ח שער תיקון חצות.

ובארוכה כס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' א ובהמילואים להמ"מ שם (ע' שג).

דמל' דאצי' עצמו שהוא ד' רבתי דאחד היינו הרצון במדות המלוכה כשהוא לעצמו עדיין כמו עד"מ כשנגמר ברצונו לקבל ע"ע כתר מל' שאז נעשה מלך כו' וכמ"ש במ"א). והנה מבואר למעלה שבחי' הקו"ח שלפני האצי' מסתיים בסוף האצי' והוא עד בחי' כתר מל' דאצי' בבריאה שנק' רצונו ש"מ ועד בכלל אבל למטה מזה הרי הפרסא מפסיק, וא"כ גם בחי' רש"מ הוא למעלה מן המספר כמו ראשית הקו כו'. וזהו כאן כשעושי' רש"מ אז לא יימד ולא יספר פי' גם במספר דנבראים יהי' הארה שלמעלה מן המספר לפי שאין הפרסא מפסיק שם וה"ז כחול הים שאין לו מספר כנ"ל (והיינו ע"י מצות מעשיות דוקא כמשי"ת בעז"ה). וכאן כשאין עושי' רש"מ פי' שאין ממשיכי' בחי' רש"מ להיות לו רצון בהתפשטות גילוי מל' בבי"ע שאז יש הפסק הפרסא להיות שם בחי' המספר וגבול ממש בעולמות (והוא מפני העדר מעשה המצות דוקא כמשי"ת בעז"ה וד"ל).

וזהו מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. דהנה יש לפרש מ"ש ומספר רובע דקאי ארישא דוקא מי מנה כו' והיינו מי מנה מספר לרובע לפי שאין להם מספר וגם י"ל דסיפא דקרא מילתא באנפי' נפש' ולא קאי ארישא וז"ש ומספר ר"ל שיש לו מספר, ושני הפי' הללו אמת אעפ"י שלכאורה הם ב' הפכי'. ויובן עפ"י הקדמה א' בענין שרש המצות מעשיות שעז"א אף עשייתו דהמעשה עיקר משום דנעוץ תחילתו בסופן דוקא כמבואר. דהנה ידוע בע"ח בענין הבירורי' דכל מברר את שלמטה הימנו צריך שיהא המברר בעצמו לאחר הבירור והתיקון אז יש ביכולתו לברר ולתקן את שלמטה הימנו ואם המברר בעצמו עדיין לא נתברר אין ביכולתו לברר כלל לזולתו (כמו קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים, וראי' מנה"א שמברר לנה"ב דהיינו בחי' מ"ה דאדם שמברר לבין בחי' בהמה הרי הנה"א כבר נתבררה וא"צ ברור לעצמה והוא להיותה מבחי' שם מ"ה דאצי' שהוא לאחר התיקון אבל אם לא היתה בבחי' התיקון לא הי' ביכולתה כלל לברר לבניה כו', וכך כל בחי' מ"ה שמברר לבין הי' מפני שבחי' מ"ה עצמו הוא בבחי' התיקון וכמו בחכ' אתברירו היינו לפי שהחכ' עצמה היא לאחר התיקון שהוא כח מ"ה ע"כ ביכולתה לברר כו'), וכל מברר שכבר הוא בבחי' הבירור היינו שנתברר מעליון הימנו שהעליון נתברר מעליון הימנו אבל אין ביכולת עצמו לברר א"ע כי אין חבוש מתיר א"ע ולאחר שנתברר מעליון הימנו יוכל

ד' רבתי דאחד . . . וכמ"ש במ"א: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רפג ואילך וע' רצא. שעי"ת ח"ב פמ"ד ואילך.

אף עשייתו: ישעי' מג, ז.

ידוע בע"ח . . . דכל מברר . . . לאחר הבירור: ראה ע"ת שט"ל ד"א ואילך. ועוד.

קשוט עצמך: סנהדרין יח, א. ועוד.

בחכ' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח, ובהנסמן בהמ"מ לשם.

כי אין חבוש מתיר א"ע: ברכות ה, ב.

לברר את שלמטה הימנו ואז גם מה שלמטה הימנו אחר שנתברר ממנו יוכל גם הוא לברר לשלמטה הימנו כו', וכמו בהשתלשלו' דע"ס דאצי' בכלל הנה מבחי' מל' דא"ס נעשה כתר דאצי' כידוע הרי מבחי' מל' דא"ס נעשה הבירור בבחי' הכתר ואז יוכל גם הכתר לברר לחכ' אבל טרם שנתבררה אור הכתר מלמעלה הימנו אין ביכולתו לברר לחכ' וכן אור החכ' לא תוכל לברר לשלמטה הימנו שהוא אור הבינה כ"א לאחר שנתברר מבחי' הכתר וכך הוא בכל ההשתלשלות דע"ס עד מל' דאצי' בבי"ע (וכמו שידוע בשרש נשמת משה שהי' מעולם שכבר הוא בבחי' התיקון כי מן המים משיתיהו כו' ע"כ הי' ביכולתו לברר ולתקן נשי' בתו"מ אבל א"ל הי' נשמתו כבר בבחי' הבירור לא הי' ביכולתו לברר ולתקן בחכ' שבו לכנס"י, וכך יהושע קיבל ממשה אחר שנתברר מנשמת משה כמ"ש ונתת מהודך עליו אז הי' ביכולתו לרעות את בני' לברר בבחי' החכ' כמ"ש איש אשר רוח אלקי' בו שיוכל להלוך כנגד רוח של כ"א כו').

אך זה י"ל למה אין ביכולתו לברר א"ע אלא צריך להתברר מעליון. הימנו דוקא הלא יודע בעצמו איך לברר כו', והטעם פשוט לכאורה דענין הבירור הוא רק להבדיל ולהפריד בין טו"ר שנתערבו מאד וכל תערובות טו"ר צריך בירור ותיקון ואם הוא מעורב טו"ר בעצמו איך יוכל לברר בעצמו כי מהיכן יהי' לו כח זה בעצמו להבדיל ולהפריד את הרע ולבטלו כו' מאחר שהרע יש לו יניקה בעצמו כמו הטוב ממש שהרי בכל פרטי חלקיו מעורב טו"ר בתכלית כו' א"כ יש לרע מקום יניקה בעצמו כמו הטוב ומהיכן יומשך כח בעצמו לבטל הרע ולהפרידו, אלא מוכרח שיהי' בחי' הבירור מעליון הימנו שכבר מבורר כו' (עד"מ מי שנפל בטעות איזה דבר חכ' ונתערב בו אמת ושקר איך יברר בעצמו מאחר ששכלו עצמו מעורב טו"ר אמת ושקר אלא מי שכבר ברור אצלו אותו דבר חכ' יוכל לבררו ולהוציאו מן הטעות ולהבדיל לו בין האמת והשקר כו', אך אם גם הוא לא נברר אצלו בתכלית הבירור איך יהי' ביכולתו לברר ולתקן לזולתו כו'). ומה שיש בכח המתברר לברר לשלמטה הימנו כנ"ל היינו מפני שהמברר המשיך בו כח זה שיוכל לברר לזולתו, כמו מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה כמו באומנתו ובדבר חכ' אחרת ברפואה ותכונה וכה"ג, הנה כאשר ילמד חכ' זו לזולתו עיקר הלימוד הוא שיוכל גם תלמידו לתקן דבר מה בחכ' זו כו', וגם אם יהי' בקי היטב בחכ' זאת א"ל יוכל לתקן ולברר אינו כלום. ונמצא שהמשפיע משפיע גם כח התיקון למקבל, וכמו"כ ענין כל עו"ע (כמו פני יהושע מפני

משה . . . התיקון כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י"ד. ראה תרא נא, ד. סב, ג. סה"מ תקס"ה ח"א ע' קעט.
 תרו"ח שמות ס, א. נט, ב ואילך. סד, ב. רכז, ב. ובכ"מ.
 ונתת מהודך עליו . . . איש אשר רוח אלקי' בו . . . רוח של כ"א: ע"פ פינחס כו, יח.כ. ספרי עה"פ שם.
 מעליון . . . הוא רק להבדיל: גיתוסף מכת"י ב.
 פני יהושע מפני משה: ראה בי"ב עה, א.

משה שהמשיך בו משה כח התיקון שיוכל לתקן וללמד דעת לכ"א כו' וכנ"ל וד"ל).

והנה להבין כ"ז י"ל בשרש ענין עה"ד טו"ר ועה"ח כו'. דהנה פי' עה"ד היינו שבחי' הכתר שהוא הרצון נמשך בבחי' הדעת להתחלק ימין ושמאל בב' קוין כו'. ויובן זה עפ"י הידוע שיש ב' מיני רצון, הא' הרצון שנולד רק מצד השכל והטעם לבד שמחמת אותו הטעם דוקא הוא רוצה ואם יבוטל הטעם אין בו רצון כלל ולא עוד אלא שאם יהי' לו טעם אחר שיחייב ויוליד רצון. היפוך מזה הרצון לגמרי או יתחדש טעם שיחייב רצון אחר באופן אחר לגמרי הכל לפי אופן הטעם והשכל, וזהו כח הדעת שהוא המטה את הרצון לב' קוין לימין או לשמאל ובלעדו אין נטי' לרצון כלל לא לימין ולא לשמאל דהיינו בחי' דעת נוטה להיות הרצון כך ולא כך להיות הרצון בדבר הטוב שהוטב לו עפ"י השכל וטעם ולסלק הרצון מדבר שהוא רע עפ"י השכל וטעם, וזהו עיקר הדעת למאוס ברע ובוחר בטוב כמו התינוק מיד שיש בו דעת ידע ויבחין בין טו"ר לאהוב את הטוב ולשנוא את הרע וקודם שיש בו דעת אין לו הבחנה זו עדיין לברר בין טו"ר ויוכל לאהוב את הרע ולשנוא את הטוב. אך יש בזה ב' מדריגות, הא' טו"ר שהן בעצם וא"צ להם הבחנה ובירור עפ"י השכל והטעם לבחור בטוב ולמאוס ברע כי מצד הטבע בלא טו"ד מואס ברע ובוחר בטוב כמו לאהוב המאכל הטוב והכסף והזהב ולשנוא הרע בטבעו כמו דבר המזיק כאש ונחש וכה"ג, שזה יש גם בבהמה שתשנא המזיק לה ותאהוב מאכל כו', ונק' מדות טבעי' (אשר אור השכל בזה להבחין בהן יותר אינו רק כמו שרואה לאור באישון לילה שלא יפול ברע המזיק כאש ונחש וכה"ג להתקרב אל האוצר הטוב שאין השכל בזה רק כמו מורה דרך אבל לא שעצם הבחירה בזה בא מן השכל אלא הוא טבעיות לבד כמ"ש במ"א). אבל מדריגה הב' הוא בענין הבחירה בטו"ר שהוא בא רק מצד השכל והטעם לבד שזהו באדם דוקא שנק' בעל בחירה, ול' בעל בחירה אינו אלא כשיש בידו לבחור לפעמים זה ולפעמים להיפוכו ובטו"ר הטבעיים א"א לו לבחור ברע המזיק אשר שנא נפשו בטבע אלא עיקר הבחירה הוא בטו"ר שאינה טבעי' אלא שנולדה רק מצד השכל והטעם לבד, כמו שלפעמי' יבחר באיזו דבר מו"מ או בנין וכה"ג. שמתכוין בו בשכלו שהוא טוב ומואס בד"א המנגד אליו שלפי דעתו דבר רע הוא לו ודעת אחרת יתבונן להיפוך שאותו דבר המו"מ או בנין אינו טוב לו אלא רעה הוא שיוכל להפסיד או להזיק א"ע בד"ז ואז תתהפך הבחירה למאוס בד"ז ולאהוב דבר המנגד הסותרו ומבטלו, כי טו"ר זה מתחלפים עפ"י חילוף השכל לפעמים כך ולפעמים כך להיפוך מאחר שנולדו רק מצד השכל והטעם כו', וכמו"כ יובן גם בענין החילוף בדרך טוב ובדרך רע תלוי בבחי' הדעת דוקא שלפעמי' יטה שכלו

ודעתו לבחור בדרך הטוב בהיות שדעתו נוטה שזהו טוב וימאס בדרך הרע המנגדו ולפעמי' יהי' להיפוך שמטה שכלו ודעתו לחייב ולהחליט שהדרך הרע הוא טוב ויבחר בו וימאס לדרך הטוב להיותו רע בעיניו כי מחליף דעתו לומר על טוב רע ועל רע טוב, והוא עיקר ענין הבחירה להטות הרצון פעמי' לדבר הטוב ולפעמי' יטה הרצון לדבר הרע שירצה ויחפוץ ברע כמו שאם הי' רוצה לחפוץ בדבר הטוב ממש, וע"ז נא' ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים וטוב כו' וד"ל.

וזהו הנק' עה"ד טו"ר שהרצון הוא נוטה לטוב ורע עפ"י בחי' הדעת המטהו מטוב לרע ומרע לטוב, וא"כ לאחר שדעתו הטה את הרצון שירצה ויחפוץ ברע איך יחליפנו להיפוכו להיות הרצון בטוב מאחר שמואס בטוב ובחר ברע מצד הדעת והטעם דוקא מהיכן יבוא לו דעת אחרת ובדעת זה כבר נמשך להטות הרצון לרע או להיפוך כי כבר נמשך הרצון להטות לטוב איך ובמה יתהפך הרצון לרע, וכן בהתחלקו' הקוין לחו"ג אם הדעת מטה הרצון לחסד איך ובמה מתהפך הרצון לדין כו' א"ל שיהי' השינוי והחילוף בדעתו שיהי' דעתו להיפוך ומהיכן יתהפך הדעת כו', וע"כ א"א לו לבטל בעצמו לכח בחירתו ברע ודין וכה"ג א"ל במקום עליון מדעתו שיוכל לשנות את דעתו לבחור בחירה אחרת היפוכו מזאת אבל בחירה זו שכבר בחר ברע יש לה יניקה בשרשה ברצון כמו שיש יניקה לטוב ברצון לטוב וכן להיפוך כמו שיש יניקה לשנוא את הרע ברצון כך יש לה יניקה לאהוב הטוב עפ"י השכל כו' וד"ל.

ויובן ד"ז בעבודת ה' בתפילה כמ"ש דבינוני' זו"ז שופטן, פי' יצה"ר ויצ"ט הן ב' דעות הפכי' זה בוחר בטוב ומואס ברע וזה בוחר ברע ומואס בטוב, ובינוני' זו"ז שופטן דהיינו כמו בשעת התפילה מצד ההתכוננו' והטעם בגדולת הבורא יתעורר הדעת דיצ"ט לבחור בטוב ולמאוס ברע, ובחירה זו היא ברצון שלם ואמת לרצות באמת בדרך טוב ולמאוס מאד בדרך הרע כו', אך אחר התפילה כשהולך בעסקיו ומקשר דעתו ולבו בעיני עוה"ז אז יתעורר ידיעה אחרת של היצה"ר לבחור ברצון לרע ולמאוס בטוב הרי גולד לו רצון אחר הפכי מצד הדעת אחרת, ונמצא שבי' שופטי' יש לו א' שופט לדעתו להטות רצונו לטוב ולמאוס ברע והב' שופט בדעתו להיפוך להטות הרצון לרע ולמאוס בטוב, הרי ב' שופטים יש לו על רצונו זה מטהו לטוב וזה מטהו לרע לפעמים מושל שופט זה ולפעמי' שופט השני היפוכו, וז"ש דבינוני' זו"ז שופטיו, והוא עפ"י בחי' עה"ד טו"ר שמשם נמשך ב' דעות הפכי' הללו דשני שופטי' שנק' יצ"ט ויצה"ר לפעמים מתגבר זה ולפעמים

ראה נחתי לפניך . . . ובחרת בחיים: נצבים ל, טו. יט.
דבינוני' זו"ז [זה וזה] שופטן: ברכות סא, ריש ע"ב.

מתגבר זה וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ כו' דלפעמי' מתגבר הרצון לטוב עפ"י דעתו דיצ"ט ולפעמים מתגבר הרצון לרע עפ"י דעת דיצה"ר כו'. ושרש שניהם הוא נמשך מבחי' עה"ד טו"ר שהוא בחי' התחלקות הקוין לימין ולשמאל שהרצון מתחלק עפ"י הדעת לפעמים לימין לסט' דטוב ולפעמים לשמאל כו' ולפעמים גובר קו השמאל ולפעמים גובר קו הימין כו' כמשל קו המשקולת של המאזניים שלפעמים יכריע לימין ולפעמים יכריע לשמאל כו' וד"ל.

אך בחי' עה"ח שלמע' מעה"ד טו"ר כו' הוא בחי' הרצון הב' שאינו בא בהתחלקות קוין לימין ושמאל כלל וכלל, והוא ענין ובחי' פנימי הרצון שלמע' מן השכל והטעם לגמרי ולא שנולד מצד השכל והטעם אלא הוא רק רצון הפשוט ועצמי ואינו מורכב כלל בשכל וטעם שזהו למע' מבחי' הבחירה. דהנה מבואר למע' בשורש הבחירה שהוא בבחי' הדעת שמטה הרצון כך ולא כך ולפעמים להיפך, אבל פנימי' הרצון שאין בו טעם כלל וכלל למה הוא רוצה רק שהוא רוצה ברצון הפשוט בלא טו"ד כלל כו' ה"ז למע' מבחי' הדעת שבו הבחירה תלוי' וכידוע דאין טעם לרצון כלל, וא"כ ממילא מוכן דאין רצון כזה בא בהתחלקות קוין לימין ושמאל אלא הוא בחי' אור פשוט בתכלית בלתי מתחלק לבי' הפכי' כלל ולא יתכן בו ענין הבחירה כי אין ענין הבחירה רק מצד השכל והטעם אלא הוא רצון עצמי שאין בו הטי' כלל כי כמות שהוא בעצמו ומהותו לא יפול בו שינוי ותמורה כלל להיותו בחי' עצמיות פשוט ולא בחי' מורכב כלל וכלל וכל שהוא עצמי לא יחולק לקוין להשתנות מרצון לרצון הפכי' כלל, ולמע' הוא הנק' בחי' פנימי' הכתר שהוא טרם בואו בהתחלקות קוין עפ"י הדעת כו', וגם שהדעת עולה עד הכתר היינו רק לבחי' חיצוני' הכתר שהוא חיצוני' הרצון שהוא בא לכלל הטי' לימין או לשמאל בדעת הנוטה כו', אבל בחי' פנימי' הכת' שהוא פנימיות הרצון נק' רצה"ע הפשוט שלמע' מבחי' הטי' כלל לימין או לשמאל, וה"ז כמו קו המשקולות של המאזניים שעומד בלי משקל והכרע עדיין לימין ולשמאל כו', והוא בחי' יחידה שבנפש ששם הרצון פשוט בלי שינוי כלל וכמ"ש במ"א בענין כי לא אדם הוא להנחם מרצון לרצון כו' וד"ל.

והנה זהו בחי' עה"ח אשר בתוך הגן כו' שהוא למע' מעה"ד טו"ר כנ"ל ששם אין יניקה כלל להסתעפות רע ודין קשה אלא כולו טוב וחס'

ולאום מלאום יאמץ: תולדות כה, כג. וראה להלן ס"ע איתקעה. ושי"ג.
וכידוע דאין טעם לרצון: ביונת אלם פ"ב: אין טעם ברצון [נסמן בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' לד]. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אינד. דברים ח"א ס"ע כא (ובהמ"מ סם).
שהדעת עולה עד הכתר: ראה לעיל ד"ה לה"ע פרה אדומה ריש ס"ו. ושי"ג.

כו' לפי שלא בא הרצון עדיין בבחי' הדעת להיות מסתעף ממנו הבחירה ברצון לרע כלל כו', וזהו שא' שאין רע יורד מלמע' פי' מלמע' מעה"ד טו"ר כו' וע"כ מעה"ח וחי לעולם כי המות שרשו ברע כמ"ש ואת המות ואת הרע כו' אבל בעה"ח שם הוא רק טוב וחיים ולא מות ורע כלל וכמ"ש ואת החיים ואת הטוב שענין א' הם, ומ"ש ובחרת בחיים היינו רק מצד עה"ד טו"ר שצריך בירור דהיינו גם לאחר שיש עה"ד טו"ר וזו"ז שופטן כנ"ל עכ"ז ובחרת בחיים וטוב ולא במות ורע כו'. אך מהיכן יהי' לו כח זה לברר ולהפך א"ע מרע לטוב מאחר שבבחי' הרצון המלוּבש בדעת יש יניקה ושרש לרע כמו לטוב כנ"ל איך יבטלנו כי אם בעצמו אינו מבורר איך יברר מאחר שנחלק לטו"ר, וה"ז כמו שאין החבוש מתיר א"ע כנ"ל, אלא הבירור בעה"ד טו"ר צ"ל ממקום עליון הימנו שכבר מבורר בתכלי' והוא מבחי' עה"ח שלמעלה מבחי' עה"ד כו', דהיינו מבחי' פנימי' הכתר שהוא בחי' פנימי' הרצון שלמעלה מהתחלקות הטיי' הקוין שאין שם צד יניקה ושרש לרע כלל משם דוקא יומשך ויבוא בחי' הבירור באותו הרצון שבא בעה"ד טו"ר ולהפוך ולבטל זה הרצון שכבר נמשך ברע להיות הרצון להיפוך לטוב דוקא, כי מאחר שבחי' פנימי' הרצון כבר מבורר ואין בו צד הטיי' להתחלק לקוין ע"כ יש ביכולתו להכריע ולמשול על אותו הרצון הפרטי שכבר בא בהתחלקות קוין להטותו משמאל אל הימין להיותו רק הארה חיצוני' בעלמא שנמשך ממנו שיהי' מלוּבש בשכל (וכמשל קו המשקולת שמכריע גם מן השמאל אל הימין מפני שהוא למעלה מהתחלקות דימין ושמאל כו'), משא"כ באותו הרצון שכבר בא בהטיי' עפ"י הדעת איך יברר א"ע להתהפך משמאל לימין מאחר שבעצמו בא בהתחלקות השפע לימין ולשמאל ב' הפכי' להיות הרצון כך ולא כך כו'. ובזה יובן טעם ענין הנ"ל דזהו כלל בכ"מ שכל מבורר צריך שיהי' כבר מבורר עומד בעצמו מעליון הימנו אזי יוכל לברר לשלמטה הימנו אבל כשאינו מבורר בעצמו לא יוכל לברר לזולתו וכמו כאן שבחי' פנימי' הכתר דוקא להיותו כבר מבורר ע"כ ביכולתו לברר לחיצוני' שלו שהוא חיצוני' הרצון המורכב בדעת טו"ר כו', אבל הרצון שבדעת לא יוכל לברר א"ע כו' וד"ל (וזהו מ"ש ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים שזהו בחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד טו"ר ע"כ מיתק את המים הרעים המרים שהן מצד הרע דעה"ד טו"ר כו', וכמ"ש במ"א בענין פרה אדומה שהשליך

שאר רע יורד מלמעלה: ראה ב"ר פניא, ג. מדרש תהלים סקמ"ט. שליה סח, א. קו, ב. שעח, א. אנה"ק
 ט"א. אה"ת בראשית תקסא, א ואלך.
 מעה"ח וחי לעולם: בראשית ג, כב.
 ואת המות . . . ובחרת בחיים: ע"פ נצבים ל, טו. יט.
 ויורהו ה' עץ: בשלח טו, כה.
 דזהו כלל בכ"מ שכל מבורר צריך שיהי' כבר מבורר: ראה לעיל ע' א"תק.
 וכמ"ש במ"א בענין פרה אדומה: ראה לעיל סוד"ה לה"ע פרה אדומה. ובכ"מ.

עץ ארו וזוהב כו' והיינו בבחי' פנימי' אבא שהוא פנימי' ע"י כו', ומ"ש בחכ' אתברירו בהכרח שזהו מבחי' פנימי' אבא שלמעלה מהתחלקות החכ' בו"ק דאבא והוא הנק' עה"ח וכמ"ש ימותו ולא בחכ' כמ"ש במ"א וד"ל). ועד"ז יובן ג"כ בכל ההשתלשלות דע"ס בכל פרטי פרטיהן כמו מכתר לחכ' ומחכ' לבינה ומבינה למדות כו' וגם בכל ספי' וספי' בפ"ע מתברר בחי' חיצוני' שלה מבחי' פנימי' שלה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה בחי' עה"ח ועה"ד טו"ר ישנו בכל עולם ועולם מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כו' כמו גם בעולם עשי' היותר תחתון וממנו יובן למעלה מעלה עד רום המעלות. דהנה כתיב כל אשר חפץ ה' עשה שזהו בחי' הרצה"ע להיות התהוות עולם העשי' יש בו ב' מדריגות א' פנימי' הכתר ורצון דעשי' כמו שהוא טרם שבא הרצון בהתחלקות קוין ימין ושמאל כו' והוא הנק' בחי' עה"ח דעשי' שלמעלה מעה"ד טו"ר דעשי', כי שרש עה"ד דעשי' היינו מבחי' הרצון והחפץ שנחלק לקוין ימין ושמאל וממילא יש מזה יניקה גם לע"ש דנוג' דעשי' שאזלעו"ז עשה כו', והוא כמו פסולת החסד דקו הימין בשר של ישמעאל להיות בבחי' יש נפרד כו' וכן בחי' פסולת הגבו' בקו השמאל בשר של עשו כו', שכ"ז הוא מבחי' הרע שמתערב בב' קוין דעה"ד טו"ר וכמו שיש שפע לטובי' כך יש שפע לרעים להיות שעה"ד משפיע טוב ומשפיע רע כו'. אבל למעלה מעה"ד טו"ר דעשי' הוא בחי' פנימי' הרצון והחפץ לכל אשר עשה כו' שלא מסתעף משם יניקה ושורש לישמעאל ועשו ולכל אוה"ע כלל, והוא הנק' בחי' עה"ח שבעולם העשי' שהוא פנימי' הרצון שאינו מתחלק לקוין כלל כנ"ל ומשם דוקא י"ל בחי' הבירור בעה"ד טו"ר דעשי' להפוך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שהוא בחי' הבירור בע"ש דעשי', וכמו לעתיד דכתי' אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' וכן ונהרו אליו כל הגויים כו' ובאו במערות צורים כו', וכה"ג גם עכשיו מתבררים בכל יום כידוע אבל הבירור הוא ממקום עליון שלמעלה מעה"ד טו"ר דעשי' מטעם הנ"ל וד"ל.

ועד"ז יובן בענין עה"ח דעולם היצי' וכמ"ש בראתיו יצרתיו כו', וכמו שכל אשר חפץ ה' עשה לעולם העשי' כך כל אשר חפץ ה' יצר וברא

פנימי' אבא שהוא פנימי' ע"י: ראה פ"ח שער הק"ש פ"ט. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתסה. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס לימוד החסידות ע' 6. וש"נ.

ימותו ולא בחכ': איוב ד, כא.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ה.

שאזלעו"ז עשה: קהלת ה, יד.

אז אהפוך . . . ונהרו . . . ובאו במערות: צפני' ג, ט. ישעי' ב, ב. יט.

בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.

והאציל ונק' כתר דיצי' וכתר דבריאה עד כתר דאצי' כו', ונכולם יש ב' מדריגות בכתר שהוא בחי' פנימי' הרצון וחיצוני' הרצון שבא בקוין שנק' עה"ח ועה"ד ועה"ח מברר לעה"ד (והוא התו' שנק' עה"ח לברר לעה"ד להבדיל בין טמא לטהור שבעה"ד כו' לפי ששרשה בפנימי' אבא דוקא כו' כידוע) עד רום המעלות גם בבחי' א"ק שבפנימי' הכתר דא"ק מברר כו'. והשרש הראשון הוא במל' דא"ס שמשם מאיר הארת שם מ"ה החדש במצחא דא"ק שהוא שרש כל הבירורי' שבכל ההשתלשלות דוקא כו' וד"ל. וזהו כי אתה מרום כו' כי הנה אויביך יאבדו איש בער לא ידע כי הוא למעלה מעה"ד שאין לו שרש ויניקה שם, וזהו הטעם שאין קטיגור נעשה על התו' מפני ששרשה למעלה מעה"ד כמ"ש כי עץ חיים היא כו' ע"כ מגינא אפי' בעידנא דלא עסיק בה כו' וד"ל.

ומעתה י"ל בשרש ענין המצות שע"י דוקא נעשה בחי' הבירור בעה"ד
 טו"ר כנ"ל וז"ש אף עשיתיו שהמעשה עיקר ונעוץ תחילתו בסופן כנ"ל. דהנה ידוע דשרש המצות הוא בבחי' פנימי' הכתר תרי"ג ארחין כו', וע"כ ע"י קיום המצות מעשיות דוקא נעשה בחי' תרי"ג המשכות מבחי' פנימי' הכתר לחיצוני' הכתר לבררו ע"ד הנ"ל בעה"ח ועה"ד כו'. וביאור כ"ז הנה מובן עפ"י כל הנ"ל בענין עה"ח ועה"ד דכל אשר חפץ עשה וברא כו' כשבא לבחי' התחלקות קוין ימין ושמאל אז יש יניקה גם לבחי' נוגה דעשי' בבחי' תערובות טו"ר ממש עד שרובו רע כו', וכל המצות מעשיות נתלבשו בדברים גשמיים דבחי' נוגה כמו ציצית בצמר ותפילין בקלף דעור בהמה וכה"ג, ולזה נתנו לנו המצות בגשמיות דנוגה כדי לברר ולהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שמעורב טו"ר, והוא ע"י בחי' המשכת פנימי' רצה"ע שמלוכב בכל מצוה שזהו למעלה מבחי' עה"ד טו"ר שבנוג' כנ"ל כו' שזהו כמו הרצון טרם שבא להתחלקות הקוין כו' ע"כ ביכולתו לברר לבחי' חיצוני' הרצון שנמשך לקוין, שזהו כל אשר חפץ ה' עשה כו' בחי' חיצוני' דעשי' שממנו נסתעף עה"ד טו"ר עד בחי' נוגה כו' והיינו בחי' פנימי' הכתר דעשי' שע"י המצות מברר לחיצוני' הכתר להיותו כבר מבורר כי לא בא בהתחלקו' קוין כנ"ל בענין עה"ח ועה"ד דעשי' וד"ל. ונמצא שע"י הארת בחי' פנימי' הכתר שע"י המצות מעשיות יש תוס' הארה בחיצוני' הכתר בכל אשר חפץ ה' בבי"ע ואצי' עד רום המעלות ולפי שניתוסף הארה רבה עד

הארת שם מ"ה החדש במצחא דא"ק: ראה תו"א קג, ב"ג. לקוית תזריע כ, סע"ד. סידור קלט, ד. ועוד.
 כי אתה מרום . . . הנה אויביך . . . איש בער: ע"פ תהלים צב, ז"י.
 שאין קטיגור נעשה על החו' . . . כי ע"ח היא . . . מגינא אפי' בעידנא: ראה סה"מ תקס"ג ע' נה (ושם:
 שורש הטעם למה אין הקטרוג מצוי על ת"ת כמו שמצוי על התפלה). משלי ג, יח. סוטה כא, א.
 דשרש המצות . . . תרי"ג ארחין: ראה זח"ג קלו, א.
 שזהו . . . ה' עשה כו': ניתוסף מכת"י ב.

רום המעלות ע"כ נמתק גם כל בחי' הגבורות קשות שבסוף העשי' בנוג' דעשי'.

וזהו לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ולכאורה אף זה מיותר דהל"ל ועשיתיו כו' ואף זה הפסיק הענין לרבנות גדולה ומה רבותא זו בעשי' יותר מבראתיו יצרתיו שלא א' בהן אף יצרתיו כו', וגם אף זה הענין בבחי' ירידה ושפלות המדריגה ביותר מבי"ע כו', ושניהם אמת להיות שיש לפרש אף זה ג"כ אף וחימה והוא בחי' דין קשה ביותר וכמו וחרה אף כו', להיות דבסוף העשי' נאחזי' דינים קשי' ביותר מפסולת התערובות דטו"ר להיות שנוג' דעשי' רובו רע כו' ומשם מקבלים אף וחימה כו', והן ג' קליפות ערלה כו' שמקבלים מבחי' המל' בעוצם ירידתה' למטה מטה כו'. וז"ש אף עשיתיו דאף דעשי' שבסוף כל הדרגין ג"כ נמתק ונתברר אף זה, והוא ע"י מצות מעשיות דנוגה' לפי שהמעשה הוא העיקר ונעוץ תחילתן בסוף מעשה דוקא שעלה במחשבה תחילה. והענין הוא דגם שע"י המצות שהן בפנימי' הרצה"ע בכל העולמות הרי מתעורר עי"ז בחי' פנימי' הכתר עד רום המעלות דהיינו עד בחי' פנימי' הכתר מל' דא"ס מ"מ עיקר ההארה הוא בפנימי' הכתר דעשי' דכל אשר חפץ עשה כו' להיות שע"ז מתברר עה"ד טו"ר דעשי', שזהו סוף מעשה שעלה במחשבה שהוא בחי' תחילה האמיתי דהיינו בחי' פנימי' הכתר דמל' דא"ס ותחילה האמיתי הזה אינו מאיר רק בסוף האמיתי דוקא לפי שנתב"ס דוקא ע"כ עיקר התחלה של התחלות אינו מאיר רק בסוף הכל דוקא, וכמשל הידוע מהארזת זיו השמש למטה בארץ שעיקר החום הוא מכה בקרקע הארץ ולא באמצעות האויר וכן הזורק אבן בכל כחו עיקר תחילת כחו ניכר בבוא הכאת האבן בכותל או בארץ כמ"ש במ"א וד"ל. וזהו אף עשיתיו לרבנות גדולה לפי ששרשו בתחילת המחשבה שאין זה ביצי' ובריא', ומ"מ גם זה אמת דאף זה להפסיק בבחי' שפלות המדריגה כי היא סוף הכל אבל היא הנותנת שהוא למעלה מהכל לפי שנתב"ס דוקא וד"ל.

ובזה יובן ענין ב' הפי' ברובע ישראל, הא' ל' רביעי' כפשוטו, והוא בחי' המל' שנק' רובע ישראל מדריג' הרביעי' כידוע דדרך כלל ד' מדריגות הן רצון ומחודו"מ' כמו כל אשר חפץ ה' עשה ויצר וברא ובי"ע

לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

אף וחימה . . . וחרה אף: עקב יא, יו. ועוד. ראה פרדס שעה"כ ערך משחית. ובלקו"ת ד"ה מי מנה [סט, ד].
יהל אור ע' תרכו.

והן ג' קליפות ערלה: ראה פרדס שכי"ה בסופו. לקו"ת קדושים כט, ג. וש"נ.

ירידתה: בכת"י ב: ירידתם.

דנוגה: בכת"י ב: דוקא.

ונעוץ תחילתן בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

ומחודו"מ: [ומחשבה ודבור ומעשה]. בכת"י ב: ומחשבה (כי המח' כוללת שכל ומדות) דו"מ.

נק' מחדו"מ כו', אך הנה בחי' רצון זה הוא רק בחי' חיצוני' הרצון הבא בקוין כו' וכנ"ל בענין אשר חפץ עשה כו' והמעשה הוא מדריגה הרביעית מרצון זה ע"כ נק' רובע ישראל דישראל לי ראש כולל רצון ומח' כו', והפי' הב' ברובע ישראל הוא לי' ארבעה שהמל' כוללת ד' מדריגות הללו דרצון ומחדו"מ לפי שיש עוד בחי' רצון פנימי בחי' פנימי' הכתר שלמע' מבחי' התחלקות קוין כו' כנ"ל, והואי' למעלה מכל ד' מדריגות הללו דרצון ומחדו"מ דהיינו שכוללת יחד מתחלה לסוף, ולפי שחיצוני' אינו רק הארה בעלמא הימנו כנ"ל ולפי שנעוץ תחילה האמיתי הזה בסוף הכל שהוא בחי' המל' שנק' עשי' (והוא הטעם שנק' רביעי' המדריג' דהיינו חלק הרביעי כנ"ל) ע"כ גם המל' כולל ד' מדריגות הללו יחד מראש לסוף כמו התחלה לפי שסוף מעשה עלה בתחלת המח' והרצון כנ"ל, ולזה נק' רובע לשון ארבעה שכולל ד' חלקים הללו יחד כמו פנימי' הרצון ממש לפי שנתב"ס וסוב"ת וכולא חד ממש, משא"כ באמצעון כמו המחוד' הרי כ"א מדריג' בפ"ע כי במח' חסר בה בחי' הדיבור ובדיבור חסר בה בחי' המח' וכן בחיצוני' הרצון חסר עדיין מחדו"מ, אבל המעשה כולל הכל יחד לא יחסר כל בה, ויש סוף דבר הכל נשמע כו' ומצותיו שמור כי זה כל האדם שכולל הכל וד"ל.

ובכ"ז יובן דב' הפי' במי מנה עפר יעקב ומספר רובע ישראל כנ"ל א"י הו', דומספר זה קאי ארישא דמי מנה, והיינו שאין מספר לרובע ישראל לפי שזהו מצד בחי' הארת התחלת האמיתי בפנימי' הכתר בסוף מעשה דישראל כשעושי' רש"מ כנ"ל בפ"י אף עשיתיו כו', ואז יש בסוף ממש מה שנתחילה האמיתי פנימי' הכתר שהוא למעלה מבחי' המספר לגמרי להיות שבחי' פנימי' הקו"ח מאיר שם כנ"ל ע"כ אין מספר לרובע ישראל בחי' המל' ג"כ לפי שנסוב"ת כו' כנ"ל בענין המצות. וגם זה הפי' השני דמילתא באנפי נפשי' הוא ויש מספר לרובע ישראל גם הוא אמת, והיינו כאשר אין ישראל עושי' רש"מ בקיום מצות מעשיו' שאז אין הארת תחב"ס מבחי' פנימי' הכתר כלל רק מבחי' חיצוני' הכתר דכל אשר חפץ עשה כו' שנחלק לקוין ויש מזה יניקה גם לטו"ר דאוה"ע כנ"ל הרי אז יש מספר לרובע ישראל שהרי זהו בא מבחי' התחלקות קוין לימין ולשמאל כו' ויש בזה בחי' מדיד' ושיעור להמשכות הרצון כך וכך כו' וכמו מי מדד בשעלו מים כו', א"כ ממילא בא לבחי' מספר וגבול ממש, וכנ"ל בענין תירוץ הקושי' דרישא לסיפא בפ'

דישראל לי ראש: ראה פ"ח שער הלולב פ"א. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע צה. דברים ח"ב ע' שצ. וש"נ.

והוא . . בעלמא הימנו כנ"ל: ניתוסף מכת"י ב.
סוף דבר הכל נשמע: קהלת יב, יג.
א': בכת"י ב: אמת.
מי מדד בשעלו מים: ישעי' מ, יב.

דוהי' מספר בני' כו' כך הוא ענין כ' הפי' הנ"ל במספר רובע כו' דשניהם
אמת שיש מספר לרובע ישראל וגם אין מספר כו' וד"ל.

וזהו מי מנה עפר יעקב כו'. דהנה ידוע ההפרש בין יחיד ואחד, שהיחיד
הוא שאין עוד שני לו כלל רק הוא לבדו יחיד ולא שנק' ראשון לשני
כו', אבל א' הוא דבר המתאחד והיינו כשיש הרבה נפרדים כמו ראשון ושני
ושלישי כו' בבחי' מספר והתחלקות רק שכל הנפרדים מתאחדו יחד והיו
לאחדים עד שהן כא' ממש אז נק' אחדות שזהו ענין חיבור ואחדות הנפרדים
דוקא, אבל אם לא הי' תחילה בבחי' חילוק הנפרדים לא יפול ל' אחדו'
וחיבור, ע"כ ביחיד לבדו לא שייך ל' אחדות כלל, וזהו עיקר ההפרש בין
יחיד לאחד שביחיד אין דבר מה זולתו שיתכן לומר שמתאחד עמו ומתחבר
בו כו'. כך יובן למעלה בבחי' י"ס דאצי' שהן חלקים נפרדים ויש להם ראש
וסוף ואמצעי שהכתר* נקרא ראש והמל' סוף כו' וגם נחלקים לימין ושמאל
ואמצע בג' קוין כידוע ואעפ"כ הן בבחי' גדר ומספר ונק' עשר ולא תשע
ולא י"א כו', אך בבחי' יחוד דאצי' היינו שמתאחדים כולם כא' בשרשם
ומקורם הראשון שהוא בחי' אור הכתר שמשם נפרדו לימין ושמאל ורת"ס
כו' הרי הוא הנק' אחד ע"ש שמתאחדים כא' כידוע, אבל בבחי' פנימי הכתר
שלא נחלק לקוין ימין ושמאל כו' הרי הוא נק' יחיד שאין עוד דבר חוץ
ממנו שיתכן בו לומר שמתאחד עמו כו' כנ"ל. וזהו לפני א' מה אתה סופר
שהוא למעלה מבחי' התחלקות ע"ס ברת"ס כו' אלא כוללם יחד בבחי'
יחידות שזהו למעלה מבחי' המספר כנ"ל וא"כ הוא למעלה מבחי' יחוד דא'
לפי שלא שייך בו לומר ענין החיבור והאחדות כו' מאחר שהוא יחיד לבדו
ואין עוד זולתו כלל, וז"ש המלך המרום לבדו ממש והוא בחי' פנימי הכתר
מל' דוקא שמתנשא מימות עולם בבחי' יחיד ומה שהוא חי העולמים מלך
הוא רק בחי' מל' שבכתר כו' וזהו יחיד חה"ע מלך כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.
וזהו מי מנה עפר יעקב כו', פי' מי מנה העפר הוא מכיון לדבר שאינו בגדר
מספר כלל שמאיר בדבר שהוא בגדר מספר לעשותו גם אותו שלא בבחי'
מספר, וז"ש מי מנה כו' מי יוכל למנות גם שהוא דבר המנוי אבל מי מנה
אותו לפי שאין לו מספר, והוא ענין ובחי' פנימי הכתר שנק' יחיד שאינו
בגדר מספר דע"ס כלל, שזהו מ"ש לפני א' מה אתה סופר כנ"ל כאשר מאיר

ידוע ההפרש בין יחיד ואחד: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' רמט [בשם ס' חובת הלכות — שער היחוד
פ"ח]. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשיד [בשם חוה"ל]. ס' מאמרי אדה"מ כמדבר ח"ג ס"ע אקנו. לקוטי
שיחות ח"א ע' 11 וחי"ב ע' 66. וש"נ.

שהכתר . . לימין ושמאל ואמצע: ניתוסף מכת"י ב.

עשר ולא תשע: ס' יצירה פ"א מ"ד.

לפני א' מה אתה סופר: שם מ"ז.

המלך המרום לבדו . . יחיד חה"ע מלך כו' וכמ"ש במ"א: נוסח: המאיר לארץ. ברוך שאמר. וראה תו"א

לב, ג. מ, ג. שפרי אורה מג, א. ובכ"מ.

תחילתו בסופן בסוף מעשה שנק' עפר בחי' דומם שאז גם הוא למעלה מן המספר כנ"ל בענין עושינו רש"מ שאז לא ימד ולא ייספר כו' וד"ל.

אך הנה י"ל לכאורה דאם שרש המצות הוא בבחי' פנימי' הכתר שלמעלה מן המספר כנ"ל למה הן באי' במספר רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת והן תרי"ג ארחיו כו' תרי"ג דוקא מאחר ששרשם בבחי' פנימי' רצה"ע שלמעלה מן בחי' המספר שהוא למעלה מבחי' התחלקות הקוין לימין ושמאל כו', ויותר יש להפליא על מה שהמצות באי' בבחי' התחלקות קוין דוקא לימין ושמאל כו', שהרי הרצה"ע שבמצוה באה בבחי' מדידה לא להוסיף ולא לגרוע כו', וה"ז כמו בחי' רצון שבא בהטי"י באופן פרטי כך ולא כך שהוא עיקר בחי' הקוין דרצון שבא ומתחלק ע"י הדעת כו', וא"כ איך אמרו דשרש המצוה בפנימי' הכתר כו', ואמנם הנה שרש הדברים הוא דמ"ש מי מנה עפר יעקב קאי על בחי' התו' כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' שם בישראל כו', כי יעקב הוא יו"ד עקב שהוא בחי' הברור' דעה"ד טו"ר ועפר יעקב הוא מה שבחכ' אתברירו כו' וכמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו כו' וכמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו' דוקא, דהנה ע"י החכ' שבתו' דוקא הוא שנותן שיעור ומדה לבחי' המשכות אור הרצה"ע שבכל מצוה ומצוה שיומשך אור הרצון כך ולא כך שהרי בגזירת עירין כו' שתגזור התו' לומר כי זה כשר וזה פסול כו' זה טמא וזה טהור כו' הרי בזה הוא פוסק ומודד את הרצה"ע שלא יהי' לו רצון אלא באופן כך ולא באופן אחר כו', ולכאורה ה"ז כמו בחי' התחלקות הרצון בבחי' קוין לימין ושמאל חו"ג שבכך הוא רצה"ע ולא בכך כו', וכידוע דרמ"ח מ"ע בכלל הן בבחי' ה"ח ושס"ה ל"ת הן בחי' ה"ג שזהו בחי' התחלקות הקוין כידוע. אך האמת הוא דאדרבא משום שהתו' שרשה בבחי' קו המדה למדוד אור הרצה"ע בהכרח שזהו מצד הארת עצמו' הרצון מבעל הרצון עצמו שמשם דוקא יש ביכולתו למדוד מדידה ושיעור בבחי' הסתעפות גילוי רצון שנק' מל' שבכתר לבוא באופן פרטי כך ולא כך כו', וזהו בחי' פנימי' שנק' אנכי מי שאנכי סדכ"ס כו' רעדכ"ר כו' שממנו דוקא יומשך זאת המדידה מפני שהוא למעלה מבחי' התחלקות לקוין (כמו משקולת המאזני' שבו תלוי ההכרעה לימין ושמאל כו' וכנ"ל בענין עה"ח ועה"ד שמפנימי' הרצון יש כח וממשלה בחיצוני' הרצון להטותו משמאל

תרי"ג ארחיו: ראה זח"ג קלו, א.

ויקם עדות ביעקב . . . יעקב הוא יו"ד עקב . . . וידו אוחזת: תהלים עח, ה. ע"ח שער סדר אצי' (ש"ג) פ"ב.

תולדות כה, כו.

להבדיל בין טמא לטהור: ראה שמיני יא, מז.

בגזירת עירין: דניאל ד, יד. וראה פסחים לג, סע"א. ועוד.

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסו, ב. זח"ג יא, א. לקו"ת להאריז"ל תולדות כו, יט. ס' תניא מהדויק ספמ"ט

(ע' תו).

סדכ"ס . . . רעדכ"ר: [סתימא דכל סתימיו . . . רעוא דכל רעיון]. ראה ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. זח"ג

קכט, א. ועוד.

לימין כו', והוא עצמו הטעם שבו תלוי ענין התפשטות חיצוני' הרצון בקוין במדה ושיעור כפי שיגזור בעה"ר דוקא כו'). וזהו שרש ענין התו' להיות' בבחי' קו האמצעי שמבריח קצה העליון פנימ' הכתר ע"כ התורה מועלת ליתן מדה ושיעור לפי גילוי הרצה"ע, וז"ש מי מדד בשעלו מים כו' דאעפ"י שהמדידה עצמ' היא באה דוקא בהתחלקות קוין, אבל שרש' מדידה זו דהיינו מי שמודד כו' הוא למעלה מבחי' המדידה והמספר אשר ע"כ ביכולתו למדוד מטעם הנ"ל וד"ל. וטעם אופן המדידה מן המודד במספר רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת דוקא היינו לפי אופן הכוונה בבעה"ר בענין הבירורי' בעה"ד שבהן המצות צריך שיהי' אופן המשכות הרצה"ע במצות במספר כך רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת באופן כך ולא כך בכל פרט שבמצות כנ"ל וד"ל. וא"כ מה שבאו המצות בבחי' מספר ובאופן פרטי א"ו מצד בחי' הארת הרצה"ע בהתחלקות קוין מצד עצמו כמו הרצון להשתלשלות העולמות דכל אשר חפץ עשה כו' אלא אדרבא משום שהתו' נותנת בהן שיעור ומדה כמ"ש מי מדד בשעלו מים שזהו מצד בחי' עצמי' בעה"ר שביכולתו למדוד הרצון כנ"ל וא"כ הרי שרשן הוא בפנימ' הכתר דוקא אלא שנמדדו עפ"י התו' ובעה"ר שאינו בגדר מספר כלל ולמעלה מהתחלקו' הקוין כו' וד"ל. ובה יתורץ ב' הקשויות דלעיל במה שהמצות באי' במספר ובהתחלקות קוין כו' וד"ל.

וזהו שעל החכ' שבתו' נא' לתבונתו אין מספר להיותו בחי' תבונתו העצמי' שבבחי' א"ס ממש כו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' וכ' בה ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים ודוקא על עלמין סתימי' בחי' ים ועלמין דאתגליין בחי' ארץ, ואעפ"כ הרי אנו מוצאי' להיפוך שעיקר המדה והשיעור שבמצותי' הוא עפ"י התו' לפי שבחכ' אתברירו באופן מיוחד כו' וכמ"ש מי מדד כו' וז"ש לא תסור ימין ושמאל בחי' קוין דוקא. אך הענין הוא דשניהם אמת דמשום ששרש התו' למעלה מבחי' המדה ע"כ המדידה מכתר באה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו מי מנה עפר יעקב כמו מי מדד בשעלו כו', דמשמעו ב' הפכי' הוא א' מי הוא שמנה כמו מי שמדד שיש מי שמנה לעפר יעקב במספר דוקא והב' מי מנה מי יוכל למנות לפי שאין לו מספר, ושניהם אמת דבעצם התו' במקורה אין לתבונתו מספר כנ"ל ואעפ"כ בבחי' הבירורי' שבמצות בעה"ר

קו האמצעי שמבריח קצה העליון: ראה זח"ב קעה, ב. זח"ג קפו, סע"א.

מי מדד: ישעי' מ, יב.

שרש: בכתי' ב: שיעור.

לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

ואהי' אצלו אמון . . . ארוכה מארץ: משלי ח, ל. איוב יא, ט.

לא תסור ימין ושמאל: ע"פ ואתחנן ה, כט. שופטים יז, יא.

נותנת מדה ממש, והא בהא תלי' כו' וד"ל. ועד"ז יתפרש סיפא דקרא ומספר רובע כו' דקאי ארישא דמי מנה בנ' אופנים הללו שיש מספר ואין מספר ושניהם אמת כנ"ל וד"ל. ובכ"ז יובן בתוס' ביאור בענין התירוץ שתירצו בגמ' בפ' דוה"י מספר בני' כו' כאן כשעושין רש"מ כו', דמשמע' הוא בחי' קיום המצות דישראל עושין שבאו במספר רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו', ואעפ"י ששרשן למעלה מן המספר להיותן בבחי' פנימי' הכתר דוקא כנ"ל מ"מ הרי הן באי' מבעה"ר בבחי' מספר ע"י התורה כנ"ל, ומ"ש והי' מספר זהו כשאין עושין רש"מ שאין לו מספר דמצות שרש למעלה בבעה"ר שלמעלה מן המספר, ומ"ש בסיפא שלא ימד ולא יספר הוא בזמן שעושין רש"מ שמאיר רצה"ע במצות שבאו במספר שאז גם המספר למעלה מן המספר מאחר שהן גילוי רצון הפנימי שאינו בגדר מספר. וזהו עושין רש"מ מבעה"ר ע"י מס"ג וביטול הרצון ולא כמו מצות אנשים מלומדה כו' וד"ל. ובזה יובן ג"כ באופן אחר בב' הפי' דומספר רובע כו' כנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל בפ"י ה"ל דמי מנה עפר כו', דיעקב הרי הוא למטה ממדריגה דישראל כידוע ולמה מזכיר ל' מנה בעפר יעקב ול' מספר בישראל, וגם מה שמזכיר תחילה לעפר יעקב ואח"כ לרובע ישראל כו'. אך הנה יש יתרון מעלה ביעקב מבישראל אעפ"י שא' לא יקרא עוד שמך יעקב כו', והוא מפני שנא' בו וידו אווזת בעקב עשו דהיינו שירד ונמשך למט' מטה ביותר כבי"ע לברר בירורי' דנוג' דעשי' וזהו יעקב כידוע, והוא בחי' הארת אור יסוד אבא שיוצא בקו שלו למטה מט' כבי"ע לברר בירורי' דנוג', והוא עוצם השפלות וירידות המדריגות ביותר כמ"ש והוא צולע על יריכו והוא ענין הקיטע יוצא בקב שלו וכמ"ש בע"ח, וכתב אך יצא יצא יעקב כו' ב' יציאות לתכלית הירידה כו', וזהו יבקע אותיות יעקב. משא"כ בחי' ישראל לי ראש שהוא באצ"י שאינו יורד למטה כ"כ. וזהו ענין מה שיש בכח החכ' דיו"ד לירד למטה מטה לברר בירורי' גם בסוף העשי' שנק' עקביים, ובהכרח לומר שכפ"יע' כח ירידתה בסוף כל המדריגות שבודאי כחו ושרשו למעלה ברום המעלות יותר כידוע בענין עומק רום עומק תחת כו', וזהו מפני שהוא בריח התיכון שמבריח מן הקצה העליון לקצה התחתון ומקצה התחתון לקצה

דמשמע: כ"ה בהכתי', ואוצ"ל: דרש"מ.

בבחי' . . שרש למעלה בבעה"ר: ניתוסף מכת"י ב.

לא יקרא . . וידו אווזת: וישלח לה, יו"ד. תולדות כה, כו.

והוא צולע . . הקיטע . . וכמ"ש בע"ח . . אך יצא יצא . . יבקע אותיות יעקב: וישלח לב, לב. שבת סה, סע"ב. תולדות כו, ל. ראה ע"ח שער הכללים פ"ח ופ"י. שער אניך (שי"ט) פ"ג. שער הארת המוחין (שלי"ב) פ"א. וראה להלן ע' אתקמב. ושי"ג.

בחי' ישראל לי ראש: נסמן לעיל פסקא ד"ה "ובזה יובן ענין ב' הפי'".

שכפ"יע' . . וזהו מפני: ניתוסף מכת"י ב.

כידוע בענין עומק רום: ראה ס' יצירה פ"א מ"ה. פע"ח שער תפילות ר"ה פ"ז. ס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא חיב ע' תקיג. ושי"ג.

העליון כו' שנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו, וכידוע הכלל דכל הגבוה גבוה יותר הוא בהתלבשות וירידות המדריגות למטה יותר משא"כ מי שאינו גבוה כ"כ שאינו יורד כ"כ למטה כנ"ל שלפ"ע התחלה כך ערך הסוף דוקא, והוא לפי שלא ימצא בחי' כלי להשראת התחלה כ"א בסוף כל המדריגות דוקא ולא באמצע כו' וכנ"ל בענין בחי' פנימי' הכתר שאינו בא בהתלבשות רק בעשי' בפומ' דוקא שלזה סוף מעשה דוקא עלה כו' וכולל ד' מדריגות הרצון ומח' כו' כנ"ל. וכך יובן כאן דבחי' יעקב שבחכ' אתברירו למטה יותר שרשו בקצה העליון בפנימי' הכתר דוקא יותר מבחי' ישראל שבאצ"י ע"כ בו דוקא א' מי מנה עפר יעקב, כלומר מי יוכל למדוד ולספור אופני המשכות הבירורי' דעה"ד מן מקור הרצון המברר לרצון שנמצות כנ"ל מאחר שאינו בגדר מספר כלל ועכ"ז יש לו מספר אח"כ כרמ"ח מ"ע כנ"ל דשניהם אמת, אבל בבחי' ישראל אא"ל מי מנה אלא יש מי שמנה מספר והוא בחי' מספר ומנין המצות שכלולי' בישראל דלעילא כידוע דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שהיינו לפי אופן הצריך להתברר בעה"ד טו"ר, וז"ש ותו' שם בישראל כבר שם בבחי' מדה ושיעור כמ"ש שם לו חוק ומשפט כו', אבל ויקם עדות ביעקב הוא שרש מדידה זו שהוא למעלה מן המספר דהיינו מי מנה כו'. ולזה הוזכר עפר יעקב בבחי' מנין ורובע ישראל במצות בבחי' מספר כו' וד"ל. והיינו שרש התו' בעה"ח כמ"ש עץ חיים כו' שמשם יבורר עה"ד במספר המצות רק כפי הצריך עפ"י התו' דוקא, וז"ש ומספר את רובע ישראל דקאי ארישא דמי מנה עפר יעקב בבחי' עה"ח כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן שורש וטעם ירידת הנשמה בגוף שיריד' זו לצורך עלי' היא כידוע. ושרש הדברי' הוא להיות ששורש כל הנשמות מאין ליש נמצא ממקורם הראשון בבחי' מח' סתימאה כו' כמאמ' ישראל עלו במחשבה והיינו בבחי' פנימי' החכ' כמ"ש כי אתה אבינו וכמשל הטיפה במוח האב כו' כידוע, וכת' והחכ' מאין תמצא ליש ומשמע שמקור החכ' למעלה מבחי' החכ' וכידוע שקו הימין היינו חח"ן שרשן באין דכתר והוא רק בחי' חיצוני' שבכתר שבא בבחי' התחלקות הקוין לימין ושמאל כו' וד"ל. וזשארז"ל אחור וקדם צרתני קדם למע"ב והוא בבחי' פנימי' החכ' שמאין תמצא מקור קו

וכידוע הכלל דכל הגבוה: ראה סידור עא, ד. שג, ג. שערי אורה נח, א. סה, א. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' שעב. דברים ח"ב ע' תפו. וש"נ.
 כידוע דרמ"ח פקודין: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב קית, א. זח"ג קכב, ב.
 ותו' שם בישראל. . שם לו חוק ומשפט: תהלים עה, ה. בשלח טו, כה.
 עץ חיים: משלי ג, יח.
 ישראל עלו במח' . . כי אתה אבינו וכמשל הטיפה: ב"ר פ"א, ד. ישעי' סג, טז [וראה תו"א צג, א ואילך. ס'
 מאמרי אדה"ז נביאים ע' קצ ואילך]. תניא רפ"ב.
 והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.
 אחור וקדם צרתני קדם למע"ב: תהלים קלט, ה. ראה ב"ר פ"ח, א. לקו"ת ר"פ מטות. דרך חיים פט, ג. ס'
 מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ב ע' תעט. וש"נ.

הימין חח"ן כו' וזהו המח' בכלל שקודמת לדיבור דע"מ, ואחור למע"ב ביום הוי"ו עפ"י מאמ' נעשה אדם שהוא הגוף שלו שנברא בסוף הכל כו' כמ"ש במ"א וד"ל. והנה כאשר הנה"א היתה צרורה בצרור החיים את ה' ממש בג"ע בבחי' מל' דאצי' ונהנ"י מזיו השכינה כו' בבחי' בינה שבמל' ה"ז בחי' ירידה גדולה אל' להתלבש בחומר גופני דבחי' נוג"ה דעשי' אחרון ביותר לכל ה' מאמרות כו'. ואמנם בחי' ירידה זאת צורך עלי' היא דהיינו שע"י התלבשות בגוף תעלה ותבוא לבחי' עילוי גדול שהוא יותר נעלה מערך מעלת עצמותה תחילה בג"ע כו', והטעם הוא לפי ששרש עצמותה תחילה הוא רק במח' סתימאה דחכ' דאצי' מקור קו הימין כנ"ל, אבל ע"י הגוף דנוג' כשמבררת עה"ד טו"ר דנוג' ע"י מצו' מעשיות דוקא ששרשן בפנימי' הכתר כנ"ל ה"ז למעלה הרבה מבחי' חיצוני' הכתר שמאיר בחכ' שבא בבחי' קוין כו' שמשם שרש כל הנשמות, והיינו העלי' שתעלה לבחי' יחיד שלמעלה מאחד והוא בבחי' שלמעלה מן המספר כמ"ש לפני אחד מה אתה סופר כו' כנ"ל באריכות וד"ל, וזהו דוקא ע"י מצות מעשיות שבעוה"ז החומרי לברר נוג"ה דעשי' דוקא לפי שנתב"ס דמעשה היותר תחתון כנ"ל באריכו' בענין אף עשיתיו כו', לכך לא תעלה הנה"א עילוי זה הגדול מערך עצמותה בשרשה כ"א ע"י בחי' המעשה של המצות בפומ"מ בדברים גשמי"י דנוג"ה ובגוף גשמי' כו' וכמ"ש היום לעשותם דוקא כי המעשה עיקר כו' וד"ל. וזשארז"ל א' ה' אברהם כו', פ"י אברהם הוא מקור כל נש"י שעלו במח' עילאה לפי ששורש אברהם אוהבי במקור דקו הימין חח"ן כו' כידוע ושם יתכן לומר בחי' אחד שהוא בחי' יחוד' שמתייחד' במקורם בבחי' הכתר הנ"ל, וז"ש א' ה' אברהם א"ב ר"ם מקור החכ' כו', וכל נשמה בפרט שרשה בבחי' א' זה אברהם אך ירדה למטה להתלבש בעוה"ז בגוף צורך עלי' שתעלה למעלה ממדריג' א' זה והוא בבחי' יחיד שבפנימי' הכתר שלמעלה מח"ע כנ"ל, וכמ"ש לפני א' מה אתה סופר כו' למעלה מבחי' מספר לגמרי כנ"ל, וזהו ע"י ביטול הרצון שבגוף דוקא להפוך מריריו למיתקא שבעה"ד טו"ר דעשי' שזה דוקא עבמח"ת כנ"ל והוא היריד' שלצורך עלי' כו' וד"ל. וזהו והי' מספר בני' כחול הים שלא יספר, שכאשר עושין רש"מ במצות בפ"מ יתעלה נשמתם לבחי' יחיד שלמעלה מן המספר דאחד.

ובכ"ז יובן מה שנא' מי מנה עפר יעקב ובסוף דוהי' מספר א' כחול הים ולא כעפר, לפי שיש הפרש גדול בגשמי' בין עפר לחול שהעפר

היום לעשותם . . . המעשה עיקר: ואתחנן ה, יא [וראה עירובין כב, א]. אבות פ"א מ"ז.
 וזשארז"ל א' ה' אברהם כו': ע"פ יחזקאל לג, כד. ומארז"ל ע"ז — נסמנו באוה"ת נ"ך ע' תטו ואילך.
 אוה"ת ר"ה ע' אשיג ואילך [וראה ג"כ ד"ה מי מנה בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרג: וזהו ג"כ ענין מאמרם ז"ל ע"פ אחד ה' אברהם כו').
 אברהם איב ר"ם מקור החכ': ראה אוה"ת לך לך כרך ד תרפ"ה, א. וש"נ. ובהמ"מ לס' מאמרי אדהאמ"צ
 במדבר ח"א ע' שי.

חלקים מדובקים יחד והיו לאחדים מאד מצד בחי' יסוד המים ולחלוחי' שבהם אבל החול יש בו פירוד והתחלקות בין זל"ז וזהו מצד החום והיבשות שטבעו לפרר ולא לדבק כידוע. וכך יובן דעפר יעקב שהוא שרש המדידה דתו' דהיינו מים בבחי' פנימי' הכתר מיוחדים גם כל חלקי המדידה וכמ"ש אנת הוא דמייחד לון ממש כו', אבל החול הוא בבחי' המספר ומדידה דמצות מעשיות שכבר באה בגילוי. ואעפ"י שאין לו מספר מצד רש"מ המאיר שם כנ"ל עכ"ז הרי הוא בבחי' פירוד והתחלקות זמ"ז בבחי' החסד ובמדה קצובה כו' וזה להיפוך כו' רק שלא יימד ולא ייספר מצד שרשן לכד כו' וד"ל.

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל כו'. הנה ידוע שכנס"י נק' כב' שמות ישראל ויעקב וכשזכרו בשם ישראל נק' בני כמ"ש בני בכורי ישראל וכשזכרו בשם יעקב נק' בחי' עבד כמ"ש כה אמר ה' ליעקב עבדי כו'. וי"ל למה בכחי' ישראל נק' בן ובבחי' יעקב נק' עבד ואנו אומרים אבינו מלכנו ומצד הנשמות נק' בניו ואנו בני יעקב הן ג"כ בחי' בניו כו'. אך הנה כתי' כי לי בני ישראל עבדים הרי גם בני' נק' עבדים כו' וכן במצות אהוי"ר נצטוונו במצות העבודה כעבד ואדון במצוה בפ"ע כמ"ש לאהבה את ה' כו' ולעבדו בכל לבבכם כו' וכן את ה' אלקיך תירא ואותו תעבד כו' כי מצות אהוי"ר הן בלב ומצות העבודה הן במצות בפ"ע, וי"ל מהו ענין העבודה הזאת אם הוא כפשוטו של עבודה כעבודה של עבד שהוא כולל שרות ותיקון דבר מה, השרות הוא השימוש לעשות צרכי האדון לעצמו במאכל ובמשתה ולבושין כו' והתיקון הוא במלאכה שבבית ושדה לתקן כל דבר הצריך תיקון שיהי' הדבר נאה וטוב כו' וזהו דבר שאין ביכולת האדון לעשות ולתקן בעצמו נעשה התיקון ע"י עבודה כו' ויש מלאכות יקרות שעבד עושה לאדון שיתעשר האדון עי"ז כידוע, אינ' כ"ז יתכן למעלה בעבוד' שיעבוד אדם לה' שא"צ לשרת ותיקון לתקן לו דבר מה שאין

לא הביט: המאמר בשלימותו נמצא בהכתבי"ד: 70 קנב, א [כתי"א], 651 קנד, א [כתי"ב]. 811 ל, ב כותרת: „בעזיה פ' בלק מאדמור"ר דובער נבג"מ תקפ"ה (הועתק מגוף כ"ק), וכן רשום בסיום המאמר [אמנם רבו טעויות המעתיק בכת"י זה]. 2015 קנה, א. חלק מהמאמר (עד להביאור דלהלן ע' איתקנב) נמצא בכת"י 741 קעז, א. חלק מהמאמר (מביאור הנ"ל עד הסיום) נמצא בהכתבי"ד: 116 קטו, א. 117 רטו, א — רכט, א [וראה להלן בסוף הספר פקסימיליא מדף השער של כתי"י זה]. 1247 לא, א. המאמר מיוסד על ד"ה זה וביאוריו בסה"מ תקס"ד ע' קעד ואילך. ובשינויים והגהות בלקי"ת בלק ע, ג ואילך. ובשינויים והגהות באוה"ת בלק ע' תקצו-א"כט. ושם ע' תקצו. תקצד. שם כרך ו ע' איתקנב-איתקנטו.

ובענין יעקב וישראל (שבתחילת המאמר) — ראה גם בהמאמרים ד"ה לא הביט און: סה"מ תקס"ג ח"ב ע' שצט. ד"ה זה תרלי"ב. ד"ה זה תרל"ט [ושם ג"כ מענין ח"י ברכות דשמו"ע — המבואר להלן בהמאמר]. סה"מ תרס"ט ע' רה. סה"מ עת"ר ע' קפט. ד"ה זה תשי"ט.

לא הביט און: בלק כג, כא.

בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.

כה אמר ה' ליעקב עבדי: ע"פ ישעי' מד, א"ב: ועתה שמע יעקב עבדי גו' כה אמר ה' גו' אל תירא עבדי יעקב [ופסוק זה הוכא גם בד"ה זה בסה"מ תקס"ד ובלק"ת]. וראה יחזקאל כח, כה: כה אמר גו' על אדמתם אשר נתתי לעבדי ליעקב].

כי לי בני עבדים: כהר כה, נה.

בפ"ע: בכת"י ב: כפ"מ.

לאהבה את ה': עקב יא, יג.

את היא תירא: ואתחננו ה' יג.

בפ"ע: בכת"י ב: כפ"מ.

איך כ"ז יתכן למעלה... שיעבוד אדם לה': ראה גם סה"מ תקס"ב ח"א ע' רסב. ס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' רמה. אוה"ת נ"ך כרך א ע' תרעט ואילך. אוה"ת משפטים ע' ארי"ט ואילך. ואה"ת מג"א ע' ב'שצב ואילך. ב'שצו ואילך.

ביכולתו לתקן כי כל יכול הוא ונק' שלימותא דכולא ואיך יקבל שלימות מנברא בע"ג כו' (ומ"ש במדרש אשר ברא אלקים לעשות לתקן היינו ע"י כח עצמו בבריאת שמים וארץ שברא הכל הוא מתקן הכל בחכמתו דבכח' אתברירו כו').

אך הענין הוא דזה עלה ברצון המאציל עצמו בתחילת ההשתלשלות כאשר עלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שיהי' לו דירה בתחתוני' דוקא ע"י העבודה דתו"מ בפו"מ וכמאמר תנאי הי' להקב"ה בוי"מ"ב אם יקיימו ישראל תו"מ טוב וא"ל אחזיר אתכם כו', וכידוע שזה הי' עיקר המכוון בתחילת המח' כו' דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה וכמאמר במי נמלך כו', ואעפ"י שאין זה מושג ונגלה כלל גם במקור הרצון להאציל כו' אבל הי' כמס ונעלם דבר זה בהעלם עצמו התענוג הפשוט שבמהו"ע או"ס ב"ה ממש וכמ"ש אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ לא שמתי כו' כידוע וד"ל. והנה ענין דירה בתחתוני' דודאי מלא כל הארץ כבודו בעליוני' ותחתוני' הענין הוא שיהי' לו ממש דירה בתחתוני', כי מה שמלא כה"כ כו' אינו רק בחי' זיו והארה בעלמא ממהו"ע כידוע בענין הצמצום הראשון דקו"ח כו' וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו', אבל שיהי' לו ממש דירה בתחתוני' בעוה"ז השפל במהו"ע ממש כמו שהוא קודם הצמצום דאני הוי' לא שניתי כו' כמ"ש אתה הוא כו' ואין הצמצום מסתיר לפניו כלל ע"כ ציוה לעבדו עבודה תמה זו, והוא ענין תיקון הדירה הזאת שהוא בהיפוך החושך והצמצום לאור ע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו', וכמשל העושה ומתקן דירה והיכל למלך צריך לנקותו היטיב מכל דבר מכוער ויצפהו באבני יקר ולבושי' נאים שיהי' למלך רצון להיות לו דירת קבע שם, וכך אמר ונתתי משכני בתוככם כו' והיינו גילוי שכינה ממש כמו בבהמ"ק ע"י תו"מ, וצריך שיהי' הדירה נק"י מכל רע שלא יגורך רע וטהור עינים כו' וגם גופים ולבושים כו' ולבד להסיר הלכלוך צריך שיקשטו אותם בקישוטים נאים מאד כדי שיתאוה לדור בהו, והוא ענין

ונק' שלימותא דכולא: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו: ואנת הוא שלימו דכולהו. וראה עבוה"ק ח"א רפ"ח.

במדרש אשר ברא אלקים לעשות לתקן: ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י שם. וראה אוה"ת בראשית כרך ג תקי"ד, א.

דבכח' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 206.

סיהי' לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. ועוד. תניא ריש פל"ו.

תנאי הי' להקב"ה בוי"מ"ב: ראה שבת פח, א.

במי נמלך: ב"ר פ"ח, ז. ועוד.

אם לא בריתי: ירמ" לג, כה.

כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י.

דאני הי' לא שניתי: . אתה הוא: מלאכי ג, ו. נוסח תפילת השחר.

ונתתי משכני בתוככם: בחוקתי כו', יא.

שלא יגורך רע וטהור עינים: תהלים ה, ה. חבקוק א, יג.

ד' תיקוני דשכינתא מטה • כסא ושולחן ומנורה כמ"ש בזהר נעשה נא עליית קיר כו', שזהו כללות ענין התיקון ובפרטי' היינו כל ענין הבירורי' דרפ"ח כו' ע"י סור מרע ועשה טוב, וז"ש אשר ברא אלקים לעשות שברא אלקים בשביל לעשות והוא לתקן ולברר לרפ"ח כו', כמו אדה"ר בג"ע דכת' ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה לתקן כל הצריך תיקון כנ"ל במצות שזהו כמו שרות ועבודה של העבד לאדון בדירתו ולבושו ומאכלו כנ"ל שיסיר כל לכלוך ומיאוס ויקשטנו בכמה קישוטין שיהי' נחיר לאדון מזה וישכון וידור בו (ואעפ"י שהוא ית' כל יכול ואין צריך לעבודה ושירות כנ"ל זה הי' רצון העצמי בעולם התענוג שיהי' דבר מה לתקן ויהי' התיקון ע"י העבודה שלמטה דוקא, והוא ע"י ישראל בקיום התו"מ להיות מזה קיבול שכרם בעוה"ב ע"י עבודתם דוקא (וכמשל הידוע במלך ששלח לבנו למרחקי' שישלים נפשו בעבוד' עצמו כו' ולא יאכל נהמא דכסופא כו' כדי שיקנה שלימות מצד עצמו ולא יצטרך לשולחן אביו כי ידמה לו במה שחכמתו עמדה לו להחיות נפשו במלאכתו ועבודתו, וז"ש אדם אדמה לעליון כו' וד"ל).

והנה הטעם שהדירה אינו אלא במצות מעשיות דוקא, לפי שהמצות מלובשים בדברי' גשמי' דנוגה דעשי' ששרשם מבחי' צמצום וחושך עליון דישת חושך סתרו כו', וכאשר מלובש בהם דוקא הוא בחי' אור הרצון העליון שהוא בחי' פנימיות הכתר עליון הי' גילוי האור העצמי שמאיר מן ההעלם וחושך העליון שהוא יותר גדול מגופו של האור כמ"ש כיתרון האור מן החושך, ונמצא עי"ז יהי' גילוי עצמיות אוא"ס שקודם הצמצום הראשון למטה ממש כמו למעלה ממש (וראי' לזה ממה שהעוה"ב נעשה רק מן המצות שעושין בעוה"ז וכמ"ש כל ישראל יש להם חלק כו' שנא' ועמך כולם צדיקי' במצות בפו"מ דאפי' פושעי ישראל מלאי' מצות כרימון, ועיקר ענין

ד' תיקוני דשכינתא . . בזהר ע"פ נעשה נא עליית קיר: מלכים ב' ד, יו"ד. זחי"ב קלג, א. וראה דרך חיים פכ"ח. י"ח. ובכ"מ.

מטה כסא ושולחן: בכת"י ב: מטה ושולחן כסא.

אשר ברא אלקים . . לתקן: ראה לעיל לפני פסקא המתחלת אך הענין. ושי"נ.

ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה: בראשית ב, טו. וראה זחי"א כו, א. זחי"ב רסה, ב. ת"ז תכ"א (סכ, א). תנ"ה

(פח, ב). של"ה טז, א. אלשיך, ילקוט ראובני ואוה"ח עה"פ.

וכמשל הידוע במלך ששלח לבנו למרחקי': ראה גם שעי"ת לאדהאמ"צ ח"א סח, א. תו"ח וישלח מג, א.

ויקהל תקצב, סע"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שד"מ. במדבר ח"ב ע' תקס. המשך תרס"ז ס"ע שפ.

נהמא דכסופא: ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. הובא בלקו"ת צו ז, ריש ע"ד. לקו"ש חט"ז ע' 95. ושי"נ.

אדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ז. ושי"נ.

כיתרון האור מן החושך: קהלת ב, יד.

כל ישראל . . ועמך כולם צדיקי': סנהדרין צ, א. ישעי' ס, כא.

דאפי' פושעי ישראל מלאי' מצות כרימון: עירובין יט, א. וראה גם תו"ח שמות תצו, סע"א ואילך. ס'

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תשעו.

עוה"ב הוא רק שיתגלה אור העצמות כמו שהוא קודם הצמצום והוא שמן החושך וההעלם יאיר בגילוי כמארוז"ל לע"ל מוציא חמה מנרתקה כו' והוא אור הגנוז לצדיקי' לעת"ל כמ"ש במ"א וד"ל).

אך הנה אופן תיקון הדירה ובכלים מכלים שוני' שהן אופני רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת הרי זה ניתן לישראל דוקא שהוא לפי אופן הצריך תיקון ברפ"ח ניצוצין שנפלו בשבה"כ כו' שהוא לפי אופן הרצון והתענוג הנעלם שבמהו"ע כנ"ל וישראל עלו במח' כענין כמי נמלך כו' שהם יודעים איך לתקן ולקשט הדירה בכלים דמצות אעפ"י שהן מלובשי' בדברי' גשמי' כמו בקלף דתפילין וצמר דציצית וסכך דסוכה וכה"ג, וזהו עד"מ מי שראה את המלך ויודע ובקי ורגיל באופן רצונו לדור בדירה נאה ובכלים מקושטים הוא יכול לתקנם ולעשותם גם שהם בדברי' פשוטי' מאד, אבל מי שאינו יודע ומכיר בטבע רצון וכבוד המלך איזה דירה וכלים יעשו לו לא ידע ולא יוכל לעשותם ולתקנם כלל כו', וע"כ לא ניתנו התו"מ רק לישראל לבד וראי' שהחזירה על כל אומה וכו' כמ"ש וזרח משעיר כו' מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו תביאמו ותטעמו כו' מכוון לשבתך פעלת ה' כו' וקאי על בהמ"ק דלע"ל שיהי' נצחי אחרי תשלום הברור' דרפ"ח כו' ע"י מעשה המצות בפו"מ עכשיו דוקא אמר מכוון לשבתך דירת קבע כבר פעלת כו', רק שעכשיו גילוי אלקות שבכל מצוה הוא בהעלם למטה ולע"ל יתגלה כנ"ל כמשל מתן בסתר כמ"ש במ"א דמצוה הוא שם הוי' בא"ת ב"ש כו', וז"ש מכוון לשבתך פעלת ה' שהוא דירה בתחתוני' דוקא עכשיו פעלת ולע"ל יבוא לידי גילוי, והוא ענין דירה בתחתוני' שא"ז יכול להיות בעליוני' כלל גם ביותר עליון שלפני האצ"י כו' כי מה שסוף מעשה המצות עלה במח"ת הוא בבחי' תענוג הנעלם במהו"ע דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל אפי' מח' דא"ק כו' וד"ל. וראי' לזה עוד מן הוספות האור בג"ע העליון והתחתון ע"י מעשה המצות שעושין בעוה"ז דוקא, שהרי אמר ויניחהו בג"ע לעבדה כו' ואדה"ר קודם החטא עה"ד הי' עבודה שלו בג"ע ברוחניות היחודים עליוני' דאצ"י ולא לברר ולתקן בעה"ד טו"ר כידוע ועי"ז הי' מוסיף אור וזיו דמל' דאצ"י בג"ע העליון דבריאה ביתר מכפי המדה הראשונה ממל' דאצ"י כו' אבל גם זה רק הארה

לע"ל מוציא חמה מנרתקה: נדרים ת, ב.

הוא אור הגנוז לצדיקי' לעת"ל: ראה חגיגה יב, א. ובכ"מ [ראה הנסמן בס' הערכים חב"ד כרך ג ע' תקכא וע' תקנז ואילך].

וישראל עלו במח' . . . במי נמלך: ב"ר פ"א, ד, פ"ה, ז, ועוד.

שהחזירה על כל אומה . . . זרח משעיר: שבת פט, א. ברכה לג, ב.

תביאמו ותטעמו: בשלח טו, יז.

כמשל מתן בסתר כמ"ש במ"א דמצוה הוא שם הוי' בא"ת ב"ש: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נה. ח"ב ע' תסה וע' תתעה. במדבר ח"א ע' קו. ח"ב ע' שעג. ח"ג ע' א"ג. ושי"נ.

ויניחהו בג"ע לעבדה: בראשית ב, טו.

בעלמא מעצם מדת מל' דאצי', אך ע"י ישראל משקבלו תר"מ ומקיימים בעש"י גשמי' דוקא עי"ז ניתוסף אור העונג העליון בג"ע ממקור כל התענוג"י העליוני' שלפני מקור הראשון דע"ס דאצי' כמ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל החיים התענוג"י העליון כו' כמו שיאיר בעוה"ב כנ"ל, ואין זה רק ע"י שמתקן האדם בעוה"ז כלים וקישוטי' במצות, ושכר מצוה הוא תוס' אור העונג העלם העצמות ממש שבמעשה מצוה זו הוא שבא קצת לגילוי אור במל' דאצי' בג"ע שאין לאור העונג המצומצם שבמל' שמאיר בדרך בריאה מאין ליש כמ"ש ויברא ה' אלקים גן בעדן מקדם כו' ערוך לו כלל וכלל. וזהו שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בעוה"ז דוקא בידו שע"ז נהנה מזיו השכינה הרזין וסודות התורה ממקור כל התענוג"י כנ"ל דהיינו מצד שהתלמוד מביא לידי מעשה בפומ"מ שהוא בירור הרפ"ח שנק' עבודה ממש, שהוא יותר גדול הרבה מעבודה דאדה"ר קודם החטא מטעם הנ"ל וכמ"ש במ"א בענין ושם נעשה כמצות רצונך כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין מדריגה דנשי' שנק' בשם יעקב שנק' עבדים כנ"ל. דהנה נשי' מצד שרשם הראשון למעלה כמו שעלה במח' במהו"ע המאציל ממש נק' ישראל והוא בחי' בן דומה לאב בעצם ממש כו', וירדו למטה מטה עד שבאו בבחי' בריאה מאין ליש בעולמות דבי"ע כמ"ש אתה בראת יצרת כו' משום שנאמר לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו בחי' נפש דעשי' שמלוכש בחומר גופני כמ"ש ואתה נפחת בי, ובחי' חלק הנשמה שמלוכש בגוף חומרי ירידה זאת לצורך עלי' הגדולה הוא, והוא כדי לברר ולהפוך חשוכא לנהורא כו' בבירורי' דרפ"ח כו' ע"י מעשה המצות לעשות ולתקן דירה וכלים מכלים שוני' בקישוטי' כו', וזהו הנק' בשם יעקב יו"ד עקב זה הוא בבחי' חכמה שירדו למטה מטה בעקביים שהוא עד בחי' נוגה דעשי' לברר עה"ד טו"ר ע"י המצות וכידוע דבכח החכמה דוקא אתברירו רפ"ח, והיינו מה שיש כח מ"ה שבנפש אלקית בכאו"א בכל ימי חייו שניתן לו דימים יוצרו כו' לעשות ולתקן דירה לו ית' במצות שיעשה כל ימיו בכלים רבים כמו בצדקה וגמ"ח ותורה ושבת ויו"ט וטלית ותפילין וציצית וכה"ג בשאר המצות, וזהו הנק' בשם יעקב עבדי עכ"ל יו"ד שזהו הנק' עבודה

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ויברא ה' אלקים גן בעדן מקדם: ע"פ בראשית ב, ח.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א.

וכמ"ש במ"א בענין ושם נעשה כמצות רצונך: ראה דרך חיים פצ"ב ואל"ך. תר"ח ויחי צו, ד ואל"ך.

אתה בראת יצרת . . . ואתה נפחת: ע"פ נוסח ברכות השחר (אלקי נשמה). וראה בהנסמן ע"ז בס' מאמרי

אדהאמצ' במדבר חי' ריש ע' ארעו.

לכבודי בראתיו יצרתיו: ישע"י מג, ז.

יעקב יו"ד עקב: ע"ח שער סדר אצי' (ש"ג) פ"ב. פרדס שער ערה"כ בערכו. תר"א ר"פ ויצא.

וכידוע דבכח החכמה דוקא אתברירו רפ"ח: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח. ובכ"מ.

ותיקון לעבוד ולתקן דירה וכלים להיות גילוי אלקות למטה כמו למעלה ממש כנ"ל הטעם במשל המלך שקובע דירתו בהיכל נאה ומקושט ביותר, וגם מה שניתוסף אור העונג העליון העצמי בג"ע ע"ז נק' עבודה וכמ"ש והלך לפניך צדקך כו' שצדקה שעבד בעוה"ז ילך לפניו להאיר תוס' אור העליון הנ"ל בג"ע, וכמו באדה"ר שהי' ברוחניות עבודתו ונק' לעבדה, וכש"כ עבודה גשמי' דמצות כפומ"מ וכמ"ש ולעבדו בכל לבבכם כו'. רק שיש הפרש בין עושה המצוה בכוונה ורעותא דלבא שהוא מוסיף האור העליון כנ"ל בג"ע העליון ובלא כוונה מוסיף האור בג"ע התחתון לבד כידוע וכמו שיתבאר בסמוך. אבל בחי' ישראל שהוא כאשר הנשי' בשרשו הראשון כשעלה במח' נק' בני' ולא יתכן בהם בחי' עבודה זו לברר ולתקן דבר מה כלל שאין עבודה שייך רק בעבד לאדון והוא כשנק' בשם עבדים והוא נשמות שבגופים שנבראו בבחי' יש נפרד ויתכן בהם קבלת עומ"ש וכמ"ש אלקינו מלך כו' מלכינו אבל בניים מאליהם נמשכים אחר אביהם בבחי' עצמי' ולא שייך כלל לצוות עליהם לעשות העבודה כו', ועכ"ז הרי אמר כי לי בני' עבדים כו' וכתי' ועתה ישראל מה הוי' שואל מעמך כ"א ליראה כו' וכן שמע ישראל הוי' אלקינו כו' וכן בכמה מקומות. אך הענין הוא דגם שישאל הוא בבחי' בניים כמ"ש בני בכורי ישראל מ"מ עיקר ושרש וכה ועוז לעבודה זאת דיעקב שהוא יו"ד עקב דחכמה שמברר בעקביים הוא ע"י ישראל דוקא שהרי הטעם שנק' ישראל כי שרית עם אלקים כו' והוא שם אלקים המצמצם הנ"ל שיאיר האור מן ההעלם דחושך העליון כו', וז"ש לא יקרא עוד שמך יעקב ע"ש הבירור די' דחכמה לפי שזה הכח בא מבחי' ישראל דלעילא כי שרית עם אלקי' כו' והוא מלשון תנו עוז לאלקי' עוז וכח לאלקי' שיוכל להיות בח"ת כח לברר לעה"ד טו"ר כו' וכמ"ש במ"א בענין חכמות בחוץ דח"ע אתמשך בח"ת ליתן כח לברר כו' (ומטעם הנ"ל שירד לבחי' בן להיות בבחי' עבד לקנות שלימות מצד כח חכמתו העצמי' כנ"ל), והיינו מה שיוכלו ישראל לתקן ולעשות הדירה וכלים נאים ולא זולתם כנ"ל וד"ל (וזהו שגם

והלך לפניך צדקך: ישע"י נח, ח.

ולעבדו בכל לבבכם: עקב יא, יג.

בכוונה . . . בג"ע העליון ובלא כוונה בג"ע התחתון לבד כידוע: ראה אגה"ק סכ"ט (קנ, ב) — מזוהר. ומובא ג"כ בשם הפע"ח בעט"ר נט, א. ובסה"מ תקס"ד ע' לה. ובשם הע"ח בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרפ.

כי לי בני' . . . ועתה ישראל . . . שמע ישראל: בהר כה, נה. עקב י, יב. ואתחנן ו, ד.

בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.

דיעקב שהוא יו"ד עקב: נסמן לעיל בתחילת הפיסקא.

כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כט.

תנו עוז לאלקי' . . . וכמ"ש במ"א בענין חכמות בחוץ: תהלים סח, לה. משלי א, כ. ראה ת"ח בראשית ג,

ג. חיי שרה קלג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שנ. במדבר ח"ג ע' א"נח. דברים ח"א ע' כא. ושינ.

ומטעם הנ"ל . . . להיות בבחי' עבד: לעיל סוף פיסקא: אך הענין.

העצמי' כנ"ל: בכת"י ב: עצמו כו'.

במשה ששרשו בח"ע נאמר משה עבדי וכן במשיח ישכיל עבדי כו' וד"ל).
וזהו לאהבה את ה' אלקיך מצד ישראל שהוא בחי' ב"ן ולעבדו מצד בחי'
יעקב עבדו והא בהא תליא מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה להבין כל הנ"ל בתוס' ביאור יש להקדים לזה ענין א' והוא ענין
התפילה. דהנה לכאורה יש להפליא דבמצות שנק' רמ"ח אברין
דמלכא כידוע והן דאורייתא פלוגתא בגמרא אם מצות צריכות כוונה ויש
מ"ד דמצות א"צ כוונה והתפילה שהיא מדרבנן (ורק לפרקים בעת צרה
לבקש רחמים כמ"ש הרמב"ם) צריכה כוונה ומעומד וק"ש יושבין וקורין כו'.
והנה הטעם הוא בקיצור לפי שהתפילה הוא המעמיד ומקיים לכל רמ"ח מ"ע
ואעפ"י שאינה נימנית בכלל רמ"ח מ"ע והיא מדרבנן לבד עכ"ז התפילה
עיקר המעמיד ומקיים לכולן ומפני זה לא נימנה התפילה במנין רמ"ח מ"ע
ולכך צריכה כוונה בג"ר ומעומד כו'. ויובן זה ע"פ דוגמא בציוור קומת אדם
התחתון, דהנה ידוע שציוור האדם ברמ"ח אברין יש בהם פנימ' וחיצוני'
והחיצוני' שבהן נק' בנין הגוף מראש לרגל והפנימ' הוא בחי' האור והחיות
הנמשך מן המוח שבראש לעצמות ובשר וגידים לכל האברים ע"י גידי המוח
שמתפשט' בכל אבר ואבר והיות פנימ' הוא מה שנמשך האור וחיות מן
מוח ללב ומלב לאברי' ע"י הדם הוא הנפש והרי יש לכל אבר ואבר חיות
מיוחד לפי מזגו ממוח שבראש ודם שבלב בפנימ' וחיצוני' שבהן כו', ולפי"ז
י"ל מאין יש חיבור וקשר לכל האברין זע"ז ומי הוא המחברם ומקשרם עם
המוח שבראש שיקרא בשם בנין ממש שהרי הבנין בגשמיות צריך שיהי'
מתקיים כל חלקיו זע"ז ואם לאו יפול. אך הענין הוא דזה בא ע"י חוט
השדרה שעובר מן אחורי המוח שבראש בצד העורף ונמשך ועובר בחי'
חוליות שבשדרה שהצלעות מתחברים בחוליות והחוט הזה העובר הוא עיקר
ויסוד המחברם ומעמידם ומקשרם זע"ז עד שמתפשט למטה מטה גם ברגלים
שמתפשט' גם מן החוט שבשדרה כידוע שאם נפסק החוט השדרה ע"י
מכת חרב נפסק ונבדל כל בנין הגוף ואין לו קיום כלל כי החוט הזה הוא
המעמיד ומקיים ומעמיד ומציב כל הגוף שיהי' להם חיבור וקשר מן המוח

משה עבדי . . . ישכיל עבדי: יהושע א, ב. ועוד. ישעי' נב, יג.

לאהבה . . . ולעבדו: ע"פ עקב יא, יג. ועוד.

ענין: בכת"י ב: שרש.

דבמצוות שנק' רמ"ח אברין דמלכא כידוע: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב קית, א. זח"ג

ככב, ב.

פלוגתא בגמרא אם מצות צריכות כוונה: עירובין צה, סע"ב. ושי"ג.

והתפילה שהיא מדרבנן (ורק לפעמים בעת צרה . . . כמ"ש הרמב"ם): כן מובא בכמה מקומות בשם
הרמב"ם [שע"ת לאדהאמ"צ ח"ב ט, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' צב. ח"ב ע' תש — ושם בשה"ג
מצ"ן לגירסא בכת"י ב: ברמב"ן]. וראה סהמ"צ להרמב"ם מצוה ה' ובהשגת הרמב"ן שם. רמב"ם ריש הל'
תפילה ובפס"ד להצ"צ שם (ח"ב שמ, ג ואילך). חינוך מצוה תל"ג. סה"מ תקס"ד ע' קו. דרמ"צ קטו, א.
שמתפשט: בכת"י ב: שמתפצל.

שבראש ויקום בקיומו בכנין ממש, והן ח"י חוליות שהצלעות מחוברים בהן ע"י החוט הזה שעובר בהן נמשך כח העמדה והחיוזוק לקיים ולהעמיד כל בנין הגוף מראש לרגל כב"א להיות הולך בקומה שלימה בקיום חזק כו', ובלעדי חוט הזה לא יש קיום והעמדה כלל לבנין האברים אעפ"י שכבר יש בהן חיות פנימי' וחיצוני' מן המוח שבראש כנ"ל, וזה פלא גדול לכאורה דמאין יש כח גדול כזה בחוט זה שנמשך רק מחיצוני' המוחי' שבראש היוצא בצד העורף ונתגשם כחוט ממש שמחבר בתפירה חלקי הבגד כו'. ואמנם באמת יותר נפלא על מה שאנו רואי' שע"י חוט השדרה יומשך כח המוליד שבטפה הרוחניות שבמוח בכלי האבר בלי עיכוב להיות מוליד נפש שלימה בדומה לעצם המוליד ממש, שזהו ודאי בא מבחי' הפנימי' יותר ממוחין שבראש שנמשכים ללב ואברי' להחיותם כנ"ל, אלא צ"ל בהכרח שיש כח עצמי מעצמי' ופנימי' מוח הדעת ששם שורה כח המוליד שבעצם להיות מתלבש בחוט זה שעובר בשדרה להיות טיפה גשמי' ביסוד והוא פנימי' כח הדעת הגם שהוא כאחורי' מוחין דחו"ב מצד העורף היא הנותנת שיוּרד לבא בהגשמה בטפה גשמיות, והיא הרבה יותר גבוה גם ממקור פנימי' השכל וההשגה שבמוח שנק' כח המשכיל כו' שנמשך ממוחין אלו מוחין וחיות ללב לאברים בפנימי' וחיצוני' (וזהו יתרון מעלת קו האמצעי דת"י שבחיצוני' בעורף ואחורי' יותר מבחי' הפנימי' דמוחין ומדות שבלב כו') (דגם שאין קישוי אלא לדעת הרי הוא במוח המח' שבראש בהרהור אבל כח ההרגשה שנרגש הדבר עד שבא בקישוי למטה להיות טיפה גשמיות אין זה בא רק מכח הדעת הבא במורגש כמו והאדם ידע כו', והוא מחיצוניות המוחין גשמי' שנמשך בחוט השדרה אבל שרש כחו בפנימי' ועצמי' כח הדעת הרבה יותר מפנימי' המוחין דחו"ב שמאיר בפני' ומדות ולב ואברי' מאחר שיש בו כח המוליד להוליד בדומה לעצם ממש וד"ל).

ומעתה לא יפלא כלל על אשר יש בכח חוט השדרה להעמיד ולקיים כל מעמד ומצב בנין הגוף מראש לרגל ושיהי' להם חיבור וקשר עם המוח שבראש בפנימי' וחיצוני' כנ"ל להיות שיש בו מבחי' כח העצמו' שבנפש שמעמיד ומחבר למוח שבראש עם כל האברי' יחד לפי שיש בכלל מאתיים מנה כו' וע"כ אם נפסק החוט השדרה נפסק כל בנין הגוף כנ"ל והוא עצמו אינו נמנה בכלל מנין האברי' מאחר שהוא המעמיד ומקיים לכל האברי' ממוח שבראש עד הרגל (ועל ידו נמשך כח ההרגשה גשמי' שבמוח להרגיש כל חיות האברי' מראש לסוף כב"א, וכן כח התנועה כו' שהרי אם נפסק החוט אינו מרגיש החיות שברגלים כלל כי נבדל ונפסק כח האברי'

שארין קישוי אלא לדעת: יכמות נג, ב. וראה גם תר"א קה, סעי'ג ואילך. סה"מ תקס"ג ע' צח. סה"מ תקס"ה ח"א ע' קכ. קכה. שג. סה"מ תקס"ז ע' קכב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' איקמה. אוה"ת וחי' תתשמה, ב ואילך. ובכ"מ.

והאדם ידע: בראשית ד, א.

זמ"ז וכה"ג בכח התנועה, וזהו כמשל עמודי התוך בבנין גדול שמעמידן מגגו לרצפה שהן עצמם אינם מן הבנין כו').

והנה הנמשל מכ"ז יובן בשרש ענין התפילה שהן ח"י ברכאן דצלותא שהן כמו ח"י חוליות השדרה והחוט שעובר בהן הוא המעמיד ומקיים כל בנין הגוף כנ"ל, כך התפילה הגם שהיא רק מדרבנן ואינה נמנית בכלל מנין רמ"ח שהן רמ"ח אברין שנק' בנין הגוף מ"מ התפילה היא עיקר המעמיד ומקיים לכל בנין רמ"ח אברי' דרמ"ח מ"ע מראש לסוף כא' וע"כ אינה נמנית בכלל הרמ"ח מ"ע וד"ל.

וביאור הענין הנה ידוע בענין המצות שצריכו' כוונה, כוונה זו היא באה ע"י המשכות הדעת לידע את בוראו שזה רצה"ע ע"כ יכוון היטיב בטעם וכוונה ורעותא דלבא, וזהו כמו משל המשכות האור וחיות מן המוחין שבראש לאברים שכל אבר מקבל חיותו מפנימי' וחיצוני' כנ"ל, כך כל מצוה ומצוה שנק' אבר מקבל אור וחיות בפנימי' וחיצוני' מבחי' המוחי', והוא ע"י בחי' הדעת שהוא עיקר המביא וממשיך לכל בחי' המוחין עליוני' שבכל רמ"ח מ"ע שהן רמ"ח אברין שהם בחי' כלים מכלים שוני' לגילוי אור האלקי שהוא בחי' רצה"ע ממש כידוע, ונמצא מ"ש מצות צריכו' כוונה הוא כוונה שבמוח הדעת שנמשך ללב ומתפשט בכל מעשה המצות שיעשה בכל היום כו' וזהו כמו משל בנין הגוף ברמ"ח אברי' מן המוח כו', אבל כדי שיהי' לכל בנין זה דמעשה המצות העמדה וקיום חזק והוא שיהי' להם קשר וחיבור עם מוח שבראש כנ"ל זהו ע"י התפילה בחי' ברכאן שהן ח"י חוליות השדרה כנ"ל. דהנה אנו רואי' בחוש שגם אם יעמיק דעתו ושכלו והכין לבו בגדולת ה' ונתפעל באהוי"ר שהוא שרש הכוונה ורעותא דלבא במעשה המצות שיעשה כל היום עכ"ז אחר משך זמן מה שנתקרה ונפסק התפעלות המוח והלב באהוי"ר כמו כשהולך בשוק בטירדא גדולה וכה"ג אז א"א שיהי' לו כוונה טובה ורעותא דלבא באיזה מצוה שיעלה לפי שאין לאברי' קשר עם המוח ולב כלל ולא יוכל לעשות רק בקרירות כמצות אנשים מלומדה בלי אור וחיות כלל. אבל ע"י התפילה שנמשל לחוט השדרה בחי' חוליות ע"י הברכה של כל ח"י ברכות שמ"ע באמרו ברוך אתה ה' הרי כשכורע בברוך וזוקף בשם ע"י כריעה זו הולך ונמשך בחי' חוט המקשר ומחבר למוחין שבראש עם כל האברי' והוא להמשיך בחי' המוחין שנק' כוונה ורעותא דלבא בכל המצות שיעשה כל היום אח"כ, וזהו דוקא כשכורע בברוך וזוקף בשם הוי' שכריעה זו בראשו היינו שנמשך שם הוי' מלמעלה למטה בראש ואברי'

ח"י ברכאן דצלותא שהן כמו ח"י חוליות השדרה: ראה ברכות כו, ב: הני ח"י כנגד כו' ח"י חוליות שבשדרה. ועדי' כוח"ג רנה, סע"ב.

כשכורע בברוך וזוקף בשם: ברכות יב, סע"א. וראה סידור רלה, סע"ב. סה"מ אתהלך לאזניא ע' קלו. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' נו. עטרת ראש שער ריה פי"ד. ובכ"מ.

כא' ע"כ כשזוקף בשם הוי' אז יוכל להיות משכן שם הוי' גם ברמ"ח אברי' חיצוני' שהו מעשה המצות שיעשה כל היום אחר זמן גם בהיותו טרוד מאד לפי שח"י ברכאן דצלותא הן כמו ח"י צלעות השדרה וחוט שנמשך ועובר בהן בא מפנימי' ועצם כח הדעת שלמעלה גם מבחי' פנימי' כח השכל וההשגה אלקי' שבחוי"ב שבראש (וראי' מכח המוליד שנמשך בחוט זה כנ"ל), ונמצא ח"י חוליות שהן ח"י ברכאן דש"ע הן בחי' כלים פנימי' לבחי' מקור המשכות דמוחין שבא ונמשך באברים שהן המצות מעשיות שיעשה כל היום שיומשך עי"ז המוחין עליוני' למטה אח"כ בכל מעשה המצות שיעשו כו' (וכפי המובן מענין הנ"ל ביתרון מעלת חוט השדרה בשרשו מובן ממילא שגם כל יחודים עליוני' שנעשה ע"י מעשה המצות בפ"מ שרשו הוא בחי' ברכות דש"ע וע"כ התפילה עיקר וכללות כל היחודי' עליוני' שנעשה במצות וד"ל).

ולפי"ז יובן דהגם שהתפילה אינה נמנה בכלל רמ"ח מ"ע אבל היא המעמיד ומקיים לכל מעשה המצות שעושה האדם ע"כ לא נמנית בכלל המצות כלל כנ"ל שבלעדי התפילה אין למצות העמדה וקיום כלל מן המוחין שבראש כנ"ל, וזהו הטעם דהתפילה הגם שהיא מדרבנן צריכה כוונה ומעומד והמצות שצריכות כוונה הוא נמשך רק מכוונת שבתפילה לפי שהכוונה שבכל ברכה מח"י ברכאן בכריעה בבא"י הוא מקור לכל כוונת שבמצות לפי ששם הוי' זה נמשך ממקורא דכולא לעשות בחי' העמדה וקיום לראש וגוף כא' וממילא יומשך תמיד בחי' מוחין שהם כוונת המצות כל היום כו' וכנ"ל.

אך הנה גוף הברכות עצמן כמו רופא חולים ומברך השני' הן רק בחי' כלים לבד להמשכות המוחין כמו ח"י צלעות השדרה שהן גשמי' ומה שנמשך בהן שהם הוי' באמרו בא"י רופא כו' נק' חיי שעה, אבל הכריעה וזקיפה בשם הוי' שנמשל לחוט שבחי' חוליות הוא עיקר המעמיד ומקיים לכל בחי' אור וחיות דמצות שנק' בנין הגוף שנאמר וחי' בהם כו' חיי עולם, והעיקר הוא ע"י הזקיפה בשם הוי' שזהו זקיפת הבנין ע"י החוט שבשדרה לאחר שכרע בברוך שהיא ההמשכה מלמעלה משם הוי' לשם הוי' כידוע וד"ל. וזהו הטעם שנק' תפילה מלשון התחברות כמו נפתולי אלקי' נפתלתי כו' לפי שע"י הכוונה דתפילה בשם הוי' מתקשר שם הוי' ברמ"ח אברי' שהן רמ"ח מ"ע מאחר שכורע בברוך הוא למעלה משם הוי', דשם הוי' יו"ד צמצום וה' התפשטות כו' זהו התלבשות האור בכלים מכלים שוני' והן

חיי שעה . . . וחי בהם . . . חיי עולם: שבת י. א. אחרי ית, ה. וראה להלן פיסקא: והנה עדיין.
תפילה מלשון התחברות כמו נפתולי אלקי': ויצא ל, ח. ראה גם אור"ת להה"מ סתע"ט (בהוצאת קה"ת —
קיב, סע"א. ובה"מ לשם בהוספות דף צג, א). חו"א עד, סע"ד. ובכ"מ.

המצות שנק' אברים כו' אבל שם הוי' שבש"ע הוא להמשיך ממקורא דכולא בשם הוי' שזהו בבחי' החוט שעובר שהוא בחי' ממוצע לחבר עליון בתחתון בכ"מ ע"י וכמשל החוט שבשדרה שהוא הממוצע שמחבר הצלעות ומקשרן עם המוח שבראש להיות כולם מתקיימי' במעמד ומצב בנין קומה שלימה כו' וכנ"ל. ויובן זה למעלה באדם העליון דאצי' שכורע בברוך וזוקף בשם הוי' כמאמר שהקב"ה מתפלל שנאמר ואני תפילה כו' והר"ז ג"כ בבחי' מקור לכל שם הוי' שברמ"ח אברין דז"א במצות עליונו' כמו הקב"ה מניח תפילין ועושה צדקה כו' שהרי נק' מצותי וכן אשר קדשנו במצותיו כו' לפי שגם באדם דאצי' בחי' החוט שבחי' חוליות כו' הוא בחי' הממוצע המקשר ומקיים כל בנין קומתו כנ"ל כו' וד"ל.

והנה עדיין י"ל דלפי כל הנ"ל הרי החי' ברכות דש"ע הן בחי' כלים פנימי' לבחי' החוט שהוא הממוצע המעמיד ומקיים הכל ומעשה המצות שהן רמ"ח אברין הן רק בחי' כלים חיצוני', שהרי מה שתפילה צריכה כוונה היא להמשיך למעלה משם הוי' כנ"ל ואין זה אלא בבחי' הממוצע דחוט כו' אבל מה שהמצות צריכות כוונה אינו אלא כוונת המשכות שם הוי' בחיצוניו' האברים שזהו הנמשך מכוונה שבמוחין אחר כוונת התפילה בחי' ברכאן דוקא כנ"ל, וזה פלא גדול דודאי המצות הן כלים לגילוי אור הרצה"ע האלקי ששרשם בבחי' פנימי' הכתר וז"ש אלה המצות וכו' וחי בהם מחי החיים דעצמות א"ס ב"ה והכרכה דש"ע כמברך השני' ורופא חולים כו' הן חיי שעה לבד חיי הגוף וכמ"ש למי שהאריך בתפילה מניחין חיי עולם דתורה ועוסקין בחיי שעה כו' ותו"מ א' שנק' חיי עולם. אך הענין הוא שיש שרש בשאלת צרכיו בש"ע למעלה משרש התורה ומצות, שהרי אדם מבקש רפואה שיומשך שלא עפ"י התורה שאין יסורין בלא עון וכן פרנסה כו' רק מצד רחמים רבים העליוני' שבפנימי' ומקור כל רצון העליון שנק' רעדכ"ר והוא ענין סליחות עוונות ביה"כ למעלה מן התורה, וזהו שמבקשים גואל ישראל סלח לנו רפאינו ברך עלינו כו' שהן בחי' כלים היותר פנימי' מכלים דתו"מ אעפ"י שנק' חיי שעה לבד מ"מ הרי אמרו דלית ברכתא שרי' באתר רקני' ואם היא חיי שעה אבל ברכה זו מקבלת ושרשה

כמאמר שהקב"ה מתפלל שנאמר ואני תפילה: ראה ברכות ז, א. תהלים קט, ד. פעיח שא בתחילתו [ד"ה ענין התפילה], ביאה"ז לה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתקלה [ובהמ"מ שם].
 הקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א. וראה להלן פיסקא ד"ה: ובוה יתורין.
 נק' מצותי: שלח טו, מ.
 אלה המצוות... וחי בהם: ע"פ אחרי ית, ה. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ת"א ריש ע' שח בהמילואים להמ"מ.
 מניחין חיי עולם: שבת י, א. וראה גם סידור עה, א. ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' נו וע' תנג. אוה"ת דרושים לשי"ש ע' איתקמו. ובכ"מ.
 שאין יסורין בלא עון: שבת נה, א.
 דלית ברכתא שרי' באתר רקני': זחיב פו, ב. קנג, ב.

למעלה ממקור הברכות דשם הוי' שבאו"כ דתו"מ וע"כ ממילא יומשך אח"כ שם הוי' במצות שיחי' חיי עולם כו' בכל מיני כלים אלו, דח"י ברכות הן רק שיהי' במה לשכון האור העליון שלמעלה משם הוי' שנק' ממוצע אך לית ברכתא כו' ע"כ גם חיי שעה נק' קצת כלי מלא שעיי"ז יומשך שם הוי' אח"כ באו"כ דמצות כל היום כנ"ל וד"ל. אך מצות ת"ת במי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה, שהדיבור בד"ת ג"כ בחי' פנימי' כלי לכל הכלים דמצות וע"כ ת"ת כנגד כולן שתלמוד מביא לידי מעשה, אך להיות פטור מן התפילה שהוא הממוצע כנ"ל אינו אלא בתורתו אומנתו דוקא כרשב"י וכה"ג לפי שזה מגיע ג"כ במקור כל שם הוי' דחכמה שלמעלה מחכ' שבתורה לברר לעה"ד טו"ר ע"י המצות וד"ל.

והנה בסדר התפילה אמרו"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל, דלכאורה י"ל דהלא פסוד"ז וברכות יוצר הכל מדבר בשבחו של מקום שמזה יבא שמחה ונק' פסוד"ז ומה גם בשירות ותשבחות שהמלאכי' אומרי' שירה ברינה ושמחה כנ"ל ואומרי' קדוש וברוך כו' והרי גזרו אומר במשנה דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא ההכנעה והשפלות עד שיבוא לכלל כובד ראש כו' שזהו היפוך גמור. אך הנה מה שמקדימין פסוד"ז הוא לסדר שבחו ש"מ מה שאומרי' הברואי' כמו הללו את ה' מן השמים כו' הללוהו כל צבאיו כו' וכמו"כ בברכות יוצר מה שמשבחי' המלאכי' ואומרי' שירה כו' שכ"ז הוא רק בחי' השתלשלות החיצוניו' דעו"ע שנמשך מכח אלקי המצומצם היותר אחרון שאינו רק בחי' הארה דהארה ממל' דמל' דאצי' בבי"ע והוא בחי' רגל כמ"ש והארץ הדום רגלי ונק' רגלי השכינה, ולכך נק' המלאכי' בשם מרכבה כמרכבה לרגלי הרוכב כו' שהיא בחי' נה"י לבד כידוע, וזהו שהמלאכי' נקראי' ג"כ בשם עומדי' כמ"ש בזוהר שהן נקראי' עצי שיטים עומדי' כו' שמפני שעיקר שרשם רק בבחי' נה"י שהן הרגלים וע"כ עיקר מהותם הוא רק בחי' העמידה שהוא רק בחי' הודאה מרחוק כמו וצבא השמים לך משתחווים כמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם כו', אבל נשמות נק' מהלכים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדי' האלה כו' לפי ששרש הנשמות הוא מבחי' אדם דאצי' שהוא בחי'

במי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה: שבת יא, א. וראה ד"ה לה"ע מי שתורתו אומנתו בס' מאמרי אדה"ז על מאמר"ל ע' נו.

תיח כנגד כולן שתלמוד מביא לידי מעשה: פאה פ"א מ"א. קידושין מ, ב.

לעולם יסדר אדם שבחו של מקום: ברכות לב, א.

דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש: ברכות ל, ב.

והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

כמ"ש בזוהר שהן נקראי' עצי שיטים עומדי': זחי"ב קסט, א. א. קע, א.

וצבא השמים . . . בעמדם תרפינה: נחמ"י ט, ה. יחזקאל א, כה. כו.

ונתתי לך מהלכים: זכרי' ג, ז. וראה בהנסמן להלן פיסקא, כמ"ש במ"א באריכות.

המוחין העצמי שבראש כמ"ש שמו מ"ה שם בנו, וזהו שנק' ישראל לי ראש וכמאמר ישראל עלה במח' שבראש כו' והוא מבחי' פנימי' החכמה ששם כח המוליד בדומה לו ולכך נק' בנים כידוע, ולכך נק' מהלכים בחי' מהלך הוא בבחי' א"ס כמ"ש במ"א באריכות בהפרש שבין נשמות למלאכי' שהמלאכי' נק' עומדים ונשמות נק' מהלכים וכמו שרחוק ערך הרגל לגבי המוחין שבראש כך ערך המלאכי' לגבי הנשמות. כו' וד"ל.

ולזה הטעם יסדו אנשי כנה"ג שישראל יזכירו תחילה איך שצבא השמים והמלאכי' אומרי' שירות ותשבחות באימה וביראה וכמ"ש וכולם משבחי' ומפארי' וכו' ואומרי' קדוש וברוך בהתפעלות ברעש גדול שהוא בחי' ביטול המציאות להכלל במקורם בכח האלקי שמבחי' רגל שלכך נק' עומדי' כנ"ל, ואעפ"י ששירות ותשבחות הם שבחו של מקום ויש מזה התפעלות חדוה בלב האדם אבל עכ"ז יגיע מזה שפלות ומרירות גדולה ועצומה והוא בהיות ששרש הנשמות הן מבחי' המוחין שבראש כנ"ל שהוא הגבה מאד נעלה משרש המלאכי' כנ"ל, וראש זה שכיבת לעפרא בגלותא והוא מצד שהנשמה האלקי' נתלבשה בחומר גופני גס מאד שנלקח מק"נ שהן שמרי האופני' והן המזלות דע' שרים דק"נ דמשם שרש השפע גשמי' דעוה"ז השפל וע"כ גם ישראל מקבלים שפעם הגשמי מע"ש דנוג"ה לחיות כחיי גוים ממש כו' ואז ודאי רישא דכנ"י שכיבת לעפרא בעפר ואשפות שפע החיצוני' דק"נ כו', והמלאכי' שהן מבחי' רגל נק' עומדי' עולים בהשתחווה וביטול בשרשם בשירות ותשבחות כנ"ל, הרי מזה יבוא מרירות עצומה בלב ישראל ויבואו לכלל צעקה מקירות הלב כמו צעק לבם אל ה' כו' בצר להם משפלותם העצום בגלות השכינה הנק' רישא בעפרא כו' מהתבוננו' ירידה ושפלות גדולה ועצומה כזו והשפל והנמוך יוגבה למעלה כמלאכי' שזהו ממש כמו הנופל מגג לארץ שראשו מוטל למטה לארץ ורגלים מתנשאים למעלה כו' (וזה"ש קולה כנחש ילך רישא לעפרא וזנבא סליק הן ע"ש דק"נ כו'). ואמנם מזה הטעם עצמו הוא שצ"ל פסוד"ז וברכות יוצר לפני ק"ש ושמ"ע כדי שמחמת השפלות והמרירות וההכנעה עצומה כזאת יעמדו בני

מה שמו מה שם בנו: משלי ל, ד.

ישראל לי ראש: ראה פ"ח שער הלולב פ"א. שער הפסוקים הארז"ל וישלח לב, כט. ס' הליקוטים להארז"ל ויחי מזו, כת, מת, ב, דרמ"צ טו, ב (בשם הזהר).

ישראל עלה במח': ב"ר פ"א, ד.

כמ"ש במ"א באריכות . . . שהמלאכי' נק' עומדים ונשמות נק' מהלכים: ראה תו"א ל, סע"א. לקרית בחוקותי מה, א. שלח לח, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרסז. ושי"נ בארוכה. לקו"ש ח"ב ע' 94. הנשמות: בכת"י ב: הנשמות כשרשם.

וראש זה שכיבת לעפרא בגלותא: ראה זח"ג קיט, ב. ע"ח שער הקליפות פ"ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקפד. דברים ח"א ע' יד. ושי"נ.

צעק לבם אל ה': איכה ב, יח.

קולה כנחש . . . וזנבא סליק: ירמ" מו, כב. וראה בהנסמן ע"ז לעיל הערה המתחלת. וראש"י.

להתפלל בחי' ברכאן דצלותא בעמידה דוקא שזהו כאיש הקם מנפילתו שעומד על רגליו וראשו למעלה כו' וכמ"ש אין עמידה אלא תפילה כמ"ש ויעמוד פנחס כו'. וזהו עיקר הטעם למה שגזרו אומר במשנה זו דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש שהיא הלכה רווחת בישראל ע"פ רצה"ע גם לצדיקי' כמו לבינוני' שכולן שוין בזה שא"א לעמוד להתפלל אלא מתוך כבוד ראש דוקא. והענין הוא דכבוד ראש זה הוא ענין עוצם ההכנעה ושפלות ומרירות ממה שהראש נפל למטה כנ"ל דרישא שכיבת לעפרא כו' שהוא בחי' ראש ומוחין דכנ"ל בגלותא בשעבוד חיי הגוף שמקבלים מעפר כנ"ל. וזהו פי' כוב"ד ראש שהראש הוכבד וירד למטה כמו כמ"ש כנד יכבדו כו' וכמאמרז"ל שכינה מה אומרת קלני מראשי כו' שהוא מצד גלות השכינה בראש ומוחין דחב"ד למטה כו' וד"ל. וגם פי' הפשוט בכובד ראש שהוא מצד ענין ההכנעה ושפלות במה שרואי' א"ע למטה מטה מאד לבחי' הרגל דלמלאכי' למעלה מעלה כו', וזהו הטעם שמזכירים עמידת המלאכי' בשירות ותשבחות כדי לעורר בחי' השפלות וההכנעה בעצמם מזה כנ"ל ויכול לעמוד ולהתפלל מתוך כבוד ראש כמצות חז"ל במשנה מפני שזהו מצות ה' ורצונו כך כו' וד"ל. ונמצא דשניהם אמת שצ"ל שמחה בפסודי' וברכות יוצר וגם צ"ל מזה כובד ראש דוקא, ועיקר הטעם הוא מצד שהתפילה שרשה במקורא דכולא שהוא בחי' הממוצע דחוט העובר בחי' חוליות השדרה להעמיד ולקיים כל התו"מ שהו מוח שבראש ורמ"ח אברי' כנ"ל והוא למעלה משם הוי' שזה א"א להמשיך כ"א רק ע"י שפלות והכנעה דכובד ראש ואז יוכל להיות כורע בכרוך וזוקף בשם כנ"ל וד"ל.

והנה ככל הנ"ל יש להבין ג"כ שרש ענין ברכות המצות באמרינו ברוך א"י אשר קדשנו במצותיו כו' מהו אשר קדשנו כו' וגם לכאורה מה שהמצות צריכות כוונה היינו דוקא בברכות המצות שהוא עובר לעשייתן דוקא ולמה אין זה רק אחר הכוונה שבתפילה דוקא כנ"ל הטעם הלא גם בברכות המצות אומר ברוך אתה ה' שהוא בחי' ההמשכה לשם הוי' מלמעלה משם הוי' כו' כמו ענין בא"י שבברכות שמ"ע ממש כו'.

והנה יש להקדים לזה ענין א' והוא כמה שמבואר למעלה בפ"י יעקב יו"ד עק"ב שזהו בחי' יו"ד דחכמה שבא בהתלבשות לברר לעה"ד טו"ר באמצעות המצות שנק' יעקב עבדי כו', וזהו עיקר ענין המצות במעשה גשמי' שנק' קדוש כמ"ש אשר קדשנו במצותיו פי' קדש בחכמה שהוא יו"ד דיעקב שירד בסוף מעשה בעקביים כו', אך מה שהמצוה צריכה כוונה כוונה

אין עמידה אלא תפילה כמ"ש ויעמוד פינחס: ברכות ו, ב. תהלים קו, ל.
 דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש: ברכות ל, ב. ובהבא להלן ראה גם סה"מ תקס"ג ח"ב ע'
 תקו. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' לח ואילך.
 כמ"ש כבד . . . קלני מראשי: תהלים לח, ה. סנהדרין מו, א.

זו היא למעלה מבחי' קודש דחכמה דיו"ד זה דיעקב כו' והיינו למעלה משם הוי' דיו"ד שבשם הוי' הוא בחי' אור החכמה שבא ונמשך לבינה שהיא ה"א ראשונה וכמ"ש כי ביה כו' ומבינה למדות שהוא הוי"ו ומן הוי"ו לדיבור שהיא ה"א אחרונה, אבל למעלה מיו"ד דשם הוי' הרי הוא למעלה מהיות בבחי' מקור לבינה ומדות כו', והוא בבחי' הכתר שנק' אין כמ"ש היש ה' בקרבנו אם אין שהוא בחי' נקוד' דיו"ד דחכמה כמו שהחכמה היא בבחי' אין דכתר ממש כמ"ש והחכמה מאין כו'.

וביאור הדברי' הנה ידוע שיש ב' מדריגו' בחכמה, א' חכמה שבא מאין ליש כמ"ש מאין תמצא והיינו בחי' התפשטות דחכמה בבינה כו' שהוא יו"ד דהוי' כמו במע"ב דכולם בחכמה עשית ונק' חו"ב תרין ריעין כו', והמדריגה הב' בחכמה היא המקור לחכמה כמו שהיא בבחי' אין ממש שע"ז נאמר מה פשפשת וזה נק' כח מ"ה כו'. וזהו ענין ב' מיני יודין, ציור היו"ד בתמונה כשאר האותיות והוא כאשר נמשך כמו דלי"ת קטנה ורגל ימני מתפשט ממנו למטה בציור תמונת היו"ד שע"ג האל"ף וכה"ג שזה הרגל הימני המתפשט להלאה מורה בחי' התפשטות לזולתו והוא לבחי' בינה שהוא ההשגה לאורך ורוחב כו', וגם עצם ציור התמונה של היו"ד מאחר שבא לכלל ציור והתפשטות בשאר האותיות הרי יש בו תוך וחלל קצת והוא בחי' הלוכו בקלף שבין הקו הממשיך קצת למעלה ובין הרגל הימני כו', וזהו שאמר בזוהר דאית חיורא בגו אתוון כו'. והמדריגה הב' ביו"ד הוא בחי' נקוד' דיו"ד כמו שהיא בלתי ציור ותמונה כלל רק נקודה חדא לבד שאין בה שום נטי' והמשכה והתפשטות לשום צד כלל וכלל ע"כ ממילא אין בו תוך וחלל כלל אדרבה רק נקודה שחורה לבד והשחרות הוא בחי' הסתר והעלם וגם הוא רק כנקודה א' לבד בלי ציור בהמשכה בו"ו כלל כו', וז"ש בזוהר ע"פ שחורה אני גבי בחי' המל' בהיותה מצמצמת את עצמה ואזעירת גרמה עד דאתעבדת נקודה חדא כו' דלית חיורא בגווה כו', והוא נקודה דיו"ד בלי ציור שאין בו שום התפשטות. בצמצום ולא התפשטות אורך ורוחב כלל, וע"כ נבדל הנקודה משאר אותיות מאחר שנקודה לא באה לכלל קו כלל והאותיות הוא השטח שבא מן הקו כידוע בענין נקודה קו שטח כו' וד"ל.

והנה ציור היו"ד ברגל הימני יש בו התפשטות וצמצום ותוך בחלל לבן כשאר האותיות רק שהוא כח ומקור לכל התפשטות אורך ורוחב

היש ה' בקרבנו: בשלח יו', ז. ראה זח"ג קנה, ב.

והחכמה מאין: איוב כה, יב.

דכולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

ונק' חו"ב תרין ריעין: זח"ג ד, א. ועוד.

מה פשפשת . . . כח מ"ה: זח"א א, ב. זח"ג כח, א. לד, א.

בזוהר דאית חיורא בגו אתוון . . . בזוהר ע"פ שחורה: זח"ג קצא, א.

התפשטות: בכת"י ב: התפשטות והמשכה.

אורך ורוחב וצמצום: בכת"י ב: אורו' וצמצומו'.

וצמצום והתפשטות דאותיות כו', אבל בחי' נקודה דיו"ד היינו בחי' הארת
 כתר שבחכמה שנק' אין שהוא בבחי' אין ממש כמו הכתר עצמו (שהוא קוצו
 של יו"ד שאינו אלא תג קטן כו'), וע"כ הנקודה היא בשחרות בבחי' העלם
 וחושך דכל מראה שחרות מורה על בחי' ההעלם וחושך המוסתר ונפלא מכל
 וכל וכמו ישת חושך סתרו כו' שחושך הוא סתרו הנעלם כו' ונק' סדכ"ס כו'
 דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל עד דאפי" אור צה כו' אוכם הוא לגבי עה"ע
 הרי שנק' אוכם שהוא מראה שחרות וזהו מצד שלגבי עה"ע לא נשאר אור
 צה זה בבחי' התפשטות והמשכה כלל רק כנקודה א' שחורה, ונמצא שחרות
 דנקודה א' מורה על תכלית הביטול מכל העצמות עד שלא נשאר רק כמו
 נקודה א' והיא שחרות בלי הוראת דבר מה שהרי הנקודה היא העדר
 ההתפשטות וההמשכה להיותה נקודה בשחרות. וזהו ענין בחי' מקור החכמה
 כמו שהוא בבחי' אין דכתר שהוא בבחי' הביטול מכל מקור להשגת דבר מה
 כמו מה פשפשת ונק' שכל הנעלם מכל רעיון כו', וע"כ לית חיזורא בגווה
 כלל רק אוכמא וגם זה נקודה א' כו', וכן מ"ש שחורה אני כו' דאתעבידת
 רק כנקודה א' כו' (וביו"ד שבא בציור יש מילוי דוי"ו דלי"ת משא"כ בנקודה
 היו"ד כו'), אבל מ"מ נשאר רושם זה דנקודה עכ"פ מהעלם העצמות ולזאת
 יוכל עכ"פ להיות התפשטות דנקודה דיו"ד לבוא בכלל ציור ותמונה ד'
 שהוא יו"ד דשם הוי' כנ"ל. וזהו ענין אשר קדשנו במצותיו כו' דשם הוי'
 שבכל מצוה הוא יו"ד שביצור ותמונה והוא בחי' יו"ד עקב כנ"ל שבא במצות
 בפו"מ שנק' קדש דחכמה שבחכמה אתברירו בפו"מ כו'. אבל מהיכן יבוא
 ויומשך ציור אות ה"י הזה דהוי' שבמצות הרי זה בא מלמעלה משם הוי',
 והוא מבחי' נקודה דיו"ד שאין בה ציור והתפשטות כלל ונק' קודש עילאה
 מלה בגרמ"י כו' שנבדל בערך מהיות מקור להשתלשלות דשם הוי' כו'.
 ועכ"ז אמר אשר קדשנו בקודש העליון הזה דנקודה ד' להמשיך מבחי'
 נקודה ד"י להיות בציור ותמונה ד"י דשם הוי' דיו"ד עקב להתפשט במצות
 כנ"ל וד"ל. והיינו שדקדק לומר אשר קדשנו במצותיו דוקא שהוא במצות
 העליונות דרמ"ח אברי' דמלכא למעלה ששם נמשך מבחי' קדש העליון
 שהוא כנקודה דיו"ד שנכלל ועולה בקדושת העצמו' ממש כמ"ש אוכם הוא
 כו' וד"ל. וזהו שמצות צריכות כוונה שהוא בחי' המשכות קודש העליון
 דנקוד' ד' שלמעלה משם הוי' להיות נמשך שם הוי' במצות להיות יו"ד עקב

ישח חושך סתרו: תהלים יח, יב.

דאפי" אור צח: ראה תקו"ז ת"ע (קלה, ב). תסי"ט (קטו, ב). וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקמ"ט
 (ובהמ"מ לשם).

מה פשפשת: זח"א א, ב.

שכל הנעלם מכל רעיון: ראה פרדס שער הנתיבות פ"ג. ובהנסמן כאורך בהמ"מ כס' מאמרי אדהאמ"צ
 במדבר ח"א ע' שי.

קודש . . . מלה בגרמ"י: זח"ג צד, ב. וראה לקו"ת מסעי צג, א. ובכ"מ.

ד' . . . ד"י: בכתי"ב ב ליחא.

כנקודה: בכתי"ב ב: כנקודה.

כו', והוא פי' הב' אק"ב בקודש העליון שימשך לקודש התחתון דיו"ד עקב כו'.

ובזה יתורץ ענין הנ"ל דודאי כוונת שבכרכות המצות הוא להמשיך מלמעלה משם הוי', והוא באמרו בא"י להמשיך ברכה לשם הוי', והוא אשר קדשנו להמשיך מוחין העליוני' ברמ"ח אברי' דרמ"ח מ"ע שנק' מצותיו כו' וכמו הקב"ה מניח תפילין שימשך מלמעלה משם הוי' דתפילין דמארי עלמא בבחי' התפשטות שם הוי' כו' והעלם קדושת מהו"ע המאציל ממש, וכך הוא בקדושה שקדשנו במצותיו שלמטה שזהו ענין מצות צריכו' כוונה כו' וד"ל.

אך א"כ הקושיא הנ"ל יותר חזקה, אם גם בכרכות המצות עיקר הכוונה היא להמשיך מלמעלה משם הוי' שהיא נקודה דיו"ד הנ"ל למה אין המשכות כוונה זו במעשה המצות רק אחר כוונה שבתפילה בחי' ברכאן דוקא באמרו בא"י רופא כו'. אמנם הענין הוא דגם כוונה שבכרכות המצות שהוא מקודש העליון כנ"ל א"א כ"א אחר הכוונה שבתפילה דוקא. דהנה יש ב' מיני כוונה א' כוונה שבמוח וב' כוונה שבלב, כמו בק"ש אם כיוון לבו יצא וכן בג"ר דש"ע צ"ל כוונה שבלב דוקא שהיא למעלה מכוונה שבמוח שהיא בכרכות המצות שעי' אמר מצות צריכות כוונה. וענין ההפרש ביניהם ידוע שיש ב' מיני רצון, א' רצון המורכב במוח וזהו ד' מדריגות דרצון ומח' ודיבור ומעשה כו' שמאיר הרצון עכ"פ מאין והוא בחי' נקוד' דיו"ד הנ"ל שבאה לכלל המשכה והתפשטות להיות שם הוי' כנ"ל, והב' רצון פשוט ועצמי שהוא הנק' ביטול הרצון מכל וכל באהבה דבכל מאדך בכל מאד שבנפש, שזהו בחי' יחידה כמו מי לי בשמים כו' כלה שארי ולבבי בכלות הנפש בעצם, והוא מה שיש ענין שפיכת הנפש בתפילה כו', והוא נקודת הלב בפנימי' ועצמי' והוא הנק' כוונה שבלב דוקא שלמעלה מבחי' הכוונה שבמוח, וע"כ עיקר הענין בג"ר דש"ע והוא בחי' הכריעה בכרוך שהוא כפיפת הראש בבחי' ביטול המציאות לגמרי מכל כו' לפי שצריך להמשיך על נפשו ממקור הר"ר העליוני' שהוא בפנימי' אור הכתר (שזהו בחי' קוצו של יו"ד שלמעלה גם מנקוד' ד' הנ"ל), ועיקר התפילה הוא רק בקשת ר"ר כו' כמו בעא רחמי כו', ולזאת בחי' ברכות דש"ע שבא ע"י כובד ראש דוקא מגיע למעלה משרש ומקור החכמה שנק' קודש העליון שבא ונמשך במצות כו' (שהרי

הקב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א. ראה גם ס' מאמרי אדהאמי' ויקרא ח"ב ע' תסז (ובהמ"מ שם). שם דברים ח"א ע' סד (ובהמ"מ שם).

והעלם: בכת"י ב: מהעלם.

בק"ש אם כיוון לבו יצא: ברכות יג, א.

מי לי בשמים . . . כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כהיכו.

בעא רחמי: ראה ברכות י, א. ובכ"מ.

התפילה מעמיד ומקיים כל התו"מ חכמה שבראש ובסוף כנ"ל), ע"כ ע"י כוונה שבתפילה הוא שיש בכח להמשיך לבחי' קודש העליון בברכות המצות כל היום באמרו בא"י מלמעלה משם הוי' להיות נמשך בשם הוי' דמצות כו' וד"ל. וזהו שהתפילה נק' סולם שראשו מגיע השמימה ומוצב ארצה כו' הרי מחבר תחילה וסוף ששמים לרום וארץ לעומק כו' כמ"ש וזה שער השמים כו', ע"כ ודאי שכל קדושה ויחוד' שבמצות שנמשך מנקודה ד' הנ"ל הכל ע"י כוונה שבתפילה דוקא מפני שמחבר לקדושת העצמי' לבוא בקודש העליון כו' שנק' ראש עד י' עקב שבסוף מעשה המצות כו' כנ"ל בענין חוט השדרה שבחי' חוליות וע"כ צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חוליות כו' וחוזר וזוקף בשם כו' וכמאמר וכל קומה שהיא כל קומה של א"ק לפניך לבד תשתחוה כו' וד"ל.

וזהו לא הביט און ביעקב בחי' יו"ד עקב הנ"ל, פ"י און הוא הערמה והמרמה כמו ואיש און מחשבותיו שהוא החושב מחשבות עמוקות מאד בהתחכמות יתירה בערמומיות גדולה רק איך להרע כל מיני רעה שבכל ז' מדות הרעות כו', שזהו בחי' מקור חכמה דקליפה שנק' ארמי אובד אבי כו' היפוך גמור לחכמה דקדושה, וכמ"ש אני חכ' שכנתי ערמה דקדושה הוא כח מה דאין האלקי וערמה ע"ר מ"ה בחי' הערמומית והרמאות שהוא בחי' השקר לעומקו לילך בהעלם וגנבת דעת בעומק גדול בהעלם אחר העלם כמו לבן הארמי שהלך עם יעקב ברמאות גדולה ועמוקה ביותר לגנוב דעתו, וזהו עיקר ענין אריכות הגלות דעכשיו כידוע להיות עיקר המנגד לעומק חכמה דקדושה האלקי בחי' יעקב יו"ד עקב הנ"ל, וכמ"ש בס"י שיש עומק טוב ועומק רע דאת זה לעו"ז עשה האלקים דכמו שיש חכם להרע ולהיטיב לא ידע כו' והוא הנק' איש און כו'. ואמנם ע"ז אמר לא הביט און ביעקב ביו"ד עקב הנ"ל, להיות מבואר למעלה בשרש ענין התפילה והמצות מעשיות שהכוונה בחי' ברכות דש"ע הוא בבחי' ביטול הרצון מכל וכל כו' והוא בחי' נקוד' הלב דבחי' יחידה כו' שמזה יבוא ממילא להמשיך לבחי' נקודה דיו"ד בכוונה שבמצות באמרו אשר קדשנו בקודש העליון עד שנעשה בציור יו"ד דשם הוי' במעשה המצות כו' דודאי זהו בחי' התגברות אור קדושה העצמי'

שהתפילה נק' סולם שראשו מגיע: ויצא כח, יב. זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א).
ששמים לרום וארץ לעומק . . . זה שער השמים: משלי כה, ג. ויצא כח, יז.
כו': בכת"י ב: ד"י.

וכל קומה . . . של א"ק: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אצו [ובהמ"מ שם].
ואיש און מחשבותיו: ישעי' נה, ז.
ארמי אובד אבי: תבוא כו, ה.
אני חכ' שכנתי ערמה: משלי ת, יב.
בס"י שיש עומק טוב ועומק רע: פ"א מ"ה.
דאת זלערוז עשה האלקים: קהלת ז, יד.

במקור החכמה דקדושה שנק' קודש העליון דח"ע ומשם נמשך ומתגבר בחי' יו"ד עקב כמצות, שאז ודאי כאשר בחי' אור החכמה דקדושה מתגברת ממקור הראשון אין מקום כלל לשליטת חכ' דקליפה גם במקורה שהוא הערמה שנק' און שלא יש שם שרש אחיזה כלל להיות מציאת מקור לחכמה דקליפה שהיא השקר כו', וכמו שאנו רואים בעבודה שבלב זו תפילה שבכוונה שבנקודת הלב הנ"ל אז לא יש מקום להתגברות הרע ממקורו בעומק רע הנ"ל שהן המח"ז שנופלים לחשוב מחשבות עמוקות להרע מצד שלא יש מקום לשקר לגבי האמת כמו שהוא ולא יפול במח' זרות כלל וכלל, משום דאזלע"ז כו' כשזה קם זה נופל וכאשר מתגבר נקוד' ד' דחכמה כח מ"ה דקדושה בהמשכה מלמעלה משם הוי' באמרו ברוך א"י כשכורע בברוך כנ"ל אזי ממילא נופל הצד שכנגדו בקליפה והוא שנופלים כל מחשבות און דחכ' דקליפה שהוא מחשבות זרות העמוקות שנק' מחשבת און רק להרע כו', אבל כשאין בלבו ככוונה פנימי' דנקוד' הלב שאין התגברות בנקוד' ד' דחכמה דקדושה כלל אזי מתגבר הצד שכנגדו שהוא ארמי אובד אבי וכמ"ש וכל חכמתם תתבלע והוא במה שמתגברי' המ"ז והרהורי' רעים וקשים ועמוקים דוקא בשעת התפילה דזלע"ז כשזה נופל זה קם כו' עדי' שנק' אובד אבי שהוא חכמה דקדושה, וז"ש שעת צלותא שעת קרבא ממש כשנים שנלחמים ביחד כשזה נופל זה קם וכשזה קם זה נופל כו' וד"ל.

אך הנה לפי"ז מה זה שאמר לא הביט און ביעקב מאחר שלפעמים גובר בחי' האון ביו"ד עקב כו'. הענין הוא דבלעם ראה בשרש מחצב נש"י במקורם שלא הביט און ביעקב וכו', והוא לפי שהאבות סימן לבנים וזה הי' כל עבוד' יעקב עם לבן ד"ב שנה כמ"ש עם לבן גרתי כו' שהלך בחכמתו בחי' חכמה דקדושה כמו שהיא במקורה לנגד ערמה ומרמה דלבן הארמי ורימה אותו והציל ממנו כל הכבוד הצאן ובקר כו', ולכאורה הרי בחי' החכמה דקדושה נק' אמת לאמיתו וע"כ נק' יעקב איש תם כו' ואיך אמר אחיו אנכי ברמאות לרמות אותו שזה ודאי הי' בעומק המרמה יותר מערמה דלבן כו', הענין הוא כמ"ש עם עקש תתפתל פתילות כו' שיש כח בחכמה דקדושה להתלבש בחכמה דקליפה להערים בערמה להיות נהפך ונכלל

כשזה קם זה נופל: פרשי' תולדות כה, כג. וראה להלו ע' איתקעו. ושי"ג.

וכל חכמתם תתבלע: תהלים קז, כז.

עד: בכת"י ב: והוא.

שעת צלותא שעת קרבא: ראה זח"ג רמג, א. זח"א רמ, ב. ת"ז תי"ג (כט, ב). וראה סידור כג, ב. לקו"ת

בלק עב, א. תצא לד, ב.

שהאבות סימן לבנים: ראה ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן בראשית יב, ו. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תסד. ובכ"מ.

עם לבן גרתי וישלח לב, ה.

איש חס . . אחיו אנכי ברמאות: תולדות כה, כז. מגילה יג, ב.

עם עקש תתפתל: תהלים יח, כז.

בקדושה וכמו בא אחיך במרמה ויקח ברכתך וע"כ נק' יעקב ויעקבני זה פעמי" את בכורתי לקח כו' דעקב לשון מרמה הוא כמ"ש בבטן עקב כו', וזהו ענין התלבשות חכמה עילאה דקדושה בדברי' גשמי' דק"ג במצות מעשיות דבחכמה אתברירו רפ"ח ניצוצין שנפלו בשב"כ כו' וזהו עיקר שם יעקב יו"ד עקב כנ"ל, שזהו מה שלבש יעקב בגדי עשו החמודות כו' ולקח הברכות דמטל השמים כו' שהוא במרמה וערמה, והן עכשיו ענין התו"מ שמלובשים בק"ג שמתבררי' מחכמה דקליפה כו', וזה בא מבחי' ההעלם ממקור דחכמה דקדושה להיות כח ועוז לברר שקר ורע שבבחי' עומק רע כו'. אך א"כ למה נק' יעקב איש תם הרי התמימות הוא היפוך הערמה ומרמה כו'. הענין הוא דבאמת כל עיקר הכח ועוז דחכמה דקדושה לברר לחכמה דקליפה הוא רק בבחי' נקודת אמת לאמיתו דוקא ושקר אין לו רגלים לעמוד ואמת יש לו רגלים וע"כ קושטא קאי ושקרא לא קאי ועיקר נצחון המלחמה כשעומד על רגליו דוקא, וע"כ בהגלות נגלות נקודת אמת כמו שהוא היינו הנק' תום בחולם מקור התמימות כמו הולך בתום ילך בטח ושאנן בלי ילכד בשום מנגד דערמה אדרבה יפול לפניו כל שקר וערמה משום דשקר אין לו רגליים לעמוד במקום נקודת התום שהוא האמת, ומזה בא הכח ג"כ לבא בערמה לרמות לחכמה וערמה דקליפה כו', וזהו שיעקב איש תם במדות ושרשו בתו"ם שהוא בנקודת אמיתת הרצון וע"כ יעקב גם ברמאות נצח ללבן והציל כל רכושו כו' (ועיקר הטעם הוא לפי שהחכמה היא בבחי' ראי' כאור שמאיר גם בחושך שהרי יכול לראות גם הנולד שהוא בהעלם ע"כ יראה גם את הערמומית היותר נעלמת ויערים לנגדו כו', וז"ש אני חכמה שכנתי ערמה כו' וז"ל), ולבן לא עמד בפניו וכמו שנוהר אל תדבר עם יעקב כו'. ואבות סימן לבנים בכל גלות זה האחרון שגם שלא יש כח בכח מה שבכ"א להתגבר על עומק רע דחכמה דקליפה שנק' און, אבל בבחי' התמימות של נקודת האמת שברצון הפשוט ועצמי בכוונה שבלב בתפילה הנ"ל ממילא יפול כל מנגד במחשבת און דלבן הארמי כו' כי כבר נצחו יעקב בהיותו אצלו ר"ב שנה.

וזהו שראה בלעם שהוא בחי' דעת דקליפה וכמ"ש ויודע דעת עליון שהוא לנגד דעת. דקדושה המקור להטיית הרצון בחכמה כו' ששרש יעקב

בא אחיך . . . ויעקבני . . . בבטן עקב: תולדות כו, להי. הושע יב, ד.

דבחכמה אתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח [תניא קמת, א] ובהנסמן בלקוטי הגהות לשם.

ושקר אין לו רגלים . . . קושטא קאי ושקרא לא קאי: ראה שבת קד, א. זחי"ב קפח, א. קטו, א. פע"ח שער

ר"ח פי"ג [סוד"ה עוד ענין].

הולך בתום ילך בטח: משלי י, ט.

אני חכמה שכנתי ערמה: משלי ת, יב.

אל תדבר עם יעקב: ויצא לא, כד.

ויודע דעת עליון: בלק כד, טז. וראה להלן ד"ה מה טובו רסלי"ד. ושי"ג.

דעת: בכתי"ב: ד"ע.

יו"ד עקב שבחכמה אתברירו רפ"ח כו' לא הביט ה' און ביעקב זה כלל מב' טעמי', א' מצד בחי' התגברות בחי' ה' דחכמה דקדושה ביו"ד עקב שממילא נופל צד המנגד כו' כנ"ל, והב' מצד בחי' נקודת האמת שברצון שנק' תו"ם שאין שם מקום לאון דקליפה כלל כנ"ל, והכל ענין א' הוא כנ"ל וד"ל. ועדיין אין זה מתיישב דלא הביט און ביעקב משמע שיש און ביעקב אך לא הביט כו'. והענין הוא דדוקא בנקוד' הרצון האמיתי יפול שם המנגד דאון הנ"ל לגמרי, אבל במדות אהוי"ר שנמשך רק מן השכל דהשגה לבד שם יש מקום לאון דקליפה שהוא למעלה מז' מדות רעות דקליפה דאון הוא בעומק רע שנשאר קיים גם אחר שנתגברו מדות דקדושה על מדות דקליפה כו' להיותם גבוהים מהם הרבה כו', אך עכ"ז אמר לא הביט און שיש במדות ג"כ לפי שיעקב נק' איש ת"ם שהוא במדות וכמ"ש בזהר בענין ת"ם ותמים ת"ם י"ם דחכמה ותום דנקודת הרצון הולך ומתפשט גם במדות שמקבלים מן השכל ע"כ הולך בתום ילך בטח גם במדות כו' (ולהיפוך נאמר מכף רגל ועד ראש אין בו מתו"ם כמ"ש במ"א). וראי' לזה ממה שנצח יעקב גם לעשו שהם מדות דקליפה וכמ"ש ויאבק איש עמו כו' כידוע שזה ה' שרו של עשו כו', וז"ש כי שרית עם אלקים (כמשי"ת בביאור שזהו ענין ולא ראה עמל בישראל כו').

ולא ראה עמל בישראל. דהנה כל ענין הנ"ל בבחי' יעקב יו"ד עקב ככוונה שבלב בתפילה ובכוונה שבמעשה המצות הוא הנק' בשם עבודה ועמל עכ"פ שהוא רק בשביל לברר עה"ד טו"ר לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ע"י המצות שמלובשים בדברי' גשמי', וגם הכוונה שבלב ומוח בק"ש ותפילה נק' עבודה שבלב כו' וכנ"ל דשעת צלותא שעת קרבא וכל עבודה נק' עמל ויגיעה רבה, וע"כ אין העבודה רק בו' ימי המעשה וכמ"ש ו' ימים תעבוד כו' כמו דוגמת המלאכות הגשמי' בעבודה בשדה לחרוש ולזרוע שאינו לרצונו לנחת כלל דכל דבר שאינו עושה ברצון וחשק נק' עבודה ועמל וטרחא כו' אבל בשבת הוא המנוחה מן העבודה גשמי' ואסור בכל ל"ט מלאכות החורש וזורע כו'. וכך הוא ההפרש בין חול לשבת בעבודת הנפש ברוחניו' בענין התפילה, שבחול הוא עבודה שבלב ומוח שיבוא לכלל ביטול רצון זה מכל וכל רק לה' לבדו ולעורר ר"ר על עצמו והיא שפרכת הנפש בצעקה פנימי' צעק לבם ובצעקה חיצוניו' כמו ויצעקו אל ה' בצר להם כו' במרירות וגם

וכמ"ש בזהר בענין תם ותמים ת"ם י"ם דחכמה: זח"ג קסג, ב. וראה ד"ה ויקח קרח בטה"מ תקס"ב ח"א ס"ע רכב ואילך. ומקבילו בד"ה זה דלעיל.

מכף רגל . . . כמ"ש במ"א: ישע"א, ו. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קז. וש"נ.
 ויאבק איש עמו . . . שרו של עשו: וישלח לב, כה. ראה חולין צא, ב ואילך. ב"ר פע"ז, ג. ובכ"מ.
 כי שרית עם אלקים: שם לב, כט.
 ו' ימים תעבוד: יתרו כ, ט. ועוד.
 ויצעקו אל ה': תהלים קז, ג. ועוד.

בחדוה אלקי' שנק' אוי"ר שבהתכוננו' ולמעלה מזה הכל בעבודה ויגיעה רבה שנק' יגיעת הנפש משום דמתגבר לנגד המ"ז שנק' עומק רע למנוע ולבלבל שלא יבוא לכלל כוונה פנימי' שבנקודת הלב הנ"ל, וכ"ז רק לברר ולהפך לק"נ שהוא הגוף שנק' משכא דחויא כו'. אבל תפילת השבת אינו נק' עבודה ועמל כלל לפי שתפילת השבת היא רק התפעלות אלקית מצד הנשמה בעצמה להתענג על ה' בעריבות מתיקות ידיות עוז ההתקשרו' והדביקות מצד עצם אלקות שנמשך אחריו כניצוץ אל האבוקה כו', שבה א"צ יגיעת הנפש כי התפעלות זו היא עצמי' התענוג אלקי' בלתי יצטרך ליגיעה ועמל כלל וכלל אלא רק ע"י שירה וזמרה שמאליו בא, כמו שאנו רואי' בהתפעלות עצמי' הנפש שממילא בא לידי שירה ורינה כי השירה וזמרה הוא בא מצד התפעלות עצמי' שנתפעל ממקורו כו' כמ"ש במ"א, והוא בא מצד התענוג העצמי שיתענג על ה' בבחי' אה"ר בתענוגי' העצמי' כבן שיעבוד לאביו באהבה עצמי' בתענוג גדול ולא יחשב לו לעמל וטרחא ויגיעה כלל אדרבא לא ירגיש כלל בזה שום עבודה ועמל רק תענוג ונח"ר שכל עבודה ועמל הוא רק דבר שעושה שלא לרצונו (וכמו הטרחא ויגיעה במו"מ שאעפ"י שסופו יהי' לנחת כשירווח אבל עד שירווח יש לו עול משא וטרחא ביגיעה רבה באופן העסקי' והכל עושה שלא ברצון וחשק, וכמו אדם לעמל יולד וכן מה יתרון לאדם בכל עמלו כו' כמו לחרוש ולזרוע וליגע עצמו כ"כ עד שיצמח פרי וכן לפזר ממון במו"מ כו'), וכברא דאשתדל בתר אבוהי יתיר מגרמי' ונפשי' כו' זהו בחי' בן שלמעלה מבחי' עבד דבן שעובד הוא רק מחמת אה"ר עצמי' ולא מצד האהבה שנקנית מן השכל והטעם. וזהו שנק' ישראל שיר אל פי' שהשיר הוא בא רק מצד אלקות לבד ע"כ נק' שיר של אל עצמו כו' כי אין בזה שום דבר חוץ ממנו כאהבת עבד לאדון שיש מי שאוהב ויש הפסק לאהבתו כי הוא נפרד מאדונו כו' (ואעפ"י שגם בחול אומר כל הנשמה תהלל י"ה היינו חלק הנשמה שבגוף כדי להאיר את החושך הגס של הגוף שזהו כל ענין פסד"ז אבל לא מצד עצמו כמו בשבת שנאמר אז תתענג על ה' דא צלותא דמעלי שבתא כו').

וזהו שאומ' בשבת השמים מספרי' כבוד אל, שגם שבחול השמים אומ' שירה כמו הללו את ה' מן השמים כו', אבל זהו כעבד לאדון בבחי'

כמ"ש במ"א: ראה גם להלן ד"ה מה טובו פי"ג ופכ"ב.

אדם לעמל יולד . . . מה יתרון לאדם בכל עמלו: איוב ה, ז. קהלת א, ג.

וכברא דאשתדל בתר אבוהי יתיר מגרמי': זח"ג רפא, א. הובא בתניא ספ"י.

ישראל שיר א"ל: ת"ז בהקדמה (ג, א). שם תיקון יו"ד (כה, א).

או תתענג . . . דא צלותא דמעלי שבתא: ישעי' נח, יד. מובא בכ"מ בשם הזהר: ראה סה"מ תקס"ד ע' נו.

דרך חיים שער התפילה פס"ה. שערי אורה טו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקו. ח"ג ע' אעג. א"קז

[ושם: אז תתענג על הוי' דא צלותא כו' וכמ"ש במ"א בפי' ולא ראה עמל בישראל שיר אל דשבת שאין בזה

עבודה כלל רק ממילא ומאליו בא תענוג הפנימי שבכח מ"ה דנשמה כו']. להלן סוד"ה אז ישיר ישראל (השני).

וד"ה מה טובו (קרוב לסופו).

עבודה כנ"ל, אבל בשבת מספרי' כבוד אל כענין שיר אל הנ"ל, וכן כל ענין תפילה למשה ויהי נועם הכל בדרך עליי' מעצמי' ולא בדרך עבודה כמ"ש הודו לאלקי האלקים עד הודו לאל השמים כו' הכל הוא למעלה משם אלקים המצמצם שנק' אלקי כל האלקי' כו', וכידוע דכ"ו כי לעולם חסדו היינו בקיעת אור שם הוי' בכ"ו חסדי' שלא יוסתר צמצום דשם אלקי' כלל לפי שבשבת נתגלה שם הוי' ובוקע המסך דשם אלקי', וזהו ישראל כי שרית עם אלקי' המצמצם כו' כידוע דשמש ומגן הוי' אלקים. ובימות החול כל בחי' עבודה דיעקב יו"ד עקב הנ"ל ע"י התפילה והמצות אינו רק להאיר משם הוי' באלקי' זה המצמצם* שיאיר דרך המסך דשם אלקים לבד כמ"ש באורך נראה אור, אבל בשבת שאז עליי' העולמות בליל שבת בבחי' או"ח מעשי' ליצי' ומיצי' לבריא' ומבריאה לאצי' בבקיעת המסך שבין אצי' לבריא', ע"כ ממילא ביום השבת שהוא בחי' ירידות והמשכות דעונג העליון שבפנימי' ע"י וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו' שהז' ג' סעודות דשבת ובפרט בתפילת שחרית שמאיר מבחי' עונג העליון בישראל דלעילא ממהו"ע המאציל ע"כ נק' שיר א"ל ממש ע"כ אז ממילא גובר אור החסדי' דשם הוי' דז"א בשם אלקי' דמל' והוסר המסך והפרגוד דשם אלקי' לגמרי, וזהו הודו לאלקי האלקי' כו' עד הודו לאל השמים כמו השמים מספרי' כבוד אל שזהו אל מאלקי' שהוא בחי' החסדי' דשם הוי' באלקי' כמו כי חסד אל כו'. וזהו עיקר הטעם שנק' ישראל כי שרית עם אלקי' שנשתרר על שם אלקי' דקטנות המוחין כו' להאיר בו בגילוי אור החסדים מכל בחי' המשכות מוחי' עליוני' ממקור כל התענוגי' העליוני' שמפני זה נק' שיר א"ל ממש (וע"כ אין הגיהנם שולט בשבת לפי שכל דינין מתעברין בשם אלקי' מטעם זה וד"ל).

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור. הנה עיקר טעם ההפרש בין תפילת החול לתפילת השבת הוא בענין הבירורי' דרפ"ח ניצוצין. דהנה מבואר למעלה דשעת צלותא שעת קרבא, ומלחמה זאת היינו לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא וכמאמר הזוהר דמאן דלא מהפך חשוכא כו' בהאי עלמא לית לי' חולקא בההוא עלמא, שזהו ענין הבירורי' דרפ"ח כו' כמ"ש במ"א עמ"ש יעקב אשר לקחתי מיד האמורי כחרכי ובקשתי ותרגומו בצלותי

כידוע דשמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב. וראה שעהויה"א פ"ד. סידור קיג, סע"ב. תו"ח בראשית מג, ב. חיי שרה קכח, ב ואילך. ויצא כו, ג. ובכ"מ.
 המצמצם: בכת"י ב: המצומצם.
 באורך נראה אור: תהלים לו, י.
 וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.
 כי חסד אל: ע"פ תהלים נב, ג.
 אין הגיהנם שולט בשבת: ראה סנהדרין סה, ב וברש"י שם. ב"ר פ"א, ה. פסיקתא רבתי פכ"ג. זח"ב פח, ב. ועוד. וראה סידור רב, א. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תעח. דרמ"צ ע' 178 ואילך.
 וכמאמר הזוהר דמאן דלא מהפך: ראה זח"א ד, א ובפי' הרמ"ז שם. לקו"ת חוקת סא, סע"ד.
 כמ"ש במ"א עמ"ש יעקב אשר לקחתי: ויחי מת, כב. ראה תו"א קב, א. ובכ"מ.

ובכעוטי כידוע דקליפה דאמורי הוא ענין ריבוי דברים בטלים שמחמת זה רוב שפע יתירה לחיצוני כי ריבוי דב"ט מוציא עומק הרע הגנוז לגילוי ומחמת זה יבוא ריבוי עומק מח"ז בתפילה כו', וע"כ עיקר העבודה דפסד"ז עד צלותא בלחש שע"י רוממו' אל בגרונו בפסד"ז בשיר בדיבור דוקא הרי הקול ודיבור זה מעורר הכוונה הפנימי שבמוח ובלב כו' והוא בחי' עומק הטוב הגנוז שבנפש שיצא לגילוי והוא ענין רוממות אל ממש שבגרונו נעשה מזה חרב פיפיות להרוג יניקת החיצוני דהיינו שפועל בזה להוציא האור וחיות דקדושה האלקי הנשפע להם ביותר מכפי המדה בסיבת הדב"ט ומח"ז שנק' מחשבת און כנ"ל ועי"ז יהי' האדם נקי גם בחלקי גופו החומרי מכל פסולת וסיג דמחשבות זרות כו', וכענין מי יעלה בהר ה' כו' נקי כפיים ובר לבב ממש אשר לא נשא לשוא ושקר במח' דאון הנ"ל נפשו הוא ישא ברכה מאת ה' שיוכל להיות בו בחי' גילוי אלקות בשמ"ע באמרו בא"י מלמעלה משם הוי' כנ"ל לפי שיוכל להאיר גם בכלי גופו גם בלבו החומרי מאחר שהוא בר לבב ואין בו תערובות רע כלל וכענין כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו ממש וכמ"ש בקרבך קדוש וארוז"ל סמוך לפלטרין שלך לא נצחת כו' אם לא פעל גילוי אור האלקי שיאיר בקרבו בכלי גופו איך ימשיך בחי' ברכאן דצלותא וכן אם לא כיוון לבו בכוונה פנימי הנ"ל בחי' ברכאן דש"ע איך ימשיך אלקות במעשה המצות שיעשה כל היום שהוא המשכות אלקות בעולם ע"כ ודאי צריך תחילה לכבוש א"ע שהוא כלי גופו לבו ומוחו כמ"ש אם ישים אליו לבו כו' להיות גילוי אלקות בקרבו בכוונה שבתפילה בלב טהור ונקי מכל פסולת וכמו וטהר לבנו לעבדך באמת אח"כ יוכל לכבוש את העולם שזהו בחי' המשכות גילוי אלקות בתו"מ כל היום וד"ל.

וזהו הטעם שאסור לאכול קודם התפילה שנאמר לא תתפללו על דמכם לפי שהנשמה נבדלת מכלי הגוף קודם התפילה, וכמ"ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו עדיין כי לא נכנסו כל חלקי נרנח"י שבנשמה בכלי הגוף שהוא מוחו ולבו כלל רק באפו היא בהעלם כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ולא נתפשטה עדיין עד שאומר ה' תיבות הללו ברוך ה' המבורך לעולם ועד כו' שה' תיבות הללו הם לנגד נרנח"י כו', וז"ש לא תתפללו על דמכם כי אדם א' ד"ם אלף הוא הנשמה האלקי שלא נתפשטה בדם הוא הנפש

מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.

כאלו קדוש . . בקרבך קדוש: תענית יא, ריש ע"ב. הושע יא, ט.

סמוך לפלטרין שלך לא נצחת: ראה ספרי עקב יא, כד. ירושלמי חלה פ"ב ה"א.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

שאסור לאכול קודם התפילה . . לא תתפללו . . חדלו לכם: ברכות י, ב, יד, א. ישע"י ב, כב. ראה בהנמנו

להלן הע' המתחלת: "וכמ"ש בס' ד"ח".

מכל: בכת"י ב: מכלי.

ויפח באפיו נשמת חיים: בראשית כ, ז.

כי אדם א' ד"ם: ראה של"ה כא, א. דרך חיים פפ"ג. ובכ"מ.

הטבעי כו' וע"כ אסור לאכול קודם התפילה מאחר שהוא פירוד הדם מאלף דנשמה שלא נתפשטה בגוף כלל לפי שצריך שיוכלל כל בחי' הדם הוא הנפש שנתפשט בכל עסקיו ומאכלו ומלבושו וכל פיזור נפשו ברצונות זרות הכל יעלו ויוכללו ע"י בירור התערובות טו"ר להיות בר לבב כנ"ל ויעלה לה' בתפילה כקרבן להכלל באחד ע"י הנשמה האלקי' שתתפשט בכלי הגוף מראש לרגל (כמ"ש בס' ד"ח). וז"ש אשר לקחתי מיד האמורי שהוא קליפה דדיבור ומחשבות זרות כו' בצלותא ובבעותא כו' בבחי' מלחמה דשעת צלותא שעת קרבא ממש מאחר שזהו רק לברר לבושי נוגה שהוא הגוף כנ"ל וד"ל.

אך כ"ז הוא בתפילה שבחול, אבל בשבת אין בירור כלל רק מה שנברר מק"נ בתפילה שבחול ובמצות מעשיות הוא שעולה בשבת דשבת אותיות תשב כו'. והענין הוא משום דבשבת נאמר אם תשיב משבת רגליך כו', דבכל ימי החול יורד אור האלקי בו"ו יומין דחול כו' שנק' ו' ימי המעשה לעבוד עבודה ועמל שזהו ענין הסתר אלקי שמוסתר ומתצמצם כ"כ עד ע' שרים דנוגה שהוא אחר ריבוי הצמצומי' והמסכי' והעלמות עד שמלך אלקי' על גוים כו' כמ"ש ומלכותו בכל משלה כו', שזהו נק' עמל שלא לרצון ונחת רק לתקן הפגם חסרון. כלי כמ"ש אשר ברא אלקים לעשות שהוא לתקן כו' (וכמ"ש במדרש ע"פ אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל תורה או לעמל שיחה שהן י' מאמרות שנשתלשלו בריבוי צירופי' דשם אלקי' עד מ"ח צירופי' אחרוני' שמקבלי' משם אלקי' אחרי' דהיינו ע"ש דק"נ כו'). אבל בשבת אז עליות העולמות, וזהו אותיות תשב כמו אם תשיב כו' שעולה כח אלקי המתפשט עד למטה. למעלה מעלה כמ"ש כי בו שבת וינפש נייחא דנר"ן כו' עדי"מ באדם ששובת ונח שהוא בחי' השבת הנפש במקורה במהו"ע ממש כו' וזהו למעלה מעלה מבחי' ההסתר דשם אלקי' עד רום המעלות

וכמ"ש בס' ד"ח: דרך חיים (לאדהאמ"צ), פט, א ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא חי'ב ע' תשנ. במדבר ח"א ע' רכט. ושי"נ.

דשבח אוחיוח תשב: ראה אגה"ת ספ"י, ובמהדו"ק שם [קה"ת, תשמ"ב] ע' תקלא. סה"מ תקס"ד ע' קטט. ושי"נ. וראה לקוטי שיחות ח"ד ע' 473.

אם תשיב משבת רגליך: ישעי' נח, יג.

שמלך אלקי' על גוים. . ומלכותו בכל משלה: תהלים מז, ט. קג, יט.

חסרון כלי: בכת"י ב: וחסרון כו'.

אשר ברא אלקים לעשות. . לתקן: בראשית ב, ג. וע"פ ב"ר פי"א, ו ובפרשי' שם. וראה אוה"ת בראשית כרך ג תקיד, א ואילך.

במדרש ע"פ אדם לעמל יולד: ראה סנהדרין צט, ב. וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שכג, ובהמ"מ לשם. וד"ה לא הביטי בשה"מ: תרסי"ט ע' רי. עת"ר ע' קפט.

מ"ח צירופי' אחרוני': ראה ס' הליקוטים להאריז"ל ר"פ בא. פע"ח שער חגהמ"צ פ"ה. שער הכוונות ענין פסח דרוש א'. תו"א קט, ד. ועוד.

למטה למעלה מעלה: כ"ה בכת"י ב. ובכת"י א: למטה מעלה. ובכת"י ג: למעלה מעלה.

כי בו שבת וינפש: ע"פ תשא לא, יז.

ובעצמו' אוא"ס שלפני הצמצום הראשון כו', וזהו מזמור שיר ליום השבת ליום שכולו שבת שנק' מנוחה לחיי העולמים כמ"ש במ"א וד"ל (וזהו מה שבשבת הוא ענין זיווג ישראל ורחל ובחול זיווג יעקב ורחל כו' שבשבת הוא הנק' שיר אל ולא שיר אלקי' וכנ"ל בענין הודו לאלקי האלקים כו' כמ"ש כי שרית עם אלקי' כו'. וזהו שבשבת אומרים אל אדון כו' ע"פ א"ב של ה' ה' תיבות ובחול אומרים אל ברוך גדול דעה כו', שבשבת הוא עליות העולמות למעלה מעלה משם אלקים כמו בהכל יודוך כו' עד אין ערוך לך ואין זולתך כו' אפס בלתיך כו' גם לתהה"מ ואח"כ חוזר ויורד ממקום שעלה לשם והוא אל אדון כו' עד ראה והתקין צורת הלבנה גם בכריאה יצי' גם בנוגה כו', ובחול שהוא הכל ע"י שם אלקי' שמתצמצם ויורד כו' אומר אל ברוך גדול דעה שיתצמצם כ"כ אל דאלקים עד פינות צבאיו דסוף העשי' גם הם רוממות שדי עד וכולם כו') (וזהו ולא ראה עמל בישראל דהיינו בחי' עמל ועבודה דיעקב בימות החול לא ראה עמל זה בישראל בחי' שיר אל שהוא רק התענוג על הוי' בבחי' עצמו' שאין בזה עמל ועבודה כלל כו').

אך לפי"ז מה שייכות יש לזה עם מה שאמר לא הביט און ביעקב דמשמע דכמו שלא הביט און ביעקב כו' כך לא ראה עמל בישראל מה שייכות יש לעמל עם און ולכאורה לפי הנ"ל אין להם שייכות זע"ז כלל. אמנם הנה שרש הדברי' הוא כידוע בעיקר ההפרש בין חול לשבת שבחול הוא יחוד יעקב ורחל ובשבת יחוד ישראל ורחל כו' כנ"ל, להיות יעקב שרשו ביסוד אבא ובוקע יסוד אימא ובא לגילוי ביסוד ז"א ויורד למטה בכי"ע לברר בירורים דנוגה כי יעקב אותיות יבקע וכמ"ש אך יצא יעקב ב' יציאות וכמ"ש בע"ח ובזוהר ע"פ אז יבקע כשחר אורך כו', וזהו יעקב לברר בעקביים שהז' ג' עולמות בי"ע שנק' עקב בכלל, וע"כ נק' זה בשם עמל ועבודה כמו יעקב עבדי, אבל בישראל לא ראה בחי' עמל, והוא ענין מה שבשבת הוא זיווג ישראל ורחל שיר אל כנ"ל.

ותחילה יש לפרש הטעם שנק' עבודת יעקב לברר בירורי' דבי"ע בשם עמל. דהנה מבואר למעלה שעיקר ענין עמל שהוא מלאכה

מזמור שיר ליום השבת ליום שכולו שבת . . כמ"ש במ"א: תהלים צב, א.
שבשבת הו"ע זיווג ישראל ורחל: ראה פע"ח שער התפילה פי"ז. ובכ"מ.
בכריאה יצי': בכתי"ב: בכי"ע.

עצמו': בכתי"ב: עצמיות התענוג.

אך לפי"ז מה שייכות: להמבואר מכאן ואילך — ראה בכי"אור ד"ה לא הביט בסה"מ תקס"ד ע' קפ.
יעקב שרשו ביסוד אבא: ראה לקו"ת להאריז"ל תולדות כו, כה. ויצא כח, יו"ד. ועוד.
יעקב אוחיות יבקע . . אך יצא יצא . . בע"ח ובזוהר ע"פ אז יבקע: תולדות כו, ל. ישעי' נח, ה. ראה זח"ג קד, א. ע"ח שער הארת המוחין (ש"ל"ב) פ"א. שם שער הכללים פ"ח. פי"ז. וראה לקו"ת צו ח, ד. סידור רנ"ג, ד ואילך. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' קנב ואילך. לעיל ע' אחקיג. ובכ"מ.
יעקב עבדי: ראה לעיל בתחילת המאמר.

ועבודה שאינה לרצון כו'. וביאור הדבר יובן עד"מ אדם הבונה בנין גדול לתפארת בכמה עליי' וחדרי' והיכלות רבות מאד לפי רצונו הנאות לו לפאר ולכבוד ולנחת לדור בו כו'. והנה ודאי יהי' לו בכ"ז רצון קדום בעצמות איך שיהי' סדר הבנין מראשו לסופו בכל פרטי חלקיו ושלא ישונה מרצון הקודם אפי' כקוצו של יו"ד ממש וכאשר נגמר הבנין בשלימותו כרצונו הקדום ממש הי' לו לתענוג ונחיר גדול שנעשה הכל כרצונו וחפצו בתחילה בלי שינוי כלל. והנה כאשר אירע איזה קלקול ושכירה באיזה מקום מן הבנין באופן שא"א לתקן הדבר הזה באותו המקום אם לא שיוסתר כל הבנין ויבנה אותו באופן אחר ואז כשיגיע למקום זה שבו נעשה הקלקול והשכירה יתקנו בכי טוב ואפשר באופן טוב יותר מכמו שהי' תחילה, אך מפני שצריך לבנות מחדש מוכרח לשנות רצון הקדום שהי' לו בבנין גדול זה ולבנותו מחדש. הר"ז בעיניו למורת רוח ולמשא ועמל וטרחא יתירה מאד מאד, וזהו העבודה שנק' עמל שיעמול. במלאכה זו שלא לרצונו כלל לפי שצריך לשנות סדר רצונו הקדום, ואעפ"י שסופו כשיבנה בסדר חדש יהי' לו נחת ביותר מבראשונה אבל עד שיוגמר נק' עמל שלא לרצון כלל (וכמו הטורח באיזה מלאכה פעמים רבות ולא תעלה בידו כרצונו כמו היוצר שטורח בחומר לעשות אותו כלי בדפוס כרצונו ולא יעלה בידו כי יתהפך לצורה זרה ונבזה או שישכר ויצא לאיבוד, כאשר חוזר ועושה נק' עמל, וכה"ג בעמל האדם במו"מ שאינו הולך כרצונו הקדום בכל אשר יעשה ועכ"ז עוסק נק' עמל אעפ"י שסופו יהי' לנחת יותר מקודם כו' וד"ל) (ודוגמא לענין הטרחא שלא לרצון כלל הוא במה שאמר לא דיים לרשעי' שמטריחים את בוראם לצור צורת הוולד במעי הזונה כו' וכן בכל דרכי הרשעים להשפיע להם הצלחה וברכה שזהו טרחא שאינו לרצון כו', ואעפ"י שאם יעשה תשובה אמיתית יבורר ויהופך הרע לטוב יתוקן הפגם ויעלה לרצון טוב ותענוג גדול יותר מבתחילה כו' אבל קודם שעושי' תשובה עמל וטרחא ומשא גדולה הוא להשפיע להם כו' רק כמאן דשדי כו' וד"ל).

והנה הנמשל מכ"ז יובן למעלה כאשר עלה ברצון הקדום שבקדמונו של עולם במהו"ע שיהי' לו רצון להאציל ע"ס או"כ וכל פרטי השתלשלות הפרצופי' עד סוף עולם העשי' זהו כמשל בנין גדול מאד מראש לסוף ע"פ סדר נכון שכבר הוחלט כל פרט ברצון הקדום כו', כמו במע"ב שאחר שגמר הכל בו' ימי בראשית אמר וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד שהי' לו לנחת ורצון בתענוג גדול שנעשה הכל בכי טוב מאד כו'

מחדש: בכתי"ב: בסדר חדש.

שיעמול: בכתי"ב: שיעסק.

לא דיים לרשעי' שמטריחים: ראה רש"י נח ז, ד. וראה ויקיר ספכ"ג. במדב"ר רפ"ט.

רק כמאן דשדי: ראה תניא פכ"ב. זח"ב קפד, א. הקדמת מהר"ש לפע"ח.

וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א, לא.

שזהו כמו שעלה ברצונו הקדום לברוא כו' וכתרגום אונקלוס בראשית ברא בקדמין ברא כו' כידוע, וכך הוא ממש בכללות כל ההשתלשלות דאבי"ע מראשית הקו"ח עד סופו בכלל. העשי' אחר הגמר הי' לתענוג במהו"ע כו'. אך הנה כאשר הי' ענין השבירה בשם ס"ג שהוא שבירת הכלים דתוהו ונפלו רפ"ח ניצוצין כו' וכמ"ש במדרש הי' בונה עולמות ומחריבן כו', וזהו כמו משל הנ"ל בקלקול שאירע בדבר מה בבנין שצריך לבנות מחדש כו', וכך הוא למעלה בבחי' שבה"כ שצריך לבנות מחדש הוא בחי' עולם התיקון ע"י שם מ"ה החדש דאעפ"י שצריך לשנות סדר ההשתלשלות באופן חדש אין זה עמל אעפ"י שזה שינוי רצונו הקדום לעשות הסדר חדש לשנות רצונו הקדום דגם שסופו יהי' לנחת עד שיוגמר נק' טרחא ועמל כנ"ל, אין הענין כן בבחי' התיקון דשם מ"ה החדש לפי שזה התיקון דשם מ"ה הוא שעלה במח' ורצון הקדום קודם לרצון זה שהוסכם בסדר ההשתלשלות דע"ס דתוהו כו' וראי' לזה ממע"ב שאמר אשר ברא אלקי' לעשות לתקן הרי ברא כדי לתקן כו' לפי שזה עלה בתענוג ורצון הפשוט הנעלם שבמהותו ועצמותו להיות שבה"כ ולהיות בחי' התיקון שהוא ע"י החכמה שבתו' כמ"ש בשרש התורה הקדומה ואהי' אצלו אמון אומנא כו' כאומן היודע לתקן במקום שנתקלקל כו' וזהו כל ענין התורה שהוא בחי' התיקון למעלה באו"כ דאצי' לאכללא שמאלא בימינא כו' וד"ל.

וזהו לא ראה עמל בישראל בישראל דלעילא שהוא בחי' התיקון דאדם כידוע שזהו בחי' מוחין דאו"א שבז"א שנק' שיר. אל שהוא שאמר ישראל עלה במח' ורצון הקדום דאדם אדמה לעליון וכמ"ש מה שמו ומה שם בנו כו' וע"כ לא ראה עמל בישראל כו' וד"ל.

אך עדיין יש להבין מה שייכות יש לעמל זה עם מ"ש לא הביט און ביעקב ולמה לא ראה עמל בישראל אחר שהוא עכ"פ שינוי רצון הקדום כנ"ל. אמנם הנה הענין הוא שיש הפרש בין עולם האצי"י שהוא בבחי' התיקון דשם מ"ה מלגאו כו' ובחי' הקו"ח עובר שם להיות יחוד והתכללות הג' קווין

בכלל: בכת"י ב: בסוף.

וכמ"ש במדרש [בכת"י ב: וכמשול] הי' בונה עולמות ומחריבן: ב"ר פ"ג, ט. זח"ג סא, א. ועוד.

אשר ברא אלקי' לעשות לחקן: ע"פ בראשית ב, ג. וראה לעיל ע' אתקמא.

ואהי' אצלו אמון אומנא: משלי ח, ל. ראה ב"ר בתחילתו.

לאכללא שמאלא בימינא: ע"פ זח"ג קעח, א. ראה לעיל רד"ה ויקח קרח, ובהמ"מ שם.

שיר אלו: בכת"י ב: ישראל [וראה לעיל פיסקא ד"ה ולא ראה עמל].

דאדם אדמה לעליון: אדמה לעליון — לי' הכתוב בישע"י יד, יד. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ לס'

מאמרי אדמו"ר במדבר ח"ג ס"ע אקמ.

מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.

האצי"י: בכת"י ב: האצי' עצמו.

דשם מ"ה מלגאו: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

שמאלא בימינא שנק' יחו"ע דאיהו וחייהי חד כו' וגם איהו וגרמוהי חד כו' הכל בכחי יחוד והתכללות בעצמו' אוא"ס כו', וכל התור"מ שהוא עושה בחי' יחו"ע באצי' להוסיף אוא"ס בע"ס או"כ הכל הוא הנק' בחי' התיקון וזהו שרש ענין צד"ג באוי"ר שלהם ובתור"מ שעושים כו'. אבל הארת אור האצי' בבי"ע אחר שנעשה מסך מפסיק בין אצי' לבריאה כו' שנפסק הארת הקו"ח כו' ונק' עולם הנפרד בבחי' יש מאין וכן מבריאה ליצי' ומיצירה לעשי' ע"י שם האלקים המצמצם [ויורד עוד ומתצמצם בריבוי צמצומים מאד עד שאת זה לעו"ז עשה כו' שהוא התהוות בחי' נוגה דבי"ע והוא עיקר ענין השבירה דרפ"ח ניצוצין] שנפלו בק"נ דבי"ע עד ק"נ דעשי' שרובו רע כידוע, וכדי שיהי' היפוך וברור הרע דק"נ לטוב ששם נק' עמל וטרחא שלא לרצון (וכמו במע"ב דגם שכל אשר עשה טוב מאד והו' גם עולמות התחתוני' עד בהמות וחיות גשמי' עכ"ז אמר לעשות לתקן משמע שלא הי' בהן שלימות וצריכין תיקון, וכידוע דגם עולמות העליוני' כמרכבה דפני ארי' כו' שרשם מבחי' התהוה שקודם התיקון וע"כ הן בבחי' בהמות וחיות ותיקונם ע"י בחי' אדם דוקא שהוא שם מ"ה כו' וד"ל). ואעפ"י שכאשר יהופך הרע לטוב בשבה"כ דק"נ ע"י האדם יהי' לנחת ותענוג העולה למעלה מעלה יותר מאור התענוג המתלבש בחכמה הקדומה דשם מ"ה החדש שרש בחי' התיקון שבאצי' אבל בשעה שלא נברר עדיין נק' עבודה ועמל, כמו ענין התשובה שאם עושין תשובה להפוך הרע לטוב עולה למעלה יותר מצ"ג וזהו ענין משיח כידוע, אבל עכשיו קודם הבירור נק' עמל וטרחא כו' וד"ל.

וזהו ולא ראה עמל בישראל שהוא עולם התיקון שבאצי' (וכה"ג הנשמה למטה שא"צ תיקון כי באה מעולם התיקון דאדם דאצי') וכמו שלא הביט און ביעקב שהוא הבירורי' דק"נ להפוך מרע דא"ק"י דקליפה לטוב שזהו שנק' עמל שמתלבש בעקביים שהו' בי"ע דק"נ להפוך חושך לאור וכנ"ל בענין יעקב יבקע דאורות דאוי"א יוצאי' למטה כו' שזהו העבודה דימות החול לברר בירורי' דנוגה כו', אך בשבת אין בירור כלל רק מה שכבר נברר בחול ע"י עמל ועבודה דיעקב הוא שעולה בשבת שאינו נק' בירור אלא העלאה שעולה מלמטה למעלה כמו מי שטרח בע"ש כו', והוא בחי' העונג העליון שמקבל מסעודת' ליל שבת שנק' סעודה דחקל תפוחין כו', אך בשבת שהוא בחי' זיווג ישראל ורחל שאו' דא היא סעודתא דעתיקא שאו' יחוד הוי' באהי'

דאיהו וחייהי חד כו': ראה ת"ז בהקדמה (ג, ב).

את זה לעו"ז עשה כו': קהלת ז, יד.

לעשות לתקן: ראה לעיל פסקא א"ך כ"ז, ושי"נ.

וזהו ענין משיח כידוע: ראה זחי"ג קנ"ג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקע, דברים ח"א ע' ז, ושי"נ.

דא"ק דקליפה: בכתי' ב: דאון הקליפה.

מי שטרח בע"ש: ע"ז ג, א.

מסעודת: בכתי' ב: בסעודת.

ליל שבת סעודה דחקל תפוחין: ראה זחי"ב פח, א.

ונק' שיר א"ל שהוא בחי' עונג העצמי' הנ"ל שאינו נק' עמל כלל כנ"ל, ובחול עיקר היחוד הוא בהוי' אלקי' דוקא ונק' ישיר א"ל שהוא מוחין דאבא שנק' אל לירד למטה בבי"ע לברר ולהפוך חשוכא לנהורא כו' שהוא בחי' יעקב, אך בשבת נק' שיר א"ל בבחי' פנימי' דעי' שמאיר במוחין דאוי"א שבז"א. וז"ש לא ראה עמל בישראל בשבת כמו שלא הביט און ביעקב בעבודה שבחול, והא בהא תליא דכאשר לא הביט און בעבודה דיעקב בחול אזי מי שטרח בע"ש יאכל בשבת כו' שהוא בחי' הארת העונג הפנימי' כמזמור שיר ליום השבת שנק' שיר א"ל ובירידת והמשכת העונג וכמ"ש וקראת לשבת עונג לקדוש ה' כו' שאין כזה בחי' עמל ועבודת ברורי' כלל (ודוגמא לכ"ז הוא הפרש בין עמל תורה לעמל שיחה דיו"ד מאמרות שמתכללי' בחול. דבחכמה אתברירו וכל עמל אדם לפיהו בשבת דמי שטרח כו' וד"ל).

ה' אלקיו עמו. הנה מבואר למעלה שכימות החול העבודה דיעקב בתפילה ובמעשה המצות אעפ"י שבדאי יש גילוי אלקות בהתפעלות הרצון בשכל ומדות שבלב בכוונה פנימי' כנ"ל מ"מ הרי מרחוק הוי' נראה לי בנש"י כי אין זה רק שרצונו ליכלל ולידבק בה' אלקיו ולא להיות בבחי' נפרד מצד הגוף שלא נברר עדיין כו', אבל בשבת שהתפעלות אלקות הוא בבחי' תענוג עצמי להתענג על ה' והוא עונג הנשמות מצד עצם התקשרותם שמתאחדי' באלקי' חיים עד שהן בקירוב ולא מרחוק כלל ז"ש הוי' אלקיו עמו ממש בקירוב גדול מאד דהיינו בהשווא' אחת כאחים ורעים האהובי' בעצמו' מאחר שנק' שיר א"ל שהוא בבחי' עונג העליון שבעצמו' המאציל שלמעלה משם הוי' כמ"ש אז תתענג על הוי' כו' כנ"ל וד"ל.

אך עדיין יש להבין דמשמע שה' אלקיו עמו אינו אלא בשבת וקאי אדסמיך ל' בלבד שהוא ישראל דוקא, ופשט הכתוב משמע דקאי על כל מ"ש תחילה שהוא לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל כו' ה' אלקיו עמו עם יעקב וישראל ואין לחלק ביניהם כלל. אמנם הענין הוא דגם זה יש להבין מ"ש ה' אלקיו ב' שמות אלו דוקא דהוי' ואלקי' מתייחדים עמו יחד כו'. דהנה ידוע בשרש ענין ב' שמות דהוי' ואלקי' שהוא באוי"א דאצי' וזו"ג כו', ומבואר למעלה דבחול יורדים בחי' מוחין דאוי"א שבז"א למטה בבי"ע

ונק' ישיר א"ל: ראה רמ"ז ר"פ שמיני. וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רנב. ח"ב ע' תקע וע' תרמ [ובהמ"מ לשם].

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

הפרש בין עמל תורה לעמל שיחה: ראה לעיל ע' איתקמא.

בחול: כ"ה בני הכתי'. ובכתי' ג אינו ברור ואוצ"ל: בחכ'.

דבחכמה אתברירו: נסמן לעיל פסקא. אך הנה'.

וכל עמל אדם לפיהו: קהלת ו, ז.

שבז"א: בכתי' ב: בז"א.

להתלבש בענין הבירורי' דבחכמה אתברירו כו', וירידה זו באה בבחי' ההעלם גדול שנק' מקיפים בהיות שצריך המברר להתלבש בלבוש המתברר [דוקא לבררו (כמ"ש במ"א בענין תרומת הדשן) וכמשל הרב שמשפיל עצמו בלבוש שכל התלמיד לתקן טעות שטעה כו', ויבן זה בעבודה שכלב ומוח בתפלת החול שמתלבש כח האלקי שבמדות ושכל ורצון שבנשמה בלבוש המתברר] שזהו נפש הטבעי' בשכל ומדות ורצון שבה שמעורב טו"ר לבררו כנ"ל בענין המלחמה שעת צלותא כו' וד"ל. וכל ענין בירור זה בתפילת החול ובמצות הכל הוא בשם אלקי' שם ב"ן שמתצמצם מאד עד בחי' נוגה דעשי', ונמצא שם הוי' מלוכש בשם אלקי' לברר בירורי' דנוגה, אבל בשבת הרי הוא בבחי' עלי' באצ"י ששם הוא בבחי' שיר א"ל כנ"ל שאינו בבחי' בירורי' דנוגה כלל, אבל הוא בא במה שטרח ובירר בימות החול דעמל דיעקב בחול להפוך חשוכא כו' הוא שעולה בשבת בבחי' התענוג באו"א כו' ומוה דוקא נעשה בחי' ירידת העונג העצמי בבחי' שיר א"ל כו'. וז"ש על בחי' יעקב וישראל יחד שכשבת בעליות העולמות ה' אלקי דאו"א דאצ"י עמו בבחי' קירוב ויחוד גמור כלולים בז"א בבחי' אור וחיות דאו"פ כו', משא"כ בחול אעפ"י שירדו בחי' מוחין דחוי"ב שבמדות דז"א למטה לברר לבחי' נוגה כו' כ"ז ה' בבחי' מקיף כהעלם מטעם הנ"ל אבל בשבת נעשה בחי' מקיפים דאו"א שבחול בבחי' או"פ בז"א דאצ"י וממילא נמשך לו מקיפים עליוני' יותר, והכל בא מבחי' הבירורי' דיעקב בנוגה בחול, וזהו ממה שלא הביט או"י בעבודה ועמל דיעקב וע"כ לא ראה עמל בישראל כו' ע"כ ה' אלקי עמו בשבת ביחוד גמור וד"ל (וזהו שה"י נעשה אלקים בבחי' או"פ כמ"ש יעקב אם יהי' אלקים עמדי ונתן לי לחם לאכול כו' שהן בירורי' דנוגה והי' הוי' לי לאלקי' וד"ל. והוא מ"ש ה' אלקי עמו בישראל והטעם הוא כי שרית עם אלקי' אחר הבירורי' דוקא ואעפ"י שישראל הוא שיר א"ל שלמעלה מבחי' הבירורי' כנ"ל אך לפי שזה שנק' שיר א"ל בשבת היינו מחמת כח הבירורי' דעמל דיעקב עבדי שאז נק' יש"ר א"ל כנ"ל, וזהו כי שרית עם אלקים בחול וד"ל.

ותרועת מלך בו. הנה בענין תרועה יש ב' פירושים, א' לשון תרועה כפשוטו שהוא קול שבור לחלקים קטני' כקול התרועה להרים קול מלחמה שיאספו החיל, וזהו פי' הפשוט בתרועת מלך שזהו כאשר

כמ"ש במ"א בענין תרומת הדשן: ראה סידור רכ, סע"ג. שעי' ח"א נ, ד. תר"ח וישלח מב, ב. פיה"מ לאדהאמ"צ לו, ב. ביאור"ז כו, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עג.

באו"א: בכתי' ב: דאו"ח.

און בעבודה ועמל דיעקב: בכתי' ב: און ועמל בעבודה דיעקב.

שהי' בכתי' ב: שהי'.

אם יהי' אלקים עמדי . . והי' הוי' לי לאלקי': ויצא כח, כיכא.

וד"ל: בכתי' ב כאן הוא סיום המוסגר.

מכתירים אותו בכתר מל' בראשו כמו כשמשחו את שלמה למלך ויתקעו בשופר כו', ועכ"פ ענין תרועה זו ענין שבירה ופירוד לחלקים ע"כ נק' תרועה מלשון תרועם בשבט ברזל, והפי' הב' לשון רעות וחיבה לשון רעה ורצון שזהו תרועת מלך כו', ושני הפי' אמת. ויש להקדי' תחילה שיש ב' מדריגות במלוכה, א' כשהמלך יושב על כסא המשפט לשפוט את העם ונק' כסא המשפט וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט ששופט כל הארץ במדת הדין לחייב לחייבים עונש ודין קשה בדבר מל' שבזה מעמיד ארץ ותתקיים שאם לאו הי' איש את רעהו חיים בלעו כו' רק אימת מלך במשפט יעמיד ארץ שיש לכ"א מורא בלבו פן יתבעו עליו כו' וזהו בחי' הדין דינא דמלכותא דינא כי אין מלך בלא עם שמתנשא עליהם באימה כו' שהוא בבחי' גבורות דוקא, והב' כסא המלוכה עצמו שיושב בה בשעה שמכתירין אותו בכתר מל' על ראשו אינו נק' כסא המשפט כלל דכתי' והוכן בחסד כסאו שעיקר ענין כסא זה הוא בחסדים דוקא, והוא ענין אור פני מלך לשרים ומקורבים העומדי' לפניו כו' באנפאה דמלכא נהירין כמ"ש באור פני מלך חיים וכן מלך ביופיו תחזינה עיניך כו' בהוד יופי כתר מל' כו', וא"כ לכאורה הרי ב' עניני' אלה הפכים דזה כולו חסד וזה כולו דין ואיך יהי בנושא א' שהוא בענין המלוכה, אלא צ"ל שיש בבחי' מדת המל' ב' מיני מלך א' נק' מלך מרומם והוא מלכא עילאה והב' נקרא מלכא תתאה. והענין הוא כמ"ש ע"פ קרית מלך רב מכלל דאית מלך זוטא דכד מלכא יתיב בין עבדוהי נק' מלך זוטא מלכא תתאה לפי שזהו בחי' ירידה ושפלות גדולה להשפיל א"ע להיות יושב מושל על עבדוהי וליתן שכלו ומדותיו באיכות ההנהגה של המדינה לשפוט את העם בכל מקום ומקום (וזה הי' רבותא דשלמה שביקש דעת לשפוט את עם רב כו').

ויובן זה למעלה במדת מל' ית' דכתי' וישב ה' מלך לעולם להיות מלך על עם שהן ג' עולמות דבי"ע בחי' יש נפרד שזהו כמלך שמשפיל א"ע לישב על כסא המשפט לשפוט את העם וכמ"ש אברהם השופט כל הארץ כו'

ויתקעו בשופר: מלכים-א, א, לט.

תרועם כשבט ברזל: תהלים ב, ט.

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

דינא דמלכותא דינא: גיטין י, ב. ובכ"מ.

והוכן בחסד כסאו: [בכתי"ב: כסא]. ע"פ ישעי' טז, ה. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בהמילואים להמ"מ בס'

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ס"ע ארסא.

באנפאה דמלכא נהירין: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ: במדבר ח"א ע' רמב. ח"ג ע' ארי. דברים ח"ב ע'

תקמו.

באור פני מלך . . . מלך ביופיו: משלי טז, טו. ישעי' לח, יז.

ע"פ קרית מלך רב: תהלים מח, ג. ראה זח"א רלט, א.

דשלמה . . . לשפוט את עם רב: מלכים-א ג, ח"ט.

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, יו"ד.

השופט כל הארץ . . . אדון כל הארץ: וירא יח, כה. תהלים צז, ה. ועוד.

והוא שם אד' אדון כל הארץ והוא נק' מלכא תתאה דיתבי בין עבדוהי כו', וזשארז"ל ג' שעות יושב ודן את כל העולם כו' בבחי' מדותיו ית' שמשפיל א"ע להנהגת העולמות וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ שזהו בחי' מדה"ד בבחי' גבורות דוקא, וכמו בר"ה שנק' מלך המשפט כו' שיושב על הכסא של המשפט לדון את כל העולם כו', וזהו דינא דמלכותא כו' דינא אותיות אדון א' דין כו' בחי' הגבורות, וכך כל ימות החול הרי מתצמצם כח האלקי שהוא בחי' המל' בבי"ע כו' להיות יושב ודן כו' כמ"ש ה' מלך גאות לבש כו' וכן יושב ה' מלך לעולם דוקא וכנ"ל וד"ל.

והמדריגה הב' הוא הנק' מלכא עילאה מלך רב כו' היינו כד יתיב טמיר ונעלם בהיכלא ששם כסא המל' שהוא בבחי' ההתנשאו' בעצמותו ברוממות כתר מל' שזהו נק' מלך מרומם כמו שהוא בעצם הרוממות וההתנשאו' עצמי' שלמעלה הרבה ממה שמתנשא על עמו לשפוט אותם כו' ואז אנפאה דמלכא נהורין בבחי' החסדי' דוקא וכמ"ש באור פני מלך כו', ולמעלה היינו מ"ש ג"ש ראשונו' יושב ועוסק בתורה שהוא בהיכלו כולו אומר כבוד כו' וזהו טמיר בהיכלו, ונק' מלך רב בחי' מלכא עילא' ונק' מלך הכבוד כו', שזהו בחי' חכמתו ומדותיו העצמי' שלמעלה הרבה מירידות ושפלות החכמה ומדות להיות מלך לשפוט כו', וכמו"כ הוא ענין כתר מל' כאשר מכתירין אותו כמו בר"ה שאומרים פסוקים דמלכיות כו' שנק' מלך הקדוש כמ"ש במ"א, וזהו באור פני מלך חיים דאנפאה דמלכא נהירין בבחי' אור התענוג העצמי' שמאיר בחכמתו העצמי' בהיותו מרומם בבחי' התנשאו' עצמותו ממש שאז כל דינין וקטרוגין מתעברין מינה, וכמו בשבת שהוא בחי' עליות המל' באצי' עד בחי' הארת אור הכתר דמוחין דאוי"א בז"א כו' שמקבל ש"ע נהורין דא"א כו', ונק' אור פני מלך חיים פ"י שנק' מלכא עילא' דאנפאה נהירין בבחי' רוב חסדים מצד אור התענוג דפנימי' עתיק יומין שהוא בחי' רדכ"ר' שמאיר בפני' כו' כידוע וע"כ כל דינין מתעברין דגם קטיגור נעשה סניגור (עד שגם הגיהנם שובת בו' כמ"ש פרש חגיכם ולא

ג' שעות יושב ודן . . . ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב.

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

העולם: בכת"י ב: העולמות.

כאשר מכתירין אותו כמו בר"ה . . . כמ"ש במ"א: ראה גם סידור רמא, ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"א ע' פד ואילך. ח"ג ע' תשסב ואילך. ובכ"מ.

שמקבל ש"ע נהורין דא"א: ראה זח"ג קכט, ב. ובהנסמן להלן ס"ע איתקעו.

פ"י: בכת"י ב: לפי.

רדכ"ר שמאיר בפני' = רעא דכל רעיון שמאיר בפנים.

שגם הגיהנם שובת בו: ראה לעיל ע' איתקלט. וש"נ.

בו כמ"ש: בכת"י ב: וכן מ"ש.

פרש חגיכם ולא פרש שבתכם כו' וכמ"ש במ"א: מלאכי ב, ג. זח"ב פח, ב. וראה תר"א טו, ג ואילך. סידור

רג, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקע. שם דברים ח"ג ע' איתק. וש"נ.

פרש שבתכם כו' וכמ"ש במ"א). וזהו עיקר ההפרש בין ימות החול לשבת, דבוי"ו ימי המעשה דמלכא יתיב בין עבדוהי כנ"ל נק' מלך זוטא שיושב לשפוט את העם בבחי' גבורות ודינין כו' כנ"ל, אבל בשבת נק' מלכא עילא' באור פני מלך בחסדי' דוקא מצד בחי' הארת אור התענוג העליון דבחי' רדכ"ר שבפנימי' ע"י שמאיר בפני מלך כו' כנ"ל וכידוע בענין סעודתא דעתיקא כו' ובפרט במנחה שאומר ואני תפילתי כו' עת רצון שהוא בחי' רעוא דכל רעיון כו' וד"ל.

וזהו ותרועת מלך בו שהן ב' הפירושים הנ"ל דשניהם אמת, א' לשון פירור. ושבירה לחלקים כמו תרועם בשבט ברזל כו' והוא בשבת כאשר נק' מלכא עילאה דוקא דאנפאה דמלכא נהירין באור פני מלך מפני הארת התענוג העליון כנ"ל אזי מחמת הארת פני מלך נתבטלו כל הדינין והקטרוגי' ונשמטים א' א' לפי שרואין אור פני מלך ברב חסד מטה כלפי חסד, וכמו משל השר הבא לקטרג כשרואה הארת פני מלך לטוב וחסד נסתתמו טענותיו ונהפך הוא עצמו לסניגור ומליץ טוב לעשות נח"ר למלך להיותו מתבטל מאור פני מלך כו', וכמו בלעם שרצה לקטרג על ישראל וכשראה באור פני מלך העליון שחפצו ורצונו בישראל לברך אותם נהפך גם הוא לסניגור ובירך אותם וכמו שאמר לבלק מה אקוב לא קבה אל כו' ברך לקחתי כו' וכן אמר לא הביט און ביעקב כלל שאין האב רואה חוב לבנו כלל מצד עון חיבתו באור פניו אליו כו', וזהו מצד שה' אלקיו עמו ממש ע"כ תרועת מלך בו שתרועם ותרועץ למקטרגים שמשברם לחלקים עד שאין בהם כח לעמוד ולקטרג ונמתקו גם הם לחסדים. וענין הפירור והשבירה לחלקים דוקא היינו כמ"ש אתה פוררת בעוזך וכן פור התפוררה ארץ שזהו כמו ענין הפיזור והפיזור לרשעים שלא יהי' ביחד ויחריבו את העולם כמו בוני המגדל להפיצם ע"פ האדמה בלי יקבצו לאגודה א' וכן אמר קומה ה' ויפוצו אויביך כו' שעיקר הניצוח במלחמה שיפוצו אויביו ויתפרדו בלי יהי' להם אגודה אחת, וכמו"כ מ"ש יתפרדו כל פועלי און כו', וכמארז"ל פיזור לרשעים הנאה לעולם פי' פיזור זה הוא שלא יהי' לחיצוני' קומה שלימה, כמו שאם יפרדו האברים זמ"ז אין קיום לקומת אדם כלל משא"כ אם קומת אדם שלם בכלל אבריו מתקבץ יחד כל הכח זה עוזר לזה וכלולים כא' ויכול לנצח הכל כו', וזהו שאמר בזהר בענין גוף השדים דלא אתבריאו בע"ש כו'

וכידוע בענין סעודתא דעתיקא . . . במנחה . . . רדכ"ר: ראה זחי"ב פה, א"ב. זחי"ג קנט, א. רפת, ב. פירור: בכת"ב: פירור.

מה אקוב . . . ברך לקחתי: בלק כג, ח. כ.

אתה פוררת . . . פור התפוררה ארץ: תהלים עד, יג. ישעי' כד, יט.

קומה ה' ויפוצו . . . יתפרדו כל פועלי און . . . פיזור לרשעים: נשא י, לה. תהלים צב, י"ד. סנהדרין עא, ב.

בזהר . . . דלא אתבריאו בע"ש: זחי"ג קעת, א. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' רפ. אוה"ת קרח כד

ו ע' איתתסו ואילך.

דאם הי' נשלם כל בנין קומתם הי' מטשטשים ומחריבים עלמא, וזה עיקר ענין מיתוק הגבורות קשות בשרשם לפזרם ולשברם לחלקים קטני' מאד שלא יוכלו להתקבץ יחד כא' ויחריבו העולם וכידוע דהפיזור ופירור' הוא בא מבחי' הגבורות והדין כמו תרועם כו' כנ"ל (וכן להיפוך בגלות השכינה נתפזרו ישראל בין אוה"ע לד' רוחות כו' ועיקר ענין קיבוץ גלויות שיהי' ישראל בבחי' קומה שלימה כו' כמ"ש ואגודתו כו'). והנה כימות החול שנק' מלך זוטא דיתוב בין עבדוהי כנ"ל אדרבה מתעוררי' כל הדינין ומקטרגים כדי שיהי' מלך במשפט יעמיד ארץ ונק' דינא דמלכותא כו', אבל בשבת שהוא בבחי' עליי' למעלה בבחי' מלכא עילאה בבחי' אור פני מלך כו' אז נהפוך הוא דכל בחי' דינא דמל' שבימות החול מתעברין בשבת ונמתקו בחסדים, ואשר א"א למתק מפני שהן דינין קשין ביותר נשברו ונתפרדו כמו יתפרדו כל כו' כנ"ל שזהו פי' תרועם כו' וד"ל. ופי' הב' תרועה לשון ריעות רצון וחיבה כו', הענין הוא כנ"ל מטעם בחי' אור פני מלך בשבת דוקא שנק' מלכא עילאה היינו לפי שבחי' ז"א דאצי' מקבל מאור פנימי' ע"י שמאיר בחו"ב דאצי' שזהו בחי' הארת פני' דא"א בבחי' ש"ע נהורין ושרשם הוא רק מבחי' רדכ"ר שבמצחא דא"ק' כו' וכמ"ש בציץ דכה"ג והי' על מצחו תמיד לרצון כמ"ש במ"א, והוא ענין פי' הב' דתרועם לשון ריעות וחיבה שהוא מקור כל רצון וטוב וחסד שנק' רדכ"ר שהוא מקור לבחי' אור פני מלך מה דאנפאה דמלכא נהירין וכמו המלך בעת שמחת לבו מאד נמשך בו להיות ברצון וריעות לפעול ממנו כל רצון לטוב וניכר זה בגילוי מצחא ומאיר באור פניו בחי' רב חסד וטוב כו', וז"ש ואני תפילתי לך ה' עת רצון שהוא מנחה דשבת דאתגניז משה. ונמצא מ"ש ותרועת מלך בו ב' הפי' הנ"ל הכל א' דמשום דאור רעוא דכל רעיון מאיר להיות אור פני מלך חיים ע"כ תרועם כו' לפזר ולפרר לדינין כדי שיתעברו לגמרי וד"ל.

קומתם: בכת"י ב: קומתם כחומר לצורה.

ופירור: בכת"י ב: ופירור.

ואגודתו: עמוס ט, ו.

דא"ק: בכת"י ב: דע"י.

והי' על מצחו תמיד לרצון כמ"ש במ"א: תצוה כה, לח. ראה תריח שמות תקלב, ב ואילך. וש"נ.

ואני תפילתי... דאתגניז משה: תהלים סט, יד. ראה זח"ב פה, סע"ב ואילך. זח"ג קכט, א. ועוד.

שיתעברו: בכת"י ב: שישברו. ובכת"י ג: שיתעברו.

(ביאור שני לפסוק דלא הביט און הנ"ל)

והנה יש עוד לפרש בענין לא הביט און ביעקב באופן אחר דקאי על מה שיעקב עקב את אחיו בבטן ע"ז אמר לא הביט און ביעקב ועל מה שנאבק ישראל עם המלאך ויוכל כו' ע"ז אמר ולא ראה עמל בישראל וכמ"ש כי שרית עם אלקים כו'. דהנה אמר (בהושע סי' י"א) וריב לה' עם יהודא כו' בבטן עקב את אחיו ובאוננו שרה עם אלקים וישראל מלך ויוכל בכה ויתחנן לו כו', ואין לזה הבנה מהו הריב לה' עם יעקב על אשר עקב את אחיו בבטן לצאת ראשונה להיות הוא הבכור כו'. אך אמר במדרש משל לאם שקיבלה על בנה בכ"ד שעשה דבר רע וכשראתה שנגמר דינו שיהרג אמרה אני אגיד עון בני שכאשר הי' בבטני נתנענע ביותר כו'. והנמשל הוא לפי שכל הדינין והקטרוגין על ישראל עולה למעלה ונק' ריב לה' עם יעקב, אך מצד רחמי האם שנק' אם הבנים חוזרת להזכיר רק עון זה שבבטן עקב אחיו שהוא עשו כו' וד"ל. וע"ז אמר לא הביט און ביעקב כלל. דהנה טעם קריאת שמו יעקב לפי שידו הי' אוחזת בעקב עשו ועשו אמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכורתי לקח כמרמה כמה שעשה לו נזיד עדשים ומכר לו הבכורה ושרשו מצד שעקב אחיו בבטן (כי באמת הי' יעקב הבכור כמשל השפופרת פתוחה מצד אחד וסתומה מצד הב' שהנכנס ראשון יצא אחרון כמ"ש במ"א) ועתה לקח ברכתי במרמה כמ"ש לו יצחק בא אחיך במרמה כו'. ועל כל אלה אמר לא הביט און ביעקב שלא הביט כל זה למרמה ואון כלל כי אין זה עולה כלל כמה שלקח בכורתו וברכתו הגם שנעשה במרמה וערמה לא נחשב בעיני ה' לרמאות כלל ולא הביט זה לעון כלל כי באמת שהי' יעקב ראוי לבכורה (מצד תולדתו נכנס ראשון כו') ולברכות דיצחק מטל השמים כו' רק שנצרך הי' שיהי' נעשה בדרך מרמה וערמה מטעם שית'. וכן לא ראה עמל בישראל וקאי על מה שנאבק עם המלאך שהוא שרו של עשו כידוע בזהר ובגמרא כמ"ש ויאבק איש עמו כו' ונק' מטעם זה ישראל כי שרית עם אלקים ותוכל לו כו' וכמ"ש ובאוננו שרה

ביאור שני: כותרת זו מופיעה רק בכתי" 811. מכאן ואילך מיוסד על הביאור בסה"מ תקס"ד ע' קפב ואילך. וראה גם אוה"ת בלק כרך ה' ע' א'ע"ת.
שיעקב עקב את אחיו בבטן: ע"פ הושע יב, ד.
כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כט.
בהושע סי' י"א: כ"ה בהכתבי-יד. וצ"ל: סי' יב [פסוק ג' ואילך].
במדרש משל לאם: ויקר פכ"ו, ו. במדב"ר פ"י, א. ועוד. וראה ע"ז בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קפ ואילך.

ויעקבני זה פעמים: תולדות כו, לו. וראה להלן ד"ה מה טובו פכ"ו ואילך.
כמשל השפופרת: . כמ"ש במ"א: ב"ר פס"ג, ח. הובא ברש"י תולדות כה, כו. וראה תו"ח תולדות יט, ד ואילך. וישלח מד, א.
שנאבק: . שרו של עשו כידוע בזהר ובגמרא כמ"ש ויאבק איש: וישלח לב, כה. ראה זח"א לה, ב. קסו, א. חולין צ"א, ב ואילך.
ובאוננו שרה עם אלקים: ע"פ הושע יב, ד.

עם אלקים וישר אל מלאך ויוכל כו', גם זה לא ראה לעמל וטרחא בחינם שלא לרצון ונחת כי מלחמה זו לטובה ותועלת גדולה ולרצון ונחת ותענוג גדולה למעלה כמשיית, וזהו לא ראה עמל בישראל כשנק' ישראל כי שרית עם אלקים כו' מפני שה' אלקיו עמו כו'.

וביאור כ"ז, הנה ידוע ומבואר במ"א בענין מה שרבקה עשתה במרמה והלבישה ליעקב בנה הקטן בגדי עשו החמודות ועשתה מאכלים להטעות ליצחק כו' כ"ז לאיזה טעם עסקו רבקה ויעקב במרמה כזו ליקח ברכתו דיצחק בטעות ומרמה ליעקב כו'. אך הנה בזה תיקן שרש ומקור החטא דאדה"ר בעה"ד טו"ר שהי' רק ע"י מרמה וערמה דנחש הקדמוני שפיתה לחוה ואמר המן העץ עד שהשיאה לאדם ואכל מעה"ד וגרם ענין שכירת הכלים וירידה ונפילת האורות העליוני' כמשארז"ל טרף חבית בשמרי' כו' שמוזה נמשך המות והקללה לאדם ואשתו ולאדמה כו', וע"כ אין התיקון רק באותו אופן שנעשה החטא והוא ג"כ ברמאות וערמה דוקא לתקן ערמה דנחש הקדמוני כמ"ש והנחש הי' ערום כו', וזה הי' ענין עסק רבקה ביעקב במרמה וערמה להלבישו בגדי עשו ששרשו בבחי' פסולת הגבורות עליוני' שנפל בשבה"כ בסיבת חטא עה"ד כו' והיינו בגדי עשו החמודות דאדה"ר שהן כתנות עור ששרשם מבחי' התוהו שקודם לתיקון כו' והיינו ואלה המלכים שמלכו בארץ אדום הוא עשו איש שעיר כידוע. ויצחק רצה בגבורות דקדושה שלו לברך לעשו ולהעלותו למעלה מעלה בשרשו כמו שהי' קודם השבירה שהן אורות דתוהו שהן אורות תקיפים וחזקים כו' וזהו ע"י שרצה להמשיך לו משם האלקים דוקא מטל השמים ומשמני הארץ כו' שממילא הי' כל הרע דעשו נהפך ונתברר. אך באמת לא כיוון יצחק לתכלית הרע דעשו שלא יועיל לו בירור ואין ראוי לבירור ותיקון כלל כי קו השמאל דגבורות הולך וקשה ולא יוכל לימתק בשרשו בגבורות העליוני' כלל רק ע"י כליון ואיבוד הרע כמו לע"ל דכתי' ואת רוח הטומאה כו'. ולזאת נתחכמה רבקה להלביש ליעקב בגדי עשו הגם שיעקב מצד עצמו א"צ תיקון ובירור כלל כי שרשו בבחי' עולם התיקון שנק' איש תם יושב אוהלים וז"ש ואנכי

במ"א בענין מה שרבקה עשתה במרמה: ראה תו"ח תולדות יט, ד ואילך. ד"ה ראה ריח בני — תרא כ, ב. וסה"מ תקס"ה ע' יו. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' חקעא.

טרף חבית בשמרי': מארז"ל — הובא גם להלן בהביאור השלישי [פיסקא ד"ה אך הנה עדיין?]. ובס' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' תשסה. דברים ח"א ע' סח. ח"ג ע' תתלג. וראה עוד ע"ד עירוב היין בשמרים כחטא עה"ד — בס' שיע"ת ח"ב ד, ג. ובס' מאמרי אדה"ו הקצרים ס"ע רנט.

והנחש הי' ערום: בראשית ג, א.

והיינו בגדי עשו החמודות דאדה"ר: ראה פדרי"א פכ"ד. רש"י פסחים נד, ב. וראה גם תו"ח תולדות יב, ג. יט, ד. ד"ה ויהי בשלח — בסה"מ תקס"ב ע' קמי ואילך. ובתו"ח שמות קעג, סע"ב. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ג ס"ע אצט.

ואלה המלכים . . . ואת רוח הטומאה: ע"פ וישלח לו, לא. זכרי' יג, ב.

איש תם . . . ואנכי איש חלק כי חלק הי' עמו: תולדות כה, כז. כז, יא. האוינו לב, ט. וראה ב"ר פס"ה, טו: ואנכי איש חלק כמד"א כי חלק הי' עמו.

איש חלק כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו כו' בלי יש יניקה לחיצוני משער' וכמאמר יעקב לא מת משום שנאמר ימותו ולא בחכ' שבחכ' אתברירו כנ"ל בפ' יעקב כו'. אך כדי לתקן הערמה דנחש הקדמוני ולברר לבגדי עשו החמודות שהן בחי' החשמ"ל דנוגה צריך ה' שיקבל הברכות מיצחק בערמה ומרמה דוקא והוא שיהי' יצחק סבור שהוא עשו דוקא ויאמר ראה ריח בני כריח השדה כו' שהוא ממקור הגבו' עליונו' דבחי' התוהו לפי שצריך לתקן נפילת רפ"ח ניצוצין שבבגדי עשו החמודות שיבוא ע"י מרמה דוקא כדוגמא שהי' השבירה והנפילה שלהם ע"י מרמה וערמה דנחש כו', וכמו שעשה יעקב ללבן הארמי שגם אתו הלך ברמאות וערמה כמ"ש אחיו אנכי ברמאות כי צריך לבוא בלבוש המתברר כי בחכמה אתברירו כו' באופן שצריך לברר שהוא הערמה ומרמה צריך לברר ג"כ במרמה וערמה שיהי' היפוך הערמה ומרמה דלכן הארמי כו', וכך ה' ערמה ומרמה דרבקה ויעקב כמ"ש בא אחיך במרמה ולקח ברכתך במרמה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ויובן כ"ז במה שאנו רואים שבאמת עפ"י התורה לא ה' ישראל ראויים לקבל שפע גשמי' דתענוגי עוה"ז בגדולה ובעושר עם כל חמדת תענוגי עוה"ז במאכלים טובי' ולבושים ובתים יקרים וכל הון יקר כו' כי אין זה חלקם וגורלם כלל שהרי אמר כי חלק הו' עמו יעקב כו' ואיך יתגעלו בגיעול תענוגי' גופני' כ"כ, וראי' לזה ממה שגזרו אומר במשנה פת במלח תאכל ועל הארץ תישן וחיי צער תחי' כו' כי כך הוא דרכה של תורה ולא בדרך אחר בהון ועושר ותענוגי עוה"ז שהרי אמרו שמנת עבית כו' וישמן ישורון ויבעט וכן אמר ובתים טובים כו' ורם לבבך ושכחת כו' וחמרא קפחו יו"ד השבטים כו' וא"כ אם דרכה של תורה אינה אלא בחיי צער דוקא בפת במלח דוקא, א"כ למה הכניסו לא"י ארץ זבת חלב ודבש והטיב להם כל טוב עוה"ז וגרש גוים מפניהם ולולי שחטאו הם היו עליון על כל גוים בגדולה ועושר וכל טוב עוה"ז דוקא. אך כ"ז ה' מצד הברכות שקיבל יעקב במרמה מיצחק שבירך אותו ויתן לך האלקי' מטל השמים כו' ורוב דגן ותירוש.

יעקב לא מת: תענית ה. ב. וראה גם לקו"א להה"מ סקכ"ז [הוצאת קה"ת — כט, ד]. או"ת סשכ"ט [צ, ג].
ביאוה"ז לה, ג. קלו, ב. ובכ"מ. וראה גם ס' אגרות-קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' לו.
ימותו ולא בחכ' איוב ד, כא. וראה ע"ה שער שבה"כ (ש"ט) פ"ב ואילך. ביאוה"ז שם. ס' מאמרי אדהאמ"צ
במדבר ח"ג ע' איכב, ושי"נ.

אחיו אנכי ברמאות: מגילה יג, ב. וראה בכ"ז להלן ד"ה מה טובו פכ"ז ואילך.

בא אחיך במרמה: תולדות כו, לה.

כי חלק ה' עמו: האוינו לב, ט.

פת במלח תאכל: אבות פי"ז מ"ד.

שמנת עבית . . . וישמן ישורון . . . ובתים טובים . . . ורם לבבך: האוינו לב, טו. דברים ו, יא. עקב ת, יד.
וחמרא קפחו יו"ד השבטים: כ"ה בהכ"מ. ואוצ"ל: וחמרא דפרוגייתא. ע"פ שבת קמז, ב (ופירשי' שם):
חמרא דפרוגייתא (שם מדינה שינה משובח) ומיא דדיומסת קיפחו עשרת השבטים מישראל (שהיו בעלי
הנאה כו' ויצאו לתרבות רעה).
ויתן לך האלקים: תולדות כו, כח.

והענין הוא דהגם שכל אלה הם טוב הארץ הגשמי ששייך לחלקו של עשו שהרי ה' סבור שהוא עשו ולכך ברכו בזה דוקא אבל ליעקב לא ה' מברך בכל זה כי לא כאלה חלק יעקב רק לחיות חיי צער פת במלח כו' כנ"ל, אבל מ"מ על דרך העלם בלתי ידיעה ובחירה בדעת יכול יעקב לקבל כל הברכות דעשו דוקא עפ"י דעת ובחירה לבחור בתענוגי עוה"ז ולרוץ אחריהם בכל כחו ונפשו אין לאדם לילך בדרך זה כלל אדרבה ימאוס עפ"י בחירה בכל תענוגי עוה"ז ויח' בחיי צער רק פת במלח ובצמצום גדול בהוצאה לביתו לחם לפי הטף וגם בלבוש ובית כו' כי כך הוא דרכה של תורה ע"כ עפ"י דעת תורה יש לאדם להתרחק מכל תענוגי עוה"ז, אבל כאשר בא כל אלה התענוגי כעושר והצלחה שלא ע"י בחירה ודעת רק שבא בדרך ההעלם שהוא נעלם מן הדעת איך בא לו כו' והוא כמו המרמה וערמה דיעקב שלקח הברכות מיצחק בלתי ידיעה ובחירה שהרי יצחק לא ה' יודע שהוא יעקב הרי ה' זה ע"ד בחי' ההעלם שנעלם ה' מן הדעת והבחירה, באופן זה יש רשות לאדם לקבל כל תענוגי עוה"ז רק שלא יחפוץ בהם ע"י בחירה בדעת כלל לפי שעי"ז דוקא יבררו ע"י תערובות רע גמור שבהן כי שרשם מאד נעלה שהוא בבחי' התוהו שקדמה לבחי' תיקון כנ"ל, אך אין עיקר התיקון והבירור שלהם כי אם כשבא' דוקא בבחי' מרמה בהעלם שנעלם מן הדעת כו' באופן ודוגמת סיבת קלקולם שנפלו בהגשמה בעה"ז ע"י מרמה וערמה דנחש כך צריך להיות אופן הבירור והתיקון שלהם מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שהכניסו לא"י וכבש ז' אומות שהם ז' מדות רעות דקליפת נוגה כו' ונתן ארצם לנחלה מכל טוב עוה"ז ארץ זבת חלב ודבש מפני השבועה שנשבע לאברהם מפני שמצא לבנו נאמן ע"כ כרת עמו הברית לתת את ארץ הכנעני כו', רק שהלביש הדבר בערמה ומרמה דיעקב שקיבל הברכות מיצחק מטל השמים בדרך העלם דוקא ולא בגילוי כו' וד"ל (ואין זה מתיישב דבא"י ה' להם כל שפע טוב בגילוי כמו איש תחת גפנו ולא ע"ד העלם בלתי ידיעה ובחירה כו' רק בזמן הגלות שכל שפע פרנסה בא לישראל ע"ד בחי' הנעלם בלבוש שק דעשו שהו ע' שרים דקליפות נוגה [בדרכי הטבע וגם זה בא ע"י מרמה וערמה דוקא שאנו רואים שבתחבולות וערמה יבוא כל שפע ולא בגילוי ע"י רצון ובחירה שכל מה שירוצ' ברצון ובחירה לא יצליח רק כשיבוא ע"י בחי' העלם מן הדעת כנ"ל]. אך הענין הוא דא"י קודם הבירור ה' נק' ארץ כנען שעיקר נפילת ז' מדות דקליפה נפלו שם וגם בני הענק שנק' אנשי מדות, וע"כ המרגלים שהנאו לב בני ישראל שלא יוכלו להם

ז' אומות שהם ז' מדות רעות: ראה קהלת יעקב ערך ז' עממין. וש"נ. סידור קפט, ב. סה"מ תקס"ב ע' קסח. תקס"ה ע' תיד. תקס"ז ע' רפה. ס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"א ע' ג ואילך. לקוטי שיחות חכ"א ע' 229.

פרנסה: בכת"י ב: ופרנסה.

בדרכי . . . כנ"ל: שורות אלו ניתוספו מכת"י ב.

שירוצ': כ"ה בהכתב"ד. ואוצ'ל: שירצה.

וגם בני הענק: ע"פ שלח יג, כח.

ששרשם גבוה והן הנפילים כו', רק כאשר באו ישראל לא"י וקיימו תו"מ התלויים בארץ נתבררו בתכלית ונהפך לקדושה האלקי עד אשר אמר ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו', ע"כ בא להם גם כל השפע בלי לבוש והעלם כלל וכלל וזכו להיות בגשמיות כמו ברוחניות בלתי יש חלק לרע דק"נ שהרי ברכתם ה" מלמעלה מן הטבע כמו האבות אברהם ויצחק כו' כמו שהי' להם כל טוב עוה"ז כסף וזהב ומקנה רבה כו' והיו בחי' מרכבה ממש כמ"ש במ"א וד"ל).

וזהו לא הביט און ביעקב שלא הביט און ומרמה ביעקב כלל וכלל הגם שאמר ויעקבני זה פעמים בכורתי וברכתי וגם בבטן עקב אחיו כו' וגם עם לבן ה' ברמאות ומרמה והציל לעצמו כל רכושו כידוע, אך על כל מרמה וערמה דיעקב אמר שלא הביט און ביעקב כלל וכלל [לפני שלא נחשב כלל מרמה וערמה שעשה יעקב לאחיו גם בבטן וכ"ש מה שלקח בכורתו וברכתו וכ"ש מה שהשה במרמה עם לבן לאון כלל וכלל], והיינו מטעם הנ"ל לפי שביור דרפ"ח ניצוצי' צ"ל ע"י בחי' מרמה והעלם דוקא, וכידוע בשרש ענין שבה"כ שהוא בבחי' התוהו שהוא בחי' החושך והעלם שקדם לאור דתיקון וכמ"ש ישת חושך סתרו כמאמר כבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו' וכמ"ש והארץ היתה תוהו ובוהו ורוח אלקי' מרחפית רפ"ח מ"ת כו' ואח"כ אמר יהי אור כו', וכל ענין התיקון הוא שם מ"ה להפוך חושך לאור למטה שהוא החושך הגמור דק"נ שהוא שאמר לחושך קרא לילה כו', וכמו ע"י תשובה שיהפוך הרע לטוב כו' ע"ז דוקא נהפך בחי' חושך העליון לאור שהוא בחי' ההעלם נעשה גילוי אור, ומן החושך שנעשה אור גבוה הוא הרבה מן האור כמ"ש כיתרון האור מן החושך כו' כידוע, וזהו הטעם שבע"ת גדולים מן צדיקים גמורי' כו'. וזהו ענין יעקב אותיות יבקע כמו אז יבקע כשחר אורך וזהו ענין בקיעת האור מן החושך שזהו בא בהכרח מלמעלה מן החושך, והוא מן בחי' האור העצמי שלפני ההעלם והחושך והצמצום הראשון שבוקע את החושך כבקיעת אור השחר

ארץ אשר ה' אלקיך דורש: עקב יא, יב.

האבות . . מרכבה ממש כמ"ש במ"א: ראה גם תניא פכ"ג. פל"ד. פל"ט. ת"א ע"א, ב ואילך. סה"מ תקס"ט ע' קסג ואילך.

ויעקבני זה פעמים . . בבטן עקב: תולדות כו, לו. הישע יב, ד.

לפי . . כלל וכלל: שורות אלו ניתוספו מכת"י ב. ובכת"י א חסר (כנראה מפני דילוג המעתיק).

ישת חושך סתרו . . כבריייתו של עולם: תהלים יח, יב. שבת עז, ב.

והארץ היתה . . ורוח . . יהי אור . . ולחושך קרא לילה: בראשית א, ב"ה.

מרחפית רפ"ח מת: ע"ח שער רפ"ח נצוצין (שי"ח) פ"א. לקרית ושער הפסוקים וס' הלקוטים להאריותל בראשית א, ב. ביאורו קט, ב. ת"א כו, ד. לקרית חוקת פב, ד. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' א (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"מ"צ דברים ח"א ע' לו (ובהמ"מ שם).

כיתרון האור מן החושך . . שבע"ת גדולים מן צדיקים גמורי': קהלת ב, יג. ברכות לד, ב.

יעקב אותיות יבקע . . אז יבקע: ראה לעיל פיסקא ד"ה, אך לפי"ז. ושי"ג.

שבוקע את החושך להאיר זהו ענין שורש התיקון, וכמ"ש במ"א בענין המאמר מאי טעמא עיזי מסגי ברישא והדר אימרא ואמר כבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו' עיזי הוא בחי' עשו איש שעיר שהן אוה"ע שמצליחים כעת וכמ"ש לו יעבור נא אדוני לפני עבדו ואנכי אתנהלה לאטי לרגל המלאכה לפי ערך אופן עבודת הבירורי דרפ"ח כו' עד אשר אבוא אל אדוניי שעירה ולע"ל שיבורר הכל עד תחז"מ ועוה"ב כו' וכמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך לבניי כו' דקליפה קדמה לפני ולכך יעקב השתחוה ז' פעמים עד גשתו עד אחיו שהוא בירור כל בחי' התוהו שלמעלה מהתיקון כו', וזהו שאמר יעקב ואנכי איש חלק כי חלק ה' ממש הוא מבחי' אורי' עצמי' איס ב"ה שלפני צמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל כו'.

וזהו שאמר לא הביט און ביעקב כו' כל מה שעשה במרמה ואון הם בשרשן במקורן דישראל ועשו עלו במח' שלפני הצמצום דצריך לבקוע החושך והצמצום שהוא שורש עשו, וע"כ בכטן עקב את אחיו כמ"ש וידו יו"ד דטהירו עילאה שבקע לחושך והעלם הראשוני להיות יתרון האור מן החושך דוקא כנ"ל בפ"י יבקע כו', אך בלידה יצא עשו קודם דלפתח חטאת רובץ שהקליפה קדמה לפני בצמיחה ותולדה כמ"ש ויצא הראשון אדמוני כו' אבל בכטן בעיבור יעקב הוא הבכור כנ"ל (וזה"ש מי יתנני כירחי קד"ם שמלמדין אותו כל התורה כולה הגוף בטל לגבי הנשמה), אך כשנולד יצה"ר דחטא מקודם כמ"ש רשע מכתיר את הצדיק עד שנשלם בירורו נשבר הקליפה והפרי נתגלה כו'. ואמנם בכטן עקב אחיו לברר עקביים דעשו ג"כ כמ"ש וידו אוחות בעקב עשו עד שיורי הו' מלכים שגם הם מתבררי' ע"י יו"ד דיעקב כו', והב' מה שלקח בכורתו דבכור הוא בחכמה הפנימי' לפי

במ"א בענין המאמר מאי טעמא עיזי מסגי ברישא: ראה תוי"ח תולדות כ, ב ואילך. וישלח מד, א. יעבור נא אדוני לפני עבדו: וישלח לג, יא. ואלה המלכים . . . דקליפה קדמה לפני: וישלח לו, לא. ראה זחי"ב קח, ריש ע"ב. פרדס סוף שער כ"ה. לקוית וסי' הליקוטים להאריז"ל עה"פ וישלח שם. וראה גם ביאורו לאדהאמ"צ קיו, סע"ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע רט. ושי"נ. יעקב השתחוה ז' פעמים: וישלח לג, ג. ראה תוי"ח וישלח מג, ד ואילך. אוה"ת וישלח רלא, סע"א ואילך. אוה"ת נ"ך ע' תרכה.

ואנכי איש חלק: תולדות כז, יב. ראה תוי"ח שם כ, סע"א ואילך. אור: בכת"י ב ליתא.

דישראל ועשו עלו במח: ראה לקוית להאריז"ל וישלח לו, לא. תוי"ח וישלח מה, ב. בשלח קע"א, ב. פיה"מ לאדהאמ"צ פקניו. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קכח. קפה. רט. במדבר ח"א ע' מה. דברים ח"א ע' יט. ח"ב ע' תקע"א. ובארוכה בדיה גמלתהו טוב [נמצא בכת"י 269 יא, ב — ולא נדפס לע"ע]. להלו ע' א'תקס"א [ושם מצייני: כמ"ש במ"א ע"פ גמלתהו טוב]. ובכ"מ. וידו . . . ויצא הראשון: תולדות כה, כה"כ. מי יתנני . . . שמלמדין אותו כל התורה: איוב כט, ב. גדה ל, ב. רשע מכתיר את הצדיק: חבקוק א, ד.

שנק' ראשית אונו באמת בבטן כנ"ל במשל השפופרת כו' וכמ"ש קודש ישראל להוי' ראשית תבואתו כו' ולו משפט הבכורה באמת, רק שצריך להיות ע"י ערמה ומרמה להוציא האור מן בחי' ההעלם וחושך כמו שהוא במקורו בבחי' ההעלם וחושך העליון כנ"ל מפני שצריך להתלבש בלבוש המתברר דוקא, וחושך זה העליון הרי הוא למעלה מן האור דחכמה שאין האור דחכמה יכול להאיר את החושך שלמעלה ממנו רק ע"י בחי' העלם העליון ממנו שנק' תעלומי חכמה הק' והוא שורש התורה כמו שהיא במהותו ועצמותו שנק' משל הקדמוני שהוא בחי' האור העצמי ממש שלפני צמצום העלם העצמי הראשון כנ"ל בשרש יעקב איש חלק. וזה הי' ענין הערמה והמרמה דיעקב עם לבן כ"ב שנה לפי שהי' יעקב איש תם יושב אוהלים דתורה בשני אוהלים דתושב"כ ותושבע"פ ע"כ הי' ביכולתו לנצח ברמאות לערמת ורמאות דלבן הארמי או בד אבי כו', והיינו ענין אריכות הגלות דעכשיו שהוא לברר ולתקן התערובות רע של הערמה דקליפה דלבן כו' שנתעכב הרבה כ"ב שנה וכמ"ש עם לבן גרתי ואחר עד עתה וכשבא למלחמה עם שרו של עשו נצחו במעט רגע כמ"ש כי שרית עם אלקים כו' שזהו במדות דקליפה שנק' גוף כמשי"ת, וזהו בחי' משיח שיבוא במהרה רק כשיבוער ויתברר השקר וערמה דלבן או בד אבי חכמה דקדושה כו'. וזהו שאמר לא הביט און ביעקב כלל על כל און ומרמה שעשה בבטן ובלידה בענין הבכורה וברכות דיצחק שהי' צריך להמשיך בחי' שם אלקים וכמ"ש ויתן לך האלקים כו' וכ"ש מה שעשה עם לבן שבזה תלוי כל ענין השלימות דביאת משיח וד"ל.

ולא ראה עמל בישראל, היינו על מה שנאבק עם המלאך כו' לא ראה זה לעמל שאינו לרצון אלא הי' לרצון דוקא כי ה' אלקיו עמו כו'. ויש להבין למה הי' מלחמה זו לרצון כ"כ ולמה הי' ראוי שיקראו עמל אלא מפני שלא ראה עמל כו', וגם הטעם שנאמר כי ה' אלקיו עמו הלא אמר להיפוך זה בטעם קריאת שם ישראל על מלחמה זו שלו שנצח כי שרית עם שם אלקים כו'. והנה יש להקדים תחילה בשרש ענין מלחמה של יעקב עם שרו

קודש ישראל לה: ירמ" ב, ג.

חכמה הק': חכמה הקדומה.

שנק' משל הקדמוני: ראה רש"י משפטים כא, יג. מכות י, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע'

שמו, ובהמ"מ שם.

יושב אוהלים . . . דתושב"כ ותושבע"פ: תולדות כה, כז. לקרית ואתחנן ה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים

ח"א ע' ו. ושי"ג.

עם לבן גרתי: וישלח לב, ה.

כי שרית עם אלקים: שם, כט.

ויתן לך האלקים: תולדות כז, כח.

וכ"ש: בכתי"א: לבד. ותוקן כאן ע"פ כתי"ב.

ויאבק איש עמו . . . שהעלו אבק: וישלח לב, כט. חולין צא, א. ועוד.

של עשו כמ"ש ויאבק איש עמו כו' ואמרו מלמד שהעלו אבק ברגליהם עד כסא הכבוד כו'. דהנה משל הנלחמים יחד הרי הן מתאחדים ונצמדים ונדבקי' בגופם זע"ז בתכלית היחוד והחיבוקי' כי כל א' ואחד מחבק ומתקשר ונצמד בגוף חבירו להאבק עמו להפילו בכח אם יוכל לו ואם לא מתקשר ומתדבק עמו לא יוכל לו, הענין הוא שרוצה כל אחד לקשר לחבירו ולדבוק אליו היטב שאז יוכל להכניעו ולהפילו לפי שיוכלל בו, וזהו האות לנצחון מלחמה זו מי ינצח למי שכל שכחו חזק יותר מחבירו כאשר יאבק עם חבירו ידבקי' ויקשרנו היטב ככל כחו אל גופו בכל פרטי חלקי קומת גופו עד גם רגליו של זולתו אין להם תקומה לעמוד על עמדו ואז יכניענו ויפילו כי נכלל בו ואינו בחי' בפ"ע כלל וכ"א מתחזק בכל כחו רק ע"ד זה ודוקא כשמדבק אותו ברוב אונים ואמיץ כח שלא יוכל ליפרד בכל חלקי גופו מראש לרגל דוקא ולפעמים יגבר זה ויחזק על חבירו ולפעמים יגבר זה כו', וסימן לזה הוא העמידה על הרגלים שכל שכחו חזק יותר עומד על רגלו בחזקה ולא יוכל חבירו להזיזו ממקומו לדבוק ולקשרו אליו והחלש ממנו מיד לא יוכל לעמוד על רגליו ויכניענו זולתו להדבק וליכלל בו. ולפי"ז הרי עיקר המלחמה הוא הקירוב והדיבוק ביותר שהמנצח יכול לדבק ולקשר למנוצח ובזאת יפילנו דוקא כו', ואנו רואים בסוף הניצוח אינו אלא בחי' הפירוד דוקא והוא לאחר שמכניעו אותו ומפילו יפרידנו מעליו עד שלא יוכל עוד קום להאבק עמו וזה תכלית כוונתו, כי אין ההתאבקות קירוב אמיתי מצד עצמו מאחר שלחלק יצאו למלחמה להפיל זה לזה לגמרי רק שא"א כ"א ע"י התאבקות דוקא מטעם הנ"ל, וא"כ אדרבה זה הקשר והדיבוק שעשה בכל כחו החזק הוא שעושה וגורם הנפילה של המנוצח שלא יוכל עוד קום והיינו מה שמפרידו ממנו לגמרי שלא יוכל עוד להרים ראש ורגל לנגדו לעולם כו', לפי ששרש סיבות המלחמה הוא בדבר שיש בו אחיזה ושייכות וחיבור זע"ז דוקא והוא בדבר מה שראוי לזה ולזה כמו באחי' שחלוקים בירושה וכקין והבל בחלוקת הארץ ומלואה שקם קין על הבל אחיו והרגו וכה"ג ביעקב ועשו שמבטן א' יצאו ורוצה כ"א ליטול גם חלק חבירו כו', אבל בדבר שלא הי' לזה עם זה שום חיבור כלל לא הי' מלחמה ביניהם כלל (וכמו ב' חכמים שמתווכחים בדבר שכל שזו"ז יש להם אחיזה ושייכות בחכמה זו, וכן במחלוקת שלהם שבמדות חסד ודין זה אומר לחסד וזה אומר לדין מצד ששניהם משרש א' יצאו לחלק לב' חלקים וחצאין שוין לקו הימין וקו השמאל ע"כ לפעמים רוצה בקו הימין להכריע לקו השמאל ולפעמים הקו השמאל מכריעו לקו הימין, אבל במי שאין לו חיבור עם זולתו כלל לא בשכל ולא במדות לא יבוא עמו למחלוקת כלל כמו שלא יקנא חכם בעשיר ועשיר בחכם אלא חכם בחכם דוקא ועשיר בעשיר יחליף ורוצה ומבקש לעצמו לגזול לעושר חבירו כו' וד"ל.

והנה הנמשל מכ"ז יובן ג"כ בענין המלחמה זאת דשרו של עשו עם יעקב דכתיב ויאבק איש עמו עד שהעלו אבק ברגליהם כו', הרי ודאי ה' התאבקות זאת בגוף דבוקים וקשורים יחד בתכלית היחוד ודיבוק דהיינו שהי' שרו של עשו דבוק וקשור ונצמד בגופו דיעקב איש תם הנ"ל בתכלית הדיבוק והקישור כמשל הנ"ל בשנים הנלחמים יחד שמתדבקים מאד מאחר שנאמר ויאבק איש עמו, ולא עוד אלא שרצה המלאך הזה שהוא שרו של עשו לדבק ולקשר היטב בכל כחו עוז לגופו דיעקב בכל פרטי חלקי גופו עד הרגלים כנ"ל וכמשל ההתאבקות של הנלחמים שעיקר הנצחון הוא בזה שיוכלל בו ולא יהי' דבר בפ"ע כלל גם לעמוד על רגליו ובזה יפילנו כו', כך גם כאן במלחמה דשרו ש"ע ה' כחו חזק כ"כ שרצה לקשור לגופו דיעקב אליו בכל חלקיו מראש לרגל בכדי ליכלל בו כו' ובזה ינצחנו ויפילנו לארץ. וזה הכל פלא גדול לכאורה דהלא ידוע ששורש יעקב הוא בחי' המדות עליונו' דקדושה כמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק ה' לי שכלול מחו"ג שהוא בחי' ת"ת דז"א דאצי' כו' ואיש שנאבק עמו הוא בחי' מדות דקליפה ששרשה מלמעלה רק בחיצוניו' אחריים דנוגה דז"א דאצי' כו' ולא קרב זא"ז כלל כמו שהחיצוני' נבדל מן הפנימי', ועוד שיעקב ה' איש תם בבחי' תמימות המדות עד התו"ם שבנקודת הרצון שבפנימי' הכתר כו' ע"כ אמר יעקב לא מת שהמיתה מסתפעת מחיצוני' דק"נ ואין לחיצוני' אחיזה בגופו של יעקב דמשמש במרום כו' וכמ"ש ימותו ולא בחכמה כו' ולא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ויצחק שיצא ממנו עשו ויעקב ה' מטתו שלימה ב"ב שבטי י"ה כו', וא"כ איך ה' למדות דנוגה דאצי' חיבור וקשר אליו להאבק עמו, ולא עוד אלא שהי' רוצה להתחזק עליו ולכללו בו ולנצח כנ"ל.

אך הענין הוא שיש שורש לשרו של עשו למעלה מעלה שהוא בחי' התוהו שקדמה לתיקון כו' כנ"ל, והוא מ"ש ישת חושך סתרו שהוא בחי' חשמ"ל העליון ובירידתו למטה נעשה בחי' חיצוניות ואחוריים להלביש למדות דקדושה ונק' חשמ"ל התחתון והוא ענין כתנות עור דאדה"ר אחר החטא שהם בגדי עשו החמודות שלבש יעקב כו', וע"כ הי' חפץ שרו של עשו כמו שהוא בשרשו להתדבק במדות דיעקב שהוא נק' גופא שלמעלה מהיריכיים שהוא נק' נו"ה לבלוע ולכלול אותם במדות דתוהו שהן מדות גדולות וחזקים הרבה ממדות דתיקון שנק' אורות תקיפים וחזקים כנ"ל ע"כ

אלקי אבי אברהם: וישלח לב, יו"ד.

יעקב לא מת . . דמשמש במרום . . ימותו ולא בחכמה: תענית ה, ב. זח"א קלג, א. איוב ד, כא. ראה

בהנסמן ע"ז לעיל פיסקא ד"ה, וביאור כ"ז.

ולא כאברהם . . ויעקב ה' מטתו שלימה: ראה פסחים נו, א. רש"י ויחי מו, לא.

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

והר"ע כתנות עור . . בגדי עשו: ראה לעיל פיסקא, וביאור כ"ז ובהנסמן שם.

הי' מתאבק עמו בחיבוק וקשר במדות דקדושה אך בזה יוכלל במדות שלו מפני שכחו חזק יותר בשרשו לפי ששרשו למעלה יותר חזק מכח החכמה שבמדות שנק' אור וכמ"ש למעלה בענין יתרון אור מן החושך דוקא ולכך עיזי מסגי ברישא ואין בכח אור דחכמה גם בשרשה בכחי' אין דכתר להאיר ולהפוך חושך נעלם כזה שבכחי' צמצום והעלם דחשמ"ל העליון דישת חושך סתרו כו' (וכמו והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך ע"פ תהום כו'). אך הענין הוא עכ"ז גבר עליו יעקב במלחמה זאת ויוכל למלאך כמ"ש כי שרית עם אלקים כו' עם שם אלקים העליון ביותר שהוא בחי' צמצום והעלם הראשון כו' ותוכל כו', וכן מ"ש וישר אל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו הענין הוא מטעם הנ"ל לפי ששרש יעקב גם למעלה מעלה הוא באוא"ס עצמו שלפני הצמצום והעלם הראשון בכחי' הפנימי' ועצמו' שלו ממש כמ"ש כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו וכמ"ש במ"א בעניני' יתרון האור מן החושך דוקא שהוא מ"ש יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה (וכמ"ש בלקו"ת דישראל ואוה"ע עלו במח' וישראל עלו בבחי' הפנימי' ואוה"ע בבחי' החיצוניו' שהוא בחי' חושך הנ"ל כמ"ש במ"א ע"פ גמלתהו טוב כו') וכן הבוחר בתורה הבוחר בעמו ישראל, ולזה הוא נק' איש תם במדות ומעשה כמו ברצון ושכל יחדי' שם כולל הוא והוא ענין אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב דוקא והוא בחי' אמיתת מהותו ועצמותו כמ"ש אמיתך אלקי וכן ואמת ה' לעולם כו' וכולל רת"ס דקושטא קאי על רגלים ושקרא לא קאי שאין לו רגלים כו', וכך הוא ממש שורש בחי' התורה הקדומה שבמהותו ועצמותו דכתי' ואהי' אצלו אמון כו' (ונק' ראשית וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וישראל נק' ראשית תבואתו כנ"ל) שנק' אמת ואין אמת אלא תורה כמ"ש אשר יקראוהו באמת שכוללת רת"ס בבחי' ת"ס ותו"ס וכמ"ש הולך בתום ילך

והארץ היתה תוהו: בראשית א, ב.

כי שרית עם אלקים . . . וישר אל מלאך: וישלח לב, כט. הושע יב, ה.

כי יעקב בחר לו: תהלים קלה, ד.

וכמ"ש במ"א בענין יתרון האור מן החושך דוקא: בכת"י ב: וכמ"ש במ"א בענין נעילה דחותם כו', ראה סידור קלה, ב.

יבחר לנו את נחלתנו: תהלים מז, ה.

וכמ"ש בלקו"ת דישראל ואוה"ע אלו במד" . . . במ"א ע"פ גמלתהו טוב: נסמן לעיל ע' איתקנו.

יחד: בכת"י ב: דתם.

חתן אמת ליעקב . . . אמיתך אלקי . . . ואמת ה' לעולם: מיכה ז, כ. תהלים עא, כב. ק"ו, ב.

רת"ס: ראש תוך סוף. ראה ב"ר פפ"א, ב.

דקושטא קאי . . . ושקרא לא קאי: שבת קד, א.

ואהי' אצלו אמון . . . ה' קנני ראשית דרכו: משלי ח, ל. כב.

וישראל נק' ראשית תבואתו כנ"ל: ירמ"י ב, ג. ראה לעיל ריש ע' איתקנה.

ואין אמת אלא תורה . . . אשר יקראוהו באמת: ע"פ תהלים קמה, יח. ברכות ה, ריש ע"ב. ירושלמי ר"ה

פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב. ת"ז תכ"א ב. (נ, סע"א). תניא ספלי"ו. ועוד.

הולך בתום ילך בסוף: משלי י, ט.

בטח ברצון וחכמה ומדות ומעשה כמ"ש הצור תמים פעלו כי כל דרכיו הוא משפט שהוא קו אמצעי דת"י (כמ"ש במ"א בענין אהרן כה"ג שבשלום ובמישור הלך אתי כו'). ומטעם זה נצח יעקב לשרו של עשו בשרשו הראשון להפוך חושך העליון לאור מצד שורש יעקב בפנימי האור העצמי שלפני גגלה כל העלם וגם חושך לא יחשיך ממך כו' וכמ"ש מגלה עמוקות מיני חושך כו', וזה ה" עיקר הכח והעוז דיעקב בשרשו והוא בשורש התורה אור דכתי' בה עוטה אור כשלמה שיוכל להביא גם ההעלם והחושך לאור והוא חשמ"ל העליון לגלות עמוקות מיני חושך העליון וכמו ומשה נגש אל הערפל אשר כו', והוא מפני שנק' אמת קושטא קאי שכולל רת"ס כו' וע"כ ה" כח חזק במדות דיעקב להתגבר גם על המדות דנוגה דאצי' ובריאה עד שרו של עשו בעשי' למטה להכניעו היינו להיפוך שיכללו במדות דקדושה כל בחי' הטוב שבהם עד שלא ישאר רק הרע שבהן ובזה יפילנו והיינו שבזה מפריד אח"כ את הרע מן הטוב דקדושה לבלתי יהי' לו עוד חיבור וקשר עמו במלחמה כנ"ל במשל המתאבקים דעיקר הנפילה של המנוצח אינו רק מפני שנכלל ונדבק תחילה בכחו של המנצח היינו מה שיש קירוב ודיבוק למדות דק"נ הטובים* בחומר גופני בכל תאוות רעות שיוכללו בבחי' אור אלקי ממש וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בבי' יצריך גם ביצה"ר שבחלל השמאלי בחום הטבעי דלב בשר דוקא ששרשו בק"נ דעשי' עד בחי' נוגה דאצי', ובסיבות ההתכללות זאת יפול אח"כ הרע דנוגה שבמדות הטבעי' ויפרידו לגמרי, שזה עיקר המכוון במלחמה זו כדי להפרידו לשונאו שלא יקום עוד לנגדו. ולהיות שא"א לזה כ"א ע"י ההתאבקות דוקא כו' וע"כ ה" יעקב מתאבק עם שרו של עשו שלמטה עד שרשו הראשון כו' ונתחזק עליו לכלול בו כל חלקי גופו כו' עד שהפרידו אח"כ ממנו שלא ידבוק בו עוד יותר לקבל יניקה ממדות דקדושה, וכמ"ש אברהם ללוט שהוא אחוריים דשם מ"ה דאברהם אב"ר מ"ה הפרד נא מעלי כו'. וגם כאן לפי ששרש שרו של עשו ה" בשרשו בחי' חיצוניו' אחוריי' דיעקב בשרשו בפנימי' ממש כו' ע"כ נאבק

הצור תמים פעלו: האיניו לב, ד.

דת"י: דעת תפארת יסוד [בכתי' ב כאן: דמורה].

במ"א בענין אהרן כה"ג שבשלום ומישור הלך אתי: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' רכד. לעיל ע' איש"ט. וגם חושך: תהלים קלט, יב.

מגלה עמוקות מיני חושך: איוב יב, כב.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

ומשה נגש אל הערפל: יתרו כ, כא.

הטובים: בכתי' ב: הטבעים.

בבחי' אור: בכתי' ב: ככה או"ר [אהבה ויראה].

ואהבת בכל לבבך בבי' יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

וכמ"ש אברהם . . הפרד נא מעלי: לך לך יג, ט.

ללוט שהוא אחוריים דשם מ"ה: ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וירא (ד"ה ענין לוט ושתי בנותיו). מארא ל, כו.

תריא יא, סע"ד. אוה"ת לך לך כרך ו תתרעט, ב.

דאברהם אבר מ"ה: זח"א ד, א.

עמו להפרידו ממנו לעולם, ולכך אמר וישר אל מלאך ויוכל בכה ויתחנן לו שהמלאך בכה לפני יעקב אחר שנצחו והפרידו מן הקדושה דיעקב איש ת"ם ושרשו בתורה שנק' אמ"ת כי קשה ה' עליו פרידתו ממנו מאד עד שבכה (וכמו שבכה עשו בלקחו ממנו הברכות בכי' גדולה כו') לפי שהי' לו שורש גדול למעלה מעלה לקבל גם מבחי' הפנימי' והי' גבוה מאור החכ' ומדו' דקדושה והוא הפריד למטה מטה עד שאינו מקבל רק בחי' תמצית שנפלו למטה והוא רק ממה שנגע בכף יריכו דיעקב כמ"ש וירא כי לא יכול לו ויגע בכף יריכו שמבחי' נו"ה שנק' ירכין והן חיצוניו' דחיצוניו' דגופא דיעקב בתולדה דנשמות ישראל שנק' יוצאי ירך יעקב שהן הכליות ששם לא נגע כו' וזהו עד דור אחרון הזה שנתארך הגלות הזה קרוב לחי' מאות שנה כשיעור דירכין כו' וכמ"ש והוא צולע על יריכו ששם יכול לעשות פגם מצד שנסתלק שם בחי' אור פנימי' המוחי' שבתולדה (הגם שבאמת כולל רת"ס וברגל הוא עיקר הכח לנצח כו' היינו בעקב הרגל שהוא בחי' עקבא דמשיחא וכמ"ש ועמדו רגליו כו').

וזהו ולא ראה עמל בישראל בהתאבקו עם המלאך ונצחו באופן שהפרידו ממנו שלא יקבל עוד יניקה ממדות דקדושה ולא ראה זאת המלחמה לעמל וסירחא שלא לרצון חי' אלא אדרבה היתה לרצון מאד לפני הוי' שהפריד ממנו המלאך הזה כי זהו עיקר המכוון ה' בתחילתו' הרצון למקור ההשתלשלות דקו"ח שיהפוך בחי' חושך העליון לאור כו' וכמו שהי' לע"ל כו' שיוציא חמה מנרתקה כו' וד"ל ויתוקן בחי' גבו' עליונות דתוהו שנפלו למטה ונסתעפו ממנו גבורות קשות דק"נ כמ"ש לעשות לתקן. וזהו כי שרית עם אלקים דתוהו ותוכל שזה לרצון ותענוג גדול כו' היפוך העמל שזה לא נק' עבודה ועמל רק מצד כי ה' אלקיו עמו וכנ"ל בענין ישראל שיר' א"ל כו' וד"ל.

וביאור שרש הדברי' הנה מ"ש כי ה' אלקיו עמו כו' ידוע בב' שמות דהוי' אלקים שהוא בחי' או"א שהוי' בחכ' ואלקים בבינה כמ"ש בראשית ברא אלקי' כו' וכת' ויבן ה' אלקים את הצלע ואיתא בזהר דאו"א תקינו לה

וישר אל מלאך: הושע יב, ה.

שבכה עשו . . . בכי' גדולה: ע"פ תולדות כו, לד"ל.

וירא כי לא יכול לו: וישלח לב, כו.

ועמדו רגליו: זכרי' יד, ד.

בתחילת: בכת"י כ: בתכלית.

שיוציא חמה מנרתקה: גדרים ת, ב.

לעשות לתקן: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

דהוי' אלקים . . . בחי' או"א: ראה ת"ז תי"ח (לד, ריש ע"ב). פ"ע שער הק"ש פ"א. וככ"מ.

בראשית ברא אלקי': בראשית א, א.

ויבן ה' אלקים . . . בזהר דאו"א תקינו לה . . . ויקח אחת מצלעותיו: בראשית ב, כא"כב. ראה זח"א כה, א.

מה, ב. מט, א.

לבנין המל' שהוא הצלע שלקח מאדם כמ"ש ויקח אחת מצלעותיו כו' והוא ענין הנסירה כידוע שדו פרצופים היו בבחי' אב"א כו' והנסירה הי' שנסרת גבורות דנוק' ונעשו בנין בפ"ע בקומה שלימה. והענין הוא כידוע דבחי' ז"א הוא רק כלול מט' ספירות וככל מדה הי' בחי' המל' שהוא בחי' האותיות שבו כמו מל' שבחסד מל' שבחכ' כנ"ל רק הי' כלול בה בהעלם ובקטנותי' כנ"ל, וע"כ הי' ענין הנסירה שלא יהי' כותל א' לשניהם אלא יהי' בחי' האותיות של כל מדה יש ודבר בפ"ע כלול מיו"ד עד שנבנית בפרצוף שלם באו"כ כו', וכידוע דמבחי' מל' שבחסד דז"א נבנה חס' שבמל' וכן מבחי' מל' שבחכמה נבנה חכמה שבמל' ועד"ז כל הע"ס באו"כ וכמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע וכמו והתקין לו ממנו בנין כו' כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת שהיא בחי' המל' שנק' אשה א"ש ה' בגבו' הנאחזים בה כו' אך מאיש לוקחה מעורב בחסדי' דדוכרא וכמ"ש והוכן בחסד כו' לפי שאו"א תקינו לה והיינו בחי' החסדי' דאבא שיסד ברתא ובגבו' דבינה שנק' ה' אלקיו כו' ונסרו ונפרדו כל בחי' הגבו' דמל' מז"א שעיקרו חסדים כמ"ש כי זכר חסדו כו' שיו"ד דא"ש הוא מחסדי' דחכמה ואימא אוזיפת מנהא ה"ג מצנפ"ך לברתא שהוא בחי' ה"ג דמל' לצורך בנינה כי עיקר בנין המל' מהגבורות כידוע, ונמצא בחי' המל' כלול מחויג דאו"א כבנין בפ"ע ונפרדה מז"א, וע"כ ממילא נעשו בחי' החסדים במדות דז"א יותר רך וכמ"ש ויסגור בשר תחתונה ואמר באתרהא שקיע רחמים שהם גבורות ממותקים בחסדים שהן חסדים טובים ביותר כו' וזהו מצד סילוק הגבורות דמל' שלאחר שנפרדו נעשה חסדים מתוקים וטובים וכמו הבשר שהוא רך יותר מן הצלע כו', משא"כ קודם שנפרדו הגבורות דנוק' בבנין בפ"ע הי' מעורבים גבורו' דנוק' עם חסדים דדוכרא ע"כ הי' גם החסדים דדוכרא גבו' כמו האותיות המצמצמים לאור החסד במחשבה שגם החסד יקצר ויוכלל כדין וצמצום כו', וכשנפרדו הגבו' והצמצומים בבנין בפ"ע ישארו החסדים בתוקף כחם יותר מצד בחי' הגבורות שלהם, כמשל מ"יין תוסס שמבולבל בו הטוב והרע שהשמרי' מכלבלים בתסיסה ורתיחה ונעשה כל היין רע לשתי' וכשנפלו השמרי' למטה נשאר

והוא ענין הנסירה: ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתפ"ה. תתצו. ביאורו לאדה"צ ח"א ע' שצו. תו. סה"מ תרכ"ז ע' רסו (והוא ד"ה לה"ע עשרה עומקים משנת תקס"ו).

ובקטנות כנ"ל: בכת"ב: ובקטנות מאד כמו גילוי אותיות החסד מצומצמי' מאד ומסתעף מהן גבורות קשות והוא בחי' אלקי' דקטנות.

והתקין לו ממנו: נוסח ברכות נשואין.

כי מאיש לוקחה זאת: בראשית ב, כג.

והוכן בחסד: ישעי' טז, ה.

דאבא שיסד ברתא: זחיג רמת, א. רנו, ב. רנת, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תסיט (קה, ב).

כי זכר חסדו: ע"פ תהלים צח, ג. וראה בהנסמן ע"ז בס' מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"א ס"ע שג.

ואימא אוזיפת מנהא: ראה זחיג ב, א.

עיקר בנין המל' מהגבורות כידוע: ראה בהנסמן לעיל בהמ"מ (פיסקא: והוא ענין הנסירה).

ויסגור בשר תחתונה באתרהא שקיע רחמים: בראשית ב, כא. זחיג קמב, סע"כ.

היין צלול למעלה בתוקף כח מן השמרי' שהוא עיקר כח היין שבלתי שמרי' יחליש היין כחו ויפיג טעמו ויחמץ לגמרי ונק' חמר טב דיתבי על דורדייא כו', כך הנמשל בגבורות שיש בהן כח רב וחזק לחזק כח החסדים דוקא, אך כאשר הן מובדלים למטה אז נשארו החסדים טובי' ומתוקים וחריפים בגבורות וכח ונק' גבורות שבחסד שנק' חסדים טובים, והוא מ"ש בזוהר בענין חסדי דוד הנאמנים כו' (ומ"מ מזה יסתעף יסורי' של אהבה לצדיקים כו'). וז"ש ויסגור בשר תחתנה באתרהא דמל' שקיע רחמי כניל ודיל. ועד"ז יובן גם כאן בבחי' גבורות עליונו' דז"א דאצי' שנאחזים בגופא שהן גבורות קשות דנוגה דאצי' שהוא שרוי' של עשו (וכמ"ש בזוהר ע"פ ואיש כי ימרט ראשו, עיין בביאורי הזהר), וע"י מלחמה זו דיעקב הפרידו מן החסדים, וכמו ענין הנסירה הנ"ל שאינו רק להפריד בין החסדים לגבורות כניל ואז נשארו החסדים שבמדות דז"א יותר ממותקים וטובים לאחר שנתברר ונכלל כל בחי' גבורות הטובי' בחסדים דמדות ע"י הנצחון כמ"ש כי שרית עם אלקים כו', ולכך בכה המלאך על אשר הפרידו כניל. וזהו שלא ראה עמל במלחמה זאת כי ה' אלקיו עמו לפי שכל זה נעשה ע"י שאו"א שנק' ה' אלקיו עמו יחדיו יודבקו בו כניל עמו ממש כמו ענין ויבן ה' אלקים כניל ודיל.

ולהבין דבר זה בתוס' ביאור הנה יש להקדים שיש ב' מיני בירורי', א' שבבחי' עיבור ויניקה שהוא בבחי' מוחין דקטנו' והב' הבירור בבחי' הגדלות כו' והוא מ"ש בבטן עקב את אחיו כו' שהוא ענין הבירורי' שבבחי' העיבור כניל, ובאוננו שרה עם אלקים כו' זהו בחי' הבירורי' שבבחי' הגדלות בבחי' המוחין שבמדות שנק' ישראל כי שרית עם אלקים דקטנו', וע"ז אמר לא הביט און ביעקב בבחי' הבירורי' שבבחי' העיבור שהוא בבחי' הקטנות והוא מה שבבטן עקב אחיו (ולא מה שלקח בכורתו וברכתו כו'), ולא ראה עמל בישראל היינו בחי' הבירורי' שבגדלות המוחין (וגם מה שעבד ללבן כי"ב שנה ובירר לבחי' חכמה דקליפה שהוא הערמה דארמי אונד אבי

חמר טב דיתבי על דורדייא: ראה זחיג קכת, ב. זהר חדש שה"ש טד, סעי"ב.
 בזוהר בענין חסדי דוד הנאמנים: ראה זחיג קסט, א. ומ"ש ע"ז בפרדס שה"כ ערך חסד. וראה גם זחיג ר"ט, א. זחיג כא, סעי"א.

שרו: בבחי' ב: שרש שרו.
 בזוהר ע"פ ואיש כי ימרט . . . בביאורי הזהר: ראה זחיג מת, ב. ביאורי' טט, סעי"ב ואילך.
 ולהבין דבר זה בתוס' ביאור: מכאן ואילך מיוסד על הביאור בטה"מ תקס"ד ע' קפד.
 בבטן עקב את אחיו: השע"ב, ד.

כו' כמ"ש עם לבן גרתי כו' שמנשא א"ע שיראה עשו ממנו וידון ק"ו בנפשו כו').

וביאור כל זה, הנה תחילה יש להבין ענין הבירורי' שבקטנו' המוחין שז"ש בבטן עקב את אחיו כו' בעבודת ה'. דהנה ע"ד הפשוט הרי כל מה שעוסק אדם במעשה בפו"מ במצוה גשמי' כמו בצדקה גשמי' ליתן מיגיע כפו לעני כו' וכן במצות תפילין וציצית ושמירת שבת וכה"ג שמלובשים בגשמיות כו' וכה"ג נק' בחי' נה"י בלבד שהוא בחי' אור האלקי שהוא רצון העליון ממש שבא בבחי' המעשה בסו"מ וע"ט בפו"מ ואף האויר שבא בהתלבשות במעשה זו הרי הן רק בבחי' ההעלם דבחי' הקטנות כמשי"ת ונק' גם הם בחי' נה"י, והיינו ענין וברי' הבירורי' דרפ"ח כו' שבבחי' הקטנו' דנה"י בלבד כו'. וביאור זה הנה אנו רואים דרך כלל בכל אשר יעסוק האדם במו"מ לחיי גופו ביגיע כפו למצוא טרף לנפשו וביתו בכל כחותיו בשכל ומדות כו' עד שימצא מזון לנפשו ולבוש וכל צרכי גופו בפרט, ואח"כ כשבא להתפלל ולשפוך שיחו ברצון הלב הטבעי כ"כ שהוא בהתפעלות כח גופו ונפשו הטבעי' וכמ"ש ואהבת בכל לבבך כו' כידוע ומוסר נפשו באחד בכל א' וא' כפי מדריגתו ברצון אמיתי מקרב ולב עמוק כו' ה"ז ודאי בחי' הבירור והעלאות כל תערובות טו"ר שבקליפו' נוגה ששורש נפשו וכחותיו הטבעי' משם הוא וגם כל מה שפעל ועשה במו"מ למצוא טרף לנפשו כו' עם כח האכילה ומזון עצמו כו' הכל עולה לה' כמו קרבן עולה ע"ג המזבח לריח ניחוח כו' שהרי זהו הבירור דטוב שבק"ג מכל אשר עשה ופעל כו' וממאכלו ומשקהו וכל כחות נפשו כו' העלה לרצון לפני הוי' כבהמה גשמי' שעולה לקרבן באש שלמעלה כו', וכמו משל המאכל שנהפך לדם בכבד ונתברר המובחר ועולה ללב בחלל השמאלי ומלב עולה המובחר למוח לחזקו כו' עד שישב את חיי הנפש לגוף כידוע בענין הקרבנות שנק' לחמי לאשי כו', כך הוא בתפילה שבמקום קרבן שנקרב חלב ודם הנפש הטבעי' שכלולה מכל הדברי' שייגע עצמו בדצ"ח* הגשמי' כו' נבחר המובחר שהוא בחי' הטוב שבק"ג ועולה לה' במס"ג באחד ובתפילה שבלב כו' וד"ל. וכך ממש יובן דרך פרט בכל המצות מעשיות שיעשה בכל היום בעודנו טרוד בעסקיו הגשמי' כמו מצות הצדקה שנותן ממונו שקיבץ בפועל ידיו ובכל כחו לבו ונפשו כו' הרי נהפוך התערובות הרע שהי' בזה לטוב ולקדושה האלקי' במצות צדקה זו, וכן כאשר עוסק בת"ת בהבל פיו שנלקח מחום הטבעי כו' וכן כשהוא

עם לבן גרתי: וישלח לב, ה.

כ"כ: בכתי' ב: ג"כ.

ואהבת בכל לבבך: ע"פ ואתחנן ו, ה.

נפשו: בכתי' ב: גופו.

כידוע בענין הקרבנות שנק' לחמי לאשי: פינחס כח, ב. וראה לקוטי שיחות ח"ב ע' 18. וש"נ.

בדצ"ח: בכתי' ב: בדצ"ח"מ.

מכרך בהמ"ז אחר שאכל לשובע כמ"ש ואכלת ושבעת וברכת את ה' ממש דאעפ"י שאכל אכילה גסה עכ"ז בחי' הטוב שבמאכל עולה לה' באמרו ברכות המזון בכוונה ורעותא דלכא, וכך כל המצות מעשיות גשמי' בתפילין שמניח בראשו וציצית בבגדו ושמירת שבת בפומ"מ וכה"ג וד"ל.

וזהו ענין בחי' הבריור' שבבחי' הקטנו' דעיבור הנ"ל וכמ"ש בכטן עקב את אחיו שזהו ברמאות דיעקב לשון מרמה הוא כידוע. והענין הוא דודאי מצד שרש נש"י שנטוע בהם האהבה המסותרת לה' לבדו ואין זר אתו כו' לא באלה חלק יעקב כלל להתגאל בצרכי גוף חומרי במאכל ולבוש לעסוק בכל יגיעת גופו כו' רק שהוא בהעלם והסתר גדול מאד רק בעת התפילה שבלב ומוח בהגלות נגלות התפעלות אוי"ר במוח ולב יצא מבחי' ההעלם לגילוי גמור שאין רצונו באמת בתענוגי עוה"ז רק מצד ההכרח שצריך להחיות נפשו כו' ונקודת פנימי' רצונו רק לה' לבדו כי חלק הוי' עמו כו', הנה בחי' הרשימה בעלמא נשאר כל היום בהעלם מאד בכל עסקיו שעוסק כל היום שגם שעוסק בחיי גופו בכל כחו ואוכל אכילה גסה ובכל צרכי גופו הוא כעשו ממש מ"מ בהעלם יש כלבו שעיקר כל הכוונה בעבודתו כל היום ויגיעו בצרכי גופו אינו רק שיהי' עובד ה' בתפילה ובתור"מ בכח זה ולא שיש לו חפץ ורצון בזה רק מצד עצמם לבד לחיות כחיי הגוים ממש כו', וזהו מצד בחי' רושם אלקי הנשאר מן העבודה שבלב בתפילה והוא מבחי' אהמ"ס שבהעלם למס"ג על קדה"ש כו' ואף בחיי גופו כמ"ש בכל לבבך כו', רק שבעת התפילה באה הארה קצת בגילוי במוח ולב בשכל ומדות אוי"ר כו' כנ"ל וכל היום נשאר מזה רק רושם קטן בהעלם כל התפעלות השכל ואוי"ר שהי' בגילוי בתפילה וגם בעסקו במומ"מ כל היום נשאר בהעלם גדול בבחי' רשימה בעלמא עכ"פ כו' שהרי בהעלם גדול יש בלבו עיקר המכוון מכל יגיעתו וטירדתו במומ"מ שיוכל לעבוד ה' ולקיים מצות ת"ת בבניו וצדקה לעניים כו' וכה"ג. וראי' לזה שגם בעוצם טרדתו יחפוץ לקיים רצונו העליון בצדקה לעניים וירצה לקבוע עיתים לתורה ויתאמץ בכל המצות מפני שיש בלבו רושם מעת התפילה שבתפילה יצא לגילוי אור כל בחי' העלם הזה שהוא אמיתית הכוונה שלו שבעסקיו שהרי מתפלל בכל כחו שיקבץ מעמלו בחיי גופו דוקא כנ"ל. ונמצא שכ"ז הוא כמו רמאות ממש כמו טבעי הרמאי' שמתגנבים בתחילה לילך הכל ברצון המנגד אליו וגונב דעתו בזה כדי שיגלה כל לבו לפניו ואח"כ כאשר בא עמו לנקוד' הענין ישאר הדבר ברצונו שהוא היפוך גמור מרצון המנגדו כידוע. וכך הוא בענין הבירור הזה בעסקי עוה"ז שילך הכל כפי רצון המנגד שהוא היצה"ר לחפוף בהון וכל חיי עוה"ז,

ואכלת ושבעת: עקב ח, יר"ד.

כי חלק הוי' עמו: האזינו לב, ט.

כדוי הגוים: כתיב כ: בחיי גופם.

אך פשכא לנקודת הענין כמו במדות התפילה בא לגילוי נקוד' הרצון לה' לבדו ואין זר אתו היפוך רצון המנגדו כו', ולזה הי' עיקר אמיתית רצונו גם בעסקיו כנ"ל רק שהי' בהעלם דבר מפני המנגד ויצא לגילוי אור בתפילה וכל שעת הכושר כשבת ויו"ט ור"ה ויוהכ"פ וכה"ג וד"ל.

וזהו הנק' בחי' הבירורי' שבבחי' הקטנו' דעיבור כמ"ש בבטן עקב את אחיו כנ"ל. דהנה ידוע שבבחי' עיבור הולד מקופל במעי אמו ראשו בין ברכיו כו', ובזוהר נק' תלת גו תלת כו', פי' כידוע בציור קומת אדם שהוא במוחין חב"ד חג"ת שהן המדות בלב ונהי' שהן תרין ירכין כו', והולד במעי אמו מקופל תלת גו תלת היינו שראשו בחי' המוחין שלו גנוזים ונעלמי' בחג"ת שבלב ומדות חג"ת הן בהעלם בנהי' שהן הירכיים, וזהו ראשו בין ברכיו כו' ופיו סתום וטבורו פתוח ואוכל מה שאמו אוכלת דרך פי הטבור וכשנולד נפתח הסתום ונסתם הפתוח ויונק חלב כו', וידוע שכל עיקר גידול הולד בקומת בנין גופו הוא בטי"ח שהוא בבטן אמו דוקא באופן זה שראשו בין ברכיו כו' ואוכל מה שאמו אוכלת כו', והוא מצד שעיקר זמן הבירורים דולד הוא בעיבור בבטן אמו כשאוכל מה שאמו אוכלת והיינו שמן המזון ומאכל שאמו אוכלת נהפך לדם וחיות רוחניו' והחיות זה הרוחני נתגשם ונמשך דרך פי הטבור לאברי המזון שבו ועולה למוחו וכל אבריו בשביל הגידול שלו יום יום, והוא רק מן הדמים שנתוספים באמו שהוא עיקר הגידול והבירור לעשות מזה גידול וציור הולד, וכידוע שהאודם ממנו בשר דמבחי' מ"ג דנוק' נעשה התפשטות גידול אברי' שלו ובמ"ג יש מתערובות הדם הגשמי שנעשה מן המאכל ונופל ממנו הפסולת להיות ממנו גידול השליי' שבאם כו' והוא מפסולת האודם דמ"ג שממנו נתגדל הבשר וגידים כו' כמ"ש במ"א ע"פ עור ובשר תלבישני כו', וזהו שאוכל מה שאמו אוכלת ומותרות הדמים הן הנק' ה' דמים טמאים שבאשה כו' והיותר מובחר מן הדמים נהפך לחלב בשעת עיבור מדי יום ויום עד שעת זמן הלידה וזהו דם נעכר ונעשה חלב כידוע וגם הדם נהפך להיות ממנו אודם דמ"ג לגידול הולד כנ"ל. ונמצא שכל בחי' גידול הולד ובירור שלו האמיתי בכל חלקיו כו' הוא דוקא בזמן העיבור שהוא בירור גמור יותר מבירור שני שביניקה ומוחי' כו' כי מבירור דעיבור נעשה כל הבירורי' דיניקה ומוחי' כו' וד"ל.

במדות: בכת"י ב: בעת.

הולד מקופל . . . בין ברכיו . . . שאמו אוכלת: נדה ל, ב.

ובזוהר נק' תלת גו תלת: ראה זחיב ג, טע"א. ע"ח שער הכללים פ"ב.

שהאודם ממנו . . . הבשר וגידים: ראה נדה לא, א. ובהנסמן ע"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר

ח"ג ע' ארבע בהמילואים להמ"מ.

במ"א ע"פ עור ובשר תלבישני: איוב י, יא. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שנו, ובהמ"מ שם.

דם נעכר ונעשה חלב: בכורות ה, ב.

והדוגמא מכ"ז יובן בכנסי' שהן בבחי' עיבור כמו בזמן הגלות וכמאמר אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה יהי' כל צרכיהם לפניך כו'. והענין הוא כידוע שיש בנשמות בחי' עיבור ולידה ויניקה ומוחי' כו'. ויובן ע"ד הנ"ל בענין בחי' המעשה המצות כל היום שלא יש בהם בגילוי אור שום דבר התפעלות אלקי' באוי"ר כלל וזהו הנק' בחי' נהי' בלבד שבהן יש בהעלם גדול ממדות ושכל כו' והיינו בחי' הרשימו שנשאר מבחי' התפעלות אוי"ר ושכל שהי' בעת התפילה הרי זה בהעלם בתוך העלם בבחי' המעשה שעושה מצות כל היום וכן כמו ענין הכוונה האמיתית שיש בלבו בכל עסקיו שיעבוד ה' כו' הוא בהעלם גדול במעשה עסקיו כנ"ל. וזהו הנק' בחי' הבירורי' שבבחי' הקטנו' דנהי' בלבד שגם שמוחין ומדות נעלמי' בהן מאד מאד כול"ד שראשו בין ברכיו ממש כו' אבל הי' דוקא עיקר זמן הבירורי' של רפ"ח כו' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ובוה דוקא הוא עיקר גידול הנשמה האלקי' גם מה שיוגדל אח"כ ביניקה ומוחין כו' והוא כמו בשעה' שנגלה בחי' התפעלות מוחין ומדות בלב שנק' בחי' לידה שיצא לגילוי כו' וד"ל. וכך הוא ענין הגלות שנמשל לבחי' עיבור כמו הרה תקריב ללדת כו' והגאולה נמשל לבחי' לידה כידוע, הרי עיקר זמן הבירור הוא בזמן הגלות שבוה נעשה גידול נשי' ברמ"ח אברי' וגם מה שהם נגדלים אח"כ במדות ושכל כתינוק שגדל אחר תולדתו במדות וחכ' שכל זה תלוי באופן גידולו כבטן כשאכל מה שאמו אוכלת ונברר הפסולת מן האודם דמ"ג כו' וכמ"ש אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה שהגדילו' שלא לפי המדה מצד אורך הגלות שנק' עיבור וגם נק' שינה כו' כמ"ש היינו כחולמים כו' והכל אחד שהוא בחי' העלם והסתלקות המוח ומדות ולא נשאר רק קיסטא דחיותא בלב ואברים כו' וד"ל. וזהו אפי' אתה מתמלא כו', דהנה כמו"כ יובן למעלה בבחי' אדם העליון שכלול מג' אלה חבי"ד חגי"ת נהי' כו' שהוא בחי' המל' שמחי' לג' עולמות בי"ע בחי' נוק', וכאשר בחי' המוחין ומדות נעלמים בנהי' לבד הוא הנק' בחי' אלקי' דקטנו', וכמו בוי"ו ימי החול שהשפעה היא רק בבחי' המעשה בלבד להחיות רוח שפלים בשפע חיותם וקיומם לבד בכל עולם ועולם בפני עצמו שהוא נמשך רק בבחי' נוי"ה כו', וגם זה עיקר הכוונה הוא לברר בירורי' דרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שזהו כמו העוסק במלאכה בעבוד' במו"מ או בחרישה או בזריעה כו' הי' כמו ענין העיבור דולד במעי אמו שזהו עיקר הבירור שמן האודם דמ"ג נעשה ה' דמים טמאי', וכך הוא בענין הבירורי' דרפ"ח כו' שהוא נעשה ע"י

אפילו בשעה שאתה מתמלא: ברכות כח, ב.

בשעה: בכת"י ב: בשעת התפילה.

אז יאמרו בגוים . . היינו כחולמים . . רק קיסטא דחיותא: תהלים קכ, א-ב. זח"א פג, א.

שהגדילו שלא: בכת"י ב: שהגידול שלו.

נו"ה: בכת"י ב: נהי'.

נעשה: בכת"י ב: נעשה בשר והמותרות נעשו.

בחי' המ"נ דנוק' בנשי' ובמלאכי' והפסולת הן ה' דמים טמאי' שנמשך לחיצוני' כו' (וכן בענין המאכל שאוכל אדם אנו רואים שבלילה בעת השינה מתעכל יותר המאכל ונפרד הפנימיות מן החיצוני' יותר מביום בלא שינה מפני שכח המעכל וכח הדוחה שהן כחות חיצוני' מתגבר כוחן יותר כאשר כחות הפנימי' בהעלם כו', [אבל ביום בלא שינה בחי' הפנימי' דשכל ומדות בגילוי נכללו כוחות החיצוניים בהם ואין בהם כח כ"כ לפעול פעולתן כו'], וזהו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה בבירור דרפ"ח כו' שנק' טרף ע"ה כו' להפריד בין טוב ורע ולהפוך רע לטוב הכל בלילה דוקא שהוא הגלות שנק' לילה כמ"ש נפשי אויתך בלילה כו', וכך הוא ענין הבירור* שאז עיקר הבירור והגידול לפי שבחי' כחות הפנימי' דמוחין ומדות הן (בהעלם). וזהו אפי' מתמלא עליהם עברה שהן בחי' הדינין קשים שנאחזים בבחי' העיבור דאלק' דקטנו' כנ"ל עכ"ז יהי' כל צרכיהם לפניך כמו בזמן בהמ"ק שהי' בבחי' הגדלות וד"ל.

וז"הו ריב לה' כו' על יעקב כדרכיו ומעלליו ישיב לו בבטן עקב את אחיו שזהו בחי' הבירורי' דרפ"ח כו' שבבחי' המעשה לבד והחכמה ומדות הן בהעלם ואין שינוי בגוף הולד רק שיצא ההעלם דמוחי' ומדות בגילוי בלידה כי אבריו כבר נגדלו בבטן אך ורק השינוי הוא במה שבא העלם המוחין ומדות בגילוי כשנולד. וזה הי' ענין הבירורי' דיעקב שעקב לאחיו עשו בבטן שנאמר וידו אחוזת בעקב עשו יו"ד דחכמה דיעקב איש תם יושב אוהלים כו' הי' בבחי' ההעלם גדול בשעת העיבור בבטן אמו רק בעקבי' דעשו שהוא הבירור בבחי' המעשה לבד כולד שראשו בין ברכיו כו', וגם אז יו"ד דחכמה אוחז' לברר לעקב דעשו שהוא נה"י דקליפה בסו"מ וע"ט בתשובה שלימה כמו בדור האחרון שנק' עקבת' משיחא, אבל בחי' בירור זה שבהעלם היו"ד דחכמה במעשה לבד הוא עיקר זמן הבירור האמיתי דיעקב בעשו לברר לרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' עד שכל שיגדיל אח"כ בחכמה ומדות בגילוי דגאולה דמשיחא שנק' לידה כנ"ל הכל הוא מבחי' הגידול ובירור דבחי' עיבור דוקא ויהי' נועם פנימי' ע"י עי"ז דמעשה ידינו דוקא כוננהו כמ"ש העם הזה ההולכים בחושך דגלות בבחי' עיבור כו' ראו אור גדול דגאולה כיתרון האור מן החושך דגלות וכמ"ש הגדיל ה' לעשות

ותקם בעוד לילה . . . דרפ"ח . . . טרף ע"ה: [עם הכולל]. משלי לא, טו. מק"מ לזח"ג ס, א. וראה בהנסמך עוד כס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שג בהמילואים להמ"מ.
 נפשי אויתך בלילה: ישעי' כו, ט. זח"ג סו, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקסה. וש"נ.
 הבירור: בבחי' ב: העיבור.
 ריב לה' . . . בבטן עקב: הושע יב, ג"ד.
 וידו אחוזת בעקב עשו: תולדות כה, כו.
 ויהי נועם . . . כוננהו: ע"פ תהלים צ, יז.
 העם הזה . . . הגדיל ה' . . . עד דוד הגדיל: ע"פ ישעי' ט, א. תהלים קכו, ב. שמואל-א כ, מא.

עם אלה וכן עד דוד הגדיל כו'. וזהו לא הביט און ומרמה כלל ביעקב שעקב את אחיו בכטן בעיבור מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה מעתה י"ל ענין הבירורי השני שבבחי הגדלות הנ"ל והוא מ"ש לא ראה עמל בישראל כו'. דהנה כל ענין הנ"ל בענין הבירור דקטנו' שהוא רק בנה"י בחי המעשה לבד הנה זהו בחי הבירורי שבימות החול שנק' וי"ו ימי המעשה לבד כנ"ל, והוא בחי צמצומים והעלמות רבות דמוחין עליוני' בבחי נה"י דקטנות כדי לברר בירורי' דרפ"ח כו', ובכנ"י היינו רק בחי המעשה בסו"מ וע"ט כנ"ל, ולמעלה היינו בחי התחלקות הקוין דימין ושמאל ואמצע תח"ן מימין רק בבחי/נה"י לבד, והוא בחי צימצום והעלם הרצון שהוא בחי הכתר בחכ' וחכמה בעולם בחסד ענף החכ' וחסדים בנצח שלא יגלה רק בחי הנצח לבד וכמו"כ בקו השמאל בג"ה וקו האמצעי דת"י כו', ובכנ"י היינו רק בחי הנצחון וההסכם בקעומ"ש למעשה לבד ואהבה ושכל שבזה הוא בעולם גדול כל היום כנ"ל וכן בקו השמאל בג"ה כו', וגם אם מתגלה בחי המדות שהן חו"ג ולא נשאר בעולם רק חו"ב גם זה נק' בחי קטנו' וגם אם גם חו"ב ודעת מתגלילן לא נק' בחי גדלות רק כאשר הג' קוין הן בבחי התכללות זע"ז שהוא בבחי פרצוף אדם דוקא כידוע שזהו הנק' בחי מוחין דגדלות דאו"א בוי"א כו' ואז הוא זמן בירור השני דגדלות שאחר ימי היניקה שהוא רק הגדלות חומר המדות לבד שיוכלו לקבל הצורה של המוחין כמ"ש במ"א (והוא מ"ש הגדיל ה' לעשות עם אלה כו') שהוא נעלה הרבה מבירור הראשון שבבחי עיבור הנ"ל שבחי בירור הראשון הי' רק בבחי המעשה שהוא ענין העבודה בבירור טו"ר בפומ' כנ"ל אבל בירור שני דגדלות היינו בחי המוחין עליוני' דחב"ד שמאיר בהם מפנימי' הרצון ותענוג וכמו שהי' במ"ת שקיבלו האור פכ"פ בבחי הארת פני' דפנימי' חכ' כמ"ש באור פניך נתת לנו תורת חיים כו' ועל כל דיבור פרחת נשמתן מרוב התענוג העצמי ופשוט בתכלית כו' שיאיר בפנימי' דמוחי' חב"ד, וכך הוא בכל שבת שמאיר מבחי פנימי' ע"י בחכמה שנק' קדוש עילא' כו' וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו' והוא בחי ישראל שיר א"ל כמ"ש למעלה שהוא כמ"ש אז תתענג על הוי' בתענוג עצמי כו', ואין זה נק' עבודה כלל כנ"ל דבימי החול צריך לבוא ליגיעה ועבודה לצעוק אל ה' שיעורר את האהבה המוסתרת שבאה לידי גילוי במוחו ולבנו וגם זה מתעלם לגמרי כל היום רק כמעשה כנ"ל, אבל בשבת כבר באה לגילוי נקודת הרצון והתענוג באה"ר הנ"ל הנק' אהבה בתענוג'י, וא"צ יגיעה כלל כשיר וניגון שמתענוג גדול שבא מעצמו וממילא מצד התפעלות ועצמי התענוג'י כנ"ל, וז"ש ולא ראה

הבירור: בכת"י ב ליתא.

באור פניך נתת לנו . . . ועל כל דיבור פרחת נשמתן: גוסס ברכת שים שלום. שבת פת, ב: יצתה נשמתן. ובלקח טוב יתרו כ, ב: נשמתן כו' פורחת.
וקראת לשבת . . . אז תתענג: ישעי' נח, יג. יד.

עמל ויגיעה בישראל בחי' שיר א"ל כו' לפי שה' אלקיו כבר עמו בגילוי בלא עבודה כלל מפני שא"צ להתייגע כלל לבוא לזה והיא בחי' הכירור שבבחי' הגדלות הנ"ל וד"ל.

אך א"כ למה נק' בשם בירור עכ"פ רק שהוא בחי' בירור דגדלות המוחין דאוי"א כו' מאחר שאינו נק' עבודה כלל רק שיר אל כו' הענין הוא דבשבת הוא בחי' יחוד וזיווג ישראל ורחל בבחי' פנימי' המוחין דאוי"א שמקבלי' בשבת דוקא, והוא לאחר שעלתה המל' מבחי' הכירורי' דקטנו' המוחין דימות החול עולה בשבת להתייחד בפנימי' המוחין דגדלות דאוי"א שנק' שיר אל כנ"ל עד שיקבל זווגי' מפנימי' הכתר ממש והוא כמו בצלותא דמנחה דשבתא שאז התגלות דבחי' רעוא דכל רעוין כנ"ל, שז"ש ואני תפילתי בחי' המל' שנק' אני לך עת רצון שהוא בחי' רדכ"ר כו' והיינו ה' אלקיו עמו שהוא פנימי' המוחי' דאוי"א שנק' ה' אלקי' עמו בגילוי גמור בלי שום עבודה ועמל כלל כנ"ל, אך עכ"ז נעשה בזה הגילוי ענין בירור אבל הוא בבחי' ההעלם וכמ"ש ובאונו שרה עם אלקים וכן כי שרית עם אלקים ותוכל אעפ"י שאין זה גם עמל כלל להיותו בא בבחי' רמאות בהעלם דחכמה עילאה עכ"פ, ויובן זה בתענוגי' גשמי' במאכל ומשתה שאינן מגשמי' לאדם כלל, וכמ"ש רז"ל במה מענגו בבשר ודגים כו' ובחול מגשם האכילה גסה מאוד וצריך למלחמה לבחור בין טו"ר וע"כ נק' לחם לשון מלחמה וכמ"ש הינוקא מאן דבעי למיכל נהמא אפוס חרבא כו', לפי שלפעמים הרע שבמאכל גובר יותר על הטוב ומביאו לחום תאות הרעות, וכמאמר מלי' כריסי זני בישא וכן גדלות וגסות הלב כסוס שמתגאה מן האכילה כו' ולפעמים יגבור הטוב ויכון לבו ומוחו לחזק א"ע באוי"רי' ועבודת ה' כמ"ש ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו', אבל בשבת הכל שוין ת"ח וע"ה מתענגי' בבשר ודגים ורוב מעדני' ואוכלים אכילה גסה והכל נבלע ונכלל בקדושה האלקי' מצד קדושת שבת בנשמה יתירה שבכאוי"א כידוע, וכמ"ש בסה"ק שכל מותרות שאוכל לתיאבון נבלע ונכלל בקדושה וא"צ בירור כלל כמו בחול, והמופת לזה הוא מה שאין הרע נמשך כ"כ מגסות המאכלים

זווג: בכת"י ב: זי"ג.

בצלותא דמנחה דשבחא . . רעוא דכל רעוין: ראה זחי"ב פח, ב. זחי"ג קכט, סע"א.
ואני תפילתי . . המל' שנק' אני: תהלים סט, יד. פעי"ח ש"א בתחילתו. וראה גם אוה"ת בלק ס"ע תקצ"ה.
באונו שרה . . שרית עם אלקים: הושע יב, ד. וישלח לב, כט.
במה מענגו בבשר ודגים: ראה שבת קיח, ב. שו"ע אדה"ז סרמ"ב ס"ב.
לחם לשון מלחמה . . אפוס חרבא: ראה זחי"ג קפח, ב. לקרית נשא כו, ב. סה"מ תקס"ב ע' קז. סה"מ תקס"ד ע' נא. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' נג. נו. חי"ב ע' תרפח. ובכ"מ.
מלי' כריסי זני בישא: ברכות לב, א.
באוי"רי: באהבה ויראה. בכת"י ב כאן: באור דתורה.
כמ"ש ר"נ עד דלא אכילנא: ראה ב"ק עב, א. עירובין סד, א.

דשבת כמו בחול גם לע"ה כתלמיד חכם (דבחול ע"ה אסור לאכול בשר מטעם הנ"ל וד"ל), ועכ"ז הרי יש כאן בחי' בירור והעלא' דגשמי' העונג שבמאכל בשר ודג' לעלות בקדושת העונג האלקי דשבת שזהו ממש כבירור דטוב שבמאכל גשמי כחול ליכלל בכוח עבודה האלקי שכמות ולב כו' רק שזהו הבירור והעלא' שלא ע"י עבודה ויגיעה ולא בדרך מלחמה כלל רק מעצמו נעשה, וזהו ענין הבירור שע"י בחי' גדלות המוחין דא"א בפנימי' הכתר שנעשה ג"כ ע"י בחי' מרמה והעלם קצת כו', וכמו שאומר על סעודת השבת הגשמי' דא היא סעודתא דע"י כו' וכמ"ש בזהר דאתענג מתענוגי' דמאכלים דישראל כו'. וכך יובן גם בעונג האלקי' הרוחני שבנשמות שנק' שיר אל בשבת גם זה בא בדרך בחי' בירור והעלאה ליכלל בעונג העליון שבכתר דאצ"י כו' רק שאין זה בא בדרך עבודה כו' כנ"ל, אבל עולה התענוג האלקי שמלוכש במוח ולב שבגוף גשמי למעלה בעונג העליון עכ"פ בבחי' בירור רק שנק' בירור שע"י בחי' גדלות המוחין, וכמו במ"ת שעמדו בה"ס ממילא נפסק מהן זוהמא של נחש הקדמוני מכל וכל ע"י שראו את הקולות כו' וכה"ג לע"ל שיהי' גילוי עצמו' אוא"ס ממש יהי' הזדככו' החומר בתכלית כידוע שיש מזיקים וטורפים כחיות ובהמות יבטלו כו' רק שלא יהי' בדרך העלם כלל וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' וד"ל. ומעט כעין זה הבירור שבשבת הי' ברמאות דיעקב שלבש בגדי עשו החמודות שהן כתנות עור דאדה"ר אחר החטא וקיבל הברכות דיצחק מטל השמים ומשמני הארץ שזהו בחי' אורות טליך מקור התענוגי' העליוני' שנק' טל השמים ושמני הארץ העליונים ביותר ויצחק המשיכן למטה מטה ממש כו' עד שלא יהי' מהן שום הסתעפות רע וגסות כלל וכלל כנ"ל במאכלים דשבת (שהוא כדוגמא דלחם הפני' שבמקדש שכולו פני' בחי' פנימי' מבורר מעה"ד טו"ר לגמרי, וכן המן שאכלו ישראל שנק' לחם מן השמים שלא הי' בו שום צד פסולת כלל, וכן יהי' לע"ל לחם פנג או גלוסקאות וכלי מילת שתוציא הארץ בלי בירור ועבוד' דלי"ט מלאכות כלל, ומעין זה קיבל יעקב ברכות דיצחק בהעלם ורמאות וישנו בכל סעודות דשבת כנ"ל וד"ל).

דבחול ע"ה אסור לאכול בשר: פסחים מט, ב. וראה לקרית בהעלותך לב, ב. תצא לו, ג. ברכה צו, ד. סידור קמו, ב. ריד, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שיט. ח"ג ע' תתצח. ובכ"מ. דא היא סעודתא דע"י . . בזהר דאתענג מתענוגים דמאכלים דישראל: זחיב פח, א"ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' אקית. ושינ. במ"ת . . נפסק מהן זוהמא: שבת קמו, א. וראה הנסמן ע"ז בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' נ. כידוע שיש מזיקים . . יבטלו . . ולא יכנף עוד: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשסה. ושינ. ישעי' ל, ב.

מטל השמים ומשמני הארץ: תולדות כו, כח. דלחם הפני' שבמקדש שכולו פנים: ראה מנחות צו, א. סידור קו, ד. לקרית עקב יז, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תקנ. ח"ג ע' תתקלב. דברים ח"ג ע' אקית. לע"ל לחם פנג: ראה זחיב רמו, א. גלוסקאות וכלי מילת: שבת ל, ב.

ועי"ז שקיבל יעקב איש חלק הברכות דעשו נתברר עשו ממילא כשקבל שפעו ע"י יעקב דוקא שזה הי' עיקר כוונת רבקה, וז"ש לו בא אחיך במרמה ולקח כו' הן גביר כו' והי' כאשר תריד ופרקת עולו כו', שזהו מ"ש ועשו בא מצידו מצדו דיעקב כאשר יצא יעקב ב' יציאות ובקיעת מאצ"י לבי"ע כמ"ש בס' הקבלה והיינו ענין הבירור דעשו ע"י בחי' מוחי' גדלות בהעלם וערמה קצת כו', וזהו מ"ש עשו ויעקבני זה פעמים ב' מיני בירורי' הנ"ל א' ע"י בחי' מוחין דקטנו' שבעיבור כאשר עקב את אחיו שידו אוחת בעקב עשו כנ"ל (ויש ב' מיני עיבור א' עיבור במעי אימא תתאה וב' עיבור במעי אימא עילאה דבינה, והוא מ"ש עד יעבור עמך ה' יעבור אותיות עיבור עד יעבור שני דבינה והוא בהעברת בנהר פרת לע"ל שצ"ל מחדש בחי' עיבור ויניקה וגדלות דפנימי' התורה שלמעלה משם הוי' בז"א, והיינו מ"ש אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה (ולפי"ז מ"ש כי הגדיל הוי' הוא בחי' גדלות שני דאבא שהוא רק בחי' עיבור דאלקי' דקטנו' בעליון הימנו שהוא בחי' בינה דא"א כו' וד"ל), והב' בחי' בירור שע"י גדלות המוחין כנ"ל והוא במה שלקח בכורתו בחי' החכמה שיהי' נק' ראשי' אונו כו' וכמ"ש ובאונו שריה כו', וגם מה שלקח ברכתו אשר נאבק עם המלאך שז"ש באונו שרה כו' דהכל א' כנ"ל וד"ל (ומה שלקח הבכורה הרי בכור לאב כבר הי' משום דנכנס ראשון כו' כנ"ל, אבל עשו פטר רחם אמו הי' הוא הבכור אך שמכר גם לו הבכורה דאימא, ולע"ל יהי' בכורה דאם יותר גדול מבכור לאב כמ"ש במ"א בענין בכורה דיוסף כו' וזהו בחי' גדלות ראשון דאימא, וגדלות שני דאבא הוא מה שלקח ברכתו מיצחק במרמה והעלם ומה שבאונו דאביו נצח למלאך שרו שלעשו ששרשו הי' בגבורות עליונו' דיצחק כמאמר דרישא דעשו בעטפוהי דיצחק בבחי' פסולת הגבורות כידוע ובערמה זו הפריד

בא אחיך . . . הן גביר . . . והי' כאשר תריד: תולדות כו, לה. לו, מ.
ועשו בא מצידו . . . יצא יעקב . . . כמ"ש בס' הקבלה: תולדות כו, ל. ראה ע"ח שער הארת המוחין (שליב) פ"ב. לעיל ע' איתקמד. ושי"נ. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ע' תרא (ובהמ"מ שם).

ויעקבני זה פעמים: תולדות כו, לו.

עד יעבור: בשלח טו, טז. וראה שער האמונה ר"פ נו. ס' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"א ע' קלד. רכ. דברים ח"א ע' טו. ושי"נ.

אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה: שמות ג, יד. ראה זח"ג יא, א (ובמק"מ וזהר הרקיע שם). שם סה, ב (ובמק"מ שם). פרדס שי"כ פ"ב.

כי הגדיל הוי': ראה לעיל ס"ע איתקע ואילך.

ובאונו שרה: הושע יב, ד.

ולע"ל יהי' בכורה דאם . . . במ"א בענין בכורה דיוסף: ד"ה ענין יוסף ואחיו — נדפס (בתוס' הגהות) באה"ת מקץ שמג, ב ואילך. ובארוכה בד"ה גביע הכסף (הארוך) מכ"ק אדה"מ"צ [לא נדפס לע"ע]. וראה גם אוה"ת תולדות [כרך ז] תתכ"א, א.

דרישא דעשו בעטפוהי דיצחק: תיב"ע ויחי נ, יג: והוה רישי' דעשו מתגלגל עד דעל לגו מערתא ואתנח בגו עיטפי' דיצחק. ומובא ג"כ בכ"מ בשם הוהר (ראה סידור כב, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ע' תקכו. מאמרי אדה"ז על מארו"ל ע' שכג. תו"ח לך לך פט, ד). ובלקו"ש חט"ז ע' 193 (הע' 21) מציין ג"כ לסוטה יג, א: עיני כו' אכרעא דיעקב. ומד"א ספלי"ט.

לבחי' גבורות קשות דעשו אדמונ"י איש שעיר לעצמו כמ"ש לו ועל חרבך תחי' בלתי ממותק בחסדי' כלל, ואת אחיך תעבוד לקבל ע"י בבחי' יניקה הטוב הבא בצימצום ובמדה כו', ואז כל בחי' הגבורות הטובים נמתקו בחסדי' ונק' חסדים טובים יותר, ולכך ה' רצון ותענוג מלחמה זאת כנ"ל. וזהו הטעם כי ה' אלקיו עמו אלקי' שבבחי' הגבורות עם החסדי' דשם הוי' הכל א' ממש משום דאין הסתעפות גבו' קשות כלל משם אלקי' אחר שהפריד לגבורות דעשו לגמרי וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים אלקי' הוא הוי' כו', וכמ"ש כי הוי' הוא האלקי' כולא חד, וכמ"ש במ"א בענין אור וכלי שעכשו הכלי מסתיר את האור וכמו"כ הרי שם אלקי' מסתיר על שם הוי' וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' כו', וכאשר יזדכך הכלי להיות מאיר בהזדככו' כמו האור ממש בשוה אז אין הכלי מסתיר את האור כלל אדרבה ע"י הכלי המזוכך יראה אור יותר בהבהקה כו' וכמ"ש ושמתי כדכד שמשותיך כו', וכך שם אלקי' הנק' נרת"ק יבהיק אורו באור שם הוי' ממש וע"י יגלה אור שם הוי' וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' והוא ע"י שם אלקי' דוקא ולא שיסיר חמה מנרתקה כלל אדרבה ע"י הנרתק יאיר כו' לפי שהחושך והעלם העצמו' נעשה אור בהיר כו' וד"ל. וכ"ז הוא בא מצד בחי' הבירורי' דגדלות דגדלות הנ"ל דוקא שע"י יזדכך בחי' חשמ"ל דנוגה ויאיר באור בהיר וזך ביותר כמ"ש בתורתו של ר"מ ה' כתנו' אור דחשמ"ל באלף אור שהוא בחי' זיהרא עילאה כו', והוא בחי' אור דתורה הפנימי' שמזכך לבחי' החיצוניו' עד שנעשה כלי פנימי' בלי שום חיצוניו' כלל כמו עושה אור כשלמה הרי השלמה ולבוש דתו' נק' אור בהיר ובלוחות ראשונות שהי' כתובים מב' עבריהם כו', שזהו כענין לחם הפני' או לחם פנג דלע"ל הנ"ל, וז"ש הטעם כי ה' אלקיו עמו בחי' האור דהוי' עם בחי' הכלי דשם אלקי' הכל עמו בהשוואה כנ"ל שאין כאן בחי' פנים ואחור שהוא פנימי' וחיצוניו' כלל, וזהו סימן לתכלית הבירור דגדלות הנ"ל וד"ל.

ובזה יובן בתוס' ביאור ענין הנ"ל בה' אלקיו כמו בענין הנסירה דויבן ה' אלקים את הצלע כו' שכמו שבז"א נפרד בחי' הגבורות קשות בפ"ע ואז נק' ה' אלקי' ממש כנ"ל, וכמו"כ לע"ל יהי' ג"כ כזה בבחי' המל' דכתי'

ועל חרבך . . . ואת אחיך תעבוד: תולדות כו, מ.

והי' הוי' לי לאלקים . . . כי הוי' הוא האלקים כולא חד . . . במ"א בענין אור וכלי: רצא כה, כא. ואתחנן ד, לה. לט. זח"א יב, א. זח"ג קמג, א. ראה תו"ח בראשית מא, ד. נח סד, ג ואילך. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תתו. במדבר ח"א ע' קלו. רשינ.

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.

ושמתי כדכד: ישעי' נד, יב.

ונגלה כבוד הוי': ישעי' מ, ה.

בתורתו של ר"מ . . . באלף: ביר פ"כ, יב. זח"א לו, ב.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

דויבן ה' אלקים את הצלע: בראשית ב, כב.

והי' אור הלבנה כו' כאור החמה כו' שוין בקומתן כו' ועוד תתעלה המל' למעלה מעלה בבחי' פנימי' הכתר והוא מ"ש אבן מאסו הבוני' שהן או"א דכתיב בהן ויבן ה' אלקי' את הצלע בחו"ב. היתה לראש פינה כתר שבכתר כו' מאת הוי' היתה זאת כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת היא נפלאה גם בפלא עליון כו' נק' פלא, והוא סדכ"ס וחזר וכפל אעפ"י שזה היום דמל' עשה הוי' דחוי"ב נגילה ונשמחה בו ממש משום דנעוץ תחילת כל ההתחלקות בסוף הכל דוקא שהוא בחי' כתר ש"ט דמשיח שעולה ע"ג ג' הכתרי' דכתר תורה וכתר כהונה וכתר מל', וכמ"ש טוב שם משמן הטוב שעל הראש דכה"ג כו' והיינו ולא ראה עמל בישראל כשלקחו הצלע מאדם וכנו בנין המל' בפרצוף בפ"ע, וע"ד שתהי' אשת חיל עט"ב כו' וד"ל (וזהו סדר הפסוק לא הביט און ביעקב שכשעבד ללבן ברחל ולא י"ד שנה ובירר בעבודתו לחכמה דקליפה כו', ולא ראה עמל בעליי' המל' עד שתהי' עט"ב כו' ויהי' ה' אלקיו עמו כמו בנעילה דיוכ"פ שהוא ז' עליות דז"פ כי הוא האלקי' כו'. וזהו ותרועת מלך בו מלכות דמשיח שנק' כתר שם טוב כו', והוא ב' פירושים דתרועה הנ"ל א' ריעות וחובה והוא בחי' רעוא דכל רעיון דפני' ע"י שמתגלה באור פני מלך כו' שנק' עת רצון כמ"ש בעת רצון ענתיך והוא מ"ש נשמחה בו ממש, והב' לשון תרועם. כו' שיומתקו כל הדינין ואתכפיין כו' והא בהא תליא דכאשר יאיר ה' פניו מלך בש"ע נהורין שהוא הארת פני' דא"א וע"י ממילא נמתקו כל הדינין ואתכפיין כמ"ש באד"ר, והיינו כוס ישועות אשא כו' והוא מ"ש כוסי רוי"ה כסא דמלכא משיחא רכ"א לוגי"ן רוי' גיטמ' רכ"א והוא בחי' ארך אפיים כידוע, וזהו ותרועת מלך כו' וד"ל).

והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.

אבן מאסו . . מאת הוי' . . כי מאיש לוקחה זאת: תהלים קיח, כב. כג. בראשית ב, כג.

בחו"ב: בכת"י ב: בחו"ג.

טוב שם משמן הטוב: ע"פ קהלת ז, א.

אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.

בעת רצון ענתיך: ישעי' מט, ת.

תרועם: בכת"י ב: תרועה.

דכאשר יאיר . . בש"ע נהורין . . כמ"ש באד"ר: ראה זחי"ג קכח, ב. ע"ח שער הזווגים פ"ב ואילך. לקו"ת

נצבים מט, ד.

כוס ישועות . . כוסי רוי' . . רכ"א לוגי"ן: תהלים קטז, יג. כג, ה. יומא עו, א. ראה גם תרי"א יט, א. סה"מ

תקט"ב חי"ב ע' תז. סה"מ תקט"ז ע' קכט. יהל אור להצ"צ ע' פז. ובכ"מ.

(ביאור שלישי לפסוק לא הביט און)

ולהבין עוד באופן אחר ביאור ענין הפסוק הזה דלא הביט און ביעקב יו"ד
עקב שנק' יעקב עבדי שז"ש בכטן עקב את אחיו כנ"ל, ולא ראה
עמל בישראל שי"ר א"ל כו' בהאבקו כו' כנ"ל. הנה תחילה יש להבין בענין
מ"ש באדה"ר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה ואמרו לעבדה זו רמ"ח מ"ע
ולשמרה שס"ה ל"ת והוא ב' מיני עבודה שהי' בג"ע א' לנטוע ולזרוע
ולהשקות את הגן כו', והב' לבער קוצין מן הכרם כו' והיינו כמו שס"ה ל"ת
כסור מרע עכשיו שזהו לשמרה לשמור הג"ע מלתת שפע לחיצונים העונג
לחיצוני' דק"ג ההולכים סביב לתרע"י הג"ע כו', והנה בחי' שמירה זו לשמור
הג"ע מן החיצוני' הוא מעלה ומדריגה ביותר מן העבודה בג"ע לנטוע
ולזרוע ולהשקות עדי"מ בגן גשמי אם יבער הקוצים מן הכרם היטיב ממילא
יצלח לכל נטיעה וזריעה כו', וזהו שס"ה ל"ת הוא בי"ה דשם הוי' כמאמר
שמי עם י"ה שס"ה ל"ת זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע כו', וכמ"ש במ"א בענין לאו
דקודם להן והענין הידוע בדרך שלילה שגבוה יותר כו'. ועד"ז יובן בכללות
ענין הפ' הזה דלא הביט און ביעקב עבדי שהוא בחי' העבודה דרמ"ח מ"ע
כמו בד' תיקונים דשכינתא בכלל מטה ושולחן כסא ומנורא כסדר התפילה
ולא ראה עמל בישראל בבחי' השמירה דל"ת שלא יקבלו החיצוני' יניקה
בבחי' המותרות כו' והוא מה שנאבק עם המלאך להפרידו שלא יקבל מותרות
שפע העונג העליון כו', וזהו בישראל שי"ר א"ל כי שרית עם אלקים ותוכל
כו' וד"ל.

וביאור הענין הנה יש להקדים מאמר דאמלאה החרבה לא נתמלאה צור
אלא מחורבנה של ירושלים דוקא, ויש להבין איך יתכן מילואו של
שפע רב טוב שיבוא ממקום חורבן שהוא חורבנה של ירושלים דוקא כו', ואם
משום דלאום מלאום יאמץ כשזה קם זה נופל וכשזה נופל זה קם זה עצמו

ביאור שלישי: כותרת זו מופיעה רק בכתי" 811. מכאן ואילך מיוסד על הביאור בטה"מ תקס"ד ע' קפה.
 בעקב יו"ד עקב: נסמן לעיל בריש המאמר ע' איתקבא.
 בישראל שיר אל: ת"ז בהקדמה (ג, א). ת"י (כה, א).
 ויניחהו בג"ע לעבדה . . . רמ"ח מ"ע: בראשית ב, ה. ראה זח"א כו, א. וראה בהנסמן עוד לעיל בתחילת
 המאמר (ע' איתקוט).

שמי עם י"ה שס"ה ל"ת: זח"א כד, א. ובכ"מ. ראה לקו"ת פקודי ג, ב ואילך.
 וכמ"ש במ"א בענין לאו דקודם להן: ראה לקו"ת פקודי ג, ב ואילך. תו"ח שמות תרמ"ג, ב ואילך. תרנ"ג, ב
 ואילך.

בד' תיקונים דשכינתא: ראה זח"ב קל"ג, א. וראה לעיל בתחילת המאמר [פיסקא ד"ה אך ענין]. ושי"נ.
 אמלאה החרבה לא נתמלאה . . . דלאום מלאום . . . כשזה קם: ע"פ יחזקאל כו, ב. תולדות כה, כג ופירשי
 שם. פסחים מב, ב. מגילה ו, א. זח"ב רלו, א. וראה עוד על מארז"ל זה: סה"מ תקס"ב ח"ב ע' ת"ט. סה"מ
 תקס"ה ח"ב ע' תשל"ו. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתצט. לקו"ת פ' צו יא, ב. ואתחנן ד, סע"ד. תו"ח שמות
 שלב, א. ס' מאמרי אדה"מ צ דברים ח"א ע' ס.

יש להבין איך מנפילה זה יקום שכנגדו כו', ועוד שהרי אמר בבטן עקב כו' וידו אוחות כו' וגם למלאך נצח בהאבקו כו' (ועוד יש להבין מאמר מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי שנאמר נפלה ולא תוסיף קום כו' ואעפ"כ חזר דוד וסמכן ברוה"ק סומך ה' לכל הנופלים וכתוב כי יפול לא יוטל וכתוב כי שבע יפול צדיק וגם וזהו היפך דבבטן עקב כו' ובאוננו שרה כו').

והנה יש להקדים בביאור ענין זיו השכינה וג"ע העליון וג"ע התחתון שזהו בודאי בחי' עונג האלקי זיווא דע"י שבמל' דאצי' בכריא' ויצ"י כו' שהוא בבחי' הפנימי' ועצמיו' ביותר ולא נמשך רק לנשמות שנהנין מזיו ואיך יוכל להיות שיסתעף משם בחי' מקור מוצא לכל תענוגי העוה"ז הגשמי' מאין ליש, וכידוע שמבחי' פסולת ואחוריי' של העונג העליון האלקי שבג"ע התחתון שנק' ג"ע הארץ הוא שנמצא מקור לתענוגי עוה"ז השפל החומרי שנפל בדרך נפילה ושכירה, והן כל תענוגי עוה"ז שבנפש האדם שנמצא בטבע מאין ליש נפרד ממש כמו התענוג בקול נאה וציור נאה ותענוג בריח וטעם מאכל כו' שהן התענוגי' בבחי' ד' חושים רא' ושמיעה וריח וטעם וכל מיני עונג שבחמדת עוה"ז שברצון האדם לימשך אחריהם שנק' תענוגי' בנ"א כמו בתאוות המשגל ובכבוד וגדולה והשגת כל הון יקר כו', הכל יש להם שרש ומקור עליון בבחי' הרוחניו' שהוא מה שנפל בשכירה כו' מבחי' פסולת וחיצוניו' דחיצוניו' העונג העליון האלקי שבג"ע הארץ, ומשיר המלאכי', וראי' ממה שהשמיע ה' הוד קולו ושיר המלאכי' במחנה סנחריב ונתכבטלו לגמרי ו'תו כו' וכה"ג וד"ל, וא"כ ודאי מזה מוכרח לומר שיש בבחי' עונג האלקי הרוחני' שבג"ע הארץ בחי' חיצוניו' ופסולת שיוכל להסתעף מזה להיות מקור לכל תענוגי עוה"ז החומרי כו' ואיך יתכן זה למעלה בבחי' עונג אלקי ח"ו. אך הענין הוא שזה החיצוניו' דחיצוניו' העונג העליון בא ע"י בחי' הבירורי' דוקא, והוא כאשר נברר הפנימי' מן החיצוניו' ביותר או יצא החיצוני' נבדל בפ"ע בגסות והגשמה לצאת חוץ לע' שרים דנוגה דעשי' המצמיחים ומגדלים כל מיני תענוגי בנ"א בדומם צח"מ וכמאמר אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' שהרי גם בעשב יש בחי' עונג מצומצם בטעם וריח למאכל בהמה ולתענוגי בנ"א וגם בדומם כמו באבני יקר וכסף כו' וכן בחי' ומדבר כידוע וד"ל. וענין זה הבירור הוא עד"מ המאכל שיש בו רוחניות וגשמיות גם בטעם וחיות שבו כידוע והכל נתברר כל חלק הפנימי' מן החיצוני' ונעשה דם, וגם הדם הוא החיות שנעשה ממנו מתברר גם הוא

מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי . . . נפלה . . . סומך . . . כי יפול . . . כי שבע יפול: ברכת ד, ב. עמוס ה, ב. תהלים קמה, יד. שם לו, כד. משלי כד, טו.
 שהשמיע ה' הוד קולו . . . ומתנו: ראה סנהדרין צה, ב. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קיב (ובהמ"מ שם). ס'
 מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' כו. ביאוריו נז, ג. ס' מאמרי אדה"ז במדבר ח"א ע' מט. ח"ב ע' תח. ח"ג ע'
 אימא. ובכ"מ.

אין לך עשב מלמטה: ראה ב"ר פ"י, ו. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלה, ובהמ"מ שם.

ונבדל הפנימי מן החיצוני כו' ועולה המובחר שבדם ללב וגם שם יתברר בירור שלישי עד שהפנימי יותר עולה למוח כו', ונמצא מהפסולת הדם גשמי המאכל יוצא חוץ מה שאי אפשר לעלות כו', וכמ"ש במ"א בענין וכל קרבי כו' שיש מלאכי שנק' קרבי ואצטומכא שמברר' פנימי השפע מן החיצוניו כו' שע"י יוברר כל חלקי מדריגות השפע לכל עולם ועולם עד השפע היותר תחתונה שבאו לע' שרים דק"ג, וכדוגמא זאת אמרו שחקים שהן רחיים הטוחנות מן לצדיקים כמ"ש ושחקים יולו צדק הוא בחי נו"ה שמברר' כל שפע עליון הרוחני כמו המן כו' (והוא כמו המכבר הנחושת שעל חצי המזבח מלמטה כמ"ש במ"א), וזהו כמשל המסנת שמסנת השמרי' כו' שהפנימי והטוב נעשה יותר צלול וטוב והחיצוניו נתגשם ביותר כו', וכן במצרך לכסף שיוצא חלקו הנקי יותר והגסות יבדל בגסות והגשמה ביותר כידוע וד"ל. אך קודם הבירור אחר בירור כנ"ל ה' חלקי החיצוניו והפסולת מעורב בהעלם גדול בפנימי ולא ה' ניכר כלל וכלל, ואמנם מחמת התערובות בהעלם עכ"פ לא ה' בחי הפנימי זך ובהיר כ"כ כאחר הבירור. כמו"כ יובן בענין הבירור אחר בירור בבחי' עונג העליון האלקי הגם שהוא בבחי' פנימי והעונג האלקי ממש צריך שיבוא בכלל בירור הפנימי מן החיצוניו שיש בו בהעלם גדול מאד לחלוק השפע עונג אלקי לכ"א לפי מדריגתו דוקא כידוע שיש בג"ע חופה לכל נשמה בפ"ע ואין א' כו' וגם כדי שיובדל בחי' החיצוניו דחיצוניו לגמרי ולא יהי' מעורב בפנימי ועי"ז יוסיף אור צח בפנימי' העונג העליון כנ"ל וד"ל. וזהו סיבת מציאת מקור לכל תענוגי עוה"ז שנמשך לע' שרים כו' מבחי' חיצוניו דחיצוניו דעונג אלקי שנפל למטה כנ"ל (וכמו ר"ע שראה כך גדול של רומי מלא תענוגי עוה"ז שחק ואמר אם לעוברי רצונו כך שנפל בבחי' פסולת מעונג האלקי העליון לעושי רצונו בעוה"ב וג"ע עאכ"ו כו' וד"ל, והוא משום דלא נתמלא צור אלא מחורבנה של ירושלים שלמעלה כמשי"ת).

אך הנה עדיין יש להבין מאין נמצא בחי' חיצוניו העונג בעונג הפנימי האלקי שנק' זיו כנ"ל, הענין הוא דזהו מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה כו'. דהנה יש הפרש גדול בענין בחי' הבירור הנ"ל בין פנימי לחיצוניו בין כשהחיצוניו נעשה בהגשמה ובגסות כ"כ עד שיודחה חוץ כמו בבירור המאכל שיש בו טו"ר רוחניו וגשמיות כו' עד שיש רע גמור במאכל

וכמ"ש במ"א בענין וכל קרבי: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ע' קנה ואילך. שם ויקרא ח"ב ס"ע תרסח. וש"נ.
 שחקים . . מן לצדיקים . . ושחקים יולו צדק: זח"ג כו, א. חגיגה יב, ב. ישע"י מה, ח.
 המכבר הנחושת . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' רנד. ח"ב ע' תקכג.
 כידוע שיש בג"ע חופה . . ואין א': ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' א"עז: שאין א' נכוה מחופתו של חברו. וראה בהמ"מ לשם.
 ר"ע שראה כך גדול: ראה מכות כד, סע"א ואילך.

בחום רע לתאו' רעות כו', וכן במשל המסננת השמרי' גשמי' שקשים ורעים כו' וכן במשל הסיגי' היוצאי' מן הכסף כו' וכה"ג בכל תערובות טו"ר כידוע. אך יש בחי' ברור שהוא רק בפנימי' וחיצוני' שאין בחיצוני' שום גסות ורע כלל וכלל רק שבא בהגשמה לבד, וכמו המן שהי' טל אור הרוחני' מאד והורד למטה על הארץ כמו גשם מאכל ממש כמ"ש והמן כורע גד לבן כו' שטו העם כו' ודכו במדוכה עד שהי' ללחם גשמי ועכ"ז לא הי' בו פסולת רע כלל וכלל כידוע שהי' נבלע באיברי', ומ"ש ויתד תהי' כמה שתגרי אוה"ע מכרו להם, וכה"ג בלחם הפני' שכולו טוב ולא רע כלל אך עכ"ז הי' לחם אפוי בגשם (וכן גלוסקאות ולחם פנג דלע"ל וכה"ג), ומעין זה יש בסעוד' השבת דתבשיל של שבת ריחו נודף שאין בו בשבת מבחי' תערובות הרע דעה"ד כו' כ"כ וע"כ גם מה שאוכל לתאבון אינו מגשם כ"כ כו' לפי שכל בחי' תערובות דרע אינו בא רק מחטא עץ הדעת טו"ר שנמשך בתערובות טו"ר כמאמר שטרף חבית בשמרי' כו' ובשבת כל דינין שמסתעפי' מבחי' רע דנוגה מתעברי' כו' (וע"כ גם הגיהנם שובת כו', וזהו פרש חגיכם ולא פרש שבתכם כו' וד"ל).

וכמו כן יובן בענין הברורי' שבעונג העליון האלקי שיש הפרש בזה בג"ע בין קודם חטא אדה"ר בעה"ד טו"ר לאחר שחטא כו'. דהנה מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה זה פי' קודם החטא ומה הי' נצרך לעבדה ולשמרה כו'. אך הנה ידוע בענין שבה"כ דז"מ דתוהו וזוהו הי' קודם חטא עה"ד כו' וכמ"ש והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום שזה הי' קודם בריאת אדה"ר בג"ע כו' (וג"ע כבר נכרא מקדם כמ"ש ויטע ה' אלקי גן בעדן מקדם וישם שם את האדם כו') שאדה"ר צבר עפרו מקרקע ג"ע ביום וי"ו כו'. וענין השבירה ידוע שהוא מצד בחי' יתרון מעלת אורות דתוהו שהיו אורות תקיפי' וחזקים בגבורות עליוני' ביותר ולא הי' הכלי יכול לסבול האור כי רב הוא ונפלו הכלים כו' ונפלו רפי"ח ניצוצי' עם הכלים בג"ע והוא בנהר שיוצא מעדן כו'. והענין הוא שבחי' גבורות עליוני' דמדות דתוהו היינו בחי' תגבורת התלהבות העונג העליון לכלל בעצמו' המאציל העונג העליון שבבחי' נקודת הרצון שנק' כתר' שהן בחי' נקודות כו' עד שלא יכילו הכלים כו', כמו אה"ר בתענוגי' בעוצם התלהבות התענוג ברשפי

והמן כורע גד . . שטו העם: בהעלותך יא, זח.

ויתד תהי' כמה שתגרי אוה"ע מכרו להם: תצא כג, יד. יומא עה, ב.

כמאמר שטרף חבית בשמרי': ראה לעיל ע' איתקנג, ובהמ"מ שם.

ובשבת כל דינין . . מתעברין: זחיב קלה, ב.

גם הגיהנם שובת: ראה לעיל ע' איתקלט. ושינ.

פרש חגיכם ולא פרש שבתכם: מלאכי ב, ג. זחיב פח, ב. וראה עוד לעיל בהמאמר ס"ע איתקמח.

והארץ היתה תוהו: בראשית א, ב.

ויטע ה' אלקים גן בעדן: בראשית ב, ח.

אש שנק' עריבות מתיקות וידידות' עד שתכלה הנפש ולא יוכל לעמוד בגוף כלל כמו כלתה נפשי כלה שארי כו', ובתענוג עליון כזה לא הי' הכלי מכיל. אך מצד זה דוקא ירדו ונפלו הכלים כו'. והענין הוא שירד הכלי שהוא במה שנתלכש אור העליון לבוא בהגשמה והרגשה קצת שזהו ענין ירידה ונפילה שנפל מדרגי' כמו שהי' בבחי' הביטול והתכללות לאין ממש, וכמו בחי' הרגשת והגשמת העונג העליון בהתענג הנשמה על ה' בתפלה דשבת כמ"ש אז תתענג על ה' [וכמו] נפשינו חתה לה' כמו חיך הטועם טעם עריבות ותענוג גשמי' כנ"ל וכמו לבי ובשרי ממש בתענוג גשמי הנרגש בלב בשר ממש וכן כמה לך בשרי כו' וגם מה שנשמו' נהנין בעונג מורגש בג"ע הכל בא] מבחי' חיצוני' העונג העליון שבכלים דתוהו שנפלו כו' עד שבאו לכלל עונג מורגש בג"ע בנהר שיוצא מעדן להשקות הגן כו', ובזה מסתעף עוד יריד' ונפילה יותר בעונג האלקי שבהתלהבות רשפי אש דגבורות עליונו' דמדות דתוהו עד שמתענג בעונג גשמי ממש בחיצוני' דחיצוני' מאד, וע"ד דוגמא הנ"ל מן המן שהי' אור טל העליון הרוחני' וירד בהגשמה ממש וכלחם הפני' וכה"ג, עד שיוכל להיות כמו בהגשמת עונג גופני ממש עכ"ז כולו טוב בביטול לאלקי' ממש ואין בו אפי' שמץ רע כלל וכלל רק שבא בהגשמה ביותר בעונג גופני ממש, וראי' לזה במ"ש באדם ואשתו קודם החטא שהיו שניהם ערומי' ולא התבוששו כלל הגם שהי' ביחודם וזיווגם עונג גופני ממש ועכ"ז לא הי' בו תערובות חום אש וזה דרע כלל וע"כ לא יתבוששו כלל שהרי א' חוה על קין קניתי איש את ה' ממש שעלו למטה ב' וירדו ד', וכמו כן הי' באבות אברהם ושרה ביחודם שנאמר והנפש אשר עשו כו' כמ"ש בזוהר שהולידו נשמות הגרי' כו' לפי שהאבות הטעימן מעין העוה"ב שהעונג הגשמי הגופני אינו נבדל כלל מן העונג האלקי הרוחני כלל וכמ"ש בעוה"ב להנחיל אוהבי יש ממש בגוף גשמי בשר ועצמות ויחיו בחיי אלקי בחי' עונג היותר עליון שבעצמו' ממש כמ"ש ונחי' לפניו ממש וכן בתחיה' שיקום העצם ויבנה ויבא בו הרוח כו', וע"כ הגם שהי' לאבות כל טוב עונג עוה"ז כסף וזהב ומקנה רבה לא הי' מגשם לאור נשמתם כלל כי הי' בחי' מרכבה ממש כו' מעין העוה"ב שהוא לאחר הכירור דעה"ד טו"ר לגמרי ע"כ מה שיש עונג בגשמי' ממש יכול להיות כלי לאור העונג העליון

שנק' עריבות מתיקות וידידות: ראה אור החיים ר"פ אחרי.

כלתה נפשי כלה שארי: תהלים פד, ג. עג, כו.

אז תתענג . . . נפשנו חתה . . . לבי ובשרי . . . כמה לך בשרי: ישעי' נח, יד. תהלים לג, כ. פד, ג. סג, ב. שהיו שניהם ערומים: בראשית ב, כה.

קניתי איש . . . שעלו למטה ב': בראשית ד, א. סנהדרין לח, ב.

והנפש אשר עשו . . . בזוהר שהולידו נשמות הגריים: ע"פ לך לך יב, ה. חז"ג קסח, א. וראה ע"ז בס'

מאמרי אדה"ז ענינים ע' קנא ובהמ"מ לשם [ד"ה יחוד אברהם ושרה]. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' תיב.

חיב ע' תרחצ. במדבר חיב ע' תקיא.

שהאבות הטעימן מעין עוה"ב: ביב טז, סע"ב ואילך.

להנחיל אוהבי יש . . . ונחי' לפניו: משלי ת, א. הושע ו, ב.

הרוחני בלי הפרש ביניהם כ"כ, שהרי מעין יום שכולו שבת יש בכל שבת מה שעונג גופני דבשר ודגים אינו מגשם כ"כ מטעם זה וכמ"ש ולא פרש שבתכם שאין בו פסולת דרע כ"כ וע"כ בזיווג בשבת יכול לקדש א"ע יותר וכמ"ש בזוהר בזיווג דחכימין בשבת דוקא ובחול הגם שאמר קדש עצמך במותר לך אבל בהכרח שיש בעונג המשגל תערובות רע דאש זרה דק"נ מצד שנפל העונג הגשמי בהיכלות דק"נ ע"י חטא עה"ד וכמ"ש לו מי הגיד לך כו' (וכמ"ש במ"א ע"פ והנחש כו').

וזוהו ענין ההפרש בין בירורי' שבג"ע קודם החטא שז"ש לעבדה ולשמרה כו' שזוהו רק לברר להבדיל בין פנימי' העונג לחיצוני' שבו שיוורד ומורגש לבוא בהגשמה, ויש בזה חילוקי מדריגות להמשיך לכאור"א במדריגתו כו', ויש בזה ריבוי השתלשלות מעילה לעילה דמה שנחשב בעליון בחי' הגשמה וגסות העונג אלקי נעשה בעלול התחתון בחי' פנימי' ורוחני' העונג כו', דמה שנתברר בעולם העליון כל הפנימי' עד בחי' היותר חיצוני' נמשך להיות בבחי' פנימי' בתחתון, דוגמא לדבר עלה של פרי באילן הטוב יותר טוב מפרי האילן הגס כו' (וכמו רוחני' העונג בלב בשר באלקי' בתפילה נעשה מגשם העונג שבגשמה וכמו הניגון שבהבל הלב הגשמי שבא בעונג מורגש וגשמי שבא מהגשמי' העונג בהשגת אלקות שבמוח והגשמת עונג אלקי' שבניגון נק' רוחני' בלב וגשמיות שלו בתערובות רע הוא מה שמתענג בעצם בבחי' יש ודבר בהתפשטות גדולה וגסות בלתי ביטול כלל לאלקי' שזוהו הנמשך לחיצוני' כו' והוא אשר נפל בע' שרים דק"נ וכמו וישמן ויבעט כו' והוא לאחר חטא עה"ד דוקא כמ"ש למעלה דמבחי' פסולת הנופל מג"ע הארץ נמשך בחי' המקור לע' שרים לגדל כל תענוגי עוה"ז בדצח"ם שמעורב טו"ר ממש כנ"ל בבירור המאכל, ועיקר ההפרש הוא כאשר יש בעונג הגשמי בחי' הביטול לאין האלקי ממש כמו קדש עצמך במותר לך כו' וגם בגדולה יתירה כדוד שהי' מלך והי' בטל בתכלית לאין האלקי וכה"ג בכל חמדת תענוגי עוה"ז, ובהיפוך כאשר התענוג גשמי עושה אותו בבחי' פירוד מאלקי' לגמרי (ואפי' בעונג שבחכמה דתורה כמו ראב"ש שהי' דעתו

כ"כ: ככת"י ב: כלל כ"כ.

ולא פרש שבחכם: ע"פ מלאכי ב, ג. זח"ב פח, ב.

בזוהר בזיווג דחכימין בשבת: זח"א יד, א. ועוד.

קדש עצמך במותר לך: יבמות כ, א.

מי הגיד לך: בראשית ג, יא.

במ"א ע"פ והנחש כו': [בכת"י 811 ציין כאן המעתיק: הנדפס בתו"ח"י]. תו"ח בראשית ל, סע"ג ואילך.

וראה גם תו"א ה, רע"ג.

לעבדה ולשמרה: בראשית ב, טו.

וישמן ויבעט: ע"פ האזינו לב, טו.

קדש עצמך במותר לך: יבמות כ, א.

ראב"ש שהי' דעתו ולבו זזה . . . ראית איש חכם: ראה תענית כ, סע"א. משלי כו, יב.

ולבו זחה כו' וגם מזה מ"ש ראית איש חכם כו') כמו שמנת עבית כו' וכן ורם לבכך כו' וכתאוות המשגל כבהמה למלאות תאוותו וכן אכילה גסה ורודף אחר הכבוד והתנשאו' כו' וכך כל תענוגי בני"א בד' חושים הנ"ל כל זה הוא לאחר חטא עה"ד טו"ר דוקא שהבירור הוא להבדיל הפסולת והרע שבבחי' פירוד ויש כו', משא"כ הבירור בין פנימי לחיצוניו' בלבד שקודם החטא כנ"ל וד"ל.

וזהו ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה היינו לנטוע ולזרוע בגן ולהשקותו שיצמח כל פרי הגן בטוב וכמ"ש ויצמח ה' כו' עץ נחמד כו', שכל זה היינו בחי' גילוי עונג וטעם ערב בכל אשר יצא מהעלם העונג לגילוי והיינו כמו עכשיו כל רמ"ח מ"ע שהן נק' עבודה להמשיך גילוי אור הזרוע בג"ע בבחי' רצון העליון שמלוּבש בו תענוג וטעם שנק' טעמי מצות כידוע, ולשמרה היינו לבער הקוצים מן הכרם שלא יומשך מותרות שפע העונג העליון לחיצוניו' שהן ע' שרים דק"נ והיינו כמו שס"ה ל"ת עכשיו שאינו רק שמירה לבד שלא להוסיף יניקה לג' קליפות הטמאות כידוע. וביאור הדבר מובן ע"פ הנ"ל בשני אופני הבירור' הנ"ל א' להבדיל בין פנימי העונג העליון לחיצוניו' שבו בבירור אחר בירור שזה יורד ומשתלשל מעילה לעלול מעולם לעולם התחתון הימנו דמה שנתברר בעולם העליון ונעשה בחי' חיצוניו' העונג בהגשמה הוא אשר נעשה בחי' פנימי העונג בעולם שלמטה הימנו בהיפוך בחי' פנימי העונג שבעולם התחתון ואינו רק חיצוניו' העונג בעולם העליון הימנו, וכך משתלשל ויורד עד בחי' עונג בעולם היותר תחתון שהוא בחי' נוגה דעשי' שסבוב וסמוך לג"ע הארץ שיורד שם תכלית התגשמו' העונג, קודם חטא אדה"ר ה' זאת עבודתו בג"ע לשמרה שלא יומשך מותרות השפע עונג שבג"ע לנוגה דעשי' הגם שלא ה' בו רע גמור כלל במזלות שמצמיחים כל מיני עונג בדצח"ם לא ה' בהן רע, רק אחר החטא דעה"ד שעירב יין בשמרי' כנ"ל אזי נמשך תערובות טו"ר ונמשך רע על כל הברואי' ע"י ערמה דנחש הק' והוא הנק' פסולת גמור, והוא כמו אשר נמשך עונג בתערובות רע שנעשה בבחי' פירוד לגמרי, וזהו שנמצא התגברות רוב שפע העונג גשמי בע' שרים המגדילי' ומצמיחים כמו שראה כרך גדול של רומי מלא תענוגי עוה"ז כו', וכאשר נמשך רוב שפע תענוג לע"ש למטה בבחי' פסולת ופירוד גמור מזה מוכרח לומר שגם בבחי' אור עונג העליון האלקי שיורד ומשתלשל מעילה לעילה יצא רוב שפע יתירה מעונג העליון בבחי' מותרות לבחי' נוגה שבכל עולם שמשם שורש הע"ש למטה עד גם בג"ע העליון דעולם הבריאה יצא בחי' ריבוי מותרות השפע עונג לבחי' נוגה דבריאה, והוא שה' צריך שמירה ביותר משום

שמנת עבית . . . ורם לבכך: האינו שם. עקב ח, יד.

ויצמח ה': בראשית ב, ט.

שראה כרך גדול של רומי: ראה מכות כד, סע"א ואילך.

שנאמר וכבודי לאחר לא אתן הגם שאינו רק בחי' חיצוניו' ומותרות אבל זהו שרש ענין גלות השכינה למטה בע"ש דנוגה דעשי' דהיינו מה שבחי' זיו השכינה שבג"ע הארץ מקור כל התענוגי' עליוני' דנשמות בג"ע יצא ממנו ריבוי שפע עונג לנוגה דג"ע הארץ שמשם מקבלים הע"ש וכמו כרך גדול של רומי כנ"ל לפי שאת זה לעו"ז עשה האלקי' כנ"ל וד"ל.

וזהו לא נתמלאה צור שהוא בחי' נוגה דעשי' שמלובש בשר של אדום אלא מחורבנה של ירושלים שלמעלה מה שיצא לשר אדום ריבוי מותרות שפע העונג עד שנתמלא היינו בחורבן ירושלים דוקא שהוא מבחי' הרע שבעונג שנעשה בבחי' פירוד גמור כנ"ל ע"כ יומשך רוב שפע עונג כזה שהוא בבחי' הפירוד וד"ל. אך עדיין אין זה מובן דודאי אין מותרות רק כאשר נתגבר במקור וכאן להיפוך שנתמלא צור מותרות חיצוניו' העונג מחורבן ירושלים כו', ואם משום דאת זלעוז' כו' וכאשר נתרוקן ירושלים לגמרי נתמלא צור א"כ אין זה דומה עם ענין הנ"ל בבירור הפנימי' מן החיצוניו' ופסולת שלפי הנ"ל לא הי' מילוי צור רק מן הפסולת וכמו ששחק ר"ע על כרך גדול של רומי כנ"ל וא"כ מהו שאמר מחורבנה של ירושלים דוקא שזהו כמו שפחה כי תירש גבירתה שמקבלת ויורשת הפנימי' וכתו' וכבודי לאחר כו' אדרבה אמר להודיע כמה ארך אפיים לפניו כו' וד"ל.

אך הנה יש להקדים ענין א' והוא במה שיש ב' מדריגות א' הנק' תענוג פשוט ועצמי' והב' תענוג מורכב שאינו נקרא רק בשם לבוש לבד להלביש לתענוג העצמי'. ויובן זה כמו התענוג הנמצא בד' חושי' ראי' ושמיעה ריח וטעם כו' כנ"ל, וכך גם מה שנמצא התענוג בשכל ומדות גם הוא נק' מורכב שהרי השכל אינו מהות תענוג כלל רק שהתענוג מורכב ומתלבש בו שיתענג באיזה שכל וסברא כו' ונמצא שזה התענוג המורכב בשכל אינו רק כמו לבוש להלביש התענוג שבנפש דהיינו שכח עצם התענוג ההיולי הוא אשר בא בהתלבשות ובהרכבה באור שכל וסברא זו כו', וכן במדות אהבה או שנאה הרי ידוע שעיקר מציא' האהבה לאהוב דבר מה ולימשך אליו הוא רק מחמת התענוג שיש לו בו באותו הדבר ע"כ יאהבנו כאהבת ממון והון מפני שמתענג מאד בהם והתענוג הוא עיקר החיות ע"כ התפעל במדה זו שהוא האהבה אבל אין האהבה הכרחית מצד עצמו שיהי'

וכבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח. מת, יא.

שאת זה לעומת זה: קהלת ז, יד.

לא נתמלאה צור: נסמן לעיל פיסקא ד"ה: ולהבין עוד.

שפחה כי תירש: משלי ל, כג.

להודיע כמה ארך אפיים: אבות פ"ה מ"ב. וראה מכות שם.

ב' מדריגות . . . תענוג פשוט . . . תענוג מורכב: ראה ג"כ ביאורו לאדהאמצ' ג, ב ואילך. תרח תולדות ה,

ג. עטרת ראש לא, א ואילך. ובכ"מ.

מוכרח לאהוב אותו הדבר שהרי אהבה התלויה בדבר טעם ושכל בטל טעם
 בטל אהבה וכידוע שהמדות נולדות מן השכל כו' וכשלא יחייבנו השכל כלל
 לאהוב לא יאהבנו כלל. אך התענוג שמתענג בדבר הוא המכריח את האהבה
 שיאהב אותו מאד כמו אהבת האב לבנו ולאשתו ולרועו כנפשו וכה"ג
 בתענוג שבכבוד וממון וכן בתענוג שבמאכל ומשתה ובריה וטעם וכן בראי'
 העין להתענג בדבר נאה ובשמיעת קול נאה כו', עד שגם כדיבור יש תענוג
 מורכב אם כדיבור שבשכל להשפיע לזולתו או כדיבור עם האהוב לו ביותר
 כמו ראוה מדברת כו' וד"ל, ולא עוד אלא אפילו במדות הגבוה' שהיא הכל
 מהיפוך העונג הוא הצער וכמו שמצטער בראותו שונאו בתכלית שחפץ
 במפלתו שיכעוס ויקצוף מיד וחמתו בערה בו או כשלא יעשו כרצונו אלא
 להיפוך נגד הרצון והתענוג, גם בזה יש הרכבה והתלבשות מבחי' התענוג
 העצמי' רק שהוא מבחי' קו השמאל שלו שהוא כח המנגדו שנק' גבורה ודין
 שבתענוג ואם לאו לא הי' שונאו כ"כ ולא הי' חפץ במפלתו כ"כ וגם בענין
 המעשה נגד רצונו לא הי' כועס כ"כ, וראי' לזה שאם יעשו דין קשה בשונאו
 או שיפול בצרה ודאי יקבל עונג גדול וכן המורד ועובר רצונו רוצה שיקבל
 עונש וזהו תענוג גדול לו כו', וגם הנה יש תענוג גדול בכ"א לדון ולהכות
 לחוטא ורשע וזהו התענוג שבמדת הדין, עד שיש כמה בניא שזהו כל חיותם
 ותענוגם לעשות רע לאדם ושמחים ומתענגי' מאד במפלת זולתם, ויש בניא
 חסדני' ורחמי' שכל חיותם ותענוגם להטיב ולעשות חסד ולרחם על עני
 ומדוכא כו', ועד"ז בכל פרטי חלקי המדות וענפיהן גם כשהוא בשכל מטה
 כלפי חסד או כלפי דין עד גם ברצון הנוטה לזכות או לחובה כו' שמוזה מטה
 השכל כו' גם שם אינו בא רק מן התענוג המורכב בהן, לפי שכל היו"ד
 כוחות מרצון עד דיבור וכל ד' חושים הנ"ל הכל יש בעצם ומהות התענוג
 הפשוט שנק' יש שבבחי' יחידה וממנו באים בהרכבה והתלבשות בכל פרט
 בע"ס דהיינו יו"ד כוחות שבאי' באו"פ כנ"ל עד גם עונג ראי' ושמיעה וריח
 וטעם כו'. אך הנה כולן אינן נק' רק בחי' לבושים לבד לגבי עצמות התענוג
 ההיולי שבעצם הנפש הנ"ל, וראי' לזה שאם יסיר התענוג מן האהוב ישנאנו
 שאם לא ירצה בתענוג זה כלל ממילא תבטל האהבה ויהפוך לשונא כי לא
 ירצה לו במעשיו עד שיכעס עליו עד שיהפך האהבה לשנאה כמו במעשה
 דתמר ואמנון כו', ולהיפוך יוכל לאהוב את השונא כשיסיר כעסו מעליו
 וירצה בו לקבל עונג ממנו לאהבה אותו, וכן יהופך בכל המדו' ושכל וגם
 ברצון, שהרי אם ירצה אדם לקבל יסורי' לתענוג יהפך הצער לעונג ממש
 כמ"ש חביבין יסורין, ולהיפך כאשר ירצה לקבל כל עונג לצער יהפך העונג
 לצער ממש כמו שיוכל למאוס גם בתענוג ושעשועי בנו עד שיחשב לצער
 ממש כו'. ומכל זה ראי' ברורה שכל בחי' התענוגי' שבכוחות הנפש שבגוף

ראוה מדברת: כתיבות יג, א.

במעשה דתמר ואמנון: שמואל"ב יג, טו.

חביבין יסורין: ברכות ה, ב.

ורצון עד היותר תחתון כולם הן מורכבי' ולא עצמי' שאם הי' עצמי' לא היו מתחלפים מהיפוך להיפוך שכל עצם אינו מתחלף להיפוכו כידוע ודל', אלא הן רק בחי' לבושים שמתלבש בהן כח והארה בעלמא מעצם התענוג ממש וכל לבוש הוא מתחלף מהיפוך להיפוך כמו לבוש דמחשבה שפושט מחשבה זו לרעה ולבוש מחשבה אחרת לטובה וכך הוא במדות ושכל ורצון כנ"ל.

והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' אדם העליון שעל הכסא שהן כללות ע"ס דאצי' מבחי' הכתר שהוא הרצון עד בחי' המל' שהוא הדיבור וכל פרטי חלקי ענפיהן כשמתחלקין לג' קוין ומתכללי' זע"ז כו' וכללותן הן ארי' וזרי' וארי' מלבישים לנו"ה דא"א וא"א מלביש לע"י כו', שכולן אינן נקראים רק בחי' לבושים לבד לגבי בחי' עצמו' התענוג הפשוט שבג"ר דע"י שהוא סוף עולם הא"ס בכללות וכמאמר בעשרה לבושים נתלבש הקדב"ה בחכמה ובתבונה ובדעת כו' והיינו בחי' ע"ס חכמה ומדות שנק' לבושים לבד לגבי מהו"ע המאציל עד שיכול להחליף ממדה למדה היפוכה כמו לבוש המחשבה שמתחלף פושט ולבוש כו', וכמו שאנו אומרי' יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך שיהי' התגברות רצון של רחמים על רצון של דין וכעס והיינו כאשר ירצה ה' בעמו ויסיר כעסו וישיב אפו ויהפך לרחמים וחסדים כו' בהיפוך הכעס משונאיו להיות רוצה בו באהבה ותענוג, וכן להיפוך גם שהי' לחסד ואהבה יהפך לדין אם לא ירצה לקבל תענוג ממנו כמו ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם כו', וכן בענין הקטרוגי' לפעמי' יגבר האהבה עד שלא ישמע כלל אליו וכמו ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם כו', ולפעמי' להיפוך אפי' על אוהבו ומקורב גדול יקבל קטרוג כמו וסביביו נשערה מאד או ביומי' דדיני' שלטין לקבל כל קטרוג כל שהוא כו', כ"ז מצד בחי' התענוג שבחכמה ומדות שהוא עיקר המכריח החכמה ומדות והוא עיקר חיותם וקיומם שאין המדות והשכל מוכרחים מצד עצמם כלל רק מצד בחי' התענוג שבשכל ורצון שמכריח לאהבה או שנאה או חויג כנ"ל, וכך הוא למעלה הרי בחי' התענוג העליון שבעצמו' המאציל הוא שבא להתלבש ברצון וחי'ע להטותם לחויג ומן הרצון וחכמה יומשך עונג זה למדות ומחדו"מ כו' וכמ"ש בע"ח דאו"פ דע"י מלובש בתוך כל ספי' ופרצוף עד

בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה: ראה סי' חרדים פי"ו בשם פדריא. ובהנסמן ע"ז בארוכה בסי' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"א ע"י שט בהמילואים להמ"מ.
יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך: ע"פ ברכות ז, א.
ובפרשכם כפיכם: ישע"י א, טו.
ולא אבה ה' לשמוע: ע"פ תצא כג, ו.
וסביביו נשערה מאד: תהלים נ, ג. יבמות קכא, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' תתפו. וש"נ.
בע"ח דאו"פ דע"י מלובש בתוך כל ספי': ראה ע"ח שי"ג פ"א. שי"א פ"ב. סי' מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' שפא.

בחי' האחרונה שבמל' ומקיף את כל ובלתי מתחבר ונמנה עם העיס כלל, וכמו משל הידוע בנהר שיוצא ממנו אל חפירה הראשונה ומן החפירה הראשונה יוצא ונמשך אל חפירה שני' ומן שני' לשלישי' עד האחרונה כו' שבודאי כל המים שבחפירה הכל מי הנהר הם ואין לחשוב לנהר ראשון מאחר שכולם מקבלי' ממנו רק להמשכה ראשונה שבחפירה ראשונה שייך לקרות ראשון והמשכה שני' לחפירה שני' כו', ונמצא שמי הנהר בתוך כל חפירה ואינה נמנית בכללם ואם יופסק הנהר יופסק הכל ורק מעט מזעיר מים שנדחה לשפת הנהר הוא שנמשך לחפירה ראשונה דרך צינור ומראשונה לשני' ג"כ דרך צינור כו'. וכך יובן בענין התלבשות בחי' ע"י בע"ס שעובר בתוך כל ספי' (כמ"ש עבד מאנא רברבא וקרא בה גרמי' חכם כו') דהיינו רק בבחי' חיצוניו' שבתענוג שבעצמו' המאציל הוא שמתלבש ברצון ומן הרצון אל החכמה דמה שברצון נק' חיצוניו' נק' בחכמה פנימי' ומה שבחכמה נק' חיצוניו' התענוג נק' פנימי' בבינה וכן מבינה למדות וכמו שאנו רואי' שחיצוניו' התענוג שבמוח נק' פנימי' התענוג במדות שבלב כו' עד ממדות שבלב למח' וממח' לדיבור שהוא סוף הכל ומדיבור למעשה, שנמצא הרי הורד והושפל זה התענוג העליון מעילה לעילה מחיצוניו' שבעליון להיות פנימי' התחתון (וכמשל החפירות כנ"ל), וכולן אינן רק בחי' לבושי' זה לגבי זה, וכידוע דחוי' מלבישים לזרועו' דא"א וא"א שהוא הרצון מלביש לע"י בחיצוניו' שבו לבד והוא כמה שנמשך בבחי' חג"ת שבו ונה"י כו', אבל עיקר מהות ועצמו' פנימי' התענוג שבחכ' דע"י נבדל ומרומם לבדו ומתנשא מהתלבשות בע"ס (וכמו כח התענוג ההיולי שבבחי' יחידה כנ"ל), וע"כ אנו אומרי' יהי רצון בבחי' עונג חדש מעצמו' המאציל דיכבשו רחמיך לכעסך כמו שברכו ר"י כה"ג כו' מטעם הנ"ל וד"ל, והמדות מלבישים לחוי'ב ומדוי' ג' לבושים שמלבישים למדות ודיבור מלביש למח' כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש לא נתמלאה צור כו', דהנה בחי' המל' שהוא בחי' סופא דכל דרגין דאצי' הוא בחי' העונג העליון הבא באחרונה בג"ע העליון שנק' זיו השכינה שהוא בחי' הלבוש היותר אחרון שהוא לבחי' מל' שבפנימי' ע"י הנ"ל, ומפני שיורד בחי' העונג העליון בהשתלשלות מעליון לתחתון מחיצוניו' לפנימי' עד שבמל' השפע החיצוניו' יורד ונמשך לחוץ שהוא בק"נ בבחי' מותרות ביתר מכפי המדה לפי שבבחי' מקור הראשון שהוא מהות ועצמו' התענוג יורד בבחי' חיצוניו' ביתר מכפי מאמר קו המדה וכן מכתר לחכמה ומחכמה למדות, עד שבמל' דמל' דאצי' בג"ע התחתון יורד מותרות השפע עונג לע"ש להיות נמשך רוב תענוגי עוה"ז כמו בצור

עבד מאנא רברבא: זחיכ מב, ב.

וכידוע דחוי' מלבישים לזרועות דא"א: ראה ע"ח שער אריא (שי"ד) פ"א. ובכ"מ.

שברכו ר"י כה"ג: ברכות ז, א.

שתתמלא כו' והוא רק מחורבנה של ירושלים שהוא מבחי' הפסולת והמותרות שיוצא ביתר מכפי המדה מירושלים של מעלה שהוא בחי' המל'. ומה שנק' חורבנה בדרך נפילה שזהו שנתרוקן הפנימי' דוקא כנ"ל, הענין הוא לפי שזהו הסיבה להשפעה החיצוני' והמותרות לע' שרים למטה מטה עד למעלה מעלה כו' לפי שנסתלק בחי' הפנימי' ועצמי' התענוג כו' שאז יש כח לחיצוני' להתגבר ביתר מכפי המדה, אבל כל זמן שבחי' פנימי' התענוג מאיר ברצון וחכמה ומדות לא יומשך בחי' החיצוני' רק במדה וצמצום גדול, וזה הי' לסיבת חורבן בהמ"ק וירושלים שנשלח יד כו' לפי שנסתלקה השכינה מהיכל ק"ק למפתן ומפתן כו', וזהו כשזה קם בבחי' הפנימי' דיעקב שבחר לו י"ה והוא ע"י שמירה דלית דוקא כנ"ל זה נופל וכשזה נופל שנסתלק הפנימי' זה קם והוא מה שנתמלא צור מחורבנה כו'.

וזהו לא הביט און ומרמה כלל ביעקב יו"ד עקב כמ"ש וידו אוזחת כו' לברר ע"י רמ"ח מ"ע להוציא לבחי' פנימי' העונג דרצון העליון במצות בנטיע' וזריעת הגן כו', וזהו לעבדה כנ"ל, ולא ראה עמל בישראל בהאבקו עם המלאך שזהו ענין לשמרה בשס"ה לית שזהו למעלה מן העבודה ועמל דמצות לפי שבזה נשמר שלא יומשך מותרות שפע עונג לחיצוני' שלא יהי' היפוך עונג לנגע אדרבה נתהפך מנגע לעונג שהוא רק לברר הפנימי' מן החיצוני' מאד מאד כנ"ל עד שלא ישאר רק הפסולת הגס ביותר וכמו התמצית שנמשך מן הקרבנות לע' שרים כו' היפוך ענין הגלות כו', וזהו כי שרית עם אלקים להפרידו מן ירושלים של מעלה הנ"ל שלא יקבל מותרות העונג כו', וזהו ששחק ר"ע כו'. ומ"ש שפחה כי תירש גבירתה היינו רק בבחי' החיצוני' ופסולת דכבודי לאחר כו' וכמו שא' להודיע כמה ארך אפיים לפניו כנ"ל, אבל גם זה נמשך במדה לפי"ע הפגם שפגם המלאך שרו של עשו בירך יעקב שזהו אורך הגלות דעכשיו האחרון כידוע וד"ל.

שנסתלקה השכינה מהיכל ק"ק למפתן: ר"ה לא, סע"א.
 כשזה קם: נסמן לעיל פיסקא ד"ה: ולהבין עוד.
 היפוך עונג לנגע . . מנגע לעונג: ע"פ סי' יצירה פ"ב מ"ד. זח"א כו, ב. ת"ז בהקדמה (יב, א). ועוד.
 כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כח.
 וזהו ששחק ר"ע . . כנ"ל: ראה לעיל פיסקא: וזהו לא נתמלאה.
 שפגם המלאך שרו של עשו . . אורך הגלות . . כידוע: ראה זח"ב ק"א, ב. ת"ז תי"ח (לו, סע"א). ועוד.
 וראה לעיל במאמר זה ע' איתקסג.

א) מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. הנה כתיב ולא יקרא עוד שמך יעקב כו' והקורא לישראל יעקב אינו עובר בלאו משום דהדר וקראו יעקב כו' דיעקב הוא שמו העצמי וליתרון מע' קראו ישראל כי שרית עם אלקים כו' וכמ"ש עשו הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח כו'. דהנה כל ניצוץ מישראל נקרא בשם יעקב ובשם ישראל ואמנם לא יוכל להגיע לבחי' ישראל כ"א כאשר יהי' בחינת יעקב תחילה כו' וזהו שכפל הדבר מה טובו אוהליך יעקב. וביאור הדברים הנה ארז"ל דיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, הרי יש כאן ב' דברים תשובה ומע"ט ובעוה"ז דוקא שע"י ב' דברים הללו תשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא נתעלה הנשמה בעילוי הרבה יותר מכמו שהיתה צרורה ודבוקה בג"ע קודם שיצאה לעוה"ז בגוף גשמי כו', ומאחר שיפה שע"א זו בתשומע"ט בעוה"ז יותר גם מכל חיי עוה"ב וכ"ש שיהי' עילוי לנשמו' עיי' במע' ומדריגה עליונה יותר ממקור חוצבה בג"ע שאינו אלא הארה א' בעלמא מחיי העוה"ב שנק' עדן עצמו דעין לא ראתה כו', וזהו שאמר מה טובו אוהליך יעקב שהן בע"ת אמיתית שגדולים מצ"ג שעול"י למעלה מע' הרבה ולזה א' מה טובו בל' הפלגה הטוב ביותר נעלה מטוב חיי העוה"ב כנ"ל, ומשכנותיך ישראל הן צ"ג שמלאים תו"מ בעוה"ז שנקרא בשם ישראל כי שרית עם אלקי' כו' וכמו המשכן שבאוהל שהוא חדרים הפנימי' והיריעות הפרושים למע' הוא הנקרא אוהל כו' וד"ל. וא"א להיות בחי' ישראל בתו"מ כ"א שיהיו תחילה בחינת יעקב שהיא התשובה. וראי' לזה שגם לעתיד יהיו הצדיקים בע"ת כמא' דמשיח אתא לאתבא צדיקיא כו'. והנה להבין כ"ז י"ל תחילה ענין ירידה זו של הנשמה בגוף בעוה"ז בתשומע"ט שהוא לצורך עלי' שתעלה יותר מכמו שהיתה בראשית הבריאה כנ"ל וצריך להקדים ענין

מה טובו: נמצא בהכתב"יד: 23 עט, א [ולא נסמנו בו סעיפים], 121 רל, א. 146 פד, א [עד סכ"ז]. 207 קג, א. 251 עג, א. 256 קצו, א. 337 טז, א [מסיה ואילך]. 370 קנב, א. 397 קנג, ב [עד סט"ז ולא נסמנו סעיפים]. 460 נט, א, בכותרת: בעוה"ז פי' בלק שנת חקפ"ז לפ"ק [מכת"י זה נדפס כאן], 546 קנג, א. 587 רה, ב [עד סט"ז ולא נסמנו סעיפים]. 603 צט, ב. 651 קלו, א [ולא נסמנו בו סעיפים, ונערך כאן השוואה לכת"י זה]. 700 קכ, א. 869 שנת, ב [חלוקת הסעיפים שונה, מחולק לכ"א סעיפים]. 873 עד, א. 969 סג, א. 975 ד, א [מאמצע סיח ואילך]. 1000 ריא, ב [עד סכ"א]. 1223 מו, א [עד סכ"א]. 1247 יז, א [חלוקת הסעיפים שונה, מחולק ל"י סעיפים]. 2008 ר, א. 2045 כה, א.

המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקט"ב ח"א ע' רלא (הנחת כ"ק אדהאמ"צ). ונ"א שם ח"ב ע' תצד (הנחת הר"מ בן אדה"ז). ונ"א ובתו"ס הגהות בלקו"ת בלק עג, א. ותו"ס הגהות וביאורים באוה"ת בלק ע' אלב"אמה. וראה ד"ה מה טובו משנת תשמ"א ותשד"מ.

מה טובו . . . משכנותיך ישראל: בלק כד, ה.

ולא יקרא עוד . . . והקורא לישראל יעקב אינו עובר: ע"פ וישלח לה, יו"ד. ברכות יג, א.

כי שרית . . . הכי קרא שמו: וישלח לב, כט. תולדות כו, לו.

דיפה שעה אחת: אבות פ"ד מ"ז.

מהעוה"ב שנק' עדן . . . דעין לא ראתה: ראה ברכות לד, ב. ישעי' סד, ג.

דמשיח אתא לאתבא צדיקיא: ראה זח"ג קנג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"נ.

הפטוק כי האדם עץ השדה למה נמשל האדם לעץ השדה דוקא הלא עץ השדה הוא בחי' צומח והאדם הוא בחי' מדבר כו' כידוע.

ב) אך הנה ידוע במ"ש הבאים ישרש יעקב ופרח ישראל זכללות נש"י שרשם למעלה באילנא דחייא שנק' עץ החיים שהיא בחי' אור זרוע לצ"ע כידוע וירדו למטה להתלבש בעה"ד טו"ר שהן הנשמות שבגופי' גשמי' כו' וכמו שבאילן הגשמי יש פירות האילן וגופו של עץ וקליפתו וכן בפירות יש קליפה והעלה הסובבו כך יש בנשמות עליונות בבחי' אילנא דחיי הנ"ל נשמות גבוהות שהן בבחי' הפנימיות כמו פירות האילן שיש בהם טעם מתוק כו' ויש בהם קליפה הסובבו שמתאחד בפרי והעלה של האילן הלא הן כמו נשמות ע"ה שמגיני' על הת"ח כמו שמציל עליא על אתכליא שהת"ח הן גופי הפירות ועלי' הן המחזיק לת"ח שנק' תמכין דאורייתא כעלה ששומר לפרי כו' וגופו של עץ השדה הוא הצומח בו כל מיני פירות שזהו גופו של עה"ח למעלה כו' ויש באילן זה מדריגות חלוקות זו למעלה מזו כפירות האילן הגשמי' שהאילן עצמו מסובב בקליפות הרבה היא בחי' הפסולת והפירות רובם גדילי' בו למעלה בראש האילן וכל פירות הגדילי' למעלה יותר הן פירות המבוררי' ביותר מפני שהפרי הוא בחי' הטוב שבא בבירור ותמצית היוצא מן האילן וכל שמתברר יותר אחרון ונגמר בישולו לבסוף הוא טוב יותר ומבורר בטעמו, וע"כ הפירות הגדילי' בגובה האילן הם יותר טובים והפירות הגדילי' למט' באילן ששם הפסולת גם יותר אינם טובים כ"כ (וראי' לזה מן הגפנים שאין מביאין מן הרגליות למטה באילן סמוך לארץ אלא מן הדליות כו'), אך הנה כאשר בא הרוח וזורק הפירות מן האילן הנה ודאי כשנופלים הפירות הגדולים למטה באילן סמוך לארץ אין נפילתם בהרחק גדול כ"כ מן האילן וכשנופלים הפירות שגדילים בגובה האילן יותר, יותר יהי' נפילתם למרחוק ביותר מן האילן כי מפני הגובה יהי' סיבת הנפילה למרחוק יותר כו' וד"ל.

ג) ועפ"י משל זה יובן ג"כ באילן העליון שנק' אילנא דחייא מקור כל חיי הנשמות העליונות שצומח בבחי' שדה העליון שהוא בבחי' המל' כו' (שנק' שדה אילן חקל תפוחי' קדישין כו' וכמ"ש כריח השדה אשר ברכו הוי' כו') וכמו בג"ע הארץ דכתיב ויטע ה' כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל

כי האדם עץ השדה: דברים כ, יט.

הבאים ישרש יעקב: ישעי' כז, ו.

ע"ה . . . כמו שמציל עליא על אתכליא: ע"פ חולין צב, א.

שנק' תמכין דאורייתא: זח"א ח, א. זח"ג נג, ב. ועוד.

הגפנים שאין מביאין מן הרגליות: ראה מנחות פו, סעיב (ובדק"ס שם). וצ"ב. ובהכתבי"ד 869, 1247

ליתא כאן שורה זו [וראי' . . . מן הדליות כו']. וראה להלן ס"ע איתריד השמטה השייכת לכאן.

חקל תפוחין קדישין . . . כריח השדה: ראה זח"א רכד, ב. ובכ"מ. תולדות כו, כז.

ויטע ה' כל עץ נחמד: ע"פ בראשית ב, ט.

ועץ החיים בתוך הגן כו' שעז"א כי האדם עץ השדה פי' האדם הידוע שהוא בבחי' אדם העליון דאצילות שהוא מקור הכולל כל הנשמות נקרא בשם עץ השדה העליונה (וכמ"ש בזהר עמ"ש ועץ השדה יתן פריו כו' וכן תדשא הארץ כו' ועץ עושה פרי כו') והן כללות גשמי הורועי' מבחי' אור הזרוע לצ"ע (בחי' יסוד אבא שביסוד ז"א שנק' עה"ח בכלל כידוע) ובחי' קליפות העץ הזה הוא בחי' הצמיחה החיצונית והפירות הגדילי' בו הוא בחי' הצמיחה הפנימית דנשמו' העליונו' שגם בהן יש נשמות דע"ה או בעלי עסקי' כמו"מ שהן הנק' עלי' כנ"ל, וכללות ענין הצמיחה דעץ השדה הנ"ל הוא בציור קומת אדם מאחר שא' כי האדם עץ השדה כו' שהאדם כולל ג' מדריגות דחב"ד חג"ת נה"י כידוע, ונשמות שבגובה האילן הזה שהן הפירות היותר טובי' הוא בבחי' חב"ד כמו ראשי אלפי ישראל ת"ח כו' ובגופא דאילנא הן בבחי' חג"ת עד שכשיפלו מן האילן שהן בבחי' נה"י כו' (ואעפ"י שיש בכ"א פרי ועלה שעלי' שהם העוסקים כמו"מ אבל היא לפ"ע המעלה של הפרי כך הוא ערך המעלה שלו ויוכל להיות שהעלה דפרי העליון יותר חשוב מפרי התחתון ואם לא ימצא כזה בעלה עכ"פ בקליפי' דפרי ימצא שקליפה העליונה יותר חשוב מפרי התחתון ועכ"פ מאילן היותר עליון ודאי שעלין שלו חשובים הרבה יותר מפרי האילן שצומח במקום נמוך ביותר ודוגמא לדבר עצים היער שהן המלאכים שאין לפירות עצי היער ערך בטעמם לפירות אילן שנקרא עץ השדה עד שקליפות פרי עץ השדה יותר חשובים וכן עלין שלו יותר חשובים בריחם כו', וכמו שאין ערך לשיר שמלאכי' אומרים כמ"ש אז ירננו כל עצי היער להתפעלות אלקות בתענוג הנשמות שנק' פרי עץ השדה שנק' קודש הלולים כו'.

(ד) ויובן זה למטה גם בנשמות שבגופים שיש נשמות גבוהים שגם בחי' נה"י שבה שהן אהוי"ר ששייך למעשה בקעומ"ש לבד או לב גשבר כו' גבוה הרבה מהתפעלות אהוי"ר שכלי' של הנשמות הנמוכי' ממנה ואפילו באוי"ר שבשעת עסקו בצרכי גופו כמו כמו"מ ומאכל כו', שזהו רק בחי' העלין שבו עצמה כמו הע"ה ועוסקים כמו"מ בכלל כנ"ל הוא שנק' עלין בכלל גבוה מפנימיות של התפעלות אוי"ר שכלי' של נשמות הנמוכות לפי שנשמות הגבוהות הוא מאילן עליון ביותר כמו מיו"ד ספי' דבריאה שגם בחי' העלה שבו גבוה מפרי העלין דעשי' וכה"ג כמשי"ת. ובוה יובן עכ"פ דגם שיש בכ"א מג' מדריגות בחי' חב"ד חג"ת נה"י אבל נה"י שבעליון גבוה מבחי' חב"ד של התחתון ממנו וכמשי"ת בסמוך בבחי' נר"נ כו'.

בזהר עמ"ש ועץ השדה . . . חדשא . . . ועץ עושה פרי: בחוקותי כו', ד. בראשית א, יא-יב. וראה זח"א ית, ב. לג, א. רלח, א.

שכשיפלו מן האילן: בכת"י ב: בשיפולי האילן.

אז ירננו: תהלים צו, יב. וראה ד"ה אז ירננו — סה"מ אתהלך לאוניא ע' לח. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשפא. סה"מ תקס"ח ח"א ע' של. וראה קה"י ערך עצי היער.

ה) והנה יובן ממשל הנ"ל דכאשר נופלים הפירות מן האילן כל שנופל מן הגבוה ביותר נפילתו למרחוק למטה יותר, וכך הוא בנפילת וירידת הנשמות מאילן העליון שכל שהוא במעלה ומדרגה יותר נפילתו והתלכשותו בכלים ולבושים דנוגה בבי"ע הוא בבחי' ריחוק יותר לפ"ע הגובה דוקא, וז"ש דכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו כו' ואעפ"י שהפגם אינו גם כ"כ אבל הוא פגם גדול יותר מנפילות הנשמה שלמטה הימנו, ואמנם ע"י ירידה הגדולה הזאת ביותר יותר תהי' העלי' אח"כ לפי שכל ירידה אינו אלא לצורך עלי' כנ"ל, וממילא מובן שכל הירידה מן הגבוה לעומק יותר, יותר תהי' העלי' (ועל כן אמרו בישראל כשעולי' עולי' עד למרום כו' לפי שישראל עלו במחשבה בתכלית העילוי לי ראש וירדו מאוד למטה בתכלית השפלות וכמו שא' כשירדין יורדין כו' וע"כ עליותם שלא בהדרגה כלל וכמ"ש במ"א עמ"ש כתועפות ראם לו כו' וכן ותרם כראם קרני כו' וד"ל).

ו) ולהבין כ"ז בתוס' ביאור הנה ילה"ק מ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהיא בחי' ג' מדריגות בנשמות שנק' בשמי ממש וכמו שא' אתה בראת יצרת נפחת כו' וזהו בראתיו יצרתיו כו', וידוע דהיינו בחי' נר"נ נפש בעשי' ורוח ביצירה ונשמות בכריאה, וביאור ענין נפש דעשי' היינו כח ואור האלקי' שבנפשה"א לענין מעשה לבד שהוא להיות סור מרע בפועל ממש לבד שלא לעשות נגד רצון ה' בביטול רצון זר ע"י קעומ"ש לבד בחיצוני' וקרירות כשירא למרוד בה' אחד אעפ"י שאין בזה בחי' הארה פנימיות כלל וכלל דהיינו שלא ע"י התפעלות אלקות בתפילה בכוונה כלל וכלל כו' וכן במעשה הטוב במצות מעשיות חביבים עליו לעשותם ולקיימם כפ"מ (ולא מצד מצות אנשים מלומדה כו'), וזהו עיקר בחי' קעומ"ש עול ממש כו' שנעשה הסכם חזק בעול זה לשמור ולעשות כל מצות ה' בלי מניעה ועיכוב כלל, וזהו שנתייחד בכא"א מישראל כמו טבע בנפשו בכל המון ישראל כידוע והוא הנקרא בחינת יעקב י' עקב שהו נשמות שבבחי' עקביי' שהוא רק המעשה שנק' הילוך וכמו אחרי ה'

דכל הגדול מחבירו יצרו גדול: סוכה נב, א. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' פה [ובמה"מ בסוף הס' שם]. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שנ. תקס"ג ח"ב ע' תשלד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרלה.

בישראל כשעולי' עולי' עד למרום: ראה מגילה טז, א.

לי ראש: ראה פע"ח שער הלולב פ"א. דרמ"צ טו, ב (בשם הוהר). ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א עמ"ש כתועפות ראם . . . וחרם כראם: בלק כד, ת. תהלים צב, יא. ראה שע"ת ח"ב כא, ג. פיה"מ לאדהאמ"צ פז, א. שער האמונה פ"ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תכ. דברים ח"א ע' פט.

כל הנק' בשמי: ישע"י מג, ז.

אתה בראת יצרת נפחת: ע"פ נוסח אלקי נשמה.

נר"נ נפש בעשי' . . . בבריאה: ראה ת"ז ת"ז (כג, א). ובכ"מ.

יעקב י' עקב: ע"ח שער סדר אצ"י (ש"ג) ספ"ב. וראה לעיל ד"ה לא הביט. ובכ"מ.

אחרי ה' תלכו: פי' ראה יג, ה.

תלכו כו', וזהו כמשל פירות הנמוכים שגדלי' באילן למט' כנ"ל ונק' נפש דעשי' (ואעפ"י שכלולי' ג"כ מחבי'ד וחג"ת שהוא או"ר שאינו רק לענין המעשה והדעת אלקי המצומצם בזה בקיצור ובכללות לבד נק' נפש דעשי' לבד) ונפש זו מלובשת בחומר גופני גם ששרשו מבחי' נוגה דעשי' הוא המנגד לכח אלקי זה שהוא כח היצה"ר לעבור על ל"ת בפומ' ולמנוע מעשה הטוב דמצות בפ"מ בפריקת עומ"ש שנקרא רשע בגשמי' זהו ענין הנפילה של נפש דעשי' זאת.

ז) **ואעפ"י** שהפגם גדול מאוד במעשה בפומ' אין זו נפילה כ"כ כמו ברוח ונשמה ולפי' מעלתם עד"מ הנ"ל שפירות הגדלי' למטה אינם נופלים בהרחק כ"כ כו' לפי שהטוב שבהם אינו מרוחק כ"כ מן הרע ויכול ליפול בקל יותר ולכך א' הנפש החוטאת פי' הנפש דעשי' הנ"ל היא החוטאת בפ"מ ברע גמור ולא יעשה רושם ופגם למעלה כ"כ עד"מ עבד הפחות ערך מאוד שיחטא למלך לעבור נגד רצונו שאינו תופס מקום כלל כמו שמעשה הטוב שבו אינו תופס מקום, משא"כ השר הנכבד שעושה נגד רצון וגזירת המלך שפוגם יותר בכבוד המלך ואעפ"י שעשה בדקות מאוד יחשב מרד יותר מפני ערך מעלות הטוב שבו כו', וכך הוא ההפרש בין בחי' נפש דעשי' לבחי' רוח ונשמה דיצירה ובריאה שפגם שלהם במוחין ומדות שהגם שהוא דק הרבה יותר מרד יחשב לפ"ע מעלת הטוב שבהם כו' ונקרא נפילה גדולה ביותר כמשל פירות הגדלי' בגובה האילן שנפילתם למטה יותר (וכמו הנופל ברגליו שאין זו נפילה כ"כ כמו הנופל בראשו למטה בארץ שהראש נופל ומוכה בארץ זהו נפילה גדולה שאין כמוהו, משא"כ כאשר יכשל ברגליו שאין זו נפילה כל כך, וכמו ראשי אלפי ישראל גם שנופלים בחטא קל יותר יפגם מחטא ועון הע"ה הפשוטי', וכמא' אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל כו', הרי ע"י חטא דדייני ישראל בהטי"י משפט שלא כדיון, צרות רבות באות יותר מחטא ע"ה כו').

ח) **והנה** בחי' רוח דיצירה היינו אותן שעובדין ה' באהו"ר שכלי"י שזהו בכוונה שבלב ומוח בהתפעלות רשפי אש אלקי בתפילה ועוסקים בתו"מ בכוונה ורעותא דליבא בבחי' פנימיות הלב ורחוקי' הן מרע בפומ' לפי שיש בלבם יראת אלקות בתמידות בבחי' פנימיות שנק' קבעומ"ש באהבה ורצון כל היום ולבו נשבר בפנימיות כו', וא"כ הנפילה שלו אינה ברע גמור בעבירה בפומ' רק בדקות יותר והוא כאשר לפרקים יפול בתאוות היתר ובהרהורים רעים יותר מדאי שפוגם לנפשו לבלתי יתפעל עוד באהו"ר פנימיות (משא"כ לנפש דעשי' הנ"ל א"ז פגם כלל), או בהוללות וליצנות

הנפש החוטאת: יחזקאל יח, ד. וראה ויקרא ד, ב. ועוד.

אם ראית דור שצרות . . . בדייני ישראל: שבת קלט, רע"א. וראה להלן סוף את יו"ד, ובהמ"מ לשם.

וְלֵהִירָא וּרְכִילוֹת וְאִינוּ נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאֲמוֹנָה כְּרֹאֵי וְהוּא פְּרִיקוֹת עוֹמֵ"שׁ בְּפִנְיָמוֹת עַד שְׁגָם מַחֲמַת זֶה יוֹכֵל לְבֹא לְשֹׂאֵרֵי חוֹמְרֵי עוֹהִ"ז וְלִהְשַׁתְקֵעַ בְּהוֹן בְּיוֹתֵר, וְכִמוּ בְּטֶרְדַת הָעֵסְקִי לְרִדּוֹף אַחַר הוֹן כו', וְאַחַר גְּסוֹת וְגִדּוּלָה כו' שְׂכִ"ז הוּא פֶּגֶם גָּדוֹל יוֹתֵר לְפִי עֲרֻכּוֹ וּמְדִרִיגָתוֹ כְּאִשֶׁר הוּא שֵׁם וְכֵן בְּמַעֲשֵׂה הַטוֹב נִפְּיֵלָה שְׁלוֹ הוּא גֹדֵל הָעֲצָלוֹת וְהַקְּרִירוֹת לְבִלְתִּי יֵאָהוּב וְיִחְפּוֹץ בְּמַצוֹת מַעֲשִׂוֹת וְיִבְטֵל מִתַּת לְגַמְרֵי וְלֹא יַעֲשֶׂה טוֹב בְּכוּוֹנָה כְּרֹאֵי לְפִי מְדִרִיגָתוֹ וְיִקְצֵר בְּתִפִּילָה וְתִשׁוּבָה פְּנִימִיּוֹת שֶׁבֵּלֵב שְׂאִין לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר בְּפִנְיָמוֹת כֻּלָּל וְיֵהִי כָל מַעֲשָׂיו וְעִבּוּדוֹ מְעוּרָבִי בְּרַע וְשִׁקֵּר בְּיוֹתֵר כו', וְנִפְּיֵלָה זֶה אֶעֱפִי שְׂאִינוּ בְּרַע גָּמוֹר בְּפִוִּמֵי יוֹתֵר יִפְגֵּם לְמַעַ' מִפְּגָם דְּנִפְשׁ דְּעִשִׂי לְפִי מִשְׁלִים הַנִּלְ בְּפִירוֹת שְׂגִדְלִי בְּגוֹבָה יוֹתֵר שְׁנִפִּילְתֵם לְמַט' יוֹתֵר כו' אוֹ כְּמוֹ עֵבֵד הַיֶּקֶר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מִצַּד מַעַ' טוֹב עִבּוּדוֹ בְּדַקּוֹת עֵינָיו הַמְּלוּכָה שֶׁפִּגְמוֹ בְּעִבּוּדוֹ יוֹתֵר יִגְדֵל מִפְּגָם הָעֵבֵד הַפְּחוּת בְּעִבּוּדוֹ כו'.

ט) **וְהִנֵּה כַחֲ** נִשְׁמָה דְּבִרְיָאָה הֵינּוּ אוֹתֵן שְׁעִבּוּדָתָם בְּפִנְיָמוֹת הַמוֹחַ וְהֵלֵב בְּהַתְּפַעְלוֹת פְּנִימִי' הַתְּעוּנֹג וּבִהֲשִׁיגוֹ אֲלֵקוֹת בְּאֵהִיר בְּתַעֲנוּגִים לְהַתְּעַנֵּג עַל ה' בְּעוֹמֵק נְקוּדַת הַרְצוֹן וְשִׁכַל כו' בְּתַמִּידוֹת בְּתוֹךְ תוֹכֵם מִמֶּשׁ וְלֹא יוֹפֵסֵק וְיִפּוֹל לְעוֹלָם גַּם בְּתַאוֹת הֵיטֵר וְקִלוֹת וְהוֹלְלוֹת כו' וְכֵן שְׂכֵן חוֹמְרִיּוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְטֶרְדַת הָעֵסְקִי שְׁלֹא יִזְיוּ אוֹתוֹ כֻּלָּל מִמְקוֹמוֹ, וּמִמִּילָא גַם בְּמַעֲשֵׂה הַטוֹב אֵין בּוֹ פֶּגֶם כֻּלָּל שְׁחַפֵּץ בְּמַצוֹת ה' מְאוּד לְעִשׂוֹת בְּאוֹיֵיר פְּנִימִיּוֹת וּבִהֲשַׁתְּדָלוֹת יִתִּירָה לְתַכְלִיתוֹ וְעוֹסֵק בְּתוֹמֵי לְשִׁמּוֹן כְּרֹאֵי כו', וְעוֹשֶׂה צְדָקָה וְגַמְ"ח בְּהַפְּקִירוֹת בֵּיתֵר מְכַפִּי הַמְּדָה וְלֹא יִפּוֹל מִעִבּוּדוֹ הַפְּנִימִי' בְּדַעַת הָאֲלֵקִי וְדַעַת רְזִי תוֹ' וְיִרְאֵת פְּנִימִיּוֹת שֶׁהוּא כְּחִינּוֹת בִּיטוּל בְּמַצִּיאוֹת כְּחִינּוֹת כַּח מִ"ה דַּחֲכִי בְּהַעֲדֵר הַרְגֵּשֶׁת עֲצָמוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְנִפְשׁוֹ כְּעַפְרֵי לְכָל בְּעִנּוּהַ וְשִׁפְלוֹת יִתִּירָה כְּאִילוֹ אֵינוּ בְּמַצִּיאוֹת וּמוֹאֵס בְּחִיּוֹ תַמִּיד בְּעוֹמֵק לֵב נִשְׁבֵּר בְּיוֹתֵר (כְּמִ"שׁ הַטְּבַעִי) שֶׁזֶהוּ מוֹאֵס בְּרַע כו' (שְׂאִין כָּל אֱלֹהִים בְּכַחֲ רֹחַ דִּי צִי' שֶׁהוּא בְּהַתְּפַעְלוֹת הַשְּׁגוֹת אֲלֵקוֹת הַמּוֹרְגֵשׁ בֵּלֵב בְּהַתְּלַהּבוֹת וּדְבִיקוֹת לְפִי שְׁעָה לְבַד כו' שֶׁהוּא בְּכַחֲ חִיצוֹנִיּוֹת בִּינָה כְּלִבְדֵי שִׁיפּוֹל בְּמַדּוֹת רַעוֹת גִּ"כ, מִשְׂאֵ"כ בְּפִנְיָמוֹת בִּינָה וְחֲכִי שְׂבוֹ פְּנִימִיּוֹת הַתְּעוּנֹג וְהַרְצוֹן שְׁלֹא יִפּוֹל גַּם בְּתַאוֹת הֵיטֵר וְלֹא יִזּוּ מְכַל כו').

י) **וְאִ"כ** הֵרִי מוֹבֵן שְׁנִפִּילָה שֶׁל בְּכַחֲ נִשְׁמָה כּוֹזֵאת אֵינוּ אֵלֵא לְפִ"ע מְדִרִיגָתוֹ הַגְּבוּהָ שֶׁהוּא דַק הַרְבֵּה יוֹתֵר מִנִּפִּילָה שֶׁל בְּכַחֲ רֹחַ דִּי צִירָה הַנִּלְ וְהֵינּוּ שְׁנִפֵּל מִטוֹב טַעַם עִבּוּדוֹ בְּפִנְיָמוֹת הַתְּעוּנֹג הָאֲלֵקִי בְּלִתִּי יַעֲרֵב לוֹ כִּי כֵן הוּא מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר בְּעוֹמֵק גָּדוֹל כִּי כֵן אֵין נִפְשׁוֹ כְּעַפְרֵי בְּעִנּוּהַ

וְלֵהִירָא . . . וְנוֹתֵן בְּאֲמוֹנָה כְּרֹאֵי: כְּכַתְּבִי בְּנִמְצֵאת שׁוֹרָה זֶה לְעֵיל אַחֲרֵי הַתִּיבּוֹת: וּבְהַרְוִירִים רַעִים יוֹתֵר מְדֹאֵי, וְלֵהִירָא וּרְכִילוֹת וְאִינוּ נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאֲמוֹנָה כְּרֹאֵי, פּוֹגֵם.
כְּמִ"שׁ: כְּמִרָה שְׁחוֹרָה.

יתירה בבחינת ביטול העצמי ד'חוי"ע* כי אדרבא נופל בגסות כמו ויגבה לבו כו', והגם שאין מונע לו מכל דבר תאוות חומרי' עוה"ז שרחוק מזה אבל אינו משתדל ומייגע עצמו לרדוף בכל עוז לחיות בחיות האור האלקי' תמיד לעבוד עבודה מתנה זו שיש בנפשו כמו טבע ומצד מעלת נשמתו וממילא יש בו קצת נטי' לבחינת הרע אעפ"י שאינו רע גמור בהרהורים רעים (דבחינת רוח דיצירה) והוא פגם המח' בהרהורי דב"ט במילי דעלמא במו"מ וצרכי גופו וכה"ג שלא לה' המה שזהו רק בחי' ריקנית האור והחיות אלקות הפנימיות שבו מצד מיעוט עבודתו בתפילה לפי מדריגתו בשיר אל להתענג על ה' ובמיעוט ת"ת בנגלה ונסתר, ואעפ"י שאין פגם בעצם במעשה הטוב שלו כאשר מתפלל לפרקי' בכוונה ולומד תורה לשמה אבל ביטול העבודה התמה שלו הוא גורם ריקנית והסתלקות האור הפנימיות האלקי' שהי' מאיר תמיד מבחי' פנימיות התענוג ורצון העליון בתפילתו ותורתו ו'חוי"ע שהי' ע"י בכל העולמות והמתקת הדיני' וקטרוגי' כו', וע"כ יכול להיות שפגם זה גדול יותר מפגם דתאוות רעות ומדות מגונות דבחינת רוח דיצירה הנ"ל וכ"ש מפגם העבירות דע"ה פשוטים (וכידוע בשם הבעש"ט ז"ל שאמר דמח"ז שלו בתפילה וכל היום פוגמי' יותר מכל העוונות משום דצ"ג הנופלי' מעט ממדריגתם יותר קשה מפגם הרשעים בעוונות בפומ"מ) שכל הגבוה יותר עושה פגם ורושם גדול יותר מצד עוצם הריחוק ביותר מן הרע כשנופל בהם ג"כ איזה הירהור דגם* במח' של דב"ט ועניני עוה"ז מקבל אור וחיות רב יותר מטומאת ענין נפש דעשי' החוטאת, וביותר מצד מיעוט והעדר האור האלקי' שבפנימיות התענוג והחכ' דאצילות שהוא שרש כל היחוי"ע דאצילות (וכמו רשב"י שא' לר' יוסי כשהרהר במילי דעלמא כו' וכ"ש פגם המחשבה בדברים גשמי' ממש כו') (וכענין הטל עליהם צרכי ציבור שהן טרדות שונות ממילי דעלמא והן כלין מאליהן אעפ"י שהוא מצוה לפרנסת הציבור כו' וכה"ג וכמ"ש* במ"א).

יא) והנה מעתה יש להבין ענין התשובה בג' מדריגות הנ"ל בנר"נ דבי"ע שהוא לפי מעלתו מדריגות הפגם של כ"א לפ"ע ומדריגתו דוקא

דיחוי"ע: בכת"י ב: דיראה עילאה.

ויגבה לבו: דברי הימים ב' ז, ו.

בשיר א"ל: ראה ת"ו בהקדמה (ג, א). ת"י (כה, א). ועוד.

וכידוע בשם הבעש"ט . . . דצ"ג הנופלי' מעט . . . קשה מפגם הרשעים: ראה גם ד"ה מה טובו בסה"מ חקסי"ב ח"א ע' רלה (בשם הבעש"ט והה"מ). ובחי"ב ע' תצח: וכמו ששמע ממורו כר' שהמ"ז של צ"ג פוגמים יותר כו'. ועד"ז בד"ה זה בלקו"ת ע"ד, ד [ובלקו"ת שם מציין ג"כ לת"ו וכו']. וראה גם (ע"פ וסביכו' נשערה מאד שהקבי"ה מדקדק כו'): ס' מאמרי אדה"ו על ענינים ע' שצג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ס"ע תתעט. דברים ח"א ע' עג. אמ"ב ח"ג [הוצאת קה"ת, תשמ"ה] קמ, ד. תריח בראשית לט, ב.

דגם: בכת"י ב: דק.

וכמו רשב"י שאמר לר"י: זחיב ריז, ב: חמא לר' יוסי כו' א"ל יוסי קום אשלים דייקנך דאת חד חסר כו'.

הטל עליהם צרכי צבור: סנהדרין יז, א.

וכמ"ש במ"א: בכת"י ב ליתא.

שזהו ענין ירידה צורך עלי', שכל היריד' יותר העלי' יותר וכללות ענין התשובה הוא רק בחי' העלי' מן הירידה לפי ערך הפגם וחטא שהוא לפי מדריגתו דוקא, וכידוע שבחי' נר"נ דבי"ע שמשם הוא בנר"נ דאצילו וא"כ ע"י התשובה עולי' בשרשם בנר"נ דאצילות ובחי' תשובה דנפש החוטאת בפומ"מ דעשי' עולה בבחי' נפש דאצילות ובחי' תשובה דרוח דיצירה הנ"ל עולה בשרשו בבחי' רוח דאצילות ותשובה דבחי' נשמה דבריאה עולה בבחי' נשמו' דאצילות שהוא בחי' פנימיות המוחין דחוי"ב דאצילות.

וביאור ענין ג' מיני תשובה אלה הנה בחי' תשובה דנפש דעשי' החוטאת בפומ"מ היינו להיות סו"מ בפומ"מ לבד בכפי' בע"כ כמ"ש יעזוב רשע דרכו כו' והוא בחי' ברור דרע גמור דנוגה דעשי' שרובו רע גמור וכו', והוא תשורת תשוב ה' תתאה בחי' נפש דמל' דאצילות שלא יהי' בסוד גלות השכינה מלך אסור כו' והוא ע"י הסכם חזק דקבלת עול בחיצוניות עכ"פ שלא למרוד כו' והוא העולה לבחינת נפש בבחי' אצילות שנק' ה' תתאה כנ"ל, וכמ"כ ע"י בחי' מעשה הטוב שלהם שיהי' נעשה כהלכתן עפ"י דין בכוונה לצאת י"ח עכ"פ שנקרא עול מצוות שהוא בחי' העלאת הטוב מן הרע דנוגה בגשמיות, וזהו בחי' נפש דיעקב יו"ד עקב נשמות שהן בבחי' עקביים לברר לעה"ד טו"ר שבנוגה דעשי' בפ"מ ע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת בפומ"מ ועז"א תשו' ומע"ט בגשמיות בעוה"ז שתשובה קדמה למע"ט שהיא סו"מ בפומ"מ ע"י תשובה שע"ז ממילא יאיר אור הטוב והיא יח"ע במצות שעושין שלזה נקרא מע"ט כלומר מאירים שיפה שעה זו מכל חיי העוה"ב שהוא רק שכר המצות בפומ"מ אפילו לפושעי ישראל שמלאים מצות כרימון שנאמר ועמך כולם צדיקים במצות בפ"מ כו' משום דשכר מצוה מצוה עצמה כידוע וד"ל.

יב) והנה ענין התשובה הב' דבחינת רוח דיצירה הוא גבוה ממנה הרבה משום דהתשובה אינו רק העלי' מן הירידה ולפי"ע הירידה כך ערך העלי' יותר, והירידה היא לפי"ע הנפילה מן הגבוה יותר ובחי' נפילה דרוח דיצירה הוא בא מן הגבוה יותר כנ"ל במשל פירות האילן שגדלי' בגובה האילן יותר שנפילתן למטה ביותר, וא"כ העלי' שע"י התשובה דרוח ונשמה הרבה יותר מעלי' התשובה דבחי' נפש דעשי' החוטאת בפומ"מ, וענין התשובה דבחי' רוח דיצירה אעפ"י שאינו מרע גמור בפ"מ כנ"ל אלא

יעזוב רשע דרכו: ישעי' נה, ז.

תשרית תשוב ה': ראה זח"ג קכב, א. אגה"ת פ"ד. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקפד. ובכ"מ. מלך אסור: שה"ש ז, ה. וראה תניא פמ"ה. אגה"ת פ"ז. ס' מאמרי אדה"אמצ' דברים ח"א ריש ע' לב [ובהמ"מ שם]. אוה"ת נצבים ריש ע' אקצו. ובכ"מ.
לפושעי ישראל שמלאים . . . ועמך כולם צדיקים: עירובין יט, א. ישעי' ט, כא.
דשכר מצוה מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפלי"ז. פלי"ט (נב, ב). דרמ"צ כ, ב (בהגה"ה). לוח היום היום" כ"ה אייר. ובכ"מ.

מתאוות רעות דהיתר ופריקת עומ"ש בפנימיות כהוללות וליצנות וגטות וכל חמדת תענוגי עוה"ז והרדיפה להכלי עולם הוון וכבוד בכל לב ונפש ביותר כנ"ל, הנה זה לפ"ע מעלת הטוב שבו בהתפעלות אלקי ברשפי אש כו' פגם גדול יותר וירידה מן הגבוה יותר, וע"כ התשובה שלהם לצאת מחומריות העוה"ז מכל תאוות רעות ולקעומ"ש באהוי"ר פנימיות, וזהו תשובה פנימית יותר והיא בכח"י לב נשבר בפנימיות דוקא לשוב אל ה' באמת להתקרב אליו בעבודתו התמה וברה שהוא הנק' בר לבב שהוא לבער הרע מן הטוב בתכלית עד שיהי' לבו טהור מכל סיג ופסולת רק לב א' לאכיו שבשמים ולא ישא עוד לשוא והבל נפשו כו', וכן בוע"ט לא יהי' טוב בעצלות וקרירות רק בחשק ורצון ככוונה ורעותא דליבא על תכלית בבירור כל כוונה זרה לגמרי כו', ונמצא שתשובה זאת בכלל העיקר הוא בכח"י וע"ט בעבודה שבלב בתפילה ובמעשה המצות שיבדילו כל סיג ופסולת רע מן הטוב ויהי' מעשה הטוב נקי וברור מכל סוג על תכליתו, וגם ע"ז אמרו דתשובה קדמה למע"ט דהיינו תשובה פנימיות דפנימ"י הלב לטהר א"ע מכל סיג כו', וזהו תשוב ה' עילאה דבינה לבא בהתפעלות ומרירות הלב על ריחוקו מה' א' שנקרא תשו"ע לשוב אל ה' ברשפי אש התשוקה אלקי' כו' (והיינו תשוב וי"ז דמדות לגבי ה' עילאה כו') וקדמה למע"ט להאיר או"פ שם ה' במצות מעשיות שלו שיעשה בכונה ורעותא דליבא להיות יחו"ע בפנימיות עד שנק' מע"ט מאיר"י שיעלו למעלה ולא ישארו למט' שכ"א לפי מדריגתו כן מדריגות תשובתו הקודמת להאיר למע"ט שלו כו', וזהו בבירור הנוגה דיצירה שהיצירה שחציו רע וחציו טוב בתערובות גדולה וכל עיקר הבירור אינו אלא לברר הטוב מן הרע כנ"ל שזהו עלי' יותר מעילוי דתשובה מן הרע גמור דנוגה דעשי' כו'.

(ג) **והתשובה השלישית** הוא יותר נעלה במדריגה גם מתשובה דרוח דיצירה והוא בח"י התשובה דבחי' נשמה דבריאה הנ"ל שהנפילה שלה הגם שאינו אף בתערובות דתאוות היתר והרהורים רעים ותשוקת אש זרה דתענוגי עוה"ז כו', אבל מה שנופל מטוב טעם ותענוג האלקי' שבאור נשמתו בפנימיות המוחין דחכמה ובינה גורם פגם גדול יותר למעלה יותר שהוא הסתלקות האור פנימ"י דתענוג ורצון שכפנימ"י חכמה ובינה דאצילות כנ"ל שזהו בח"י נשמה דאצילות בכלל וכמשל פירות הגדלי' בגובה האילן ממש שנופל למטה יותר כו', ובפרט פגם המח' שלו בהרהורים דב"ט וטרדות הבלי העולם אעפ"י שאין בהם רע שנקרא לבוש שק המסתיר על פנימיות אור נשמתו (כמו בח"י נוגה דבריאה שמוסתר בלבוש גס לפ"ע מעלות האור' דחב"ד דבריאה כו') ואעפ"י שאין פגם כלל בעצם כמעשה הטוב דמצות שלהם ועבודה שבלב בתפילה שהן בתכלית הבירור אף מרע

רק לב א' לאכיו שבשמים: ע"פ ברכות נו, א. סוכה מה, ב. ועוד.

דתשובה קדמה למע"ט: ע"פ אבות פ"ד מ"א, מ"ז. ברכות י, א. ועוד. וראה גם לקרית שמע"צ פה, א.

שה"ש י, ג. סי' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"ב ע' תקעב. במדבר ח"ב ע' תסט.

דהיתר ובבחי' ביטול לאין ממש כו', עכ"ז ירידה גדולה הוא יותר מירידות דרוח ונפש כו' להיו' בא מבחי' הגבוה יותר שעושה רושם ופגם גדול ביותר, וא"כ מובן שהתשובה שלהם הוא ג"כ באותו מדריגה ונפילה שלהם לבד והוא שנק' תשוב יו"ד דחכ' תשוב ה"י במילוי יו"ד והוא להיות חוזר אל טוב טעם עבודתו בתענוג הפנימיות להתענג על ה' בתמידות בבחי' שיר אל שנק' ישראל כי שרית כו' (וכתפילת השבת שנא' אז תתענג על הוי' שיש בכאו"א מישראל לפ"ע שעז"א ולא ראה עמל בישראל שאין עבודה זו עמל ויגיעה כלל רק עבודת מתנה מאליו ומעצמה מצד עצמות אור הנשמה שתהלל י"ה וכמ"ש במ"א) ויבא לכלל ביטול עצמי' דכח מה' כו' ובבחי' לב נשבר בעומקו לתכלית כנ"ל.

יד) **ונמצא** שהעיקר היא התשובה דנשמה דבריאה היא שקידת העבודה פנימיות דתענוג דחוי"ב בתפילה, וכמו"כ השקידה במצות ת"ת לשמה דוקא בנגלה ובנסתר שמצות ת"ת הוא בבחי' פנימיות ח"ע בבחי' סתים וגליא שעז"א תשובה קדמה למע"ט דתשובה הפנימית דתשוב יו"ד דאין דחכ' במקורה בבחי' פנימיות התענוג העליון קודמת למע"ט שהוא המאיר בבחי' פנימיות האור דתענוג רצוה"ע שבמצות שיעשה כמ"ש כי נר מצוה ותו"א הרי התורה בחי' אור פנימיות המוחין דכל המצות שהן רק כלים מכלים שונים לקבל האור כו', ובכל מדריגות מג' מדריגות דנפש רוח ונשמה הנ"ל התשובה דוקא קודמת למע"ט כדי שיהי' נק' טובי' ומאירים כמ"ש ותורה אור רק שבבחי' נפש התשובה שלו לפי מדריגתו מאיר במצות שלו שיהיו נק' מע"ט והוא ע"י התשובה מן הרע לבד כנ"ל, ותשובה דרוח שהוא לברר הטוב מן הרע קודמת להאיר למע"ט שלו, ואמנם תשובה דנשמה שהיא בבחי' הפנימיות דטוב לבד אין עיקר התשובה רק מצות ת"ת שהיא פנימיות ח"ע שבראש שכולל כל האברים דרמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים דמלכא וכאשר התשובה די' דחכמה שבראש על תכליתו בלי פגם וחסרון ממילא מתקן לכל פגם וחסרון דרוח ונפש שהן בגופא דמל' (שנק' אדם דיצירה ועשי'), וכמשל הנופל בראשו לארץ כו' וכשקם קם כל הגוף כו' כמ"ש במ"א ע"פ על מה אבדה הארץ על כו' שבעון ביטול תלמוד תורה דוקא נחרבה הארץ כו' וד"ל.

בבחי' שיר א"ל: ראה לעיל ס"י.

וכתפילת השבת שנא' אז תתענג: ישע"י נח, יד. וראה לעיל ד"ה לא הביט ע' איתקלה. ושי"נ.

ולא ראה עמל . . . וכמ"ש במ"א: בלק כג, כא. וראה לעיל ד"ה לא הביט שם.

כי נר מצוה ותו"א: משלי ה, כג.

דרמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב קיח, א. זח"ג קכב, ב. כמ"ש במ"א ע"פ על מה אבדה הארץ: ירמ"י ט, יא. פסיקתא דאיכ"ר פיסקא ב. ראה סה"מ תקס"ז ע' שה ואילך. שיר ואילך. אמיב שער הק"ש פצי"ג ואילך. פק"א ואילך. וראה גם סה"מ תקס"ה ע' קכת. תקס"ט ע' רל. ועוד.

טו) ונמצא שבחי' נר"נ דבי"ע ע"י ג' מיני התשובה הנ"ל כ"א עולה לשרשו באצילות תשובה דנפש דעשי' עולה בנפש דעשי' באצילות שזהו תשובה תשוב ה' תתאה ותשובה דרוח דיצירה עולה בשרשו במדות דאצילות שהיא וי"ו שבה' עילאה כנ"ל ותשובה דנשמה דבריאה בחכ"ד דאצילו' בפנימיות ע"י שבפנימיות אבא שמשם שרש כל הנשמות כמ"ש כי אתה אבינו (ע"כ כאו"א כלול מנר"נ כו'), וזהו הנקרא ישראל לי ראש כו' ובכאו"א מג' מיני תשובה א' דיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב בכאו"א לפי מדריגת התשובה שלו בג' אלה דנר"נ הנ"ל יכול הוא להאיר המצות שלו בשרשן למע' עד שיפה יותר מחהעוה"ב שלו שהיא שכר המצוה לבד דודאי המצוה עצמה שרשה במקום עליון יותר משכר שלה כידוע בענין שכר מצוה מצוה עצמה, אך בתנאי שיהי' התשובה קודם למע"ט לפי שהתשובה היא ענין העלי' מן הירידה שיעלה למעלה יותר ממדריגתו הראשונה, ולפ"ע הירידה כן יהי' העלי' יותר בג' מדריגות דתשובה דנר"נ כנ"ל וד"ל.

טז) אך הנה יש להבין דלפי"ז עיקר התשובה העליונה ביותר אינו בסו"מ כלל רק בתכלית מע"ט בפנימיות אה"ר בתענוגים כנ"ל, וזהו סותר ליסוד התשובה שנאמרה בתו' בכמה מקומות שהיא רק לשוב מדרך הרע כמ"ש שובו שובו מדרכיכם הרעים כו', וכידוע שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה פשוטה דוקא וכן ביו"כ שאינו מכפר כ"א ע"י תשובה ויסורים ממרקי' כו' הכל א"א לומר בתשובה פנימיות הנ"ל בנשמה דבריאה (ואעפ"י שיוכ"פ הוא בבחי' תשו"ע דוקא היינו לפי שיש עלי' לכנ"י למעלה מעלה כמ"ש לפני ה' תטהרו והוא בנעילה דוקא וג"ז דוקא ע"י תשו"ת כמשי"ת). וגם י"ל דא"כ מהו זה שאמר מה טובו אוהליך יעקב דוקא דקאי על תשו"ת דוקא דבחי' נפש דעשי' שנק' יו"ד עקב כנ"ל שהוא בהפלגת הטוב העליון יותר מרב טוב שבעוה"ב לצדיקי' כנ"ל, ואח"כ אמר משכנותיך ישראל לי ראש שהן נשמות דבריאה כנ"ל והל"ל מה טובו משכנותיך ישראל תחילה כו', ועוד דודאי מן התשובה מן הרע דנוגה דעשי' הוא שנעשה האוהל מיריעות עזים שע"ז אמר מה טובו אוהליך יעקב כנ"ל, א"כ תשובה זו למעלה מגילוי אלקות שע"י תומ"צ דישראל שנק' משכנותיך (אעפ"י שיעקר

בפנימיות ע"י שבפנימיות אבא: ראה לקרית נצבים מט, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א כסה"מ ה'ש"ת ע' 49. וש"נ [ונעתק לעיל בסי' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ב ע' תרצה].
 כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז. ראה גם תו"א צג, א ואילך. ועוד.
 ישראל לי ראש . . . שכר מצוה מצוה עצמה: נסמן לעיל ס"ה. סוסי"א.
 שובו שובו מדרכיכם . . . שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה: יחזקאל לג, יא. סנהדרין צו, א.
 ביו"כ . . . ע"י תשובה ויסורים ממרקי': ראה יומא פה, ב ואילך.
 לפני ה' תטהרו: אחרי טו, ל.
 שנעשה האוהל . . . כנ"ל: ראה לעיל סוסי"א.

התו"מ דישראל לי ראש הוא ע"י תשובה פנימיות שהעלי לפ"ע הירידה מכ"מ לא נקרא אוהליך ולא א' מה טובו רק על אוהליך דיעקב דוקא).

זו) אך הנה צ"ל שיש בזה ב' מדריגות שהן ב' מיני בירורים הא' בירור דאורי והב' בירור דאורי כו' והן ב' מדריגות דיעקב וישראל, בירור דיעקב הוא בחי' בירור דקטנות כמו ויעקבני זה פעמיים ובירור דישראל הוא בחי' הגדלות כמ"ש כי שרית עם כו'. וביאור הענין ידוע שהוא כמו שיש ב' אופנים במצדף לכסף א' בירור הפסולת שמבררים את הפסולת להוציא ממנו הכסף שהפסולת הראשון גס ביותר וגם הנקי שהוציא ממנו אינו כסף נקי כלל אלא מעורב עם פסולת רב, ומבררים בירור שני עוד לפסולת השני שאינו גס כ"כ ומוציאו ממנו הנקי שהוא יותר נקי ומוכר מן הראשון והפסולת שלו הנשאר אינו פסולת גס כלל ומוציאים ממנו בבירור הג' כסף נקי ביותר. והפסולת שלו הנשאר הוא דק ביותר וכן מבררי' עוד לפסולת זה הדק ומוציאים ממנו כסף נקי מוכר יותר והפסולת שלו דק יותר מן הראשון, וכן עד כמה פעמים שיברר עד בירור האחרון בפסולת באופן היותר דק והכסף מתברר באחרונה ויהי' דק בתכלית שאין כמוהו בעולם, וכמו שמזכירי' לאבן טוב מן העכרורית שבו בירור אחר בירור עד שמבררים ממנו גם הפסולת היותר דק אז יהי' האבן מצוחצח ביותר עד שמתנוצץ הברקתו לעין (בל"א גיפינקעלט או אוש גישטראליטי*) ובלה"ק נק' הזדככות או טהרה כידוע והוא הנק' בירור דאורי דבחי' הקטנות, וכמו בע"ת שתחילה מתגבר הפסולת הרע הגס שבו שהוא הכנעת הלב לב גשבר שזהו בירור של רע גמור וגס ביותר ואח"כ יביא גם זה לידי בירור שני אחר שהוציא ממנו בחי' הטוב שבו שעדיין אינו נקי כלל, כמו מי יעלה כו' נקי כפיים בסו"מ בפו"מ בלבד שזהו הטוב שבו הרי מעורב ברע הרבה כי לבו מלא מכל רע עדיין רק שנכנע ונשבר מעט ויצא ממנו בחי' הטוב שהי' גנוז ברע הגס וקשה (והוא טוב שברע דנוגה דעשי' שמיעוטו טוב ורובו רע כו'), ואחר שמברר ומזכך לבו עוד הי' בירור הפסולת הדק יותר מן הראשון ומוציאין ממנו הטוב שהוא חלק הטוב ונקי יותר מן הראשון מאחר שנברר ממנו גם הפסולת הדק כו', והוא הנק' בר לבב שלבבו נזדכך ביותר עד שגם הטוב שהי' מעורב באותן הפסולת רע דק ביותר מתברר ויצא גם הוא ונקי טהרת הלב כו', אך עדיין לא נזדכך ונטהר הלב מכל פסולת היותר דק להקרות לב טהור ממש כמו שאמר לב טהור ברא לי אלקי' אעפ"י שזה הטוב נקי יותר מן הראשון כו', ע"כ צריך בירור ג' שהוא לזכך עוד יותר להוציא הטוב גם

ויעקבני . . כי שרית: תולדות כו', לו. וישלח לב, כט.

ביותר . . ממנו כסף נקי: ניתוסף מכת"י ב.

אוש גישטראליטי: בכת"י ב: גישטילירט [וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ב ע' תע].

מי יעלה . . בר לבב . . אשר לא נשא: תהלים כד, ג"ד.

לב טהור ברא לי: תהלים נא, יב.

מן הפסולת היותר דק מאוד והוא מ"ש אשר לא נשא לשוא נפשי כלל וכלל שזהו תכלית הטהרה שנק' שנק' לב טהור ממש (כאבן המצוחצח ביותר כנ"ל וד"ל).

יח) וזהו ענין ג' מדריגות דנוגה דעשי' שרובו רע ומיעוטו טוב ונוגה דיצירה שחציו טוב וחציו רע ונוגה דבריאה שרובו טוב ומיעוטו רע עד נוגה דאצילות שאין שם רע כלל אפילו בדקות יותר דהיינו שהטוב שבו יוצא נקי בתכלית כמו אבן המצוחצח ביותר המתנוצץ, וזהו נוגה דחשמל דאצילות שנק' כתנות אור באלף וכמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכד שמשותף כו' דפליגי תרין מלאכי ברקיע ח"א שוהם וח"א ישפה וישפה הוא אבן המצוחצח עד שמתנוצץ מאד שהוא בחי' בירור דאוי"ח דבע"ת אמיתי עד שנעשה נשמתו מצוחצח בתכלית, וכמו נתן דצוציתא כו', וכמו הכדכד כו' ונקרא אבן ספיר דמות כסא כו' ותחת רגליו דוקא כמעשה לבנת הספיר כידוע שהוא בחי' ש' ב"ן, ולאחר תכלית הכירור מנוגה דבי"ע עד בחי' נוגה דאצילות שגם הוא יבורר שהנבחר ממנו הרי הוא תכלית הטוב והנקי נק' אבן ספיר או לבנת הספיר כו' וד"ל. וזהו ענין הכירור דבחי' יעקב י' עקב לברר לעקביים דעשו שהן בגדי עשו החמודות דנוגה דבי"ע וכמ"ש וידו אוחת יו"ד דחכמה אוחת בעקב עשו בגלות האחרון ולזה א' ויעקבני כו' כמשי"ת.

יט) וזהו ענין הנ"ל במ"ש כי האדם עץ השדה כו' שהיא הנשמה שנק' אדם בהיותה בגוף חומרי וצומח ועולה כעץ השדה בבחי' בירור דאוי"ח הנ"ל שהוא רק ענין בירור הטוב מן הרע עד בירור הפסולת היותר דק שיוצא ממנו הטוב בתכלית, והיינו ענין ג' מדריגות בפירות האילן שיוצא ומתברר מן פסולת העץ ויניקתו בעפר הארץ מלמטה למעלה שפירות הנמוכי מעורבים טו"ר יותר כו' עד פירות שבגובה האילן שיוצאים בבירור האחרון יותר שהן מובחרים וטובים ביותר כנ"ל, והיינו ענין ג' מדריגות דנר"ג דבי"ע הנ"ל בסדר ג' מדריגות הכירורים דנוגה דבי"ע תחילה נפש דעשי' שמתברר הטוב רק מן הרע גמור דנוגה דעשי' כמו נקי כפיים הנ"ל

כתנות אור באלף: ע"פ בראשית ג, כא. כ"ר פ"כ, יב. ע"ח שער ק"ג (שמי"ט) פ"ד. שער קיצור אבי"ע (ש"ג) פ"כ"ג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצג. וש"נ.
 במ"א ע"פ ושמתי כדכד . . ח"א שוהם וח"א ישפה: ישע"י נד, יב. ב"ב עה, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תכ ואילך. תע ואילך.
 נתן דצוציתא: ראה שבת נו, סע"ב. רש"י סנהדרין לו, ב (ח"ל): ומצאתי בספרי הגדה שה"י מר עוקבא בעל תשובה שנתן עיניו כו' וכבש יצרו כו' וכשה"י יוצא לשוק ה"י נר דולק בראשו מן השמים וע"ש כך קרי ל"ר (נתן דצוציתא כו'). ובסדר הדורות מע' נתן דצוציתא. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' פט. ח"ב ע' תשו. במדבר ח"ב ע' תשצו. דברים ח"א ע' צו.
 אבן ספיר . . ותחת רגליו: יחזקאל א, כו. משפטים כד, י.
 וידו אוחת: תולדות כה, כו.

ואח"כ בחי' רוח דיצירה בכירור פנימיות יותר להיות התפעלות אלקות בלב בשר החומרי בשלהבת י"ה ולב נשבר בפנימיות יותר עד שיוצא הטוב הנקי יותר גם מתאוות היתר כו' שהוא בחי' נוגה דיצירה חציו טוב שיוכל לעלות למעלה כקרבו כו' וכמו בר לבב הנ"ל, ואח"כ בחי' נשמה דבריאה דהיינו בחי' הבירור האחרון יותר גם מנוגה דבריאה כו' שזהו ענין הביטול בעצם לאין גם בלב בשר דנוגה דעומק לב נשבר הגשמי עד שיהי' מואס ברע שנק' מואס בחייו ממש בטבעי' כנ"ל, שכל זה הוא רק בחי' הזדככות החומר בתכלית מכל פסולת דק מאוד ביותר שהטוב שבו יוצא נקי בתכלית עד שהוא כאבן המצוחצח ביותר, והוא ענין אה"ר בתענוגי' להתענג על ה' ממש בלב בשר דוקא בניגון ושיר שנק' שיר אל ממש כמו בנשמה אלקות מצד עצמה כמו לבי ובשרי ירננו כו', וכן כמה לך בשרי כו' בתענוג גופני ממש והן כמו הצדיקים שלכם חלל בקרבם מצד שנתברר חומר גופם בתכלית העילוי כו' וד"ל.

ד) ונמצא שתשובה הע' דנשמה דבריאה מנוגה דבריאה עד גם בחי' נוגה דאצילות שכולו טוב בתכלית שזהו כמו הכדכד וכמו כתנות אור באלף הרי נתעלה בחי' עונג הגופני להיות בחי' עונג האלקי דאצילות ממש בלי פירוד כלל כמו ישבעו ויתענגו על ה' וכן ויחזו את האלקי ויאכלו כו', ודוגמא לזה הי' בלחם המן שנא' שטו העם ודכו כו' ולא הי' בו שום רע כלל שהיא בחי' הגשמות עונג העליון למט' וכמו לחם הפנים כו' ובסעודת לויתן כו' (ומעין זה בסעודת השבת עכשיו שאינו מגשם כל כך כו'), ולע"ל דכתיב ונח"י לפניו ממש כו' כך הענין אה"ר בתענוגים להתענג על ה' בלב בשר בשיר אל ממש כנ"ל ע"י התשובה פנימיות דבחי' נשמה דבריאה בעלותה בלבושא דכיא דבירור מנוגה דבריאה עד בירור האחרון ביותר שהוא ענין מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח שזהו מיכאל כה"ג דבריאה שמקריב ללבוש הגופני דנשמות דבריאה באצילות לאשתאבא בגופא דמל' באצילות, וכן יעלו עוד מעילוי לעילוי עד בירור דחשמל דנוגה דאצילות ולמעלה היינו שנק' לבנת הספיר או אבן ספיר כו'. אמנם הנה יובן דתחילת

בלב בשר דוקא: ראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תרה. וש"נ. שם במדבר ח"ג ע' אטו.
 לבי ובשרי . . כמה לך בשרי: תהלים פד, ג. שם סג, ב.
 שלבם חלל בקרבם: ע"פ תהלים קט, כב. וראה תניא פ"א שמפרש: שאין לו יצה"ר כי הרגו בתענית, ובהנסמן בהמ"מ לשם.
 ישבעו ויתענגו על ה' . . ויחזו את האלקים: ע"פ תפילת עמידה דשבת: תהלים לו, ד: ישעי' נח, יד.
 משפטים כד, יא.

שטו העם ודכו: ע"פ בהעלותך יא, ח.
 בסעודת השבת . . שאינו מגשם כ"כ: ראה לעיל ע' איתקעב"ג.
 ונח"י לפניו: הושע ו, ב.
 מיכאל מקריב נשמות: ראה חגיגה יב, ב (ע"פ גירסת הע"י). זבחים סב, א. מנחות קי, א תרד"ה ומיכאל.
 זח"א פ, סע"א. פא, רע"א. ועוד. ובהנסמן בארוכה בס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' א. דברים ח"א ע' עא.

בירור הראשון מנוגה דעשי' שנק' פסולת הגס ביותר הרי הוא עצמו שעלה למעלה מעלה כיכ בבירור אחר בירור עד כחי' בירור דנוגה דאצילות ונעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, ושרשו העליון יותר הוא בחינת חשמל העליון שלפני האצילות דכתיב ישת חושך סתרו, ועי' אמר כיתרון האור מן החושך כאשר החושך העליון יאיר שהוא למעלה הרבה מגופו של אור שלאחר החושך וההעלם, וזהו כעצם השמים לטוהר טהור בעצם דהיינו שיאיר עצם הבהקת ובהירות המאור שנקרא טהירו עילאה כמו לפני הוי' ממש טהירו כמי'ש במי'א שהיא טהירו עילאה שלמע' גם מן הקדושה שזהו הטעם שטהרה מביאה לידי קדושה דהיינו שעיי' בחי' בירורים דאוי' דבעי'ת עולה למעלה כל כך עד שמביא וממשיך לבחי' הקדושה שהוא בחינת בירור דאוי' דנשמות הצדיקים כמשי'ת, ועכ"א מה טובו אוהליך יעקב ואחי'כ משכנותיך ישראל כמשי'ת.

כא) והנה בחי' בירור הב' הוא ענין בירור הנקי (שזהו נק' עצם הזדככות של הטוב) כי בבירור הא' שיוצא הנקי והטוב לוקחים את הנקי ומבררים אותו בבירור שני וג' עד כמה פעמים עד שבבירור האחרון הוא כסף הנקי בתכלית (ולא כאופן בירור הנל' שמבררים הפסולת עד בירור הפסולת הדק ביותר שיוצא ממנו הנקי אלא הנקי עצמו עולה ומתברר בבירור אחר בירור כו') (ובכלל זהו ההפרש בין מצרף לכסף שמבררים הנקי דוקא ובין כור לזהב שמבררים הפסולת, וזהו ב' מדריגות דחוי'ב דאוי' ואוי' כמשי'ת ואיש לפי מהללו הוא הכוללם יחד וכמא' למהוי כדין וכדין כו'). והדוגמא לזה יובן בבחי' בירור הנשמות שהוא בחי' בירור דאוי' דוקא שהוא בא מלמע' למטה רק לזכך את הצורה ולא לזכך את החומר רק שממילא עיי' בחי' הזדככות הצורה ביותר נזדכך גם החומר כו'. והענין הוא כמבואר למעלה בענין התפעלות עצמיות בנשמה האלקי' בדביקות והתקשרות עוז באה"ר בתענוגים להתענג על הוי' בניצוץ הנמשך אחר השלהבת וכמו משכני אחרין נרוצה שז"ש כל הנשמה תהלל י"ה ברשפי אש שלהבת י"ה דוקא שבזה יש עליות הנשמות בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור למע', וכמו ילכו מחיל אל חיל כו' שנשמות דגי'ע דעשי' עולי' במדריגה גבוה הרבה מהראשונה בערך מעלה נבדלת במעלת גי'ע דיצירה, וכן עולי' עוד מגי'ע דיצירה לגי'ע דבריאה ולמעלה מעלה ובכל עלי' יש ביטול מהות העונג

ישת חושך . . . כיתרון האור: תהלים יח, יב. קהלת ב, יג.

כעצם השמים לטוהר: משפטים כד, י. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תס. וש"נ.

שטהרה מביאה לידי קדושה: עי' כ, ב.

מצרף לכסף . . . לפי מהללו: משלי כו, כא.

להוי כדין וכדין: ביב עה, א. ראה לעיל סי"ח.

משכני . . . כל הנשמה . . . שלהבת י"ה: שה"ש א, ד. תהלים קנ, ו. שה"ש ת, ו.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

והשגת אלקות הראשונה לגמרי, וכמו שידוע בענין העמוד שיש בכל ג"ע שבו עולין ששם מתבטלין ממצאותם הראשון וכעולה לפני השר הגדול שמתבטל ממצאותו, וכאשר יעלה ויבא לפני המלך צריך שיבא לכלל ביטול יותר שבחי' ביטול הראשון כיש יחשב לפ"ע גודל מעלת המלך על השר כו' וד"ל.

(כב) ויובן זה במה שמצינו באברהם אע"ה שהי' הולך בכל יום ויום בעלית המדריגה יותר עליונה בעוז ידידות אה"ר בתענוגי' בהתקשרות ודביקות עמוקה יותר כמ"ש בזוהר עמ"ש הלך ונסוע מדרגא לדרגא כו', ולפ"ע יוכל להיות בכל נשמה שהי' בה עליות במדריגות מדי יום ויום שתבוא לכלל ביטול אמיתי ודביקות באה"ר בתענוגי' יותר עליונה כו' משום דרוח אייתי רוח כו' ונמשך על נשמתו מאה"ר העליונה יותר כמו משכני כו', וזהו ענין התפעלות התענוג העצמי באלקו' שנק' ישראל שיר אל כו' ממש כמו וחסידך ירננו כו' (ובאמת הנשמות הגבוהות ביותר כנשמת האבות ומשה כו' טרם מ"ת שלא הי' להם שום עבודה כל היום כשהיו רועים צאנם בשדה ודאי היו קשורים ודבוקים בה' א' בכחי' מרכבה בעל"י הנשמה בעילוי אחר עילוי בניגון ושיר אל כל היום ומידי יום ויום היו הולכי' ועולים יותר, וכמו"כ אחר הסתלקותם שנשמתם צרורים בצרור החיים העליונים עולי' והולכים ממדריגה למדריגה עד אין שיעור למעלה בעולם הא"ס, וכמו וקדושים בכל יום יהללך סלה בלי הפסק כלל (וזהו ג"כ מיכאל כה"ג מקריב נשמות כו' שמתעלים יותר לאשתאבא ולא כדלעיל וד"ל), והנה בחי' בירור זה דנשמות מצ"ע להיות מתעלים בתכלית העילוי והזדככות נקרא בירור דאוי' שהוא אור בהיר וזך בעצם כאבן השוהם שמאיר מאליו' בהבהקה יתירה (שהוא בחי' אור זרוע לצ"ע כו' להוסיף בו אור גדול מלמעלה למטה עד שממילא יוברר מכל סיג ופסולת אפילו דק שבדקות כו').

(כג) וזהו הנק' עבודת מתנה שהיא באה ממילא ומאל"י כו' בלי יגיעה כלל, וז"ש ולא ראה עמל בישראל שיר אל דנשמות מצ"ע והוא בחי' בירור דגדלות המוחין דישראל כמ"ש כי שרית עם אלקי' כו', משא"כ בחינת

בענין העמוד שיש בכל ג"ע: ראה זח"א ר"ט, א. זח"ב ר"א, א. תר"א ק, סע"ב. סה"מ תקס"ח ע' שפ וע' תקנ"ד, ובהנסמן בהמ"מ לשם.

בזוהר עמ"ש הלך ונסוע מדרגא לדרגא: לך לך יב, ט. זח"א פד, א.

דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב. זח"א צט, ריש ע"ב. אה"ת חנוכה רפ"ו, א.

וחסידך ירננו: תהלים קלב, ט.

מיכאל כה"ג מקריב . . . ולא כדלעיל: ראה לעיל סי"ב.

לאשתאבא: זח"א ר"ז, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' מה. וש"נ.

מאליו: בכתי' ב: אורו.

ולא ראה עמל בישראל: בלק כג, כא. וראה לעיל סוף סי"ג. וש"נ.

בירור דא"ח לברר לעה"ד טו"ר מלמטה למעלה הוא בירור דקטנות שנק' יעקב י"ד עקב כו' וד"ל (וכמו ההפרש בין בחי' עיבור שהולד מקופל כו' ואוכל ממה שאמו אוכלת שנתברר רק מפסולת הדמים כו', ועיקר גידולו ט"ח הוא מדם המאכל שאמו אוכלת שנהפך לחי' ואח"כ כשנולד מתגדל גידול שני בבחי' גידול המדות והחכ' שהיא גידול הצורה. ואמנם אם לא בירור הראשון דעיבור לא ה" מתברר אח"כ במידות ושכל וזהו יתרון מעלת בחי' בירור דקטנו' דעיבור שמחמתו דוקא יהי' בירור שני דגדלות המוחין ומדות (וכמאמר שמלמדין לעובר במעי אמו כל התורה כו', וכתוב מי יתנני כירחי קדם דוקא), וכנ"ל דתשובה התחתונה דנפש דעשי' שזהו כמו בחי' בירור דקטנות דעיבור כמ"ש בבטן עקב את אחיו כמ"ש וידו אוזתו כו' וכנ"ל הוא השרש ומקור לתשובה הפנימיות דתשב ה" דישאל אחר גידול המוחין ומדות, ולז"א מה טובו אוהליך יעקב דוקא ואח"כ משכנותיך ישראל וראי' ממה שטורה דתשובה תתאה דנפש דיעקב מביאה לידי קדושה דהיינו להיות בחי' ישראל מפני ששרשה בטורה עילאה שנקרא טה"ע כמו לפני ה' תטהרו כנ"ל וד"ל.

כד) והנה מעתה יובן ענין ירידת הנשמות דישראל לי ראש שעלו במחשבה בגוף חומרי בעוה"ז שהוא לצורך עלי' למעלה ממקור חוצבה שבמחשבה הקדומה, והיינו כאשר הנשמה דישראל לי ראש בגוף תבוא לבחי' התשובה בלב נשבר בגשמי' דוקא שמחמת זה תעלה למע' הרבה יותר והוא מטעם יתרון האור שמן החושך העליון (דישת חושך סתרו בבחי' חשמ"ל העליון הנ"ל שמוזה יאיר עצמות המאיר דנק' טה"ע כו' שלמעלה מן בחי' הקדושה דצ"ג שהיא בירור דאוי' הנ"ל משום דבחי' או"ח חוזר לקדמותו ממש, והיינו דא' דיפה שעה א' כו' דתשובה דנפש דעשי' בבחי' או"ח כנ"ל היא הקודמת למעיט' להאיר בתוס' אור גדול כנ"ל, וע"כ ממילא מוכן שהתשובה ומעיט' בעוה"ז יותר גדול מחיי העוה"ב שהוא רק עילוי הנשמות דצדיקים ע"י שכר המצות כידוע, וזהו שהושפל אור הזרוע לצ"ע שהן נשמות הצדיקים למטה בגופי' שזריעה זאת היא בשביל הקצירה כמ"ש הלך ילך ובכה נושא משך הזרע ואח"כ בא יבא ברינה כו', שהן הכירורים דאוי"ח שעי' תשועמ"ט בעוה"ז לעלות למעלה ממקור חוצבם במחשבה שהוא בחי' העלי' לאשתאבא בגופא דמל' ממש בפנימיות ועצמות א"ס ב"ה שלמעלה מן המח' כו' א' זרעו לכם לצדקה שהן המצות וקצרו לפי חסד

שהולד מקופל: נדה ל, ב.

שמלמדין לעובר . . כירחי קדם: נדה שם. איוב כט, ב.

בבטן עקב . . וידו אוזתו: הושע יב, ד. תולדות כה, כו.

הלך ילך ובכה: תהלים קכו, ו.

זרעו לכם לצדקה: הושע י, יב.

העליון כו', וזהו דמשיח אתא לאתבא צדיקיי' בתיובתא (וכן א' דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מותו מטעם זה וד"ל).

כה) והנה עיקר התשובה למטה הוא רק עקירת הרצון הזר שכבר נתקשר שם יעקור רצון זר זה בלבו לגמרי הוא ע"י המרירות שנתמרמר נפשו מזה מאוד כידוע, והוא דוקא ע"י ישראל לי ראש שעלה במחשבה והושפל כ"כ למטה ברע דנוגה יבא לבחי' תשובה במרירות בלב נשבר לסלק הרצון הזר מאותו דבר הרע לגמרי כנ"ל או ע"ז באתדל"ת דישאל זה שנק' אדם אדמה לעליון כו' מעורר אתדל"ע באופן זה ג"כ לסלק פנימיות רצה"ע שלא יאיר ויומשך למטה לחיצוני' הרצון שמשפיע גם להיכלות דק"ג כו' אשר מחמת שבה"כ ירד האור דרצה"ע מפנימיות לחיצוני' כו' עד שירד למט' כל כך גם לע"ש דנוגה שזהו ענין גלות השכינה (ומאחר שנפל בשבה"כ למט' מטה כ"כ בחושך והסתר המדריגות מוכרח לומר ששרשו עליון יותר שכל עליון יותר נפילתו למטה יותר והוא בחי' חשמל העליון כו', וא"כ אותו רצה"ע שירד לע' שרים דנוגה שנפל למט' כ"כ שרשו בהעלם וחושך סתרו שלמע' מן האור כו', ובסילוק רצון דישאל ע"י תשובה שהוא עקירת הרצון כנ"ל יהי' ג"כ למע' החזרת פנימיות רצה"ע שלא ירד עוד למט' בנוגה (להיות את עשו שנאתי כמו במ"ת שירדה שנאה לאומה"ע) שהוא הגברת רצה"ע מנפילתו למטה כו' והוא מטעם שע"י התשובה דמרירות בלב נשבר נהפך החושך לאור למטה, וכך יהי' למע' שיהי' יתרון האור מן החושך העליון והוא כאשר יעלה פנימיות רצה"ע מן החיצוני' דרצון שנפל למט' בע"ש ששרשו עליון ביותר מטעם הנ"ל עד שמחמת זה יאיר אור גדול באור הזרוע לצ"ע כו' מריש כל כו', וכמ"ש העם ההולכים בחושך והפכו החושך לאור ע"י התשובה הנ"ל ראו אור גדול (וכמ"ש ז"ל טוב מאוד זה מ"ה כשנהפך לחיים), ועד"ז כל מיני תשובה הנ"ל מעלים ומגביהים לאור העליון הפנימיות שירד למט' להיות עולה במעלה ומדריגה גם מכמו שהי' תחילה כ"י בחי' או"ח חוזר לקדמותו ממש כנ"ל וזהו ענין הירידה הנ"ל שהוא לצורך עלי' שהוא להגבי' ולהעלות גם למעלה לבחי' רצה"ע יותר מכמו שהיתה תחלה כמו שהוא למט' ע"י תשובה דוקא דישאל

דמשיח אתא לאתבא צדיקיי': ראה זח"ג קנ"ג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ וקרא ח"ב ע' תקע. דברים ח"א ע' ז. ושי"ג.

דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מותו: ראה זח"ב קיד, ב. ובהנסמן עוד במילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ס"ע ארע"ט.

שנק' אדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אקמ. ושי"ג.

את עשו שנאתי . . . שירדה שנאה לאומה"ע: מלאכי א, ג. שבת פט, א.

מריש כל כו': מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין.

העם ההולכים בחושך: ישע"י ט, א.

טוב מאד זה מהי"מ [מלאך המות]: בראשית א, לא. ראה ב"ר פ"ט, י. זח"א יד, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ז. ושי"ג.

כ' . . . מכמו שהיתה תחלה: ניתוסף מכת"י ב.

שמסלק ומגביה הרצון זה שהי' לו ברע דנוגה שעליי' זאת עולה בבחי' או"ח למע' הרבה משרש אותו הרצון כו' וד"ל (וע"כ משיח יעשה לצדיקים בע"ת אבל תשובה בלא צדיקים שהוא תשובה בלא מע"ט אינו עולה כ"כ בעצמות רק לשרשם בבחי' התווה לבד כמשי"ת בסמוך וד"ל).

כו) וז"הו ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח ועתה לקח את ברכתי כו'.
דהנה מבואר למעלה שישראל לי ראש מחמת תשובה בלב נשכר דוקא עולה למע' ממקור חוצבה כנ"ל, וזהו את בכורתי לקח כו' להיות ששם יעקב הוא ע"ש המרמה שנק' עקבה וכמ"ש בבטן עקב את אחיו ולכך קרא שמו יעקב וכמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו כו', והענין הוא דבחי' הביורורים דעה"ד טו"ר ע"י נש"י ששרשם בבחי' התיקון הוא בא ע"י מרמה וערמה דוקא וכמו שאנו רואים בכל איש מישראל שגם שעבודתו כל היום בלב ונפש בצרכי גופו כמו במאכל ובמשתה ושאר צרכיו ובחיפוש הפרנסה למצוא טרף לנפשו בשוה ממש עם אוה"ע לחיות כחיי הגוים כו', עכ"ז יש בהעלם בלבו ונפשו שכל עיקר הכוונה היא כדי שיוכל להיות עובד ה' בגופו ויתן צדקה מיגיע כפיו ויגדל בניו לת"ת כו' שזהו הבא בגילוי גמור בנפשו ולבו בעת הכושר כמו בתפילה שבלב רק כל היום מוסתר הוא מאוד ונמצא דגם שנדמה לעין הרואה כעשו ממש בכל דרכיו, ובאמת אינו כן שעיקר המכוון הפנימיות דיעקב בכל דרכיו הוא לה' לבד שהרי גם כשאוכל כעשו ממש מברך בהמ"ז בכוונה לה' באמת כמ"ש ואכלת ושבעת כו' שמברך לשם ה' ממש, וכן מתפלל בכוונה ורעותא דליבא מכח האכילה שאכל שנהפך לדם בחלל השמאלי ומתפעל בהתלהבות לב בשר לה' כו' הרי עולה כל בחי' הטוב לה' ממש כקרבתו כו' וכן הצדקה מיגיע כפיו שאעפ"י שנתקשר בכל לבו במו"מ לצרכי חיי גופו בגשמי' עולה צדקה זו לה' ממש כמ"ש והלך לפניך צדקך כו', וכך בכל המצות שעושה בדברי' גשמי' כטו"ת ושמירת שבת ממלאכה גשמי', וכן מצות ת"ת שמדבר דבר ה' בהבל פיו הגשמי' וכה"ג כל גילוי רצוה"ע במצות מעשיות בגשמיות דוקא כידוע.

כז) רק שכל זה הוא בבחי' ההעלם לבד וזהו כענין מרמה וערמה כדרך הרמאים שהולכים תחילה כפי רצון המנגד וגונב לבו ואח"כ לנקודת הענין נשאר כרצונו דוקא כמו שחשב, וכך בנקודת המכוון ורצון הפנימי כמו בתפילה הרי יעקב חבל נחלתו דוקא חלק ה' ממש וכל היום הרי הוא מלוכש בהעלם בהיפוכו שזהו מה שבא להתלכש בלבושי עשו בכל עניני עוה"ז עד שנדמה כעשו ממש, ובאמת אינו כעשו ממש דעיקר כוונת עשו

ובחיפוש: בכת"י ב: ורדיפת.
ואכלת ושבעת: עקב ח, י.
והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, ח.
יעקב חבל נחלתו: האוינו לב, ט.

הוא רק גופו של דבר הגשמיות בתענוגי עוה"ז וחמדת ממון וכל תאוות גופני' להתעדן בו מצד העצם כי זהו חלקו וגורלו בעצם שרשו, ע"כ אין לו בזה שום כוונה אחרת כלל כי אין לו זולת זה שום דבר כוונה ורצון כו', אבל לא באלה חלק יעקב כי באמת מצד שרש יעקב למע' שחלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו כו' אין ליעקב חלק בעניני עוה"ז כלל רק ה' הוא חלקו וגורלו ונק' יעקב חבל נחלתו לבד רק שהושפל יעקב למט' להתלבש בלבושי עשו והוא רק כדי לברר לברר בחי' הטוב שברע כנ"ל, אך בירור זה הוא בערמה ומרמה שעושה א"ע כעשו ותוכו וכונתו אינו בגוף העונג הגשמי דעוה"ז או טרדת המו"מ להשיג הון כו' מצ"ע רק לה' לבדו כו' וד"ל.

וזהו שא' אחיו אנכי ברמאות דאעפ"י שיעקב ועשו עושו מעשה א' אין תוך כוונת שניהם שוה זה תוך פנימיות כוונתו לה' שכל מעשיו בעוה"ז כימי חיי הבלו רק לברר הטוב מן הרע להגיע מזה העלאות לה' א' כעבודה שבלב בתפילה ותשובה ותו"מ וגופו של דבר בעניני עוה"ז אינו לרצון אמיתי' לו כ"א בהכרח כו', וזה תוך כל פנימיות עצמותו רק להנאת עצמו מצד שזהו חלקו וגורלו בעצם כנ"ל, וא"כ מה שהושפל יעקב להיות מתלבש בלבושי עניני עוה"ז שהיא חלקו של עשו הוא ברמאות ומרמה להדמות במעשה עשו ולהיות מברר ממנו בחי' הטוב שהוא הכוונה הטובה לה' שזהו בהעלם וכל דבר שהוא בהעלם נק' ערמה (וכמו אני חכ' שכנתי ערמה שחכ' הוא רק גילוי אור האמת לאמיתו וערמה הוא אשר מעלים ומסתיר אור האמת שיהיו בהעלם דוקא).

כח) וזהו ויעקבני זה פעמיים, דהנה קריאת שם יעקב בעצם הי' מחמת שבבטן עקב את אחיו כמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו כו', וזהו ענין התשובה פשוטה בלב נשבר בגשמיות שהוא לברר הטוב מן הרע גמור כנ"ל והוא ענין הבירורים דבחי' הקטנות שבבחי' תשו"ת שבחי' נפש דעשי' הנ"ל שהיא בחי' הבירור דבחי' עיבור כולד המתברר בבטן אמו והיינו בבטן עקב את אחיו כו' שידו אוחזת כו', והן כל ענין הבירור' דגלויות שנק' עיבור כידוע בענין המאמר אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו' והוא ענין תכלית דוחק ולחץ הפרנסה שמבלבל המוח ולב כו' עד שנדמה בכל מעשיו כעשו כו', ועכ"ז עושי' תשובה בלב נשבר ויצעקו אל ה' בצר להם כו' ומתברר ועולה הטוב מהם בתפילה ותו"מ כו', וזהו וידו יו"ד דחכ' דתו"מ בפ"מ אוחזת בעקב עשו גם ברע גמור דקליפות להוציא מהם

אחיו אנכי ברמאות: מגילה יג, ב.

אני חכמה שכנתי ערמה: משלי ח, יב.

אפילו אתה מתמלא עליהם עברה: ברכות כח, ב.

ויצעקו אל ה': תהלים קנ, ו. ועוד.

הטוב ולהפוך חשוכא לנהורא ע"י תשובה אמיתי כנ"ל, וזהו שרש ומקור לתש"י הפנימי ד'ישראל לי ראש כו' וד"ל.

כט) אך הנה מ"ש ויעקבני זה פעמים לא קאי על מה שבכטן עקבו רק על מה שלקח בכורתו וברכתו כו'. והענין הוא כידוע בענין הבכורה שבאמת יעקב הוא הבכור מצד האב שמטפה ראשונה הי' רק שיצא אחרון כמשל השפופרת סתומה מצד א' שהנכנס ראשון יוצא אחרון כו' ומצד האם הי' עשו הבכור שיצא ראשון כמ"ש ויצא הראשון אדמוני כו' (ולע"ל שיהי' הבכורו' כהנים כמו שיתעלה בכור דיוסף שמצד האם כי אשת חיל עט"ב כמ"ש במ"א גם יהי' לעשו בירור כנ"ל ביתרון האור כו' כמשי"ת). ושרש הענין הוא ד'ישראל עלה במח' היינו בבחי' פנימי ועצמי דא"ס ב"ה ממש כמ"ש כי חלק ה' כו' יעקב כו', והוא בחי' האור הראשון שלפני הצמצום הראשון שנק' חשך סתרו כו', ואח"כ נעשה הצמצום הראשון שנק' מק"פ וחשך כו' והוא הקודם לאור הבא בגילוי בקו"ח כו' והוא ג"כ בחי' התהו שקדם לתיקון כו' וכמ"ש ואלה המלכי' כו' כידוע, ולמטה הוא מה שקליפה קדמה לפרי כו' שזהו מצד שרשו בתהו שקדם לתיקון והחשך וצמצום שקדם לאור וכמ"ש כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא (וזהו ששאל ר"ז לר"י מ"ט עיזי מסגי ברישא שהן אוה"ע דעשו איש שעיר והדר אימרי שהן צאן קדשי' דיעקב וכמ"ש יעקב לעשו יעבר נא אדוני כו' והשיבו כברייתו ש"ע כו').

ל) וזהו שא' יעקב אנכי עשו בכורך ומה שאמר בכורך אמת הי' מצד האב כנ"ל אך מ"ש עשו בכורך היינו מצד שנתלבש בלבושי עשו כדי שיהי' בירור דעשו הוא ק"נ דעשי' שנפל בשכה"כ מבחי' התהו ע"י יעקב דוקא שהוא ע"י תשובומע"ט ותו"מ דיעקב דוקא ולא יהי' עלי' לעשו כמו שהוא בשרשו בגבו' דקדושה דבחי' התהו ע"י ברכות יצחק שלא הי' ליעקב תקומה מפניו כלל להיות שרש עשו בבחי' החושך שקדם לאור כו', והיינו ע"י תשובה לבדה בלא תו"מ כלל וכגר המתגייר וכתשובה דראב"ד וכה"ג

כמשל השפופרת: ב"ד פס"ג, ת. וראה לעיל ד"ה לא הביט [ריש ביאור שני]. וש"נ.
 ויצא הראשון אדמוני: תולדות כה, כה.
 ולע"ל שיהי' הבכור כהנים . . . שיתעלה בכור דיוסף . . . כמ"ש במ"א: ראה לעיל ע' אתקעד. וש"נ.
 אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.
 כי חלק ה': האזינו לב, ט.
 ואלה המלכי' . . . שקליפה קדמה לפרי: וישלח לו, לא. ראה לקו"ח להארז"ל וישלח שם. וראה לעיל ע' אתקנו. וש"נ.
 כברייתו ש"ע [של עולם] . . . מ"ט עיזי מסגי: שבת עז, ב.
 יעבר נא אדוני: וישלח לג, יד.
 אנכי עשו בכורך: תולדות כו, יט.
 וכתשובה דראב"ד: ע"ז י, א.

כמ"ש במ"א, וזהו שדקדק לומר תשומע"ט ולא תשובה בלא מע"ט (וראי' מאנשי נינוה שעשו תשובה והי' קטרוג גדול על ישראל כו', ולזה ברח יונה כו'), ומה שיש ביכולת יעקב לברר לעשו בהתלבשות בבגדי עשו החמודות שהן לבושים דק"נ ששרשם בחשמ"ל העליון כו' הוא מצד שרשו באור פנימי ועצמי דאי"ס שנק' חלק ה' ממש (שהן התו"מ) שקדם לחושך וצמצום הראשון כנ"ל, וזהו את בכורתי לקח כו' דהנה הגם שעשו הוא הבכור למט' להיות שקליפה קדמה לפרי מצד שרשו בתווה שקדם לתיקון כנ"ל וע"כ יצא ראשון כו', אבל יעקב לקח בכורתו גם למט' והוא ע"י בחי' החכ' שבתו"מ וע"י בחי' כח מ"ה שבנשמה האלקי' שמברר הטוב מן הרע דק"נ משום דבכ"כ אתבררו דוקא והחכמה נק' ראשית כמ"ש קודש ישראל לה' ראשית תבואתו כו' (והוא מצד שרשו בעצמיות אוא"ס שלפני הצמצום הראשון, ע"כ אין בירור לעשו כ"א ע"י יעקב דוקא גם למטה כנ"ל), והיינו ע"י בחי' התשו' דבחי' רוח דיצי' הנ"ל שע"י התפעלות אלקות בדו"ר שכלי"י יפעול התפעלות אלקות גם בלב החומרי כו' להיות סו"מ בתשובה פנימיות בלב נשבר ובקעומ"ש באה' ורצון כו' כנ"ל, וע"י המרירות מסלק ומבער הרצון הזר שבק"נ גם בתאוות היתר כו' וגם שנופל לפרקים עושה תשובה באמת, וזהו ענין את בכורתי לקח מפני שיהי' עי"ז אתדל"ע לסלק רצוה"ע שהי' מאיר בחיצוניות שהוא הצמצום הראשון ועולה למע' בעצמות פנימיות הרצון שהוא לישראל לבד ע"י שמסלק ומגביה הרצון מק"נ שנפל בו רצוה"ע בדרך ירידה והשפלה. וזהו שלקח יעקב מעשו את בחי' הראשית דבכורה דעשו שיש בהעלם בתענוגי עוה"ז שנפל בשבה"כ כ"כ למטה אשר הי' בשרשו הראשון כנ"ל, וזהו ע"י מרמה וערמה כנ"ל וד"ל.

לא) ומה שא' ועתה לקח ברכתי שהוא מה שנתלבש יעקב בבגדי עשו ולקח הברכות מיצחק הנה זה ע"י בחינת תשובה הפנימיות דבחי' נשמה דבריאה הנ"ל שהוא בחי' אה"ר בתענוגים להתענג על ה' גם בלב בשר החומרי כמו בנשמה ולהיות מואס ברע בתכלית לב נשבר כו' שנתעלה עונג הגשמי הגופני להיות בבחי' עונג העליון ממש כמו לע"ל וכנ"ל בלחם הפנים וכמ"ש למעלה, הרי זה ענין הברכות שקיבל יעקב מיצחק מטל השמים העליונים ומשמני הארץ העליונה שיבואו מלמעלה למטה בהגשמה בלי פירוד כלל, ואעפ"י שאין חלקו של יעקב רק בה' לבדו כנ"ל שאין שורש משם לתענוגי עוה"ז גשמי"י אבל ע"י בחי' בירור שלו בבגדי עשו החמודות דבחי' התווה שיהי' יתרון האור מן החשך העליון הרי יוכלו לקבל כל

וראי' מאנשי נינוה: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שט. תו"ח נח עו, ד ואילך.
 דבחכמה אתבררו דוקא: ראה זחי"ב קנד, ב. אגה"ק סכ"ח, ובהנשמו בלקוטי הגהות לשם.
 קודש ישראל לה': ירמ"י ב, ג.
 וכנ"ל בלחם הפנים: לעיל סי"ב.
 מטל השמים: . . ומשמני הארץ: תולדות כו, כח.

תענוגי' עליוני' שבטל השמים העליוני' לבא למטה בהגשמה שזהו באמת חלקו של עשו וברכתו, וזהו שא' ועתה לקח גם ברכתי בערמה ובמרמה כמ"ש בא אחיך במרמה כו', ואח"כ כאשר נאבק עם המלאך שרו של עשו למעלה נק' ישראל לי ראש שהוא הבירור דנוגה דאצילות שזהו בחי' האצילות ממש כידוע, וז"ש כי שרית עם אלקי' המצמצם שהוא בחי' חשמ"ל העליון, ועכ"ז שרש ענין ישראל זה ואשר הצליח מרמתו ב"פ בככורה וברכות הכל מחמת בחי' הבירור דקטנות דעיבור שבבטן עקב את אחיו כנ"ל, והוא בבחי' התשובה הפשוטה להיות סו"מ בפו"מ לבד כנ"ל שזהו בחי' תשו"ת דנפש דעשי' החוטאת כו' משום דסוף מעשה כו' וכנ"ל בענין טהרה שמביאה לידי קדושה וכמשי"ת וד"ל.

(לב) **ובכל** זה יובן מ"ש מה טובו אוהליך יעקב, דהנה ידוע דהי' במשכן ב' מיני יריעות א' יריעות עיזים לאוהל על המשכן והן עשתי עשר יריעות להיות שהן מבחי' הבירורים דק"נ דרע שיוצא בחי' הטוב שבהם ע"י התשובה דנפש דעשי' שהיא בחי' יעקב כנ"ל, ע"כ הי' עשתי עשר דוקא לנגד י"א ארורים דקליפה שהן עיזים כמ"ש ועשו אחי איש שער, ואמנם נתבררו בחי' שערות עיזים דעשו ונעשו לבחי' אוהל על המשכן שהוא מקיף חיצוני' כמו השומר מן החום והגשמים כמו עלי הפירות שהן שומרים לפירות כנ"ל כך יריעות עיזים היו לשמירה מן החיצוני' המקטרגי' כו', וזהו דוקא ע"י תשו"ת דסו"מ בפ"מ לבד אעפ"י שהוא מדריגות התחתונה ביותר אבל מצד נפילות הרפ"ח כו' כיכ למטה ברע גמור זהו מצד שבאים ממקום גבוה ביותר שהוא בחי' חשמ"ל דישת חשך סתרו שיתרון האור מן החושך העליון דוקא כנ"ל הרי הוא ע"י בחי' הבירור דקטנו' דבחי' גיבור דוקא שנעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו כנ"ל בטעם ענין טהרה שמביאה לידי קדושה כו' וד"ל.

וְזֶשׁ מה טובו פי' בלעם ראה והשיג הפלגת מעלת בחי' הטוב הגנוז בתשובה בנפש דיעקב שמהם נעשה אוהל על המשכן שיש בו יתרון מעלה גם על המקיפים דיריעות דקדושה מטעם הנ"ל (עד שיותר טוב מחיי העוה"ב מטעם הנ"ל), וגם משמעות פשט דאהליך יעקב לשון רבים שהוא מה שיש לכאור"א אוהל להיות למגן ולמחסה עליו מקטרוג החיצוני' ע"י התשובה שלו בפו"מ, וכמו שאמר דוד כי יצפנני בסוכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו שזהו ביום רעה ביומא דדינין שלטי' בעלמא, וכמו כי אתה הי' מחסי כו' עד ונגע לא יקרב באהליך ובהיות שכל חפצו ומגמתו של בלעם הי' לעורר

בא אחיך במרמה: שם, לה.

י"א ארורים דקליפה: ראה לעיל ע' אשעז. ושי"ג.

ועשו אחי איש שעיר: ע"פ תולדות כו, יא.

כי יצפנני בסוכו . . כי אתה הי' מחסי . . ונגע לא יקרב: תהלים כו, ה. צא, ט"ו.

ולמצוא קטרוג על ישראל אך כאשר הסתכל וראה באוהלים דיעקב א' מה טובו אוהליך יעקב שאין כל קטרוג יכול לבא בכם מפני טוב הגנוז באוהליך דוקא שהו בחי' המקיפים שנעשו מבחי' הביוררים דרע גמור דקינ ע"י תשובה בפומ' דוקא כנ"ל וד"ל (והוא לפי שנסתלק פנימיות רצוה"ע מע"ש דנוגה והוגבה למעלה ע"י הסתלקות הרצון הזר בתשובה דסומ' בפומ' כנ"ל ומזה נעשה בחי' מקיף דרצוה"ע דקדושה כו'). וזהו ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם ויהפוך הקללה לברכה כי אהבך כו' בבחי' מקיף דרצוה"ע שלמע' מן הטעם כו' לפי שסילק הרצון ולא אבה לשמוע כו'.

(ג) ואח"כ אומר משכנותיך ישראל שהו יריעות המשכן דקדושה ממש והוא בחי' תשובה דרוח ונשמה הנ"ל שאינו מן הרע גמור אלא שיהי' הטוב בתכלית הבירור, וכמבואר למעלה בבחי' תשובה דבחי' רוח דיצי' שיהי' בר לבב והעיקר במעשה המצות שיהי' בכוונה ורעותא דליבא באוי"ר ובסומ' ע"י יראה בקעומ"ש בפנימיות כו' שע"ז נמשך בחי' מקיפי' דקדושה ממש שהו הי' יריעות דתכלת שש משזר וארגמן כו' שכלולה משהו גוונים שהו ר' מדות חג"ת כו' שהוא כללות ענין המצות רק שנחלקו לרמ"ח אברים ושס"ה גידי' שהו רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת בציור אדם כמו חסד דרועא ימינא כו', והכל כלולי' ביריעות המשכן שהו בחי' מקיפים הסובבי' על הכלים שבמשכן שהו כלי' פנימים כמו הארון ולוחות שבו שורה בחי' כתר עליון וח"ע ומנורה ושולחן חו"ג ומזבח הפנימי בחי' ת"ת ומזבח החיצון בחי' המל' ששם עיקר גילוי אוא"ס ב"ה ממש שזהו בבחי' אדם פנימי וכמו עד"מ באדם למטה יש אברים פנימים כמוח ולב כו' שהו השולטי' על האברים חיצוני', וכך בכלל בחי' הח"ע שבתו' שכלולה גם היא מבחי' המדות שבחכ' כשר פסול טמא וטהור כו' היז בבחי' אדם פנימי כמ"ש וזאת תורת האדם וכמ"ש כוהר דאורייתא יש בה פרקי' ושייפי' כו' שהוא בחי' פנימית האור וחיות לגבי אברי החיצוני' שהו מעשה המצות שנק' רמ"ח אברים בחיצוני' ובפרט כאשר הן כלולים בבחי' לבוש דיריעות בו' גוונים כנ"ל, וכמ"ש ותורתך בתוך מעי הרי מחכ' שבראש נמשך גם לקרביים שהוא מ"ש בתוך מעי כו' והוא חו"ג דמנורה להאיר אור החכ' בשמן ולהעריך לחם הפנים דחכ' בשולחן ולהקטיר קטורת ע"ג מזבח הזהב כו' עד מזבח החיצון שמקריבין הקרבנות שנק' לחמי לאשי כו', שכיז נקרא אורו' בכלים פנימי' כו' שזהו בחי' ישראל לי ראש שהוא הפנימיות לכל מקור ההשתל' וכמ"ש

וזהו . . . לא אבה לשמוע כו' [ניתוסף מכת"י ב]. תצא כג, ה.

יריעות . . . מששה גוונים . . . חג"ת: ראה גם סה"מ תקס"ז ע' קצ"ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קעב. תריח שמות תנב, ב. לעיל ע' אשעד.

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

וזאת תורת האדם . . . כוהר . . . פרקי' ושייפי' שמאל"ב ז, יט. ראה זח"א קלד, ב. זח"ב קיז, ב.

ותורתך בתוך מעי: תהלים ט, ט.

בתו' בי מלכים ימלוכו אפי' מל' דא"ס כו' כמלך שגזר ואומר כך ע"י הארון והלוחות שבהיכל ק"ק נמשך פנימיות האור ושפע שהוא מקור למקור לכל העולמות והוא ע"י בחי' תשובה דנשמה דבריאה שנק' ישראל לי ראש כנ"ל שהוא רק ע"י מצות ת"ת עצמה שהוא מקור ושרש לכל פנימיות האור ושפע באוי"כ דאצילות, וגם נקרא פנימיות גם לרמ"ח אברים דמלכא שהן רמ"ח מ"ע כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור ולכך ת"ת כנגד כולם כידוע וכנ"ל שע"י תשובה דישאל לי ראש שנפל למטה מסלק הרצון בבחי' מואס ברע אזי מזה עלי' יותר שהוגבה בחי' רצוה"ע בבחי' הפנימיות יותר להיות מזה יתרון האור מן החושך למע' יותר, משום דישאל שעלו במחשבה היינו בפנימיות ועצמ' דאוא"ס שלפני הצמצום הראשון כו', שלזה אמר דמשיח אתא לאתבא צדיקיא דוקא בתשובה, וכמ"ש תשומע"ט כו' והוא לפי ששרש יעקב הנקרא איש חלק חלק ה' ממש, וע"כ גם בירור חושך העליון על ידו דוקא כנ"ל וד"ל.

לד) וז"הו כאשר התבונן בלעם (שה"י שרשו באחוריים דאור פנימיות הכלים כמ"ש ויודע דעת עליון כו') על שרשם מעשה התשובה דנפש יעקב י' עקב בירור הראשון דתשובה דנפש החוטאת שעולה לשרשו בבחי' חשמ"ל הע' דישת חשך סתרו ראה שנעשה מזה מקיפי' חיצוני' דיריעות עיזים לאוהל על המשכן לשמור מן החיצוני', וע"ז אמר מה טובו אוהליך יעקב בהפלגת הטוב העליון הגנוז בהעלם המקיפי הנעלם שנק' חשך סתרו כו' מצד יתרון האור שבו יותר מגופו של אור שאחר הצמצום כנ"ל. ואחר כך התבונן וראה בתשובה דבחי' רוח ונשמה דישאל שהם כוללי' ב' דברים במצות בבירור של הטוב בתכלית ובמצות ת"ת שהוא בבחי' הפנימיות דציור אדם כנ"ל, עז"א משכנותיך ישראל ולא יעקב ומשכנותיך ל' רבים לפי שזהו עיקר המשכן שהוא גילוי אור ה' ממש בפנימיות ומקיפי' שהיריעות הן כוללי' כל המצות בבחי' מקיפי' ולבושי' עכ"פ והיריעות פרושות על הכלים, ואמנם ככלי' דארון ושולחן כו' הרי מתחלק האור בבחי' פנימיות ממש ולכך נקרא מקדש כמ"ש ונסעו הקהתים נושאי המקדש כו' וכתיב ועשו לי מקדש שהן הכלים ושכנתי בתוכם שהוא בחי' המקיפים דיריעות שנקרא משכן, וזהו משכנותיך ישראל שבא בהתחלקות פרטי' באוי"כ

בי מלכים ימלוכו: משלי ת, טו.

לדמ"ח אברים דמלכא: ראה לעיל סי"ד. ושי"ג.

כי נר מצוה . . . ת"ת כנגד כולם: משלי ו, כג. פאה רפ"א.

דמשיח אתא לאתבא צדיקיא: ראה לעיל סוסכ"ד. ושי"ג.

בלעם . . . באחוריים דאור פנימיות הכלים [בכתי' ב: הכתי' — הכתר וחכמה] . . . ויודע דעת עליון: בלק

כד, טז. וראה ע"ה שער הארת המוחין (שלי"ב) פ"ב. לקו"ת להאר"זיל פ' בלק [ד"ה ענין בלק ובלעם].

ונסעו הקהתים נושאי המקדש . . . ועשו לי מקדש: בהעלותך י, כא. תרומה כה, ח [וראה סה"צ

להרמב"ם מ"ע ב, ובשרש י"ב].

ממש כנ"ל וד"ל. אבל אם לא אהליך יעקב במקיפי' חיצוני' לשמור מן החיצוני' ע"י תשובה בפ"מ כנ"ל לא הי' משכנותיך ישראל בפנימי' דתו"מ משום דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כנ"ל.

לה) ויובן זה גם עכשיו בג' מיני תשובה דנר"נ הנ"ל בענין ברכות המצות שהן בחי' מקיפים כידוע שיש ג' אלה המדרגות הנ"ל דנר"נ דנפש דיעקב שהיא התשובה בפו"מ לכד באמרו בא"י אלקינו כו' אקב"ו היינו שיהי' הוי' עלינו בבחי' מקיף חיצוני' עכ"פ שלא יהי' נפרד מאלקות ע"י חטאיו לפי ששומר מצוה לא ידע דבר רע כו', וכאשר בחי' רוח דיצירה אומר ברכה זו דמצות בא"י כוונתו לבחי' מקיף דשם ה' שהוא מאיר במצות (שנק' רמ"ח אברים דמל' למעלה) ואעפ"י שלמע' איננו רק בחינת אדם חיצוני' מ"מ נק' פנימיות לגבי העולמות ונק' סוכ"ע שהרי נקרא מצות הוי' וכל שם הוי' הוא בבחי' טובב, וכידוע שמקור ההשתלשלות אינו בבחי' המלכות שמקבל מנו"ה דז"א כו', והמדריגה הב' הוא מבחינת ישראל לי ראש או' בא"י אלקינו כו' היז' בחי' שם הוי' שבמקיף בא לידי גילוי ממש בבחי' המוחין ומקור המצות כולן שהיא התו' כנ"ל, וזהו כמו בחי' הכלים שבמשכן כו' שהוא למעלה גם מבחי' טובב כו' שהשמים ושמי השמים לא יכלכלוך וצמצם שכינתו בין ב' בדי הארון כו' (ובמ"א מבואר (כפ' נשא) שג' מדריגות דנוגה דבי"ע היו בג' מיני יריעות המשכן עור תחש שהיו מכסה על יריעות עיזים היא בחי' נוגה דעשי' שהיא התשובה בפו"מ ויריעות עיזים נוגה דיצירה ויריעות תכלת נגד נוגה דבריאה והיינו ג' מדריגות התשובה דנר"נ מנוגה דבי"ע, וע"ז אמר מה טובו אוהליך שהוא התחש ויריעות עיזים ומשכנותיך הוא יריעות המשכן דתכלת כו').

אבל . . . וסב"ת כנ"ל: ניתוסף מכת"י ב.

ששומר מצוה לא ידע דבר רע: קהלת ה, ה.

מצות הוי': שלח טו, לט.

בבחי': בכת"י ג: רק מבחי'.

שהשמים ושמי השמים . . . צמצם שכינתו: מלכים א ה, כו. ראה תנחומא ויקהל ז: בתוך הארון כו' צמצם

שכינתו. שהשיר א, טז [ב]. ב"ר פ"ה, ו. שמיר סליד, א. ויקיר ספ"י. יליש שה"ש סוף רמז התקפג.

ובמ"א מבואר . . . בג' מיני יריעות: ראה סה"מ תקס"ד ע' ער"ע. תריח שמות תנב, א"ב. ס' מאמרי

אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קעב. לעיל ע' אישעד. אוה"ת ויקהל ע' בקצו.

השמטה להמ"מ בע' א'תקצ

בהע' המתחלת הגפנים, יש להוסיף: ובכת"י 207 נרשם על צד הגליון הערה בכת"י מאוחר [אולי כת"י

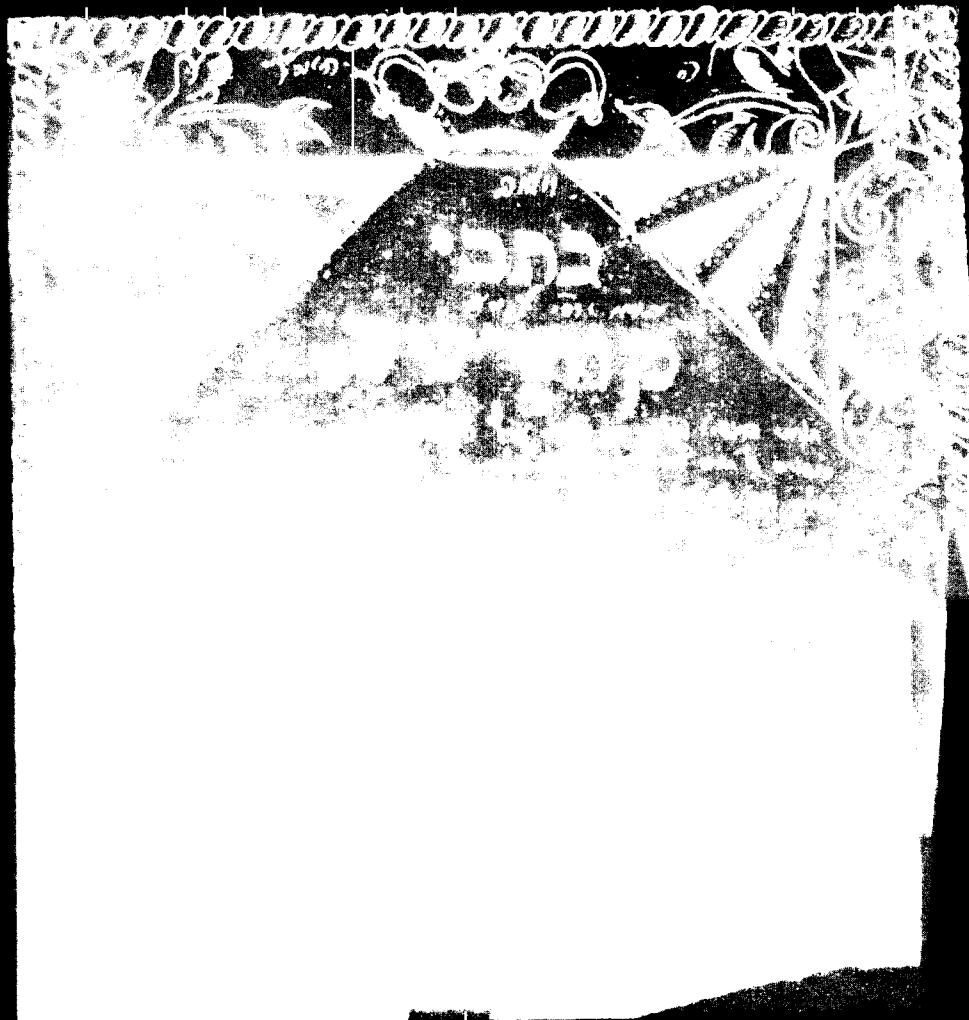
הרח"א ביחאווסקי], וז"ל: הרא"י מהזתים הזית הא' מגרגרו בראש הזית ע"י מנחות פ"ח משנה ד' וסוף משנה

וא"י, ואולי יש כאן ט"ס, וגם בותים הטעם מפני שהחמה זורחת שם ע"י פרש"י [...] פ"ז ע"א ד"ה מגרגרו,

מחזורתא לומר דט"ס יש כאן, וההגיה [...] וצ"ע.

מקסימיליאן מדף השער כתיב מס' 117
— ראה לעיל איתקו —

א' תריז

לזכות

**החתן התמים יוסף שיחי' בן מנוחה
והכלה אסתר שתחי' בת חנה רבקה**

לדמן

ליום נישואיהם בשעטומר'צ

ביום החמישי, ה' כסלו

תשמח

נדפס ע"י

הורי'

יצחק מאיר בן חוה

וזוג' חנה רבקה בת רחל דוואשא

זקניהם

שניאור זלמן בן אסתר

וזוג' חוה בת שרה ברכה

